Euroopan unionin
virallinen lehti

L 231

66. vuosikerta

Suomenkielinen laitos Lainsäädäntö

20. syyskuuta 2023

Sisältö

I *Lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset*

DIREKTIIVIT

★ **Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/1791, annettu 13 päivänä syyskuuta 2023, energiatehokkuudesta ja asetuksen (EU) 2023/955 muuttamisesta (uudelleenlaadittu teksti)** ([1]) 1

II *Muut kuin lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset*

ASETUKSET

★ **Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2023/1792, annettu 13 päivänä syyskuuta 2023, erään suojatun alkuperänimityksen tai suojatun maantieteellisen merkinnän eritelmään tehtävän unionin muutoksen hyväksymisestä ("Ribera del Guadiana" (SAN))** 112

PÄÄTÖKSET

★ **Jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätös (EU) 2023/1793, annettu 15 päivänä syyskuuta 2023, unionin yleisen tuomioistuimen kahden tuomarin nimittämisestä** 114

★ **Neuvoston päätös (EU) 2023/1794, annettu 18 päivänä syyskuuta 2023, julkisia hankintoja käsittelevässä komiteassa Euroopan unionin puolesta otettavasta kannasta komitean puheenjohtajan valintaa koskevan menettelysäännön hyväksymiseen** ([1]) 115

★ **Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2023/1795, annettu 10 päivänä heinäkuuta 2023, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 nojalla EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen tarjoaman tietosuojan tason riittävyydestä** *(tiedoksiannettu numerolla C(2023) 4745)* ([1]) 118

([1]) ETA:n kannalta merkityksellinen teksti.

FI

Säädökset, joiden otsikot on painettu laihalla kirjasintyypillä, ovat maatalouspolitiikan alaan kuuluvia juoksevien asioiden hoitoon liittyviä säädöksiä, joiden voimassaoloaika on yleensä rajoitettu.

Kaikkien muiden säädösten otsikot on painettu lihavalla kirjasintyypillä ja merkitty tähdellä.

I

(Lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset)

DIREKTIIVIT

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI (EU) 2023/1791, annettu 13 päivänä syyskuuta 2023, energiatehokkuudesta ja asetuksen (EU) 2023/955 muuttamisesta (uudelleenlaadittu teksti)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 194 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun säädösehdotus on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ([1]),

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon ([2]),

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä ([3]),

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU, Euratom) 2012/27/EU ([4]) on muutettu useita kertoja ja huomattavilta osin ([5]). Koska siihen on määrä tehdä uusia muutoksia, mainittu direktiivi olisi selkeyden vuoksi uudelleenlaadittava.

(2) Komissio ehdotti 17 päivänä syyskuuta 2020 antamassaan tiedonannossa ”EU:n ilmastotavoite vuodelle 2030 entistä korkeammalle – Panostetaan ilmastoneutraaliin tulevaisuuteen ihmisten hyväksi”, jäljempänä ’ilmastotavoitesuunnitelma’, unionin ilmastotavoitteiden tiukentamista nostamalla kasvihuonekaasupäästötavoitetta vuodelle 2030 vähintään 55 prosenttiin vuoden 1990 tasoon verrattuna. Tämä on huomattava lisäys nykyiseen 40 prosentin vähennystavoitteeseen verrattuna. Ehdotuksella vastattiin 11 päivänä joulukuuta 2019 annetussa komission tiedonannossa ”Euroopan vihreän kehityksen ohjelma”, jäljempänä ’Euroopan vihreän kehityksen ohjelma’, annettuun sitoumukseen esittää kattava suunnitelma siitä, kuinka vuodelle 2030 asetettu unionin tavoite voitaisiin nostaa 55 prosenttiin vastuullisella tavalla. Se vastaa myös ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen nojalla 12 päivänä joulukuuta 2015 hyväksytyssä Pariisin sopimuksessa, jäljempänä ’Pariisin sopimus’, sovittuja tavoitteita pitää maapallon keskilämpötilan nousu selvästi alle 2 celsiusasteen ja toteuttaa toimia, joilla lämpötilan nousu saadaan pidettyä korkeintaan 1,5 celsiusasteessa.

([1]) EUVL C 152, 6.4.2022, s. 134.
([2]) EUVL C 301, 5.8.2022, s. 139.
([3]) Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 11. heinäkuuta 2023 (ei vielä julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä) ja neuvoston päätös, tehty 25. heinäkuuta 2023.
([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/27/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, energiatehokkuudesta, direktiivien 2009/125/EY ja 2010/30/EU muuttamisesta sekä direktiivien 2004/8/EY ja 2006/32/EY kumoamisesta (EUVL L 315, 14.11.2012, s. 1).
([5]) Katso liitteessä XVI oleva A osa.

(3) Eurooppa-neuvoston 10–11 päivänä joulukuuta 2020 antamissa päätelmissä vahvistettiin unionin sisäinen sitova tavoite vähentää kasvihuonekaasujen nettopäästöjä vähintään 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasoon verrattuna. Eurooppa-neuvosto totesi, että ilmastotavoitteita on nostettava tavalla, joka vauhdittaa kestävää talouskasvua, luo työpaikkoja, tuottaa unionin kansalaisille terveys- ja ympäristöhyötyjä ja tukee unionin talouden pitkän aikavälin maailmanlaajuista kilpailukykyä edistämällä vihreään teknologiaan liittyvää innovointia.

(4) Kyseisten tavoitteiden täytäntöönpanemiseksi komissio ilmoitti 19 päivänä lokakuuta 2020 antamassaan tiedonannossa ”Komission työohjelma 2021 – Elinvoimainen unioni epävakaassa maailmassa” lainsäädäntöpaketista kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi vähintään 55 prosentilla vuoteen 2030 mennessä, jäljempänä ’55-valmiuspaketti’, ja ilmastoneutraalin Euroopan unionin saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä. Kyseinen paketti kattaa useita politiikan aloja, kuten energiatehokkuus, uusiutuva energia, maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous, energiaverotus, taakanjako ja päästökauppa.

(5) 55-valmiuspaketin tarkoituksena on turvata ja luoda työpaikkoja unionissa ja mahdollistaa se, että unionista tulee maailman johtava toimija puhtaan teknologian kehittämisessä ja käyttöönotossa maailmanlaajuisessa energiasiirtymässä, mukaan lukien energiatehokkuusratkaisut.

(6) Ennusteiden perusteella näyttää siltä, että jos nykyinen politiikka pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön, kasvihuonekaasupäästöt vähenisivät vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta noin 45 prosenttia, jos huomioon ei oteta maankäytöstä aiheutuvia päästöjä ja nieluja, ja noin 47 prosenttia, jos ne otetaan huomioon. Siksi ilmastotavoitesuunnitelmassa esitetään toimia, joita tarvitaan kaikilla talouden aloilla, sekä tärkeimpien lainsäädäntövälineiden tarkistamista kyseisen entistä kunnianhimoisemman ilmastotavoitteen saavuttamiseksi.

(7) Komissio totesi 28 päivänä marraskuuta 2018 antamassaan tiedonannossa ”Puhdas maapallo kaikille – Eurooppalainen visio kukoistavasta, nykyaikaisesta, kilpailukykyisestä ja ilmastoneutraalista taloudesta”, että energiatehokkuus on keskeinen toiminta-ala, jota ilman unionin talouden täydellistä hiilestä irtautumista ei voida saavuttaa. Tarve hyödyntää kustannustehokkaita energiansäästömahdollisuuksia on johtanut unionin nykyiseen energiatehokkuuspolitiikkaan. Joulukuussa 2018 unionin uusi vuoteen 2030 ulottuva energiatehokkuutta koskeva yleistavoite, joka on vähintään 32,5 prosenttia verrattuna ennustettuun energiankäyttöön vuonna 2030, sisällytettiin osaksi ”Puhdasta energiaa kaikille eurooppalaisille” -säädöspakettia, jonka tavoitteena oli asettaa energiatehokkuus etusijalle, saavuttaa maailmanlaajuinen johtoasema uusiutuvan energian alalla ja tarjota kohtuulliset sopimusehdot kuluttajille.

(8) Ilmastotavoitesuunnitelmaan liittyvä vaikutustenarviointi osoitti, että kunnianhimoisemman ilmastotavoitteen saavuttamiseksi energiatehokkuutta on parannettava huomattavasti nykyistä 32,5 prosentin tavoitetasoa enemmän.

(9) Unionin vuoden 2030 energiatehokkuustavoitteen nostaminen voi laskea energian hintoja ja olla ratkaisevan tärkeää kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiselle yhdessä sähköistämisen, vedyn, sähköstä tuotettujen polttoaineiden ja muiden vihreän siirtymän kannalta tarpeellisten teknologioiden lisäämisen ja käyttöönoton kanssa, myös liikennealalla. Vaikka sähkön tuotanto uusiutuvista energialähteistä lisääntyisi nopeasti, energiatehokkuus voi vähentää uuden sähköntuotantokapasiteetin tarvetta sekä varastointiin, siirtoon ja jakeluun liittyviä kustannuksia. Energiatehokkuuden parantaminen on erityisen tärkeää myös unionin energian huoltovarmuuden kannalta, koska sen avulla vähennetään unionin riippuvuutta kolmansista maista tuotavista polttoaineista. Energiatehokkuus on yksi puhtaimmista ja kustannustehokkaimmista keinoista puuttua kyseiseen riippuvuuteen.

(10) Jäsenvaltioiden kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan ilmoittamien kansallisten panosten summa jää alle unionin 32,5 prosentin tavoitteen. Yhdessä panokset vähentäisivät primäärienergian kulutusta 29,7 prosenttia ja energian loppukulutusta 29,4 prosenttia verrattuna komission EU:n vuoden 2007 viiteskenaarion vuotta 2030 koskeviin ennusteisiin. Tämä merkitsisi 2,8 prosenttiyksikön kokonaisvajetta primäärienergian kulutuksessa ja 3,1 prosenttiyksikön vajetta energian loppukulutuksessa 27 jäsenvaltion EU:ssa.

(11) Jotkin jäsenvaltiot ovat esittäneet kunnianhimoisia kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia, joiden komissio on arvioinut olevan ”riittäviä” ja jotka sisältävät toimenpiteitä, joiden ansiosta kyseiset jäsenvaltiot osallistuvat yhteisten energiatehokkuustavoitteiden saavuttamiseen unionin keskiarvoa suuremmalla osuudella. Lisäksi jotkin jäsenvaltiot ovat esittäneet asiakirjanäyttöä ”varhaisista toimista” energiasäästöjen saavuttamiseksi eli sellaisista energiasäästöistä, jotka on saavutettu viime vuosina unionin keskimääräisiin kehityspolkuihin verrattuna etuajassa. Molemmissa tapauksissa on kyse merkittävistä toimista, jotka olisi tunnustettava ja sisällytettävä unionin tuleviin mallintamisennusteisiin, ja ne voivat toimia hyvinä esimerkkeinä siitä, miten kaikki jäsenvaltiot voivat parantaa energiatehokkuuspotentiaaliaan merkittävien hyötyjen aikaansaamiseksi talouksiensa ja yhteiskuntiensa näkökulmasta.

(12) Joissakin tapauksissa komission laatimassaan EU:n vuoden 2020 viiteskenaariossa käyttämät oletukset ja joidenkin jäsenvaltioiden kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmiensa perustana olevissa omissa viiteskenaarioissaan käyttämät oletukset eroavat toisistaan. Tämä voi aiheuttaa eroavuuksia primäärienergian kulutuksen laskennassa, mutta molemmat toimintatavat ovat päteviä primäärienergian kulutuksen kannalta.

(13) Vaikka energiansäästöpotentiaali on edelleen suuri kaikilla aloilla, erityisiä haasteita liittyy liikenteeseen, koska sen osuus energian loppukulutuksesta on yli 30 prosenttia, ja rakennuksiin, koska 75 prosentilla unionin rakennuskannasta on heikko energiatehokkuus. Toinen yhä tärkeämpi ala on tieto- ja viestintätekniikka, jonka osuus maailman sähkön kokonaiskulutuksesta on 5–9 prosenttia ja joka tuottaa yli 2 prosenttia maailman kokonaispäästöistä. Vuonna 2018 datakeskusten osuus EU28:n sähkönkysynnästä oli 2,7 prosenttia. Tähän liittyen komissio korosti 19 päivänä helmikuuta 2020 antamassaan tiedonannossa ”Euroopan digitaalista tulevaisuutta rakentamassa”, jäljempänä ’unionin digitaalistrategia’, että tarvitaan erittäin energiatehokkaita ja kestäviä datakeskuksia sekä televiestintäoperaattoreiden ympäristöjalanjälkeä koskevia avoimuustoimenpiteitä. Lisäksi olisi otettava huomioon hiilestä irtautumisesta mahdollisesti aiheutuva teollisuuden energiankysynnän kasvu erityisesti energiaintensiivisissä prosesseissa.

(14) Korkeampi tavoitteiden taso edellyttää kustannustehokkaiden energiatehokkuustoimenpiteiden vahvempaa edistämistä kaikilla energiajärjestelmän aloilla sekä kaikilla asiaankuuluvilla sektoreilla, joilla toiminta vaikuttaa energian kysyntään, kuten liikenteessä, vesihuollossa ja maataloudessa. Parantamalla energiatehokkuutta koko energiaketjussa, myös energian tuotannossa, siirrossa, jakelussa ja loppukäytössä, saadaan aikaan ympäristöhyötyjä, parannetaan ilmanlaatua ja kansanterveyttä, vähennetään kasvihuonekaasupäästöjä, parannetaan energiaturvallisuutta vähentämällä energian, erityisesti fossiilisten polttoaineiden, tuonnin tarvetta, alennetaan kotitalouksien ja yritysten energiakustannuksia, autetaan lievittämään energiaköyhyyttä ja parannetaan kilpailukykyä sekä lisätään työpaikkoja ja toimintaa kaikilla talouden sektoreilla. Energiatehokkuuden parantaminen parantaisi siten kansalaisten elämänlaatua ja edistäisi samalla unionin ja kolmansien maiden kumppaneiden välisten energiasuhteiden muuttamista ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi. Tämä vastaa unionin sitoumuksia, jotka on tehty energiaunionin sekä Pariisin sopimuksella vahvistetun globaalin ilmastoagendan puitteissa. Eri alojen energiatehokkuuden parantaminen voi edistää kaupunkialueiden elvyttämistä, myös rakennusten parantamista, sekä muutoksia liikkumis- ja saavutettavuusmalleissa samalla, kun edistetään tehokkaampia, kestävämpiä ja kohtuuhintaisempia vaihtoehtoja.

(15) Tällä direktiivillä otetaan askel kohti ilmastoneutraaliuden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä siten, että energiatehokkuutta käsitellään erillisenä energialähteenä. Energiatehokkuus ensin -periaate on yleinen periaate, joka olisi otettava huomioon kaikilla aloilla ja kaikilla tasoilla energiajärjestelmää laajemmin, myös rahoitusalalla. Energiatehokkuusratkaisuja olisi pidettävä ensimmäisenä vaihtoehtona toimintapolitiikkaa, suunnittelua ja investointeja koskevissa päätöksissä, kun asetetaan tarjontapuolta ja muita politiikanaloja koskevia uusia sääntöjä. Vaikka energiatehokkuus ensin -periaatetta olisi sovellettava rajoittamatta muita oikeudellisia velvoitteita, tavoitteita ja periaatteita, tällaiset oikeudelliset velvoitteet, tavoitteet ja periaatteet eivät saisi haitata periaatteen soveltamista tai johtaa vapautuksiin sen soveltamisesta. Komission olisi varmistettava, että energiatehokkuus ja kysynnän ohjaus voivat kilpailla yhtäläisin edellytyksin tuotantokapasiteetin kanssa. Energiatehokkuuteen on tehtävä parannuksia aina, kun ne ovat kustannustehokkaampia kuin vastaavat tarjontapuolen ratkaisut. Tämän tulisi auttaa hyödyntämään energiatehokkuudesta unionille ja etenkin kansalaisille ja yrityksille koituvat eri edut. Energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden toteuttaminen olisi myös asetettava etusijalle energiaköyhyyden lievittämisessä.

(16) Energiatehokkuus olisi nähtävä keskeisenä tekijänä ja otettava huomioon yhtenä painopistealana tulevissa unionin energiainfrastruktuuria koskevissa investointipäätöksissä. Energiatehokkuus ensin -periaatetta olisi sovellettava ottaen ensisijaisesti huomioon järjestelmän tehokkuutta koskeva lähestymistapa sekä yhteiskunnallinen ja terveysnäkökulma ja kiinnittäen huomiota toimitusvarmuuteen, energiajärjestelmän integrointiin ja ilmastoneutraaliuteen siirtymiseen. Energiatehokkuus ensin -periaatteen pitäisi siten auttaa lisäämään yksittäisten loppukäyttöalojen ja koko energiajärjestelmän tehokkuutta. Periaatteen soveltamisella olisi myös tuettava investointeja energiatehokkaisiin ratkaisuihin, joilla edistetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2020/852 ([6]) tarkoitettuja ympäristötavoitteita.

(17) Energiatehokkuus ensin -periaate vahvistetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1999 ([7]), ja se on komission 8 päivänä heinäkuuta 2022 antamassa tiedonannossa esitetyn EU:n energiajärjestelmän integrointistrategian keskeinen osa. Vaikka periaate perustuu kustannustehokkuuteen, sen soveltamisella on yhteiskunnallisesta näkökulmasta laajempia vaikutuksia. Kyseiset vaikutukset voivat vaihdella olosuhteista riippuen, ja niitä olisi arvioitava huolellisesti soveltamalla luotettavia kustannus-hyötyanalyysimenetelmiä, joissa otetaan huomioon energiatehokkuuden moninaiset hyödyt. Komissio on laatinut erityistä ohjeistusta periaatteen toiminnasta ja soveltamisesta ehdottamalla erityisiä välineitä ja soveltamisesimerkkejä eri aloilla. Komissio on myös antanut jäsenvaltioille suosituksen, joka perustuu tässä direktiivissä vahvistettuihin vaatimuksiin, ja kehottaa toteuttamaan erityistoimia periaatteen soveltamiseksi. Jäsenvaltioiden olisi otettava kyseinen suositus mahdollisimman tarkasti huomioon ja käytettävä sitä ohjenuoranaan energiatehokkuus ensin -periaatteen käytännön täytäntöönpanossa.

(18) Energiatehokkuus ensin -periaate edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon integroidun energiajärjestelmän yleinen tehokkuus, toimitusvarmuus ja kustannustehokkuus ja edistetään tehokkaimpia ratkaisuja ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi koko arvoketjussa energian tuotannosta ja kuljettamisesta verkossa energian loppukulutukseen, jotta tehokkuusetuja saavutettaisiin sekä primäärienergian kulutuksessa että energian loppukulutuksessa. Kyseisessä lähestymistavassa olisi tarkasteltava järjestelmän suorituskykyä ja energian dynaamista käyttöä, joissa kysyntäpuolen resursseja ja järjestelmän joustavuutta pidetään energiatehokkuusratkaisuina.

(19) Jotta energiatehokkuus ensin -periaatteella olisi vaikutusta, kansallisten, alueellisten, paikallisten ja alakohtaisten päätöksentekijöiden olisi sovellettava sitä johdonmukaisesti kaikissa asiaankuuluvissa skenaarioissa sekä politiikan, suunnittelun ja merkittävien investointipäätösten yhteydessä – toisin sanoen laajamittaisissa investoinneissa, joiden arvo on yli 100 000 000 euroa tai yli 175 000 000 euron liikenneinfrastruktuurihankkeissa – jotka vaikuttavat energiankulutukseen tai toimituksiin. Periaatteen asianmukainen soveltaminen edellyttää oikeanlaisen kustannus-hyötyanalyysimenetelmän käyttöä, energiatehokkaiden ratkaisujen mahdollistavien edellytysten asettamista ja kunnollista seurantaa. Kustannus-hyötyanalyysit olisi laadittava ja toteutettava järjestelmällisesti, niiden olisi perustuttava ajantasaisimpiin tietoihin energian hinnoista, ja niiden olisi sisällettävä skenaarioita hintojen noususta, joka johtuu esimerkiksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY ([8]) mukaisesta unionin päästökauppajärjestelmän, jäljempänä 'EU:n päästökauppajärjestelmä', päästöoikeuksien vähenemisestä, jotta voidaan kannustaa soveltamaan energiatehokkuustoimenpiteitä. Kysyntäpuolen ratkaisut olisi asetettava etusijalle, kun politiikkatavoitteet voidaan saavuttaa niillä kustannustehokkaammin kuin energiantoimitusinfrastruktuuriin tehtävillä investoinneilla. Kysyntäpuolen joustavuudesta voi koitua laajempia taloudellisia, ympäristöllisiä ja yhteiskunnallisia etuja kuluttajille ja koko yhteiskunnalle, paikallisyhteisöt mukaan lukien, ja se voi lisätä energiajärjestelmän tehokkuutta ja alentaa energiakustannuksia esimerkiksi alentamalla järjestelmän käyttökustannuksia, mikä alentaa kaikkien kuluttajien tariffeja. Jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon kysyntäpuolen joustavuudesta mahdollisesti saatavat hyödyt soveltaessaan energiatehokkuus ensin -periaatetta ja tarvittaessa harkittava kysyntäjoustoa sekä keskitetyllä että hajautetulla tasolla, energian varastointia ja älykkäitä ratkaisuja osana pyrkimyksiään lisätä integroidun energiajärjestelmän tehokkuutta.

([6]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/852, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2020, kestävää sijoittamista helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta (EUVL L 198, 22.6.2020, s. 13).

([7]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1).

([8]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY, annettu 13 päivänä lokakuuta 2003, kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta unionissa ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta (EUVL L 275, 25.10.2003, s. 32).

(20) Arvioidessaan hankkeiden arvoa energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamisen kannalta, komission olisi kertomuksessaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle erityisesti arvioitava, sovelletaanko kynnysarvoja tuloksellisesti kussakin jäsenvaltiossa ja miten.

(21) Energiatehokkuus ensin -periaatetta olisi aina sovellettava oikeasuhteisesti, eikä tässä direktiivissä vahvistettuja vaatimuksista saisi aiheutua päällekkäisiä tai ristiriitaisia velvoitteita jäsenvaltioille, jos periaatteen soveltaminen varmistetaan suoraan muulla lainsäädännöllä. Tämä saattaa koskea yhteistä etua koskevia hankkeita, jotka on sisällytetty unionin luetteloon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/869 ([9]) 3 artiklan mukaisesti, sillä asetuksessa otetaan käyttöön vaatimukset energiatehokkuus ensin –periaatteen huomioon ottamisesta kyseisten hankkeiden kehittämisessä ja arvioinnissa.

(22) Oikeudenmukainen siirtymä kohti ilmastoneutraalia unionia vuoteen 2050 mennessä on keskeisellä sijalla Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa. Energiaköyhyys on keskeinen käsite ”Puhdasta energiaa kaikille eurooppalaisille” -säädöspaketissa, jonka tarkoituksena on helpottaa oikeudenmukaista energiasiirtymää. Asetuksen (EU) 2018/1999 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/944 ([10]) mukaisesti energiaköyhyydestä 14 päivänä lokakuuta 2020 annetussa komission suosituksessa (EU) 2020/1563 ([11]) annetaan suuntaa-antavia ohjeita energiaköyhyyden mittaamiseen käytettävistä asianmukaisista indikaattoreista sekä siitä, miten ”merkittävä määrä energiaköyhyydessä olevia kotitalouksia” määritellään. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/73/EY ([12]) ja direktiivissä (EU) 2019/944 edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat asianmukaisia toimenpiteitä energiaköyhyyteen puuttumiseksi aina kun sitä ilmenee, mukaan lukien toimenpiteet, joilla puututaan köyhyyteen laajemmin tarkasteltuna. Tämä on erityisen tärkeää energian hintojen noustessa ja inflaatiopaineen lisääntyessä, jolloin olisi toteutettava sekä lyhyen että pitkän aikavälin toimenpiteitä unionin energiajärjestelmään kohdistuvien systeemisten haasteiden ratkaisemiseksi.

(23) Energiaköyhyydestä kärsiville tai sen uhkaamille ihmisille, heikossa asemassa oleville asiakkaille, mukaan lukien loppukäyttäjät, pieni- ja keskituloisille kotitalouksille ja sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuville ihmisille olisi koiduttava hyötyä energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamisesta. Energiatehokkuustoimenpiteitä olisi toteutettava ensisijaisesti kyseisten henkilöiden ja kotitalouksien tilanteen parantamiseksi ja energiaköyhyyden vähentämiseksi, eikä niiden pitäisi kannustaa asumis-, liikkumis- tai energiakustannusten suhteetonta kasvua. Kokonaisvaltainen lähestymistapa politiikkojen muotoiluun sekä politiikkojen ja toimenpiteiden toteuttamiseen edellyttää, että jäsenvaltiot varmistavat, että muilla politiikoilla ja toimenpiteillä ei ole haitallisia vaikutuksia kyseisiin henkilöihin ja kotitalouksiin.

(24) Tämä direktiivi on osa laajempaa energiatehokkuuspolitiikan toimintapoliittista kehystä, jossa käsitellään energiatehokkuuden parantamismahdollisuuksia tietyillä politiikan aloilla, mukaan lukien rakennukset (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/31/EU ([13])), tuotteet (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/125/EY ([14]) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2017/1369 ([15]) ja (EU) 2020/740 ([16])) ja hallinto (asetus (EU) 2018/1999). Kyseisillä politiikoilla on erittäin tärkeä rooli energiansäästöjen aikaansaamisessa, kun tuotteita korvataan tai rakennuksia rakennetaan tai korjataan.

([9]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/869, annettu 30 päivänä toukokuuta 2022, Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista, asetusten (EY) N:o 715/2009, (EU) 2019/942 ja (EU) 2019/943 ja direktiivien 2009/73/EY ja (EU) 2019/944 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 347/2013 kumoamisesta (EUVL L 152, 3.6.2022, s. 45).

([10]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/944, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 125).

([11]) Komission suositus (EU) 2020/1563, annettu 14 päivänä lokakuuta 2020, energiaköyhyydestä (EUVL L 357, 27.10.2020, s. 35).

([12]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/73/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 94).

([13]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/31/EU, annettu 19 päivänä toukokuuta 2010, rakennusten energiatehokkuudesta (EUVL L 153, 18.6.2010, s. 13).

([14]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/125/EY, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009, energiaan liittyvien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista (EUVL L 285, 31.10.2009, s. 10).

([15]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/1369, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2017, energiamerkintää koskevien puitteiden vahvistamisesta ja direktiivin 2010/30/EU kumoamisesta (EUVL L 198, 28.7.2017, s. 1).

([16]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/740, annettu 25 päivänä toukokuuta 2020, renkaiden merkitsemisestä polttoainetaloudellisuuden ja muiden ominaisuuksien osalta, asetuksen (EU) 2017/1369 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1222/2009 kumoamisesta (EUVL L 177, 5.6.2020, s. 1).

(25) Kunnianhimoisen energiatehokkuustavoitteen saavuttaminen edellyttää esteiden poistamista, jotta helpotettaisiin investointeja energiatehokkuustoimenpiteisiin. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/783 ([17]) perustetusta unionin Life-ohjelman ”Siirtyminen puhtaaseen energiaan” -alaohjelmasta osoitetaan rahoitusta tukemaan sellaisten energiatehokkuuspolitiikan täytäntöönpanoa koskevien unionin parhaiden käytäntöjen kehittämistä, jotka kohdistuvat käyttäytymiseen, markkinoihin ja sääntelyyn liittyviin energiatehokkuuden edistämisen esteisiin.

(26) Eurooppa-neuvosto kannatti 23 ja 24 päivänä lokakuuta 2014 antamissaan päätelmissä sitä, että unionin tasolla vuodeksi 2030 asetetaan 27 prosentin energiatehokkuustavoite, jota on määrä tarkistaa vuoteen 2020 mennessä pitäen mielessä unionin 30 prosentin tavoitetason. Euroopan parlamentti kehotti 15 päivänä joulukuuta 2015 antamassaan päätöslauselmassa aiheesta ”Kohti Euroopan energiaunionia” komissiota lisäksi arvioimaan myös 40 prosentin energiatehokkuustavoitteen toteutettavuutta samalla aikavälillä.

(27) Komissio arvioi 28 päivänä marraskuuta 2018 antamassaan tiedonannossa ”Puhdas maapallo kaikille – Eurooppalainen visio kukoistavasta, nykyaikaisesta, kilpailukykyisestä ja ilmastoneutraalista taloudesta”, että unionin 32,5 prosentin energiatehokkuustavoite vuodelle 2030 ja muut nykyisen kehyksen politiikkavälineet johtaisivat kasvihuonekaasupäästöjen vähenemiseen noin 45 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Jotta kasvihuonekaasupäästöjä voitaisiin vähentää 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä, ilmastotavoitesuunnitelman vaikutustenarvioinnissa tarkasteltiin, minkä tasoisia toimia eri politiikanaloilla tarvittaisiin. Arvioinnissa todettiin, että kasvihuonekaasupäästötavoitteen saavuttaminen kustannusoptimaalisella tavalla perustilanteeseen nähden tarkoittaa, että primäärienergian kulutuksen on vähennyttävä vähintään 39–41 prosenttia ja energian loppukulutuksen vähintään 36–37 prosenttia.

(28) Unionin energiatehokkuustavoite asetettiin ja laskettiin alun perin käyttäen lähtökohtana vuotta 2007 koskevan EU:n viiteskenaarion ennusteita vuodelle 2030. Eurostatin energiataseen laskentamenetelmän muutos ja myöhempiin mallintamisennusteisiin tehdyt parannukset edellyttävät perustilanteen muuttamista. Kun siis käytetään samaa lähestymistapaa tavoitteen määrittämiseen eli verrataan sitä tuleviin perusennusteisiin, unionin vuoden 2030 energiatehokkuustavoite asetetaan verrattuna EU:n vuoden 2020 viiteskenaarion vuotta 2030 koskeviin ennusteisiin, joissa otetaan huomioon kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien mukaiset kansalliset panokset. Päivitetyn perustilanteen myötä unionin on nostettava vuoden 2030 energiatehokkuustavoitettaan vielä vähintään 11,7 prosenttia verrattuna EU:n vuoden 2020 viiteskenaarion mukaisten toimien tasoon. Uusi tapa ilmaista unionin tavoitetaso ei vaikuta tarvittavien toimien tosiasialliseen tasoon, ja se vastaa 40,5 prosentin vähennystä primäärienergian kulutuksen ja 38 prosentin vähennystä energian loppukulutuksen osalta verrattuna EU:n vuoden 2007 viiteskenaarion vuoden 2030 ennusteisiin.

(29) Primäärienergian kulutuksen ja energian loppukulutuksen laskentamenetelmä on yhdenmukaistettu Eurostatin uuden menetelmän kanssa, mutta tässä direktiivissä käytettyjen indikaattorien soveltamisala on erilainen, eli niissä ei oteta huomioon ympäristön energiaa, mutta otetaan huomioon energian kulutus kansainvälisessä lentoliikenteessä primäärienergian kulutusta ja energian loppukulutusta koskevien tavoitteiden osalta. Uusien indikaattorien käyttö tarkoittaa myös sitä, että masuunien energiankulutuksen muutokset näkyvät nyt vain primäärienergian kulutuksessa.

(30) Unionin energiatehokkuuden parantamistarve olisi ilmaistava primäärienergian kulutuksena ja energian loppukulutuksena, joka on määrä saavuttaa vuonna 2030, ja ilmoittamalla tarvittavien lisätoimien taso verrattuna kansallisiin energia- ja ilmastosuunnitelmiin sisältyviin voimassa oleviin tai suunniteltuihin toimenpiteisiin. EU:n vuoden 2020 viiteskenaarion ennusteiden mukaan energian loppukulutus on 864 Mtoe ja primäärienergian kulutus 1 124 Mtoe ja vuoteen 2030 mennessä (ilman ympäristön energiaa ja kansainvälinen lentoliikenne mukaan lukien). 11,7 prosentin lisävähennys johtaa 763 Mtoe:hen ja 992,5 Mtoe:hen vuonna 2030. Vuoden 2005 tasoon verrattuna tämä tarkoittaa, että energian loppukulutusta unionissa olisi vähennettävä noin 25 prosenttia ja primäärienergian kulutusta noin 34 prosenttia. Vuosille 2020 ja 2030 ei ole sitovia tavoitteita jäsenvaltioiden tasolla, ja jäsenvaltioiden olisi vahvistettava oma panoksensa unionin energiatehokkuustavoitteen saavuttamiseen ottaen huomioon tässä

([17]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/783, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021, ympäristön ja ilmastotoimien ohjelman (Life) perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1293/2013 kumoamisesta (EUVL L 172, 17.5.2021, s. 53).

direktiivissä esitetty kaava. Jäsenvaltioiden olisi voitava vapaasti määrittää joko primäärienergian kulutukseen tai energian loppukulutukseen, primääri- tai loppuenergian säästöihin taikka energiaintensiteettiin perustuvat kansalliset tavoitteensa. Tällä direktiivillä muutetaan tapaa, jolla jäsenvaltioiden olisi ilmaistava kansallinen panoksensa unionin tavoitteen saavuttamiseen. Jäsenvaltioiden panokset unionin tavoitteeseen olisi johdonmukaisuuden ja edistymisen seurannan varmistamiseksi ilmaistava primäärienergian kulutuksena ja energian loppukulutuksena. On tarpeen arvioida säännöllisesti edistymistä unionin vuoden 2030 tavoitteiden saavuttamisessa, ja tästä arvioinnista säädetään asetuksessa (EU) 2018/1999.

(31) Komission olisi saatettava EU:n vuoden 2020 viiteskenaario ajan tasalle Eurostatin viimeisimpien tietojen perusteella 30 päivään marraskuuta 2023 mennessä. Jäsenvaltioiden, jotka haluavat käyttää ajantasaistettua viiteskenaariota, olisi ilmoitettava päivitetyt kansalliset panoksensa viimeistään 1 päivänä helmikuuta 2024 osana asetuksessa (EU) 2018/1999 säädettyä monivaiheista prosessia.

(32) Olisi parempi, jos energiatehokkuustavoitteet saavutettaisiin energiatehokkuutta eri aloilla edistävien erityisten unionin ja kansallisten toimenpiteiden kumulatiivisen täytäntöönpanon tuloksena. Jäsenvaltiot olisi velvoitettava vahvistamaan kansalliset energiatehokkuuspolitiikat ja -toimenpiteet. Komission olisi arvioitava kyseiset politiikat ja toimenpiteet ja kunkin jäsenvaltion yksittäiset toimet sekä saavutettua edistymistä koskevat tiedot, jotta voidaan arvioida, millä todennäköisyydellä unionin yleinen tavoite saavutetaan ja ovatko yksittäisten jäsenvaltioiden toimet riittäviä yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.

(33) Julkisen sektorin osuus unionin energian kokonaisloppukulutuksesta on noin 5–10 prosenttia. Viranomaiset käyttävät vuosittain noin 1 800 000 000 000 euroa. Tämä edustaa noin 14:ää prosenttia unionin bruttokansantuotteesta. Tästä syystä julkinen sektori on tärkeä liikkeellepaneva voima pyrittäessä edistämään markkinoiden muuttumista niin, että tuotetaan energiatehokkaampia tuotteita, rakennuksia ja palveluja, ja saamaan aikaan muutoksia tavoissa, joilla kansalaiset ja yritykset kuluttavat energiaa. Energiankulutuksen vähentäminen energiatehokkuutta parantavilla toimenpiteillä voi myös vapauttaa julkisia resursseja muihin tarkoituksiin. Kansallisen, alueellisen ja paikallistason julkisten elinten olisi toimittava esimerkkeinä energiatehokkuuden alalla.

(34) Näyttääkseen esimerkkiä julkisen sektorin olisi asetettava omat hiilestä irtautumista ja energiatehokkuutta koskevat tavoitteensa. Julkisen sektorin energiatehokkuuden parannusten olisi heijastettava unionin tasolla vaadittuja toimia. Saavuttaakseen energian loppukulutusta koskevan tavoitteen unionin olisi vähennettävä energian loppukulutustaan 19 prosenttia vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuosien 2017, 2018 ja 2019 keskimääräiseen energiankulutukseen. Velvoitteen, jonka mukaan julkisen sektorin on vähennettävä energiankulutusta vuosittain vähintään 1,9 prosentilla, pitäisi varmistaa, että julkinen sektori täyttää esimerkillisen tehtävänsä. Jäsenvaltiot voivat vapaasti valita energiatehokkuuden parannustoimenpiteet energian loppukulutuksen vähentämiseksi. Energian loppukulutuksen vuosittaista vähentämistä koskeva vaatimus aiheuttaa pienemmän hallinnollisen rasitteen kuin energiansäästön mittausmenetelmien käyttöönotto.

(35) Täyttääkseen velvoitteensa jäsenvaltioiden olisi kohdistettava toimia julkisten elinten kaikkien julkisten palvelujen ja laitosten energian loppukulutukseen. Jäsenvaltioiden olisi sovellettava tässä direktiivissä säädettyä 'julkisten elinten' määritelmää sen määrittämiseksi, ketkä kuuluvat kyseisten toimien piiriin, kun 'kyseisten viranomaisten suoraan rahoittamalla' tarkoitetaan sitä, että kyseiset yksiköt rahoitetaan enimmäkseen julkisin varoin ja 'kyseisten viranomaisten hallinnoimana' tarkoittaa, että kansallisella, alueellisella tai paikallisella viranomaisella on enemmistö yksikön päätösvallasta. Velvoite voidaan täyttää vähentämällä energian loppukulutusta millä tahansa julkisen sektorin alalla, mukaan lukien liikenne, julkiset rakennukset, terveydenhuolto, aluesuunnittelu, vesihuolto ja jäteveden käsittely, viemäröinti ja vedenpuhdistus, jätehuolto, kaukolämmitys ja -jäähdytys, energian jakelu, toimitus ja varastointi, julkinen valaistus, infrastruktuurin suunnittelu, koulutus ja sosiaalipalvelut. Jäsenvaltiot voivat sisällyttää myös muun tyyppisiä palveluja saattaessaan tätä direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöään. Julkisten elinten hallinnollisen taakan keventämiseksi jäsenvaltioiden olisi perustettava digitaalisia alustoja tai välineitä, joilla kerätään kootut kulutustiedot julkisilta elimiltä, asetetaan ne julkisesti saataville ja raportoidaan niistä komissiolle. Jäsenvaltioiden olisi toimitettava julkisten elinten kulutusta koskeva suunnittelu ja vuotuinen raportointi kootussa muodossa aloittain.

(36) Jäsenvaltioiden olisi edistettävä energiatehokkaita liikkumistapoja myös julkisissa hankintakäytännöissään, kuten rautatieliikennettä, pyöräilyä, kävelyä tai jaettua liikkumista, uudistamalla ja saattamalla kalustoa hiilivapaaksi, edistämällä liikennemuotosiirtymää ja sisällyttämällä kyseiset liikkumismuodot kaupunkiliikenteen suunnitteluun.

(37) Jäsenvaltioiden olisi toimittava esimerkkinä varmistamalla, että kaikki energiatehokkuussopimukset, energiakatselmukset ja energianhallintajärjestelmät toteutetaan julkisella sektorilla eurooppalaisten tai kansainvälisten standardien mukaisesti tai että energiakatselmuksia käytetään laajasti julkisen sektorin paljon energiaa kuluttavissa osissa. Jäsenvaltioiden olisi tarjottava ohjeistusta ja menettelyt kyseisten välineiden käyttöä varten.

(38) Viranomaisia kannustetaan tarvittaessa hankkimaan tukea alue- tai paikallistasolla perustetuilta yksiköiltä, kuten kestävän energian virastoilta. Kyseisten virastojen organisaatio vastaa yleensä viranomaisten yksilöllisiä tarpeita tietyllä alueella tai tietyllä julkisen sektorin alalla. Keskitetyt virastot voivat vastata tarpeisiin paremmin ja toimia muutoin tehokkaammin esimerkiksi pienemmissä tai keskusjohtoisissa jäsenvaltioissa tai monimutkaisten tai alueiden välisten näkökohtien, kuten kaukolämmityksen ja -jäähdytyksen, suhteen. Kestävän energian virastot voivat toimia keskitettyinä asiointipisteinä. Kyseisten virastojen tehtävänä on usein laatia paikallisia tai alueellisia hiilestä irtautumista koskevia suunnitelmia, joihin voi sisältyä myös muita hiilestä irtautumiseen liittyviä toimenpiteitä, kuten fossiilisten polttoaineiden kattiloiden vaihto, ja tukea viranomaisia energiaan liittyvien politiikkojen täytäntöönpanossa. Kestävän energian virastoilla tai muilla alue- ja paikallisviranomaisia avustavilla tahoilla voi olla selkeät toimivaltuudet, tavoitteet ja resurssit kestävän energian alalla. Kestävän energian virastoja voitaisiin kannustaa harkitsemaan aloitteita, joita tehdään kaupunginjohtajien energia- ja ilmastosopimuksen puitteissa, joka kokoaa yhteen unionin ilmasto- ja energiatavoitteiden täytäntöönpanoon vapaaehtoisesti sitoutuneet paikallishallinnot, sekä muiden asiaan liittyvien olemassa olevien aloitteiden puitteissa. Hiilestä irtautumista koskevat suunnitelmat olisi yhdistettävä aluekehityssuunnitelmiin, ja niissä olisi otettava huomioon kattava arviointi, joka jäsenvaltioiden olisi tehtävä.

(39) Jäsenvaltioiden olisi tuettava julkisia elimiä energiatehokkuuden parannustoimenpiteiden suunnittelussa ja käyttöönotossa, myös alueellisella ja paikallisella tasolla, antamalla ohjeita, joilla edistetään osaamisen kehittämistä ja koulutusmahdollisuuksia, ja kannustamalla julkisten elinten välistä yhteistyötä, myös virastojen kesken. Tätä varten jäsenvaltiot voisivat perustaa kansallisia osaamiskeskuksia, jotka käsittelevät monimutkaisia kysymyksiä, kuten paikallisille tai alueellisille energiaviranomaisille annettavaa neuvontaa kaukolämmityksestä tai -jäähdytyksestä. Vaatimus muuttaa rakennukset lähes nollaenergiarakennuksiksi ei sulje pois tai kiellä lähes nollaenergiarakennusten välistä erottelua uusien tai korjattujen rakennusten osalta. Lähes nollaenergiarakennukset, mukaan lukien kustannusoptimaalinen taso, määritellään direktiivissä 2010/31/EU.

(40) Jäsenvaltioille, jotka korjaavat yli kolme prosenttia rakennustensa kokonaispinta-alasta minä tahansa vuonna, olisi vuoden 2026 loppuun saakka annettava mahdollisuus ottaa ylimenevä osuus huomioon vuotuisten korjausten määrän laskennassa jonakin kolmesta seuraavasta vuodesta. Jäsenvaltio, joka korjaa yli kolme prosenttia rakennustensa kokonaispinta-alasta 1 päivästä tammikuuta 2027 alkaen, olisi voitava ottaa ylimenevä osuus huomioon vuotuisten korjausten määrän laskennassa kahtena seuraavana vuonna. Kyseistä mahdollisuutta ei pitäisi käyttää tarkoituksiin, jotka eivät ole linjassa tämän direktiivin yleisten tavoitteiden ja tavoitetason kanssa.

(41) Jäsenvaltioiden olisi kannustettava julkisia elimiä ottamaan huomioon energiansäästöjen lisäksi laajemmat hyödyt, kuten sisäympäristön laatu sekä ihmisten elämänlaadun paraneminen ja korjattujen julkisten rakennusten, erityisesti koulujen, päiväkotien, hoitokotien, palvelutalojen, sairaaloiden ja sosiaaliperusteisten asuntojen, mukavuus.

(42) Rakennukset ja liikenne ovat teollisuuden ohella suurimmat energiankäyttäjät ja päästölähteet. Rakennusten osuus on noin 40 prosenttia unionin kokonaisenergiankulutuksesta ja 36 prosenttia sen energiaan liittyvistä kasvihuonekaasupäästöistä. Komission 14 päivänä lokakuuta 2020 annetussa tiedonannossa ”Perusparannusaalto” käsitellään sekä energia- ja resurssitehokkuuden että kohtuuhintaisuuden asettamaa haastetta rakennusalalla ja pyritään kaksinkertaistamaan korjausten määrä. Siinä keskitytään energiatehokkuudeltaan heikoimpiin rakennuksiin, energiaköyhyyteen ja julkisiin rakennuksiin. Rakennukset ovat myös ratkaisevassa asemassa pyrittäessä saavuttamaan unionin tavoite ilmastoneutraaliudesta vuoteen 2050 mennessä. Julkisten elinten omistamat rakennukset muodostavat merkittävän osan rakennuskannasta, ja niillä on suuri näkyvyys yhteiskunnassa. Sen vuoksi on asianmukaista asettaa vuotuisten korjausten määrä julkisten elinten jäsenvaltion alueella omistamille

rakennuksille niiden energiatehokkuuden parantamiseksi ja niiden muuntamiseksi ainakin lähes nollaenergiarakennuksiksi tai päästöttömiksi rakennuksiksi. Jäsenvaltioita pyydetään asettamaan korkeampi korjausten määrä, jos se on kustannustehokasta niiden rakennuskannan peruskorjauksen yhteydessä niiden pitkän aikavälin peruskorjausstrategioiden tai kansallisten peruskorjausohjelmien tai molempien mukaisesti. Kyseinen korjausten määrä ei saisi vaikuttaa direktiivissä 2010/31/EU säädettyihin lähes nollaenergiarakennuksia koskeviin velvoitteisiin. Jäsenvaltioilla olisi oltava mahdollisuus soveltaa löyhempiä vaatimuksia tiettyihin rakennuksiin, kuten arkkitehtonisesti tai historiallisesti erityisen arvokkaisiin rakennuksiin. Komission olisi direktiivin 2010/31/EU seuraavan uudelleentarkastelun yhteydessä arvioitava jäsenvaltioiden edistymistä julkisten elinten rakennusten peruskorjauksessa. Komission olisi harkittava lainsäädäntöehdotuksen antamista korjausten määrän tarkistamiseksi ottaen huomioon jäsenvaltioiden saavuttama edistys, merkittävä taloudellinen tai tekninen kehitys tai tarvittaessa hiilestä irtautumista ja saasteettomuutta koskevat unionin sitoumukset. Tämän direktiivin mukainen julkisten elinten rakennusten kunnostamisvelvoite täydentää direktiivissä 2010/31/EU olevaa velvoitetta, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun olemassa oleviin rakennuksiin tehdään laajamittaisia korjauksia, rakennusten energiatehokkuutta parannetaan siten, että ne täyttävät lähes nollaenergiarakennuksia koskevat vaatimukset.

(43) Rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmät ja muut aktiiviseen energianhallintaan tähtäävät ratkaisut ovat tärkeitä välineitä julkisille elimille rakennusten energiatehokkuuden parantamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä tarvittavien sisäolosuhteiden varmistamiseksi niiden omistamissa tai käyttämissä rakennuksissa direktiivin 2010/31/EU mukaisesti.

(44) Vihreän liikkumisen edistäminen on keskeinen osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa. Latausinfrastruktuurin tarjoaminen on yksi siirtymän edellyttämistä tekijöistä. Rakennusten latausinfrastruktuuri on erityisen tärkeää, koska sähköajoneuvoja pysäköidään rakennuksiin säännöllisesti ja pitkäksi aikaa, mikä helpottaa ja tehostaa latausta. Julkisten elinten olisi pyrittävä parhaansa mukaan asentamaan latausinfrastruktuureja omistamiinsa tai käyttämiinsä rakennuksiin direktiivin 2010/31/EU mukaisesti.

(45) Korjausten määrän asettamiseksi jäsenvaltioilla olisi oltava yleiskuva rakennuksista, jotka eivät saavuta lähes nollaenergiarakennusten tasoa. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi julkaistava ja pidettävä ajan tasalla julkisia rakennuksia koskeva luettelo osana energiatehokkuustodistusten yleistä tietokantaa, tarvittaessa sosiaalinen asuntotuotanto mukaan lukien. Kyseisen luettelon olisi mahdollistettava myös se, että yksityiset toimijat, kuten energiapalveluyritykset (ESCO-toimijat), voivat ehdottaa korjausratkaisuja, jotka EU:n rakennuskannan seurantakeskus voi koota yhteen.

(46) Luetteloon voitaisiin sisällyttää olemassa olevista rakennuskantaa koskevista inventaarioista saatavia tietoja. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava asianmukaiset toimenpiteet helpottaakseen tiedonkeruuta ja saattaakseen luettelon yksityisten toimijoiden, myös ESCO-toimijoiden, saataville, jotta niillä olisi mahdollisuus aktiiviseen rooliin korjausratkaisuissa. Unionin rakennuskannan seurantakeskus voi koota yhteen saatavilla olevia ja julkisesti jaettuja tietoja rakennuskannan ominaisuuksista, rakennusten korjauksista ja energiatehokkuudesta, jotta rakennusalan energiatehokkuudesta saadaan parempi käsitys vertailukelpoisten tietojen avulla.

(47) Vuonna 2020 yli puolet maailman ihmisistä asui kaupunkialueilla. Osuuden odotetaan nousevan 68 prosenttiin vuoteen 2050 mennessä. Lisäksi puolet vuoteen 2050 mennessä rakennettavista kaupunki-infrastruktuureista on vielä rakentamatta. Kaupungit ja suurkaupunkialueet ovat taloudellisen toiminnan, tietämyksen luomisen, innovoinnin ja uuden teknologian keskuksia. Kaupungit vaikuttavat niissä asuvien tai työskentelevien kansalaisten elämänlaatuun. Jäsenvaltioiden olisi tuettava kuntia teknisesti ja taloudellisesti. Useat kunnat ja muut julkiset elimet ovat jäsenvaltioissa jo ottaneet käyttöön kokonaisvaltaisia lähestymistapoja energian säästämiseen ja energian toimittamiseen sekä kestävään liikkuvuuteen, esimerkiksi noudattamalla kestävän energian toimintasuunnitelmia tai kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelmia, kuten ne, jotka on laadittu kaupunginjohtajien ilmastosopimusaloitteen nojalla, sekä sellaisia kokonaisvaltaisia lähestymistapoja kaupunkien kehittämiseen, joissa mennään rakennuksia tai liikkumismuotoja koskevia yksittäisiä toimia pidemmälle. Lisätoimia tarvitaan kaupunkiliikenteen energiatehokkuuden parantamisessa sekä henkilö- että tavaraliikenteessä, koska kaupunkiliikenteessä käytetään noin 40 prosenttia kaikesta tieliikenteessä kulutetusta energiasta.

(48) Kaikkia Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2014/23/EU ([18]), 2014/24/EU ([19]) ja 2014/25/EU ([20]) periaatteita sovelletaan edelleen täysimääräisesti tämän direktiivin puitteissa.

(49) Tiettyjen tuotteiden ja palvelujen hankintojen ja rakennusten oston ja vuokraamisen osalta niiden hankintaviranomaisten tai -yksiköiden, jotka tekevät julkisia rakennusurakoita tai julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevia sopimuksia, olisi näytettävä esimerkkiä tekemällä energiatehokkaita hankintapäätöksiä ja sovellettava energiatehokkuus ensin -periaatetta, myös niissä hankintasopimuksissa ja käyttöoikeussopimuksissa, joille ei ole asetettu erityisiä vaatimuksia tässä direktiivissä. Tämän olisi koskettava direktiivien 2014/23/EU, 2014/24/EU tai 2014/25/EU soveltamisalaan kuuluvia hankintaviranomaisia tai -yksiköitä. Jäsenvaltioiden olisi poistettava yhteishankintojen esteet jäsenvaltion sisällä tai rajojen yli, jos tämä voi vähentää kustannuksia ja lisätä sisämarkkinoiden hyötyjä luomalla liiketoimintamahdollisuuksia toimittajille ja energiapalvelujen tarjoajille.

(50) Kaikkien julkisten tahojen, jotka investoivat julkisia varoja hankintojen kautta, olisi näytettävä esimerkkiä hankintasopimuksia ja käyttöoikeussopimuksia tehdessään valitsemalla tuotteita, rakennuksia, urakoita ja palveluja, jotka ovat energiatehokkaimpia, myös niiden hankintojen yhteydessä, joihin ei sovelleta direktiivin 2009/30/EY mukaisia erityisvaatimuksia. Tässä yhteydessä kaikissa sellaisten hankintasopimusten ja käyttöoikeussopimusten tekomenettelyissä, joiden arvo ylittää direktiivin 2014/23/EU 8 artiklassa, direktiivin 2014/24/EU 4 artiklassa ja direktiivin 2014/25/EU 15 artiklassa vahvistetut kynnysarvot, on otettava huomioon unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä vahvistettujen tuotteiden, rakennusten ja palvelujen energiatehokkuus siten, että hankintamenettelyissä sovelletaan ensisijaisesti energiatehokkuus ensin -periaatetta.

(51) On myös tärkeää, että jäsenvaltiot seuraavat, miten hankintaviranomaiset ja -yksiköt ottavat energiatehokkuusvaatimukset huomioon tuotteiden, rakennusten, urakoiden ja palvelujen hankinnoissa, varmistamalla, että tiedot hankintadirektiiveissä tarkoitetut kynnysarvot ylittävien valittujen tarjousten vaikutuksesta energiatehokkuuteen ovat julkisesti saatavilla. Näin sidosryhmät ja kansalaiset voisivat avoimella tavalla arvioida julkisen sektorin roolia energiatehokkuuden varmistamisessa julkisissa hankinnoissa.

(52) Jäsenvaltioiden velvollisuus varmistaa, että hankintaviranomaiset ja -yksiköt ostavat ainoastaan energiatehokkaita tuotteita, rakennuksia, urakoita ja palveluja, ei kuitenkaan saisi estää jäsenvaltioita hankkimasta tavaroita, jotka ovat tarpeen yleisen turvallisuuden tai kansanterveydellisten hätätilanteiden suojelemiseksi tai niihin vastaamiseksi.

(53) Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa tunnustetaan kiertotalouden rooli unionin hiilestä irtautumista koskevien yleisten tavoitteiden edistämisessä. Julkisen sektorin ja erityisesti liikenteen alan olisi edistettävä kyseisten tavoitteiden saavuttamista käyttämällä tarvittaessa ostovoimaansa ympäristöystävällisten tuotteiden, rakennusten, urakoiden ja palvelujen valitsemiseen ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja varten saatavilla olevien välineiden avulla ja myötävaikuttaa siten merkittävästi energiankulutuksen ja ympäristövaikutusten vähentämiseen.

(54) On tärkeää, että jäsenvaltiot antavat tarvittavaa tukea julkisille elimille energiatehokkuusvaatimusten käyttöönotossa julkisissa hankinnoissa ja tarvittaessa ympäristöä säästävien julkisten hankintojen käytössä laatimalla tarvittavat ohjeet ja menetelmät elinkaarikustannusten sekä ympäristövaikutusten ja -kustannusten arvioimiseksi. Hyvin suunniteltujen välineiden, erityisesti digitaalisten välineiden, odotetaan helpottavan hankintamenettelyjä ja vähentävän hallinnollisia kustannuksia erityisesti pienemmissä jäsenvaltioissa, joilla ei ehkä ole riittäviä valmiuksia valmistella tarjouspyyntöjä. Tältä osin jäsenvaltioiden olisi aktiivisesti edistettävä digitaalisten välineiden käyttöä ja hankintaviranomaisten välistä yhteistyötä myös rajojen yli parhaiden käytäntöjen vaihtamiseksi.

([18]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, käyttöoikeussopimusten tekemisestä (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 1).

([19]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 65).

([20]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/25/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 243).

(55) Koska rakennukset tuottavat kasvihuonekaasupäästöjä ennen käyttöaikaansa ja sen jälkeen, jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon myös rakennusten hiilipäästöjen koko elinkaari. Tämän pitäisi tapahtua osana pyrkimyksiä kiinnittää enemmän huomiota koko elinkaaren aikaiseen suorituskykyyn, kiertotalouden näkökohtiin ja ympäristövaikutuksiin osana julkisen sektorin esimerkillistä roolia. Julkiset hankinnat voivat siten tarjota mahdollisuuden ottaa huomioon rakennusten koko elinkaaren aikaiset hiilipäästöt. Hankintaviranomaiset ovat tässä yhteydessä tärkeitä toimijoita, sillä ne voivat ostaa hankintamenettelyissä uusia rakennuksia, joissa otetaan huomioon koko elinkaaren aikainen ilmaston lämmitysvaikutus.

(56) Koko elinkaaren aikainen ilmaston lämmitysvaikutus mittaa rakennukseen liittyviä kasvihuonekaasupäästöjä sen elinkaaren eri vaiheissa. Se mittaa siis rakennuksen kokonaisvaikutusta ilmastonmuutosta aiheuttaviin päästöihin. Tätä kutsutaan joskus hiilijalanjäljen arvioinniksi tai koko elinkaaren hiilijalanjäljen mittaamiseksi. Siinä yhdistetään rakennusmateriaaleihin sisältyvät hiilipäästöt ja käyttövaiheen suorat ja epäsuorat hiilipäästöt. Rakennukset muodostavat merkittävän materiaalivarannon, johon varastoidaan hiili-intensiivisiä resursseja useiden vuosikymmenien ajaksi, joten on tärkeää tutkia malleja, jotka helpottavat tulevaa uudelleenkäyttöä ja kierrätystä käyttöiän lopussa uuden kiertotalouden toimintasuunnitelman mukaisesti. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä rakennusmateriaalien soveltuvuutta kiertotalouteen sekä niiden kestävyyttä ja mukautuvuutta rakennustuotteiden kestävyysominaisuuksien huomioimiseksi.

(57) Ilmaston lämmitysvaikutus ilmoitetaan numeerisena indikaattorina ($kgCO_2eq/m^2$, hyötypinta-alan neliömetriä kohti) elinkaaren kunkin vaiheen osalta, laskettuna yhdelle vuodelle keskiarvona 50 vuoden viitetutkimusjaksolla. Tietojen valinta, skenaarion määrittely ja laskelmat tehdään standardin EN 15978 mukaisesti. Rakennusosien ja teknisten laitteiden soveltamisala on unionin yhteisessä Level(s)-kehyksessä määritellyn indikaattorin 1.2 mukainen. Jos käytössä on kansallinen laskentaväline tai sitä tarvitaan tietojen antamista tai rakennuslupien saamista varten, kyseistä kansallista välinettä olisi voitava käyttää vaadittujen tietojen antamiseen. Muita laskentavälineitä olisi voitava käyttää, jos ne täyttävät unionin yhteisessä Level(s)-kehyksessä vahvistetut vähimmäisvaatimukset.

(58) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2010/75/EU ([21]) vahvistetaan säännöt, jotka koskevat laitoksia, joissa tuotetaan energiaa tai käytetään energiaa tuotantotarkoituksiin, ja säädetään, että tiedot laitoksessa käytetystä tai tuotetusta energiasta on sisällytettävä yhdennettyjä lupia koskeviin hakemuksiin kyseisen direktiivin 12 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti. Lisäksi kyseisen direktiivin 11 artiklassa säädetään, että energian tehokas käyttö on yksi toiminnanharjoittajan perusvelvollisuuksia säätelevistä yleisistä periaatteista ja yksi perusteista parhaan käytettävissä olevan tekniikan määrittämiseksi kyseisen direktiivin liitteen III mukaisesti. Energiajärjestelmien toiminnan tehokkuuteen tiettynä ajankohtana vaikuttaa kyky syöttää sujuvasti ja joustavasti verkkoon sähkötehoa eri lähteistä, joilla on eriasteinen inertia ja erilaiset käynnistysajat. Tehokkuuden parantaminen mahdollistaa uusiutuvan energian paremman hyödyntämisen.

(59) Energiatehokkuuden parantaminen voi lisätä taloudellista tuotosta. Jäsenvaltioiden ja unionin olisi pyrittävä energiankulutuksen vähentämiseen riippumatta talouskasvun tasosta.

(60) Tässä direktiivissä asetettua energiansäästövelvoitetta olisi tiukennettava ja sitä olisi sovellettava myös vuoden 2030 jälkeen. Tämä varmistaa vakauden investoijien kannalta ja edistää näin pitkän aikavälin investointeja ja energiatehokkuustoimenpiteitä, kuten rakennusten perusparannuksia, joiden pitkän aikavälin tavoitteena on helpottaa olemassa olevien rakennusten muuntamista kustannustehokkaasti lähes nollaenergiarakennuksiksi. Energiansäästövelvoitteella on keskeinen rooli paikallisen kasvun ja työpaikkojen luomisessa, kilpailukyvyn parantamisessa ja energiaköyhyyden lievittämisessä. Sen pitäisi varmistaa, että unioni voi saavuttaa energia- ja ilmastotavoitteensa, luomalla uusia mahdollisuuksia ja katkaisemalla energiankulutuksen ja kasvun välinen yhteys. Yksityisen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää, jotta voidaan arvioida, millä edellytyksillä energiatehokkuushankkeisiin tehtävät yksityiset investoinnit voidaan saada liikkeelle, ja kehittää uusia tulomalleja energiatehokkuuden alan innovaatioille.

([21]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/75/EU, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, teollisuuden päästöistä (yhtenäistetty ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen) (EUVL L 334, 17.12.2010, s. 17).

(61) Energiatehokkuuden parantamiseen liittyvät toimenpiteet vaikuttavat myönteisesti myös ilmanlaatuun, sillä energiatehokkaammat rakennukset vähentävät osaltaan lämmityspolttoaineiden, myös kiinteiden lämmityspolttoaineiden, kysyntää. Siksi energiatehokkuuteen liittyvät toimenpiteet parantavat ulko- ja sisäilman laatua ja auttavat saavuttamaan kustannustehokkaalla tavalla unionin ilmanlaatupolitiikan tavoitteet, joista säädetään erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2016/2284 ([22]).

(62) Jotta voidaan varmistaa vakaa ja ennustettava panos vuoteen 2030 ulottuvien unionin energia- ja ilmastotavoitteiden ja vuotta 2050 koskevan ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi, jäsenvaltioiden on saavutettava koko vuoteen 2030 ulottuvalla velvoitekaudella kumulatiivinen loppukäytön energiansäästö, joka vastaa uusia vuotuisia säästöjä, jotka ovat vähintään 0,8 prosentin energian loppukulutuksesta 31 päivään joulukuuta 2023 asti ja vähintään 1,3 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 2024 alkaen, 1,5 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 2026 alkaen ja 1,9 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 2028 alkaen. Kyseinen vaatimus voidaan täyttää uusilla politiikkatoimilla, jotka hyväksytään 1 päivän tammikuuta 2021 ja 31 päivän joulukuuta 2030 välisen velvoitekauden aikana, tai uusilla yksittäisillä toimilla, jotka ovat tulosta edeltävällä kaudella tai ennen sitä hyväksytyistä politiikkatoimista, edellyttäen että energiansäästöihin johtavat yksittäiset toimet kuitenkin otetaan käyttöön seuraavan kauden aikana. Tätä tarkoitusta varten jäsenvaltioiden olisi voitava hyödyntää energiatehokkuusvelvoitejärjestelmää tai vaihtoehtoisia politiikkatoimia tai molempia.

(63) Kyprosta ja Maltaa olisi vaadittava saavuttamaan 1 päivän tammikuuta 2021 ja 31 päivän joulukuuta 2023 välisenä kautena kumulatiivinen loppukäytön energiansäästö, joka vastaa 0,24 prosentin suuruisia uusia säästöjä vuosittaisessa energian loppukulutuksessa laskettuna 1 päivää tammikuuta 2019 edeltäneen viimeisimmän kolmivuotiskauden keskiarvosta. Tämän jälkeen, 1 päivän tammikuuta 2024 ja 31 päivän joulukuuta 2030 välisenä kautena Kyprosta ja Maltaa olisi vaadittava saavuttamaan kumulatiivinen loppukäytön energiansäästö, joka vastaa 0,45 prosentin suuruisia uusia säästöjä energian loppukulutuksessa laskettuna 1 päivää tammikuuta 2019 edeltäneen viimeisimmän kolmivuotiskauden keskiarvosta.

(64) Jäsenvaltioiden olisi velvoitejärjestelmää käyttäessään nimettävä velvoitetut osapuolet siirtoverkonhaltijoiden, jakeluverkon haltijoiden, energian jakelijoiden, energian vähittäismyyntiyritysten ja liikennepolttoaineen jakelijoiden tai liikennepolttoaineen vähittäismyyntiyritysten keskuudesta puolueettomin ja syrjimättömin perustein. Tiettyjen tällaisten yhteisöjen nimeämisen velvoitetuiksi osapuoliksi tai niiden vapauttamisen ei pitäisi katsoa olevan ristiriidassa syrjimättömyysperiaatteen kanssa. Jäsenvaltiot voivat sen vuoksi valita, nimetäänkö kaikki tällaiset yhteisöt velvoitetuiksi osapuoliksi, vai pelkästään niiden tietyt ryhmät. Jotta voidaan suojella energiaköyhyydestä kärsiviä ihmisiä, heikossa asemassa olevia asiakkaita, pienituloisissa kotitalouksissa asuvia ihmisiä ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvia ihmisiä ja lisätä heidän vaikutusmahdollisuuksiaan ja toteuttaa politiikkatoimia ensisijaisesti kyseisten ihmisten keskuudessa, jäsenvaltiot voivat vaatia velvoitettuja osapuolia saavuttamaan energiansäästöjä kyseisten ihmisten keskuudessa. Tätä varten jäsenvaltiot voivat myös asettaa energiakustannusten vähentämistavoitteita. Velvoitetut osapuolet voisivat saavuttaa kyseiset tavoitteet edistämällä sellaisten toimenpiteiden käyttöönottoa, jotka johtavat energiansäästöihin ja rahallisiin säästöihin energialaskuissa, kuten eristyksen ja lämmityksen parantamiseen liittyviä toimenpiteitä, ja tukemalla uusiutuvan energian yhteisöjen ja kansalaisten energiayhteisöjen energiansäästöaloitteita.

(65) Suunnitellessaan politiikkatoimia energiansäästövelvoitteen täyttämiseksi jäsenvaltioiden olisi noudatettava unionin ilmasto- ja ympäristönormeja ja -prioriteetteja sekä asetuksessa (EU) 2020/852 tarkoitettua ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta. Jäsenvaltioiden ei pitäisi edistää ympäristön kannalta kestämättömiä toimintoja, kuten fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Energiansäästövelvoitteella pyritään vahvistamaan reagointia ilmastonmuutokseen tarjoamalla jäsenvaltioille kannustimia panna täytäntöön kestävä ja puhdas politiikkayhdistelmä, joka on sietokykyinen ja hillitsee ilmastonmuutosta. Sen vuoksi energiansäästöt, jotka saadaan fossiilisten polttoaineiden suoraa polttamista koskevista politiikkatoimista, voivat olla energiansäästövelvoitteen mukaisia energiansäästöjä tietyin edellytyksin ja siirtymäkauden ajan tämän direktiivin liitteen mukaisesti sen jälkeen, kun tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tällä tavoin energiansäästövelvoite voidaan yhdenmukaistaa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman, ilmastotavoitesuunnitelman ja perusparannusaallon tavoitteiden kanssa, ja siinä voidaan ottaa huomioon Kansainvälisen energiajärjestön nollanettopäästöjä koskevassa raportissaan määrittämä toimien tarve. Rajoituksella pyritään kannustamaan jäsenvaltioita käyttämään julkisia varoja ainoastaan tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavaan ja kestävään teknologiaan. On tärkeää, että jäsenvaltiot tarjoavat markkinatoimijoille selkeän toimintakehyksen ja investointivarmuuden. Energiansäästövelvoitteen mukaisen

([22]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/2284, annettu 14 päivänä joulukuuta 2016, tiettyjen ilman epäpuhtauksien kansallisten päästöjen vähentämisestä, direktiivin 2003/35/EY muuttamisesta sekä direktiivin 2001/81/EY kumoamisesta (EUVL L 344, 17.12.2016, s. 1).

laskentamenetelmän täytäntöönpanon olisi mahdollistettava se, että kaikki markkinatoimijat voivat mukauttaa teknologiaansa kohtuullisessa ajassa. Jos jäsenvaltiot tukevat tehokkaiden fossiilisia polttoaineita käyttävien teknologioiden käyttöönottoa tai tällaisen teknologian varhaista korvaamista esimerkiksi tukijärjestelmien tai energiatehokkuusvelvoitejärjestelmien avulla, saadut energiasäästöt eivät välttämättä enää ole tukikelpoisia energiansäästövelvoitteen nojalla. Vaikka esimerkiksi maakaasupohjaisen yhteistuotannon edistämisestä saatavat energiansäästöt eivät olisi tukikelpoisia energiansäästövelvoitteen nojalla, rajoitusta ei sovellettaisi fossiilisten polttoaineiden välilliseen käyttöön esimerkiksi silloin, kun sähköntuotantoon sisältyy fossiilisiin polttoaineisiin perustuva tuotanto. Politiikkatoimet, jotka kohdistuvat käyttäytymismuutoksiin fossiilisten polttoaineiden kulutuksen vähentämiseksi esimerkiksi tiedotuskampanjoiden ja taloudellisen ajotavan avulla, olisivat edelleen kelvollisia. Rakennusten korjauksiin kohdistuviin politiikkatoimiin voi sisältyä fossiilisiin polttoaineisiin perustuvien lämmitysjärjestelmien korvaamisen ja rakennusten rakenteiden parantamisen kaltaisia toimenpiteitä. Kyseiset toimenpiteet olisi rajoitettava koskemaan teknologioita, jotka mahdollistavat vaadittujen energiansäästöjen saavuttamisen jäsenvaltiossa vahvistettujen kansallisten rakennusmääräysten mukaisesti. Jäsenvaltioiden olisi kuitenkin edistettävä lämmitysjärjestelmien parantamista osana perusparannuksia hiilineutraaliutta koskevan pitkän aikavälin tavoitteen mukaisesti eli vähennettävä lämmitystarvetta ja katettava jäljelle jäävä lämmitystarve hiilettömällä energialähteellä. Laskiessaan säästöjä, joita tarvitaan energiansäästövelvoitteen osuuden saavuttamiseksi energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten keskuudessa, jäsenvaltiot voivat ottaa huomioon ilmasto-olosuhteensa.

(66) Jäsenvaltioiden liikenteen alalla toteuttamat energiatehokkuutta parantavat toimenpiteet voidaan ottaa huomioon niiden loppukäytön energiansäästövelvoitteiden täyttämisessä. Tällaisiin toimenpiteisiin kuuluvat toimintapolitiikat, joilla muun muassa edistetään energiatehokkaampia ajoneuvoja, siirtymistä käyttämään liikennemuotoina pyöräilyä, kävelyä ja joukkoliikennettä tai edistetään liikkumista ja kaupunkisuunnittelua, jonka avulla liikenteen kysyntä vähenee. Lisäksi huomioon voidaan ottaa järjestelmät, jotka nopeuttavat uusien energiatehokkaampien ajoneuvojen käyttöönottoa, tai politiikkatoimet, jotka edistävät siirtymistä vähäpäästöisempiin polttoaineisiin, lukuun ottamatta fossiilisten polttoaineiden suoraa polttamista koskevia järjestelmiä tai politiikkatoimia, ja jotka vähentävät energiankulutusta kilometriä kohti, edellyttäen että noudatetaan tässä direktiivissä vahvistettuja sääntöjä vaikutuksellisuudesta ja lisäisyydestä. Energiansäästövelvoitteessa ei pitäisi voida ottaa huomioon politiikkatoimia, joilla edistetään uusien fossiilisia polttoaineita käyttävien ajoneuvojen käyttöönottoa.

(67) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/842 ([23]) mukaisesti toteutettuja jäsenvaltioiden toimenpiteitä, joilla saadaan aikaan todennettavissa ja mitattavissa tai arvioitavissa olevia energiatehokkuuden parannuksia, voidaan pitää jäsenvaltioille kustannustehokkaana tapana täyttää tämän direktiivin mukaiset energiansäästövelvoitteensa.

(68) Vaihtoehtona sille, että velvoitettujen osapuolten edellytetään saavuttavan tässä direktiivissä säädetyn energiansäästövelvoitteen edellyttämät kumulatiiviset loppukäytön energiansäästöt, jäsenvaltioiden olisi velvoitejärjestelmissään voitava sallia tai vaatia, että velvoitetut osapuolet suorittavat maksuosuuden kansalliseen energiatehokkuusrahastoon, jota voitaisiin käyttää toteutettaessa ensisijaisesti energiaköyhyydestä kärsiviä ihmisiä, heikossa asemassa olevia asiakkaita, pienituloisissa kotitalouksissa asuvia ihmisiä ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvia ihmisiä koskevia politiikkatoimia.

(69) Jäsenvaltioiden ja velvoitettujen osapuolten olisi otettava käyttöön kaikki käytettävissä olevat keinot ja teknologiat, lukuun ottamatta fossiilisten polttoaineiden suoraan polttamiseen liittyviä teknologioita, saavuttaakseen vaaditut kumulatiiviset loppukäytön energiansäästöt, myös edistämällä älykkäitä ja kestäviä teknologioita tehokkaissa kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmissä, tehokasta lämmitys- ja jäähdytysinfrastruktuuria, tehokkaita ja älykkäitä rakennuksia, sähköajoneuvoja ja teollisuutta sekä energiakatselmuksia tai niitä vastaavia hallintajärjestelmiä, edellyttäen että ilmoitetut energiansäästöt ovat tämän direktiivin mukaisia. Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä huomattavaan joustavuuteen vaihtoehtoisten politiikkatoimien suunnittelussa ja toteutuksessa. Jäsenvaltioiden olisi kannustettava toimiin, joilla saadaan aikaan energiansäästöjä pitkän elinkaaren aikana.

([23]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/842, annettu 30 päivänä toukokuuta 2018, sitovista vuotuisista kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä jäsenvaltioissa vuosina 2021–2030, joilla edistetään ilmastotoimia Pariisin sopimuksen sitoumusten täyttämiseksi, sekä asetuksen (EU) N:o 525/2013 muuttamisesta (EUVL L 156, 19.6.2018, s. 26).

(70) Pitkän aikavälin energiatehokkuustoimenpiteet tuottavat energiansäästöjä vuoden 2020 jälkeenkin, mutta jotta edistettäisiin vuodeksi 2030 asetetun unionin energiatehokkuustavoitteen saavuttamista, kyseisillä toimenpiteillä olisi saatava aikaan uusia säästöjä vuoden 2020 jälkeen. Toisaalta 31 päivän joulukuuta 2020 jälkeen saavutettuja energiansäästöjä ei saisi laskea mukaan kumulatiivisiin loppukäytön energiansäästöihin, joita vaaditaan 1 päivän tammikuuta 2014 ja 31 päivän joulukuuta 2020 väliseltä ajalta.

(71) Lisäisyys on tässä direktiivissä säädetyn energiansäästövelvoitteen perusperiaate, koska sillä varmistetaan, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön politiikkoja ja toimenpiteitä, jotka on erityisesti suunniteltu energiansäästövelvoitteen täyttämiseksi. Uusien säästöjen olisi oltava lisäsäästöjä siihen nähden, että jatketaan nykyisten toimenpiteiden toteuttamista, joten säästöjä, jotka olisi saatu joka tapauksessa, ei olisi otettava huomioon energiansäästövelvoitteen täyttämistä arvioitaessa. Jotta voidaan laskea käyttöön otettujen toimenpiteiden vaikutus, mukaan olisi voitava laskea vain nettosäästöt mitattuina sinä energiankulutuksen muutoksena, jonka voidaan suoraan katsoa johtuvan kyseisestä energiatehokkuustoimenpiteestä, joka on toteutettu tässä direktiivissä säädetyn energiansäästövelvoitteen soveltamiseksi. Nettosäästöjen laskemiseksi jäsenvaltioiden olisi määritettävä perusskenaario siitä, miten tilanne kehittyy, jos kyseistä toimenpidettä ei toteuteta. Kyseistä politiikkatoimea olisi arvioitava tähän perusskenaarioon nähden. Jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon asiaa koskevassa lainsäädäntökehyksessä unionin tasolla säädetyt vähimmäisvaatimukset sekä se, että samaan aikaan on saatettu toteuttaa muita toimenpiteitä, jotka myös ovat saattaneet vaikuttaa energiansäästöjen määrään, joten ei voida katsoa, että kaikki tietyn politiikkatoimen käyttöönotosta lähtien havaitut muutokset johtuisivat pelkästään kyseisestä politiikkatoimesta. Velvoitetun, osallistuvan tai toimeksi saaneen osapuolen toimien olisi tosiasiallisesti edistettävä ilmoitettujen energiasäästöjen saavuttamista, jotta varmistetaan vaikutuksellisuutta koskevan vaatimuksen täyttyminen.

(72) Energiasäästöjen laskennassa on tärkeää ottaa tarvittaessa huomioon kaikki energian toimitusketjun vaiheet, jotta lisätään energiansäästöpotentiaalia sähkön siirrossa ja jakelussa. Tutkimukset ja sidosryhmien kuuleminen ovat tuoneet esiin merkittäviä mahdollisuuksia. Fyysiset ja taloudelliset olosuhteet vaihtelevat kuitenkin melkoisesti eri jäsenvaltioissa ja usein jäsenvaltioiden sisällä, ja verkonhaltijoita on paljon. Kyseiset seikat viittaavat siihen, että olisi syytä soveltaa hajautettua lähestymistapaa toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Kansallisilla sääntelyviranomaisilla on tarvittava tietämys, oikeudellinen toimivalta ja hallinnolliset valmiudet edistää energiatehokkaan sähköverkon kehittämistä. Sähkön siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisen verkoston (Sähkö-ENTSO) ja jakeluverkonhaltijoiden eurooppalaisen yhteistyöelimen kaltaiset tahot voivat myös antaa hyödyllistä tukea, ja niiden olisi tuettava jäseniään energiatehokkuustoimenpiteiden käyttöönotossa.

(73) Samat näkökohdat pätevät hyvin suureen määrään kaasuverkonhaltijoita. Maakaasun merkitys ja toimitusaste ja alueellinen kattavuus vaihtelevat suuresti eri jäsenvaltioissa. Näissä tapauksissa kansallisilla sääntelyviranomaisilla on parhaat edellytykset seurata ja ohjata järjestelmän kehitystä kohti suurempaa tehokkuutta, ja kaasun siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisen verkoston kaltaiset tahot voivat antaa hyödyllistä tukea, ja niiden olisi tuettava jäseniään energiatehokkuustoimenpiteiden käyttöönotossa.

(74) Energiapalveluyritysten rooli on tärkeä, jotta voidaan kehittää, suunnitella ja toteuttaa hankkeita, jotka säästävät energiaa, vähentävät energiakustannuksia ja laskevat toiminta- ja ylläpitokustannuksia esimerkiksi rakennusten, teollisuuden ja liikenteen aloilla, ja järjestää niille rahoitusta.

(75) Veden ja energian välisen yhteyden huomioon ottaminen on erityisen tärkeää, jotta voidaan puuttua energian- ja vedenkäytön keskinäiseen riippuvuuteen ja molempiin resursseihin kohdistuvaan kasvavaan paineeseen. Tehokkaalla vesihuollolla voi olla merkittävä vaikutus energiansäästöihin, jolloin sillä voidaan saada aikaan paitsi ilmastohyötyjä myös taloudellisia ja sosiaalisia hyötyjä. Vesi- ja jätevesialojen osuus unionin sähkön käytöstä on 3,5 prosenttia, ja tuon osuuden odotetaan kasvavan. Samanaikaisesti vesivuotojen osuus kaikesta unionissa käytetystä vedestä on 24 prosenttia ja merkittävin veden kuluttaja on energia-ala, jonka osuus vedenkulutuksesta on 44 prosenttia. Olisi tutkittava perusteellisesti energiansäästöpotentiaali, joka saataisiin aikaan käyttämällä älykkäitä teknologioita ja prosesseja kaikessa teollisuus-, asuin- ja liikerakennusten vesikierrossa ja vedenkäytössä, ja tätä potentiaalia olisi hyödynnettävä aina kun se on kustannustehokasta, ottaen huomioon energiatehokkuus ensin -periaate. Lisäksi kehittyneillä kastelutekniikoilla, sadeveden talteenottotekniikoilla ja veden uudelleenkäyttötekniikoilla voitaisiin vähentää huomattavasti vedenkulutusta maataloudessa, rakennuksissa ja teollisuudessa ja sen käsittelyyn ja kuljetukseen käytettävän energian kulutusta.

(76) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 9 artiklan mukaisesti unionin energiatehokkuuspolitiikan olisi oltava osallistavaa, ja näin ollen sillä olisi myös varmistettava, että kaikki energiaköyhyydestä kärsivät kuluttajat pääsevät tasavertaisesti osallisiksi energiatehokkuustoimenpiteistä. Energiatehokkuuden parantaminen olisi toteutettava ensisijaisesti energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja loppukäyttäjien, pieni- tai keskituloisissa kotitalouksissa asuvien, sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien, ikääntyneiden ihmisten sekä maaseudulla ja syrjäisillä ja syrjäisimmillä alueilla asuvien ihmisten keskuudessa. Tässä yhteydessä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota erityisryhmiin, joilla on suurempi riski ajautua energiaköyhyyteen tai jotka ovat alttiimpia energiaköyhyyden kielteisille vaikutuksille, kuten naisiin, vammaisiin, vanhuksiin, lapsiin sekä rodulliseen tai etniseen vähemmistöön kuuluviin henkilöihin. Jäsenvaltiot voivat edellyttää velvoitettuja osapuolia sisällyttämään energiansäästötoimenpiteisiin energiaköyhyyteen liittyviä sosiaalisia tavoitteita, ja tämä mahdollisuus on jo laajennettu vaihtoehtoisiin politiikkatoimiin ja kansallisiin energiatehokkuusrahastoihin. Tämä olisi muutettava velvoitteeksi suojella heikossa asemassa olevia asiakkaita ja lisätä heidän vaikutusmahdollisuuksiaan ja lievittää energiaköyhyyttä, joskin jäsenvaltioiden olisi säilytettävä täysi toimintavara politiikkatoimien tyypin, laajuuden, soveltamisalan ja sisällön suhteen. Jos energiatehokkuusvelvoitejärjestelmään ei voi sisällyttää yksittäisiä energian kuluttajia koskevia toimenpiteitä, jäsenvaltio voi toteuttaa toimenpiteitä energiaköyhyyden lievittämiseksi vain vaihtoehtoisilla politiikkatoimilla. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava politiikkayhdistelmässään, ettei muilla politiikkatoimilla ole kielteistä vaikutusta energiaköyhyydestä kärsiviin ihmisiin, heikossa asemassa oleviin asiakkaisiin, loppukäyttäjiin ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuviin ihmisiin. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä parhaalla mahdollisella tavalla energiatehokkuutta parantaviin toimenpiteisiin tehtäviin investointeihin saatavilla olevaa julkista rahoitusta, mukaan lukien unionin tasolla perustetut rahoitusvälineet.

(77) Kunkin jäsenvaltion olisi määriteltävä heikossa asemassa olevien asiakkaiden käsite, jolla voidaan viitata energiaköyhyyteen ja muun muassa kieltoon kytkeä tällaiset asiakkaat pois verkosta kriittisinä aikoina. Heikossa asemassa olevien asiakkaiden käsite voi kattaa tulotaso, energiamenojen osuuden käytettävissä olevista tuloista, kotien energiatehokkuuden, kriittisen riippuvuuden sähkölaitteista terveyteen liittyvistä syistä, iän tai muita perusteita. Näin jäsenvaltiot voivat ottaa mukaan pienituloisissa kotitalouksissa asuvat ihmiset.

(78) Suosituksen (EU) 2020/1563 mukaan noin 34 miljoonaa kotitaloutta unionissa ei pystynyt pitämään kotiaan riittävän lämpimänä vuonna 2019. Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa asetetaan etusijalle siirtymän sosiaalinen ulottuvuus sitoutumalla periaatteeseen, jonka mukaan ketään ei jätetä jälkeen. Vihreä siirtymä, myös puhdas siirtymä, vaikuttaa naisiin ja miehiin eri tavoin, ja sillä voi olla erityinen vaikutus joihinkin heikommassa asemassa oleviin ryhmiin, myös vammaisiin. Energiatehokkuustoimenpiteiden on sen vuoksi oltava keskeisessä asemassa kaikissa kustannustehokkaissa strategioissa, joilla puututaan energiaköyhyyteen ja kuluttajien haavoittuvuuteen, ja kyseisillä toimenpiteillä täydennetään sosiaaliturvapolitiikkaa jäsenvaltiotasolla. Sen varmistamiseksi, että energiatehokkuustoimenpiteillä vähennetään kestävällä tavalla vuokralaisten energiaköyhyyttä, olisi otettava huomioon tällaisten toimenpiteiden kustannustehokkuus ja kannattavuus kiinteistöjen omistajille ja vuokralaisille ja taattava tällaisille toimenpiteille riittävä taloudellinen ja tekninen tuki jäsenvaltion tasolla. Jäsenvaltioiden olisi tuettava paikallis- ja aluetasoja energiaköyhyyden tunnistamisessa ja lievittämisessä. Unionin rakennuskannan on pitkällä aikavälillä koostuttava lähes nollaenergiarakennuksista Pariisin sopimuksen tavoitteiden mukaisesti. Nykyinen rakennusten korjausten määrä ei ole riittävä, ja vaikeimmin saavutettavissa ovat ne rakennukset, joiden asukkaina on energiaköyhyyden koettelemia pienituloisia ihmisiä. Sen vuoksi tässä direktiivissä säädetyt toimenpiteet, jotka liittyvät energiansäästövelvoitteisiin, energiatehokkuusvelvoitejärjestelmiin ja vaihtoehtoisiin politiikkatoimiin, ovat erityisen tärkeitä.

(79) Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä varmistamaan, että toimenpiteet, joilla edistetään tai helpotetaan energiatehokkuutta ja jotka koskevat erityisesti rakennuksia ja liikkuvuutta, eivät nosta suhteettomasti tällaisiin toimenpiteisiin liittyvien palvelujen hintoja tai lisää sosiaalista syrjäytymistä.

(80) Energiansäästömahdollisuuksien hyödyntämiseksi tietyissä markkinasegmenteissä, joissa energiakatselmuksia ei yleensä tarjota kaupallisesti, kuten pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, jäljempänä 'pk-yritykset', jäsenvaltioiden olisi luotava ohjelmia, joilla pk-yrityksiä kannustetaan ja tuetaan teettämään itselleen energiakatselmuksia ja panemaan täytäntöön kyseisten energiakatselmusten perusteella annettuja suosituksia. Energiakatselmusten olisi oltava pakollisia ja säännöllisiä yrityksille, joiden keskimääräinen vuotuinen energiankulutus ylittää tietyn kynnysarvon, koska energiasäästöt voivat olla merkittäviä. Energiakatselmuksissa olisi otettava huomioon asiaankuuluvat eurooppalaiset tai kansainväliset standardit kuten EN ISO 50001 (energiahallintajärjestelmät), tai EN 16247-1 (energiakatselmukset) tai, jos niihin sisältyy energiakatselmus, EN ISO 14000 (ympäristöjärjestelmät), ja niiden olisi

näin ollen oltava myös tämän direktiivin mukaisia, koska tällä direktiivillä ei mennä kyseisten asiaankuuluvien standardien vaatimuksia pidemmälle. Energiakatselmuksia koskeva erityinen eurooppalainen standardi on parhaillaan kehitteillä. Energiakatselmukset voidaan tehdä erillisinä tai osana laajempaa ympäristöjärjestelmää tai energiatehokkuussopimusta. Kaikissa tällaisissa tapauksissa kyseisten järjestelmien olisi täytettävä tässä direktiivissä vahvistetut vähimmäisvaatimukset. Lisäksi erityisten mekanismien ja järjestelmien, joita on otettu käyttöön tiettyjen liikenteenharjoittajien päästöjen ja polttoaineen kulutuksen seuraamiseksi esimerkiksi EU:n päästökauppajärjestelmää koskevan unionin oikeuden nojalla, voidaan katsoa olevan yhteensopivia energiakatselmusten ja myös energianhallintajärjestelmien kanssa, jos ne täyttävät tässä direktiivissä asetetut vähimmäisvaatimukset. Niiden yritysten osalta, jotka jo panevat energiakatselmusvelvoitteen täytäntöön, energiakatselmuksia olisi edelleen tehtävä vähintään joka neljäs vuosi edellisen energiakatselmuksen päivämäärästä tämän direktiivin mukaisesti.

(81) Jäsenvaltiot voisivat laatia suuntaviivoja, joita yritysten olisi noudatettava toteuttaessaan toimenpiteitä energiakatselmuksessa yksilöityjen uusien vuotuisten säästöjen saavuttamiseksi.

(82) Yrityksen keskimääräisen kulutuksen olisi oltava perusteena määriteltäessä, sovelletaanko energianhallintajärjestelmiä ja energiakatselmuksia, jotta voidaan lisätä kyseisten mekanismien herkkyyttä kustannustehokkaiden energiansäästömahdollisuuksien kartoittamisessa. Yritystä, joka ei ylitä energianhallintajärjestelmille ja energiakatselmuksille määriteltyjä kulutuskynnyksiä, olisi kannustettava teettämään energiakatselmuksia ja toteuttamaan kyseisistä katselmuksista johtuvat suositukset.

(83) Jos energiakatselmuksia tekevät yrityksen omat asiantuntijat, heidän ei pitäisi olla suoraan mukana tarkastettavassa toiminnassa, jotta varmistetaan heidän riippumattomuutensa.

(84) Jäsenvaltioiden olisi edistettävä energianhallintajärjestelmien ja energiakatselmusten täytäntöönpanoa julkishallinnossa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

(85) Tieto- ja viestintätekniikka-ala on toinen tärkeä ala, johon kiinnitetään yhä enemmän huomiota. Vuonna 2018 unionin datakeskusten energiankulutus oli 76,8 terawattituntia. Tämän odotetaan nousevan vuoteen 2030 mennessä 98,5 TWh:iin, mikä merkitsee 28 prosentin lisäystä. Tätä absoluuttista kasvua voidaan tarkastella myös suhteellisesti: datakeskusten osuus sähkön kysynnästä unionissa oli 2,7 prosenttia vuonna 2018 ja nousee 3,21 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä, jos kehitys jatkuu nykyisellään. Unionin digitaalistrategiassa korostettiin jo erittäin energiatehokkaiden ja kestävien datakeskusten tarvetta ja peräänkuulutettiin televiestintäoperaattoreiden ympäristöjalanjälkeä koskevia avoimuustoimenpiteitä. Tieto- ja viestintätekniikan ja erityisesti datakeskusten kestävän kehityksen edistämiseksi jäsenvaltioiden olisi edellytettävä datakeskusten energiatehokkuuden, vesijalanjäljen ja kysyntäjouston kannalta merkityksellisten tietojen keräämistä ja julkaisemista unionin yhteisen mallin pohjalta. Jäsenvaltioiden olisi edellytettävä tietojen keräämistä ja julkaisemista ainoastaan datakeskuksista, joilla on merkittävä jalanjälki ja joiden osalta uusien tai olemassa olevien laitosten asianmukaiset suunnittelu- tai tehokkuustoimet voivat vähentää merkittävästi energian ja veden kulutusta, parantaa järjestelmien tehokkuutta edistäen verkon hiilestä irtautumista tai parantaa hukkalämmön uudelleenkäyttöä lähistöllä sijaitsevissa laitoksissa ja lämpöverkoissa. Datakeskuksen kestävyysindikaattorit voitaisiin määrittää kyseisten kerättyjen tietojen perusteella ottaen myös huomioon alalla jo olemassa olevat aloitteet.

(86) Raportointivelvollisuus koskee datakeskuksia, jotka täyttävät tässä direktiivissä säädetyn kynnysarvon. Kaikissa tapauksissa ja erityisesti yritysten paikan päällä sijaitsevien datakeskusten osalta raportointivelvoite olisi ymmärrettävä siten, että sillä tarkoitetaan tiloja ja laitteita, joita käytetään ensisijaisesti tai yksinomaan dataan liittyviin toimintoihin (palvelinhuoneet), mukaan lukien tarvittavat niihin liittyvät laitteet, kuten jäähdytys- ja valaistusjärjestelmät, akkujärjestelmät tai keskeytymättömät virtalähteet. Ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle olisi jätettävä kaikki tietotekniset laitteet, jotka on sijoitettu tai asennettu ensisijaisesti julkiseen käyttöön, yhteistä käyttöä varten, toimistotilaan tai jotka tukevat muita organisaation toimintoja, kuten työasemat, kannettavat tietokoneet, kopiokoneet, anturit, turvalaitteet tai kodinkoneet ja audiovisuaaliset laitteet. Saman poikkeuksen olisi koskettava myös laitteita, joita käytetään palvelimina, verkottumiseen ja tallennukseen sekä niihin liittyviä oheislaitteita, ja jotka on hajautettu eri tiloihin, kuten yksittäisiä palvelimia, yksittäisiä telineitä tai langattomia internetyhteyksiä ja verkon liityntäpisteitä.

(87) Kerättyä dataa olisi käytettävä mittaamaan vähintään joitakin kestävän datakeskuksen perusulottuvuuksia: kuinka tehokkaasti se käyttää energiaa, kuinka suuri osuus kyseisestä energiasta on peräisin uusiutuvista energialähteistä, kuinka keskuksen tuottamaa hukkalämpöä käytetään uudelleen, kuinka tehokkaasti jäähdytys toimii, kuinka tehokkaasti keskus käyttää hiiltä ja kuinka paljon se käyttää makeaa vettä. Kerätyn datan ja kestävyysindikaattoreiden pitäisi lisätä tietoisuutta datakeskusten omistajien ja ylläpitäjien, laitevalmistajien, ohjelmistojen ja palvelujen kehittäjien ja datakeskuspalvelujen käyttäjien keskuudessa kaikilla tasoilla sekä niiden tahojen ja organisaatioiden keskuudessa, jotka ottavat käyttöön, käyttävät tai hankkivat pilvi- ja datakeskuspalveluja. Kerätyn datan ja kestävyysindikaattoreiden olisi myös lisättävä luottamusta siihen, että uusien tai olemassa olevien datakeskusten kestävyyden parantamiseen tähtäävät toimet johtavat todellisiin parannuksiin. Kerättyä dataa ja kestävyysindikaattoreita olisi lisäksi käytettävä avoimen ja näyttöön perustuvan suunnittelun ja päätöksenteon perustana. Komission olisi arvioitava datakeskusten tehokkuus velvoitettujen datakeskusten toimittamien tietojen perusteella.

(88) Arvioinnin jälkeen komission olisi mahdollisia alakohtaisia energiatehokkuuskumppanuuksia perustaessaan saatettava osallistavalla ja edustavalla tavalla yhteen keskeiset sidosryhmät, myös kansalaisjärjestöt ja työmarkkinaosapuolet, muun muassa tieto- ja viestintätekniikan, liikenteen, rahoituksen ja rakennusten aloilla.

(89) Kuluttajien energiankulutuksen kustannuksia pitäisi saada pienemmiksi auttamalla kuluttajia vähentämään energian käyttöään vähentämällä rakennusten energiatarpeita ja parantamalla laitteiden tehokkuutta, minkä lisäksi olisi oltava saatavilla vähän energiaa kuluttavia liikkumismuotoja yhdistettyinä julkiseen liikenteeseen, jaettuun liikkumiseen ja pyöräilyyn. Jäsenvaltioiden olisi myös harkittava yhteyksien parantamista maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla.

(90) On tärkeää lisätä kaikkien unionin kansalaisten tietoisuutta energiatehokkuuden parantamisen hyödyistä ja tarjota heille täsmällisiä tietoja siitä, kuinka parantaminen saavutetaan. Kaikenikäisten kansalaisten olisi myös oltava mukana energiasiirtymässä eurooppalaisen ilmastosopimusaloitteen ja Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin kautta. Energiatehokkuuden parantamisella on erittäin tärkeä merkitys unionissa myös energian huoltovarmuuden kannalta, koska sen avulla vähennetään unionin riippuvuutta kolmansista maista tuotavista polttoaineista.

(91) Kaikkien toteutettujen energiatehokkuustoimenpiteiden kustannusten ja hyötyjen, myös takaisinmaksuaikojen, olisi oltava kuluttajille täysin läpinäkyviä.

(92) Pannessaan täytäntöön tätä direktiiviä ja toteuttaessaan muita energiatehokkuusalan toimenpiteitä jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota energiatehokkuustoimenpiteiden ja luonnonvarojen tehokkaan käytön välisiin synergioihin kiertotalouden periaatteiden mukaisesti.

(93) Hyödyntämällä uusia liiketoimintamalleja ja teknologioita jäsenvaltioiden olisi pyrittävä edistämään ja helpottamaan energiatehokkuustoimenpiteiden käyttöönottoa muun muassa suurille ja pienille asiakkaille tarjottavien innovatiivisten energiapalvelujen avulla.

(94) Energiankulutuksesta olisi annettava säännöllistä ja tehostettua palautetta, jos tämä on teknisesti toteutettavissa ja kustannustehokasta mittauksessa käytössä olevat laitteet huomioon ottaen. Tällä direktiivillä täsmennetään, että käyttäjäkohtaisen mittaamisen kustannustehokkuus riippuu siitä, ovatko siihen liittyvät kustannukset oikeassa suhteessa mahdollisiin energiansäästöihin. Käyttäjäkohtaisen mittaamisen kustannustehokkuuden arvioimisessa voidaan ottaa huomioon tietyn rakennuksen osalta suunniteltujen muiden konkreettisten toimenpiteiden, kuten tulevien korjausten, vaikutus.

(95) Tällä direktiivillä selvennetään myös, että laskutukseen ja laskutus- tai kulutustietoihin liittyviä oikeuksia olisi sovellettava keskitetystä lähteestä toimitetun lämmityksen, jäähdytyksen tai lämpimän käyttöveden kuluttajiin, vaikka heillä ei olekaan suoraa käyttäjäkohtaista sopimussuhdetta energiantoimittajaan.

(96) Lämpöenergian käyttäjäkohtaisen kulutuksen laskennan avoimuuden varmistamiseksi ja siten käyttäjäkohtaisen mittaamisen toteuttamisen helpottamiseksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että niillä on voimassa läpinäkyvät, julkisesti saatavilla olevat kansalliset säännöt, jotka koskevat lämmityksen, jäähdytyksen ja lämpimän käyttöveden kulutuksen kustannusten jakamista moniasuntoisissa ja moneen eri tarkoituksiin käytettävissä rakennuksissa. Avoimuuden lisäksi jäsenvaltiot voisivat halutessaan harkita sellaisten toimenpiteiden toteuttamista, joilla lisättäisiin kilpailua käyttäjäkohtaista mittaamista koskevien palvelujen tarjoamisessa, mikä auttaisi varmistamaan, että kaikki loppukäyttäjille aiheutuvat kustannukset ovat kohtuullisia.

(97) Jotta kulutustietoja voidaan toimittaa kustannustehokkaasti ja lyhyemmin väliajoin, uusien asennettavien lämpömittareiden ja lämmityskustannusten jakolaitteiden olisi oltava etäluettavia. Tämän direktiivin säännöksiä, jotka koskevat lämmityksen, jäähdytyksen ja lämpimän käyttöveden mittaamista, lämmityksen, jäähdytyksen ja lämpimän käyttöveden käyttäjäkohtaista mittaamista ja kustannusten jakamista, etäluentaa koskeva vaatimusta, lämmityksen, jäähdytyksen ja lämpimän käyttöveden laskutus- ja kulutustietoja, lämmitykseen, jäähdytykseen ja lämpimään käyttöveteen liittyvien mittaus-, laskutus- ja kulutustietojen saamisen kustannuksia sekä lämmityksen, jäähdytyksen ja lämpimän käyttöveden laskutus- ja kulutustietoja koskevia vähimmäisvaatimuksia, on tarkoitus soveltaa vain keskitetystä lähteestä toimitettuun lämmitykseen, jäähdytykseen ja lämpimään käyttöveteen. Jäsenvaltiot voivat vapaasti päättää, katsotaanko teknologia, joka perustuu mittarin lukemiseen laitteen kanssa ohi kulkien tai ajaen, etäluettaviksi laitteiksi. Etäluettavat laitteet eivät edellytä pääsyä sisälle yksittäisiin asuntoihin tai rakennuksen yksiköihin mittarinlukua varten.

(98) Jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon se, että energiankulutuksen mittaamista koskevien uusien teknologioiden onnistunut käyttöönotto edellyttää, että sekä käyttäjien että energiantoimittajien koulutukseen ja osaamiseen panostetaan enemmän.

(99) Laskutustiedot ja vuosiyhteenvedot ovat tärkeä keino tiedotettaessa asiakkaille näiden energiankulutuksesta. Kulutusta ja kustannuksia koskevista tiedoista kuluttajat voivat saada myös muuta tietoa, joka auttaa heitä vertailemaan nykyistä sopimustaan muihin tarjouksiin ja käyttämään valitusten hallintaa ja vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä. Kun otetaan huomioon, että laskuihin liittyvät riidat ovat kuitenkin yleinen syy kuluttajien valituksiin, minkä seurauksena kuluttajien tyytyväisyys ja sitoutuneisuus energiantoimittajiinsa on jatkuvasti vähäistä, on kuitenkin tarpeellista yksinkertaistaa ja selventää laskuja ja tehdä niistä helpommin ymmärrettäviä; samalla on tarpeen varmistaa, että erillisistä välineistä, kuten laskutustiedoista, tiedotustyökaluista ja vuosiyhteenvedoista, saadaan kaikki tarvittavat tiedot, joiden avulla kuluttajat voivat säännellä energiankulutustaan, vertailla tarjouksia ja vaihtaa energiantoimittajaa.

(100) Jäsenvaltioiden olisi energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä suunnitellessaan otettava asianmukaisesti huomioon tarve varmistaa sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja unionin lainsäädännön johdonmukainen täytäntöönpano Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen mukaisesti.

(101) Tehokas sähkön ja lämmön yhteistuotanto sekä tehokas kaukolämmitys ja -jäähdytys tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia säästää primäärienergiaa unionissa. Jäsenvaltioiden olisi tehtävä kattava arviointi mahdollisuuksista tehokkaaseen yhteistuotantoon ja tehokkaaseen kaukolämmitykseen ja -jäähdytykseen. Kyseisten arviointien olisi oltava johdonmukaisia jäsenvaltioiden yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien ja niiden pitkän aikavälin peruskorjausstrategioiden kanssa, ja niihin voisi sisältyä kehityspolkuja, jotka edistävät uusiutuvaan energiaan ja hukkalämpöön perustuvaa kansallista lämmitys- ja jäähdytyssektoria ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamisen kanssa yhteensopivassa aikataulussa. Uudet sähköntuotantolaitokset ja olemassa olevat laitokset, joita uudistetaan merkittävästi tai joiden lupa saatetaan ajan tasalle, olisi varustettava tehokkailla yhteistuotantoyksiköillä sähkön tuotannosta syntyvän hukkalämmön hyödyntämiseksi, jos niille tehdyssä kustannus-hyötyanalyysissä on todettu hyötyjen olevan kustannuksia suuremmat. Myös muut laitokset, joissa keskimääräinen vuotuinen energiapanos on huomattava, olisi varustettava teknisillä ratkaisuilla laitoksessa syntyvän hukkalämmön hyödyntämiseksi, jos kustannus-hyötyanalyysissä on todettu hyötyjen olevan kustannuksia suuremmat. Kyseinen hukkalämpö voitaisiin siirtää kaukolämpöverkon kautta sinne, missä sitä tarvitaan. Lupaperusteita sovelletaan yleensä tilanteissa, joiden johdosta sovelletaan myös direktiivin 2010/75/EU ja direktiivin (EU) 2019/944 mukaisia lupavaatimuksia.

(102) Sähköntuotantolaitokset, joiden on tarkoitus käyttää Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/31/EY ([24]) perusteella sallittua geologista varastointia, saattaa olla asianmukaista sijoittaa paikkoihin, joissa hukkalämmön talteenotto tehokkaalla sähkön ja lämmön yhteistuotannolla tai toimittamalla sitä kaukolämmitys- tai jäähdytysverkkoon ei ole kustannustehokasta. Jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi voitava vapauttaa kyseiset laitokset velvoitteesta tehdä kustannus-hyötyanalyysi laitosten varustamiseksi laitteilla, jotka mahdollistavat hukkalämmön talteenoton tehokkaan yhteistuotantoyksikön avulla. Huippukuormitusaikoina käytettävät ja varasähköä tuottavat laitokset, joiden toiminta-ajaksi on suunniteltu alle 1 500 käyttötuntia vuodessa (viiden vuoden jakson liukuva keskiarvo), olisi myös voitava vapauttaa vaatimuksesta tuottaa myös lämpöä.

(103) On asianmukaista, että jäsenvaltiot kannustavat hajautetun energiantuotannon edistämiseksi sellaisten toimenpiteiden ja menettelyjen käyttöönottoa, joilla edistetään yhteistuotantolaitoksia, joiden nimellinen kokonaislämpöteho on alle 5 MW.

(104) Kansallisten kattavien arviointien toteuttamiseksi jäsenvaltioiden olisi kannustettava tehokkaan yhteistuotannon ja tehokkaan kaukolämmityksen ja -jäähdytyksen mahdollisuuksien arviointia alueellisella ja paikallisella tasolla. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava toimia, joilla edistetään ja helpotetaan tehokkaaseen yhteistuotantoon ja tehokkaaseen kaukolämmitykseen ja -jäähdytykseen liittyvien havaittujen kustannustehokkaiden mahdollisuuksien hyödyntämistä.

(105) Tehokasta kaukolämmitystä ja -jäähdytystä koskevien vaatimusten olisi oltava johdonmukaisia pitkän aikavälin ilmastopoliittisten tavoitteiden ja unionin ilmasto- ja ympäristönormien ja -prioriteettien kanssa ja niiden olisi oltava asetuksessa (EU) 2020/852 tarkoitetun ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukaisia. Kaikissa kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmissä olisi pyrittävä parantamaan niiden kykyä toimia vuorovaikutuksessa energiajärjestelmän muiden osien kanssa energiankäytön optimoimiseksi ja energiahävikin ehkäisemiseksi hyödyntämällä rakennusten koko potentiaalia lämmön tai kylmän varastointiin, mukaan lukien ylijäämälämpö huoltotiloista ja läheisistä datakeskuksista. Tästä syystä tehokkailla kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmillä olisi varmistettava primäärienergiatehokkuuden lisääminen ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2018/2001 ([25]) määritellyn uusiutuvan energian ja hukkalämmön ja -kylmän asteittainen integrointi. Sen vuoksi tässä direktiivissä otetaan käyttöön lämmityksen ja jäähdytyksen tarjontaan sovellettavat asteittain tiukkenevat vaatimukset, joita olisi sovellettava tiettyinä vahvistettuina ajanjaksoina ja joita olisi sovellettava pysyvästi 1 päivästä tammikuuta 2050 alkaen.

(106) Periaatteiden, jotka koskevat uusiutuvista energialähteistä tuotetun lämmön tai kylmän osuuden laskemista tehokkaassa kaukolämmityksessä ja kaukojäähdytyksessä, olisi oltava yhdenmukaisia direktiivin (EU) 2018/2001 ja Eurostatin tilastoraportointimenetelmien kanssa. Direktiivin (EU) 2018/2001 7 artiklan 1 kohdan mukaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian bruttoloppukäyttö sisältää uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian kokonaisloppukulutuksen lämmitys- ja jäähdytysalalla. Kaukolämmityksen tai -jäähdytyksen tuottaman lämmön tai kylmän kokonaisloppukulutus vastaa loppuasiakkaita tai energian jakelijoita palvelevaan verkkoon menevään lämmön tai kylmän tuottamiseen käytettyä energiaa.

(107) Lämpöpumput ovat tärkeitä lämmityksen ja jäähdytyksen tarjonnan hiilestä irtautumisen kannalta, myös kaukolämmityksessä. Direktiivin (EU) 2018/2001 liitteessä VII vahvistettu menetelmä sisältää säännöt lämpöpumppujen tuottaman energian huomioon ottamiseksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevana energiana ja estää uusiutuvista lähteistä peräisin olevan sähkön laskemisen kahteen kertaan. Laskettaessa uusiutuvan energian osuutta kaukolämpöverkossa kaikki lämpöpumpusta peräisin oleva verkkoon syötetty lämpö olisi laskettava uusiutuvaksi energiaksi edellyttäen, että lämpöpumppu täyttää direktiivin (EU) 2018/2001 liitteessä VII vahvistetut tehokkuutta koskevat vähimmäisvaatimukset asennushetkellä.

([24]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/31/EY, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2009, hiilidioksidin geologisesta varastoinnista ja neuvoston direktiivin 85/337/ETY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2000/60/EY, 2001/80/EY, 2004/35/EY, 2006/12/EY ja 2008/1/EY ja asetuksen (EY) N:o 1013/2006 muuttamisesta (EUVL L 140, 5.6.2009, s. 114).

([25]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82).

(108) Tehokas yhteistuotanto on määritelty sen energiansäästön perusteella, joka saavutetaan käyttämällä sähkön ja lämmön yhteistuotantoa niiden erillisen tuotannon sijasta. Tehokasta yhteistuotantoa koskevien vaatimusten olisi oltava johdonmukaisia pitkän aikavälin ilmastopoliittisten tavoitteiden kanssa. Unionin lainsäädännössä käytetyt yhteistuotannon ja tehokkaan yhteistuotannon määritelmät eivät saisi rajoittaa erilaisten määritelmien käyttöä kansallisessa lainsäädännössä muissa tarkoituksissa, kuin missä niitä käytetään kyseessä olevassa unionin lainsäädännössä. Energiansäästön maksimoimiseksi ja jotta ei menetettäisi mahdollisuuksia energiansäästöön, erityistä huomiota olisi kiinnitettävä yhteistuotantoyksiköiden toimintaolosuhteisiin.

(109) Avoimuuden varmistamiseksi ja jotta loppukäyttäjä voisi valita yhteistuotannosta saatavan sähkön ja muilla tekniikoilla tuotetun sähkön välillä, tehokkaan yhteistuotannon alkuperä olisi taattava yhdenmukaistettujen hyötysuhteen viitearvojen pohjalta. Alkuperätakuujärjestelmät eivät sinällään merkitse oikeutta päästä osalliseksi kansallisista tukijärjestelmistä. On tärkeää, että alkuperätakuilla voidaan kattaa kaikki tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetut sähköenergian muodot. Alkuperätakuut olisi pidettävä erillään vaihdettavista todistuksista.

(110) Yhteistuotantosektorin sekä kaukolämmitys- ja jäähdytyssektorin erityisrakenne eli tuottajien, jotka ovat pieniä ja keskisuuria yrityksiä, suuri määrä olisi otettava huomioon etenkin arvioitaessa yhteistuotantokapasiteetin tai siihen liittyvien verkkojen rakennuslupiin liittyviä hallintomenettelyjä, ”pienet ensin” -periaatetta soveltaen.

(111) Useimmat unionin yritykset ovat pk-yrityksiä. Niiden energiansäästöpotentiaali on valtava koko unionin kannalta. Auttaakseen pk-yrityksiä ottamaan käyttöön energiatehokkuustoimenpiteitä jäsenvaltioiden olisi luotava suotuisa toimintakehys, jonka tarkoituksena on tarjota pk-yrityksille teknistä apua ja kohdennettua tiedotusta.

(112) Jäsenvaltioiden olisi annettava puolueettomin, avoimin ja syrjimättömin perustein säännöt niiden kustannusten kantamiselle ja jakamiselle, jotka aiheutuvat verkkoyhteyksistä ja verkkojen vahvistamisesta sekä säännöt koskien teknisiä mukautuksia, joita tarvitaan tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön uusien tuottajien liittämiseksi, ottaen huomioon verkkoja koskevat säännöt ja suuntaviivat, joita on laadittu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2019/943 ([26]) ja (EY) N:o 715/2009 ([27]) mukaisesti. Tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön tuottajien olisi voitava järjestää tarjouskilpailu liittymätöistä. Tehokkaasta yhteistuotannosta ja erityisesti pienimuotoisista yhteistuotantoyksiköistä ja mikroyhteistuotantoyksiköistä saatavan sähkön pääsyä verkkojärjestelmään olisi helpotettava. Direktiivin 2009/73/EY 3 artiklan 2 kohdan ja direktiivin (EU) 2019/944 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot voivat asettaa sähkö- ja kaasualoilla toimiville yrityksille julkisen palvelun velvoitteita, jotka koskevat myös energiatehokkuutta.

(113) On tarpeen vahvistaa laskutusta, keskitettyä palvelupistettä, tuomioistuinten ulkopuolista riidanratkaisua, energiaköyhyyttä ja sopimusperusteisia perusoikeuksia koskevat säännökset, jotta ne voidaan tarvittaessa mukauttaa direktiivin (EU) 2019/944 vastaaviin sähköä koskeviin säännöksiin kuluttajansuojan vahvistamiseksi ja sen mahdollistamiseksi, että loppuasiakkaat saavat säännöllisemmin selkeitä ja ajantasaisia tietoja lämmityksen, jäähdytyksen tai lämpimän käyttöveden kulutuksestaan ja voivat säännellä energiankäyttöään.

(114) Tällä direktiivillä vahvistetaan kuluttajansuojaa ottamalla käyttöön kaukolämmitystä, jäähdytystä ja lämmintä käyttövettä koskevat sopimusperusteiset perusoikeudet, jotka vastaavat direktiivissä (EU) 2019/944 sähköalan loppuasiakkaiden osalta käyttöön otettujen oikeuksien, suojan ja vaikutusmahdollisuuksien tasoa. Kuluttajien olisi saatava selkeää ja yksiselitteistä tietoa oikeuksistaan. Monet tekijät estävät kuluttajia saamasta markkinatietoja käytettävissä olevista lähteistä, ymmärtämästä niitä ja toimimasta niiden mukaisesti. Sopimusperusteisten perusoikeuksien käyttöönotto voi auttaa esimerkiksi ymmärtämään oikein toimittajan sopimuksessa tarjoamien palvelujen laatua koskevan perustason, mukaan lukien toimitetun energian laatu ja ominaisuudet. Lisäksi sillä voidaan auttaa minimoimaan piilo- tai lisäkustannuksia, joita saattaa aiheutua joko parannettujen tai uusien palvelujen käyttöön ottamisesta sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen ilman asiakkaan selkeää ymmärrystä tai

([26]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/943, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, sähkön sisämarkkinoista (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 54).

([27]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 715/2009, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, maakaasunsiirtoverkkoihin pääsyä koskevista edellytyksistä ja asetuksen (EY) N:o 1775/2005 kumoamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 36).

suostumusta. Kyseiset palvelut voivat koskea muun muassa toimitettua energiaa, mittaus- ja laskutuspalveluja, osto- ja asennuspalveluja tai liitännäis- ja huoltopalveluja sekä verkkoon, mittauslaitteisiin ja paikallisiin lämmitys- tai jäähdytyslaitteisiin liittyviä kustannuksia. Vaatimukset parantavat tarjousten vertailtavuutta ja varmistavat kaikille unionin kansalaisille samantasoiset sopimusperusteiset perusoikeudet lämmityksen, jäähdytyksen ja lämpimän käyttöveden osalta rajoittamatta kuitenkaan kansallista toimivaltaa.

(115) Jos lämmityksestä, jäähdytyksestä ja lämpimästä käyttövedestä irtautuminen on suunniteltua, toimittajien olisi annettava asianomaisille asiakkaille riittävät tiedot vaihtoehtoisista toimenpiteistä, kuten tuen lähteistä irtikytkennän välttämiseksi, ennakkomaksujärjestelmistä, energiakatselmuksista, energiakonsultointipalveluista, vaihtoehtoisista maksusuunnitelmista, velanhoitoneuvonnasta tai irtikytkennän keskeyttämisestä.

(116) Parempi kuluttajansuoja olisi taattava kaikkien kuluttajien saatavilla olevilla tehokkailla ja riippumattomilla tuomioistuinten ulkopuolisilla riitojenratkaisukeinoilla, joita tarjoavat muun muassa energia-asioiden oikeusasiamies, kuluttajaelin tai sääntelyviranomainen. Jäsenvaltioiden olisi siksi otettava käyttöön nopeat ja tehokkaat menettelyt valitusten käsittelemiseksi.

(117) Olisi tunnustettava direktiivin (EU) 2018/2001 mukaisten uusiutuvan energian yhteisöjen ja direktiivin (EU) 2019/944 mukaisten kansalaisten energiayhteisöjen panos Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja ilmastotavoitesuunnitelman tavoitteiden saavuttamisessa ja tuettava sitä aktiivisesti. Jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi otettava huomioon uusiutuvan energian yhteisöjen ja kansalaisten energiayhteisöjen rooli ja edistettävä sitä. Kyseiset yhteisöt voivat auttaa jäsenvaltioita saavuttamaan tämän direktiivin tavoitteet edistämällä energiatehokkuutta paikallisella tai kotitalouksien tasolla sekä julkisissa rakennuksissa yhteistyössä paikallisviranomaisten kanssa. Ne voivat aktivoida ja sitouttaa kuluttajia ja mahdollistaa sen, että tietyt kotitalousasiakkaiden ryhmät, myös maaseudulla ja syrjäisillä alueilla, voivat osallistua energiatehokkuushankkeisiin ja -toimiin, joiden avulla toimiin voidaan yhdistellä uusiutuvaan energiaan tehtäviä investointeja. Energiayhteisöillä voi olla vahva rooli koulutuksessa ja lisättäessä kansalaisten tietoisuutta toimenpiteistä, joilla tavoitellaan energiansäästöjä. Jäsenvaltioiden asianmukaisella tuella energiayhteisöt voivat auttaa torjumaan energiaköyhyyttä helpottamalla energiatehokkuushankkeita, vähentämällä energiankulutusta ja alentamalla toimitustariffeja.

(118) Energiankulutuskäyttäytymisessä voidaan saada aikaan pitkän aikavälin muutoksia lisäämällä kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia. Energiayhteisöt voivat auttaa saavuttamaan pitkän aikavälin energiansäästöjä erityisesti kotitalouksissa ja lisäämään kansalaisten ja pienten yritysten kestäviä investointeja. Jäsenvaltioiden olisi annettava kansalaisille mahdollisuus tällaisiin toimiin tukemalla yhteisöjen energiahankkeita ja organisaatioita. Lisäksi osallistamisstrategiat, joissa kaikki asiaankuuluvat kansallisen ja paikallisen tason sidosryhmät otetaan mukaan päätöksentekoprosessiin, voivat olla osa paikallisia tai alueellisia hiilestä irtautumista koskevia suunnitelmia tai kansallisia rakennusten perusparannussuunnitelmia, tavoitteena lisätä tietoisuutta, saada palautetta politiikoista ja parantaa niiden hyväksyntää yleisön keskuudessa.

(119) Olisi tunnustettava keskitettyjen asiointipisteiden tai vastaavien rakenteiden panos mekanismeina, joiden avulla useat kohderyhmät, kuten kansalaiset, pk-yritykset ja viranomaiset, voivat suunnitella ja toteuttaa puhtaaseen energiasiirtymään liittyviä hankkeita ja toimenpiteitä. Keskitettyjen asiointipisteiden panos voi olla erittäin tärkeä heikossa asemassa oleville asiakkaille, sillä he voisivat saada luotettavaa ja helposti saatavilla olevaa tietoa energiatehokkuuden parannuksista. Kyseiseen panokseen voi sisältyä teknisen, hallinnollisen ja taloudellisen neuvonnan ja avun antaminen, tarvittavien hallinnollisten menettelyjen tai rahoitusmarkkinoille pääsyn helpottaminen tai opastus unionin ja kansallisesta oikeudellisesta kehyksestä, mukaan lukien julkisia hankintoja koskevat säännöt ja kriteerit, ja EU:n kestävyysluokitusjärjestelmästä.

(120) Komission olisi tarkasteltava, miten sen toimenpiteet sellaisten alustojen tai foorumien kehittämisen tukemiseksi, joihin osallistuu muun muassa eurooppalaisia työmarkkinaosapuolia, jotka edistävät energiatehokkuutta koskevia koulutusohjelmia, ovat vaikuttaneet, ja esitettävä tarvittaessa ehdotuksia lisätoimenpiteiksi. Komission olisi myös kannustettava eurooppalaisia työmarkkinaosapuolia niiden käydessä keskusteluja energiatehokkuudesta, erityisesti heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja loppukäyttäjien, myös energiaköyhyydestä kärsivien, kannalta.

(121) Oikeudenmukainen siirtymä kohti ilmastoneutraalia unionia vuoteen 2050 mennessä on keskeisellä sijalla Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa, josta Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio antoivat yhteisen julistuksen 17 päivänä marraskuuta 2017, energia mainitaan yhtenä peruspalveluna, johon jokaisella on oikeus. Tällaisten palvelujen saatavuutta varten on tarjottava tukea sitä tarvitseville, erityisesti kun otetaan huomioon inflaatiopaine ja energian hintojen merkittävä nousu.

(122) On tarpeen varmistaa, että energiaköyhyydestä kärsiviä ihmisiä, heikossa asemassa olevia asiakkaita, pienituloisissa talouksissa asuvia ihmisiä ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvia ihmisiä suojellaan ja että heille annetaan tätä varten mahdollisuus osallistua aktiivisesti energiatehokkuutta parantaviin toimiin, toimenpiteisiin ja niihin liittyviin kuluttajansuoja- tai tiedotustoimenpiteisiin, joita jäsenvaltiot toteuttavat. Olisi kehitettävä kohdennettuja tiedotuskampanjoita, joiden kautta havainnollistetaan energiatehokkuuden hyötyjä ja annetaan tietoa saatavilla olevasta taloudellisesta tuesta.

(123) Unionin ja kansallisella tasolla saatavilla oleva julkinen rahoitus olisi investoitava strategisesti energiatehokkuutta parantaviin toimenpiteisiin erityisesti energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa talouksissa asuvien ihmisten ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien hyväksi. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/955 ([28]) perustetusta sosiaalisesta ilmastorahastosta mahdollisesti saamaansa rahoitusta ja EU:n päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksista saatavia tuloja. Kyseiset tulot auttavat jäsenvaltioita täyttämään velvollisuutensa toteuttaa energiansäästövelvoitteen mukaisia energiatehokkuustoimenpiteitä ja politiikkatoimia ensisijaisesti energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa talouksissa asuvien ihmisten ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien keskuudessa, mukaan lukien maaseudulla ja syrjäisillä alueilla asuvat.

(124) Kansallisia rahoitusjärjestelmiä olisi täydennettävä sopivilla järjestelmillä, joilla parannetaan tiedotusta ja teknistä ja hallinnollista apua ja helpotetaan rahoituksen saantia, jotta saatavilla olevat varat voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla erityisesti energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa kotitalouksissa asuvien ihmisten ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien ihmisten hyväksi.

(125) Jäsenvaltioiden olisi lisättävä kaikkien ihmisten vaikutusmahdollisuuksia ja suojeltava heitä yhdenvertaisesti sukupuolesta, iästä, vammaisuudesta, rodusta tai etnisestä alkuperästä, sukupuolisesta suuntautumisesta, uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta ja varmistettava, että niitä, joihin energiaköyhyys vaikuttaa eniten tai jotka ovat altteimpia energiaköyhyyden kielteisille vaikutuksille, suojellaan riittävästi. Jäsenvaltioiden olisi lisäksi varmistettava, etteivät energiatehokkuustoimenpiteet lisää olemassa olevaa eriarvoisuutta etenkään energiaköyhyyden osalta.

(126) Kaikki jäsenvaltiot ovat direktiivin 2012/27/EU 15 artiklan 2 kohdan nojalla arvioineet kaasu- ja sähköinfrastruktuurinsa energiatehokkuuspotentiaalia ja yksilöineet konkreettisia toimenpiteitä ja investointeja kustannustehokkaiden energiatehokkuuden parannusten toteuttamiseksi verkkoinfrastruktuurissa sekä niiden käyttöönoton aikataulun. Kyseisten toimien tulokset muodostavat vankan perustan energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamiselle jäsenvaltioiden verkon suunnittelussa, verkon kehittämisessä ja verkkoinvestointeja koskevissa päätöksissä.

(127) Kansallisten energia-alan sääntelyviranomaisten olisi sovellettava kokonaisvaltaista lähestymistapaa, joka kattaa mahdolliset säästöt energian toimituksessa ja loppukäytössä. Kansallisten energia-alan sääntelyviranomaisten olisi varmistettava, että suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseissa sovelletaan energiatehokkuus ensin -periaatetta ja että verkon sääntely ja verkkotariffit kannustavat energiatehokkuuden parantamiseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta toimitusvarmuutta, markkinoiden yhdentymistä ja ennakoivia investointeja merellä sijaitsevaan verkkoon, jota tarvitaan merellä tuotettavan uusiutuvan energian käyttöönottamiseksi. Jäsenvaltioiden olisi myös varmistettava, että siirto- ja jakeluverkonhaltijat ottavat huomioon energiatehokkuus ensin -periaatteen. Tämä auttaisi siirto- ja jakeluverkonhaltijoita ottamaan huomioon paremmat energiatehokkuusratkaisut ja kysyntäpuolen resurssien

([28]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/955, annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, sosiaalisen ilmastorahaston perustamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1060 muuttamisesta (EUVL L 130, 16.5.2023, s. 1).

hankinnasta aiheutuvat lisäkustannukset sekä erilaisten verkkoinvestointien ja käyttösuunnitelmien ympäristö- ja sosioekonomiset vaikutukset. Tällainen lähestymistapa edellyttää siirtymistä kapeasta taloudellisen tehokkuuden näkökulmasta sosiaalisen hyvinvoinnin maksimointiin. Energiatehokkuus ensin -periaatetta olisi sovellettava erityisesti laadittaessa energiainfrastruktuurin laajentamista koskevia skenaariota, joissa kysyntäpuolen ratkaisuja voitaisiin pitää toteuttamiskelpoisina vaihtoehtoina ja niitä olisi arvioitava asianmukaisesti, ja siitä olisi tultava erottamaton osa verkkosuunnitteluhankkeiden arviointia. Kansallisten sääntelyviranomaisten olisi valvottava sen soveltamista.

(128) Tämän direktiivin tehokkaan ja oikea-aikaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi saatavilla olisi oltava riittävä määrä energiatehokkuusalan luotettavia ammattilaisia, jotta voidaan varmistaa esimerkiksi energiakatselmuksia koskevien vaatimusten noudattaminen ja energiatehokkuusvelvoitejärjestelmien toteuttaminen. Siksi jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön energiapalvelujen ja energiakatselmusten tarjoajien ja muiden energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden toteuttajien sertifiointijärjestelmiä tai vastaavia tutkinto- ja koulutusjärjestelmiä tai molempia tiiviissä yhteistyössä työmarkkinaosapuolten, koulutuksen tarjoajien ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa. Järjestelmiä olisi arvioitava neljän vuoden välein joulukuusta 2024 alkaen, ja niitä olisi tarvittaessa päivitettävä sen varmistamiseksi, että energiapalvelujen tarjoajilla, energiakatselmusten suorittajilla, energianhallinnasta vastaavilla ja rakennusosien asentajilla on tarvittava pätevyys.

(129) Energiapalvelujen markkinoita on kehitettävä edelleen sekä energiapalvelujen kysynnän että niiden tarjonnan varmistamiseksi. Avoimuus, esimerkiksi luettelot sertifioiduista energiapalvelujen tarjoajista ja saatavilla olevat mallisopimukset, sekä parhaiden käytäntöjen vaihto ja ohjeet edistävät merkittävästi energiapalvelujen käyttöönottoa ja energiatehokkuutta koskevien sopimusten tekemistä ja voivat myös auttaa lisäämään kysyntää ja kasvattamaan luottamusta energiapalvelujen tarjoajiin. Energiatehokkuussopimuksessa energiapalvelun saaja alentaa investointikustannuksia käyttämällä osan energiansäästön rahallisesta arvosta kolmannen osapuolen kokonaan tai osittain toteuttaman investoinnin takaisin maksamiseen. Tämä voi auttaa houkuttelemaan yksityistä pääomaa, joka on keskeistä rakennusten korjausten määrän nostamiseksi unionissa, asiantuntemuksen tuomiseksi markkinoille ja innovatiivisten liiketoimintamallien luomiseksi. Sen vuoksi olisi edellytettävä, että energiatehokkuutta koskevien sopimusten käytön toteutettavuutta peruskorjauksissa olisi arvioitava sellaisten muiden kuin asuinrakennusten osalta, joiden hyötypinta-ala on yli 750 m^2. Tämä on askel eteenpäin, jolla voidaan lisätä luottamusta energiapalveluyrityksiin ja tasoittaa tietä tällaisten hankkeiden lisäämiselle tulevaisuudessa.

(130) Kun otetaan huomioon perusparannusaallon mukaiset kunnianhimoiset perusparannustavoitteet tulevalle vuosikymmenelle, on tarpeen vahvistaa riippumattomien markkinatoimijoiden, mukaan lukien keskitettyjen asiointipisteiden tai vastaavien tukimekanismien, roolia, jotta voidaan vauhdittaa markkinoiden kehittymistä kysyntä- ja tarjontapuolella ja edistää sekä yksityisten että julkisten rakennusten perusparannusta koskevia energiatehokkuutta koskevia sopimuksia. Paikallisilla energiavirastoilla voisi olla tässä keskeinen rooli, ja ne voisivat esittää ja tukea mahdollisten välittäjien tai keskitettyjen asiointipisteiden perustamista. Tällä direktiivillä olisi autettava parantamaan tuotteiden, palvelujen ja neuvonnan saatavuutta, myös tukemalla yrittäjien mahdollisuuksia korjata markkinoiden puutteita ja tarjota innovatiivisia keinoja parantaa energiatehokkuutta sekä samalla varmistaa syrjimättömyyden periaatteen noudattaminen.

(131) Energiatehokkuutta koskeviin sopimuksiin kohdistuu edelleen useissa jäsenvaltioissa merkittäviä esteitä, jotka johtuvat jäljellä olevista sääntelyyn ja muihin kuin sääntelyyn liittyvistä esteistä. Sen vuoksi on tarpeen puuttua kansallisten lainsäädäntökehysten epäselvyyksiin, asiantuntemuksen puutteeseen erityisesti tarjouskilpailumenettelyjen osalta sekä kilpaileviin lainoihin ja avustuksiin.

(132) Jäsenvaltioiden olisi edelleen tuettava julkista sektoria energiatehokkuutta koskevien sopimusten käyttöönotossa tarjoamalla mallisopimuksia, joissa otetaan huomioon saatavilla olevat eurooppalaiset tai kansainväliset standardit, tarjouskilpailua koskevat ohjeet sekä Eurostatin toukokuussa 2018 julkaisema energiatehokkuussopimusten tilastollista käsittelyä koskeva opas ja Euroopan investointipankin (EIP) opas energiatehokkuussopimusten käsittelystä julkisyhteisöjen tilinpidossa, jotka ovat tarjonneet mahdollisuuksia puuttua kyseisten sopimusten jäljellä oleviin sääntelyesteisiin jäsenvaltioissa.

(133) Jäsenvaltiot ovat toteuttaneet toimenpiteitä tunnistaakseen sääntelyyn liittyvät ja muut esteet ja puuttuakseen niihin. Kuitenkin on syytä tehostaa toimia sellaisten sääntelyyn liittyvien ja muiden esteiden poistamiseksi, jotka haittaavat sellaisten energiatehokkuutta koskevien sopimusten ja kolmannen osapuolen rahoitusjärjestelyjen käyttöä, jotka auttavat saavuttamaan energiasäästöjä. Kyseisiin esteisiin kuuluvat kirjanpitosäännöt ja -käytännöt, joiden vuoksi pääomainvestointeja ja energiatehokkuutta parantavista toimenpiteistä koituvia vuotuisia rahallisia säästöjä ei voida ottaa riittävällä tavalla huomioon kirjanpidossa koko investoinnin elinkaaren ajalta.

(134) Jäsenvaltiot raportoivat vuosien 2014 ja 2017 kansallisissa energiatehokkuuden toimintasuunnitelmissaan edistymisestä energiatehokkuuden sääntelyllisten ja muiden esteiden poistamisessa siltä osin kuin on kyse ristiriitaisista kannustimista omistajien ja vuokralaisten välillä tai rakennuksen tai rakennuksen osien omistajien kesken. Jäsenvaltioiden olisi jatkettava tämän suuntaista työtä ja pyrittävä löytämään mahdollisuuksia energiatehokkuuden parantamiseen ottaen huomion Eurostatin vuoden 2016 tilastot ja erityisesti sen, että yli neljä kymmenestä eurooppalaisesta asuu kerrostaloasunnoissa ja yli kolme kymmenestä eurooppalaisesta asuu vuokralla.

(135) Jäsenvaltioita, alue- ja paikallisviranomaiset mukaan lukien, olisi kannustettava hyödyntämään täysimääräisesti neuvoston asetuksessa (EU, Euratom) 2020/2093 ([29]) vahvistetussa vuosia 2021–2027 koskevassa monivuotisessa rahoituskehyksessä käytettävissä olevia EU:n varoja, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/241 ([30]) perustettua elpymis- ja palautumistukivälinettä sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/523 ([31]) perustetun InvestEU-ohjelman rahoitusvälineitä ja teknistä apua, jotta saataisiin aikaan yksityisiä ja julkisia investointeja energiatehokkuutta parantaviin toimenpiteisiin. Energiatehokkuuteen tehtävät investoinnit voivat edistää talouskasvua, työllisyyttä, innovointia ja auttaa lieventämään kotitalouksien energiaköyhyyttä, ja niillä on siten myönteinen vaikutus taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen ja vihreään elpymiseen. Mahdollisesti rahoitettavia aloja ovat muun muassa julkisten rakennusten ja asuntojen energiatehokkuustoimenpiteet sekä uusien taitojen tarjoaminen ammattilaisten koulutuksen, uudelleenkoulutuksen ja täydennyskoulutuksen kautta erityisesti rakennusten korjaukseen liittyvissä työpaikoissa energiatehokkuusalan työllisyyden edistämiseksi. Komissio varmistaa synergian eri rahoitusvälineiden välillä, erityisesti yhteistyössä hallinnoitavien ja suoraan hallinnoitavien varojen, kuten keskitetysti hallinnoitujen ohjelmien Horisontti Euroopan ja Life-ohjelman välillä sekä avustusten, lainojen ja teknisen avun välillä, jotta voidaan maksimoida niiden vipuvaikutus yksityiseen rahoitukseen ja niiden vaikutus energiatehokkuuspolitiikan tavoitteiden saavuttamiseen.

(136) Jäsenvaltioiden olisi kannustettava rahoitusvälineiden käyttöä tämän direktiivin tavoitteiden edistämiseksi. Tällaisiin rahoitusvälineisiin voisivat kuulua tämän direktiivin tiettyjen säännösten rikkomisesta aiheutuvat maksuosuudet ja sakot, energiatehokkuutta varten direktiivin 2003/87/EY 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti myönnetyt varat sekä eurooppalaisten rahastojen ja ohjelmien sekä erityisten eurooppalaisten rahoitusvälineiden, kuten Euroopan energiatehokkuusrahaston, puitteissa energiatehokkuutta varten myönnetyt varat.

(137) Rahoitusvälineet voisivat tarvittaessa perustua unionin hankevelkakirjoista energiatehokkuuteen myönnettyihin varoihin, varoihin, jotka on myönnetty energiatehokkuutta varten EIP:stä ja muista unionin rahoituslaitoksista, erityisesti Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankista (EBRD) sekä Euroopan neuvoston kehityspankista, rahoituslaitosten myöntämiin varoihin, kansallisiin varoihin, mukaan lukien sellaisiin, joita saadaan sääntely- ja verotusjärjestelmistä, joilla kannustetaan energiatehokkuusaloitteiden ja -ohjelmien täytäntöönpanoon, sekä tuloihin Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 406/2009/EY ([32]) mukaisista vuosittaisista päästökiintiöistä.

([29]) Neuvoston asetus (EU, Euratom) 2020/2093, annettu 17 päivänä joulukuuta 2020, vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta (EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 11).

([30]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

([31]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/523, annettu 24 päivänä maaliskuuta 2021, InvestEU-ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) 2015/1017 muuttamisesta (EUVL L 107, 26.3.2021, s. 30).

([32]) Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 406/2009/EY, tehty 23 päivänä huhtikuuta 2009, jäsenvaltioiden pyrkimyksistä vähentää kasvihuonekaasupäästöjään yhteisön kasvihuonekaasupäästöjen vähentämissitoumusten täyttämiseksi vuoteen 2020 mennessä (EUVL L 140, 5.6.2009, s. 136).

(138) Rahoitusjärjestelyissä voitaisiin käyttää kyseisten varojen maksuosuuksia, varoja ja tuloja erityisesti niin, että mahdollistetaan yksityinen investointipääoma ja kannustetaan sitä, erityisesti institutionaalisilta sijoittajilta, käyttäen samalla sellaisia perusteita, joiden avulla varmistetaan, että varojen myöntämisellä saavutetaan sekä ympäristönsuojelulliset että sosiaaliset tavoitteet; hyödynnetään innovatiivisia rahoitusjärjestelyjä, mukaan lukien yksityisen pääoman lainatakuita, lainatakuita energiatehokkuutta koskevien sopimusten edistämiseksi, avustuksia, korkotukilainoja ja erityisiä lainajärjestelyjä sekä kolmansien osapuolten rahoitusjärjestelmiä, joilla vähennetään energiatehokkuushankkeiden riskejä ja mahdollistetaan kustannustehokkaat korjaukset myös pieni- ja keskituloisissa kotitalouksissa; ollaan yhteydessä ohjelmiin tai virastoihin, jotka kokoavat energiatehokkuushankkeet yhteen ja arvioivat niiden laatua, antavat teknistä tukea, edistävät energiapalvelumarkkinoita ja auttavat luomaan energiapalveluita koskevaa kysyntää kuluttajien keskuudessa.

(139) Rahoitusjärjestelmät voisivat myös tarjota asianmukaisia resursseja sellaisten koulutus- ja sertifiointiohjelmien tukemiseen, joilla parannetaan ja akkreditoidaan energiatehokkuuteen liittyviä taitoja, tarjotaan resursseja pienimuotoisen ja mikroteknologian käyttöönottoa energiantuotannossa koskevaan tutkimukseen, demonstrointiin ja käyttöönoton nopeuttamiseen sekä optimoidaan kyseisten tuotantoyksiköiden liittäminen verkkoon, ja jotka kytketään ohjelmiin, joilla edistetään energiatehokkuutta kaikissa asunnoissa energiaköyhyyden ehkäisemiseksi ja kannustetaan vuokranantajia tekemään kiinteistöistään mahdollisimman energiatehokkaita, ja tarjota asianmukaiset resurssit työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja standardien laatimisen tukemiseksi, jotta voidaan parantaa energiatehokkuutta ja varmistaa hyvät työolot sekä työterveys ja -turvallisuus.

(140) Saatavilla olevia unionin rahoitusohjelmia, rahoitusvälineitä ja innovatiivisia rahoitusjärjestelyjä olisi hyödynnettävä niin, että julkisten elinten rakennusten energiatehokkuuden parantamistavoite toteutuu käytännössä. Jäsenvaltiot voivat tältä osin käyttää päätöksen N:o 406/2009/EY mukaisista vuosittaisista päästökiintiöistä saamiaan tuloja kehittääkseen tällaisia järjestelyjä vapaaehtoiselta pohjalta ja kansalliset talousarviosäännöt huomioon ottaen. Komission ja jäsenvaltioiden olisi annettava alue- ja paikallisviranomaisille riittävästi tietoa tällaisista unionin rahoitusohjelmista, rahoitusvälineistä ja innovatiivisista rahoitusmekanismeista.

(141) Toteuttaessaan toimenpiteitä energiatehokkuustavoitteen saavuttamiseksi komission olisi seurattava asiaankuuluvien toimenpiteiden vaikutusta direktiiviin 2003/87/EY, jotta EU:n päästökauppajärjestelmässä säilytettäisiin kannustimet, joilla palkitaan vähähiilisyyttä edistäviä investointeja ja valmistellaan EU:n päästökauppajärjestelmään kuuluvia aloja tulevaisuudessa tarvittaviin innovaatioihin. Sen on seurattava niihin teollisuudenaloihin kohdistuvaa vaikutusta, jotka ovat alttiita merkittävälle hiilivuodon vaaralle, sellaisina kuin nämä teollisuudenalat on lueteltu komission päätöksen 2014/746/EU ([33]) liitteessä, jotta varmistettaisiin se, että tämän direktiivin säännöksillä edistetään eikä haitata kyseisten alojen kehitystä.

(142) Jäsenvaltioiden toimenpiteitä olisi tuettava hyvin suunnitelluilla ja vaikuttavilla unionin rahoitusvälineillä InvestEU-ohjelmasta sekä EIP:stä ja EBRD:stä annettavalla rahoituksella, jolla olisi tuettava investointeja energiatehokkuuteen energian toimitusketjun kaikissa vaiheissa ja jossa olisi käytettävä kattavaa kustannus-hyötyanalyysia, johon kuuluu eriytettyjen diskonttokorkojen malli. Rahoitustuki olisi keskitettävä kustannustehokkaisiin menetelmiin energiatehokkuuden parantamiseksi, mikä johtaisi energiankulutuksen vähenemiseen. EIP:n ja EBRD:n olisi yhdessä kansallisten kehityspankkien kanssa suunniteltava, tuotettava ja rahoitettava ohjelmia ja hankkeita, jotka räätälöidään nimenomaan energiatehokkuusalalle, myös energiaköyhyyden koettelemille kotitalouksille.

(143) Monialainen lainsäädäntö muodostaa vahvan perustan kuluttajansuojalle, joka kattaa laajan valikoiman nykyisiä energiapalveluja, ja tämä lainsäädäntö todennäköisesti kehittyy edelleen. Asiakkaiden tietyt sopimusperusteiset perusoikeudet olisi kuitenkin määriteltävä selkeästi. Kuluttajien olisi saatava selkeitä ja yksiselitteisiä tietoja oikeuksistaan energia-alalla.

(144) Jotta voidaan arvioida tämän direktiivin tehokkuutta, olisi asetettava vaatimus tämän direktiivin yleisestä uudelleentarkastelusta ja Euroopan parlamentille ja neuvostolle 28 päivään helmikuuta 2027 mennessä toimitettavasta kertomuksesta. Kyseisen uudelleentarkastelun pitäisi mahdollistaa tarvittavien mukautusten tekeminen, ottaen huomioon myös talouden ja innovaatioiden kehitys.

([33]) Komission päätös 2014/746/EU, annettu 27 päivänä lokakuuta 2014, luettelon laatimisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY nojalla niistä toimialoista ja toimialojen osista, joiden katsotaan olevan alttiita merkittävälle hiilivuodon riskille, vuosiksi 2015–2019 (EUVL L 308, 29.10.2014, s. 114).

(145) Paikallis- ja alueviranomaisille olisi annettava päärooli tässä direktiivissä säädettyjen toimenpiteiden kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa, jotta ne kykenevät ottamaan asianmukaisesti huomioon omat ilmastoon, kulttuuriin ja yhteiskuntaan liittyvät erityispiirteensä.

(146) Jotta voitaisiin ottaa huomioon teknologian edistyminen ja uusiutuvien energialähteiden kasvava osuus sähköntuotantosektorilla, kilowattitunteina (kWh) mitatun sähkön säästön oletuskerrointa olisi tarkistettava sähkön ja muiden energiankantajien primäärienergiakertoimen muutosten huomioon ottamiseksi. Laskentamenetelmä on Eurostatin energiataseiden ja -määritelmien mukainen, lukuun ottamatta lämmön ja sähkön yhteistuotantolaitosten polttoainepanoksen jakomenetelmää, jonka osalta polttoaineen kulutuksen kohdentamiseen tarvittavan viitejärjestelmän tehokkuus on mukautettu Eurostatin tietoihin vuosilta 2015 ja 2020. Sähkön primäärienergiakerrointa koskevat laskelmat, joissa otetaan huomioon energialähteiden yhdistelmä, perustuvat vuotuisiin keskiarvoihin. Ydinvoimasähkön ja lämmön tuotannon osalta käytetään ”fyysisen energiasisällön” laskentamenetelmää ja fossiilisista polttoaineista ja biomassasta tuotetun sähkön ja lämmön osalta ”teknistä muuntotehokkuusmenetelmää”. Palamattoman uusiutuvan energian osalta menetelmänä käytetään suoraa vastaavuutta, joka perustuu ”primäärienergian kokonaismäärää” koskevaan lähestymistapaan. Laskettaessa sähkön primäärienergiaosuutta sähkön ja lämmön yhteistuotannossa sovelletaan tässä direktiivissä esitettyä menetelmää. Tässä käytetään keskimääräistä eikä marginaalista markkina-asemaa. Muuntotehokkuuden oletetaan olevan 100 prosenttia palamattoman uusiutuvan energian, 10 prosenttia geotermisen voimalaitoksen ja 33 prosenttia ydinvoimalaitoksen osalta. Sähkön ja lämmön yhteistuotannon kokonaistehokkuus lasketaan Eurostatin tuoreimpien tietojen perusteella. Muunto-, siirto- ja jakeluhäviöt otetaan huomioon. Laskelmissa ei oteta huomioon muiden energiankantajien kuin sähkön jakeluhäviöitä luotettavien tietojen puuttumisen ja laskennan monimutkaisuuden vuoksi. Järjestelmän rajat asetetaan niin, että primäärienergiakerroin on 1 kaikkien energialähteiden osalta. Sähkön primäärienergiakerrointa varten valittu kerroin on vuosien 2024 ja 2025 arvojen keskiarvo, koska tulevaisuuteen suuntautuva primäärienergiakerroin tarjoaa sopivamman indikaattorin kuin historiallinen primäärienergiakerroin. Analyysi kattaa jäsenvaltiot ja Norjan. Norjaa koskeva tietojoukko perustuu Sähkö-ENTSO tietoihin.

(147) Unionin oikeuden täytäntöönpanosta johtuvia energiansäästöjä ei saisi ilmoittaa, paitsi jos ne johtuvat toimenpiteestä, joka ulottuu kyseessä olevassa unionin säädöksessä vaadittua vähimmäistasoa pidemmälle joko niin, että jäsenvaltion tasolla on asetettu kunnianhimoisemmat energiatehokkuusvaatimukset tai toimenpiteen täytäntöönpanoa on tehostettu. Rakennuksissa on merkittävästi potentiaalia parantaa edelleen energiatehokkuutta, ja rakennusten korjaukset ovat olennainen ja pitkän aikavälin osatekijä, jolla on mittakaavaetuja energiansäästöjen lisäämisessä. Sen vuoksi on tarpeen selventää, että kaikki energiansäästöt, jotka johtuvat olemassa olevien rakennusten korjauksia edistävistä toimenpiteistä, voidaan ilmoittaa, edellyttäen että ne ylittävät säästöt, jotka olisi saavutettu ilman kyseistä politiikkatoimea, ja edellyttäen että jäsenvaltio osoittaa, että velvoitetun, osallistuvan tai toimeksi saaneen osapuolen toimet ovat tosiasiallisesti edistäneet ilmoitettujen säästöjen saavuttamista.

(148) Komission 25 päivänä helmikuuta 2015 antaman tiedonannon ”Joustavaa energiaunionia ja tulevaisuuteen suuntautuvaa ilmastonmuutospolitiikkaa koskeva puitestrategia” ja parempaa sääntelyä koskevien periaatteiden mukaisesti olisi tuotava paremmin esiin energiatehokkuusvelvoitejärjestelmien ja vaihtoehtoisten politiikkatoimien täytäntöönpanon seurantaa ja tarkastuksia koskevat säännöt, mukaan lukien vaatimus tarkastaa tilastollisesti edustava toimenpiteiden otos.

(149) Rakennuksissa tai rakennusten yhteydessä uusiutuvan energian teknologialla tuotettu energia vähentää fossiilisista polttoaineista saadun energian määrää. Energiankulutuksen vähentäminen ja uusiutuvista lähteistä saatavan energian käyttö rakennussektorilla ovat merkittäviä toimia unionin energiariippuvuuden ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi, etenkin kun otetaan huomioon vuodeksi 2030 asetetut kunnianhimoiset ilmasto- ja energiatavoitteet sekä Pariisin sopimuksen yhteydessä tehdyt globaalit sitoumukset. Kumulatiivisen energiansäästövelvoitteensa osalta jäsenvaltioiden on mahdollista energiansäästövaatimustensa täyttämiseksi ottaa huomioon uusiutuvan energian teknologioita edistävillä politiikkatoimilla saavutetut energiansäästöt tässä direktiivissä esitetyn laskentamenetelmän mukaisesti. Energiansäästöjä, jotka saadaan fossiilisten polttoaineiden suoraa polttamista koskevista politiikkatoimista, ei pitäisi ottaa huomioon.

(150) Jotkin tällä direktiivillä tehdyistä muutoksista saattavat edellyttää asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamista näiden kahden säädöksen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi. Uusia säännöksiä, jotka liittyvät pääasiassa kansallisten panosten vahvistamiseen, vajeiden täyttämismekanismeihin ja raportointivelvoitteisiin, olisi yhdenmukaistettava mainitun asetuksen kanssa ja ne olisi siirrettävä kyseiseen asetukseen, kun sitä muutetaan. Joitakin asetuksen (EU) 2018/1999 säännöksiä saatetaan myös joutua arvioimaan uudelleen tässä direktiivissä ehdotettujen muutosten vuoksi. Uusilla raportointi- ja seurantavaatimuksilla ei pitäisi luoda uusia rinnakkaisia raportointijärjestelmiä, vaan niihin pitäisi soveltaa asetuksen (EU) 2018/1999 mukaista nykyistä seuranta- ja raportointikehystä.

(151) Tämän direktiivin käytännön täytäntöönpanon edistämiseksi kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla komission olisi edelleen tuettava kokemusten vaihtoa käytännöistä, vertailuanalyysejä ja verkottumistoimia sekä innovatiivisten käytäntöjen vaihtoa verkkofoorumin avulla.

(152) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitteita eli saavuttaa unionin energiatehokkuustavoitetta ja valmistella energiatehokkuuden lisäparannuksia ja energianeutraaliuden saavuttamista, vaan ne voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

(153) Jotta mahdollistetaan mukauttaminen tekniikan kehitykseen ja energialähteiden jakautumisessa tapahtuviin muutoksiin, komissiolle olisi siirrettävä valta hyväksyä SEUT 290 artiklan mukaisesti säädösvallan siirron nojalla annettavia delegoituja säädöksiä, jotka koskevat tämän direktiivin perusteella vahvistettujen yhdenmukaistettujen hyötysuhteen viitearvojen tarkistamista, tämän direktiivin liitteissä olevia arvoja, laskentamenetelmiä, primäärienergiakertoimen oletusarvoa ja vaatimuksia sekä tämän direktiivin täydentämistä perustamalla unionin järjestelmä sen alueella sijaitsevien datakeskusten kestävyyden luokittelemiseksi. On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa asianmukaiset kuulemiset, myös asiantuntijatasolla, ja että nämä kuulemiset toteutetaan paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa ([34]) vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Jotta voitaisiin erityisesti varmistaa tasavertainen osallistuminen delegoitujen säädösten valmisteluun, Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimitetaan kaikki asiakirjat samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden asiantuntijoille, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asiantuntijoilla on järjestelmällisesti oikeus osallistua komission asiantuntijaryhmien kokouksiin, joissa valmistellaan delegoituja säädöksiä.

(154) Asetus (EU) 2023/955 olisi muutettava tässä direktiivissä vahvistetun energiaköyhyyden määritelmän huomioon ottamiseksi. Näin varmistettaisiin johdonmukaisuus, yhtenäisyys, täydentävyys ja synergia eri välineiden ja rahoituksen välillä erityisesti energiaköyhyydestä kärsivien kotitalouksien osalta.

(155) Velvollisuuden saattaa tämä direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä olisi rajoituttava säännöksiin, joilla muutetaan aiemman direktiivin säännöksiä. Velvollisuus saattaa sisällöltään muuttumattomat säännökset osaksi kansallista lainsäädäntöä perustuu aiempaan direktiiviin.

(156) Tällä direktiivillä ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa liitteessä XVI olevassa B osassa olevia määräaikoja, joiden kuluessa niiden on saatettava siinä luetellut direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä,

([34]) EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I LUKU

KOHDE, SOVELTAMISALA, MÄÄRITELMÄT JA ENERGIATEHOKKUUSTAVOITTEET

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

1. Tässä direktiivissä vahvistetaan yhteinen kehys energiatehokkuuden edistämistä koskeville toimenpiteille unionissa, jotta varmistetaan, että unionin energiatehokkuustavoitteet saavutetaan ja mahdollistetaan energiatehokkuuden lisäparannukset. Yhteisen kehyksen tavoitteena on edistää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1119 ([35]) täytäntöönpanoa ja unionin energian toimitusvarmuutta vähentämällä sen riippuvuutta energian tuonnista, fossiiliset polttoaineet mukaan lukien.

Tässä direktiivissä vahvistetaan säännöt, joiden tarkoituksena on parantaa energiatehokkuutta ensisijaisena toimenpiteenä kaikilla aloilla, poistaa energiamarkkinoiden esteitä ja korjata markkinahäiriöitä, jotka haittaavat energian tarjonnan, välityksen, varastoinnin ja käytön tehokkuutta. Siinä säädetään myös ohjeellisten kansallisten energiatehokkuuspanosten asettamisesta vuodelle 2030.

Tällä direktiivillä edistetään energiatehokkuus ensin -periaatteen täytäntöönpanoa, ja se tukee siten myös tavoitetta tehdä unionista osallistava, oikeudenmukainen ja vauras yhteiskunta, jonka talous on moderni, resurssitehokas ja kilpailukykyinen.

2. Tässä direktiivissä säädetyt vaatimukset ovat vähimmäisvaatimuksia, eivätkä ne estä jäsenvaltiota pitämästä voimassa tai ottamasta käyttöön tiukempia toimenpiteitä. Tällaisten toimenpiteiden on oltava unionin oikeuden mukaisia. Jos kansallisessa lainsäädännössä säädetään tiukemmista toimenpiteistä, jäsenvaltion on ilmoitettava tällainen lainsäädäntö komissiolle.

***2** artikla*

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1) ’energialla’ energiatuotteita siten kuin ne on määritelty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2008 ([36]) 2 artiklan d alakohdassa;

2) ’energiatehokkuus ensin -periaatteella’ asetuksen (EU) 2018/1999 2 artiklan 18 alakohdassa määriteltyä energiatehokkuus etusijalle -periaatetta;

3) ’energiajärjestelmällä’ järjestelmää, joka on ensisijaisesti suunniteltu tuottamaan energiapalveluja loppukäyttöalojen energian kysynnän tyydyttämiseksi lämmön, polttoaineiden ja sähkön muodossa;

4) ’järjestelmän tehokkuudella’ energiatehokkaiden ratkaisujen valikoimaa, kun ne mahdollistavat myös kustannustehokkaan hiilestä irtautumisen kehityspolun, lisäjouston ja resurssien tehokkaan käytön;

5) ’primäärienergian kulutuksella’ käytettävissä olevaa energian bruttomäärää, lukuun ottamatta kansainvälisen meriliikenteen polttoaineita, loppukulutusta muuksi kuin energiaksi ja ympäristön energiaa;

([35]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1119, annettu 30 päivänä kesäkuuta 2021, puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi sekä asetusten (EY) N:o 401/2009 ja (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki) (EUVL L 243, 9.7.2021, s. 1).

([36]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1099/2008, annettu 22 päivänä lokakuuta 2008, energiatilastoista (EUVL L 304, 14.11.2008, s. 1).

6) ’energian loppukulutuksella’ kaikkea teollisuudelle, liikenteelle, mukaan lukien kansainvälisen ilmailun energiankulutus, kotitalouksille, julkisiin ja yksityisiin palveluihin, maataloudelle, metsätaloudelle, kalataloudelle ja muille loppukäyttäjäsektoreille toimitettua energiaa, lukuun ottamatta kansainvälisen meriliikenteen polttoaineita, ympäristön energiaa ja toimituksia muuntosektorille ja energiasektorille, sekä asetuksen (EY) N:o 1099/2008 liitteessä A määritellystä siirrosta ja jakelusta aiheutuvaa hävikkiä;

7) ’ympäristön energialla’ direktiivin (EU) 2018/2001 2 artiklan 2 alakohdassa määriteltyä ympäristön energiaa;

8) ’energiatehokkuudella’ suoritteen, palvelun, tavaran tai energian tuotoksen ja energiapanoksen välistä suhdetta;

9) ’energiansäästöillä’ säästetyn energian määrää, joka määritetään joko mittaamalla tai arvioimalla tai mittaamalla ja arvioimalla kulutus ennen energiatehokkuutta parantavan toimenpiteen toteuttamista ja sen jälkeen siten, että energiankulutukseen vaikuttavat ulkoiset olosuhteet vakioidaan;

10) ’energiatehokkuuden parantamisella’ teknisistä, ihmisten käyttäytymiseen liittyvistä tai taloudellisista muutoksista johtuvaa energiatehokkuuden lisääntymistä;

11) ’energiapalvelulla’ energian ja energiatehokkaan teknologian tai toiminnan yhdistelmästä muodostuvaa fysikaalista etua, hyötyä tai hyödykettä, johon voi kuulua palvelun toimittamisen edellyttämiä käyttö-, huolto- ja valvontatoimia, joka toimitetaan sopimuksen perusteella ja josta tavanomaisissa olosuhteissa on todettu seuraavan todennettavissa ja mitattavissa tai arvioitavissa oleva energiatehokkuuden parantuminen tai primäärienergian säästö;

12) ’julkisilla elimillä’ kansallisia, alueellisia tai paikallisia viranomaisia ja kyseisten viranomaisten suoraan rahoittamia ja hallinnoimia yksiköitä, jotka eivät kuitenkaan ole luonteeltaan teollisia tai kaupallisia;

13) ’kokonaishyötypinta-alalla’ rakennuksen tai sen osan lattiapinta-alaa, jossa sisäilmaston ylläpitämiseen käytetään energiaa;

14) ’hankintaviranomaisilla’ direktiivin 2014/23/EU 6 artiklan 1 kohdassa, direktiivin 2014/24/EU 2 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa ja direktiivin 2014/25/EU 3 artiklan 1 kohdassa määriteltyjä hankintaviranomaisia;

15) ’hankintayksiköillä’ direktiivin 2014/23/EY 7 artiklan 1 kohdassa ja direktiivin 2014/25/EY 4 artiklan 1 kohdassa määriteltyjä hankintayksiköitä;

16) ’energianhallintajärjestelmällä’ sellaisen strategian, jossa asetetaan energiatehokkuustavoite ja suunnitelma kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi, toisiinsa liittyviä tai keskenään vuorovaikutussuhteessa olevia osatekijöitä, mukaan lukien todellisen energiankulutuksen seuranta, energiatehokkuuden parantamiseksi toteutetut toimet ja edistymisen mittaaminen;

17) ’eurooppalaisella standardilla’ Euroopan standardointikomitean, Euroopan sähkötekniikan standardointikomitean tai Euroopan telealan standardointilaitoksen hyväksymää, julkisesti käyttöön saatettua standardia;

18) ’kansainvälisellä standardilla’ Kansainvälisen standardisoimisjärjestön hyväksymää, julkisesti käyttöön saatettua standardia;

19) ’velvoitetulla osapuolella’ energian jakelijaa, energian vähittäismyyntiyritystä tai siirtoverkonhaltijaa, jota 9 artiklassa tarkoitetut kansalliset energiatehokkuusvelvoitejärjestelmät sitovat;

20) ’toimeksi saaneella osapuolella’ oikeussubjektia, jolle hallitus tai muu julkinen elin on siirtänyt toimivallan kehittää, hallinnoida tai käyttää rahoitusjärjestelmää kyseisen hallituksen tai muun julkisen elimen puolesta;

21) ’osallistuvalla osapuolella’ yritystä tai julkista elintä, joka on sitoutunut tiettyjen tavoitteiden saavuttamiseen vapaaehtoisella sopimuksella tai jota koskee kansallinen sääntelypoliittinen väline;

22) ’täytäntöönpanevalla viranomaisella’ julkisoikeudellista elintä, jonka tehtävänä on toteuttaa tai valvoa energia- tai hiiliverotusta, rahoitusjärjestelmiä ja -välineitä, finanssipoliittisia kannustimia, standardeja ja normeja, energiamerkintäjärjestelmiä tai koulutusta;

23) ’politiikkatoimella’ sääntely-, rahoitus- tai verotustoimenpidettä taikka vapaaehtoista tai tietojen toimittamista koskevaa toimenpidettä, joka on jäsenvaltiossa otettu muotomääräisesti käyttöön ja pantu täytäntöön ja jolla luodaan tukikehys, vaatimus tai kannustin, jotta markkinatoimijat tarjoaisivat ja ostaisivat energiapalveluja ja toteuttaisivat muita energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä;

24) ’yksittäisellä toimella’ toimea, joka johtaa todennettaviin ja mitattaviin tai arvioitaviin energiatehokkuuden parannuksiin ja joka toteutetaan politiikkatoimen perusteella;

25) ’energian jakelijalla’ luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, myös jakeluverkonhaltijaa, joka vastaa energian siirrosta sen toimittamiseksi loppuasiakkaille tai energiaa loppuasiakkaille myyville jakeluasemille;

26) ’jakeluverkonhaltijalla’ sähkön osalta direktiivin (EU) 2019/944 2 artiklan 29 alakohdassa tai kaasun osalta direktiivin 2009/73/EY 2 artiklan 6 alakohdassa määriteltyä jakeluverkonhaltijaa;

27) ’energian vähittäismyyntiyrityksellä’ luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka myy energiaa loppuasiakkaille;

28) ’loppuasiakkaalla’ luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ostaa energiaa omaa loppukäyttöä varten;

29) ’energiapalvelujen tarjoajalla’ luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toimittaa energiapalveluja tai suorittaa energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä loppuasiakkaan laitoksessa tai tiloissa;

30) ’pienillä ja keskisuurilla yrityksillä’ tai ’pk-yrityksillä’ komission suosituksen 2003/361/EY ([37]) liitteessä olevassa 2 artiklan 1 kohdassa määriteltyjä yrityksiä;

31) ’mikroyrityksellä’ suosituksen 2003/361/EY liitteessä olevan 2 artiklan 3 kohdassa määriteltyä yritystä;

32) ’energiakatselmuksella’ järjestelmällistä menettelyä, jonka tarkoituksena on saada riittävästi tietoa rakennuksen tai rakennusryhmän, teollisen tai kaupallisen toiminnan tai laitoksen tai yksityisen tai julkisen palvelun energiankulutusprofiilista ja jonka avulla voidaan tunnistaa mahdollisuudet kustannustehokkaaseen energiansäästöön, määrittää säästön suuruus ja tunnistaa mahdollisuudet uusiutuvan energian kustannustehokkaaseen käyttöön tai tuotantoon ja jolla raportoidaan katselmuksen tuloksista;

33) ’energiatehokkuutta koskevalla sopimuksella’ edunsaajan ja energiatehokkuutta parantavan toimenpiteen tarjoajan välistä sopimusjärjestelyä, joka todennetaan ja jota seurataan sopimuksen koko keston ajan ja jossa kyseiseen toimenpiteeseen tehdyt työt, toimitetut tavarat tai tarjotut palvelut korvataan suhteessa sopimuksessa sovittuun energiatehokkuuden parantumistasoon tai muuhun sovittuun energiatehokkuuskriteeriin, kuten rahalliseen säästöön;

34) ’älykkäällä mittausjärjestelmällä’ direktiivin (EU) 2019/944 2 artiklan 23 alakohdassa määriteltyä tai direktiivissä 2009/73/EY tarkoitettua älykästä mittausjärjestelmää;

35) ’siirtoverkonhaltijalla’ sähkön osalta direktiivin (EU) 2019/944 2 artiklan 35 alakohdassa tai kaasun osalta direktiivin 2009/73/EY 2 artiklan 4 alakohdassa määriteltyä siirtoverkonhaltijaa;

36) ’yhteistuotannolla’ lämpöenergian ja sähkö- tai mekaanisen energian samanaikaista tuottamista samassa prosessissa;

37) ’taloudellisesti perusteltavissa olevalla tarpeella’ tarvetta, joka ei ylitä lämmitys- tai jäähdytystarvetta ja joka muutoin tyydytettäisiin markkinaehtoisesti muilla energiantuotantotavoilla kuin yhteistuotannolla;

([37]) Komission suositus 2003/361/EY, annettu 6 päivänä toukokuuta 2003, mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä (EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36).

38) ’hyötylämmöllä’ lämpöä, joka on tuotettu yhteistuotantoprosessissa taloudellisesti perusteltavissa olevan lämmitys- ja jäähdytystarpeen täyttämistä varten;

39) ’yhteistuotannosta saatavalla sähköllä’ hyötylämmön tuotantoon liittyvässä prosessissa tuotettua ja liitteessä II vahvistettujen yleisten periaatteiden mukaisesti laskettua sähköä;

40) ’tehokkaalla yhteistuotannolla’ liitteessä III säädetyt perusteet täyttävää yhteistuotantoa;

41) ’kokonaishyötysuhteella’ sähkö- ja mekaanisen energian tuotannon ja hyötylämpötuotoksen vuosittaista summaa jaettuna polttoainepanoksella, joka käytetään yhteistuotantoprosessissa tuotettavaan lämpöön ja sähkö- ja mekaanisen energian kokonaistuotantoon;

42) ’rakennusasteella’ yhteistuotannosta saadun sähkön ja hyötylämmön välistä suhdetta laitoksen toimiessa tietyn yksikön operatiivisten tietojen perusteella ainoastaan yhteistuotantolaitoksena;

43) ’yhteistuotantoyksiköllä’ yksikköä, joka voi toimia yhteistuotannossa;

44) ’pienimuotoisella yhteistuotantoyksiköllä’ yhteistuotantoyksikköä, jonka asennettu kapasiteetti on alle 1 MW_e;

45) ’mikroyhteistuotantoyksiköllä’ yhteistuotantoyksikköä, jonka enimmäiskapasiteetti on alle 50 kW_e;

46) ’tehokkaalla kaukolämmitys ja -jäähdytysjärjestelmällä’ kaukolämmitys- tai jäähdytysjärjestelmää, joka täyttää 26 artiklassa säädetyt vaatimukset;

47) ’tehokkaalla lämmityksellä ja jäähdytyksellä’ lämmitys- ja jäähdytysvaihtoehtoa, joka tavanomaista tilannetta kuvaavaan perusskenaarioon verrattuna vähentää mitattavalla tavalla primäärienergiapanosta, joka tarvitaan yhden toimitetun energiayksikön tuottamiseen asiaankuuluvan järjestelmän rajoissa tässä direktiivissä tarkoitetun kustannus-hyötyanalyysin mukaan arvioidulla kustannustehokkaalla tavalla, ottaen huomioon tuotantoon, muuntamiseen, siirtoon ja jakeluun tarvittava energia;

48) ’tehokkaalla käyttäjäkohtaisella lämmityksellä ja jäähdytyksellä’ käyttäjäkohtaista lämmityksen ja jäähdytyksen toimitusvaihtoehtoa, joka tehokkaaseen kaukolämmitykseen ja -jäähdytykseen verrattuna vähentää mitattavalla tavalla muun kuin uusiutuvan primäärienergian panosta, joka tarvitaan yhden toimitetun energiayksikön tuottamiseen asiaankuuluvan järjestelmän rajoissa, tai joka edellyttää samaa muun kuin uusiutuvan primäärienergian panosta, mutta alemmilla kustannuksilla, ottaen huomioon tuotantoon, muuntamiseen, siirtoon ja jakeluun tarvittava energia;

49) ’datakeskuksella’ asetuksen (EY) N:o 1099/2008 liitteessä A olevassa 2.6.3.1.16 kohdassa määriteltyä datakeskusta;

50) ’merkittävällä uudistamisella’ uudistustöitä, joiden kustannukset ylittävät 50 prosenttia uuden vastaavan yksikön investointikustannuksista;

51) ’aggregaattorilla’ direktiivin (EU) 2019/944 2 artiklan 19 alakohdassa määriteltyä riippumatonta aggregaattoria;

52) ’energiaköyhyydellä’ sitä, että kotitaloudella ei ole mahdollisuutta käyttää olennaisia energiapalveluja, kun tällaiset palvelut tarjoavat perustason ja kohtuullisen elintason ja terveyden, mukaan lukien riittävä lämmitys, kuuma vesi, jäähdytys, valaistus ja sähkölaitteiden käyttöön tarvittava energia, kulloisessakin kansallisessa tilanteessa, olemassa olevassa kansallisessa sosiaalipolitiikassa ja muissa asiaankuuluvissa kansallisissa politiikoissa, mikä johtuu useista tekijöistä, joita ovat ainakin se, että ne eivät ole kohtuuhintaisia, riittämättömät käytettävissä olevat tulot, suuret energiamenot ja asuntojen heikko energiatehokkuus;

53) ’loppukäyttäjällä’ luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ostaa lämmitystä, jäähdytystä tai lämmintä käyttövettä omaan loppukäyttöönsä, tai luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka käyttää sellaista erillistä rakennusta tai sellaisen moniasuntoisen taikka moneen eri tarkoitukseen käytettävän rakennuksen yksikköä, johon toimitetaan lämmitys, jäähdytys tai lämmin käyttövesi keskitetystä lähteestä, jos tällaisella henkilöllä ei ole suoraa eikä käyttäjäkohtaista sopimusta energiantoimittajan kanssa;

54) ’ristiriitaisilla kannustimilla’ sitä, että energiatehokkuusinvestointeihin liittyviä taloudellisia velvoitteita ja hyötyjä ei jaeta oikeudenmukaisesti ja kohtuullisesti asianomaisten toimijoiden kesken, esimerkiksi rakennusten osien omistajien ja vuokralaisten välillä tai niiden eri omistajien kesken tai moniasuntoisten tai moneen eri tarkoitukseen käytettävien rakennusten omistajien ja vuokralaisten välillä tai niiden eri omistajien kesken;

55) ’osallistamisstrategialla’ strategiaa, jossa asetetaan tavoitteita, kehitetään tekniikoita ja vahvistetaan prosessi, jolla päätöksentekoprosessiin otetaan mukaan kaikki asiankuuluvat sidosryhmät kansallisella tai paikallisella tasolla, mukaan lukien kansalaisyhteiskunnan edustajat, kuten kuluttajajärjestöt, ja jonka tavoitteena on lisätä tietoisuutta, saada palautetta tällaisista toimista ja parantaa niiden yleistä hyväksyntää;

56) ’tilastollisesti merkittävällä osuudella ja edustavalla otoksella energiatehokkuutta parantavista toimenpiteistä’ sellaista osuutta ja otosta, jotka edellyttävät kyseessä olevien energiansäästötoimenpiteiden tilastopopulaation osajoukon määrittämistä niin, että siinä tulee esiin kaikkien energiansäästötoimenpiteiden koko populaatio, minkä ansiosta voidaan tehdä kohtuullisen luotettavia päätelmiä kaikkien toimenpiteiden luotettavuudesta.

3 artikla

Energiatehokkuus ensin -periaate

1. Energiatehokkuus ensin -periaatteen mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava, että energiatehokkuusratkaisut, mukaan lukien kysyntäpuolen resurssit ja järjestelmän joustomahdollisuudet, arvioidaan suunnittelussa, politiikassa ja merkittävissä investointipäätöksissä, joiden arvo on yli 100 000 000 euroa tai 175 000 000 euroa liikenneinfrastruktuurihankkeissa, jotka liittyvät seuraaviin aloihin:

a) energiajärjestelmät; ja

b) muut kuin energia-alat, kun kyseisillä aloilla on vaikutusta energiankulutukseen ja energiatehokkuuteen, kuten rakennus-, liikenne-, vesihuolto-, tieto- ja viestintätekniikka-, maatalous- ja rahoitusalat.

2. Komissio tekee viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2027 arvioinnin 1 kohdassa vahvistetuista kynnysarvoista niiden tarkistamiseksi alaspäin, ottaen huomioon talouden ja energiamarkkinoiden mahdollisen kehityksen. Komissio toimittaa viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2028 kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle sekä sen jälkeen tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksia.

3. Tätä artiklaa soveltaessaan jäsenvaltioita kannustetaan ottamaan huomioon komission suositus (EU) 2021/1749 ([38]).

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset seuraavat energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamista, myös tapauksen mukaan sektori-integraatiota ja monialaisia vaikutuksia, jos politiikkaa, suunnittelua ja investointeja koskeviin päätöksiin sovelletaan hyväksymis- ja seurantavaatimuksia.

5. Jäsenvaltioiden on energiatehokkuus ensin -periaatetta soveltaessaan

a) edistettävä ja, jos kustannus-hyötyanalyysit ovat tarpeen, varmistettava sellaisten kustannus-hyötymenetelmien, jotka mahdollistavat tarvittaessa energiatehokkuusratkaisujen laajempien hyötyjen asianmukaisen arvioinnin, soveltaminen ja asetettava ne julkisesti saataville ottaen huomioon koko elinkaaren ja pitkän aikavälin näkökulman, järjestelmän tehokkuuden ja kustannustehokkuuden, toimitusvarmuuden ja kvantifioinnin yhteiskunnan, terveyden, talouden ja ilmastoneutraaliuden näkökulmista sekä kestävyyden ja kiertotalouden periaatteet siirryttäessä ilmastoneutraaliuteen;

b) puututtava energiaköyhyyteen kohdistuviin vaikutuksiin;

([38]) Komission suositus (EU) 2021/1749, annettu 28 päivänä syyskuuta 2021, energiatehokkuudesta ensin: periaatteesta käytäntöön – Suuntaviivat ja esimerkkejä periaatteen noudattamiseksi päätöksenteossa energia-alalla ja sen ulkopuolella (EUVL L 350, 4.10.2021, s. 9).

c) määriteltävä taho tai tahot, jotka vastaavat energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamisen ja sääntelykehysten, varainhoitosäännökset mukaan lukien, sekä suunnittelua, politiikkaa ja 1 kohdassa tarkoitettuja merkittäviä investointeja koskevien päätösten energiankulutukseen, energiatehokkuuteen ja energiajärjestelmiin kohdistuvien vaikutusten seurannasta;

d) raportoitava niiden asetuksen (EU) 2018/1999 17 artiklan nojalla toimittamien yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevien edistymisraporttien yhteydessä komissiolle siitä, miten energiatehokkuus ensin -periaate on otettu huomioon kansallisiin ja alueellisiin energiajärjestelmiin liittyvissä kansallisissa ja soveltuvissa tapauksissa alueellisissa ja paikallisissa suunnittelua, politiikkaa ja merkittäviä investointeja koskevissa päätöksissä, ja tällaisen raportin on sisällettävä ainakin seuraavat:

   i) arvio energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamisesta energiajärjestelmiin ja sen hyödyistä, erityisesti suhteessa energiankulutukseen;

   ii) luettelo toimista, joita on toteutettu tarpeettomien sääntelyesteiden tai muiden esteiden poistamiseksi energiatehokkuus ensin -periaatteen ja kysyntäpuolen ratkaisujen täytäntöönpanolta, myös määrittämällä energiatehokkuus ensin -periaatteen vastaiset kansalliset säädökset ja toimenpiteet.

6. Komissio antaa viimeistään 11 päivänä huhtikuuta 2024 suuntaviivat, joissa annetaan yleinen yhteinen kehys, johon sisältyy valvonta sekä seuranta- ja raportointimenettely ja jota jäsenvaltiot voivat käyttää suunnitellessaan 5 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja kustannus-hyötymenetelmiä, jotta niitä voidaan vertailla keskenään, jättäen samalla jäsenvaltioille mahdollisuuden mukautua kansallisiin ja paikallisiin olosuhteisiin.

4 artikla

Energiatehokkuustavoitteet

1. Jäsenvaltioiden on yhteisesti varmistettava, että energiankulutus vähenee vuoteen 2030 mennessä vähintään 11,7 prosenttia EU:n vuoden 2020 viiteskenaarion ennusteisiin verrattuna siten, että unionin energian loppukulutus on enintään 763 Mtoe. Jäsenvaltioiden on pyrittävä parhaansa mukaan yhdessä saavuttamaan ohjeellinen unionin primäärienergian kulutustavoite, joka on enintään 992,5 Mtoe vuonna 2030.

2. Kunkin jäsenvaltion on määriteltävä ohjeellinen kansallinen energiatehokkuuspanos, joka perustuu energian loppukulutukseen, jotta jäsenvaltiot voivat yhteisesti saavuttaa tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetun unionin sitovan energian loppukulutusta koskevan tavoitteen, ja niiden on pyrittävä parhaansa mukaan yhdessä saavuttamaan kyseisessä kohdassa tarkoitettu unionin ohjeellinen primäärienergian kulutustavoite. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava kyseiset panokset ja niitä koskeva ohjeellinen kehityspolku komissiolle osana asetuksen (EU) 2018/1999 14 artiklan 2 kohdan nojalla toimitettuja yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmiensa ja mainitun asetuksen 3 ja 7–12 artiklan nojalla ilmoitettujen yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmiensa päivityksiä. Jäsenvaltioiden on tällöin ilmaistava panoksensa myös primäärienergian kulutuksen absoluuttisena tasona vuonna 2030. Kun jäsenvaltiot asettavat ohjeellisia kansallisia energiatehokkuuspanoksiaan, niiden on otettava huomioon tämän artiklan 3 kohdassa säädetyt vaatimukset ja selitettävä, miten ja minkä tietojen perusteella panokset on laskettu. Tätä varten ne voivat käyttää tämän direktiivin liitteessä I vahvistettua kaavaa.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava kansallisissa energiatehokkuuspanoksissaan asetuksessa (EY) N:o 1099/2008 määriteltyjen energian loppukäyttöalojen, mukaan lukien teollisuus, asuminen, palvelut ja liikenne, primäärienergian kulutuksen ja energian loppukulutuksen osuudet. Jäsenvaltioiden on myös esitettävä tieto- ja viestintätekniikan alan energiankulutusta koskevat ennusteet.

3. Asettaessaan 2 kohdassa tarkoitettuja ohjeellisia kansallisia energiatehokkuuspanoksiaan jäsenvaltioiden on otettava huomioon

a) 1 kohdassa säädetyt unionin tavoitteet, että vuonna 2030 energian loppukulutus on enintään 763 Mtoe ja primäärienergian kulutus on enintään 992,5 Mtoe;

b) tässä direktiivissä säädetyt toimenpiteet;

c) muut energiatehokkuutta edistävät toimenpiteet jäsenvaltioissa ja unionin tasolla;

d) kaikki energiatehokkuustoimiin vaikuttavat merkitykselliset tekijät:

   i) energiatehokkuuteen liittyvät varhaiset ponnistelut ja toimet;

   ii) toimien tasapuolinen jakautuminen unionissa;

   iii) talouden energiaintensiivisyys;

   iv) jäljellä olevat kustannustehokkaat energiansäästömahdollisuudet;

e) muut energiankulutukseen vaikuttavat kansalliset olosuhteet, erityisesti:

   i) BKT:n ja väestörakenteen kehitys ja ennuste;

   ii) muutokset energian tuonnissa ja viennissä, energialähteiden yhdistelmän kehitys ja uusien kestävien polttoaineiden käyttöönotto;

   iii) kaikkien uusiutuvien energialähteiden kehittyminen, ydinenergia, hiilidioksidin talteenotto ja varastointi;

   iv) energiaintensiivisten teollisuudenalojen hiilestä irtautuminen;

   v) kansallisten hiilestä irtautumista tai ilmastoneutraaliutta koskevien suunnitelmien tavoitetaso;

   vi) taloudellinen energiansäästöpotentiaali;

   vii) nykyiset ilmasto-olosuhteet ja ilmastonmuutosennuste.

4. Edellä 3 kohdan edellytyksiä soveltaessaan jäsenvaltion on varmistettava, että sen panos Mtoe:nä laskettuna on enintään 2,5 prosenttia suurempi, kuin se olisi ollut, jos se olisi laskettu liitteessä I esitetyn kaavan mukaan.

5. Komissio arvioi, että jäsenvaltioiden yhteinen panos vastaa vähintään tämän artiklan 1 kohdassa asetettua unionin sitovaa energian loppukulutustavoitetta. Jos komissio toteaa, että panos ei ole riittävän suuri, se toimittaa kullekin jäsenvaltiolle osana asetuksen (EU) 2018/1999 9 artiklan 2 kohdan mukaista päivitettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien luonnosten arviointiaan tai viimeistään 1 päivään maaliskuuta 2024 mennessä, ottaen huomioon myös tämän kohdan mukainen päivitetty EU:n vuoden 2020 viiteskenaario, oikaistun ohjeellisen kansallisen energiatehokkuuspanoksen energian loppukulutukselle seuraavien perusteella:

a) jäljellä oleva energian loppukulutuksen yhteinen vähennys, joka tarvitaan 1 kohdassa asetetun unionin sitovan tavoitteen saavuttamiseksi;

b) suhteellinen kasvihuonekaasuintensiteetti BKT-yksikköä kohti vuonna 2019 asianomaisten jäsenvaltioiden kesken;

c) kyseisten jäsenvaltioiden BKT vuonna 2019.

Ennen liitteessä I esitetyn kaavan soveltamista tässä kohdassa vahvistettuun mekanismiin, ja viimeistään 30 päivään marraskuuta 2023 mennessä, komissio päivittää EU:n vuoden 2020 viiteskenaariota jäsenvaltioiden asetuksen (EU) 2018/1999 4 artiklan 2 kohdan b alakohdan ja 14 artiklan mukaisesti toimittamien viimeisimpien Eurostatin tietojen perusteella.

Sen estämättä, mitä tämän direktiivin 37 artiklassa säädetään, jäsenvaltioiden, jotka haluavat päivittää tämän artiklan 2 kohdan mukaiset ohjeelliset kansalliset energiatehokkuuspanoksensa päivitetyn EU:n vuoden 2020 viiteskenaarion avulla, on ilmoitettava päivitetty ohjeellinen kansallinen energiatehokkuuspanoksensa viimeistään 1 päivänä helmikuuta 2024. Jos jäsenvaltio haluaa päivittää ohjeellisen kansallisen energiatehokkuuspanoksensa, sen on varmistettava, että sen osuus Mtoe:nä laskettuna on enintään 2,5 prosenttia suurempi kuin se olisi ollut, jos se olisi tulosta liitteessä I esitetystä kaavasta käyttäen päivitettyä EU:n vuoden 2020 viiteskenaariota.

Jäsenvaltioiden, joille komissio on toimittanut korjatun ohjeellisen kansallisen energiatehokkuuspanoksen, on saatettava tämän artiklan 2 kohdan mukaiset ohjeelliset kansalliset energiatehokkuuspanoksensa ajan tasalle siten, että ne sisältävät korjatut energian loppukulutusta koskevat ohjeelliset kansalliset energiatehokkuuspanokset sekä kyseisten panosten ohjeellisen kehityspolun päivityksen ja tarvittaessa lisätoimenpiteensä osana asetuksen (EU) 2018/1999 14 artiklan 2 kohdan nojalla toimitettuja yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmiaan. Komissio edellyttää kyseisen asetuksen mukaisesti, että jäsenvaltiot toimittavat viipymättä korjatun ohjeellisen energiatehokkuuspanoksensa ja tarvittaessa lisätoimenpiteensä tässä kohdassa säädetyn mekanismin soveltamisen varmistamiseksi.

Jos jäsenvaltio on ilmoittanut energian loppukulutusta koskevan Mtoe:nä lasketun ohjeellisen kansallisen energiatehokkuuspanoksen, joka on sama tai pienempi kuin mikä se olisi ollut laskettuna liitteessä I olevan kaavan mukaan, komissio ei muuta kyseistä panosta.

Tässä kohdassa tarkoitettua mekanismia soveltaessaan komissio varmistaa, että kaikkien jäsenvaltioiden kansallisten panosten summan ja 1 kohdassa asetetun unionin sitovan tavoitteen välillä ei ole eroa.

6. Jos komissio katsoo asetuksen (EU) 2018/1999 29 artiklan 1 ja 3 kohdan mukaisen arviointinsa perusteella, että energiatehokkuuspanosten saavuttamisessa ei ole edistytty riittävästi, jäsenvaltioiden, jotka ovat jääneet jälkeen tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta ohjeellisesta energian loppukulutusta koskevasta kehityspolustaan, on varmistettava, että vuoden kuluessa komission arvioinnin vastaanottamisesta toteutetaan lisätoimenpiteitä, jotta voidaan palata kehityspolulle niiden energiatehokkuuspanoksen saavuttamiseksi. Kyseisiin lisätoimenpiteisiin on sisällyttävä ainakin yksi seuraavista toimenpiteistä:

a) kansalliset toimenpiteet, joilla saadaan aikaan uusia energiansäästöjä, mukaan lukien vahvempi hankekehitystuki energiatehokkuutta parantavien investointitoimenpiteiden toteuttamiselle;

b) tämän direktiivin 8 artiklassa säädetyn energiansäästövelvoitteen nostaminen;

c) julkisen sektorin velvoitteen mukauttaminen;

d) vapaaehtoinen rahoitusosuus tämän direktiivin 30 artiklassa tarkoitettuun kansalliseen energiatehokkuusrahastoon tai muuhun energiatehokkuutta edistävään rahoitusvälineeseen, jolloin vuotuisten rahoitusosuuksien on oltava yhtä suuret kuin ohjeellisen kehityspolun saavuttamiseksi tarvittavat investoinnit.

Jos jäsenvaltion energian loppukulutus on jäänyt jälkeen tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta ohjeellisesta energian loppukulutusta koskevasta kehityspolustaan, sen on sisällytettävä asetuksen (EU) 2018/1999 17 artiklan nojalla toimitettuun yhdennettyä kansallista energia- ja ilmastosuunnitelmaa koskevaan edistymisraporttiinsa selvitys toimista, jotka se toteuttaa täyttääkseen vajeen varmistaakseen, että se saavuttaa kansalliset energiatehokkuuspanoksensa, ja odotettavissa olevan energiansäästön määrä.

Komissio arvioi, ovatko tässä kohdassa tarkoitetut kansalliset toimenpiteet riittäviä unionin energiatehokkuustavoitteiden saavuttamiseksi. Jos kansallisten toimenpiteiden katsotaan olevan riittämättömiä, komissio ehdottaa tarvittaessa toimenpiteitä ja käyttää toimivaltaansa unionin tasolla erityisesti sen varmistamiseksi, että unionin vuoden 2030 energiatehokkuustavoitteet saavutetaan.

7. Komissio arvioi 31 päivään joulukuuta 2026 mennessä mahdolliset menetelmämuutokset asetuksen (EY) N:o 1099/2008 mukaisesti raportoiduissa tiedoissa, energiataseen laskentamenetelmissä ja Euroopan energiankäyttöä koskevissa energiamalleissa ja ehdottaa tarvittaessa laskentaan liittyviä teknisiä mukautuksia unionin vuoden 2030 tavoitteisiin tämän artiklan 1 kohdassa vahvistetun tavoitetason säilyttämiseksi.

II LUKU

JULKISEN SEKTORIN ESIMERKILLINEN ROOLI

5 artikla

Julkisen sektorin johtoasema energiatehokkuudessa

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikkien julkisten elinten yhteenlaskettu energian kokonaisloppukulutus vähenee vähintään 1,9 prosenttia kunakin vuonna vuoteen 2021 verrattuna.

Jäsenvaltiot voivat päättää jättää julkisen liikenteen tai asevoimat ensimmäisessä alakohdassa säädetyn velvoitteen ulkopuolelle.

Ensimmäisen ja toisen alakohdan soveltamiseksi jäsenvaltioiden on vahvistettava perustaso, johon sisältyy kaikkien julkisten elinten energian loppukulutus, julkista liikennettä tai asevoimia lukuun ottamatta, vuodeksi 2021. Julkisen liikenteen ja asevoimien energiankulutuksen vähennys on suuntaa-antava, ja se voidaan silti ottaa huomioon ensimmäisen alakohdan mukaisen velvoitteen täyttämisessä, vaikka se jätettäisiinkin tämän artiklan mukaisen perustason ulkopuolelle.

2. Siirtymäaikana, joka päättyy 11 päivänä lokakuuta 2027, 1 kohdassa asetettu tavoite on ohjeellinen. Jäsenvaltiot voivat kyseisenä siirtymäaikana käyttää kulutustietojen arvioita, ja samaan päivämäärään mennessä jäsenvaltioiden on mukautettava perustasoa ja saatettava kaikkien julkisten elinten arvioitu energian loppukulutus vastaamaan kaikkien julkisten elinten todellista energian loppukulutusta.

3. Edellä 1 kohdassa säädetty velvoite ei käsitä 31 päivään joulukuuta 2026 saakka sellaisten paikallisten hallintoyksiköiden julkisten elinten energiankulutusta, joiden väkiluku on alle 50 000 asukasta, eivätkä 31 päivään joulukuuta 2029 saakka sellaisten paikallisten hallintoyksiköiden julkisten elinten energiankulutusta, joiden väkiluku on alle 5 000 asukasta.

4. Jäsenvaltio voi julkisten elintensä energian loppukulutusta laskiessaan ottaa huomioon sen sisäiset sääolosuhteiden vaihtelut.

5. Jäsenvaltioiden on sisällytettävä asetuksen (EU) 2018/1999 14 artiklan 2 kohdan nojalla toimitettuihin, kyseisen asetuksen 3 ja 7–12 artiklan nojalla ilmoitettujen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmiensa päivityksiin energiankulutuksen vähennykset, jotka kaikkien julkisten elinten on saavutettava, aloittain eriteltyinä, sekä toimenpiteet, jotka ne aikovat ottaa käyttöön kyseisten vähennysten saavuttamiseksi. Jäsenvaltioiden on raportoitava komissiolle vuosittain saavutetusta energian loppukulutuksen vähenemisestä osana asetuksen (EU) 2018/1999 17 artiklan nojalla toimitettuja yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevia edistymisraporttejaan.

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alue- ja paikallisviranomaiset ottavat pitkän aikavälin suunnitteluvälineissään, kuten hiilestä irtautumista koskevissa tai kestävän energiahuollon suunnitelmissaan, käyttöön erityisiä energiatehokkuustoimenpiteitä kuultuaan ensin asiaankuuluvia sidosryhmiä, myös tarvittaessa energiavirastoja, ja yleisöä, mukaan lukien erityisesti haavoittuvat ryhmät, jotka ovat vaarassa ajautua energiaköyhyyteen tai jotka ovat alttiimpia energiaköyhyyden vaikutuksille.

Jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset ryhtyvät energiatehokkuustoimenpiteitä suunnitellessaan ja toteuttaessaan toimiin lieventääkseen energiaköyhiin, pienituloisiin kotitalouksiin tai haavoittuviin ryhmiin kohdistuvien energiatehokkuustoimenpiteiden merkittäviä suoria tai epäsuoria kielteisiä vaikutuksia.

7. Jäsenvaltioiden on tuettava julkisia elimiä. Tällaiseen tukeen voi valtiontukisääntöjen puitteissa sisältyä taloudellista ja teknistä tukea energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden käyttöönottamiseksi ja julkisten elinten kannustamiseksi ottamaan huomioon energiansäästöjen lisäksi laajemmat hyödyt, esimerkiksi sisäympäristön laatu, myös alueellisella ja paikallisella tasolla, antamalla ohjeita, edistämällä osaamisen kehittämistä, taitojen hankkimista ja koulutusmahdollisuuksia sekä kannustamalla julkisten elinten välistä yhteistyötä.

8. Jäsenvaltioiden on kannustettava julkisia elimiä ottamaan huomioon investointi- ja politiikkatoimiensa elinkaarenaikaiset hiilipäästöt sekä niiden tuottamat taloudelliset ja sosiaaliset hyödyt.

9. Jäsenvaltioiden on kannustettava julkisia elimiä parantamaan julkisten elinten omistamien tai käyttämien rakennusten energiatehokkuutta muun muassa korvaamalla vanhat ja tehottomat lämmittimet.

6 artikla

Julkisten elinten rakennusten esimerkillinen rooli

1. Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että vähintään 3 prosenttia julkisten elinten omistamien lämmitettyjen ja/tai jäähdytettyjen rakennusten kokonaispinta-alasta korjataan vuosittain siten, että ne muutetaan vähintään direktiivin 2010/31/EU 9 artiklan mukaisiksi lähes nollaenergiarakennuksiksi tai päästöttömiksi rakennuksiksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2010/31/EU 7 artiklan soveltamista.

Jäsenvaltiot voivat valita, mitkä rakennukset sisällytetään kolmen prosentin korjausvaatimukseen, ottaen asianmukaisesti huomioon kustannustehokkuuden ja teknisen toteutettavuuden valittaessa korjauksen kohteeksi tulevia rakennuksia.

Jäsenvaltiot voivat vapauttaa sosiaalisen asuntotuotannon ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetusta korjausvelvoitteesta, jos tällaiset korjaukset eivät olisi kustannusneutraaleja tai johtaisivat sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien ihmisten vuokrankorotuksiin, elleivät tällaiset vuokrankorotukset vastaa enintään energialaskussa saavutettavia taloudellisia säästöjä.

Jos julkiset elimet käyttävät kiinteistöä, jota ne eivät omista, niiden on neuvoteltava omistajan kanssa sopimusmääräyksistä, erityisesti silloin, kun ne saavuttavat kynnyspisteen, kuten vuokran uusimisen, käyttötarkoituksen muuttamisen tai merkittävät korjaus- tai huoltotyöt, jotta rakennuksesta tulee vähintään lähes nollaenergiarakennus tai päästötön rakennus.

Vähintään 3 prosentin osuus lasketaan julkisten elinten omistamien sellaisten rakennusten kokonaispinta-alasta, joiden kokonaishyötypinta-ala on yli 250 m^2 ja jotka eivät ole lähes nollaenergiarakennuksia 1 päivänä tammikuuta 2024.

2. Jäsenvaltiot voivat soveltaa 1 kohdassa säädettyjä vaatimuksia lievempiä vaatimuksia seuraaviin rakennusluokkiin:

a) rakennukset, joita suojellaan virallisesti osana määrättyä ympäristöä tai niiden erityisen arkkitehtonisen tai historiallisen arvon vuoksi, siltä osin kuin niiden luonne tai ulkonäkö muuttuisi tiettyjen energiatehokkuutta koskevien vähimmäisvaatimusten noudattamisen vuoksi tavalla, jota ei voida hyväksyä;

b) asevoimien tai keskushallinnon omistamat kansalliseen puolustukseen käytettävät rakennukset, lukuun ottamatta asevoimien ja muun kansallisten puolustusviranomaisten henkilöstön käytössä olevia yksittäisiä asuintiloja tai toimistorakennuksia;

c) rakennukset, joita käytetään hartauden harjoittamiseen ja uskonnolliseen toimintaan.

Jäsenvaltiot voivat päättää olla korjaamatta rakennusta, jota ei tarkoiteta tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa, 1 kohdassa säädetylle tasolle, jos ne arvioivat, että kyseisen rakennuksen muuttaminen lähes nollaenergiarakennukseksi ei ole teknisesti, taloudellisesti tai toiminnallisesti toteutettavissa. Jäsenvaltioiden niin päättäessä ne eivät ota kyseisen rakennuksen korjausta huomioon 1 kohdassa säädetyn vaatimuksen täyttämisessä.

3. Saavuttaakseen etupainotteisesti energiansäästöjä ja kannustaakseen varhaisia toimia jäsenvaltio, joka korjaa 1 kohdan mukaisesti yli 3 prosenttia rakennustensa kokonaispinta-alasta tiettynä vuonna 31 päivään joulukuuta 2026 saakka, voi ottaa ylimenevän osuuden huomioon vuotuisten korjausten määrän laskennassa jonakin kolmesta seuraavasta vuodesta. Jäsenvaltio, joka korjaa yli 3 prosenttia rakennustensa kokonaispinta-alasta 1 päivästä tammikuuta 2027 alkaen, voi ottaa ylimenevän osuuden huomioon vuotuisten korjausten määrän laskennassa kahtena seuraavana vuonna.

4. Jäsenvaltiot voivat katsoa, että jonakin kahdesta edeltävästä vuodesta purettujen yksittäisten julkisten elinten rakennusten korvaamiseksi omistetut uudet rakennukset otetaan huomioon rakennusten vuotuisten korjausten määrän laskennassa. Tätä sovelletaan vain, jos ne olisivat saavutettujen energiansäästöjen ja elinkaarenaikaisten hiilidioksidipäästöjen vähennysten kannalta kustannustehokkaampia ja kestävämpiä kuin tällaisten rakennusten peruskorjaukset. Kunkin jäsenvaltion on julkaistava selvästi esitettyinä yleiset perusteet, menetelmät ja menettelyt, joilla tällaiset poikkeukset määritellään.

5. Tämän artiklan soveltamiseksi jäsenvaltioiden on viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2025 laadittava ja asetettava julkisesti saataville käytettävässä muodossa luettelo lämmitetyistä ja/tai jäähdytetyistä julkisten elinten omistamista tai käyttämistä rakennuksista, joiden kokonaishyötypinta-ala on yli 250 m^2. Jäsenvaltioiden on saatettava kyseinen luettelo ajan tasalle vähintään kahden vuoden välein. Luettelo on liitettävä rakennuskannasta kansallisten rakennusten perusparannussuunnitelmien yhteydessä direktiivin 2010/31/EU mukaisesti tehtävään yleiskatsaukseen ja asiaankuuluviin tietokantoihin.

EU:n rakennuskannan seurantakeskus voi koota yhteen julkisesti saatavilla ja käytettävässä muodossa olevia tietoja rakennuskannan ominaisuuksista, rakennusten peruskorjauksista ja energiatehokkuudesta, jotta rakennusalan energiatehokkuudesta saadaan parempi käsitys vertailukelpoisten tietojen avulla.

Luettelossa on oltava vähintään seuraavat tiedot:

a) pinta-ala neliömetreinä;

b) lämmityksen, jäähdytyksen, sähkön ja lämpimän veden mitattu vuotuinen energiankulutus, kun tiedot ovat saatavilla;

c) kunkin rakennuksen direktiivin 2010/31/EU mukaisesti myönnetty energiatehokkuustodistus.

6. Jäsenvaltiot voivat päättää soveltaa 1–4 kohdassa vahvistetulle lähestymistavalle vaihtoehtoista lähestymistapaa saavuttaakseen vuosittain julkisten elinten rakennuksissa vähintään 1 kohdassa vaadittua määrää vastaavan energiansäästön.

Kyseisen vaihtoehtoisen lähestymistavan soveltamiseksi jäsenvaltioiden on

a) varmistettava, että vuosittain otetaan käyttöön perusparannuspassi tapauksen mukaan sellaisia rakennuksia varten, joiden osuus on vähintään 3 prosenttia julkisten elinten omistamien lämmitettyjen ja/tai jäähdytettyjen rakennusten kokonaispinta-alasta. Kyseisten rakennusten osalta korjaus lähes nollaenergiarakennukseksi on saavutettava viimeistään vuonna 2040;

b) arvioitava 1–4 kohdan soveltamisesta saatavat energiasäästöt käyttämällä julkisten elinten viiterakennusten energiankulutuksen asianmukaisia standardiarvoja ennen korjausta, jolla rakennukset muutetaan direktiivissä 2010/31/EU tarkoitetuiksi lähes nollaenergiarakennuksiksi, ja sen jälkeen.

Jäsenvaltioiden, jotka päättävät soveltaa vaihtoehtoista toimintatapaa, on ilmoitettava komissiolle 31 päivään joulukuuta 2023 mennessä niiden suunnitelluista energiasäästöistä, joilla saavutetaan vähintään 1 kohdan kattamien rakennusten energiansäästöjä vastaavat säästöt 31 päivään joulukuuta 2030 mennessä.

7 artikla

Julkiset hankinnat

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun hankintaviranomaiset ja -yksiköt tekevät hankintasopimuksia ja käyttöoikeussopimuksia, joiden arvo on yhtä suuri tai suurempi kuin direktiivin 2014/23/EU 8 artiklassa, direktiivin 2014/24/EU 4 artiklassa ja direktiivin 2014/25/EU 15 artiklassa säädetyt kynnysarvot, ne hankkivat ainoastaan tuotteita, palveluja, rakennuksia ja urakoita, jotka ovat energiatehokkaita tämän direktiivin liitteessä IV tarkoitettujen vaatimusten mukaisesti, paitsi jos tämä ei ole teknisesti toteutettavissa.

Jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että tehdessään hankintasopimuksia ja käyttöoikeussopimuksia, joiden arvo on yhtä suuri tai suurempi kuin ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetut kynnysarvot, hankintaviranomaiset ja -yksiköt soveltavat 3 artiklan mukaisesti energiatehokkuus ensin -periaatetta, myös niissä hankintasopimuksissa ja käyttöoikeussopimuksissa, joille ei ole asetettu erityisiä vaatimuksia liitteessä IV.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja velvoitteita ei sovelleta, jos ne vaarantavat kansanterveyden tai estävät reagoimisen yleistä turvallisuutta koskeviin hätätiloihin. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja velvoitteita sovelletaan asevoimien sopimuksiin vain siltä osin, kuin niiden soveltaminen ei aiheuta ristiriitaa asevoimien toimien luonteen ja ensisijaisen tavoitteen kanssa. Velvoitteita ei sovelleta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/81/EY ([39]) määriteltyjä puolustustarvikkeita koskeviin hankintasopimuksiin.

3. Sen estämättä, mitä 29 artiklan 4 kohdassa säädetään, jäsenvaltioiden on varmistettava, että sopimusviranomaiset ja -yksiköt arvioivat mahdollisuutta toteuttaa pitkän aikavälin energiatehokkuussopimuksia, joilla saadaan energiansäästöjä pitkällä aikavälillä, kun ne tekevät palveluhankintoja koskevia sopimuksia, joilla on merkittävä energiasisältö.

4. Hankittaessa tuotepaketti, joka kuuluu kokonaisuudessaan asetuksen (EU) 2017/1369 nojalla hyväksytyn delegoidun säädöksen soveltamisalaan, jäsenvaltiot voivat edellyttää, että kokonaisenergiatehokkuus asetetaan etusijalle kyseisen paketin yksittäisten tuotteiden energiatehokkuuteen nähden hankkimalla sellainen tuotepaketti, joka täyttää parhaaseen saatavilla olevaan energiatehokkuusluokkaan kuulumisen vaatimuksen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan 1 kohdan soveltamista.

5. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että kun hankintaviranomaiset ja -yksiköt tekevät tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja sopimuksia, ne ottavat hankintakäytännöissä tarvittaessa huomioon laajemmat kestävyyteen, yhteiskuntaan, ympäristöön ja kiertotalouteen liittyvät näkökohdat, jotta voidaan saavuttaa hiilestä irtautumista ja saasteettomuutta koskevat unionin tavoitteet. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa ja liitteen IV mukaisesti edellytettävä, että hankintaviranomaiset ja -yksiköt ottavat huomioon ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevat unionin kriteerit tai käytössä olevat vastaavat kansalliset kriteerit.

Sen varmistamiseksi, että energiatehokkuusvaatimuksia sovelletaan läpinäkyvästi hankintaprosesseissa, jäsenvaltioiden on varmistettava, että hankintaviranomaiset ja -yksiköt asettavat julkisesti saataville tiedot sellaisten sopimusten energiatehokkuusvaikutuksista, joiden arvo on yhtä suuri tai suurempi kuin 1 kohdassa tarkoitetut kynnysarvot, julkaisemalla kyseiset tiedot asiaankuuluvissa ilmoituksissa Tenders Electronic Daily (TED) -verkkosivustolla direktiivien 2014/23/EU, 2014/24/EU ja 2014/25/EU ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/1780 ([40]) mukaisesti. Hankintaviranomaiset voivat päättää vaatia, että tarjouksen tekijät julkistavat tiedot elinkaarenaikaisesta lämmitysvaikutuksesta, vähähiilisten materiaalien käytöstä sekä uudessa rakennuksessa ja kunnostettavassa rakennuksessa käytettyjen materiaalien kierrosta. Hankintaviranomaiset voivat asettaa kyseiset tiedot julkisesti saataville hankintasopimuksia varten, erityisesti sellaisten uusien rakennusten osalta, joiden lattiapinta-ala on yli 2 000 neliömetriä.

Jäsenvaltioiden on tuettava hankintaviranomaisia ja -yksiköitä energiatehokkuusvaatimusten käyttöönotossa, myös alueellisella ja paikallisella tasolla, antamalla selkeät säännöt ja ohjeet, mukaan lukien elinkaarikustannusten sekä ympäristövaikutusten ja -kustannusten arviointimenetelmät, perustamalla osaamista tukevia keskuksia, kannustamalla hankintaviranomaisia tekemään yhteistyötä myös yli rajojen ja käyttämällä mahdollisuuksien mukaan yhdistettyjä hankintoja ja digitaalisia hankintoja.

([39]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/81/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, hankintaviranomaisten ja hankintayksiköiden tekemien rakennusurakoita sekä tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta puolustus- ja turvallisuusalalla ja direktiivien 2004/17/EY ja 2004/18/EY muuttamisesta (EUVL L 216, 20.8.2009, s. 76).

([40]) Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2019/1780, annettu 23 päivänä syyskuuta 2019, vakiolomakkeiden vahvistamisesta julkisiin hankintoihin liittyvien ilmoitusten julkaisemista varten ja täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/1986 kumoamisesta (sähköiset lomakkeet) EUVL L 272, 25.10.2019, s. 7).

6. Komissio voi tapauksen mukaan antaa lisäohjeistusta kansallisille viranomaisille ja hankintavastaaville energiatehokkuusvaatimusten soveltamisesta hankintamenettelyissä. Tällaisella tuella voidaan lujittaa olemassa olevia foorumeita jäsenvaltioiden tukemiseksi, kuten esimerkiksi yhteisin toimin, ja avustaa niitä ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevien kriteerien huomioon ottamisessa.

7. Jäsenvaltioiden on vahvistettava julkisia hankintoja sekä vuotuisen talousarvion laadintaa ja kirjanpitoa koskevat oikeudelliset ja sääntelyä koskevat säännökset ja hallinnolliset käytännöt, joita tarvitaan sen varmistamiseksi, ettei yksittäisiä hankintaviranomaisia estetä tekemästä investointeja energiatehokkuuden parantamiseen eikä käyttämästä energiatehokkuutta koskevia pitkän aikavälin sopimuksia ja kolmannen osapuolen kanssa sovellettavia pitkän aikavälin rahoitusmekanismeja.

8. Jäsenvaltioiden on poistettava energiatehokkuuden sääntelylliset ja muut esteet, erityisesti siltä osin kuin ne koskevat julkisia hankintoja sekä vuotuisen talousarvion laadintaa ja kirjanpitoa koskevia oikeudellisia ja sääntelyä koskevia säännöksiä ja hallinnollisia käytäntöjä, jotta voidaan varmistaa, ettei yksittäisiä julkisia elimiä estetä tekemästä investointeja, joilla parannetaan energiatehokkuutta, eikä käyttämästä energiatehokkuutta koskevia pitkän aikavälin sopimuksia ja kolmannen osapuolen kanssa sovellettavia pitkän aikavälin rahoitusmekanismeja.

Jäsenvaltioiden on raportoitava komissiolle toimenpiteistä, joita on toteutettu energiatehokkuuden parannusten käyttöönoton esteiden poistamiseksi, osana niiden asetuksen (EU) 2018/1999 17 artiklan nojalla toimitettuja yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevia edistymiskertomuksia.

III LUKU

ENERGIANKÄYTÖN TEHOKKUUS

8 artikla

Energiansäästövelvoite

1. Jäsenvaltioiden on saavutettava kumulatiiviset loppukäytön energiansäästöt, jotka vastaavat vähintään

a) kunakin vuonna 1 päivän tammikuuta 2014 ja 31 päivän joulukuuta 2020 välillä saavutettuja uusia säästöjä, joiden määrä on 1,5 prosenttia vuosittain loppuasiakkaille myydystä energian määrästä laskettuna 1 päivää tammikuuta 2013 edeltäneen viimeisimmän kolmivuotiskauden keskiarvosta. Liikenteessä käytetyn energian myynnin määrä voidaan jättää osittain tai kokonaan ottamatta huomioon kyseisessä laskennassa;

b) kunakin vuonna 1 päivän tammikuuta 2021 ja 31 päivän joulukuuta 2030 välillä saavutettuja uusia säästöjä, joiden määrä on

   i) 0,8 prosenttia vuotuisesta energian loppukulutuksesta 1 päivän tammikuuta 2021 ja 31 päivän joulukuuta 2023 välisenä aikana laskettuna 1 päivää tammikuuta 2019 edeltäneen viimeisimmän kolmivuotiskauden keskiarvosta;

   ii) 1,3 prosenttia vuotuisesta energian loppukulutuksesta 1 päivän tammikuuta 2024 ja 31 päivän joulukuuta 2025 välisenä aikana laskettuna 1 päivää tammikuuta 2019 edeltäneen viimeisimmän kolmivuotiskauden keskiarvosta;

   iii) 1,5 prosenttia vuotuisesta energian loppukulutuksesta 1 päivän tammikuuta 2026 ja 31 päivän joulukuuta 2027 välisenä aikana laskettuna 1 päivää tammikuuta 2019 edeltäneen viimeisimmän kolmivuotiskauden keskiarvosta;

   iv) 1,9 prosenttia vuotuisesta energian loppukulutuksesta 1 päivän tammikuuta 2028 ja 31 päivän joulukuuta 2030 välisenä aikana laskettuna 1 päivää tammikuuta 2019 edeltäneen viimeisimmän kolmivuotiskauden keskiarvosta.

Edellä ensimmäisen alakohdan b alakohdan i alakohdasta poiketen Kyproksen ja Maltan on saavutettava kunakin vuonna 1 päivän tammikuuta 2021 ja 31 päivän joulukuuta 2023 välisenä aikana uusia säästöjä, jotka vastaavat 0,24:ää prosenttia vuotuisesta energian loppukulutuksesta laskettuna 1 päivää tammikuuta 2019 edeltäneen viimeisimmän kolmivuotiskauden keskiarvosta.

Ensimmäisen alakohdan b alakohdan ii–iv alakohdasta poiketen Kyproksen ja Maltan on saavutettava kunakin vuonna 1 päivän tammikuuta 2024 ja 31 päivän joulukuuta 2030 välisenä aikana uusia säästöjä, jotka vastaavat 0,45:tä prosenttia vuotuisesta energian loppukulutuksesta laskettuna 1 päivää tammikuuta 2019 edeltäneen viimeisimmän kolmivuotiskauden keskiarvosta.

Jäsenvaltioiden on päätettävä, miten uusien säästöjen laskettu määrä jaetaan kullekin ensimmäisen alakohdan a ja b alakohdassa tarkoitetulle kaudelle, edellyttäen että vaaditut kumulatiiviset kokonaisenergiasäästöt on saavutettu kunkin velvoitekauden lopussa.

Jäsenvaltioiden on edelleen saavutettava ensimmäisen alakohdan b alakohdan iv alakohdassa säädetyn säästöasteen mukaisia vuotuisia uusia säästöjä kymmenvuotiskausina vuoden 2030 jälkeen.

2. Jäsenvaltioiden on saavutettava tämän artiklan 1 kohdassa vaadittu säästöjen määrä joko perustamalla 9 artiklassa tarkoitettu energiatehokkuusvelvoitejärjestelmä tai toteuttamalla 10 artiklassa tarkoitettuja vaihtoehtoisia politiikkatoimia. Jäsenvaltiot voivat yhdistää energiatehokkuusvelvoitejärjestelmiin vaihtoehtoisia politiikkatoimia. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 9 ja 10 artiklassa ja 30 artiklan 14 kohdassa tarkoitetuista politiikkatoimista johtuvat energian säästöt lasketaan liitteen V mukaisesti.

3. Jäsenvaltioiden on pantava täytäntöön energiatehokkuusvelvoitejärjestelmiä, vaihtoehtoisia politiikkatoimia tai molempien yhdistelmä tai kansallisesta energiatehokkuusrahastosta rahoitettavia ohjelmia tai toimenpiteitä ensisijaisesti mutta ei rajoittuen energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa kotitalouksissa asuvien ihmisten ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien henkilöiden keskuudessa. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämän artiklan nojalla toteutetut politiikkatoimet eivät vaikuta haitallisesti kyseisiin henkilöihin. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa käytettävä parhaalla mahdollisella tavalla rahoitusta, mukaan lukien julkinen rahoitus, unionin tasolla perustetut rahoitusvälineet ja 24 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaiset päästöoikeuksista saatavat tulot, haitallisten vaikutusten poistamiseksi ja oikeudenmukaisen ja osallistavan energiasiirtymän varmistamiseksi.

Edellä 1 kohdassa edellytettyjen energiansäästöjen saavuttamiseksi ja rajoittamatta asetuksen (EU) 2019/943 ja direktiivin (EU) 2019/944 soveltamista jäsenvaltioiden on tällaisia politiikkatoimia suunnitellessaan harkittava ja edistettävä uusiutuvan energian yhteisöjen ja kansalaisten energiayhteisöjen roolia kyseisten politiikkatoimien täytäntöönpanossa.

Jäsenvaltioiden on suunniteltava ja saavutettava tietty osuus tarvittavasta kumulatiivisesta loppukäytön energiansäästöstä energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa kotitalouksissa asuvien ihmisten ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien henkilöiden keskuudessa. Tämän osuuden on oltava vähintään yhtä suuri kuin jäsenvaltioiden asetuksen (EU) 2018/1999 3 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaisesti laadituissa kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan arvioima energiaköyhyydessä olevien kotitalouksen määrä. Arvioidessaan energiaköyhyyden osuutta kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan jäsenvaltioiden on otettava huomioon seuraavat indikaattorit:

a) kyvyttömyys pitää asunto riittävän lämpimänä (Eurostat, SILC [ilc_mdes01]);

b) maksamattomat sähkö-, kaasu- ja vesilaskut (Eurostat, SILC, [ilc_mdes07]);

c) kokonaispopulaatio asunnossa, jossa on vuotava katto, seinien, lattian tai perustusten kosteusongelmia tai ikkunanpuitteiden tai lattian hometta (Eurostat, SILC [ilc_mdho01]);

d) köyhyysriskiaste (Eurostat, SILC- ja ECHP-kyselyt [ilc_li02]) (rajakohta: 60 prosenttia ekvivalentista mediaanitulosta sosiaalisten tulonsiirtojen jälkeen).

Jos jäsenvaltio ei ole ilmoittanut kansallisessa energia- ja ilmastosuunnitelmassaan arvioitua energiaköyhyydessä olevien kotitalouksien osuutta, energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa kotitalouksissa asuvien ihmisten ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien henkilöiden keskuudessa vaaditun kumulatiivisen loppukäytön energiansäästön osuuden on oltava vähintään yhtä suuri kuin kolmannessa alakohdassa tarkoitettujen indikaattoreiden arvojen aritmeettinen keskimääräinen osuus vuonna 2019 tai, jos arvoja ei ole saatavilla vuodelta 2019, lineaarinen ekstrapolaatio indikaattoreiden arvoista kolmelta viimeiseltä vuodelta, joilta ne ovat saatavilla.

4. Jäsenvaltioiden on sisällytettävä tiedot sovelletuista indikaattoreista, aritmeettisesta keskimääräisestä osuudesta ja tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti vahvistettujen politiikkatoimien tuloksista asetuksen (EU) 2018/1999 14 artiklan 2 kohdan nojalla toimitettujen yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmiensa päivityksiin, mainitun asetuksen 3 ja 7–12 artiklan nojalla ilmoitettuihin myöhempiin yhdennettyihin kansallisiin energia- ja ilmastosuunnitelmiinsa sekä mainitun asetuksen 17 artiklan nojalla toimitettuihin asiaan liittyviin kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskeviin edistymisraportteihin.

5. Jäsenvaltiot voivat laskea mukaan sekä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2020 että sen jälkeen käyttöön otetuista politiikkatoimista johtuvat energiansäästöt, edellyttäen että kyseisillä toimilla saadaan aikaan 31 päivän joulukuuta 2020 jälkeen toteutettavia uusia yksittäisiä toimia. Millään velvoitekaudella saavutettuja energiansäästöjä ei voida ottaa huomioon edeltävinä velvoitekausina 1 kohdassa asetettujen energiansäästöjen määrässä.

6. Edellyttäen, että jäsenvaltiot täyttävät ainakin 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan i alakohdassa tarkoitetun kumulatiivisen loppukäytön energiansäästövelvoitteensa, ne voivat laskea kyseisessä alakohdassa vaaditun energiansäästöjen määrän yhdellä tai useammalla seuraavista tavoista:

a) soveltaen vuotuista säästöastetta loppuasiakkaille myytyyn energiamäärään tai energian loppukulutukseen, laskettuna 1 päivää tammikuuta 2019 edeltäneen viimeisimmän kolmivuotiskauden keskiarvosta;

b) jättäen laskennan perustilanteessa kokonaan tai osittain ottamatta huomioon liikenteessä käytetyn energian;

c) hyödyntäen mitä tahansa 8 kohdassa esitettyä vaihtoehtoa.

7. Kun jäsenvaltiot hyödyntävät mitä tahansa 6 kohdassa säädettyä mahdollisuutta, joka koskee 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan i alakohdassa tarkoitettuja vaadittuja energiansäästöjä, niiden on määritettävä

a) oma vuotuinen säästöasteensa, jota sovelletaan laskettaessa niiden kumulatiivista loppukäytön energiansäästöä, millä varmistetaan, että niiden lopullinen energiansäästöjen nettomäärä ei ole kyseisessä alakohdassa edellytettyä pienempi;

b) oma laskennan perustilanteensa, jossa voidaan jättää kokonaan tai osittain ottamatta huomioon liikenteessä käytetty energia.

8. Jollei 9 kohdan soveltamisesta muuta johdu, kukin jäsenvaltio voi

a) toteuttaa 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdassa edellytetyn laskennan käyttämällä 1 prosentin arvoa vuosina 2014 ja 2015, 1,25 prosentin arvoa vuosina 2016 ja 2017 ja 1,5 prosentin arvoa vuosina 2018, 2019 ja 2020;

b) jättää kokonaan tai osittain ottamatta huomioon direktiivin 2003/87/EY liitteessä I luetelluissa teollisuuden toiminnoissa käytetyn energian myynnin määrän 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitettuna velvoitekautena tai energian loppukulutuksen kyseisen alakohdan b alakohdan i alakohdassa tarkoitettuna velvoitekautena;

c) ottaa huomioon 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdassa ja b alakohdan i alakohdassa vaaditussa energiansäästöjen määrässä energian muuntamisessa, jakelussa ja siirrossa saavutetut energiansäästöt, mukaan lukien tehokas kaukolämpö- ja -jäähdytysinfrastruktuuri, jotka ovat seurausta 25 artiklan 4 kohdan, 26 artiklan 7 kohdan a alakohdan sekä 27 artiklan 1 kohdan, 5–9 kohdan ja 11 kohdan vaatimusten täytäntöönpanosta. Jäsenvaltioiden on tiedotettava komissiolle osana 3 artiklan ja 7–12 artiklan nojalla ilmoitettuja yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmiaan tämän alakohdan mukaisista politiikkatoimista, jotka ne aikovat toteuttaa 1 päivän tammikuuta 2021 ja 31 päivänä joulukuuta 2030 välisellä kaudella. Kyseisten toimenpiteiden vaikutus on laskettava liitteen V mukaisesti ja sisällytettävä kyseisiin suunnitelmiin;

d) ottaa huomioon vaaditussa energiansäästöjen määrässä energiansäästöt, jotka ovat tulosta 31 päivästä joulukuuta 2008 alkaen toteutetuista uusista yksittäisistä toimista, joilla on edelleen vaikutusta vuonna 2020 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitetun velvoitekauden osalta ja vuoden 2020 jälkeen kyseisen alakohdan b alakohdan i alakohdassa tarkoitetun kauden osalta, ja jotka voidaan mitata ja todentaa;

e) ottaa huomioon vaaditussa energiansäästöjen määrässä politiikkatoimista johtuvat energiansäästöt, edellyttäen että voidaan osoittaa, että kyseisillä toimilla saadaan aikaan 1 päivän tammikuuta 2018 ja 31 päivän joulukuuta 2020 välisenä aikana toteutettavia yksittäisiä toimia, joilla saadaan aikaan säästöjä 31 päivän joulukuuta 2020 jälkeen;

f) jättää 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan ja b alakohdan i alakohdan nojalla vaaditun energiansäästön laskemisessa ulkopuolelle 30 prosenttia rakennuksessa tai sen yhteydessä omaa käyttöä varten tuotetun energian todennettavissa olevasta määrästä, joka on tulosta uusiutuvan energian teknologian uusia asennuksia edistävistä politiikkatoimista;

g) laskea 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan ja b alakohdan i alakohdan nojalla vaadittuun energiansäästöjen määrään ne energiansäästöt, jotka ylittävät 1 päivän tammikuuta 2014 ja 31 päivän joulukuuta 2020 välisellä kaudella vaaditut energiansäästöt, edellyttäen että kyseiset säästöt johtuvat 9 ja 10 artiklassa tarkoitettujen politiikkatoimien nojalla toteutetuista yksittäisistä toimista, joista jäsenvaltiot ilmoittavat kansallisissa energiatehokkuuden toimintasuunnitelmissaan ja joista raportoidaan jäsenvaltioiden edistymisraporteissa 26 artiklan mukaisesti.

9. Jäsenvaltioiden on sovellettava ja laskettava 8 kohdan mukaan valittujen vaihtoehtojen vaikutukset erikseen 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdassa ja b alakohdan i alakohdassa tarkoitettuja kausia varten:

a) 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitetulla velvoitekaudella vaaditun energiansäästöjen määrän laskemista varten jäsenvaltiot voivat käyttää 8 kohdan a–d alakohdassa lueteltuja vaihtoehtoja. Kaikki 8 kohdan nojalla valitut vaihtoehdot saavat olla yhteensä enintään 25 prosenttia 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitetusta energiasäästöjen määrästä;

b) 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan i alakohdassa tarkoitetulla velvoitekaudella vaaditun energiansäästöjen määrän laskemista varten jäsenvaltiot voivat käyttää 8 kohdan b–g alakohdassa lueteltuja vaihtoehtoja, edellyttäen että 8 kohdan d alakohdassa tarkoitetuilla yksittäisillä toimilla on edelleen todennettavissa ja mitattavissa olevaa vaikutusta 31 päivän joulukuuta 2020 jälkeen. Kaikki 8 kohdan nojalla valitut vaihtoehdot saavat olla yhteensä enintään 35 prosenttia 6 ja 7 kohdan mukaisesti lasketusta energiansäästöjen määrästä.

Riippumatta siitä, jättääkö jäsenvaltio laskennan perustilanteessaan kokonaan tai osittain ottamatta huomioon liikenteessä käytetyn energian tai hyödyntääkö se mitään 8 kohdassa luetelluista vaihtoehdoista, jäsenvaltion on varmistettava, että energian loppukulutuksessa 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan i alakohdassa tarkoitetulla 1 päivän tammikuuta 2021 ja 31 päivän joulukuuta 2023 välisellä velvoitekaudella saavutettavien uusien säästöjen laskettu nettomäärä ei ole pienempi kuin kyseisessä alakohdassa tarkoitetun vuotuisen säästöasteen soveltamisesta johtuva määrä.

10. Jäsenvaltioiden on asetuksen (EU) 2018/1999 14 artiklan 2 kohdan nojalla toimitettujen yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmiensa päivityksissä, asetuksen (EU) 2018/1999 3 ja 7–12 artiklan nojalla ja asetuksen (EU) 2018/1999 liitteen III mukaisesti ilmoitetuissa myöhemmissä yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan sekä niitä koskevissa edistymisraporteissa kuvattava laskentatapa energiansäästöille, jotka on saavutettava 1 päivän tammikuuta 2021 ja 31 päivän joulukuuta 2030 välisen kauden aikana, ja jäsenvaltioiden on tarvittaessa selitettävä, miten vuotuinen säästöaste ja laskennan perustilanne määritettiin ja mitä ja missä määrin tämän artiklan 8 kohdassa tarkoitettuja vaihtoehtoja sovellettiin.

11. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tämän artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdassa ja 3 kohdassa tarkoitettujen vaadittujen energiansäästöjen määrä, kuvaus politiikkatoimista, jotka toteutetaan kumulatiivisten loppukäytön energiansäästöjen vaaditun kokonaismäärän saavuttamiseksi, ja niiden tämän direktiivin liitteen V mukaiset laskentamenetelmät osana asetuksen (EU) 2018/1999 14 artiklan 2 kohdan nojalla toimitettujen yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmiensa päivityksiä ja osana asetuksen (EU) 2018/1999 3 ja 7–12 artiklan nojalla ilmoitettuja yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmiaan. Jäsenvaltioiden on käytettävä komission jäsenvaltioiden käyttöön antamaa raportointimallia.

12. Jos komissio katsoo asetuksen (EU) 2018/1999 29 artiklan mukaisen yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien edistymisraporttien arvioinnin tai asetuksen (EU) 2018/1999 14 artiklan nojalla toimitetun viimeisimmän ilmoitetun yhdennetyn kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman päivitysluonnoksen tai lopullisen päivityksen arvioinnin tai asetuksen (EU) 2018/1999 3 ja myöhempien 7–12 artiklan nojalla ilmoitettujen yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien luonnosten ja lopullisten suunnitelmien arvioinnin perusteella, että politiikkatoimilla ei voida varmistaa vaadittujen kumulatiivisten loppukäytön energiansäästöjen saavuttamista velvoitekauden loppuun mennessä, komissio voi antaa asetuksen (EU) 2018/1999 34 artiklan mukaisesti suosituksia niille jäsenvaltioille, joiden politiikkatoimien se katsoo olevan riittämättömiä sen varmistamiseksi, että ne täyttävät energiansäästövelvoitteensa.

13. Jos jäsenvaltio ei ole saavuttanut vaadittuja kumulatiivisia loppukäytön energiansäästöjä kunkin 1 kohdassa säädetyn velvoitekauden loppuun mennessä, sen on saavutettava puuttuvat energiansäästöt seuraavien velvoitekausien loppuun mennessä vaadittujen kumulatiivisten loppukäytön energiansäästöjen lisäksi.

Vaihtoehtoisesti jos jäsenvaltio on saavuttanut vaadittua suuremmat kumulatiiviset loppukäytön energiansäästöt kunkin 1 kohdassa säädetyn velvoitekauden loppuun mennessä, sillä on oikeus siirtää enintään 10 prosenttia tällaisesta ylimenevästä osuudesta seuraavalle velvoitekaudelle ilman että sen tavoitepanosta nostetaan.

14. Jäsenvaltioiden on osoitettava (EU) 2018/1999 14 artiklan 2 kohdan nojalla toimittamissaan kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmiensa päivityksissä, kyseisen asetuksen 17 artiklan nojalla toimittamissaan asiaankuuluvissa kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevissa edistymiskertomuksissa ja myöhemmissä kyseisen asetuksen 3 ja 7–12 artiklan nojalla ilmoittamissaan yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan, mukaan lukien tarvittaessa näyttö ja laskelmat,

a) että politiikkatoimien tai yksittäisten toimien vaikutusten ollessa päällekkäisiä energiansäästöjä ei lasketa kahteen kertaan;

b) miten tämän artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan mukaisesti saavutetut energiansäästöt edistävät niiden 4 artiklan mukaisen kansallisen panoksen saavuttamista;

c) että niiden energiansäästövelvoitteen täyttämiseksi on otettu käyttöön politiikkatoimia, jotka on suunniteltu tämän artiklan mukaisesti, ja että kyseiset politiikkatoimet voidaan ottaa huomion ja ovat sopivia sen varmistamiseksi, että vaaditut kumulatiiviset loppukäytön energiansäästöt saavutetaan kunkin velvoitekauden loppuun mennessä.

9 artikla

Energiatehokkuusvelvoitejärjestelmät

1. Jos jäsenvaltiot päättävät täyttää 8 artiklan 1 kohdassa vaaditun säästöjen määrän saavuttamiseen liittyvät velvoitteensa energiatehokkuusvelvoitejärjestelmällä, niiden on varmistettava, että tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitetut kunkin jäsenvaltion alueella toimivat velvoitetut osapuolet täyttävät 8 artiklan 1 kohdassa niille asetetun kumulatiivisen loppukäytön energiansäästövaatimuksen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 8 artiklan 8 ja 9 kohdan soveltamista.

Jäsenvaltiot voivat tarvittaessa päättää, että velvoitetut osapuolet täyttävät kyseiset säästövelvoitteet kokonaan tai osittain kansalliseen energiatehokkuusrahastoon suorittamanaan maksuosuutena 30 artiklan 14 kohdan mukaisesti.

2. Jos jäsenvaltiot päättävät täyttää 8 artiklan 1 kohdassa vaaditun säästöjen määrän saavuttamista koskevan velvoitteensa energiatehokkuusvelvoitejärjestelmällä, ne voivat nimetä järjestelmän hallinnointia varten täytäntöönpanevan viranomaisen.

3. Jäsenvaltioiden on nimettävä velvoitetut osapuolet puolueettomin ja syrjimättömin perustein alueellaan toimivien siirtoverkonhaltijoiden, jakeluverkonhaltijoiden, energian jakelijoiden, energian vähittäismyyntiyritysten ja liikennepolttoaineen jakelijoiden tai liikennepolttoaineen vähittäismyyntiyritysten keskuudesta. Jäsenvaltion nimeämien velvoitettujen osapuolten on saavutettava loppukäyttäjien keskuudessa velvoitteen täyttämisen edellyttämä energiansäästöjen määrä riippumatta 8 artiklan 1 kohdan nojalla suoritetuista laskelmista tai, jäsenvaltion niin päättäessä, muilta osapuolilta saatavien sertifioitujen säästöjen avulla tämän artiklan 11 kohdan a alakohdassa esitetyn mukaisesti.

4. Jos energian vähittäismyyntiyritykset on nimetty velvoitetuiksi osapuoliksi 3 kohdan nojalla, jäsenvaltioiden on varmistettava, että energian vähittäismyyntiyritykset eivät velvoitettaan täyttäessään luo esteitä kuluttajien mahdollisuudelle siirtyä toimittajalta toiselle.

5. Jäsenvaltiot voivat edellyttää, että velvoitetut osapuolet täyttävät tietyn osuuden energiansäästövelvoitteestaan energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa kotitalouksissa asuvien ihmisten ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien henkilöiden keskuudessa. Jäsenvaltiot voivat myös edellyttää, että velvoitetut osapuolet saavuttavat energiakustannusten vähentämistavoitteet, edellyttäen että niillä saavutetaan loppukäytön energiansäästöjä ja että ne lasketaan liitteen V mukaisesti, ja saavuttavat energiansäästöjä edistämällä energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä, mukaan lukien taloudelliset tukitoimenpiteet, joilla lievennetään pk-yrityksiin ja mikroyrityksiin kohdistuvia hiilen hintavaikutuksia.

6. Jäsenvaltiot voivat edellyttää, että velvoitetut osapuolet toimivat yhteistyössä sosiaalipalvelujen, alueviranomaisten, paikallisviranomaisten tai kuntien kanssa energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden edistämiseksi energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa kotitalouksissa asuvien ihmisten ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien henkilöiden keskuudessa. Tähän sisältyy sellaisten erityisryhmien erityistarpeiden tunnistaminen, jotka ovat vaarassa ajautua energiaköyhyyteen tai jotka ovat alttiimpia energiaköyhyyden vaikutuksille, ja niihin vastaaminen. Energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien henkilöiden suojelemiseksi jäsenvaltioiden on kannustettava velvoitettuja osapuolia toteuttamaan sellaisia toimia kuin rakennusten korjaus, myös sosiaalisessa asuntotuotannossa, laitteiden korvaaminen, kansallisten rahoitus- ja tukijärjestelmien mukainen taloudellinen tuki ja kannustimet energiatehokkuuden parantamistoimenpiteille tai energiakatselmukset. Jäsenvaltioiden on varmistettava moniasuntoisten rakennusten yksittäisiä yksiköitä koskevien toimenpiteiden kelpoisuus.

7. Soveltaessaan 5 ja 6 kohtaa jäsenvaltioiden on edellytettävä, että velvoitetut osapuolet raportoivat vuosittain energiansäästöistä, joita velvoitetut osapuolet ovat saavuttaneet energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa kotitalouksissa asuvien ihmisten ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien ihmisten keskuudessa toteutetuilla toimilla, ja niiden on vaadittava loppuasiakkaista kootut tilastotiedot, joissa yksilöidään energiansäästöjen muutokset aiemmin toimitettuihin tietoihin verrattuna, sekä annetusta teknisestä ja taloudellisesta tuesta.

8. Jäsenvaltioiden on ilmaistava kultakin velvoitetulta osapuolelta edellytetty energiansäästöjen määrä joko primäärienergian kulutuksena tai energian loppukulutuksena. Vaaditun energiansäästöjen määrän ilmaisemiseen valittua menetelmää on käytettävä myös velvoitettujen osapuolten ilmoittamien säästöjen laskemiseen. Energiansäästöjen määrän muuntamiseen sovelletaan komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2018/2066 ([41]) liitteessä VI vahvistettuja tehollisia lämpöarvoja ja 31 artiklan mukaisia primäärienergiakertoimia, ellei muiden muuntokertoimien käyttö ole perusteltua.

9. Jäsenvaltioiden on vahvistettava mittaus-, tarkastus- ja todentamisjärjestelmät, joiden mukaisesti dokumentoitu todentaminen suoritetaan vähintään tilastollisesti merkittävään osuuteen ja edustavaan otokseen niistä energiatehokkuutta parantavista toimenpiteistä, jotka velvoitetut osapuolet ovat ottaneet käyttöön. Mittaus, tarkastus ja todentaminen on toteutettava velvoitetuista osapuolista riippumattomasti. Jos kyseessä on 9 artiklan mukaisen kansallisen energiatehokkuusvelvoitejärjestelmän ja rakennuksiin ja tieliikenteeseen sovellettavan EU:n päästökauppajärjestelmän direktiivin 2003/87/EY mukainen velvoitettu osapuoli, tarkkailu- ja todentamisjärjestelmällä on varmistettava, että hiilen hinta, joka siirretään asiakkaille polttoainetta kulutukseen luovutettaessa direktiivin 2003/87/EY mukaisesti, otetaan huomioon laskettaessa ja raportoitaessa kyseisen tahon energiansäästötoimenpiteillä saavutettuja energiansäästöjä.

([41]) Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2018/2066, annettu 19 päivänä joulukuuta 2018, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/87/EY tarkoitetusta kasvihuonekaasupäästöjen tarkkailusta ja raportoinnista sekä komission asetuksen (EU) N:o 601/2012 muuttamisesta (EUVL L 334, 31.12.2018, s. 1).

10. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle osana asetuksen (EU) 2018/1999 17 artiklan nojalla toimitettuja yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevia edistymisraportteja käytössä olevista mittaus-, tarkastus- ja todentamisjärjestelmistä, muun muassa käytetyistä menetelmistä sekä havaituista ongelmista ja siitä, miten kyseiset ongelmat on ratkaistu.

11. Energiatehokkuusvelvoitejärjestelmän puitteissa jäsenvaltiot voivat sallia, että velvoitetut osapuolet:

a) ottavat velvoitteensa noudattamista laskiessaan huomioon energiapalvelujen tarjoajien tai muiden kolmansien osapuolten saavuttamat sertifioidut energiansäästöt, myös silloin kun velvoitetut osapuolet edistävät muiden valtion hyväksymien elinten tai viranomaisten kautta toimenpiteitä, joihin voi liittyä virallisia kumppanuuksia ja joita voidaan toteuttaa yhdessä muiden rahoituslähteiden kanssa;

b) ottavat huomioon tiettynä vuonna saavutetut säästöt siten kuin ne olisi saavutettu jonakin neljästä edeltävästä tai kolmesta seuraavasta vuodesta, kunhan tämä ei ulotu 8 artiklan 1 kohdassa asetettuja velvoitekausia pidemmälle.

Jos jäsenvaltiot sallivat tämän, niiden on varmistettava, että ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitettujen energiansäästöjen sertifioinnissa noudatetaan jäsenvaltioissa käyttöön otettua selkeää, tarkasteltavissa olevaa ja kaikille markkinatoimijoille avointa hyväksyntäprosessia, jolla pyritään pitämään sertifioinnin kustannukset mahdollisimman alhaisina.

Jäsenvaltioiden on arvioitava tällaisten energiatehokkuusvelvoitejärjestelmien suorien ja välillisten kustannusten vaikutuksia kansainväliselle kilpailulle altistuvien energiavaltaisten teollisuudenalojen kilpailukyvylle ja tarvittaessa toteutettava toimenpiteitä kyseisten vaikutusten minimoimiseksi.

12. Jäsenvaltioiden on julkaistava vuosittain kunkin velvoitetun osapuolen tai velvoitettujen osapuolten kunkin alaryhmän saavuttamat energiansäästöt sekä järjestelmällä saavutetut kokonaissäästöt.

10 artikla

Vaihtoehtoiset politiikkatoimet

1. Jos jäsenvaltiot päättävät täyttää 8 artiklan 1 kohdassa edellytettyjen säästöjen saavuttamiseen liittyvät velvoitteensa vaihtoehtoisilla politiikkatoimilla, niiden on varmistettava, että loppuasiakkaat saavuttavat 8 artiklan 1 kohdassa edellytetyt energiansäästöt, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 8 artiklan 8 ja 9 kohdan soveltamista.

2. Kaikkien muiden kuin verotukseen liittyvien toimenpiteiden osalta jäsenvaltioiden on otettava käyttöön mittaus-, tarkastus- ja todentamisjärjestelmät, joiden mukaisesti dokumentoitu todentaminen suoritetaan vähintään tilastollisesti merkittävään osuuteen ja edustavaan otokseen niistä energiatehokkuutta parantavista toimenpiteistä, jotka osallistuvat tai toimeksi saaneet osapuolet ovat ottaneet käyttöön. Mittaus, tarkastus ja todentaminen on toteutettava osallistuvista tai toimeksi saaneista osapuolista riippumattomasti.

3. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle osana asetuksen (EU) 2018/1999 17 artiklan nojalla toimitettuja yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevia edistymisraportteja käytössä olevista mittaus-, tarkastus- ja todentamisjärjestelmistä, muun muassa käytetyistä menetelmistä sekä havaituista ongelmista ja siitä, miten ne on ratkaistu.

4. Ilmoittaessaan verotoimenpiteestä jäsenvaltioiden on osoitettava, miten hintasignaalin vaikuttavuus, kuten verokanta ja pitkän aikavälin näkyvyys, on varmistettu verotoimenpidettä suunniteltaessa. Jos verokantaa alennetaan, jäsenvaltioiden on perusteltava, miten verotoimenpiteet johtavat edelleen uusiin energiansäästöihin.

11 artikla

Energianhallintajärjestelmät ja energiakatselmukset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset, joiden keskimääräinen vuotuinen energiankulutus kolmen edellisen vuoden aikana ja kaikki energiankantajat huomioon ottaen on yli 85 TJ, ottavat käyttöön energianhallintajärjestelmän. Energianhallintajärjestelmän on oltava riippumattoman elimen asiaankuuluvien eurooppalaisten tai kansainvälisten standardien mukaisesti sertifioima.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuilla yrityksillä on käytössä energianhallintajärjestelmä viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2027.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yrityksille, joiden keskimääräinen vuotuinen energiankulutus kolmen edellisen vuoden aikana kaikki energiankantajat huomioon ottaen on yli 10 TJ ja jotka eivät käytä energianhallintajärjestelmää, tehdään energiakatselmus.

Tällaiset energiakatselmukset on toteutettava joko siten, että

a) pätevät tai valtuutetut asiantuntijat suorittavat ne riippumattomasti ja kustannustehokkaasti 28 artiklan mukaisesti; tai siten, että

b) riippumattomat viranomaiset toteuttavat ne ja valvovat niitä kansallisen lainsäädännön nojalla.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetut yritykset suorittavat ensimmäisen energiakatselmuksen viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2026 ja että energiakatselmukset suoritetaan tämän jälkeen vähintään neljän vuoden välein. Jos tällaiset yritykset jo suorittavat energiakatselmuksia ensimmäisen alakohdan mukaisesti, niiden on edelleen suoritettava ne vähintään neljän vuoden välein tämän direktiivin mukaisesti.

Asianomaisten yritysten on laadittava konkreettinen ja toteuttamiskelpoinen toimintasuunnitelma kyseisiin energiakatselmuksiin perustuvien suositusten pohjalta. Toimintasuunnitelmassa on yksilöitävä toimenpiteet, joilla kukin tarkastussuositus pannaan täytäntöön, jos se on teknisesti tai taloudellisesti toteutettavissa. Toimintasuunnitelma on toimitettava yrityksen johdolle.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimintasuunnitelmat ja suositusten toteuttamisaste julkaistaan yrityksen vuosikertomuksessa ja että ne asetetaan julkisesti saataville ja niihin sovelletaan yritys- ja liikesalaisuuksia sekä luottamuksellisuutta suojelevaa unionin oikeutta ja kansallista lainsäädäntöä.

3. Jos 1 kohdassa tarkoitetun yrityksen vuotuinen kulutus on jonakin vuonna yli 85 TJ ja jos 2 kohdassa tarkoitetun yrityksen vuotuinen kulutus on yli 10 TJ, jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseinen tieto on tämän artiklan täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten saatavilla. Tätä varten jäsenvaltiot voivat edistää uuden tai olemassa olevan alustan käyttöä tarvittavien tietojen keruun helpottamiseksi kansallisella tasolla.

4. Jäsenvaltiot voivat kannustaa 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja yrityksiä antamaan vuosikertomuksessaan tietoja vuotuisesta energiankulutuksestaan kilowattitunteina, vuotuisesta vedenkulutuksestaan kuutiometreinä sekä energian- ja vedenkulutuksensa vertailusta aiempiin vuosiin.

5. Jäsenvaltioiden on edistettävä sitä, että kaikkien loppuasiakkaiden saatavilla on korkealaatuisia energiakatselmuksia, jotka ovat kustannustehokkaita ja

a) joita pätevyysvaatimusten mukaisesti pätevät tai valtuutetut asiantuntijat suorittavat riippumattomasti; tai

b) riippumattomat viranomaiset toteuttavat ne ja valvovat niitä kansallisen lainsäädännön nojalla.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja energiakatselmuksia voivat toteuttaa yritysten omat asiantuntijat tai energiakatselmoijat, edellyttäen että asianomainen jäsenvaltio on ottanut käyttöön järjestelmän, jolla niiden laatu varmistetaan, mihin sisältyy tarvittaessa vuosittainen satunnainen valinta vähintään tilastollisesti merkittävästä prosenttiosuudesta kaikista tällaisten yritysten omien asiantuntijoiden tai energiakatselmoijien suorittamista energiakatselmuksista.

Energiakatselmusten ja energianhallintajärjestelmien korkean laadun varmistamiseksi jäsenvaltioiden on otettava käyttöön liitteen VI mukaisesto energiakatselmuksia koskevat avoimet ja syrjimättömät vähimmäisvaatimukset asiaankuuluvat eurooppalaiset ja kansainväliset standardit huomioon ottaen. Jäsenvaltioiden on nimettävä toimivaltainen viranomainen tai elin, joka varmistaa, että tämän artiklan 2 kohdassa asetettuja energiakatselmusten toteuttamisen aikatauluja noudatetaan ja että liitteessä VI asetettuja vähimmäisvaatimuksia sovelletaan asianmukaisesti.

Edellyttäen, että asiakas ei tätä vastusta, energiakatselmuksiin ei saa sisältyä lausekkeita, jotka estävät katselmuksen tulosten siirtämisen päteville tai valtuutetuille energiapalvelujen tarjoajille.

6. Jäsenvaltioiden on laadittava ohjelmia, joiden tarkoituksena on kannustaa pk-yrityksiä, joihin ei sovelleta 1 tai 2 kohtaa, teettämään energiakatselmuksia ja toteuttamaan sen jälkeen kyseisten katselmusten suositukset, ja tarjota niille teknistä tukea.

Jäsenvaltiot voivat avoimien ja syrjimättömien perusteiden pohjalta ja rajoittamatta valtiontukia koskevan unionin oikeuden soveltamista perustaa energiakatselmusten tarjoamiseksi mekanismeja, kuten pk-yrityksille ja mikroyrityksille tarkoitettuja energiakatselmuskeskuksia edellyttäen, että tällaiset mekanismit eivät kilpaile yksityisten katselmoijien kanssa. Ne voivat myös tarjota pk-yrityksille muita tukijärjestelmiä, myös silloin, kun tällaiset pk-yritykset ovat tehneet vapaaehtoisia sopimuksia, joilla katettaisiin energiakatselmusten kustannukset ja energiakatselmusten erittäin kustannustehokkaiden suositusten täytäntöönpano, jos kyseisissä suosituksissa ehdotetut toimenpiteet pannaan täytäntöön.

7. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 6 kohdassa tarkoitettuihin ohjelmiin sisältyy pk-yrityksille annettava tuki energiatehokkuustoimenpiteiden moninaisten hyötyjen määrittämiseksi niiden toiminnassa, energiatehokkuutta koskevien etenemissuunnitelmien laatimiseksi ja energiatehokkuusverkkojen kehittämiseksi pk-yrityksille riippumattomien asiantuntijoiden avustuksella.

Jäsenvaltioiden on saatettava pk-yritysten tietoon, myös niitä edustavien toimialaliittojen kautta, konkreettisia esimerkkejä siitä, miten energianhallintajärjestelmät voisivat edistää niiden liiketoimintaa. Komissio auttaa jäsenvaltioita tukemalla hyvien käytäntöjen vaihtoa tällä alalla.

8. Jäsenvaltioiden on laadittava ohjelmia, joiden tarkoituksena on kannustaa yrityksiä, jotka eivät ole pk-yrityksiä ja joihin ei sovelleta 1 tai 2 kohtaa, teettämään itselleen energiakatselmuksia ja toteuttamaan sen jälkeen kyseisten katselmusten suositukset, ja tarjota niille teknistä tukea.

9. Energiakatselmusten katsotaan täyttävän 2 kohdan vaatimukset, kun ne

a) toteutetaan riippumattomalla tavalla liitteessä VI esitettyjen vähimmäisvaatimusten perusteella,

b) pannaan täytäntöön sidosryhmien järjestöjen ja sellaisen elimen välisten vapaaehtoisten sopimusten mukaisesti, jonka asianomainen jäsenvaltio tai muu elin, jolle toimivaltaiset viranomaiset ovat siirtäneet asianomaisen vastuun, taikka komissio on nimennyt ja jota ne valvovat.

Energiapalveluja tarjoavien markkinatoimijoiden toimintaan mukaan pääsyn on perustuttava avoimiin ja syrjimättömiin perusteisiin.

10. Yritykset, jotka panevat täytäntöön energiatehokkuussopimuksen, vapautetaan tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa vahvistetuista vaatimuksista edellyttäen, että energiatehokkuussopimus kattaa energianhallintajärjestelmän tarvittavat osatekijät ja että sopimus on liitteessä XV vahvistettujen vaatimusten mukainen.

11. Yritykset, jotka käyttävät riippumattoman elimen asiaankuuluvien eurooppalaisten tai kansainvälisten standardien mukaisesti sertifioimaa ympäristöjärjestelmää, on vapautettava tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa vahvistetuista vaatimuksista, edellyttäen, että asianomaiseen ympäristöjärjestelmään sisältyy liitteessä VI vahvistettujen vähimmäisvaatimusten mukainen energiakatselmus.

12. Energiakatselmukset voivat olla erillisiä tai osa laajempaa ympäristöauditointia. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että energiakatselmuksen osana tehdään arviointi olemassa olevaan tai suunniteltuun kaukolämmitys- tai -jäähdytysverkkoon liittämisen teknisestä ja taloudellisesta toteutettavuudesta.

Jäsenvaltiot voivat toteuttaa kannustin- ja tukijärjestelmiä energiakatselmusten suositusten ja vastaavien toimenpiteiden täytäntöön panemiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta valtiontukia koskevan unionin oikeuden soveltamista.

12 artikla

Datakeskukset

1. Jäsenvaltioiden on 15 päivään toukokuuta 2024 mennessä ja sen jälkeen vuosittain edellytettävä, että niiden alueella sijaitsevien datakeskusten omistajat ja ylläpitäjät, joiden asennetun tietotekniikan tehontarve on vähintään 500 kW, asettavat julkisesti saataville liitteessä VII esitetyt tiedot, lukuun ottamatta tietoja, joihin sovelletaan liikesalaisuuksia ja luottamuksellisuutta suojaavaa unionin oikeutta ja kansallista lainsäädäntöä.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta datakeskuksiin, joita käytetään puolustuksessa ja väestönsuojelussa tai jotka tarjoavat palvelujaan yksinomaan lopputarkoitukseen, joka on puolustus ja väestönsuojelu.

3. Komissio perustaa datakeskuksia koskevan eurooppalaisen tietokannan, joka sisältää velvoitettujen datakeskusten 1 kohdan mukaisesti toimittamat tiedot. Eurooppalainen tietokanta on julkisesti saatavilla yhteismäärätasolla.

4. Jäsenvaltioiden on kannustettava sellaisten alueellaan sijaitsevien datakeskusten omistajia ja ylläpitäjiä, joiden asennetun tietotekniikan tehontarve on yhtä suuri tai suurempi kuin 1 MW, ottamaan huomioon datakeskusten energiatehokkuutta koskevien eurooppalaisten käytännesääntöjen viimeisimmässä versiossa tarkoitetut parhaat käytännöt.

5. Komissio arvioi 15 päivään toukokuuta 2025 mennessä datakeskusten energiatehokkuutta koskevat saatavilla olevat tiedot, jotka sille on toimitettu 1 ja 3 kohdan nojalla, ja antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, johon liitetään tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksia, joihin sisältyy lisätoimenpiteitä energiatehokkuuden parantamiseksi, mukaan lukien suorituskykyä koskevien vähimmäisvaatimusten vahvistaminen, ja arvio nettopäästöttömiin datakeskuksiin siirtymisen toteutettavuudesta, tiiviissä yhteistyössä asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa. Tällaisissa ehdotuksissa voidaan vahvistaa aikataulu, jonka kuluessa olemassa olevien datakeskusten on täytettävä energiatehokkuutta koskevat vähimmäisvaatimukset.

13 artikla

Maakaasun mittaaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että maakaasun loppuasiakkaille tarjotaan, siinä määrin kuin se on teknisesti mahdollista, taloudellisesti järkevää ja oikeassa suhteessa mahdollisiin energiansäästöihin, kilpailukykyisesti hinnoitellut käyttäjäkohtaiset mittarit, jotka kuvaavat tarkasti loppuasiakkaan todellista energiankulutusta ja antavat tiedot sen todellisesta ajoittumisesta.

Tällainen kilpailukykyisesti hinnoiteltu mittari on tarjottava aina, kun

a) olemassa oleva mittari korvataan, paitsi jos se on teknisesti mahdotonta tai se ei ole kustannustehokasta, kun otetaan huomioon pitkän aikavälin arvioidut säästömahdollisuudet;

b) kyse on direktiivissä 2010/31/EU tarkoitetusta uuteen rakennukseen tai sellaiseen rakennukseen, johon suoritetaan laajamittaisia korjauksia, sijoitettavasta uudesta liittymästä.

2. Silloin kun ja siinä määrin kuin jäsenvaltiot toteuttavat älykkäitä mittausjärjestelmiä ja ottavat käyttöön älykkäitä mittareita maakaasun osalta direktiivin 2009/73/EY mukaisesti

a) niiden on varmistettava, että mittausjärjestelmät antavat loppuasiakkaille tiedot kulutuksen todellisesta ajoittumisesta ja että energiatehokkuutta koskevat tavoitteet ja loppuasiakkaille koituva hyöty otetaan täysimittaisesti huomioon mittareiden vähimmäistoimintoja ja markkinatoimijoille asetettavia velvoitteita määriteltäessä;

b) niiden on varmistettava älykkäiden mittareiden ja tiedonsiirron turvallisuus sekä loppuasiakkaiden yksityisyys asiaankuuluvan tietosuojaa ja yksityisyyttä koskevan unionin oikeuden mukaisesti;

c) niiden on edellytettävä, että älykkäiden mittareiden asentamisen yhteydessä asiakkaille annetaan asianmukaista neuvontaa ja tietoa, erityisesti mittareiden koko potentiaalin hyödyntämisestä mittarin lukemisen hallinnan ja energiankulutuksen seurannan osalta.

14 artikla

Lämmityksen, jäähdytyksen ja lämpimän käyttöveden mittaaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaukolämmityksen, kaukojäähdytyksen ja kotitalouksien lämpimän käyttöveden loppuasiakkaille tarjotaan kilpailukykyisesti hinnoiteltuja mittareita, jotka kuvaavat tarkasti niiden todellista energiankulutusta.

2. Jos rakennuksen lämpö, jäähdytys tai lämmin käyttövesi tulevat useille rakennuksille yhteisestä keskitetystä lähteestä tai kaukolämpö- tai kaukojäähdytysjärjestelmästä, rakennuksen lämmönvaihtimeen tai toimituspisteeseen on asennettava mittari.

15 artikla

Lämmityksen, jäähdytyksen ja lämpimän käyttöveden käyttäjäkohtainen mittaaminen ja kustannusten jakaminen

1. Moniasuntoisiin ja moneen eri tarkoitukseen käytettäviin rakennuksiin, joissa on keskuslämmitys tai -jäähdytys tai jotka käyttävät kaukolämpö- tai kaukojäähdytysjärjestelmää, on asennettava käyttäjäkohtaiset mittarit, jotka mittaavat lämmityksen, jäähdytyksen tai lämpimän käyttöveden kulutusta kunkin yksikön osalta, jos tämä on teknisesti toteutettavissa ja kustannustehokasta oikeassa suhteessa mahdollisiin energiansäästöihin.

Jos käyttäjäkohtaisten kulutusmittareiden käyttö ei ole teknisesti mahdollista tai kustannustehokasta lämmityksen mittaamiseksi kussakin yksikössä, on käytettävä käyttäjäkohtaisia lämmityskustannusten jakolaitteita mittaamaan lämmönkulutusta kussakin lämpöpatterissa, jollei kyseessä oleva jäsenvaltio osoita, että tällaisten lämmityskustannusten jakolaitteiden asentaminen ei olisi kustannustehokasta. Tällaisissa tapauksissa voidaan harkita vaihtoehtoisten kustannustehokkaiden menetelmien käyttöä lämmönkulutuksen mittaamisessa. Kunkin jäsenvaltion on julkaistava selvästi esitettyinä yleiset perusteet, menetelmät ja menettelyt, joilla määritellään tekninen mahdottomuus ja kustannustehottomuus.

2. Sen estämättä mitä 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, uusiin moniasuntoisiin rakennuksiin ja uusien moneen eri tarkoitukseen käytettävien rakennusten, joissa on keskuslämmitys lämmintä käyttövettä varten tai joissa on käytössä kaukolämpöjärjestelmä, asuinkäytössä oleviin osiin on asennettava lämpimän käyttöveden kulutusta mittaavat käyttäjäkohtaiset mittarit.

3. Jos moniasuntoisille tai moneen eri tarkoitukseen käytettäville rakennuksille toimitetaan kaukolämpöä tai -jäähdytystä tai jos omat yhteiset lämmitys- tai jäähdytysjärjestelmät ovat yleisiä tällaisissa rakennuksissa, jäsenvaltioiden on varmistettava, että niillä on voimassa käyttäjäkohtaisen kulutuksen laskennan avoimuuden ja täsmällisyyden varmistamiseksi läpinäkyvät, julkisesti saatavilla olevat kansalliset säännöt, jotka koskevat lämmityksen, jäähdytyksen tai lämpimän käyttöveden kulutuksen kustannusten jakamista tällaisissa rakennuksissa. Tällaisiin sääntöihin on tarvittaessa sisällyttävä ohjeita tavasta jakaa seuraaviin tarkoituksiin käytetyn energian kustannukset:

a) lämmin käyttövesi;

b) rakennuksen laitteistosta peräisin oleva lämpö yhteisten tilojen lämmitystä varten jos rappukäytävät ja käytävät on varustettu lämpöpattereilla;

c) asuntojen lämmitys tai jäähdytys.

16 artikla

Etäluentaa koskeva vaatimus

1. Edellä olevia 14 ja 15 artiklaa sovellettaessa uusien asennettavien mittareiden ja lämmityskustannusten jakolaitteiden on oltava etäluettavia laitteita. Edellä 15 artiklan 1 kohdassa asetettuja teknistä toteutettavuutta ja kustannustehokkuutta koskevia ehtoja sovelletaan.

2. Mittarit ja lämmityskustannusten jakolaitteet, jotka eivät ole etäluettavia mutta jotka on jo asennettu, on muutettava etäluettaviksi tai ne on korvattava etäluettavilla laitteilla 1 päivään tammikuuta 2027 mennessä, paitsi jos kyseinen jäsenvaltio osoittaa, että tämä ei ole kustannustehokasta.

17 artikla

Maakaasua koskevat laskutustiedot

1. Jos loppuasiakkailla ei ole direktiivissä 2009/73/EY tarkoitettuja älykkäitä maakaasumittareita, jäsenvaltioiden on varmistettava, että maakaasun laskutustiedot ovat luotettavia ja täsmällisiä ja perustuvat tosiasialliseen kulutukseen liitteessä VIII olevan 1.1 kohdan mukaisesti, jos se on teknisesti mahdollista ja taloudellisesti perusteltua.

Tämä velvoite voidaan täyttää järjestelmällä, jossa loppuasiakkaat lukevat säännöllisesti mittarinsa itse ja ilmoittavat mittarilukemansa energian toimittajalle. Laskutus saa perustua arvioituun kulutukseen tai kiinteään määrään ainoastaan silloin, kun loppuasiakas ei ole ilmoittanut mittarilukemaa tietyltä laskutuskaudelta.

2. Direktiivin 2009/73/EY mukaisesti asennettujen mittarien on mahdollistettava tosiasialliseen kulutukseen perustuvien täsmällisten laskutustietojen toimittaminen. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjillä on mahdollisuus saada helposti täydentäviä tietoja aiemmasta kulutuksesta, joiden avulla he voivat itse tehdä yksityiskohtaisia tarkastuksia.

Aiempaa kulutusta koskevien täydentävien tietojen on sisällettävä

a) kumulatiiviset tiedot vähintään kolmen edeltävän vuoden ajalta tai toimitussopimuksen alkamisesta lähtien, jos siitä on kulunut tätä lyhyempi aika;

b) yksityiskohtaiset tiedot käyttöajan mukaan kultakin päivältä, viikolta, kuukaudelta ja vuodelta.

Toisen alakohdan a alakohdassa tarkoitettujen tietojen on vastattava aikavälejä, joiden osalta usein annettavat laskutustiedot on tuotettu.

Toisen alakohdan b alakohdassa tarkoitettujen tietojen on oltava loppuasiakkaan saatavilla internetin tai mittariliittymän välityksellä vähintään 24 edeltävän kuukauden ajalta tai toimitussopimuksen alkamisesta lähtien, jos siitä on kulunut tätä lyhyempi aika.

3. Riippumatta siitä, onko älykkäitä mittareita asennettu, jäsenvaltioiden

a) on edellytettävä, että siinä määrin kuin loppuasiakkaiden energialaskuja ja aiempaa kulutusta koskevat tiedot ovat käytettävissä, ne asetetaan loppuasiakkaan pyynnöstä tämän nimeämän energiapalvelujen tarjoajan saataville;

b) on varmistettava, että loppuasiakkaille tarjotaan mahdollisuus saada laskutustiedot ja laskut sähköisinä sekä että he saavat pyynnöstä selkeän ja ymmärrettävän selvityksen siitä, miten heidän laskunsa muodostuvat, erityisesti jos laskut eivät perustu tosiasialliseen kulutukseen;

c) on varmistettava, että laskun mukana asetetaan saataville asiaankuuluvat tiedot, joiden avulla loppuasiakkaat saavat kattavan selvityksen senhetkisistä energiakustannuksista liitteen VIII mukaisesti;

d) on mahdollista säätää, että loppuasiakkaan pyynnöstä ei kyseisissä laskuissa olevia tietoja katsota maksukehotukseksi. Tällaisissa tapauksissa jäsenvaltioiden on varmistettava, että energialähteiden tarjoajat soveltavat joustavia järjestelyjä varsinaisiin maksuihin;

e) on vaadittava, että energiakustannuksia koskevat tiedot ja arviot annetaan käyttäjille pyynnöstä oikea-aikaisesti ja helposti ymmärrettävässä muodossa, jota käyttäjät voivat käyttää sopimusten tasapuoliseen vertailuun.

18 artikla

Lämmityksen, jäähdytyksen ja lämpimän käyttöveden laskutus- ja kulutustiedot

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun mittarit ja lämmityskustannusten jakolaitteet on asennettu, laskutus- ja kulutustiedot ovat luotettavia ja täsmällisiä ja perustuvat todelliseen kulutukseen tai lämmityskustannusten jakolaitteiden mittarilukemiin liitteessä IX olevien 1 ja 2 kohdan mukaisesti kaikkien loppukäyttäjien osalta.

Kyseinen velvoite voidaan jäsenvaltion niin säätäessä täyttää järjestelmällä, jossa loppuasiakas tai loppukäyttäjä lukee säännöllisesti mittarinsa itse ja ilmoittaa mittarilukemansa, lukuun ottamatta tapauksia, joissa on kyseessä 15 artiklan mukainen lämmityskustannusten jakolaitteilla suoritettavaan käyttäjäkohtaiseen mittaamiseen perustuva kulutus. Laskutus saa perustua arvioituun kulutukseen tai kiinteään määrään ainoastaan silloin, kun loppuasiakas tai loppukäyttäjä ei ole ilmoittanut mittarilukemaa tietyltä laskutuskaudelta.

2. Jäsenvaltioiden

a) on edellytettävä, että jos loppukäyttäjien energialaskuja ja aiempaa kulutusta koskevat tiedot tai lämmityskustannusten jakolaitteiden mittarilukemat ovat käytettävissä, ne asetetaan loppukäyttäjän pyynnöstä tämän nimeämän energiapalvelujen tarjoajan saataville;

b) on varmistettava, että loppuasiakkaille tarjotaan mahdollisuus saada laskutustiedot ja laskut sähköisinä;

c) on varmistettava, että laskujen mukana toimitetaan selkeät ja ymmärrettävät tiedot kaikille loppukäyttäjille liitteessä IX olevan 3 kohdan mukaisesti;

d) on edistettävä kyberturvallisuutta ja varmistettava loppukäyttäjien yksityisyyden suoja ja tietosuoja asiaa koskevan unionin oikeuden mukaisesti.

Jäsenvaltiot voivat säätää, että laskutustietojen toimittamista loppuasiakkaan pyynnöstä ei pidetä maksukehotuksena. Tällöin jäsenvaltioiden on varmistettava, että varsinaista maksua varten tarjotaan joustavia järjestelyjä.

3. Jäsenvaltioiden on päätettävä, kuka vastaa 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta niille loppukäyttäjille, joilla ei ole suoraa tai käyttäjäkohtaista sopimusta energiantoimittajan kanssa.

19 artikla

Maakaasuun liittyvien mittaus- ja laskutustietojen saamisen kustannukset

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkaat saavat kaikki energiankulutusta koskevat laskunsa ja laskutustietonsa maksutta ja että loppuasiakkaat saavat käyttöönsä kulutustietonsa asianmukaisella tavalla ja maksutta.

20 artikla

Lämmitykseen, jäähdytykseen ja lämpimään käyttöveteen liittyvien mittaus-, laskutus- ja kulutustietojen saamisen kustannukset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjät saavat kaikki energiankulutusta koskevat laskunsa ja laskutustietonsa maksutta ja että loppukäyttäjät saavat käyttöönsä kulutustietonsa asianmukaisella tavalla ja maksutta.

2. Sen estämättä, mitä tämän artiklan 1 kohdassa säädetään, laskutustietojen kustannusten jakaminen 15 artiklan nojalla moniasuntoisten ja moneen eri tarkoitukseen käytettävien rakennusten lämmityksen, jäähdytyksen ja lämpimän käyttöveden käyttäjäkohtaisen kulutuksen osalta on toteutettava voittoa tuottamattomalta pohjalta. Kyseisen tehtävän antamisesta kolmannelle osapuolelle, kuten palveluntarjoajalle tai paikalliselle energiantoimittajalle, aiheutuvat kustannukset, joihin sisältyy käyttäjäkohtaisen todellisen kulutuksen mittaaminen, jakaminen ja huomioon ottaminen tällaisissa rakennuksissa, voidaan siirtää loppukäyttäjien maksettaviksi siinä määrin kuin tällaiset kustannukset ovat kohtuullisia.

3. Varmistaakseen käyttäjäkohtaista mittaamista koskevien palvelujen kohtuulliset kustannukset 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot voivat tehostaa kilpailua kyseisellä palvelualalla toteuttamalla aiheellisia toimenpiteitä, esimerkiksi suosittelemalla tai muuten edistämällä tarjouskilpailujen käyttöä tai sellaisten yhteentoimivien laitteiden ja järjestelmien käyttöä, jotka helpottavat palveluntarjoajan vaihtamista.

IV LUKU

KULUTTAJILLE TIEDOTTAMINEN JA KULUTTAJIEN VAIKUTUSMAHDOLLISUUKSIEN LISÄÄMINEN

21 artikla

Lämmitykseen, jäähdytykseen ja lämpimään käyttöveteen liittyvät sopimusperusteiset perusoikeudet

1. Rajoittamatta kuluttajansuojaa koskevien unionin sääntöjen ja erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU ([42]) ja neuvoston direktiivin 93/13/ETY ([43]) soveltamista jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkaille ja, jos niihin nimenomaisesti viitataan, loppukäyttäjille annetaan tämän artiklan 2–9 kohdassa säädetyt oikeudet.

2. Loppuasiakkailla on oikeus tehdä toimittajansa kanssa sopimus, jossa eritellään seuraavat tiedot:

a) toimittajan nimi, osoite ja yhteystiedot;

b) tarjottavat palvelut ja sopimukseen sisältyvien palvelujen laatutaso;

c) sopimukseen lisämaksuitta sisältyvät ylläpitopalvelutyypit;

d) menetelmät, joiden avulla voi saada ajantasaisia tietoja kaikista sovellettavista tariffeista, ylläpitomaksuista sekä yhdistetyistä tuotteista tai palveluista;

e) sopimuksen kesto sekä sopimuksen ja palvelujen, mukaan lukien tuotteet tai palvelut, jotka on yhdistetty kyseisiin palveluihin, uusimiseen ja päättämiseen sovellettavat ehdot sekä se, voidaanko sopimus irtisanoa maksutta;

f) mahdollinen korvaus ja hyvitysmenettelyt, joita sovelletaan, jos palvelun laatu ei ole sovitun tasoinen, mukaan lukien virheellinen tai viivästynyt laskutus;

g) menetelmä, jonka avulla aloitetaan 22 artiklan mukainen tuomioistuinten ulkopuolinen riitojenratkaisumenettely;

h) tiedot kuluttajien oikeuksista, mukaan lukien tiedot valitusten käsittelystä ja kaikki tässä kohdassa tarkoitetut tiedot, jotka esitetään selvästi laskussa tai yrityksen verkkosivustolla ja joihin sisältyvät 22 artiklan 3 kohdan e alakohdassa tarkoitettujen keskitettyjen palvelupisteiden yhteystiedot tai linkki niiden verkkosivustolle;

([42]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/83/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2011, kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta (EUVL L 304, 22.11.2011, s. 64).

([43]) Neuvoston direktiivi 93/13/ETY, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993, kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista (EYVL L 95, 21.4.1993, s. 29).

i) yhteystiedot, joiden avulla asiakas voi tunnistaa 22 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitetun asiaankuuluvan keskitetyn asiointipisteen.

Toimittajien ehtojen on oltava oikeudenmukaiset, ja ne on toimitettava loppukäyttäjille etukäteen. Tässä kohdassa tarkoitetut tiedot on annettava ennen sopimuksen tekemistä tai vahvistamista. Jos sopimuksia tehdään kolmannen osapuolen välityksellä, kyseiset tiedot on silloinkin annettava ennen sopimuksen tekemistä.

Loppuasiakkaille ja loppukäyttäjille annetaan yhteenveto keskeisistä sopimusehdoista, mukaan lukien hinnat ja tariffit, ymmärrettävällä tavalla ja ytimekkäällä ja yksinkertaisella kielellä.

Loppuasiakkaille on annettava jäljennös sopimuksesta ja avoimella tavalla selkeät tiedot sovellettavista hinnoista ja tariffeista sekä vakioehdoista, jotka koskevat lämmitykseen, jäähdytykseen ja lämpimään käyttöveteen liittyvien palvelujen saatavuutta ja käyttöä.

Jäsenvaltioiden on päätettävä, kuka vastaa tässä kohdassa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta pyynnöstä, asianmukaisella tavalla ja maksutta niille loppukäyttäjille, joilla ei ole suoraa tai käyttäjäkohtaista sopimusta toimittajan kanssa.

3. Loppuasiakkaille on annettava ajoissa tieto kaikista sopimusehtojen muuttamista koskevista aikomuksista. Toimittajien on ilmoitettava avoimella ja ymmärrettävällä tavalla loppuasiakkailleen suoraan toimitushintojen muutokset sekä muutoksen syyt, edellytykset ja laajuus asianmukaisena ajankohtana, kuitenkin viimeistään kaksi viikkoa ja kotitalousasiakkaiden kohdalla kuukautta ennen ajankohtaa, jona muutokset tulevat voimaan. Loppuasiakkaiden on viipymättä ilmoitettava loppukäyttäjille uusista edellytyksistä.

4. Toimittajien on annettava loppuasiakkaiden valita useista eri maksutavoista. Tällaiset maksutavat eivät saa olla perusteettomasti syrjiviä eri asiakkaiden välillä. Maksuissa maksutapojen tai ennakkomaksujärjestelmien vuoksi olevien mahdollisten erojen on oltava puolueettomia, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia, eivätkä ne saa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2366 ([44]) 62 artiklan mukaisesti ylittää suoria kustannuksia, joita maksunsaajalle on aiheutunut tietyn maksutavan tai ennakkomaksujärjestelmän käytöstä.

5. Kotitalousasiakkaat, joilla on 4 kohdan nojalla mahdollisuus käyttää ennakkomaksujärjestelmiä, eivät saa joutua epäedulliseen asemaan ennakkomaksujärjestelmien vuoksi.

6. Loppuasiakkaille ja tapauksen mukaan loppukäyttäjille on tarjottava oikeudenmukaiset ja avoimet yleiset ehdot, jotka on esitettävä selvällä ja yksiselitteisellä kielellä, eikä niihin saa sisältyä sopimuksen ulkopuolisia esteitä asiakkaiden oikeuksien toteutumiselle, kuten kohtuuttoman laajaa sopimusaineistoa. Loppukäyttäjille on pyynnöstä annettava mahdollisuus tutustua kyseisiin yleisiin ehtoihin. Loppuasiakkaita ja loppukäyttäjiä on suojeltava epäoikeudenmukaisilta tai harhaanjohtavilta myyntimenetelmiltä. Vammaisille loppuasiakkaille on annettava esteettömässä muodossa kaikki asiaankuuluvat tiedot heidän toimittajansa kanssa tekemästään sopimuksesta.

7. Loppuasiakkailla ja loppukäyttäjillä on oikeus toimittajiltaan saamansa palvelun ja valitusten käsittelyn hyvään tasoon. Toimittajien on käsiteltävä valitukset yksinkertaisesti, oikeudenmukaisesti ja ripeästi.

8. Toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että tässä direktiivissä säädetyt kuluttajansuojatoimenpiteet pannaan täytäntöön. Toimivaltaisten viranomaisten on toimittava markkinoilla esiintyvistä intresseistä riippumatta.

9. Suunnitellussa irtikytkennässä asianomaisille loppukäyttäjille on annettava ilman lisäkustannuksia riittävät tiedot vaihtoehtoisista toimenpiteistä riittävän ajoissa ja viimeistään kuukautta ennen suunniteltua irtikytkentää.

([44]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2366, annettu 25 päivänä marraskuuta 2015, maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta (EUVL L 337, 23.12.2015, s. 35).

22 artikla

Tiedottaminen ja tietoisuuden lisääminen

1. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa yhteistyössä alue- ja paikallisviranomaisten kanssa varmistettava, että saatavilla olevia energiatehokkuuden parannustoimenpiteitä, yksittäisiä toimia sekä taloudellisia ja oikeudellisia kehyksiä koskevat tiedot ovat avoimia ja saatavilla ja että niitä levitetään laajalti kaikille asiaankuuluville markkinatoimijoille, kuten loppuasiakkaille, loppukäyttäjille, kuluttajajärjestöille, kansalaisyhteiskunnan edustajille, uusiutuvan energian yhteisöille, kansalaisten energiayhteisöille, paikallis- ja alueviranomaisille, energiavirastoille, sosiaalipalvelujen tarjoajille, rakentajille, arkkitehdeille, insinööreille, ympäristö- ja energia-auditoijille ja direktiivin 2010/31/EU 2 artiklan 9 alakohdassa määriteltyjen rakennusosien asentajille.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet loppuasiakkaiden ja loppukäyttäjien tehokkaan energiankäytön edistämiseksi ja helpottamiseksi. Kyseisten toimenpiteiden on oltava osa kansallista strategiaa, kuten asetuksen (EU) 2018/1999 nojalla toimitettua yhdennettyä kansallista energia- ja ilmastosuunnitelmaa tai direktiivin 2010/31/EU 2 a artiklan mukaisesti määriteltyä pitkän aikavälin peruskorjausstrategiaa.

Tämän artiklan soveltamiseksi kyseisiin toimenpiteisiin on sisällyttävä välineet ja menettelyt, joilla edistetään käyttäytymisen muutosta, kuten

a) verokannustimet;

b) rahoituksen, arvoseteleiden, avustusten tai tukien saanti;

c) julkisesti tuettujen energian kulutuksen arviointien ja kohdennettujen neuvontapalvelujen ja tuen saatavuus kotitalousasiakkaille, erityisesti energiaköyhyydestä kärsiville ihmisille, heikossa asemassa oleville asiakkaille ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuville ihmisille;

d) kohdennetut neuvontapalvelut pk-yrityksille ja mikroyrityksille;

e) tiedotus esteettömässä muodossa vammaisille;

f) esimerkkihankkeet;

g) toiminta työpaikoilla;

h) koulutustoimet;

i) digitaaliset välineet;

j) osallistamisstrategiat.

3. Tämän artiklan soveltamiseksi 2 kohdassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin on sisällyttävä tukikehyksen perustaminen 1 kohdassa mainittujen kaltaisille markkinatoimijoille ja erityisesti

a) keskitettyjen asiointipisteiden tai vastaavien mekanismien perustaminen energiatehokkuutta koskevan teknisen, hallinnollisen ja taloudellisen neuvonnan ja avun antamiseksi, muun muassa kotitalouksien energiatarkastuksista, rakennusten energiakorjauksista, vanhojen ja tehottomien lämmitysjärjestelmien korvaamista nykyaikaisilla ja tehokkaammilla laitteilla koskevista tiedoista ja uusiutuvan energian käyttöönotosta ja energian varastoinnista rakennuksissa, loppuasiakkaille ja loppukäyttäjille, erityisesti kotitalouksille ja pienille muille kuin kotitalouskäyttäjille, myös pk-yrityksille ja mikroyrityksille;

b) yhteistyö sellaisten yksityisten toimijoiden kanssa, jotka tarjoavat palveluja, kuten energiakatselmuksia ja energiankulutuksen arviointeja, rahoitusratkaisuja ja energiakorjausten toteuttamista;

c) tiedottaminen kustannustehokkaista ja helposti toteutettavista muutoksista energiankäytössä;

d) tietojen levittäminen energiatehokkuustoimenpiteistä ja rahoitusvälineistä;

e) keskitettyjen palvelupisteiden tarjoaminen, jotta loppuasiakkaille ja loppukäyttäjille voidaan antaa kaikki tarvittavat tiedot heidän oikeuksistaan, voimassa olevasta lainsäädännöstä ja riitatilanteessa käytettävistä riitojenratkaisumenettelyistä. Tällaiset keskitetyt palvelupisteet voidaan sijoittaa yleisten kuluttajaneuvontapisteiden yhteyteen.

4. Tämän artiklan soveltamiseksi jäsenvaltioiden on yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten ja tarvittaessa yksityisten sidosryhmien kanssa perustettava erityisiä keskitettyjä asiointipisteitä tai vastaavia mekanismeja energiatehokkuutta koskevan teknisen, hallinnollisen ja taloudellisen neuvonnan antamiseksi. Kyseisten mekanismien on

a) annettava neuvoja ja virtaviivaistettua tietoa teknisistä ja taloudellisista mahdollisuuksista ja ratkaisuista kotitalouksille, pk-yrityksille, mikroyrityksille ja julkisille elimille;

b) tarjottava kokonaisvaltaista tukea kaikille kotitalouksille keskittyen erityisesti energiaköyhyydestä kärsiviin kotitalouksiin ja energiatehokkuudeltaan heikoimpiin rakennuksiin sekä akkreditoiduille yrityksille ja asentajille, jotka tarjoavat eri asuntotyyppeihin ja maantieteelliseen soveltamisalaan mukautettuja jälkiasennuspalveluja, ja tarjottava tukea jälkiasennushankkeen eri vaiheissa, myös unionin säädöksessä mahdollisesti säädetyn energiatehokkuutta koskevan vähimmäisvaatimuksen täytäntöönpanon helpottamiseksi;

c) antaa energiankulutuskäyttäytymistä koskevia neuvoja.

5. Edellä 4 kohdassa tarkoitettujen erityisten keskitettyjen asiointipisteiden on tarvittaessa

a) annettava tietoa pätevistä energiatehokkuusalan ammattilaisista;

b) kerättävä eri luokitusten mukaisesti koottuja tietoja energiatehokkuushankkeista, jakaa kokemuksia ja asettaa ne julkisesti saataville;

c) yhdistettävä markkinatoimijat ja mahdolliset hankkeet, erityisesti pienimuotoisemmat paikalliset hankkeet.

Ensimmäisen alakohdan b alakohdan soveltamiseksi komissio avustaa jäsenvaltioita helpottaakseen parhaiden käytäntöjen jakamista ja tehostaakseen niitä koskevaa rajatylittävää yhteistyötä.

6. Edellä 4 kohdassa tarkoitettujen keskitettyjen asiointipisteiden on tarjottava erityisiä palveluja energiaköyhyydestä kärsiville ihmisille, heikossa asemassa oleville asiakkaille ja pienituloisissa kotitalouksissa asuville ihmisille.

Komissio antaa jäsenvaltioille ohjeet kyseisten keskitettyjen asiointipisteiden kehittämiseksi yhdenmukaistetun lähestymistavan luomiseksi kaikkialla unionissa. Ohjeilla on edistettävä julkisten elinten, energiavirastojen ja yhteisölähtöisten aloitteiden välistä yhteistyötä.

7. Jäsenvaltioiden on luotava asianmukaiset edellytykset, jotta markkinatoimijat voivat tarjota loppukuluttajille, mukaan lukien energiaköyhyydestä kärsivät ihmiset, heikossa asemassa olevat asiakkaat ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvat henkilöt, sekä pk- ja mikroyritykset, riittävää ja kohdennettua tiedotusta ja neuvontaa energiatehokkuudesta.

8. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkailla, loppukäyttäjillä, energiaköyhyydestä kärsivillä ihmisillä, heikossa asemassa olevilla asiakkailla ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvilla henkilöillä on käytettävissään yksinkertaiset, oikeudenmukaiset, avoimet, riippumattomat, tehokkaat ja toimivat tuomioistuinten ulkopuoliset menettelyt tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevien riitojen ratkaisemiseksi riippumattoman mekanismin, kuten energia-asioiden oikeusasiamiehen tai kuluttajansuojaelimen tai sääntelyviranomaisen, avulla. Jos loppuasiakas on Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/11/EU ([45]) 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määritelty kuluttaja, tällaisten tuomioistuinten ulkopuolisten riitojenratkaisumenettelyjen on täytettävä mainitussa direktiivissä vahvistetut vaatimukset. Tätä tarkoitusta varten voidaan käyttää jäsenvaltioissa jo olemassa olevia tuomioistuinten ulkopuolisia riitojenratkaisumenettelyjä edellyttäen, että ne ovat yhtä tehokkaita.

([45]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/11/EU, annettu 21 päivänä toukokuuta 2013, kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta (vaihtoehtoista kuluttajariitojen ratkaisua koskeva direktiivi) (EUVL L 165, 18.6.2013, s. 63).

Jäsenvaltioiden on tarvittaessa varmistettava, että vaihtoehtoiset riitojenratkaisuelimet tekevät yhteistyötä tarjotakseen yksinkertaiset, oikeudenmukaiset, avoimet, riippumattomat, tehokkaat ja toimivat tuomioistuinten ulkopuoliset riitojenratkaisumenettelyt riidoissa, jotka koskevat tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvaan tuotteeseen tai palveluun liittyviä tai yhdistettyjä tuotteita tai palveluja.

Yritysten osallistuminen kotitalousasiakkaiden osalta tuomioistuinten ulkopuolisiin riitojenratkaisumenettelyihin on pakollista, ellei jäsenvaltio osoita komissiolle, että muut menettelyt ovat yhtä tehokkaita.

9. Sanotun rajoittamatta jäsenvaltioiden omaisuus- ja vuokralainsäädännön perusperiaatteita, jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeellisia toimenpiteitä energiatehokkuuden sääntelyllisten ja muiden esteiden poistamiseksi, liittyen ristiriitaisiin kannustimiin rakennuksen tai rakennuksen osan omistajien ja vuokralaisten välillä tai sen omistajien kesken; toimenpiteillä olisi pyrittävä varmistamaan, etteivät kyseiset osapuolet jätä tekemättä energiatehokkuutta parantavia investointeja, jotka he olisivat muutoin tehneet, siitä syystä, etteivät he saa niistä täyttä yksilökohtaista hyötyä, tai siksi, ettei ole olemassa sääntöjä kustannusten ja hyötyjen jakamisesta osapuolten kesken.

Tällaisten esteiden poistamiseen tähtääviin toimenpiteisiin voi sisältyä kannustimien tarjoamista, oikeudellisten säännösten tai hallinnollisten määräysten kumoamista tai muuttamista, suuntaviivojen ja tulkitsevien tiedonantojen antamista, hallinnollisten menettelyjen yksinkertaistamista, mukaan lukien usean omistajan kiinteistöjen päätöksentekomenettelyjä sääntelevät kansalliset säännöt ja toimenpiteet, sekä mahdollisuus kääntyä kolmannen osapuolen rahoitusratkaisujen puoleen. Toimenpiteet voidaan yhdistää energiatehokkuutta koskevan koulutuksen ja erityisen tiedotuksen ja teknisen avun tarjoamiseen 1 kohdassa mainittujen kaltaisille markkinatoimijoille.

Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä tukeakseen monenvälistä vuoropuhelua asiaankuuluvien kumppaneiden, kuten paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten, omistajien ja vuokralaisten järjestöjen, kuluttajajärjestöjen, energian jakelijoiden tai energian vähittäismyyntiyritysten, energiapalveluyritysten, uusiutuvan energian yhteisöjen, kansalaisten energiayhteisöjen, viranomaisten ja virastojen keskuudessa tavoitteena esittää ehdotuksia yhteisesti hyväksytyistä toimenpiteistä, kannustimista ja suuntaviivoista, jotka liittyvät ristiriitaisiin kannustimiin rakennuksen tai rakennuksen osan omistajien ja vuokralaisten välillä tai sen omistajien kesken.

Kunkin jäsenvaltion on raportoitava tällaisista esteistä ja toteutetuista toimenpiteistä direktiivin 2010/31/EU 2 a artiklan ja asetuksen (EU) 2018/1999 nojalla laaditussa pitkän aikavälin peruskorjausstrategiassaan.

10. Komissio rohkaisee jäsenvaltioita vaihtamaan keskenään tietoja hyvistä energiatehokkuuskäytännöistä ja menetelmistä ja tarjoamaan teknistä apua ristiriitaisten kannustimien lieventämiseksi ja jakamaan niitä laajasti.

23 artikla

Energiatehokkuuskumppanuudet

1. Komissio arvioi viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2024, kattavatko nykyiset kumppanuudet energiatehokkuuden. Jos arviointi osoittaa, että olemassa olevat kumppanuudet eivät kata riittävästi energiatehokkuutta, komissio perustaa unionin tasolla alakohtaisia energiatehokkuuskumppanuuksia ja kutakin puuttuvaa alaa koskevia alakumppanuuksia kokoamalla yhteen keskeiset sidosryhmät, työmarkkinaosapuolet mukaan lukien, tieto- ja viestintätekniikan, liikenteen, rahoitusalan ja rakennusalan kaltaisilla aloilla osallistavalla ja edustavalla tavalla.

Jos kumppanuus perustetaan, komissio nimittää tarvittaessa puheenjohtajan kutakin unionin alakohtaista energiatehokkuuskumppanuutta varten.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuilla kumppanuuksilla pyritään helpottamaan ilmastoa ja energiasiirtymää koskevaa vuoropuhelua asiaankuuluvien toimijoiden keskuudessa ja kannustetaan aloja laatimaan energiasiirtymää koskevia etenemissuunnitelmia, jotta voidaan kartoittaa käytettävissä olevat toimenpiteet ja teknologiset vaihtoehdot energiasäästöjen saavuttamiseksi, valmistautua uusiutuvaan energiaan ja toteuttaa alojen hiilestä irtautuminen.

Tällaisilla etenemissuunnitelmilla olisi merkittävä panos autettaessa aloja suunnittelemaan tarvittavia investointeja tämän direktiivin ja asetuksen (EU) 2021/1119 tavoitteiden saavuttamiseksi sekä toimijoiden rajatylittävän yhteistyön helpottamiseksi, jotta voidaan lujittaa sisämarkkinoita.

24 artikla

Heikossa asemassa olevien asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksien lisääminen ja energiaköyhyyden lievittäminen

1. Rajoittamatta niiden kansallisia talous- ja sosiaalipolitiikkoja ja niiden unionin oikeuden mukaisia velvoitteita, jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa kotitalouksissa asuvien ihmisten ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien henkilöiden vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi ja heidän suojelemisekseen.

Jäsenvaltioiden on otettava huomioon loppukäyttäjät määrittäessään heikossa asemassa olevien asiakkaiden käsitettä direktiivin 2009/73/EY 3 artiklan 3 kohdan ja direktiivin (EU) 2019/944 28 artiklan 1 kohdan nojalla.

2. Rajoittamatta niiden kansallisia talous- ja sosiaalipolitiikkoja ja niiden unionin oikeuden mukaisia velvoitteita, jäsenvaltioiden on energiaköyhyyden lievittämiseksi toteutettava energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä ja niihin liittyviä kuluttajansuoja- tai tiedotustoimenpiteitä, erityisesti tämän direktiivin 8 artiklan 3 kohdassa ja 22 artiklassa säädettyjä toimenpiteitä, ensisijaisesti energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa kotitalouksissa asuvien ihmisten ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien ihmisten keskuudessa. Kyseisiä toimenpiteitä seurataan ja niistä raportoidaan asetuksen (EU) 2018/1999 24 artiklassa säädettyjen nykyisten raportointivaatimusten puitteissa.

3. Jäsenvaltioiden on energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa kotitalouksissa asuvien ihmisten ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien ihmisten tukemiseksi tarvittaessa

a) toteutettava energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä vähentääkseen jakaumavaikutuksia, joita aiheutuu muista politiikoista ja toimenpiteistä, kuten tämän direktiivin 10 artiklan mukaisesti toteutetuista verotoimenpiteistä tai päästökaupan soveltamisesta rakennuksiin ja maantieliikenteeseen direktiivin 2003/87/EY mukaisesti;

b) hyödynnettävä parhaalla mahdollisella tavalla unionin ja kansallisella tasolla saatavilla olevaa julkista rahoitusta, mukaan lukien tapauksen mukaan sosiaalisesta ilmastorahastosta asetuksen (EU) 2023/955 9 ja 14 artiklan nojalla jäsenvaltioiden saama rahoitusosuus, sekä EU:n päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksien huutokaupoista direktiivin 2003/87/EY mukaisesti saadut tulot, investointeihin, joita tehdään ensisijaisina toimina toteutettaviin energiatehokkuuden parannustoimenpiteisiin;

c) toteutettava energiatehokkuutta parantaviin toimenpiteisiin tehtäviä varhaisia ja tulevaisuuteen suuntautuvia investointeja ennen kuin muiden politiikkojen ja toimenpiteiden jakaumavaikutukset alkavat näkyä;

d) tuettava teknisen avun antamista sekä mahdollistavien rahoitusvälineiden käyttöönottoa, kuten laskun yhteydessä takaisin maksettavaa rahoitusta, paikallista luottotappiovarausta, takuurahastoja sekä varoja, jotka on suunnattu perusparannuksiin ja korjauksiin, joilla on saavutettava tietty energiahyötyjen vähimmäistaso;

e) tuettava teknisen avun antamista yhteiskunnallisille toimijoille, jotta voidaan edistää heikossa asemassa olevien asiakkaiden aktiivista osallistumista energiamarkkinoihin ja myönteisiä muutoksia heidän energiankulutuskäyttäytymisessään;

f) varmistettava, että saatavilla on rahoitusta, avustuksia tai tukia, jotka on sidottu tiettyyn energiahyötyjen vähimmäistasoon, ja siten edistettävä kohtuuhintaisten pankkilainojen tai erillisten luottojärjestelyjen saatavuutta.

4. Jäsenvaltioiden on perustettava eri alojen, kuten terveydenhuollon, rakennusalan ja sosiaalialan, asiantuntijoiden verkosto kehittämään strategioita, joilla tuetaan paikallisia ja kansallisia päätöksentekijöitä energiaköyhyyttä lieventävien energiatehokkuuden parannustoimenpiteiden, teknisen avun ja rahoitusvälineiden toteuttamisessa, tai annettava se jonkin olemassa olevan verkoston tehtäväksi. Jäsenvaltioiden on pyrittävä varmistamaan, että asiantuntijoiden verkoston kokoonpanossa taataan sukupuolten tasapuolinen edustus ja otetaan huomioon kaikkien ihmisten näkökannat.

Jäsenvaltiot voivat antaa asiantuntijaverkoston tehtäväksi antaa neuvontaa seuraavista seikoista:

a) energiaköyhyyden, energiaköyhyydessä olevien henkilöiden ja heikossa asemassa olevien asiakkaiden, myös loppukäyttäjien, käsitteitä koskevat kansalliset määritelmät, indikaattorit ja kriteerit;

b) sellaisten energiaköyhyyden kannalta merkityksellisten indikaattoreiden ja tietokokonaisuuksien kehittäminen tai parantaminen, joita olisi käytettävä ja joista olisi raportoitava;

c) menetelmät ja toimenpiteet, joilla varmistetaan elinkustannusten kohtuuhintaisuus, edistetään asumisen kustannusneutraaliutta tai varmistetaan, että energiatehokkuutta parantaviin toimenpiteisiin investoidusta julkisesta rahoituksesta hyötyvät sekä rakennusten ja rakennusten osien omistajat että vuokralaiset, erityisesti energiaköyhyydestä kärsivät ihmiset, pienituloisissa kotitalouksissa asuvat ihmiset ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvat henkilöt;

d) toimenpiteet sellaisten tilanteiden välttämiseksi tai korjaamiseksi, joissa erityisillä ryhmillä on suurempi riski ajautua energiaköyhyyteen tai ne ovat alttiimpia energiaköyhyyden kielteisille vaikutuksille esimerkiksi tulojensa, sukupuolensa, terveydentilansa tai vähemmistöryhmään kuulumisensa sekä väestörakenteen perusteella.

V LUKU

ENERGIAN TOIMITUSTEN TEHOKKUUS

25 artikla

Lämmityksen ja jäähdytyksen arviointi ja suunnittelu

1. Kunkin jäsenvaltion on toimitettava lämmitystä ja jäähdytystä koskeva kattava arviointi komissiolle osana asetuksen (EU) 2018/1999 nojalla ilmoitettua yhdennettyä kansallista energia- ja ilmastosuunnitelmaansa ja sen päivityksiä. Kyseiseen kattavaan arviointiin on sisällyttävä tämän direktiivin liitteessä X esitetyt tiedot, ja siihen on liitettävä direktiivin (EU) 2018/2001 15 artiklan 7 kohdan nojalla tehty arviointi.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sidosryhmille, joita 1 kohdassa tarkoitettu kattava arviointi koskee, annetaan mahdollisuus osallistua lämmitys- ja jäähdytyssuunnitelmien, kattavan arvioinnin sekä politiikkojen ja toimenpiteiden laatimiseen varmistaen samalla, että toimivaltaiset viranomaiset eivät paljasta tai julkista yritys- tai liikesalaisuuksia, jotka on yksilöity sellaisiksi.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua kattavaa arviointia varten jäsenvaltioiden on suoritettava aluettaan koskeva kattava kustannus-hyötyanalyysi ilmasto-olosuhteiden, taloudellisen toteutettavuuden ja teknisen soveltuvuuden perusteella. Kustannus-hyötyanalyysilla on voitava helpottaa resurssi- ja kustannustehokkaimpien ratkaisujen löytämistä lämmitys- ja jäähdytystarpeiden täyttämiseksi, ottaen huomioon energiatehokkuus ensin -periaate. Kyseinen kustannus-hyötyanalyysi voi olla osa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42/EY ([46]) mukaista ympäristöarviointia.

Jäsenvaltioiden on nimettävä toimivaltaiset viranomaiset, jotka vastaavat kustannus-hyötyanalyysien tekemisestä, toimitettava yksityiskohtaiset menetelmät ja oletukset liitteen XI mukaisesti sekä laadittava ja julkistettava taloudellista analyysia koskevat menettelyt.

4. Jos tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa kattavassa arvioinnissa ja 3 kohdassa tarkoitetussa analyysissä todetaan mahdollisuus käyttää tehokasta yhteistuotantoa ja/tai hukkalämmöstä peräisin olevaa tehokasta kaukolämmitystä ja -jäähdytystä, jonka hyödyt ylittävät kustannukset, jäsenvaltioiden on toteutettava riittävät toimenpiteet, joilla kehitetään tehokasta kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysinfrastruktuuria, kannustetaan kehittämään hukkalämpöä käyttäviä laitoksia myös teollisuussektorilla ja/tai annetaan mahdollisuus kehittää tehokasta yhteistuotantoa ja hukkalämmön ja uusiutuvien energialähteiden hyödyntämiseen perustuvan lämmityksen ja jäähdytyksen käyttöä tämän artiklan 1 kohdan ja 26 artiklan 7 ja 9 kohdan mukaisesti.

([46]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/42/EY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 2001, tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (EUVL L 197, 21.7.2001, s. 30).

Jos tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa kattavassa arvioinnissa ja 3 kohdassa tarkoitetussa analyysissä ei todeta mahdollisuutta, jonka hyödyt ylittävät kustannukset, mukaan lukien hallinnolliset kustannukset, 26 artiklan 7 kohdassa tarkoitetun kustannus-hyötyanalyysin tekemiseksi, asianomainen jäsenvaltio voi tarvittaessa yhdessä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa vapauttaa laitokset tämän artiklan 1 ja 3 kohdassa säädetyiltä vaatimuksilta.

5. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön politiikkoja ja toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti tehdyissä kattavissa arvioinneissa yksilöidyt mahdollisuudet hyödynnetään. Kyseisiin politiikkoihin ja toimenpiteisiin on sisällyttävä vähintään liitteessä X esitetyt osatekijät. Kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava kyseisistä politiikoista ja toimenpiteistä osana asetuksen (EU) 2018/1999 14 artiklan 2 kohdan nojalla ilmoitettuja yhdennetyn kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelmansa päivityksiä, saman asetuksen 3 sekä 7–12 artiklan nojalla ilmoitettuja myöhempiä yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmiaan sekä saman asetuksen nojalla toimitettuja edistymisraportteja.

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alue- ja paikallisviranomaiset laativat paikallisia lämmitys- ja jäähdytyssuunnitelmia ainakin kunnissa, joiden kokonaisväkiluku on yli 45 000. Kyseisten suunnitelmien olisi täytettävä seuraavat vähimmäisvaatimukset:

a) ne perustuvat 1 kohdan nojalla tehdyissä kattavissa arvioinneissa esitettyihin tietoihin ja niissä arvioidaan ja kartoitetaan mahdollisuuksia parantaa energiatehokkuutta, myös matalan lämpötilan kaukolämpövalmiuden, tehokkaan yhteistuotannon ja hukkalämmön talteenoton avulla, ja lisätä uusiutuvan energian käyttöä lämmityksessä ja jäähdytyksessä kyseisellä alueella;

b) ne noudattavat energiatehokkuus ensin -periaatetta;

c) ne sisältävät strategian a alakohdan nojalla havaittujen mahdollisuuksien hyödyntämiseksi;

d) niiden valmisteluun ovat osallistuneet kaikki asiaankuuluvat alueelliset tai paikalliset sidosryhmät, ja niissä varmistetaan suuren yleisön, myös paikallisen energiainfrastruktuurin ylläpitäjien, osallistuminen;

e) ne ottavat huomioon asiaankuuluvan olemassa olevan energiainfrastruktuurin;

f) niissä otetaan huomioon paikallisyhteisöjen ja useiden paikallisten tai alueellisten hallinnollisten yksiköiden tai alueiden yhteiset tarpeet;

g) niissä arvioidaan sellaisten energiayhteisöjen ja muiden kuluttajalähtöisten aloitteiden roolia, jotka voivat aktiivisesti myötävaikuttaa paikallisten lämmitys- ja jäähdytyshankkeiden täytäntöönpanoon;

h) ne sisältävät analyysin paikallisen rakennuskannan lämmitys- ja jäähdytyslaitteista ja -järjestelmistä ottaen huomioon energiatehokkuustoimenpiteiden aluekohtaiset mahdollisuudet ja energiatehokkuudeltaan heikoimpien rakennusten ja heikossa asemassa olevien kotitalouksien tarpeet;

i) niissä arvioidaan, miten politiikkojen ja toimenpiteiden täytäntöönpano rahoitetaan, ja yksilöidään rahoitusmekanismeja, joiden avulla kuluttajat voivat siirtyä uusiutuvaan energiaan perustuvaan lämmitykseen ja jäähdytykseen;

j) niihin sisältyy kehityspolku suunnitelmiin kuuluvien tavoitteiden saavuttamiseksi ilmastoneutraaliuden mukaisesti sekä määriteltyjen politiikkojen ja toimenpiteiden täytäntöönpanon edistymisen seuranta;

k) niissä pyritään korvaamaan vanhat ja tehottomat lämmitys- ja jäähdytyslaitteet julkisissa elimissä erittäin tehokkailla vaihtoehdoilla tavoitteena luopua vaiheittain fossiilisista polttoaineista;

l) niissä arvioidaan mahdollisia synergioita naapurialueiden alue- tai paikallisviranomaisten kanssa yhteisten investointien edistämiseksi ja kustannustehokkuuden lisäämiseksi.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikille asiaankuuluville osapuolille, myös julkisille ja asiaankuuluville yksityisille sidosryhmille, annetaan mahdollisuus osallistua lämmitys- ja jäähdytyssuunnitelmien, 1 kohdassa tarkoitetun kattavan arvioinnin sekä 5 kohdassa tarkoitettujen politiikkojen ja toimenpiteiden valmisteluun.

Tätä varten jäsenvaltioiden on laadittava suosituksia, joilla tuetaan alue- ja paikallisviranomaisia energiatehokkaaseen ja uusiutuvaan energiaan perustuvaan lämmitykseen ja jäähdytykseen liittyvien politiikkojen ja toimenpiteiden täytäntöönpanossa alue- ja paikallistasolla havaittuja mahdollisuuksia hyödyntäen. Jäsenvaltioiden on tuettava alue- ja paikallisviranomaisia mahdollisimman suuressa määrin kaikin käytettävissä olevin keinoin, mukaan lukien taloudellisen ja teknisen tuen järjestelmät. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lämmitys- ja jäähdytyssuunnitelmat mukautetaan muihin paikallisiin ilmasto-, energia- ja ympäristösuunnittelun vaatimuksiin, jotta vältetään paikallis- ja alueviranomaisille aiheutuva hallinnollinen rasite ja kannustetaan suunnitelmien tehokkaaseen täytäntöönpanoon.

Useiden naapurialueiden paikallisviranomaisten ryhmä voi toteuttaa yhdessä paikallisia lämmitys- ja jäähdytyssuunnitelmia edellyttäen, että maantieteellinen ja hallinnollinen konteksti sekä lämmitys- ja jäähdytysinfrastruktuuri ovat tarkoituksenmukaiset.

Toimivaltaisen viranomaisen on arvioitava paikalliset lämmitys- ja jäähdytyssuunnitelmat, minkä jälkeen on tarvittaessa toteutettava asianmukaisia täytäntöönpanotoimenpiteitä.

26 artikla

Lämmityksen ja jäähdytyksen tarjonta

1. Jotta varmistetaan primäärienergian tehokkaampi kulutus ja lisätään uusiutuvan energian osuutta verkkoon menevässä lämmityksessä ja jäähdytyksessä, tehokkaan kaukolämmitys- ja jäähdytysjärjestelmän on täytettävä seuraavat kriteerit:

a) 31 päivään joulukuuta 2027 järjestelmä, jossa käytetään vähintään 50-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, 50-prosenttisesti hukkalämpöä, 75-prosenttisesti yhteistuotannosta saatavaa lämpöä tai 50-prosenttisesti tällaisen energian ja lämmön yhdistelmää;

b) 1 päivästä tammikuuta 2028 järjestelmä, jossa käytetään vähintään 50-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, 50-prosenttisesti hukkalämpöä, 50-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa ja hukkalämpöä, 80-prosenttisesti tehokkaasta yhteistuotannosta saatavaa lämpöä tai vähintään sellaista verkkoon menevän lämpöenergian yhdistelmää, jossa uusiutuvan energian osuus on vähintään 5 prosenttia ja uusiutuvan energian, hukkalämmön tai tehokkaan yhteistuotannon kokonaisosuus on vähintään 50 prosenttia;

c) 1 päivästä tammikuuta 2035 järjestelmä, jossa käytetään vähintään 50-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, 50-prosenttisesti hukkalämpöä tai 50-prosenttisesti uusitutuvaa energiaa ja hukkalämpöä, tai järjestelmää, jossa uusiutuvan energian, hukkalämmön tai tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan lämmön kokonaisosuus on vähintään 80 prosenttia ja lisäksi uusiutuvan energian tai hukkalämmön kokonaisuusosuus on vähintään 35 prosenttia;

d) 1 päivästä tammikuuta 2040 järjestelmä, jossa käytetään vähintään 75-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, 75-prosenttisesti hukkalämpöä tai 75-prosenttisesti uusitutuvaa energiaa ja hukkalämpöä, tai järjestelmää, jossa käytetään uusiutuvaa energiaa, hukkalämpöä ja tehokkaasta yhteistuotannosta saatavaa lämpöä vähintään 95-prosenttisesti, ja jossa lisäksi uusiutuvan energian tai hukkalämmön kokonaisosuus on vähintään 35 prosenttia;

e) 1 päivästä tammikuuta 2045 järjestelmä, jossa käytetään vähintään 75-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, 75-prosenttisesti hukkalämpöä tai 75-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa ja hukkalämpöä;

f) 1 päivästä tammikuuta 2050 järjestelmä, jossa käytetään ainoastaan uusiutuvaa energiaa, ainoastaan hukkalämpöä tai ainoastaan uusiutuvan energian ja hukkalämmön yhdistelmää.

2. Jäsenvaltiot voivat vaihtoehtoina tämän artiklan 1 kohdassa vahvistetuille kriteereille valita myös kestävyyteen liittyvää suorituskykyä koskevia kriteerejä, jotka perustuvat kaukolämmitys- ja -jäähdytysjärjestelmästä tulevien kasvihuonekaasupäästöjen määrään asiakkaille toimitettua lämmitys- tai jäähdytysyksikköä kohden ottaen huomioon toimenpiteet, jotka on toteutettu direktiivin (EU) 2018/2001 24 artiklan 4 kohdan mukaisen velvoitteen täyttämiseksi. Kyseisiä kriteereitä valittaessa tehokkaan kaukolämmitys- ja -kaukojäähdytysjärjestelmän on tuotettava seuraava kasvihuonekaasupäästöjen enimmäismäärä asiakkaille toimitettua lämmitys- tai jäähdytysyksikköä kohden:

a) 31 päivään joulukuuta 2025: 200 grammaa/kWh;

b) 1 päivästä tammikuuta 2026: 150 grammaa/kWh;

c) 1 päivästä tammikuuta 2035: 100 grammaa/kWh;

d) 1 päivästä tammikuuta 2045: 50 grammaa/kWh;

e) 1 päivästä tammikuuta 2050: 0 grammaa/kWh.

3. Jäsenvaltiot voivat päättää soveltaa kriteerejä, jotka koskevat kasvihuonekaasupäästöjä lämmitys- tai jäähdytysyksikköä kohden, millä tahansa tämän artiklan 2 kohdan a–e alakohdassa tarkoitetulla kaudella. Jos ne päättävät tehdä niin, niiden on ilmoitettava asiasta komissiolle viimeistään 11 päivänä tammikuuta 2024 tämän artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetun ajanjakson osalta ja vähintään kuusi kuukautta ennen tämän artiklan 2 kohdan b–e alakohdassa tarkoitettujen asiaankuuluvien kausien alkamista. Tällaisen ilmoituksen on sisällettävä toimenpiteet, jotka on toteutettu direktiivin (EU) 2018/2001 24 artiklan 4 kohdan mukaisen velvoitteen täyttämiseksi, ellei niitä ole jo ilmoitettu niiden kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman viimeisimmässä päivityksessä.

4. Jotta kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmä voidaan määritellä tehokkaaksi, jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun järjestelmä rakennetaan tai sen toimitusyksikköjä uudistetaan merkittävästi, se täyttää 1 tai 2 kohdassa säädetyt kriteerit, joita sovelletaan ajankohtana, jona se aloittaa toimintansa tai jatkaa toimintaansa uudistamisen jälkeen. Lisäksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmää rakennetaan tai sen syöttöyksiköitä kunnostetaan merkittävästi

a) muiden fossiilisten polttoaineiden kuin maakaasun käyttö olemassa olevissa lämmönlähteissä ei lisäänny verrattuna kolmen edeltävän täyden toiminnan kalenterivuoden keskimääräiseen vuotuiseen kulutukseen ennen uudistamista; ja

b) missään kyseisen järjestelmän uusissa lämmönlähteissä ei käytetä muita fossiilisia polttoaineita kuin maakaasua, jos se rakennetaan tai sitä kunnostetaan merkittävästi vuoteen 2030 saakka.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 päivästä tammikuuta 2025 ja sen jälkeen joka viides vuosi kaikkien sellaisten olemassa olevien kaukolämmitys- ja jäähdytysjärjestelmien toiminnanharjoittajat, joiden lämmön ja jäähdytyksen kokonaistuotto on yli 5 MW ja jotka eivät täytä 1 kohdan b–e alakohdassa vahvistettuja kriteerejä, laativat suunnitelman, jolla varmistetaan primäärienergian tehokkaampi kulutus, vähennetään jakeluhäviöitä ja lisätään uusiutuvan energian osuutta lämmön ja jäähdytyksen toimituksessa. Suunnitelmaan on sisällyttävä toimenpiteitä 1 kohdan b–e alakohdassa vahvistettujen kriteerien täyttämiseksi, ja toimivaltaisen viranomaisen on hyväksyttävä se.

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että datakeskukset, joiden nimellinen kokonaisenergiapanos on yli 1 MW, käyttää hukkalämpöä tai muita hukkalämmön talteenottosovelluksia, paitsi jos ne voivat osoittaa, että se ei ole teknisesti tai taloudellisesti toteutettavissa 7 kohdassa tarkoitetun arvioinnin mukaisesti.

7. Sen arvioimiseksi, onko lämmityksen ja jäähdytyksen energiatehokkuuden parantaminen taloudellisesti toteutettavissa, jäsenvaltioiden on varmistettava, että liitteen XI mukainen kustannus-hyötyanalyysi tehdään laitostasolla silloin, kun suunnitellaan seuraavia uusia laitoksia tai niiden merkittävää uudistamista:

a) sähkön lauhdetuotantolaitos, jonka keskimääräinen vuotuinen kokonaisenergiapanos on yli 10 MW, laitoksen kustannusten ja hyötyjen arvioimiseksi sen toteuttamisesta tehokkaana yhteistuotantolaitoksena;

b) teollisuuslaitos, jonka keskimääräinen vuotuinen kokonaisenergiapanos on yli 8 MW, hukkalämmön käytön arvioimiseksi laitosalueella ja sen ulkopuolella;

c) palvelulaitokset, kuten jätevedenkäsittelylaitokset ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitokset, joiden keskimääräinen vuotuinen kokonaisenergiapanos on yli 7 MW, hukkalämmön käytön arvioimiseksi laitosalueella ja sen ulkopuolella;

d) datakeskus, jonka nimellinen kokonaisenergiapanos on yli 1 MW, kustannus-hyötyanalyysin, muun muassa teknisen toteutettavuuden, kustannustehokkuuden ja energiatehokkuuteen kohdistuvan vaikutuksen sekä paikallisen lämmön kysynnän, myös kausivaihtelun, arvioimiseksi hukkalämmön käyttämisestä taloudellisesti perusteltua kysyntää varten ja kyseisen laitoksen liittämisestä kaukolämpöverkkoon tai tehokkaaseen tai uusiutuvaan energiaan perustuvaan kaukojäähdytysjärjestelmään tai muihin hukkalämmön talteenottosovelluksiin.

Edellä ensimmäisen alakohdan d alakohdassa tarkoitetussa analyysissa on tarkasteltava jäähdytysjärjestelmäratkaisuja, jotka mahdollistavat hukkalämmön poistamisen tai talteenoton käyttökelpoisella lämpötilatasolla mahdollisimman vähäisin lisäenergiapanoksin.

Jäsenvaltioiden on pyrittävä poistamaan hukkalämmön käytön esteitä ja tuettava hukkalämmön käyttöönottoa, kun suunnitellaan uusia laitoksia tai laitosten merkittävää uudistamista.

Sellaisten laitteiden asentamista, joilla otetaan talteen polttolaitoksen tuottamaa hiilidioksidia sen varastoimiseksi maaperään direktiivissä 2009/31/EY säädetyn mukaisesti, ei pidetä tämän kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettuna uudistamisena.

Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että kustannus-hyötyanalyysi tehdään yhteistyössä laitoksen toiminnasta vastaavien yritysten kanssa.

8. Jäsenvaltiot voivat vapauttaa 7 kohdan soveltamisesta

a) huippukuormitusaikoina käytettävät ja varasähköä tuottavat laitokset, joiden toiminta-ajaksi on suunniteltu alle 1 500 käyttötuntia vuodessa (viiden vuoden jakson liukuva keskiarvo), perustuen jäsenvaltion määrittelemään todentamismenettelyyn, jolla varmistetaan tämän vapautusperusteen täyttyminen;

b) laitokset, jotka on sijoitettava lähelle direktiivin 2009/31/EY nojalla hyväksyttyä geologista varastointipaikkaa;

c) datakeskukset, joiden hukkalämpöä käytetään tai tullaan käyttämään kaukolämpöverkossa tai suoraan sisätilojen lämmitykseen, lämpimän käyttöveden valmistukseen tai muuhun käyttöön rakennuksessa, rakennusryhmässä tai tiloissa, jossa ne sijaitsevat.

Jäsenvaltiot voivat yksittäisten laitosten vapauttamiseksi 7 kohdan c ja d alakohdan soveltamisesta myös säätää kynnysarvoja, jotka ilmaistaan saatavilla olevan käyttökelpoisen hukkalämmön määränä, lämmityksen kysyntänä tai teollisuuslaitosten ja kaukolämmitysverkkojen välisinä etäisyyksinä.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava kyseiset tämän kohdan nojalla hyväksytyt vapautukset komissiolle.

9. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä direktiivin (EU) 2019/944 8 artiklassa tarkoitetut lupaperusteet tai vastaavat hyväksymisperusteet, jotta

a) otetaan huomioon 25 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kattavien arviointien tulokset,

b) varmistetaan, että 7 kohdassa vahvistetut vaatimukset täyttyvät,

c) otetaan huomioon 7 kohdassa tarkoitetun kustannus-hyötyanalyysin tulokset.

10. Jäsenvaltiot voivat vapauttaa yksittäisiä laitoksia 9 kohdassa tarkoitettujen lupa- tai vastaavien hyväksyntäperusteiden mukaisesta velvoitteesta toteuttaa vaihtoehtoja, joiden hyödyt ylittävät kustannukset, jos siihen on pakottavia oikeudellisia, omistukseen liittyviä tai taloudellisia syitä. Kyseisissä tapauksissa asianomaisen jäsenvaltion on toimitettava perusteltu päätös komissiolle kolmen kuukauden kuluessa kyseisen päätöksen tekemisestä. Komissio voi antaa päätöksestä lausunnon kolmen kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta.

11. Tämän artiklan 7, 8, 9 ja 10 kohtaa sovelletaan direktiivin 2010/75/EU soveltamisalaan kuuluviin laitoksiin sanotun kuitenkaan rajoittamatta kyseisessä direktiivissä vahvistettujen vaatimusten soveltamista.

12. Jäsenvaltioiden on koottava tiedot 7 kohdan a–d alakohdan mukaisesti tehdyistä kustannus-hyötyanalyyseista. Kyseisten tietojen olisi sisällettävä ainakin tiedot saatavilla olevista lämmöntoimitusmääristä ja lämpöparametreista, suunnitellusta vuosittaisesta käyttötuntimäärästä ja laitosten maantieteellisestä sijainnista. Kyseisiä tietoja julkaistaessa on otettava asianmukaisesti huomioon niiden mahdollinen arkaluonteisuus.

13. Jäsenvaltioiden on varmistettava liitteessä III olevassa d alakohdassa tarkoitettujen yhdenmukaistettujen hyötysuhteen viitearvojen perusteella, että tehokkaalla yhteistuotannolla tuotettavan sähkön alkuperä voidaan taata kunkin jäsenvaltion vahvistamien puolueettomien, avoimien ja syrjimättömien perusteiden mukaisesti. Niiden on varmistettava, että kyseinen alkuperätakuu vastaa liitteessä XII vahvistettuja vaatimuksia ja sisältää vähintään kyseisessä määritellyt tiedot. Jäsenvaltioiden on tunnustettava vastavuoroisesti toistensa alkuperätakuut yksinomaisena todistuksena tässä kohdassa

tarkoitetuista tiedoista. Kieltäytymiselle alkuperätakuun tunnustamisesta tällaiseksi todistukseksi, erityisesti petosten estämiseen liittyvistä syistä, on oltava puolueettomat, avoimet ja syrjimättömät perusteet. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tällaisesta kieltäytymisestä ja perusteltava se. Jos alkuperätakuun tunnustamisesta kieltäydytään, komissio voi hyväksyä päätöksen, jolla kieltäytyvä osapuoli velvoitetaan tunnustamaan alkuperätakuu, ottaen huomioon erityisesti puolueettomat, avoimet ja syrjimättömät perusteet, joihin tällainen tunnustaminen perustuu.

14. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yhteistuotannolle mahdollisesti annettavan tuen ehdoksi asetetaan, että yhteistuotannosta saatavaa sähköä ja hukkalämmön tehokasta hyödyntämistä käytetään tehokkaasti primäärienergian säästöjen saavuttamiseen. Yhteistuotannolle sekä kaukolämmön tuotannolle ja kaukolämmitysverkoille annettavaan julkiseen tukeen on sovellettava tapauksen mukaan valtiontukisääntöjä.

27 artikla

Energian muuntaminen, siirto ja jakelu

1. Kansallisten energia-alan sääntelyviranomaisten on sovellettava energiatehokkuus ensin -periaatetta tämän direktiivin 3 artiklan mukaisesti toteuttaessaan direktiiveissä 2009/73/EY ja (EU) 2019/944 säädettyjä sääntelytehtäviä kaasu- ja sähköinfrastruktuurin toimintaa koskevien päätöstensä osalta, mukaan lukien verkkotariffeja koskevat päätökset. Energiatehokkuus ensin -periaatteen lisäksi kansalliset energia-alan sääntelyviranomaiset voivat ottaa huomioon kustannustehokkuuden, järjestelmän tehokkuuden ja toimitusvarmuuden sekä markkinoiden yhdentymisen samalla kun turvataan asetuksen (EU) 2019/943 18 artiklassa ja asetuksen (EY) N:o 715/2009 13 artiklassa vahvistetut unionin ilmastotavoitteet ja kestävyys.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaasun ja sähkön siirto- ja jakeluverkonhaltijat soveltavat energiatehokkuus ensin -periaatetta tämän direktiivin 3 artiklan mukaisesti niiden verkon suunnittelussa, verkon kehittämisessä ja verkkoinvestointeja koskevissa päätöksissä. Kansallisten sääntelyviranomaisten tai muiden nimettyjen kansallisten viranomaisten on todennettava, että siirto- ja jakeluverkonhaltijoiden käyttämissä menetelmissä vaihtoehtoja arvioidaan kustannus-hyötyanalyysissa ja otetaan huomioon energiatehokkuusratkaisujen, kysyntäpuolen joustavuuden ja ilmastonmuutoksen hillitsemistä edistävään omaisuuteen tehtävien investointien laajemmat hyödyt. Kansallisten sääntelyviranomaisten ja muiden nimettyjen viranomaisten on myös todennettava, että siirto- tai jakeluverkonhaltijat soveltavat energiatehokkuus ensin -periaatetta hyväksyessään, tarkastaessaan tai seuratessaan hankkeitaan ja direktiivin 2009/73/EY 22 artiklan ja direktiivin (EU) 2019/944 32 artiklan 3 kohdan ja 51 artiklan mukaisia verkon kehittämissuunnitelmiaan. Kansalliset sääntelyviranomaiset voivat tarjota menetelmiä ja ohjeita siitä, miten vaihtoehtoja arvioidaan kustannus-hyötyanalyysissa tiiviissä yhteistyössä siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden kanssa, jotka voivat jakaa keskeistä teknistä asiantuntemusta.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että siirto- ja jakeluverkonhaltijat seuraavat ja kvantifioivat verkkohäviöiden kokonaismäärää ja, jos se on teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa, optimoivat verkot ja parantavat verkon tehokkuutta. Siirto- ja jakeluverkonhaltijoiden on raportoitava kyseisistä toimenpiteistä ja verkkohäviöiden vähentämisestä odotetuista energiansäästöistä kansalliselle energia-alan sääntelyviranomaiselle. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että siirto- ja jakeluverkonhaltijat arvioivat energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä olemassa olevien kaasun tai sähkön siirto- tai jakeluverkkojensa osalta ja parantavat energiatehokkuutta infrastruktuurin suunnittelussa ja toiminnassa, erityisesti älykkäiden verkkojen käyttöönoton kautta. Jäsenvaltioiden on kannustettava siirto- ja jakeluverkonhaltijoita kehittämään innovatiivisia ratkaisuja nykyisten ja tulevien verkkojen energiatehokkuuden parantamiseen kannustimiin perustuvien säännösten avulla asetuksen (EU) 2019/943 18 artiklassa ja asetuksen (EY) N:o 715/2009 13 artiklassa vahvistettuja tariffeja koskevia periaatteita noudattaen.

4. Kansallisten energia-alan sääntelyviranomaisten on sisällytettävä direktiivin 2009/73/EY 41 artiklan ja direktiivin (EU) 2019/944 59 artiklan l kohdan i alakohdan nojalla laadittuihin vuosikertomuksiin erityinen jakso, joka koskee edistymistä kaasu- ja sähköinfrastruktuurin toiminnan energiatehokkuuden parantamisessa. Kansallisten energia-alan sääntelyviranomaisten on esitettävä kyseisissä kertomuksissa arvio kaasu- ja sähköinfrastruktuurin toiminnan kokonaistehokkuudesta sekä siirto- ja jakeluverkonhaltijoiden toteuttamista toimenpiteistä ja tarvittaessa annettava suosituksia energiatehokkuuden parantamiseksi, mukaan lukien kustannustehokkaat vaihtoehdot, joilla vähennetään huippukuormitusta ja sähkön kokonaiskäyttöä.

5. Sähkön osalta jäsenvaltioiden on varmistettava, että verkkojen sääntely ja verkkotariffit täyttävät liitteessä XIII vahvistetut perusteet, ottaen huomioon asetuksen (EU) 2019/943 nojalla laaditut verkkoja koskevat säännöt ja suuntaviivat sekä direktiivin (EU) 2019/944 59 artiklan 7 kohdan a alakohdassa vahvistettu velvoite, jonka mukaan verkkoihin tehtävät tarvittavat investoinnit on toteutettava niin, että voidaan varmistaa verkkojen toimivuus.

6. Jäsenvaltiot voivat sallia verkossa siirrettävän ja jaeltavan energian osalta sellaiset järjestelmien ja tariffirakenteiden osat, joilla on sosiaalinen tavoite, edellyttäen, että siirto- ja jakeluverkkoon kohdistuvat häiriövaikutukset pidetään tarpeeseen nähden mahdollisimman vähäisinä ja että tällaiset vaikutukset eivät ole suhteettomia sosiaaliseen tavoitteeseen nähden.

7. Kansallisten sääntelyviranomaisten on varmistettava, että poistetaan sellaiset siirto- ja jakelutariffeihin sisältyvät kannustimet, jotka ovat haitallisia sähkön ja kaasun tuotannon, siirron, jakelun ja toimituksen energiatehokkuudelle. Jäsenvaltioiden on varmistettava infrastruktuurin rakenteen tehokkuus ja olemassa olevan infrastruktuurin toiminta asetuksen (EU) 2019/943 mukaisesti sekä se, että tariffit mahdollistavat kysynnän ohjauksen.

8. Siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden on noudatettava liitettä XIV.

9. Kansalliset sääntelyviranomaiset voivat tarvittaessa vaatia, että siirtoverkonhaltijat ja jakeluverkonhaltijat kannustavat tehokkaiden yhteistuotantolaitosten sijoittamiseen lähelle lämmön kysyntäalueita alentamalla liittämis- ja järjestelmän käyttömaksuja.

10. Jäsenvaltiot voivat antaa verkkoon liittämistä haluaville sähkön yhteistuotantoa harjoittaville toimijoille luvan liittymätöitä koskevan tarjouspyynnön tekemiseen.

11. Raportoidessaan direktiivin 2010/75/EU mukaisesti ja rajoittamatta kyseisen direktiivin 9 artiklan 2 kohtaa jäsenvaltioiden on harkittava sellaisten laitosten energiatehokkuustasoja koskevien tietojen sisällyttämistä, joissa harjoitetaan polttoaineiden polttoa ja joiden nimellinen kokonaislämpöteho on vähintään 50 MW, ottamalla huomioon direktiivin 2010/75/EU mukaisesti kehitetty paras käytettävissä oleva tekniikka.

VI LUKU

HORISONTAALISET SÄÄNNÖKSET

28 artikla

Pätevyys-, akkreditointi- ja sertifiointijärjestelmien saatavuus

1. Jäsenvaltioiden on perustettava verkosto, jolla varmistetaan energiatehokkuusalaan liittyvissä ammateissa markkinoiden tarpeita vastaava asianmukainen pätevyystaso. Jäsenvaltioiden on tiiviissä yhteistyössä työmarkkina-osapuolten kanssa varmistettava, että energiatehokkuusalaan liittyvissä ammateissa, mukaan lukien energiapalvelujen tarjoajat, energiakatselmusten suorittajat, energianhallinnasta vastaavat, riippumattomat asiantuntijat, direktiivissä 2010/31/EU tarkoitettujen rakennusosien asentajat ja integroitujen korjaustöiden palveluntarjoajat, on saatavilla sertifiointi- tai vastaavia pätevyysjärjestelmiä, mukaan lukien tarvittaessa tarkoituksenmukaiset koulutusohjelmat, ja ne ovat luotettavia ja edistävät kansallisia energiatehokkuustavoitteita ja hiilestä irtautumista koskevia unionin yleisiä tavoitteita.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sertifiointijärjestelmien tai vastaavien pätevyysjärjestelmien, mukaan lukien tarvittaessa soveltuvat koulutusohjelmat, tarjoajat ovat akkreditoituja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008 ([47]) mukaisesti tai hyväksytty eriävän kansallisen lainsäädännön tai eriävien kansallisten standardien mukaisesti.

([47]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 765/2008, annettu 9 päivänä heinäkuuta 2008, akkreditointia koskevista vaatimuksista ja asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta (EUVL L 218, 13.8.2008, s. 30).

2. Jäsenvaltioiden on edistettävä sertifiointi- ja koulutusohjelmiin osallistumista, jotta varmistetaan energiatehokkuusalan ammateissa markkinoiden tarpeita vastaava riittävä pätevyystaso.

3. Viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2024 komissio

a) laatii yhteistyössä jäsenvaltioiden nimittämän asiantuntijaryhmän kanssa puitteet tai suunnitelman kampanjaksi, jolla houkutellaan lisää ihmisiä energiatehokkuusalan ammatteihin varmistaen samalla syrjimättömyyden periaatteen noudattaminen;

b) arvioi keskitetyn yhteyspistealustan perustamisen toteutettavuutta hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan olemassa olevia aloitteita, jotta jäsenvaltioita voidaan tukea niiden toimenpiteidensä vahvistamisessa, joilla varmistetaan asianmukainen pätevien ammattilaisten määrä, jota tarvitaan, jotta pysytään energiatehokkuuden kehityksen tahdissa unionin ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamiseksi. Alusta toisi yhteen jäsenvaltioiden asiantuntijoita, työmarkkinaosapuolia, koulutuslaitoksia, tiedeyhteisöjä ja muita asiaankuuluvia sidosryhmiä, jotta voidaan kannustaa ja edistää pätevyysjärjestelmiä ja koulutusohjelmia koskevia parhaita käytäntöjä, joilla varmistetaan energiatehokkuusalan ammattilaisten lisääminen sekä nykyisten ammattilaisten uudelleen- tai täydennyskoulutus markkinoiden tarpeisiin vastaamiseksi.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisissa sertifiointijärjestelmissä tai vastaavissa pätevyysjärjestelmissä, tarvittaessa myös koulutusohjelmissa, otetaan huomioon olemassa olevat energiatehokkuutta koskevat eurooppalaiset tai kansainväliset standardit.

5. Jäsenvaltioiden on asetettava 1 kohdassa tarkoitetut sertifiointijärjestelmät, vastaavat pätevyysjärjestelmät tai soveltuvat koulutusohjelmat julkisesti saataville, ja niiden on tehtävä yhteistyötä keskenään ja komission kanssa järjestelmien vertaamiseksi ja tunnustamiseksi.

Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet, jotta kuluttajat ovat tietoisia järjestelmien saatavuudesta 29 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

6. Jäsenvaltioiden on arvioitava 31 päivään joulukuuta 2024 mennessä ja sen jälkeen vähintään joka neljäs vuosi, varmistetaanko järjestelmillä tarvittava pätevyystaso ja yhtäläinen pääsy kaikille henkilöille syrjimättömyyden periaatteen mukaisesti energiapalvelujen tarjoajien, energia-auditoijien, energia-alan johtajien, riippumattomien asiantuntijoiden, direktiivissä 2010/31/EU tarkoitettujen rakennusosien asentajien ja integroitujen korjaustöiden tarjoajien osalta. Jäsenvaltioiden on myös arvioitava eroa saatavilla olevien ja kysyttyjen ammattilaisten välillä. Jäsenvaltioiden on asetettava arviointi ja sen suositukset julkisesti saataville ja toimitettava ne asetuksen (EU) 2018/1999 28 artiklan mukaisesti perustetun sähköisen alustan kautta.

29 artikla

Energiapalvelut

1. Jäsenvaltioiden on edistettävä energiapalvelumarkkinoita ja pk-yritysten pääsyä niille jakamalla selkeää ja helposti saatavilla olevaa tietoa

a) saatavilla olevista energiapalvelusopimuksista ja lausekkeista, jotka tällaisiin sopimuksiin olisi sisällytettävä energiansäästöjen ja loppuasiakkaan oikeuksien takaamiseksi;

b) energiatehokkuushankkeita tukevista rahoitusvälineistä, kannustimista, avustuksista, vararahastoista, takuista, vakuutusjärjestelmistä ja lainoista;

c) saatavilla olevista energiapalvelujen tarjoajista, kuten energiapalveluyrityksistä, jotka ovat päteviä tai sertifioituja, sekä niiden pätevyyksistä tai sertifikaateista 28 artiklan mukaisesti;

d) käytettävissä olevista seuranta- ja tarkastusmenetelmistä ja laadunvalvontajärjestelmistä.

2. Jäsenvaltioiden on edistettävä muun muassa toimialajärjestöjen kautta laatumerkintöjen kehittämistä, tarvittaessa eurooppalaisten tai kansainvälisten standardien pohjalta.

3. Jäsenvaltioiden on asetettava julkisesti saataville luettelo saatavilla olevista energiapalvelujen tarjoajista, jotka ovat päteviä tai sertifioituja, sekä niiden pätevyyksistä tai sertifikaateista 28 artiklan mukaisesti, ja päivitettävä sitä säännöllisesti, tai tarjottava liittymä, jonka kautta palvelujen tarjoajat voivat antaa kyseiset tiedot.

4. Jäsenvaltioiden on edistettävä ja varmistettava energiatehokkuutta koskevien sopimusten käyttö julkisten elinten omistamien suurten rakennusten peruskorjauksissa, jos se on teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa. Kun peruskorjataan suuria muita kuin asuinrakennuksia, joiden kokonaishyötypinta-ala on yli 750 m^2, jäsenvaltioiden on varmistettava, että julkiset elimet arvioivat energiatehokkuutta koskevien sopimusten ja muiden tehokkuusperusteisten energiapalvelujen käytön toteutettavuutta.

Jäsenvaltiot voivat kannustaa julkisia elimiä yhdistämään energiatehokkuutta koskevat sopimukset laajennettuihin energiapalveluihin, mukaan lukien kysyntäjousto ja varastointi, jotta voidaan taata energiansäästöt ja ylläpitää saavutetut tulokset ajan mittaan jatkuvan seurannan, tehokkaan käytön ja ylläpidon avulla.

5. Jäsenvaltioiden on tuettava julkista sektoria energiapalveluja koskevien tarjouksien hyödyntämisessä etenkin rakennusten korjaamisessa

a) asettamalla saataville mallisopimuksia energiatehokkuutta koskevia sopimuksia varten, jotka sisältävät vähintään liitteessä XV luetellut kohdat ja joissa otetaan huomioon olemassa olevat eurooppalaiset tai kansainväliset standardit, saatavilla olevat tarjouskilpailua koskevat ohjeet sekä Eurostatin energiatehokkuussopimusten tilastollista käsittelyä koskeva opas;

b) asettamalla saataville tietoja parhaista käytännöistä energiatehokkuutta koskevia sopimuksia varten, mukaan lukien elinkaaren huomioon ottava kustannus-hyötyanalyysi, jos sellainen on saatavilla;

c) tekemällä tunnetuksi tietokantaa toteutetuista ja käynnissä olevista energiatehokkuutta koskevia sopimuksia koskevista hankkeista, johon sisältyvät ennustetut ja saavutetut energiansäästöt, ja asettamalla sen julkisesti saataville.

6. Jäsenvaltioiden on tuettava energiapalvelujen markkinoiden asianmukaista toimintaa toteuttamalla seuraavat toimet:

a) osoittamalla ja julkistamalla yksi tai useampi yhteyspiste, josta loppuasiakkaat voivat saada 1 kohdassa tarkoitetut tiedot;

b) poistamalla sääntelyä koskevat ja muut esteet, jotka estävät energiatehokkuutta koskevien sopimusten ja muita energiatehokkuuspalveluja koskevien mallien hyödyntämisen energiansäästötoimenpiteiden osoittamiseksi tai täytäntöön panemiseksi tai molempia varten;

c) perustamalla neuvoa-antavia elimiä ja riippumattomia markkinavälittäjiä, myös keskitettyjä asiointipisteitä tai vastaavia tukimekanismeja, ja vahvistamalla niiden roolia, jotta voidaan vauhdittaa markkinoiden kehitystä kysyntä- ja tarjontapuolella, ja asettamalla kyseisiä tukimekanismeja koskevat tiedot julkisesti saataville ja saattamalla ne markkinatoimijoiden käyttöön.

7. Energiapalvelumarkkinoiden moitteettoman toiminnan tukemiseksi jäsenvaltiot voivat perustaa erillisen mekanismin tai nimetä oikeusasiamiehen, jonka tehtävänä on varmistaa energiapalvelu- ja energiatehokkuussopimuksista johtuvien valitusten tehokas käsittely ja tuomioistuinten ulkopuolinen ratkaisu.

8. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että energian jakelijat, jakeluverkonhaltijat ja energian vähittäismyyntiyritykset pidättyvät sellaisista toimista, jotka voivat estää energiapalvelujen ja energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden kysyntää tai toteuttamista tai haitata tällaisten palvelujen tai toimenpiteiden markkinoiden kehittymistä, mukaan lukien markkinoiden sulkeminen kilpailijoilta tai määräävän markkina-aseman väärinkäyttö.

30 artikla

Kansallinen energiatehokkuusrahasto, rahoitus ja tekninen tuki

1. Jäsenvaltioiden on helpotettava rahoitusmekanismien perustamista tai nykyisten käyttöä energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä varten useiden rahoituskanavien ja avustusten, rahoitusvälineiden ja teknisen avun yhdistelmän hyötyjen maksimoimiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta SEUT 107 ja 108 artiklan soveltamista.

2. Komissio avustaa tarvittaessa suoraan tai rahoituslaitosten kautta jäsenvaltioita perustamaan rahoitusjärjestelyjä ja hankekehityksen tukivälineitä kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla energiatehokkuuteen tehtävien investointien lisäämiseksi eri aloilla sekä energiaköyhyydestä kärsivien henkilöiden, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa kotitalouksissa olevien ihmisten ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien henkilöiden suojelemiseksi ja heidän vaikutusmahdollisuuksiensa lisäämiseksi, myös ottamalla huomioon tasa-arvonäkökulma niin, ettei ketään jätetä jälkeen.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä, joilla edistetään energiatehokkuutta edistäviä lainatuotteita, kuten vakuudellisia ja vakuudettomia vihreitä kiinnelainoja ja vihreitä lainoja, ja varmistettava, että rahoituslaitokset tarjoavat niitä laajasti ja syrjimättömästi ja että ne ovat kuluttajien näkyvillä ja saatavilla. Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä, joilla helpotetaan laskun tai verotuksen yhteydessä takaisin maksettavan rahoituksen toteuttamista ottaen huomioon komission 10 kohdan mukaisesti tarjoama ohjeistus. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että pankit ja muut rahoituslaitokset saavat tietoa mahdollisuuksista osallistua energiatehokkuuden parantamistoimien rahoittamiseen, myös luomalla julkisen ja yksityisen sektorin välisiä kumppanuuksia. Jäsenvaltioiden on kannustettava lainatakausjärjestelmien perustamista energiatehokkuusinvestointeja varten.

4. Jäsenvaltioiden on edistettävä sellaisten taloudellisten tukijärjestelmien perustamista, joilla lisätään energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden käyttöönottoa yksittäisten lämmitys- ja kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmien merkittävää uudistamista varten, sanotun kuitenkaan rajoittamatta SEUT 107 ja 108 artiklan soveltamista.

5. Jäsenvaltioiden on edistettävä paikallisten asiantuntijapalvelujen ja teknisen avun palvelujen perustamista tarvittaessa olemassa olevia verkostoja ja laitoksia käyttäen, jotta voidaan antaa neuvontaa parhaista käytännöistä, jotka koskevat paikallisen kaukolämmityksen ja -jäähdytyksen hiilestä irtautumista, kuten kohdennetun rahoitustuen saantia.

6. Komissio helpottaa toimivaltaisten kansallisten tai alueellisten viranomaisten tai elinten välistä parhaiden käytäntöjen vaihtoa muun muassa sääntelyelinten vuosittaisten kokousten avulla ja sellaisten julkisten tietokantojen avulla, joihin sisältyy tietoja jäsenvaltioiden täytäntöönpanotoimista sekä maiden välisiä vertailuja.

7. Komissio käy vuoropuhelua julkisten ja yksityisten rahoituslaitosten sekä asiaankuuluvien erityisalojen kanssa kartoittaakseen tarpeita ja mahdollisia toimia, joita se voisi toteuttaa, jotta energiatehokkuustoimenpiteisiin ja energiakorjauksiin saataisiin yksityistä rahoitusta ja unionin energiatehokkuustavoitteiden ja tämän direktiivin 4 artiklan mukaisten kansallisten panosten sekä direktiivin 2010/31/EU tavoitteiden saavuttamista voitaisiin edistää.

8. Edellä 7 kohdassa tarkoitettuihin toimiin on sisällyttävä seuraavat osatekijät:

a) pyritään saamaan liikkeelle energiatehokkuuteen suunnattavia pääomainvestointeja ottamalla huomioon energiansäästöjen laajemmat vaikutukset;

b) helpotetaan sellaisten erillisten energiatehokkuuteen liittyvien rahoitusvälineiden ja rahoitusjärjestelyjen laajamittaista täytäntöönpanoa, joita rahoituslaitokset perustavat;

c) varmistetaan parempien tietojen saanti energiatehokkuudesta ja taloudellisista tuloksista

   i) tutkimalla tarkemmin, miten energiatehokkuuteen suunnattavilla investoinneilla parannetaan kohde-etuuden arvoa;

   ii) tukemalla tutkimuksia, joissa energiatehokkuuteen suunnattavista investoinneista saatavia muita kuin energiaan liittyviä hyötyjä arvioidaan rahamääräisesti.

9. Yksityisen rahoituksen hankkimiseksi energiatehokkuustoimenpiteisiin ja energiakorjausten toteuttamiseen jäsenvaltioiden on tätä direktiiviä täytäntöön pannessaan

a) pohdittava keinoja hyödyntää paremmin 11 artiklan mukaisia energianhallintajärjestelmiä ja energiakatselmuksia päätöksentekoon vaikuttamiseksi;

b) hyödynnettävä optimaalisella tavalla unionin talousarviosta saatavilla olevia sekä ”Älykästä rahoitusta älykkäille rakennuksille” -aloitteessa ja 14 päivänä lokakuuta 2020 annetussa komission tiedonannossa ”Euroopan rakennusten perusparannusaalto – ympäristöystävällisempiä rakennuksia, lisää työpaikkoja ja parempaa elämänlaatua” esitettyjä mahdollisuuksia ja välineitä.

10. Komissio antaa jäsenvaltioille ja markkinatoimijoille ohjeistusta yksityisten investointien saamisesta liikkeelle viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2024.

Ohjeiden tarkoituksena on auttaa jäsenvaltioita ja markkinatoimijoita kehittämään ja toteuttamaan energiatehokkuuteen liittyviä investointejaan, myös unionin eri ohjelmissa, ja niissä ehdotetaan riittäviä rahoitusmekanismeja ja innovatiivisia rahoitusratkaisuja, joissa yhdistetään avustuksia, rahoitusvälineitä ja hankekehitystukea, olemassa olevien aloitteiden laajentamiseksi ja unionin ohjelmien käyttämiseksi katalysaattorina yksityisen rahoituksen käynnistämiseksi ja aikaansaamiseksi.

11. Jäsenvaltiot voivat perustaa kansallisen energiatehokkuusrahaston. Rahaston tarkoituksena on toteuttaa kansallisia energiatehokkuustoimenpiteitä jäsenvaltioiden tukemiseksi niiden kansallisten energiatehokkuuspanosten täyttämisessä ja 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen ohjeellisten kehityspolkujen seuraamisessa. Kansallinen energiatehokkuusrahasto voidaan perustaa erilliseksi rahastoksi jo olemassa olevan pääomainvestointeja edistävän kansallisen järjestelyn yhteyteen. Kansallista energiatehokkuusrahastoa voidaan rahoittaa tuloilla, joita saadaan EU:n päästökauppajärjestelmän mukaisista päästöoikeuksien huutokaupoista rakennusten ja liikenteen aloilla.

12. Jos jäsenvaltiot perustavat tämän artiklan 11 kohdassa tarkoitettuja kansallisia energiatehokkuusrahastoja, niiden on otettava käyttöön rahoitusvälineitä, julkiset takaukset mukaan luettuina, energiatehokkuuteen tehtävien yksityisten investointien ja tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen energiatehokkuutta parantavien lainatuotteiden ja innovatiivisten järjestelmien käyttöönoton lisäämiseksi. Kansallisesta energiatehokkuusrahastosta on 8 artiklan 3 kohdan ja 24 artiklan nojalla tuettava toimenpiteiden toteuttamista ensisijaisesti energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa kotitalouksissa olevien ihmisten ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien ihmisten keskuudessa. Kyseiseen tukeen on sisällyttävä pk-yrityksille suunnattujen energiatehokkuustoimenpiteiden rahoitus yksityisen rahoituksen käynnistämiseksi ja aikaansaamiseksi pk-yrityksille.

13. Jäsenvaltiot voivat sallia, että julkiset elimet täyttävät 6 artiklan 1 kohdassa vahvistetut velvoitteet suorittamalla vuosittain kansalliseen energiatehokkuusrahastoon maksuosuuden, joka vastaa kyseisten velvoitteiden täyttämisen edellyttämiä investointeja.

14. Jäsenvaltiot voivat säätää, että velvoitetut osapuolet voivat täyttää 8 artiklan 1 ja 4 kohdassa vahvistetut velvoitteensa suorittamalla vuosittain kansalliseen energiatehokkuusrahastoon maksuosuuden, joka vastaa kyseisten velvoitteiden täyttämisen edellyttämiä investointeja.

15. Jäsenvaltiot voivat käyttää päätöksen N:o 406/2009/EY mukaisista vuosittaisista päästökiintiöistä saamiaan tuloja kehittääkseen innovatiivisia rahoitusjärjestelyjä energiatehokkuuden parannuksia varten.

16. Komissio arvioi energiatehokkuutta parantavan unionin ja kansallisen tason julkisen rahoitustuen vaikuttavuuden ja tehokkuuden sekä jäsenvaltioiden kyvyn lisätä energiatehokkuuteen tehtävien yksityisten investointien käyttöönottoa ottaen myös huomioon kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa esitetyt julkisen rahoituksen tarpeet. Komissio arvioi, voitaisiinko unionin tason energiatehokkuusmekanismilla, jonka tavoitteena on tarjota unionin takaus, teknistä apua ja asiaan liittyviä avustuksia rahoitusvälineiden sekä rahoitus- ja tukijärjestelyjen täytäntöönpanon mahdollistamiseksi kansallisella tasolla, tukea kustannustehokkaasti unionin energiatehokkuus- ja ilmastotavoitteita, ja tapauksen mukaan ehdottaa tällaisen mekanismin perustamista.

Tätä varten komissio antaa 30 päivään maaliskuuta 2024 mennessä Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, jonka liitteenä on tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksia.

17. Jäsenvaltioiden on raportoitava komissiolle viimeistään 15 päivänä maaliskuuta 2025 ja sen jälkeen joka toinen vuosi osana asetuksen (EU) 2018/1999 17 artiklan nojalla toimitettavia ja 21 artiklan mukaisia yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevia edistymisraporttejaan seuraavat tiedot:

a) energiatehokkuuteen tehtävien julkisten investointien määrä ja energiatehokkuustoimenpiteitä tukevalla julkisella rahoituksella saavutettu keskimääräinen vipuvaikutus;

b) energiatehokkuutta edistävien lainatuotteiden määrä eri tuotteiden mukaan eriteltynä;

c) tapauksen mukaan kansalliset rahoitusohjelmat, jotka on otettu käyttöön energiatehokkuuden ja parhaiden käytäntöjen käyttöönoton lisäämiseksi, sekä energiatehokkuutta edistävät innovatiiviset rahoitusjärjestelyt.

Tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun kertomuksen laatimisen helpottamiseksi komissio sisällyttää kyseisessä alakohdassa vahvistetut vaatimukset asetuksen (EU) 2018/1999 17 artiklan 4 kohdan nojalla hyväksytyissä täytäntöönpanosäädöksissä vahvistettuun yhteiseen malliin.

18. Edellä 17 kohdan b alakohdassa tarkoitetun velvoitteen täyttämiseksi ja rajoittamatta kansallisten lisätoimenpiteiden soveltamista, jäsenvaltioiden on otettava huomioon rahoituslaitosten olemassa olevat tiedonantovelvollisuudet, mukaan lukien seuraavat:

a) komission delegoidun asetuksen (EU) 2021/2178 ([48]) mukaiset luottolaitoksia koskevat julkistamissäännöt;

b) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 ([49]) 449 a artiklan mukaiset luottolaitoksiin sovellettavat ESG-riskien julkistamisvaatimukset.

Energiatehokkuutta edistävän lainatuotteen määrää koskevien tietojen keräämisen ja yhdistämisen helpottamiseksi 17 kohdan b alakohdassa tarkoitetun velvoitteen täyttämistä varten komissio antaa viimeistään 15 päivänä maaliskuuta 2024 jäsenvaltioille ohjeita järjestelyistä, jotka koskevat energiatehokkuutta edistävien lainatuotteiden määrää koskevien tietojen saatavuutta, keräämistä ja kokoamista kansallisella tasolla.

31 artikla

Muuntokertoimet ja primäärienergiakertoimet

1. Energiasäästöjen vertailussa ja vertailukelpoisiksi yksiköiksi muuntamisessa sovelletaan asetuksen (EU) 2018/2066 liitteessä VI vahvistettuja tehollisia lämpöarvoja ja tämän artiklan 2 kohdassa vahvistettuja primäärienergiakertoimia, jollei muiden arvojen tai kertoimien käyttö ole perusteltua.

2. Primäärienergiakerrointa on sovellettava, jos energiansäästöt lasketaan suhteessa primäärienergian kulutukseen käyttäen energian loppukulutukseen perustuvaa alhaalta ylös -lähestymistapaa.

3. Kilowattitunteina ilmaistujen sähkönsäästöjen osalta jäsenvaltioiden on sovellettava kerrointa laskeakseen tarkasti saavutetut primäärienergian kulutuksen vähennykset. Jäsenvaltioiden on sovellettava oletuskerrointa 1,9, elleivät ne oman harkintansa mukaan määritä muuta kerrointa perusteltujen kansallisten olosuhteiden perusteella.

4. Muiden energiankantajien kilowattitunteina ilmaistujen säästöjen osalta jäsenvaltioiden on sovellettava kerrointa laskeakseen tarkasti saavutetut primäärienergian kulutuksen vähennykset.

5. Jos jäsenvaltiot vahvistavat oman kertoimensa, joka poikkeaa tässä direktiivissä säädetystä oletusarvosta, jäsenvaltioiden on määritettävä kyseinen kerroin avoimen menetelmän avulla primäärienergian kulutukseen vaikuttavien kansallisten, alueellisten tai paikallisten olosuhteiden perusteella. Olosuhteet on perusteltava, ja niiden on oltava todennettavissa ja perustuttava puolueettomiin ja syrjimättömiin perusteisiin.

([48]) Komission delegoitu asetus (EU) 2021/2178, annettu 6 päivänä heinäkuuta 2021, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852 täydentämisestä täsmentämällä niiden tietojen sisältö ja esitystapa, jotka direktiivin 2013/34/EU 19 a tai 29 a artiklan soveltamisalaan kuuluvien yritysten on annettava ympäristön kannalta kestävistä taloudellisista toiminnoista, sekä kyseisen tiedonantovelvollisuuden noudattamiseksi käytettävä menetelmä (EUVL L 443, 10.12.2021, s. 9).

([49]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 575/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista ja asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 1).

6. Jäsenvaltioiden on omaa kerrointa määrittäessään otettava huomioon energialähteiden yhdistelmä, joka sisältyy niiden komissiolle asetuksen (EU) 2018/1999 14 artiklan 2 kohdan nojalla ilmoittamiin yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien päivityksiin ja myöhempiin kyseisen asetuksen 3 ja 7–12 artiklan nojalla ilmoitettuihin yhdennettyihin kansallisiin energia- ja ilmastosuunnitelmiin. Jos ne poikkeavat oletusarvosta, jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle käyttämänsä kerroin sekä kyseisissä päivityksissä ja myöhemmissä suunnitelmissa käytetyt laskentamenetelmät ja taustatiedot.

7. Komissio tarkistaa oletuskertoimia viimeistään 25 päivänä joulukuuta 2026 ja sen jälkeen neljän vuoden välein havaittujen tietojen perusteella. Kyseiset tarkistukset on toteutettava siten, että otetaan huomioon niiden vaikutukset unionin oikeuteen, kuten direktiiviin 2009/125/EY ja asetukseen (EU) 2017/1369.

VII LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

32 artikla

Seuraamukset

Jäsenvaltioiden on annettava säännöt tämän direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava kyseiset säännökset ja toimenpiteet komissiolle viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2025, ja jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle kaikki niitä koskevat myöhemmät muutokset viipymättä.

33 artikla

Delegoidut säädökset

1. Siirretään komissiolle valta antaa 34 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä asetuksessa (EU) 2015/2402 säädettyjen yhdenmukaistettujen hyötysuhteen viitearvojen tarkistamiseksi.

2. Siirretään komissiolle valta antaa 34 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan tätä direktiiviä 31 artiklassa sekä liitteissä II, III, V, VIII–XII ja XIV säädettyjen arvojen, laskentamenetelmien, primäärienergiakertoimien oletusarvon ja vaatimusten mukauttamiseksi tekniikan kehitykseen.

3. Siirretään komissiolle valta antaa 34 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla täydennetään tätä direktiiviä vahvistamalla, sen jälkeen kun on kuultu asiaankuuluvia sidosryhmiä, yhteinen unionin järjestelmä sen alueella sijaitsevien datakeskusten kestävyyden luokittelemiseksi. Komissio hyväksyy ensimmäisen tällaisista delegoiduista säädöksistä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023. Yhteisessä unionin järjestelmässä on määriteltävä datakeskuksen kestävyysindikaattorit ja esitettävä keskeiset suorituskykyindikaattorit ja menetelmät niiden mittaamiseksi.

34 artikla

Siirretyn säädösvallan käyttäminen

1. Komissiolle siirrettyä valtaa antaa delegoituja säädöksiä koskevat tässä artiklassa säädetyt edellytykset.

2. Siirretään komissiolle 10 päivästä lokakuuta 2023 viiden vuoden ajaksi 33 artiklassa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä. Komissio laatii siirrettyä säädösvaltaa koskevan kertomuksen viimeistään yhdeksän kuukautta ennen tämän viiden vuoden kauden päättymistä. Säädösvallan siirtoa jatketaan ilman eri toimenpiteitä samanpituisiksi kausiksi, jollei Euroopan parlamentti tai neuvosto vastusta tällaista jatkamista viimeistään kolme kuukautta ennen kunkin kauden päättymistä.

3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa 33 artiklassa tarkoitetun säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Peruuttaminen tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona sitä koskeva päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, tai jonakin myöhempänä, kyseisessä päätöksessä mainittuna päivänä. Peruuttamispäätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyyteen.

4. Ennen kuin komissio hyväksyy delegoidun säädöksen, se kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.

5. Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

6. Edellä olevan 33 artiklan nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaa jatketaan kahdella kuukaudella.

35 artikla

Uudelleentarkastelu ja täytäntöönpanon seuranta

1. Komissio laatii osana asetuksen (EU) 2018/1999 35 artiklan nojalla toimitettavaa energiaunionin tilaa koskevaa katsaustaan kertomuksen hiilimarkkinoiden toiminnasta kyseisen asetuksen 35 artiklan 1 kohdan ja 2 kohdan c alakohdan mukaisesti ottaen huomioon tämän direktiivin täytäntöönpanon vaikutukset.

2. Komissio arvioi 31 päivään lokakuuta 2025 mennessä ja sen jälkeen joka neljäs vuosi olemassa olevia toimenpiteitä energiatehokkuuden lisäämiseksi ja hiilestä irtautumiseksi lämmityksessä ja jäähdytyksessä. Arvioinnissa on otettava huomioon kaikki seuraavat seikat:

a) energiatehokkuuden ja kasvihuonekaasupäästöjen kehitys lämmityksessä ja jäähdytyksessä, myös kaukolämmityksessä ja -jäähdytyksessä;

b) toteutettujen toimenpiteiden väliset keskinäiset yhteydet;

c) energiatehokkuuden ja kasvihuonekaasupäästöjen muutokset lämmityksessä ja jäähdytyksessä;

d) olemassa olevat ja suunnitellut energiatehokkuuspolitiikat ja -toimenpiteet sekä kasvihuonekaasujen vähentämistä koskevat politiikat ja toimenpiteet unionin ja kansallisella tasolla;

e) toimenpiteet, joita jäsenvaltiot ovat esittäneet tämän direktiivin 25 artiklan 1 kohdan mukaisissa kattavissa arvioinneissaan ja joista ne ovat ilmoittaneet asetuksen (EU) 2018/1999 17 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle 31 päivään lokakuuta 2025 mennessä ja sen jälkeen neljän vuoden välein kertomuksen kyseisestä arvioinnista ja tarvittaessa ehdottaa toimenpiteitä, joilla varmistetaan unionin ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttaminen.

3. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle liitteessä II esitettyjen yleisten periaatteiden mukaisesti ennen kunkin vuoden huhtikuun 30 päivää tilastotiedot tehokkaalla ja matalatehoisella yhteistuotannolla tapahtuvasta kansallisesta sähkön- ja lämmöntuotannosta suhteessa sähkön- ja lämmöntuotannon kokonaiskapasiteettiin. Niiden on myös toimitettava vuotuiset tilastotiedot sähkön ja lämmön yhteistuotantokapasiteetista ja yhteistuotantoon käytettävistä polttoaineista sekä kaukolämmityksen ja -jäähdytyksen tuotannosta ja kapasiteetista suhteessa sähkön ja lämmön kokonaistuotantoon ja -kapasiteettiin. Jäsenvaltioiden on toimitettava liitteessä III esitettyjen menetelmien mukaisesti tilastotiedot primäärienergian säästöistä, jotka on saavutettu yhteistuotantoa soveltamalla.

4. Komissio toimittaa 1 päivään tammikuuta 2021 mennessä Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, joka perustuu arviointiin mahdollisuuksista hyödyntää energiatehokkuutta energian muunnossa, muuntamisessa, siirtämisessä, kuljetuksessa ja varastoinnissa, sekä liittää siihen tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksia.

5. Jollei direktiivin 2009/73/EY vähittäismarkkinoita koskevien säännösten muutoksista muuta johdu, komissio suorittaa 31 päivään joulukuuta 2021 mennessä arvioinnin ja antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen säännöksistä, jotka liittyvät maakaasua koskevaan mittaamiseen, laskutukseen ja kuluttajille annettaviin tietoihin, tarkoituksena mukauttaa ne tarvittaessa direktiivin (EU) 2019/944 vastaaviin sähköä koskeviin säännöksiin kuluttajansuojan vahvistamiseksi ja sen mahdollistamiseksi, että loppuasiakkaat saavat useammin selkeitä ja ajantasaisia tietoja maakaasun kulutuksestaan ja voivat säännellä energian käyttöään. Komissio antaa tarvittaessa säädösehdotuksia mahdollisimman pian kyseisen kertomuksen antamisen jälkeen.

6. Komissio arvioi 31 päivään lokakuuta 2022 mennessä, onko unioni saavuttanut vuodelle 2020 asetetut energiatehokkuuden yleistavoitteensa.

7. Komissio arvioi tämän direktiivin täytäntöönpanoa ja antaa kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle 28 päivään helmikuuta 2027 mennessä ja sen jälkeen viiden vuoden välein.

Kyseinen arviointi koskee seuraavia seikkoja:

a) tämän direktiivin yleinen tehokkuus ja tarve mukauttaa edelleen unionin energiatehokkuuspolitiikkaa Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteiden sekä talouden ja innovaatioiden kehityksen mukaisesti;

b) tämän direktiivin yhdistettyjen makrotaloudellisten vaikutusten yksityiskohtainen arviointi, jossa painotetaan vaikutuksia unionin energiaturvallisuuteen, energian hintoihin, energiaköyhyyden minimointiin, talouskasvuun, kilpailukykyyn, työpaikkojen luomiseen, liikkumiskustannuksiin ja kotitalouksien ostovoimaan;

c) 4 artiklan 1 kohdassa vahvistetut unionin energiatehokkuuden yleistavoitteet vuodelle 2030 kyseisten tavoitteiden tarkistamiseksi ylöspäin, jos taloudellisen tai teknisen kehityksen seurauksena kustannukset ovat merkittävästi alentuneet tai jos se on tarpeen unionin hiilestä irtautumista koskevien vuosien 2040 tai 2050 tavoitteiden saavuttamiseksi tai unionin hiilestä irtautumista koskevien kansainvälisten sitoumusten täyttämiseksi;

d) onko jäsenvaltioiden edelleen saavutettava 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan iv alakohdan mukaiset vuotuiset uudet säästöt kymmenvuotiskausina vuoden 2030 jälkeen;

e) onko jäsenvaltioiden edelleen varmistettava, että vuosittain korjataan vähintään 3 prosenttia julkisten elinten omistamien lämmitettyjen ja/tai jäähdytettyjen rakennusten kokonaispinta-alasta 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti, kyseisessä artiklassa asetetun korjausten määrän tarkistamiseksi;

f) onko jäsenvaltioiden edelleen saavutettava tietty osuus energiansäästöistä energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien henkilöiden keskuudessa 8 artiklan 3 kohdan mukaisesti vuoden 2030 jälkeisinä kymmenvuotiskausina;

g) onko jäsenvaltioiden edelleen vähennettävä energian loppukulutusta 5 artiklan 1 kohdan mukaisesti;

h) tämän direktiivin vaikutukset talouskasvun tukemiseen, teollisuustuotannon lisäämiseen, uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoon tai edistyneisiin toimiin ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi.

Arvioinnissa on käsiteltävä myös talouden sähköistämispyrkimyksiin ja vedyn käyttöönottoon kohdistuvia vaikutuksia, myös sitä, olisiko puhtaiden uusiutuvien energialähteiden käsittelyyn tehtävä muutos perusteltua, ja tarvittaessa ehdotettava ratkaisuja mahdollisesti havaittuihin haitallisiin vaikutuksiin.

Kyseiseen kertomukseen liitetään yksityiskohtainen arviointi siitä, onko tätä direktiiviä muutettava sääntelyn yksinkertaistamiseksi, ja tarvittaessa ehdotuksia lisätoimenpiteiksi.

8. Komissio arvioi 31 päivään lokakuuta 2032 mennessä, onko unioni saavuttanut vuodelle 2030 asetetut energiatehokkuuden yleistavoitteensa.

36 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava 1, 2 ja 3 artiklan, 4 artiklan 1–4 kohdan, 4 artiklan 5 kohdan ensimmäisen, toisen, neljännen, viidennen ja kuudennen alakohdan, 4 artiklan 6 ja 7 kohdan, 5–11 artiklan, 12 artiklan 2–5 kohdan, 21–25 artiklan, 26 artiklan 1, 2 ja 4–14 kohdan, 27 artiklan, 28 artiklan 1–5 kohdan, 29–32 artiklan ja liitteiden I, III–VII, X, XI ja XV noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2025.

Jäsenvaltioiden on saatettava artikloiden 4 artiklan 5 kohdan kolmannen alakohdan, 12 artiklan 1 kohdan, 26 artiklan 3 kohdan ja 28 artiklan 6 kohdan noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään kyseisissä kohdissa tarkoitettuina päivämäärinä. Niiden on viipymättä toimitettava kyseiset säännökset kirjallisina komissiolle.

Kyseisissä jäsenvaltioiden antamissa säännöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Niissä on myös mainittava, että voimassa olevissa laeissa, asetuksissa ja hallinnollisissa määräyksissä olevat viittaukset tällä direktiivillä kumottuun direktiiviin on katsottava viittauksiksi tähän direktiiviin. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset ja maininta tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

37 artikla

Asetuksen (EU) 2023/955 muuttaminen

Korvataan asetuksen (EU) 2023/955 2 artiklan 1 alakohta seuraavasti:

”1. ’energiaköyhyydellä’ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2023/1791 (*) 2 artiklan 52 alakohdassa määriteltyä energiaköyhyyttä.

(*) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/1791, annettu 13 päivänä syyskuuta 2023, energiatehokkuudesta ja asetuksen (EU) 2023/955 muuttamisesta (EUVL L 231, 20.9.2023, s. 1).”.

38 artikla

Kumoaminen

Kumotaan 12 päivänä lokakuuta 2025 direktiivi 2012/27/EU, sellaisena kuin se on muutettuna liitteessä XVI olevassa A osassa mainituilla säädöksillä, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa liitteessä XVI olevassa B osassa olevia määräaikoja, joiden kuluessa niiden on saatettava siinä mainitut direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Viittauksia kumottuun direktiiviin pidetään viittauksina tähän direktiiviin liitteessä XVII olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.

39 artikla

Voimaantulo ja soveltaminen

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Artikloja 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 ja 20 ja liitteitä II, VIII, IX, XII, XIII ja XIV sovelletaan 12 päivästä lokakuuta 2025 alkaen.

Edellä olevaa 37 artiklaa sovelletaan 30 päivästä kesäkuuta 2024 alkaen.

40 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Strasbourgissa 13 päivänä syyskuuta 2023.

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puhemies	*Puheenjohtaja*
R. METSOLA	J. M. ALBARES BUENO

LIITE I

KANSALLISET PANOKSET UNIONIN ENERGIATEHOKKUUSTAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISEKSI VUONNA 2030 ENERGIAN LOPPUKULUTUKSEN JA/TAI PRIMÄÄRIENERGIAN KULUTUKSEN OSALTA

1. Kansallisten panosten taso lasketaan seuraavalla ohjeellisella kaavalla:

$$FEC_{C_{2030}} = C_{EU}(1 - \text{Target})\ FEC_{B_{2030}}$$

$$PEC_{C_{2030}} = C_{EU}(1 - \text{Target})\ PEC_{B_{2030}}$$

Jossa C_{EU} on korjauskerroin, Target kansallinen tavoitetaso ja FEC_{B2030} PEC_{B2030} EU:n vuoden 2020 viiteskenaario, jota käytetään vuoden 2030 perustasona.

2. Seuraavassa ohjeellisessa kaavassa on ne objektiiviset arviointiperusteet, jotka kuvastavat 4 artiklan 3 kohdan d alakohdan i–iv alakohdassa lueteltuja kertoimia ja joita kutakin käytetään määrittelemään kansallinen tavoitetaso prosentteina (Target) ja joilla on kaavassa sama painotus (0,25):

   a) varhaisten toimien osuus (”$F_{early\text{-}action}$”)

   b) asukaskohtaisen BKT:n osuus (”F_{wealth}”);

   c) energiaintensiteetin osuus (”$F_{intensity}$”);

   d) kustannustehokkaan energiansäästöpotentiaalin osuus (”$F_{potential}$”).

3. $F_{early\text{-}action}$ lasketaan kunkin jäsenvaltion osalta sen energiansäästöjen määrän ja kunkin jäsenvaltion saavuttaman energiaintensiteetin paranemisen tulona. Kunkin jäsenvaltion energiansäästöjen määrä lasketaan sen perusteella, kuinka paljon energiankulutus (öljyekvivalenttitonneina) vähenee verrattuna unionin energiankulutuksen vähenemiseen vuosien 2007–2009 kolmen vuoden keskiarvon ja vuosien 2017–2019 kolmen vuoden keskiarvon välillä. Kunkin jäsenvaltion energiaintensiteetin parannus sen perusteella, kuinka paljon energiaintensiteetti (öljyekvivalenttitonnia/euro) vähenee verrattuna unionin energiaintensiteetin vähenemiseen vuosien 2007–2009 kolmen vuoden keskiarvon ja vuosien 2017–2019 kolmen vuoden keskiarvon välillä.

4. F_{wealth} lasketaan kullekin jäsenvaltiolle sen kolmivuotisen keskiarvon perusteella, jonka Eurostat on määrittänyt reaalisen asukaskohtaisen BKT:n perusteella suhteessa unionin vuosia 2017–2019 koskevaan kolmen vuoden keskiarvoon ja joka ilmaistaan ostovoimapariteettina.

5. $F_{intensity}$ lasketaan kullekin jäsenvaltiolle sen kolmivuotisen keskimääräisen lopullisen energiaintensiteetin (FEC tai PEC reaalista BKT:tä kohti ostovoimapariteettina ilmaistuna) perusteella suhteessa unionin vuosia 2017–2019 koskevaan kolmen vuoden keskiarvoon.

6. $F_{potential}$ lasketaan kullekin jäsenvaltiolle vuotta 2030 koskevan PRIMES MIX 55 % -skenaarion mukaisten loppu- tai primäärienergian säästöjen perusteella. Säästöt ilmaistaan suhteessa niihin vuotta 2030 koskeviin ennusteisiin, jotka esitettiin EU:n vuoden 2020 viiteskenaariossa.

7. Kullakin 2 kohdan a–d alakohdassa säädetyllä arviointiperusteella on ala- ja yläraja. Kunkin kertoimen F_{wealth} $F_{intensity}$ ja $F_{potential}$ tavoitetason alaraja on 50 prosenttia ja yläraja 150 prosenttia unionin keskimääräisestä tavoitetasosta. Kertoimen $F_{early\text{-}action}$ tavoitetason alaraja on 50 prosenttia ja yläraja 100 prosenttia unionin keskimääräisestä tavoitetasosta.

8. Kertoimien laskemisessa käytettävä syöttötietojen lähde on Eurostat, ellei toisin mainita.

9. F_{total} on kaikkien neljän kertoimen painotettu yhteenlaskettu määrä ($F_{early\text{-}action}$. F_{wealth} $F_{intensity}$ ja $F_{potential}$). Tavoite lasketaan sen jälkeen kertoimen F_{total} ja unionin tavoitteen tulona.

10. Komissio laskee primääri- ja loppuenergian korjauskertoimen C_{EU}, jota sovelletaan kaavan soveltamisen tuottaman summan mukauttamiseen kaikkien kansallisten panosten osalta asianomaisiin vuotta 2030 koskeviin unionin tavoitteisiin. Kerroin C_{EU} on sama kaikissa jäsenvaltioissa.

LIITE II

YHTEISTUOTANNOSTA SAATAVAN SÄHKÖN LASKENNAN YLEISET PERIAATTEET

I osa

Yleiset periaatteet

Yhteistuotannosta saatavan sähkön laskemiseen käytettävien arvojen määrityksen perustana on yksikön odotettu tai tosiasiallinen toiminta tavanomaisissa käyttöolosuhteissa. Mikroyhteistuotantoyksiköiden osalta laskeminen voi perustua varmennettuihin arvoihin.

1. Yhteistuotannosta saatava sähköntuotanto katsotaan yhtä suureksi kuin yksikön vuosittainen kokonaissähköntuotanto päägeneraattorien ulostulokohdasta mitattuna, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

   a) II osassa tarkoitetuissa tyyppien (2), (4), (5), (6), (7) ja (8) yhteistuotantoyksiköissä, joiden vuosittaiseksi kokonaishyötysuhteeksi jäsenvaltiot ovat vahvistaneet vähintään 75 prosenttia;

   b) II osassa tarkoitetuissa tyyppien (1) ja (3) yhteistuotantoyksiköissä, joiden vuosittaiseksi kokonaishyötysuhteeksi jäsenvaltiot ovat vahvistaneet vähintään 80 prosenttia.

2. Yhteistuotantoyksiköissä, joiden vuosittainen kokonaishyötysuhde on alle 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun arvon, eli II osassa tarkoitetut tyyppien (2), (4), (5), (6), (7) ja (8) yhteistuotantoyksiköt, tai joiden vuosittainen kokonaishyötysuhde on alle 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun arvon, eli II osassa tarkoitetut tyyppien (1) ja (3) yhteistuotantoyksiköt, yhteistuotannosta saatavan sähkön laskemiseen käytetään seuraavaa kaavaa:

$$E_{CHP}=H_{CHP}*C$$

   jossa

   E_{CHP} on yhteistuotannosta saatavan sähkön määrä,

   C on rakennusaste,

   H_{CHP} on $_{\text{yhteistuotannosta}}$ saatavan hyötylämmön määrä (tätä tarkoitusta varten laskettuna se on kokonaislämmöntuotanto vähennettynä erillisissä kattiloissa tai höyrygeneraattorista ennen turbiinia otetulla tuorehöyryllä tuotetulla lämmöllä).

   Yhteistuotannosta saatavaa sähköä koskevan laskelman on perustuttava tosiasialliseen rakennusasteeseen. Jos yhteistuotantoyksikön tosiasiallista rakennusastetta ei tiedetä, II osassa tarkoitettuihin tyyppien (1), (2), (3), (4) ja (5) yksiköihin voidaan soveltaa etenkin tilastollisiin tarkoituksiin seuraavia oletusarvoja edellyttäen, että näin määritetty yhteistuotannosta saatava sähkö on enintään yksikön kokonaissähköntuotanto:

Yksikön tyyppi	Rakennusasteen oletusarvo C
Kaasukombiturbiini, johon liittyy lämmön talteenotto	0,95
Vastapainehöyryturbiini	0,45
Väliottolauhdutusturbiini	0,45
Kaasuturbiini, johon liittyy lämmön talteenotto	0,55
Polttomoottori	0,75

   Jos jäsenvaltiot ottavat käyttöön rakennusasteen oletusarvoja II osassa tarkoitetuille tyyppien (6), (7), (8), (9), (10) ja (11) yksiköille, tällaiset oletusarvot on julkaistava ja ilmoitettava komissiolle.

3. Jos osa yhteistuotantoprosessiin käytettävän polttoainepanoksen energiasisällöstä otetaan talteen kemikaaleina ja käytetään uudelleen, kyseinen osa voidaan vähentää polttoainepanoksesta ennen 1 ja 2 kohdassa käytetyn kokonaishyötysuhteen laskemista.

4. Jäsenvaltiot voivat tietyn yksikön operatiivisten tietojen perusteella määrittää rakennusasteen sähkön ja hyötylämmön väliseksi suhteeksi yhteistuotannon toimiessa alhaisella kapasiteetilla.

5. Jäsenvaltiot voivat käyttää 1 ja 2 kohdan mukaisissa laskelmissa muitakin raportointikausia kuin vuosittaisia raportointikausia.

II osa

Tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvat yhteistuotantotekniikat

1) Kaasukombiturbiini, johon liittyy lämmön talteenotto

2) Vastapainehöyryturbiini

3) Väliottolauhdutusturbiini

4) Kaasuturbiini, johon liittyy lämmön talteenotto

5) Polttomoottori

6) Mikroturbiinit

7) Stirling-moottorit

8) Polttokennot

9) Höyrykoneet

10) Orgaaniset Rankine-prosessit

11) Muuntyyppinen tekniikka tai tekniikoiden yhdistelmä, johon sisältyy yhteistuotanto.

Jäsenvaltioiden on yhteistuotannosta saatavan sähkön laskennan yleisiä periaatteita toteuttaessaan ja soveltaessaan noudatettava komission päätöksellä 2008/952/EY ([1]) vahvistettuja yksityiskohtaisia ohjeita.

([1]) Komission päätös 2008/952/EY, tehty 19 päivänä marraskuuta 2008, yksityiskohtaisista ohjeista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/8/EY liitteen II täytäntöönpanoa ja soveltamista varten (EUVL L 338, 17.12.2008, s. 55).

LIITE III

MENETELMÄT, JOILLA MÄÄRITELLÄÄN YHTEISTUOTANTOPROSESSIN HYÖTYSUHDE

Yhteistuotannon hyötysuhteen ja primäärienergian säästöjen laskemiseen käytettävien arvojen määrityksen perustana on yksikön odotettu tai tosiasiallinen toiminta tavanomaisissa käyttöolosuhteissa.

a) Tehokas yhteistuotanto

Tämän direktiivin soveltamiseksi tehokkaan yhteistuotannon on täytettävä seuraavat perusteet:

— yhteistuotantoyksiköiden yhteistuotannolla saatavien b kohdan mukaisesti laskettujen primäärienergian säästöjen on oltava vähintään 10 prosenttia verrattuna sähkön ja lämmön erillisen tuotannon viitearvoihin;

— tehokkaaksi yhteistuotannoksi voidaan katsoa pienimuotoisten yhteistuotantoyksiköiden ja mikroyhteistuotantoyksiköiden tuotanto, jolla saadaan aikaan primäärienergian säästöjä;

— sellaisten yhteistuotantoyksiköiden osalta, jotka rakennetaan tai uudistetaan merkittävästi sen jälkeen, kun tämä liite on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, fossiilisia polttoaineita käyttävällä yhteistuotannolla saatavan hiilidioksidin suorat päästöt ovat alle 270 gCO_2 yhtä kilowattituntia kohti yhteistuotannon energiatuotosta (mukaan lukien lämmitys/jäähdytys, sähkö ja mekaaninen energia);

— yhteistuotantoyksiköt, jotka ovat toiminnassa ennen 10 päivää lokakuuta 2023, voivat poiketa tästä vaatimuksesta 1 päivään tammikuuta 2034 saakka edellyttäen, että niillä on suunnitelma päästöjen vähentämiseksi asteittain siten, että ne saavuttavat kynnysarvon, joka on alle 270 gCO_2 yhtä kilowattituntia kohti 1 päivään tammikuuta 2034 mennessä, ja että ne ovat ilmoittaneet tästä suunnitelmasta asiaankuuluville toiminnanharjoittajille ja toimivaltaisille viranomaisille.

Kun yhteistuotantoyksikkö rakennetaan tai uudistetaan merkittävästi, jäsenvaltioiden on varmistettava, ettei muiden fossiilisten polttoaineiden kuin maakaasun käyttö lisäänny olemassa olevissa lämmönlähteissä verrattuna kolmen edeltävän täyden toiminnan kalenterivuoden keskimääräiseen kulutukseen ennen uudistamista ja ettei kyseisen järjestelmän uusissa lämmönlähteissä käytetä muita fossiilisia polttoaineita kuin maakaasua.

b) Primäärienergian säästöjen laskeminen

Liitteen II mukaisesti määritellyllä yhteistuotannolla saatavat primäärienergian säästöt lasketaan seuraavan kaavan perusteella:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHPH\eta}{RefH\eta} + \frac{CHPE\eta}{RefE\eta}}\right) \times 100\,\%$$

jossa

PES on primäärienergian säästö.

CHP Hη on yhteistuotannon lämpöhyötysuhde, jolla tarkoitetaan vuosittaista hyötylämmön tuotosta jaettuna yhteistuotannolla tuotetun hyötylämpötuotoksen ja sähkön yhteismäärään käytetyllä polttoainepanoksella.

Ref Hη on erillisen lämmöntuotannon hyötysuhteen viitearvo.

CHP Eη on yhteistuotannon sähköhyötysuhde, jolla tarkoitetaan vuosittaista yhteistuotannosta saatavaa sähköä jaettuna yhteistuotannolla tuotetun hyötylämpötuotoksen ja sähkön yhteismäärään käytetyllä polttoainepanoksella. Jos yhteistuotantoyksikkö tuottaa mekaanista energiaa, vuosittaiseen yhteistuotannosta saatavan sähkön määrään voidaan lisätä erä, joka edustaa kyseisen mekaanisen energian määrää vastaavaa sähkön määrää. Tämä lisäerä ei luo oikeutta antaa 26 artiklan 13 kohdan mukaista alkuperätakuuta.

Ref Eη on erillisen sähköntuotannon hyötysuhteen viitearvo.

c) Energiansäästöjen laskeminen vaihtoehtoista laskutapaa käyttäen

Jäsenvaltiot voivat laskea sähkö- ja mekaanisen energian ja lämmön tuotannosta saatavat primäärienergian säästöt jäljempänä esitetyllä tavalla käyttämättä liitteen II säännöksiä, joilla suljetaan samaan prosessiin kuuluva muu kuin yhteistuotettu lämpö ja sähkö kyseisen prosessin ulkopuolelle. Tällaista tuotantoa voidaan pitää tehokkaana yhteistuotantona edellyttäen, että se täyttää tämän liitteen a kohdassa esitetyt hyötysuhdeperusteet ja että sähkökapasiteetiltaan yli 25 MW:n yhteistuotantolaitosten kokonaishyötysuhde on yli 70 prosenttia. Tällaisesta yhteistuotannosta saadun sähkön määrän erittely alkuperätakuun saamiseksi ja tilastotarkoituksiin on kuitenkin määritettävä liitteen II mukaisesti.

Jos prosessin primäärienergian säästöt lasketaan edellä osoitetulla vaihtoehtoisella laskutavalla, primäärienergian säästöt on laskettava käyttäen tässä liitteessä olevan b alakohdan kaavaa siten, että tekijä ”CHP Hη” korvataan tekijällä ”Hη” ja tekijä ”CHP Eη” tekijällä ”Eη”, jolloin

Hη:lla tarkoitetaan prosessin lämpöhyötysuhdetta, joka määritellään vuosittaisena lämpötuotoksena jaettuna lämpö- ja sähkötuotoksen yhteismäärään käytetyllä polttoainepanoksella.

Eη:lla tarkoitetaan prosessin sähköhyötysuhdetta, joka määritellään vuosittaisena sähkötuotoksena jaettuna lämpö- ja sähkötuotoksen yhteismäärään käytetyllä polttoainepanoksella. Jos yhteistuotantoyksikkö tuottaa mekaanista energiaa, vuosittaiseen yhteistuotannosta saatavan sähkön määrään voidaan lisätä erä, joka edustaa kyseisen mekaanisen energian määrää vastaavaa sähkön määrää. Tämä lisäerä ei luo oikeutta antaa 26 artiklan 13 kohdan mukaista alkuperätakuuta.

Jäsenvaltiot voivat käyttää tämän liitteen b ja c alakohdan mukaisissa laskelmissa muitakin raportointikausia kuin vuosittaisia raportointikausia.

Mikroyhteistuotantoyksiköiden osalta primäärienergian säästöjen laskeminen voi perustua sertifioituihin tietoihin.

d) Sähkön ja lämmön erillisen tuotannon hyötysuhteen viitearvot

Yhdenmukaistetut hyötysuhteen viitearvot sisältävät asiaankuuluvien tekijöiden, kuten rakentamisvuoden ja polttoainetyyppien, mukaan eriytettyjen viitearvojen matriisin, ja niiden on perustuttava hyvin dokumentoituun analyysiin, jossa otetaan huomioon muun muassa todellisissa olosuhteissa operatiivisessa käytössä saadut tiedot, polttoaineseos ja ilmastoolosuhteet sekä sovelletut yhteistuotantoteknologiat.

Edellä b alakohdassa olevassa kaavassa tarkoitetuilla sähkön ja lämmön erillisen tuotannon hyötysuhteen viitearvoilla määritellään käyttöhyötysuhde siinä sähkön ja lämmön erillisessä tuotannossa, joka on määrä korvata yhteistuotannolla.

Hyötysuhteen viitearvot lasketaan seuraavia periaatteita noudattaen:

i) yhteistuotantoyksiköiden osalta vertailu erillisen sähköntuotannon kanssa perustuu periaatteeseen, jonka mukaan vertailu tapahtuu polttoaineluokittain;

ii) kutakin yhteistuotantoyksikköä verrataan parhaaseen saatavilla olevaan ja taloudellisesti perusteltavissa olevaan teknologiaan, jota markkinoilla on käytetty sähkön ja lämmön erilliseen tuotantoon yhteistuotantoyksikön rakentamisvuonna;

iii) yli kymmenen vuotta vanhojen yhteistuotantoyksiköiden hyötysuhteen viitearvot asetetaan samalle tasolle kuin kymmenen vuotta vanhojen yksiköiden viitearvot;

iv) sähkön ja lämmön erillisen tuotannon hyötysuhteen viitearvoissa on otettava huomioon jäsenvaltioiden ilmastolliset erot.

LIITE IV

JULKISIIN HANKINTOIHIN LIITTYVÄT ENERGIATEHOKKUUSVAATIMUKSET

Tuotteita, palveluja, rakennuksia ja urakoita julkisia hankintoja tai käyttöoikeussopimuksia koskevassa myöntämismenettelyssä hankkivien hankintaviranomaisten ja -yksiköiden on

a) jos tuote kuuluu asetuksen (EU) 2017/1369 nojalla annetun delegoidun säädöksen, direktiivin 2010/30/EU tai siihen liittyvän komission säädöksen soveltamisalaan, hankittava ainoastaan mainitun asetuksen 7 artiklan 2 kohdassa säädetyt arviointiperusteet täyttäviä tuotteita;

b) jos a alakohdan soveltamisalaan kuulumaton tuote kuuluu direktiivin 2009/125/EY nojalla hyväksytyn täytäntöönpanotoimenpiteen soveltamisalaan, hankittava ainoastaan tuotteita, jotka vastaavat kyseisessä täytäntöönpanotoimenpiteessä määriteltyjä energiatehokkuuden viitearvoja;

c) jos tuote tai palvelu täyttää ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevat unionin kriteerit tai vastaavat saatavilla olevat kansalliset kriteerit, joilla on merkitystä asianomaisen tuotteen tai palvelun energiatehokkuuden kannalta, pyrittävä parhaansa mukaan hankkimaan ainoastaan sellaisia tuotteita ja palveluja, jotka täyttävät ainakin perustasolla vahvistetut tekniset eritelmät asiaankuuluvissa ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevissa unionin kriteereissä tai vastaavissa saatavilla olevissa kansallisissa kriteereissä, mukaan lukien muun muassa datakeskusten, palvelinhuoneiden ja pilvipalvelujen osalta, katuvalojen ja liikennevalojen osalta sekä tietokoneiden, monitoreiden, taulutietokoneiden ja älypuhelinten osalta;

d) hankittava ainoastaan renkaita, jotka kuuluvat asetuksessa (EU) 2020/740 määriteltyyn korkeimpaan polttoainetaloudellisuusluokkaan, mikä ei estä julkisia elimiä hankkimasta korkeimpaan märkäpitoluokkaan tai vierintämeluluokkaan kuuluvia renkaita, jos se on perusteltua turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyvistä syistä;

e) vaadittava palveluhankintasopimuksia koskevissa tarjouspyynnöissään, että palveluntarjoajat käyttävät kyseessä olevia palveluja tarjotessaan ainoastaan a, b ja d alakohtaa noudattavia tuotteita. Tätä vaatimusta sovelletaan ainoastaan uusiin tuotteisiin, joita palveluntarjoajat hankkivat osittain tai kokonaan kyseisen palvelun tarjoamista varten;

f) hankittava rakennuksia tai tehtävä uusia vuokrasopimuksia rakennuksista, jotka saavuttavat vähintään lähes nollaenergiatason, rajoittamatta kuitenkaan tämän direktiivin 6 artiklan soveltamista, paitsi jos hankinnan tarkoituksena on

   i) perusparannus tai purkaminen;

   ii) kun on kyse julkisista elimistä, myydä rakennus eteenpäin käyttämättä sitä julkisen elimen omiin tarkoituksiin, tai

   iii) säilyttää rakennus virallisesti suojeltuna osana määrättyä ympäristöä tai sen erityisen arkkitehtonisen tai historiallisen arvon vuoksi.

Tässä liitteessä olevassa f alakohdassa vahvistettujen vaatimusten noudattaminen on todennettava direktiivin 2010/31/EU 11 artiklassa tarkoitetuilla energiatehokkuustodistuksilla.

LIITE V

YHTEISET MENETELMÄT JA PERIAATTEET, JOIDEN MUKAISESTI LASKETAAN 8, 9 JA 10 ARTIKLAN SEKÄ 30 ARTIKLAN 14 KOHDAN MUKAISTEN ENERGIATEHOKKUUSVELVOITEJÄRJESTELMIEN TAI MUIDEN POLITIIKKATOIMIEN VAIKUTTAVUUS

1. Menetelmät, joiden mukaisesti lasketaan muista kuin verotustoimenpiteistä johtuvat energiansäästöt 8, 9 ja 10 artiklan sekä 30 artiklan 14 kohdan soveltamiseksi.

Velvoitetut, osallistuvat tai toimeksi saaneet osapuolet taikka täytäntöönpanevat viranomaiset voivat käyttää seuraavia menetelmiä energiansäästöjen laskemiseksi:

a) oletetut säästöt, vastaavien kohteiden aiempien, riippumattomasti valvottujen energiaparannusten tulosten perusteella. Lähestymistavasta käytetään yleisnimitystä ”ex-ante” (ennakkoon);

b) mitatut säästöt, jolloin toimenpiteen tai toimenpidepaketin toteuttamisella saatavat säästöt määritetään mittaamalla energian käytön todellinen vähentyminen, ottaen asianmukaisesti huomioon sellaiset kulutukseen mahdollisesti vaikuttavat tekijät kuin säästön lisäisyys, käyttöaste, tuotantotasot ja säätila. Lähestymistavasta käytetään yleisnimitystä ”ex-post” (jälkikäteen);

c) laskennalliset säästöt, jolloin käytetään teknisiä arvioita säästöistä. Tätä lähestymistapaa voi käyttää ainoastaan, jos luotettavien mittaustietojen saaminen tietystä kohteesta on vaikeaa tai suhteettoman kallista, esimerkiksi jos vaihdetaan kompressori tai sähkömoottori, jolla on eri kWh-luokka kuin sillä, jonka säästöt on mitattu riippumattomasti, tai jos kyseiset arviot toteutetaan kansallisesti vahvistettujen menetelmien ja viitearvojen pohjalta sellaisten pätevien tai akkreditoitujen asiantuntijoiden toimesta, jotka ovat riippumattomia asianomaisista velvoitetuista, osallistuvista tai toimeksi saaneista osapuolista;

d) laskiessaan 8 artiklan 3 kohdan soveltamiseksi energiansäästöjä, jotka voidaan ottaa huomioon kyseisen artiklan vaatimuksen täyttämisessä, jäsenvaltiot voivat arvioida energiansäästöt energiaköyhyydestä kärsivien henkilöiden, heikossa asemassa olevien asiakkaiden, pienituloisissa kotitalouksissa asuvien ihmisten tai tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien henkilöiden osalta teknisten arvioiden perusteella käyttäen standardisoituja käyttöasteeseen ja lämpöviihtyvyyteen perustuvia edellytyksiä tai parametreja, kuten kansallisissa rakennusmääräyksissä määriteltyjä parametreja. Jäsenvaltioiden olisi raportoitava komissiolle siitä, miten viihtyvyys otetaan huomioon rakennuksissa tehtävissä toimenpiteissä, ja toimitettava samassa yhteydessä selvitykset laskentamenetelmistään;

e) kyselyjen perusteella kartoitetut säästöt, jolloin määritetään kuluttajien reaktiot neuvontaan, tiedotuskampanjoihin, energiamerkintä- tai sertifiointijärjestelmiin taikka älykkäisiin mittausjärjestelmiin. Tätä lähestymistapaa saa käyttää ainoastaan sellaisten säästöjen osalta, jotka ovat seurausta muutoksista kuluttajien käyttäytymisessä. Sitä ei saa käyttää, jos säästöt johtuvat fyysisten toimenpiteiden toteuttamisesta.

2. Määritettäessä energiatehokkuustoimenpidettä koskevia energiansäästöjä 8, 9 ja 10 artiklan sekä 30 artiklan 14 kohdan soveltamiseksi sovelletaan seuraavia periaatteita:

a) jäsenvaltioiden on osoitettava, että yksi politiikkatoimen uusista tai nykyisistä tavoitteista on energiansäästöjen aikaansaaminen loppukäytössä 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ja niiden on toimitettava todisteet ja asiakirjansa, jotka osoittavat, että energiansäästöt ovat seurausta politiikkatoimesta, mukaan lukien vapaaehtoiset sopimukset;

b) säästöjen on osoitettava olevan lisäsäästöjä niihin nähden, jotka olisivat syntyneet joka tapauksessa ilman velvoitettujen, osallistuvien tai toimeksi saaneiden osapuolien tai täytäntöönpanevien viranomaisten toimia. Sen määrittämiseksi, mitä säästöjä voidaan pitää lisäsäästöinä, jäsenvaltioiden on otettava huomioon se, miten energian käyttö ja kysyntä kehittyisivät, jos kyseistä politiikkatoimea ei olisi, ottaen huomioon ainakin seuraavat tekijät: energiankulutuksen suuntaukset, muutokset kuluttajien käyttäytymisessä, teknologian edistyminen ja muiden unionin ja kansallisella tasolla toteutettujen toimenpiteiden aiheuttamat muutokset;

c) unionin pakottavan lainsäädännön täytäntöönpanosta johtuvia säästöjä pidetään säästöinä, jotka olisivat syntyneet joka tapauksessa, eikä niitä sen vuoksi saa ilmoittaa säästöinä 8 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa. Kyseisestä vaatimuksesta poiketen olemassa olevien rakennusten korjaukseen liittyvät säästöt, mukaan lukien säästöt, jotka saadaan rakennusten energiatehokkuutta koskevien vähimmäisvaatimusten täytäntöönpanosta direktiivin 2010/31/EU mukaisesti, voidaan ilmoittaa energiansäästöinä 8 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa, edellyttäen että tämän liitteen 3 kohdan h alakohdassa tarkoitettu olennaisuutta koskeva vaatimus täyttyy. Toimenpiteet, joilla edistetään 5 ja 6 artiklan mukaista energiatehokkuuden parantamista julkisella sektorilla, voidaan mahdollisesti ottaa huomioon 8 artiklan 1 kohdan mukaisten energiansäästövaatimusten täyttämiseksi, edellyttäen että toimet johtavat todennettavissa ja mitattavissa tai arvioitavissa oleviin energiansäästöihin loppukäytössä. Energiansäästöjen laskennassa on noudatettava tätä liitettä;

d) SEUT 122 artiklan mukaisten hätätilasääntöjen nojalla toteutettujen energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden täytäntöönpanosta johtuvat loppukäytön energiansäästöt voidaan ilmoittaa 8 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi edellyttäen, että ne johtavat todennettavissa ja mitattavissa tai arvioitavissa oleviin energiansäästöihin loppukäytössä, lukuun ottamatta niitä energiansäästöjä, jotka johtuvat annostelu- tai rajoittamistoimenpiteistä;

e) asetuksen (EU) 2018/842 nojalla toteutetut toimenpiteet voidaan katsoa vaikutuksellisiksi, mutta jäsenvaltioiden on osoitettava, että ne johtavat todennettavissa ja mitattavissa tai arvioitavissa oleviin energiansäästöihin loppukäytössä. Energiansäästöjen laskennassa on noudatettava tätä liitettä;

f) jäsenvaltiot saavat ottaa direktiivin 2003/87/EY IV a luvun soveltamisalaan kuuluvilla aloilla tai siihen kuuluvissa laitoksissa toteutetuista politiikkatoimista johtuvat loppukäytön energiansäästöt huomioon vain, jos ne ovat seurausta tämän direktiivin 9 tai 10 artiklan täytäntöönpanosta ja jos ne menevät pidemmälle kuin direktiivissä 2003/87/EY vahvistetut vaatimukset tai pidemmälle kuin kyseisen direktiivin mukaisiin maksutta jaettaviin päästöoikeuksiin liittyvien toimien täytäntöönpano. Jäsenvaltioiden on osoitettava, että politiikkatoimilla saavutetaan todennettavissa ja mitattavissa tai arvioitavissa olevia loppukäytön energiansäästöjä. Energiansäästöjen laskennassa on noudatettava tätä liitettä. Jos yhteisö on tämän direktiivin 9 artiklan mukaisen kansallisen energiatehokkuusvelvoitejärjestelmän ja direktiivin 2003/87/EY IV a luvun nojalla rakennuksia ja maantieliikennettä koskevan EU:n päästökauppajärjestelmän velvoitettu osapuoli, seuranta- ja todentamisjärjestelmällä on varmistettava, että polttoaineen kulutukseen kyseisen luvun mukaisesti suoritetun luovuttamisen yhteydessä eteenpäin siirretty hiilen hinta otetaan huomioon laskettaessa sen energiansäästötoimenpiteistä saatavia energiansäästöjä ja raportoitaessa niistä;

g) säästöiksi voidaan laskea ainoastaan ne osuudet säästöistä, jotka ylittävät seuraavat tasot:

i) uusia henkilöautoja ja uusia kevyitä hyötyajoneuvoja koskevat unionin päästönormit, jotka johtuvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/631 ([1]) täytäntöönpanosta; jäsenvaltioiden on toimitettava perustelunsa, olettamuksensa ja laskentamenetelmänsä, jotka osoittavat lisäisyyden unionin uusiin ajoneuvoja koskeviin CO_2-vaatimuksiin;

ii) unionin vaatimukset, jotka koskevat tiettyjen energiaan liittyvien tuotteiden poistamista markkinoilta direktiivin 2009/125/EY mukaisten täytäntöönpanotoimenpiteiden toteuttamisen johdosta. Jäsenvaltioiden on toimitettava näyttönsä, olettamuksensa ja laskentamenetelmänsä lisäisyyyden osoittamiseksi;

h) sellainen politiikka sallitaan, jolla tähdätään tuotteiden, laitteiden, liikennejärjestelmien, ajoneuvojen ja polttoaineiden, rakennusten ja rakennuselementtien, prosessien tai markkinoiden energiatehokkuustason parantamiseen, lukuun ottamatta politiikkatoimia,

i) jotka koskevat fossiilisten polttoaineiden suoran polton teknologioiden käyttöä ja on pantu uusina täytäntöön 1 päivästä tammikuuta 2026 alkaen, ja

ii) joilla tuetaan fossiilisten polttoaineiden suoran polton teknologioiden käyttöä asuinrakennuksissa 1 päivästä tammikuuta 2026 alkaen;

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/631, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, hiilidioksidipäästönormien asettamisesta uusille henkilöautoille ja uusille kevyille hyötyajoneuvoille ja asetusten (EY) N:o 443/2009 ja (EU) N:o 510/2011 kumoamisesta (EUVL L 111, 25.4.2019, s. 13).

i) energiansäästöä, joka syntyy 1 päivästä tammikuuta 2024 alkaen uusina täytäntöönpannuista politiikkatoimista, jotka koskevat fossiilisten polttoaineiden suoraa palamista tuotteissa, laitteissa, liikennejärjestelmissä, ajoneuvoissa, rakennuksissa tai rakentamisessa, ei oteta huomioon 8 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun energiansäästövelvoitteen täyttämiseksi. Teknologioiden yhdistelmiä edistävien politiikkatoimien tapauksessa fossiilisten polttoaineiden polttoteknologioihin liittyvien energiansäästöjen osuutta ei oteta huomioon 1 päivästä tammikuuta 2024 alkaen;

j) edellä olevasta i alakohdasta poiketen 1 päivän tammikuuta 2024 ja 31 päivän joulukuuta 2030 välisenä aikana fossiilisten polttoaineiden suoran polton teknologioista saatavat energiansäästöt, jotka parantavat energiatehokkuutta teollisuusalan energiaintensiivisissä yrityksissä, voidaan katsoa energiansäästöiksi vain 8 artiklan 1 kohdan b ja c alakohtaa sovellettaessa 31 päivään joulukuuta 2030 asti, edellyttäen, että:

i) yritys on tehnyt energiakatselmuksen 11 artiklan 2 kohdan nojalla ja toteutussuunnitelman, johon kuuluu:

— katsaus kaikista kustannustehokkaista energiatehokkuustoimista, joiden takaisinmaksuaika on viisi vuotta tai vähemmän jäsenvaltion toimittamien yksinkertaisen takaisinmaksuajan menetelmien perusteella,

— aikataulu kaikkien suositeltujen energiatehokkuustoimenpiteiden täytäntöön panemiseksi takaisinmaksuajan ollessa viisi vuotta tai vähemmän,

— laskelma suositeltujen energiatehokkuustoimenpiteiden seurauksena odotettavista energiansäästöistä, ja

— fossiilisten polttoaineiden suoran polttoteknologian käyttöön liittyvät energiatehokkuustoimenpiteet, ja niitä koskevat tiedot, jotka ovat tarpeen

— sen todistamiseen, että yksilöity toimenpide ei lisää tarvittavan energian määrää tai laitoksen kapasiteettia,

— sen perustelemiseen, että kestävien muiden kuin fossiilisten polttoaineteknologioiden käyttöönotto ei ole teknisesti toteuttavissa,

— sen osoittamiseen, että fossiilisten polttoaineiden suoran polton teknologia noudattaa ajantasaisimpia vastaavia unionin päästönormeja ja estää teknologiavalintoihin sitoutumisen varmistamalla tulevan yhteensopivuuden ilmastoneutraalien muiden kuin fossiilisten polttoaineiden ja teknologioiden kanssa;

ii) fossiilisten polttoaineiden suoran polton teknologioiden käytön jatkaminen on energiatehokkuustoimenpide, jolla vähennetään energiankulutusta takaisinmaksuajan ollessa viisi vuotta tai vähemmän jäsenvaltion toimittamien yksinkertaisen takaisinmaksuajan menetelmien perusteella, jota suositellaan 11 artiklan 2 kohdan mukaisen energiakatselmuksen tuloksena ja joka sisältyy täytäntöönpanosuunnitelmaan;

iii) fossiilisten polttoaineiden suoran polton teknologioiden käyttö noudattaa ajantasaisimpia vastaavia unionin päästönormeja, ei johda teknologiavalintoihin sitoutumiseen ja varmistaa tulevan yhteensopivuuden ilmastoneutraalien muiden kuin fossiilisten polttoaineiden ja teknologioiden kanssa;

iv) fossiilisten polttoaineiden suoran polton teknologioiden käyttö yrityksessä ei lisää energiankulutusta eikä laitoksen kapasiteettia kyseisessä yrityksessä;

v) toimitetaan näyttöä siitä, että yksikään vaihtoehtoinen, kestävä, muu kuin fossiilisiin polttoaineisiin perustuva ratkaisu ei ollut teknisesti toteutettavissa;

vi) fossiilisten polttoaineiden suoran polton teknologioiden käyttö johtaa todennettavissa ja mitattavissa tai arvioitavissa oleviin energiansäästöihin loppukäytössä tämän liitteen mukaisesti laskettuna;

vii) näyttö on julkaistu verkkosivulla tai on asetettu julkisesti saataville kaikille asiasta kiinnostuneille kansalaisille;

k) toimenpiteet, joilla edistetään pienimuotoisen uusiutuvan energian teknologian asentamista rakennuksiin tai rakennusten yhteyteen, voidaan ottaa huomioon 8 artiklan 1 kohdan mukaisten energiansäästövaatimusten täyttämiseksi, edellyttäen että toimista seuraa todennettavissa ja mitattavissa tai arvioitavissa olevia energiansäästöjä loppukäytössä. Energiansäästöjen laskennassa on noudatettava tätä liitettä;

l) toimenpiteet, joilla edistetään aurinkolämpöteknologian asentamista, voidaan ottaa huomioon 8 artiklan 1 kohdan mukaisten energiansäästövaatimusten täyttämiseksi, edellyttäen että toimista seuraa todennettavissa ja mitattavissa tai arvioitavissa olevia energiansäästöjä loppukäytössä. Aurinkolämpötekniikalla auringon säteilystä tuotettu lämpö voidaan olla ottamatta huomioon sen loppukäytön energiankulutuksessa;

m) tehokkaampien tuotteiden ja ajoneuvojen käyttöönottoa vauhdittavan politiikan osalta, lukuun ottamatta fossiilisten polttoaineiden suoraa polttoa koskevia, 1 päivästä tammikuuta 2024 uusina täytäntöönpantavia politiikkatoimia, voidaan ilmoittaa täysimääräiset säästöt, edellyttäen että osoitetaan, että tällainen käyttöönotto tapahtuu ennen tuotteen tai ajoneuvon odotetun keskimääräisen käyttöiän päättymistä tai ennen kuin tuote tai ajoneuvo tavallisesti korvattaisiin ja että säästöt ilmoitetaan vain siihen asti, kun korvattavan tuotteen tai ajoneuvon odotettu keskimääräinen käyttöikä päättyy;

n) edistäessään energiatehokkuustoimenpiteiden käyttöönottoa jäsenvaltioiden on tarvittaessa varmistettava, että tuotteiden, palvelujen ja toimenpiteiden käyttöönoton laatunormeista pidetään kiinni tai että tällaisia normeja otetaan käyttöön, jos niitä ei ole;

o) alueiden välisten sääolosuhteiden erojen huomioon ottamiseksi jäsenvaltiot voivat päättää mukauttaa säästöt tiettyyn vakioarvoon tai hyväksyä erilaisia energiansäästöjä alueiden välisten lämpötilavaihtelujen mukaisesti;

p) energiansäästöjen laskennassa on otettava huomioon toimenpiteiden elinkaari ja se, missä tahdissa säästöt pienenevät ajan mittaan. Kyseinen laskelma tehdään laskemalla kullakin yksittäisellä toimella saavutettavat säästöt sen soveltamisen alkamispäivän ja kunkin velvoitekauden loppumispäivän välisenä aikana. Vaihtoehtoisesti jäsenvaltiot voivat valita toisen menetelmän, jolla arvioidaan päästävän vähintään samaan säästöjen kokonaismäärään. Käyttäessään muuta menetelmää jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseistä menetelmää käyttäen laskettu energiansäästöjen kokonaismäärä ei ylitä sitä energiansäästöjen määrää, joka olisi saatu tulokseksi laskemalla yhteen kullakin yksittäisellä toimella saavutettavat säästöt soveltamisen alkamispäivän ja vuoden 2030 välisenä aikana. Jäsenvaltioiden on kuvailtava yksityiskohtaisesti asetuksen (EU) 2018/1999 3 ja 7–12 artiklan nojalla ilmoitetuissa yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan, mitä muita menetelmiä ne ovat käyttäneet ja mihin toimiin on ryhdytty sen varmistamiseksi, että tätä laskentaa koskevaa sitovaa vaatimusta noudatetaan.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että seuraavat 10 artiklan ja 30 artiklan 14 kohdan nojalla toteutettuja politikkatoimia koskevat vaatimukset täyttyvät:

a) politiikkatoimilla ja yksittäisillä toimilla saadaan aikaan todennettavia energiansäästöjä loppukäytössä;

b) tapauksen mukaan kunkin osallistuvan osapuolen, toimeksi saaneen osapuolen tai täytäntöönpanevan viranomaisen vastuu on määritelty selvästi;

c) energiansäästöt, jotka saavutetaan tai on määrä saavuttaa, on määritelty avoimesti;

d) vaadittujen tai politiikkatoimella saavutettavien energiansäästöjen määrä on ilmaistu joko primäärienergian kulutuksena tai energian loppukulutuksena 31 artiklassa tarkoitettuja tehollisia lämpöarvoja tai primäärienergiakertoimia käyttäen;

e) toimeksi saaneiden osapuolten, osallistuvien osapuolten ja täytäntöönpanevien viranomaisten saavuttamista energiansäästöistä laaditaan vuotuinen raportti, joka asetetaan julkisesti saataville, sekä tiedot energiansäästöjen vuotuisista suuntauksista;

f) tuloksia seurataan ja aiheellisia toimenpiteitä toteutetaan, jos edistyminen ei ole tyydyttävää;

g) yksittäisellä toimella saavutettuja energiansäästöjä ei saa ilmoittaa useampi kuin yksi osapuoli;

h) osoitetaan, että osallistuvan osapuolen, toimeksi saaneen osapuolen tai täytäntöönpanevan viranomaisen toiminta on vaikuttanut konkreettisesti ilmoitettujen säästöjen syntyyn;

i) osallistuvan osapuolen, toimeksi saaneen osapuolen tai täytäntöönpanevan viranomaisen toiminnalla ei ole kielteisiä vaikutuksia energiaköyhyydestä kärsiviin ihmisiin, heikossa asemassa oleviin asiakkaisiin ja soveltuvin osin sosiaalisessa asuntotarjonnassa asuviin henkilöihin.

4. Määritettäessä 10 artiklan nojalla käyttöön otetuilla verotukseen liittyvillä politiikkatoimilla saavutettua energiansäästöä on sovellettava seuraavia periaatteita:

a) huomioon otetaan vain sellaisilla verotustoimenpiteillä saavutetut energiansäästöt, jotka ylittävät neuvoston direktiiveissä 2003/96/EY ([2]) tai 2006/112/EY ([3]) vaaditut polttoaineverojen vähimmäistasot;

b) energiaverotustoimenpiteiden vaikutuksen laskemiseen käytettyjen lyhyen aikavälin hintajoustojen on edustettava energian kysynnän reagoivuutta hinnan muutoksiin, ja ne on arvioitava tuoreiden ja edustavien virallisten tietolähteiden perusteella, joita sovelletaan kyseisen jäsenvaltion osalta ja jotka perustuvat, tapauksen mukaan, riippumattoman laitoksen asiaan liittyviin tutkimuksiin. Jos käytetään muuta hintajoustoa kuin lyhyen aikavälin hintajoustoa, jäsenvaltioiden on selitettävä, miten muun unionin lainsäädännön täytäntöönpanosta johtuvat energiatehokkuuden parannukset on sisällytetty energiansäästöjen arvioinnissa käytettävään perustasoon tai miten on vältetty muusta unionin lainsäädännöstä saatujen energiansäästöjen laskeminen kahteen kertaan;

c) energiansäästöt, jotka saavutetaan asiaan liittyvillä veropoliittisilla välineillä, mukaan lukien verokannustimet tai maksut rahastoon, on laskettava erikseen;

d) lyhyen aikavälin hintajoustoa koskevia arvioita olisi käytettävä verotoimenpiteistä saatavien energiansäästöjen arviointiin, jotta vältetään päällekkäisyydet unionin lainsäädännön ja muiden politiikkatoimien kanssa;

e) jäsenvaltioiden on määritettävä verotuksen ja vastaavien toimenpiteiden jakaumavaikutukset energiaköyhyydestä kärsiviin henkilöihin, heikossa asemassa oleviin asiakkaisiin ja soveltuvin osin sosiaalisessa asuntotarjonnassa asuviin henkilöihin, ja osoitettava 24 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan mukaisesti toteutettujen hillintätoimenpiteiden vaikutukset;

f) jäsenvaltioiden on toimitettava näyttöä, mukaan lukien laskentamenetelmät, siitä että jos energia- tai hiiliverotoimenpiteiden tai direktiivin 2003/87/EY mukaisen päästökaupan vaikutukset ovat päällekkäisiä, energiansäästöjä ei lasketa kahteen kertaan.

5. Menetelmän ilmoittaminen

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisesti komissiolle ehdottamansa yksityiskohtainen menetelmä, jota ne aikovat soveltaa tämän direktiivin 9 ja 10 artiklassa sekä 30 artiklan 14 kohdassa tarkoitettujen energiatehokkuusvelvoitejärjestelmien ja vaihtoehtoisten toimenpiteiden toimintaan. Verotusta lukuun ottamatta tällaisessa ilmoituksessa on annettava seuraavat tiedot:

a) 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla vaaditun energiansäästön taso tai odotetut säästöt koko 1 päivän tammikuuta 2021 ja 31 päivän joulukuuta 2030 väliseltä ajalta;

b) miten 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla vaadittu uusien energiansäästöjen laskettu määrä tai odotetut energiansäästöt jaksotetaan velvoitekauden aikana;

c) velvoitetut, osallistuvat tai toimeksi saaneet osapuolet tai täytäntöönpanevat viranomaiset;

d) kohdealat;

e) politiikkatoimet ja yksittäiset toimet, mukaan luettuna energiasäästöjen odotettu kumulatiivinen kokonaismäärä kutakin toimea kohti;

([2]) Neuvoston direktiivi 2003/96/EY, annettu 27 päivänä lokakuuta 2003, energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta (EUVL L 283, 31.10.2003, s. 51).

([3]) Neuvoston direktiivi 2006/112/EY, annettu 28 päivänä marraskuuta 2006, yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä (EUVL L 347, 11.12.2006, s. 1).

f) kansallisesta energiatehokkuusrahastosta rahoitetut politiikkatoimet tai ohjelmat tai toimenpiteet, jotka toteutetaan ensisijaisesti energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja tapauksen mukaan sosiaalisessa asuntotuotannossa asuvien henkilöiden keskuudessa;

g) energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja tapauksen mukaan sosiaalisessa asuntotuotannossa asuvien henkilöiden energiansäästöjen osuus ja määrä;

h) tapauksen mukaan sovelletut indikaattorit ja 8 artiklan 3 kohdan nojalla vahvistettujen politiikkatoimien aritmeettinen keskiarvo ja tulokset;

i) tapauksen mukaan 8 artiklan 3 kohdan nojalla toteutettujen politiikkatoimien vaikutukset ja haittavaikutukset energiaköyhyydestä kärsiviin ihmisiin, heikossa asemassa oleviin asiakkaisiin ja tapauksen mukaan sosiaalisessa asuntotarjonnassa asuviin henkilöihin;

j) velvoitekauden kesto energiatehokkuusvelvoitejärjestelmän osalta;

k) tapauksen mukaan velvoitetuille osapuolille asetettujen energiasäästö- tai kustannusalennustavoitteiden määrä energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja tapauksen mukaan sosiaalisessa asuntotuotannossa asuvien henkilöiden keskuudessa;

l) politiikkatoimeen liittyvät toimet;

m) laskentamenetelmä, myös se, miten lisäisyys ja vaikutuksellisuus määritetään ja mitä menetelmiä ja viitearvoja käytetään oletettuja tai laskennallisia säästöjä varten, ja soveltuvin osin käytetyt teholliset lämpöarvot ja muuntokertoimet;

n) toimenpiteiden elinikä ja eliniän laskentatapa tai se, mihin se perustuu;

o) jäsenvaltion sisäisten sääolosuhteiden erojen käsittelytapa;

p) 9 ja 10 artiklan nojalla toteutettuja toimenpiteitä koskevat seuranta- ja todentamisjärjestelmät ja se, miten niiden riippumattomuus velvoitetuista, osallistuvista tai toimeksi saaneista osapuolista varmistetaan;

q) verojen osalta:

   i) kohdealat ja veronmaksajaryhmä;

   ii) täytäntöönpaneva viranomainen;

   iii) odotetut säästöt;

   iv) verotoimenpiteen kesto;

   v) laskentamenetelmä, myös käytetyt hintajoustot ja miten ne on määritetty; ja

   vi) miten päällekkäisyyttä direktiivin 2003/87/EY mukaisen päästökaupan kanssa on vältetty ja kahteen kertaan laskemisen riski poistettu.

LIITE VI

ENERGIAKATSELMUKSIA KOSKEVAT VÄHIMMÄISVAATIMUKSET, MUKAAN LUKIEN ENERGIANHALLINTAJÄRJESTELMIEN OSANA TOTEUTETTAVAT KATSELMUKSET

Edellä 11 artiklassa tarkoitettujen energiakatselmusten on

a) perustuttava ajan tasalla oleviin, mitattuihin ja jäljitettävissä oleviin operatiivisiin tietoihin energiankulutuksesta ja (sähkön osalta) kuormitusjakaumista;

b) sisällettävä yksityiskohtaisen katsauksen rakennusten tai rakennusryhmien, teollisen toiminnan tai teollisuuslaitosten, liikenne mukaan lukien, energiankulutuksen rakenteesta;

c) yksilöitävä energiatehokkuustoimenpiteitä energiankulutuksen vähentämiseksi;

d) yksilöitävä uusiutuvan energian kustannustehokkaan käytön tai tuotannon potentiaali;

e) perustuttava mahdollisuuksien mukaan elinkaarikustannusten analysointiin yksinkertaisen takaisinmaksuajan sijasta, jotta voidaan ottaa huomioon pitkän tähtäimen säästöt, pitkän tähtäimen investointien jäännösarvot ja diskonttokorot;

f) oltava suhteellisia ja riittävän edustavia, jotta niiden perusteella voidaan muodostaa luotettava kuva kokonaisenergiatehokkuudesta ja todeta luotettavalla tavalla merkittävimmät parannusmahdollisuudet.

Energiakatselmusten on mahdollistettava yksityiskohtaisten ja todennettujen laskelmien tekeminen ehdotetuille toimille, jotta mahdollisista säästöistä saadaan selkeää tietoa.

Energiakatselmuksissa käytettyjen tietojen on tallennettavissa historiallista analyysia ja tuloksellisuuden seurantaa varten.

LIITE VII

DATAKESKUSTEN ENERGIATEHOKKUUDEN SEURANTAA JA JULKAISEMISTA KOSKEVAT VÄHIMMÄISVAATIMUKSET

Ainakin seuraavat 12 artiklassa tarkoitettujen datakeskusten energiatehokkuutta koskevat tiedot edellyttävät seuraamista ja julkaisemista:

a) datakeskuksen nimi, datakeskuksen omistajan ja operaattoreiden nimi, päivämäärä, jona datakeskus on aloittanut toimintansa, ja kunta, jossa datakeskus sijaitsee;

b) datakeskuksen pinta-ala, asennettu teho, vuotuinen saapuva ja lähtevä dataliikenne ja datakeskuksessa tallennetun ja käsitellyn datan määrä;

c) datakeskuksen suorituskyky viimeisen kokonaisen kalenterivuoden aikana muun muassa energiankulutusta, sähkönkäyttöä, lämpötilan asetuspisteitä, hukkalämmön käyttöä, vedenkäyttöä ja uusiutuvan energian käyttöä koskevien keskeisten suorituskykyindikaattoreiden mukaisesti käyttäen tapauksen mukaan perustana CEN/CENELEC EN 50600–4 ”Tietoteknologia – datakeskuslaitokset ja infrastruktuurit” -standardia 33 artiklan 3 kohdan nojalla hyväksytyn delegoidun säädöksen voimaantuloon asti.

LIITE VIII

MAAKAASUN TOSIASIALLISEEN KULUTUKSEEN PERUSTUVAA LASKUTUSTA JA LASKUTUSTIETOJA KOSKEVAT VÄHIMMÄISVAATIMUKSET

1. Laskutusta koskevat vähimmäisvaatimukset

1.1. Tosiasialliseen kulutukseen perustuva laskutus

Jotta loppuasiakkaat voisivat säännellä omaa energiankulutustaan, laskutuksen olisi tapahduttava tosiasiallisen kulutuksen perusteella vähintään kerran vuodessa, ja laskutustiedot olisi pyynnöstä tai jos asiakkaat ovat valinneet sähköisen laskutuksen asetettava saataville vähintään neljännesvuosittain pyynnöstä, tai muutoin kaksi kertaa vuodessa. Vain ruoanvalmistustarkoituksiin käytettävä kaasu voidaan jättää tämän vaatimuksen ulkopuolelle.

1.2. Laskuun sisältyvät vähimmäistiedot

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tapauksen mukaan laskuissa, sopimuksissa, liiketoimissa ja jakeluasemilla saatavissa kuiteissa tai niiden mukana asetetaan loppuasiakkaiden saataville selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla seuraavat tiedot:

a) voimassa olevat energian tosiasialliset hinnat ja todellinen kulutus;

b) loppuasiakkaan nykyisen energiankulutuksen ja saman kauden edellisen vuoden kulutuksen vertailu mieluiten graafisessa muodossa;

c) sellaisten kuluttajajärjestöjen, energiatoimistojen tai vastaavien elinten yhteystiedot, mukaan lukien internetsivustojen osoitteet, joilta voi saada tietoa saatavilla olevista energiatehokkuutta parantavista toimenpiteistä, vertailukelpoisista loppuasiakasprofiileista ja energiaa käyttävien laitteiden objektiivisista teknisistä eritelmistä.

Lisäksi jäsenvaltioiden on aina siellä, missä se on mahdollista ja hyödyksi, varmistettava, että laskuissa, sopimuksissa, liiketoimissa ja jakeluasemilla saatavissa kuiteissa, niiden mukana tai niihin merkittyinä asetetaan loppuasiakkaiden saataville selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla vertailut saman käyttäjäluokan loppuasiakkaan keskimääräisen normeeratun tai vertailukäyttäjän kanssa.

1.3. Energiatehokkuutta koskeva neuvonta laskuissa ja muu loppuasiakkaille annettava palaute

Energian jakelijoiden, jakeluverkonhaltijoiden ja energian vähittäismyyntiyritysten on sopimuksia ja sopimusmuutoksia lähettäessään sekä asiakkaiden saamissa laskuissa tai henkilöasiakkaille suunnattujen internetsivustojen kautta ilmoitettava asiakkailleen selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla sellaisten riippumattomien kuluttajaneuvontakeskusten, energiatoimistojen tai vastaavien elinten yhteystiedot, mukaan lukien niiden internetosoitteet, joista he voivat saada neuvoja saatavilla olevista energiatehokkuustoimenpiteistä, energiankulutuksensa vertailuprofiileista ja energiaa käyttävien laitteiden teknisistä eritelmistä, joiden avulla he voivat vähentää kyseisten laitteiden kulutusta.

LIITE IX

LÄMMITYKSEN, JÄÄHDYTYKSEN JA LÄMPIMÄN KÄYTTÖVEDEN LASKUTUS- JA KULUTUSTIETOJA KOSKEVAT VÄHIMMÄISVAATIMUKSET

1. Todelliseen kulutukseen tai lämmityskustannusten jakolaitteiden lukemiin perustuva laskutus

Jotta loppukäyttäjät voivat säännellä omaa energiankulutustaan, laskutuksen on tapahduttava todellisen kulutuksen tai lämmityskustannusten jakolaitteiden lukemien perusteella vähintään kerran vuodessa.

2. Laskutus- tai kulutustietojen vähimmäistiheys

Jos etäluettavat mittarit tai lämmityskustannusten jakolaitteet on asennettu, todelliseen kulutukseen tai lämmityskustannusten jakolaitteiden lukemiin perustuvat laskutus- tai kulutustiedot on 31 päivään joulukuuta 2021 saakka toimitettava loppukäyttäjille vähintään neljännesvuosittain pyynnöstä tai jos loppuasiakkaat ovat valinneet sähköisen laskutuksen, taikka muutoin kaksi kertaa vuodessa.

Jos etäluettavat mittarit tai lämmityskustannusten jakolaitteet on asennettu, todelliseen kulutukseen tai lämmityskustannusten jakolaitteiden lukemiin perustuvat laskutus- tai kulutustiedot on 1 päivästä tammikuuta 2022 lähtien toimitettava loppukäyttäjille vähintään kuukausittain. Ne voidaan myös asettaa saataville internetin kautta ja päivittää niin usein kuin käytettävät mittauslaitteet ja järjestelmät sen mahdollistavat. Lämmitys ja jäähdytys voidaan vapauttaa kyseisestä vaatimuksesta lämmitys- tai jäähdytyskausien ulkopuolella.

3. Laskuun sisältyvät vähimmäistiedot

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että laskuissa tai niiden mukana asetetaan loppukäyttäjien saataville selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla seuraavat todelliseen kulutukseen tai lämmityskustannusten jakolaitteiden lukemiin perustuvat tiedot:

a) voimassa olevat energian tosiasialliset hinnat ja todellinen kulutus tai lämmityskustannusten kokonaismäärä ja lämmityskustannusten jakolaitteiden lukemat;

b) käytetty polttoainesekoitus sekä siihen liittyvät vuotuiset kasvihuonekaasupäästöt, myös loppukäyttäjille, jotka käyttävät kaukolämmitystä tai -jäähdytystä, ja kuvaus sovellettavista eri veroista, maksuista ja tariffeista;

c) loppukäyttäjän nykyisen energiankulutuksen ja edellisen vuoden saman kauden kulutuksen vertailu graafisessa muodossa sekä ilmaston mukaan korjattuina lämmityksen ja jäähdytyksen osalta;

d) sellaisten kuluttajajärjestöjen, energiatoimistojen tai vastaavien elinten yhteystiedot, mukaan lukien internetsivustojen osoitteet, joilta voi saada tietoa saatavilla olevista energiatehokkuutta parantavista toimenpiteistä, vertailukelpoisista loppukäyttäjäprofiileista ja energiaa käyttävien laitteiden objektiivisista teknisistä eritelmistä;

e) tiedot jäsenvaltioissa sovellettavista asiaankuuluvista valitusmenettelyistä, oikeusasiamiehen palveluista tai vaihtoehtoisista riitojenratkaisumekanismeista;

f) vertailut saman käyttäjäluokan keskimääräisen vakioidun tai vertailukohtana pidettävän loppukäyttäjän kanssa. Sähköisten laskujen tapauksessa tällainen vertailu voidaan asettaa sen sijaan saataville verkossa ja merkittynä laskuihin.

Jäsenvaltiot voivat rajoittaa ensimmäisen alakohdan b alakohdassa tarkoitettua kasvihuonekaasupäästöistä ilmoittamista koskevan vaatimuksen soveltamisalaa niin, että se koskee vain toimituksia sellaisista kaukolämpöjärjestelmistä, joiden nimellinen kokonaislämpöteho on yli 20 MW.

Laskuissa, jotka eivät perustu todelliseen kulutukseen tai lämmityskustannusten jakolaitteen lukemiin, on oltava selkeä ja ymmärrettävä selvitys siitä, miten laskussa esitetty määrä on laskettu, ja ainakin d ja e alakohdassa tarkoitetut tiedot.

LIITE X

LÄMMITYKSEN JA JÄÄHDYTYKSEN TEHOSTAMISMAHDOLLISUUDET

Edellä 25 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun kansallisten lämmitys- ja jäähdytysmahdollisuuksien kattavaan arviointiin on sisällyttävä seuraavat seikat ja niiden on perustuttava seuraaviin seikkoihin:

I osa

SELVITYS LÄMMITYKSESTÄ JA JÄÄHDYTYKSESTÄ

1. lämmityksen ja jäähdytyksen kysyntä arvioituna hyötyenergiana ([1]) ja määritettynä lopullisena energiankulutuksena gigawattitunteina (GWh) vuodessa ([2]) sektoreittain:

   a) kotitaloudet;

   b) palvelut;

   c) teollisuus;

   d) muut alat, joiden oma kulutus on yli 5 prosenttia kansallisesta hyötylämmityksen ja -jäähdytyksen tarpeesta;

2. nykyisen lämmityksen ja jäähdytyksen yksilöiminen tai a alakohdan i alakohdan tapauksessa yksilöiminen tai arvio:

   a) tekniikoittain gigawattitunteina vuodessa ([3]) 1 kohdassa tarkoitetuilla aloilla, erottaen toisistaan fossiilisista ja uusiutuvista energialähteistä saatu energia, jos mahdollista:

      i) tuotettu paikalla kotitalouksissa tai palveluntarjoamispaikoissa

         — lämpökattiloilla;

         — tehokkaalla lämmön ja sähkön yhteistuotannolla;

         — lämpöpumpuilla;

         — muilla tekniikoilla ja muista lähteistä paikan päällä;

      ii) tuotettu paikalla muualla kuin palveluntarjoamispaikoissa tai kotitalouksissa

         — lämpökattiloilla;

         — tehokkaalla lämmön ja sähkön yhteistuotannolla;

         — lämpöpumpuilla;

         — muilla tekniikoilla ja muista lähteistä paikan päällä;

      iii) tuotettu muualla kuin paikan päällä

         — tehokkaalla lämmön ja sähkön yhteistuotannolla;

         — hukkalämmöllä;

         — muilla tekniikoilla ja muista lähteistä muualla kuin paikan päällä;

   b) sellaisten laitosten yksilöinti, jotka tuottavat hukkalämpöä tai -kylmää, ja niiden mahdollinen lämmitys- tai jäähdytysenergian tuotanto vuodessa gigawattitunteina:

      i) lämpövoimalat, jotka pystyvät heti tai jälkiasennusten jälkeen tuottamaan hukkalämpöä, jonka kokonaislämpöteho on yli 50 MW;

      ii) lämmön ja sähkön yhteistuotantolaitokset, joissa käytetään liitteessä II olevassa II osassa tarkoitettuja tekniikoita ja joiden kokonaislämpöteho on yli 20 MW;

      iii) jätteenpolttolaitokset;

([1]) Loppukäyttäjien lämmityksen ja jäähdytyksen kysynnän tyydyttämiseksi tarvittavan lämpöenergian määrä.
([2]) Olisi käytettävä tuoreimpia saatavilla olevia tietoja.
([3]) Olisi käytettävä tuoreimpia saatavilla olevia tietoja.

iv) uusiutuvan energian laitokset, joiden kokonaislämpöteho on yli 20 MW, jotka eivät ole i ja ii alakohdassa tarkoitettuja laitoksia ja jotka tuottavat lämmitystä tai jäähdytystä uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa energiaa käyttäen;

v) teollisuuslaitokset, joiden kokonaislämpöteho on yli 20 MW ja jotka voivat tuottaa hukkalämpöä;

c) uusiutuvista lähteistä sekä hukkalämmöstä tai -kylmästä peräisin olevan energian ilmoitettu osuus energian loppukulutuksesta kaukolämmityksen ja -jäähdytyksen ([4]) alalla viiden viime vuoden aikana direktiivin (EU) 2018/2001 mukaisesti;

3. yhdistetyt tiedot olemassa olevissa kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysverkoissa sijaitsevista yhteistuotantoyksiköistä viidessä kapasiteettiluokassa, jotka kattavat seuraavat:

a) primäärienergian kulutus;

b) kokonaishyötysuhde;

c) primäärienergian säästöt;

d) CO_2-päästökertoimet;

4. yhdistetyt tiedot olemassa olevista yhteistuotannosta saadulla energialla toimivista kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysverkoista viidessä kapasiteettiluokassa, jotka kattavat seuraavat:

a) primäärienergian kokonaiskulutus;

b) yhteistuotantoyksikköjen primäärienergian kulutus;

c) yhteistuotannon osuus kaukolämmityksen tai kaukojäähdytyksen tuottamisessa;

d) kaukolämmityksen järjestelmähäviö;

e) kaukojäähdytyksen järjestelmähäviö;

f) liittymätiheys;

g) järjestelmien osuudet eri käyttölämpötilaryhmittäin;

5. koko jäsenvaltion alueen kattava kartta, jossa yksilöidään, kaupallisesti arkaluonteiset tiedot samalla suojaten

a) 1 kohdan mukaiseen analyysiin perustuvat lämmityksen ja jäähdytyksen kysyntäalueet käyttäen johdonmukaisia kriteereitä, joilla voidaan keskittyä runsaasti energiaa tarvitseviin alueisiin kunnissa ja taajamissa;

b) 2 kohdan b alakohdan mukaan määritellyt olemassa olevat lämmityksen ja jäähdytyksen tarjontapisteet ja kaukolämpölaitokset;

c) 2 kohdan b alakohdassa kuvaillun tyyppiset suunnitellut lämmityksen ja jäähdytyksen tarjontapisteet ja kaukolämpölaitokset sekä yksilöidyt uudet alueet kaukolämmitystä ja -jäähdytystä varten;

6. ennuste lämmityksen ja jäähdytyksen kysynnän kehityksestä seuraavien 30 vuoden näkökulmasta gigawattitunteina (GWh) ottaen erityisesti huomioon seuraavien 10 vuoden ennusteet, kysynnän muutos rakennuksissa ja eri teollisuuden aloilla sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/844 ([5]) mukaisten rakennusten pitkän aikavälin peruskorjausstrategioiden ja muiden vastaavien kysynnän hallintaan liittyvien toimintapolitiikkojen ja strategioiden vaikutukset;

([4]) ”Uusiutuva jäähdytys” on määriteltävä direktiivin (EU) 2018/2001 mukaisesti sen jälkeen, kun jäähdytyksessä ja kaukojäähdytyksessä käytettävän uusiutuvan energian määrän laskemisessa käytettävät menetelmät on vahvistettu mainitun direktiivin 35 artiklan mukaisesti. Siihen asti käytetään asianmukaista kansallista menetelmää.

([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/844, annettu 30 päivänä toukokuuta 2018, rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2010/31/EU ja energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (EUVL L 156, 19.6.2018, s. 75).

II osa

TAVOITTEET, STRATEGIAT JA POLITIIKKATOIMET

7. lämmitystä ja jäähdytystä tehostamalla annettava jäsenvaltion suunniteltu panos sen kansallisiin tavoitteisiin, päämääriin ja panoksiin, jotka liittyvät asetuksen (EU) 2018/1999 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa esitettyihin energiaunionin viiteen ulottuvuuteen, erityisesti kyseisen asetuksen 4 artiklan b alakohdan 1–4 alakohdan ja 15 artiklan 4 kohdan b alakohdan osalta, ja niiden osien yksilöinti, jotka ovat kyseisen asetuksen 3 ja 7–12 artiklan nojalla ilmoitettuihin yhdennettyihin kansallisiin energia- ja ilmastosuunnitelmaan nähden ylimääräisiä;

8. yleiskatsaus nykyisistä politiikoista ja toimenpiteistä, sellaisina kuin ne on kuvattu asetuksen (EU) 2018/1999 3, 20 ja 21 artiklan ja 27 artiklan a alakohdan mukaisesti toimitetussa uusimmassa raportissa;

III osa

ANALYYSI TEHOKKUUTEEN LIITTYVISTÄ TALOUDELLISISTA MAHDOLLISUUKSISTA LÄMMITYKSESSÄ JA JÄÄHDYTYKSESSÄ

9. lämmitykseen ja jäähdytykseen käytettävien eri tekniikoiden taloudellista potentiaalia koskeva analyysi ([6]) on tehtävä koko valtion alueella käyttämällä 25 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua kustannus-hyötyanalyysiä, ja siinä on esitettävä vaihtoehtoisia skenaarioita tehokkaammille ja uusiutuville lämmitys- ja jäähdytystekniikoille ja erotettava tarvittaessa toisistaan fossiilisista ja uusiutuvista energialähteistä saatu energia.

   Seuraavat tekniikat olisi otettava huomioon:

   a) teollisuuden hukkalämpö ja -kylmä;

   b) jätteenpoltto;

   c) tehokas yhteistuotanto;

   d) muut uusiutuvat energialähteet, kuten geoterminen energia, aurinkolämpö ja biomassa, kuin ne, joita käytetään tehokkaaseen yhteistuotantoon;

   e) lämpöpumput;

   f) olemassa olevien kaukolämpöverkkojen lämpö- ja kylmähäviöiden vähentäminen;

   g) kaukolämmitys ja -jäähdytys;

10. taloudellisen potentiaalin analyysin on sisällettävä seuraavat vaiheet ja näkökohdat:

   a) Näkökohdat:

      i) 25 artiklan 3 kohdan soveltamiseksi tehtävän kustannus-hyötyanalyysin on sisällettävä taloudellinen analyysi, jossa otetaan huomioon sosioekonomiset ja ympäristötekijät ([7]), sekä rahoituksellinen analyysi, jonka tarkoituksena on hankkeiden arvioiminen sijoittajien näkökulmasta, ja niin taloudellisessa kuin rahoituksellisessakin analyysissä arvioinnin perusteena käytetään nettonykyarvoa;

      ii) perusskenaarion olisi toimittava viitekohtana, ja siinä olisi otettava huomioon kattavaa arviointia ([8]) laadittaessa voimassa olevat politiikat, ja se olisi liitettävä tämän liitteen I osan ja II osan 6 kohdan nojalla kerättyihin tietoihin;

([6]) Taloudellisen potentiaalin analyysissä olisi esitettävä vuotuinen energiamäärä (GWh), joka voidaan tuottaa kullakin analysoidulla tekniikalla. Myös energiajärjestelmän sisäiset rajoitukset ja yhteydet olisi otettava huomioon. Analyysissä voidaan käyttää malleja, jotka perustuvat yleisten tekniikoiden tai järjestelmien toimintaa edustaviin olettamuksiin.

([7]) Direktiivin (EU) 2018/2001 15 artiklan 7 kohdassa tarkoitettu arviointi mukaan luettuna.

([8]) Perusskenaariota varten otetaan huomioon politiikat sen vuoden loppuun asti, joka edeltää sitä vuotta, jonka kuluessa kattava arviointi on suoritettava. Toisin sanoen kattavan arvioinnin esittämismääräaikaa edeltävän vuoden aikana täytäntöön pantuja politiikkoja ei tarvitse ottaa huomioon.

iii) perusskenaariolle vaihtoehtoisissa skenaarioissa on otettava huomioon asetuksen (EU) 2018/1999 energiatehokkuutta ja uusiutuvaa energiaa koskevat tavoitteet, ja kussakin skenaariossa on esitettävä seuraavat tekijät perusskenaarioon verrattuna:

— tarkasteltujen tekniikoiden taloudellinen potentiaali käyttäen perusteena nettonykyarvoa;

— kasvihuonekaasujen päästövähennykset;

— primäärienergian säästöt gigawattitunteina vuodessa;

— vaikutus uusiutuvan energian osuuteen kansallisessa energiayhdistelmässä.

Skenaariot, joita ei voida toteuttaa teknisistä tai taloudellisista syistä taikka kansallisen sääntelyn vuoksi, voidaan jättää kustannus-hyötyanalyysin ulkopuolelle aikaisessa vaiheessa, jos se on huolellisesti ja selkeästi esitettyjen ja hyvin dokumentoitujen näkökohtien johdosta perusteltua.

Arvioinnissa ja päätöksenteossa olisi otettava huomioon kustannukset ja energiansäästöt, jotka saadaan energiantoimitusten joustavuuden lisääntymisestä ja sähköverkkojen entistä optimaalisemmasta käytöstä analysoiduissa skenaarioissa, mukaan lukien infrastruktuuri-investointien vähentämisen ansiosta vältetyt kustannukset ja säästöt.

b) Kustannukset ja hyödyt:

Edellä a alakohdassa tarkoitettuihin kustannuksiin ja hyötyihin kuuluvat ainakin seuraavat kustannukset ja hyödyt:

i) kustannukset:

— laitosten ja laitteiden pääomakustannukset;

— liitännäisten energiaverkkojen pääomakustannukset;

— muuttuvat ja kiinteät käyttökustannukset;

— energiakustannukset;

— mahdollisuuksien mukaan ympäristö-, terveys- ja turvallisuuskustannukset;

— mahdollisuuksien mukaan työmarkkinakustannukset, energiaturvallisuus ja kilpailukyky;

ii) hyödyt:

— tuotoksen arvo kuluttajalle (lämmitys, jäähdytys ja sähkö);

— mahdollisuuksien mukaan ympäristö-, kasvihuonekaasupäästö- ja terveys- sekä turvallisuushyötyjen kaltaiset ulkoiset hyödyt;

— mahdollisuuksien mukaan työmarkkinavaikutukset, energiaturvallisuus ja kilpailukyky.

c) Perusskenaarion kannalta merkitykselliset skenaariot:

Kaikki perusskenaarion kannalta merkitykselliset skenaariot, mukaan lukien tehokkaan käyttäjäkohtaisen lämmityksen ja jäähdytyksen asema. Kustannus-hyötyanalyysi voi koskea joko hankkeen arviointia tai hankkeiden ryhmää laajemmassa paikallisessa, alueellisessa tai kansallisessa arvioinnissa, jossa määritetään perusskenaarioon nähden kustannustehokkain ja hyödyllisin lämmitys- tai jäähdytysvaihtoehto tietylle maantieteelliselle alueelle suunnittelua varten.

d) Rajat ja yhdennetty lähestymistapa:

i) maantieteellisen rajan on katettava tarkkaan määritelty soveltuva maantieteellinen alue;

ii) kustannus-hyötyanalyyseissä on otettava huomioon kaikki järjestelmän ja maantieteellisen rajan sisällä käytettävissä olevat asiaankuuluvat keskitetyt tai hajautetut energialähteet, mukaan lukien tämän liitteen III osan 9 kohdassa tarkoitetut tekniikat sekä lämmityksen ja jäähdytyksen kysynnän kehityssuunnat ja ominaispiirteet.

e) Oletukset:

i) jäsenvaltioiden on toimitettava kustannus-hyötyanalyysejä varten oletukset tärkeimpien panos- ja tuotostekijöiden hinnoista ja diskonttokorosta;

ii) taloudellisessa analyysissä nettonykyarvon laskentaa varten käytetty diskonttokorko on valittava eurooppalaisten tai kansallisten suuntaviivojen mukaisesti;

iii) jäsenvaltioiden on käytettävä kansallisia, eurooppalaisia tai kansainvälisiä energian hintakehitysennusteita, tapauksen mukaan niiden kansallisessa, alueellisessa tai paikallisessa viitekehyksessä;

iv) taloudellisessa analyysissä käytetyistä hinnoista on käytävä ilmi sosioekonomiset kustannukset ja hyödyt. Ulkoiset kustannukset, kuten ympäristö- ja terveysvaikutukset, olisi sisällytettävä mahdollisuuksien mukaan, erityisesti silloin, kun markkinahinta on olemassa tai kun se sisältyy jo eurooppalaisiin tai kansallisiin säännöksiin.

f) Herkkyysanalyysi: mukana on oltava herkkyysanalyysi hankkeen tai hankeryhmän kustannusten ja hyötyjen arvioimiseksi, ja sen on perustuttava muuttujiin, joilla on merkittävä vaikutus laskelmien tulokseen, kuten energian eri hinnat, kysynnän tasot, diskonttokorot ja muut.

IV osa

MAHDOLLISET UUDET STRATEGIAT JA POLITIIKKATOIMET

11. selvitys uusista lainsäädännöllisistä ja muista toimenpiteistä ([9]), joilla pyritään toteuttamaan 9 ja 10 kohdan mukaisesti määritetyt taloudelliset mahdollisuudet, sekä ennuste, joka koskee seuraavia:

a) kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset;

b) primäärienergian säästöt gigawattitunteina vuodessa;

c) vaikutus tehokkaan yhteistuotannon osuuteen;

d) vaikutus uusiutuvan energian osuuteen kansallisessa energialähteiden yhdistelmässä ja lämmitys- ja jäähdytysalalla;

e) yhteydet kansalliseen rahoitussuunnitelmaan sekä julkisen talouden ja markkinatoimijoiden saamat kustannussäästöt;

f) arvio julkisista tukitoimenpiteistä, jos niitä on, sekä niiden vuosibudjetti ja mahdollisen tukiosuuden osoittaminen.

([9]) Tästä yleiskatsauksesta on käytävä ilmi rahoitustoimenpiteet ja -ohjelmat, jotka voidaan hyväksyä kattavan arvioinnin aikana, mikä ei kuitenkaan estä valtiontukiarviointiin liittyvää erillistä ilmoitusta julkisista tukijärjestelmistä.

LIITE XI

KUSTANNUS-HYÖTYANALYYSIT

Kustannus-hyötyanalyyseistä saadaan tietoja 25 artiklan 3 kohdassa ja 26 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä varten:

Jos suunnitteilla on ainoastaan sähköä tuottava laitos tai laitos, johon ei liity lämmön talteenottoa, suunniteltuja laitoksia tai suunniteltua uudistamista on verrattava vastaavaan laitokseen, joka tuottaa saman määrän sähköä tai prosessilämpöä, mutta joka ottaa talteen hukkalämmön ja toimittaa lämpöä tehokkaan yhteistuotannon avulla tai kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysverkkojen kautta taikka molemmin tavoin.

Tietyllä maantieteellisellä alueella arvioinnissa on otettava huomioon suunniteltu laitos ja kaikki asianmukaiset olemassa olevat tai mahdolliset lämmön tai jäähdytyksen kysyntäpisteet, joihin laitoksesta voitaisiin toimittaa lämpöä järkevät mahdollisuudet huomioon ottaen kuten tekninen toteutettavuus ja etäisyys.

Järjestelmän rajat asetetaan siten, että se kattaa suunnitellun laitoksen sekä lämpö- ja jäähdytyskuormat, kuten rakennukset ja teollisuuden prosessit. Järjestelmän rajojen puitteissa määritellään lämmön- ja sähköntuotannon kokonaiskustannukset kummassakin tapauksessa ja tuloksia verrataan toisiinsa.

Lämpö- ja jäähdytyskuormat kattavat olemassa olevat lämpö- ja jäähdytyskuormat, kuten teollisuuslaitoksen tai olemassa olevan kaukolämpöjärjestelmän tai jäähdytysjärjestelmän, ja lisäksi kaupunkialueilla sen lämpö- ja jäähdytyskuorman ja ne kustannukset, jotka syntyisivät, jos rakennusryhmälle tai kaupunginosalle rakennettaisiin uusi kaukolämpöjärjestelmä tai jäähdytysjärjestelmä tai ne yhdistettäisiin uuteen järjestelmään taikka molemmat toimet yhdessä.

Kustannus-hyötyanalyysien perustana on käytettävä suunnitellun laitoksen ja vertailulaitoksen tai -laitosten kuvausta, joka kattaa tapauksen mukaan sähkö- ja lämpökapasiteetin polttoainetyypin, suunnitellun käytön ja suunniteltujen vuosittaisten käyttötuntien määrän, sijainnin sekä sähkön ja lämmön kysynnän.

Hukkalämmön käytön arvioinnissa on otettava huomioon nykyiset teknologiat. Arvioinnissa on otettava huomioon hukkalämmön suora käyttö tai sen nostaminen korkeammalle lämpötilatasolle taikka molemmat. Kun kyseessä on hukkalämmön talteenotto paikan päällä, ainakin lämmönvaihtimien, lämpöpumppujen ja lämmöstä sähköön -teknologian käyttöä on arvioitava. Kun hukkalämpöä otetaan talteen muualla kuin paikan päällä, mahdollisina kysyntäpisteinä on arvioitava ainakin teollisuuslaitoksia, maataloustuotantopaikkoja ja kaukolämpöverkkoja.

Vertailussa on otettava huomioon lämpöenergian kysyntä ja lähellä sijaitsevien lämmön tai jäähdytyksen kysyntäpisteiden käyttämät lämmitys- ja jäähdytysmuodot. Vertailun on katettava suunnitellun laitoksen ja vertailulaitoksen infrastruktuurikustannukset.

Edellä 26 artiklan 7 kohdan soveltamiseksi tehtäviin kustannus-hyötyanalyyseihin on sisällyttävä taloudellinen analyysi, joka kattaa rahoitusanalyysin, joka vastaa yksittäisiin laitoksiin investoimisesta ja niiden käyttämisestä syntyviä todellisia liiketoiminnan kassavirtoja.

Hankkeen kustannus-hyötyanalyysi on myönteinen, jos taloudellisen analyysin ja rahoitusanalyysin mukaisten diskontattujen hyötyjen määrä ylittää diskontattujen kustannusten määrän (hyödyt ovat kustannuksia suuremmat).

Jäsenvaltioiden on vahvistettava ohjaavat periaatteet, jotka koskevat menetelmiä, oletuksia ja aikajännettä taloudellista analyysiä varten.

Jäsenvaltiot voivat vaatia, että sähköä tuottavien lämpövoimaloiden käytöstä vastaavat yritykset, teollisuusyritykset, kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysverkot tai muut osapuolet, joihin määritelty järjestelmän raja ja maantieteellinen raja vaikuttavat, ilmoittavat tietoja, joita käytetään yksittäisen laitoksen kustannusten ja hyötyjen arvioinnissa.

LIITE XII

TEHOKKAASTA YHTEISTUOTANNOSTA SAATAVAN SÄHKÖN ALKUPERÄTAKUU

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteet sen varmistamiseksi, että

   a) tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön alkuperätakuu

      — antaa tuottajille mahdollisuuden osoittaa, että niiden myymä sähkö on tuotettu tehokkaalla yhteistuotannolla, ja että se myönnetään kyseistä tarkoitusta varten tuottajan pyynnöstä;

      — on täsmällinen, luotettava ja vaikeasti väärennettävä;

      — myönnetään, siirretään ja peruutetaan sähköisesti;

   b) tehokkaasta yhteistuotannosta saatava energiayksikkö otetaan huomioon vain kerran.

2. Edellä 26 artiklan 13 kohdassa tarkoitetun alkuperätakuun on sisällettävä vähintään seuraavat tiedot:

   a) energian tuotantolaitoksen nimi, sijainti, tyyppi ja kapasiteetti (lämpö ja sähkö);

   b) tuotantoajankohdat ja -paikat;

   c) sen polttoainelähteen alempi lämpöarvo, josta sähkö on tuotettu;

   d) sähkön kanssa tuotetun lämmön määrä ja käyttötarkoitus;

   e) liitteen III mukaisesta tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön määrä, jonka alkuperätakuu kattaa;

   f) primäärienergian säästöt, jotka on laskettu liitteen III mukaisesti liitteessä III olevassa d alakohdassa esitettyjen yhdenmukaistettujen hyötysuhteen viitearvojen perusteella;

   g) laitoksen nimellinen sähkö- ja lämpöhyötysuhde;

   h) onko laitos saanut investointitukea ja kuinka paljon;

   i) onko energiayksikkö saanut tukea jostain muusta kansallisesta tukijärjestelmästä ja kuinka paljon sekä tukijärjestelmän tyyppi;

   j) laitoksen käyttöönottopäivämäärä; ja

   k) alkuperätakuun myöntämispäivämäärä, myöntäjämaa ja yksilöivä tunnistenumero.

   Alkuperätakuun standardiyksikkönä on 1 MWh. Se koskee laitoksen rajalla mitattua ja verkkoon siirrettyä nettosähkön-tuotantoa.

LIITE XIII

ENERGIAVERKON SÄÄNTELYYN JA SÄHKÖN VERKKOTARIFFEIHIN LIITTYVÄT ENERGIATEHOKKUUSPERUSTEET

1. Verkkotariffien on oltava läpinäkyviä ja syrjimättömiä, ja niiden on noudatettava asetuksen (EU) 2019/943 18 artiklaa ja oltava kustannusvastaavia niiden kustannussäästöjen suhteen, joita verkoissa on saavutettu kysyntäpuolen ja kysynnänohjaustoimenpiteillä ja hajautetulla tuotannolla, mukaan lukien säästöt, joita on saatu alentamalla toimituskustannuksia tai verkkoinvestointien kustannuksia ja optimoimalla verkon toiminta.

2. Verkkosääntely ja -tariffit eivät saa estää verkonhaltijoita tai energian vähittäismyyntiyrityksiä asettamasta saataville järjestelmäpalveluja kysynnänohjaustoimenpiteitä, kysynnän hallintaa ja hajautettua tuotantoa varten järjestäytyneillä sähkömarkkinoilla, myöskään OTC-markkinoilla ja sähköpörsseissä, joissa käydään kauppaa energialla, kapasiteetilla, tasepalveluilla ja lisäpalveluilla kaikilla aikajaksoilla, mukaan lukien termiinimarkkinat, spot-markkinat ja päivänsisäiset markkinat, erityisesti seuraavissa tapauksissa:

   a) loppuasiakkaat siirtävät kuormitusta kulutushuipuista muihin aikoihin ottaen huomioon uusiutuvista lähteistä, yhteistuotannosta ja hajautetusta tuotannosta peräisin olevan energian saatavuuden;

   b) energiansäästöt, joita saavutetaan riippumattomien aggregaattoreiden toteuttamalla hajautettujen kuluttajien kysynnän ohjauksella;

   c) energiapalvelujen tarjoajien, myös ESCO-toimijoiden, toteuttamista energiatehokkuustoimenpiteistä johtuva kysynnän aleneminen;

   d) tuotantolähteiden liittäminen ja verkkoon syöttäminen alhaisemmilla jännitetasoilla;

   e) lähempänä kulutusta sijaitsevien tuotantolähteiden liittäminen; ja

   f) energian varastointi.

3. Verkkotariffit tai vähittäishinnat voivat tukea loppuasiakkaiden kysynnänohjaustoimenpiteiden dynaamista hinnoittelua, kuten:

   a) käyttöajankohdasta riippuvat tariffit;

   b) kriittisten kulutushuippujen hinnoittelu;

   c) reaaliaikainen hinnoittelu; ja

   d) kulutushuippujen leikkaaminen.

LIITE XIV

SIIRTOVERKONHALTIJOIDEN JA JAKELUVERKONHALTIJOIDEN ENERGIATEHOKKUUSVAATIMUKSET

Siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden on

a) laadittava ja saatettava julkiseksi omat vakioidut sääntönsä niiden kustannusten kantamiselle ja jakamiselle, jotka aiheutuvat teknisistä muutoksista, kuten verkkoon liittymisestä, verkkojen vahvistamisesta ja uusien verkkojen käyttöönottamisesta, verkon toiminnan parantamisesta ja kantaverkkosääntöjen syrjimättömästä täytäntöönpanosta, jotka ovat tarpeen tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön uusien tuottajien liittämiseksi verkkoon;

b) annettava tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön uudelle tuottajalle, joka haluaa tulla liitetyksi järjestelmään, kattavat ja tarpeelliset tiedot, mukaan lukien

   i) kattava ja yksityiskohtainen arvio liittämisestä aiheutuvista kustannuksista;

   ii) kohtuullinen ja täsmällinen aikataulu verkkoon liittämistä koskevan pyynnön vastaanottoa ja käsittelyä varten;

   iii) kohtuullinen viitteellinen aikataulu ehdotetulle verkkoon liittämiselle. Koko verkkoonliittämisprosessi ei saisi kestää kauempaa kuin 24 kuukautta, sen mukaan, mikä on kohtuullisesti toteutettavissa ja syrjimätöntä;

c) laadittava hajautetun tehokkaan yhteistuotannon tuottajien liittämistä koskevat vakioidut ja yksinkertaistetut menettelyt kyseisten tuottajien verkkoon liittämisen helpottamiseksi.

Ensimmäisen kohdan a alakohdassa tarkoitettujen vakioitujen sääntöjen on perustuttava puolueettomiin, avoimiin ja syrjimättömiin perusteisiin, joissa otetaan erityisesti huomioon kaikki kustannukset ja hyödyt, jotka liittyvät kyseisten tuottajien verkkoon liittämiseen. Niissä voidaan määrätä erityyppisistä liittymistä.

LIITE XV

ENERGIATEHOKKUUTTA KOSKEVIEN SOPIMUSTEN TAI NIIHIN LIITTYVIEN TARJOUSERITELMIEN VÄHIMMÄISSISÄLTÖ

— Sellaiset päätelmät ja analyyseissä olevat suositukset ja ennen sopimuksen tekemistä tehdyt energiakatselmukset, jotka koskevat rakennuksen energiankäytön energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden toteuttamista.

— Selkeä ja avoin luettelo toteutettavista energiatehokkuustoimenpiteistä tai saavutettavista energiatehokkuustuloksista.

— Taatut säästöt, jotka saavutetaan toteuttamalla sopimuksen sisältämät toimenpiteet.

— Sopimuksen kesto ja välitavoitteet, irtisanomisehdot ja -aika.

— Selkeä ja avoin luettelo kunkin sopimuspuolen velvoitteista.

— Viiteajankohta tai -ajankohdat saavutettujen säästöjen määrittämiseksi.

— Selkeä ja avoin luettelo toimenpiteen tai toimenpidepaketin toteuttamisvaiheista ja tarvittaessa niihin liittyvistä kustannuksista.

— Velvoite toteuttaa täysimittaisesti sopimukseen sisältyvät toimenpiteet ja kaikkien hankkeen aikana tehtyjen muutosten dokumentointi.

— Säännöt vastaavien vaatimusten sisällyttämisestä mahdolliseen alihankintaan kolmansien osapuolten kanssa.

— Selkeä ja avoin esitys hankkeen taloudellisista vaikutuksista ja rahallisten säästöjen jakautumisesta sopimuspuolten kesken (eli palveluntarjoajalle maksettava korvaus).

— Selkeät ja avoimet sopimusmääräykset taattujen saavutettujen säästöjen mittaamisesta ja varmentamisesta, laaduntarkastuksista ja takuista.

— Sopimusmääräykset menettelystä, jonka avulla otetaan huomioon olosuhteiden muutokset, jotka vaikuttavat sopimuksen sisältöön ja tulokseen eli energian hintojen muutokset ja laitoksen käyttöaste.

— Yksityiskohtaiset tiedot kummankin sopimuspuolen velvoitteista ja seuraamuksista, jos niitä rikotaan.

LIITE XVI

A osa

Kumottu direktiivi ja luettelo sen muutoksista (39 artiklassa tarkoitettu/tarkoitetut)

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/27/EU (EUVL L 315, 14.11.2012, s. 1)	
Neuvoston direktiivi 2013/12/EU (EUVL L 141, 28.5.2013, s. 28)	
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/844 (EUVL L 156, 19.6.2018, s. 75)	Ainoastaan 2 artikla
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2002 (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 210)	
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999 (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1)	Ainoastaan 54 artikla
Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2019/504 (EUVL L 85 I, 27.3.2019, s. 66)	Ainoastaan 1 artikla
Komission delegoitu asetus (EU) 2019/826 (EUVL L 137, 23.5.2019, s. 3)	
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/944 (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 125)	Ainoastaan 70 artikla

B osa

Määräajat saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä (39 artiklassa tarkoitetut)

Direktiivi	Määräpäivä saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä
2012/27/EU	5. kesäkuuta 2014
(EU) 2018/844	10. maaliskuuta 2020
(EU) 2018/2002	25. kesäkuuta 2020, lukuun ottamatta 1 artiklan 5–10 kohtaa ja liitteessä olevaa 3 ja 4 kohtaa 25. lokakuuta 2020 1 artiklan 5–10 kohdan ja liitteessä olevan 3 ja 4 kohdan osalta
(EU) 2019/944	31. joulukuuta 2019 70 artiklan 5 kohdan a alakohdan osalta 25. lokakuuta 2020 70 artiklan 4 kohdan osalta 31. joulukuuta 2020 70 artiklan 1–3 kohdan, 5 kohdan b alakohdan ja 6 kohdan osalta

LIITE XVII

Vastaavuustaulukko

Direktiivi 2012/27/EU	Tämä direktiivi
1 artikla	1 artikla
2 artiklan johdantokappale	2 artiklan johdantokappale
2 artiklan 1 alakohta	2 artiklan 1 alakohta
–	2 artiklan 2, 3 ja 4 alakohta
2 artiklan 2 alakohta	2 artiklan 5 alakohta
2 artiklan 3 alakohta	2 artiklan 6 alakohta
–	2 artiklan 7 alakohta
2 artiklan 4 alakohta	2 artiklan 8 alakohta
2 artiklan 5 alakohta	2 artiklan 9 alakohta
2 artiklan 6 alakohta	2 artiklan 10 alakohta
2 artiklan 7 alakohta	2 artiklan 11 alakohta
2 artiklan 8 alakohta	2 artiklan 12 alakohta
2 artiklan 9 alakohta	–
2 artiklan 10 alakohta	2 artiklan 13 alakohta
–	2 artiklan 14 ja 15 alakohta
2 artiklan 11 alakohta	2 artiklan 16 alakohta
2 artiklan 12 alakohta	2 artiklan 17 alakohta
2 artiklan 13 alakohta	2 artiklan 18 alakohta
2 artiklan 14 alakohta	2 artiklan 19 alakohta
2 artiklan 15 alakohta	2 artiklan 20 alakohta
2 artiklan 16 alakohta	2 artiklan 21 alakohta
2 artiklan 17 alakohta	2 artiklan 22 alakohta
2 artiklan 18 alakohta	2 artiklan 23 alakohta
2 artiklan 19 alakohta	2 artiklan 24 alakohta
2 artiklan 20 alakohta	2 artiklan 25 alakohta
2 artiklan 21 alakohta	2 artiklan 26 alakohta
2 artiklan 22 alakohta	2 artiklan 27 alakohta
2 artiklan 23 alakohta	2 artiklan 28 alakohta
2 artiklan 24 alakohta	2 artiklan 29 alakohta
–	2 artiklan 30 alakohta
–	2 artiklan 31 alakohta
2 artiklan 25 alakohta	2 artiklan 32 alakohta
2 artiklan 26 alakohta	–
2 artiklan 27 alakohta	2 artiklan 33 alakohta
2 artiklan 28 alakohta	2 artiklan 34 alakohta
2 artiklan 29 alakohta	2 artiklan 35 alakohta

Direktiivi 2012/27/EU	Tämä direktiivi
2 artiklan 30 alakohta	2 artiklan 36 alakohta
2 artiklan 31 alakohta	2 artiklan 37 alakohta
2 artiklan 32 alakohta	2 artiklan 38 alakohta
2 artiklan 33 alakohta	2 artiklan 39 alakohta
2 artiklan 34 alakohta	2 artiklan 40 alakohta
2 artiklan 35 alakohta	2 artiklan 41 alakohta
2 artiklan 36 alakohta	2 artiklan 42 alakohta
2 artiklan 37 alakohta	2 artiklan 43 alakohta
2 artiklan 38 alakohta	2 artiklan 44 alakohta
2 artiklan 39 alakohta	2 artiklan 45 alakohta
2 artiklan 40 alakohta	–
2 artiklan 41 alakohta	2 artiklan 46 alakohta
2 artiklan 42 alakohta	2 artiklan 47 alakohta
2 artiklan 43 alakohta	2 artiklan 48 alakohta
–	2 artiklan 49 alakohta
2 artiklan 44 alakohta	2 artiklan 50 alakohta
2 artiklan 45 alakohta	2 artiklan 51 alakohta
–	2 artiklan 52, 53, 54, 55 ja 56 alakohta
–	3 artikla
–	4 artiklan 1 kohta
3 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta	4 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta 4 artiklan 2 kohdan toinen alakohta
3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan johdantokappale	4 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan johdantokappale
3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan a ja b alakohta	4 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan a ja b alakohta
3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan c alakohta	–
3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan d alakohta	4 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohta
3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan johdantokappale	–
–	4 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan d alakohdan johdantokappale
–	4 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan d alakohdan i, ii ja iii alakohta
3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan a alakohta	4 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan d alakohdan iv alakohta
–	4 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan e alakohdan johdantokappale
3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan b alakohta	4 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan e alakohdan i alakohta

Direktiivi 2012/27/EU	Tämä direktiivi
3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan c alakohta	4 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan e alakohdan ii alakohta
3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan d alakohta	4 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan e alakohdan iii alakohta
3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan e alakohta	–
–	4 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan e alakohdan iv alakohta
3 artiklan 2 ja 3 kohta	–
3 artiklan 4 kohta	35 artiklan 6 kohta
3 artiklan 5 ja 6 kohta	–
–	4 artiklan 4 kohta
–	4 artiklan 5 kohta
	4 artiklan 6 kohta
	4 artiklan 7 kohta
–	5 artikla
5 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta	6 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta
5 artiklan 1 kohdan toinen alakohta	6 artiklan 1 kohdan viides alakohta
–	6 artiklan 1 kohdan toinen ja kolmas alakohta
5 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta	6 artiklan 1 kohdan neljäs alakohta
5 artiklan 1 kohdan neljäs ja viides alakohta	–
5 artiklan 2 kohta	6 artiklan 2 kohta
–	6 artiklan 2 kohdan toinen alakohta
5 artiklan 3 kohta	6 artiklan 3 kohta
5 artiklan 4 kohta	6 artiklan 4 kohta
5 artiklan 5 kohta	6 artiklan 5 kohta
5 artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohta	6 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan c alakohta
–	6 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan b alakohta
5 artiklan 6 kohta	6 artiklan 6 kohta
–	6 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan a alakohta
5 artiklan 6 kohdan toinen alakohta	6 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan b alakohta
5 artiklan 6 kohdan kolmas alakohta	6 artiklan 6 kohdan kolmas alakohta
5 artiklan 7 kohta	–
6 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta	7 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta
6 artiklan 1 kohdan toinen alakohta	7 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta
	7 artiklan 1 kohdan toinen alakohta
	–
6 artiklan 2, 3 ja 4 kohta	7 artiklan 2, 3 ja 4 kohta
–	7 artiklan 5, 6, 7 ja 8 kohta
–	
7 artiklan 1 kohdan johdantokappale ja a ja b alakohta	8 artiklan 1 kohdan johdantokappale ja a ja b alakohta

Direktiivi 2012/27/EU	Tämä direktiivi
–	8 artiklan 1 kohdan c alakohta
7 artiklan 1 kohdan toinen alakohta	8 artiklan 5 kohta
7 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta	8 artiklan 1 kohdan viides alakohta
7 artiklan 1 kohdan neljäs alakohta	8 artiklan 1 kohdan neljäs alakohta
–	8 artiklan 3 ja 4 kohta
7 artiklan 2 kohta	8 artiklan 6 kohta
7 artiklan 3 kohta	8 artiklan 7 kohta
7 artiklan 4 kohta	8 artiklan 8 kohta
7 artiklan 5 kohta	8 artiklan 9 kohta
7 artiklan 6 kohta	8 artiklan 10 kohta
7 artiklan 7 kohta	–
7 artiklan 8 kohta	–
7 artiklan 9 kohta	–
7 artiklan 10 kohta	8 artiklan 2 kohta
7 artiklan 11 kohta	–
	8 artiklan 11, 12 ja 13 kohta
7 artiklan 12 kohta	8 artiklan 14 kohta
7 a artiklan 1 kohta	9 artiklan 1 kohta
7 a artiklan 2 kohta	9 artiklan 3 kohta
7 a artiklan 3 kohta	9 artiklan 4 kohta
–	9 artiklan 2 kohta
–	9 artiklan 5, 6 ja 7 kohta
7 a artiklan 4 ja 5 kohta	9 artiklan 8 ja 9 kohta
–	9 artiklan 10 kohta
7 a artiklan 6 ja 7 kohta	9 artiklan 11 ja 12 kohta
7 b artiklan 1 ja 2 kohta	10 artiklan 1 ja 2 kohta
–	10 artiklan 3 ja 4 kohta
–	11 artiklan 1 ja 2 kohta
–	11 artiklan 3 ja 4 kohta
8 artiklan 1 ja 2 kohta	11 artiklan 5, 6 ja 7 kohta
8 artiklan 3 ja 4 kohta	–
–	11 artiklan 8 kohta
8 artiklan 5 kohta	11 artiklan 9 kohta
–	11 artiklan 10 kohta
8 artiklan 6 kohta	11 artiklan 11 kohta
8 artiklan 7 kohta	11 artiklan 12 kohta
–	12 artikla

Direktiivi 2012/27/EU	Tämä direktiivi
9 artikla	13 artikla
9 a artikla	14 artikla
9 b artikla	15 artikla
9 c artikla	16 artikla
10 artikla	17 artikla
10 a artikla	18 artikla
11 artikla	19 artikla
12 artikla	20 artikla
–	21 artikla
–	22 artiklan 1 kohta
12 artiklan 1 kohta	22 artiklan 2 kohta
12 artiklan 2 kohdan johdantokappale ja a alakohdan i–v alakohta	22 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan a–g alakohta 22 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan h alakohta
12 artiklan 2 kohdan b alakohta	22 artiklan 3 kohdan kolmas alakohta
–	22 artiklan 3 kohdan kolmannen alakohdan a ja b alakohta
12 artiklan 2 kohdan b alakohdan i ja ii alakohta	22 artiklan 3 kohdan kolmannen alakohdan c ja d alakohta
–	22 artiklan 3 kohdan kolmannen alakohdan e alakohta
–	22 artiklan 4–9 kohta
–	23 artikla
–	24 artikla
13 artikla	32 artikla
14 artiklan 1 kohta	25 artiklan 1 kohta
–	25 artiklan 2 kohta
14 artiklan 2 kohta	25 artiklan 5 kohta
14 artiklan 3 kohta	25 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta
–	25 artiklan 3 kohdan toinen alakohta
14 artiklan 4 kohta	25 artiklan 4 kohta
–	25 artiklan 6 kohta
–	26 artiklan 1, 2, 3, 4, 5 ja 6 kohta
14 artiklan 5 kohdan johdantokappale ja a alakohta	26 artiklan 7 kohdan johdantokappale ja a alakohta
14 artiklan 5 kohdan b, c ja d alakohta	–
–	26 artiklan 7 kohdan b, c ja d alakohta ja toinen alakohta
14 artiklan 5 kohdan toinen ja kolmas alakohta	26 artiklan 7 kohdan kolmas ja neljäs alakohta
14 artiklan 6 kohdan a alakohta	26 artiklan 8 kohdan a alakohta

Direktiivi 2012/27/EU	Tämä direktiivi
14 artiklan 6 kohdan b alakohta	–
14 artiklan 6 kohdan c alakohta	26 artiklan 8 kohdan b alakohta
–	26 artiklan 8 kohdan c alakohta
14 artiklan 6 kohdan toinen ja kolmas alakohta	26 artiklan 8 kohdan toinen ja kolmas alakohta
14 artiklan 7, 8 ja 9 kohta	26 artiklan 9, 10 ja 11 kohta
–	26 artiklan 12 kohta
14 artiklan 10 ja 11 kohta	26 artiklan 13 ja 14 kohta
15 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta	27 artiklan 1 kohta
15 artiklan 1 kohdan toinen ja kolmas alakohta	–
–	27 artiklan 2, 3 ja 4 kohta
15 artiklan 1 kohdan neljäs alakohta	27 artiklan 5 kohta
15 artiklan 2 ja 2 a kohta	–
15 artiklan 3 ja 4 kohta sekä 5 kohdan ensimmäinen alakohta	27 artiklan 6, 7 ja 8 kohta
15 artiklan 5 kohdan toinen alakohta	–
15 artiklan 6 kohdan ensimmäinen alakohta	–
15 artiklan 6 kohdan toinen alakohta	27 artiklan 9 kohta
15 artiklan 7 kohta	27 artiklan 10 kohta
15 artiklan 9 kohdan ensimmäinen alakohta	27 artiklan 11 kohta
15 artiklan 9 kohdan toinen alakohta	–
16 artiklan 1 ja 2 kohta	–
–	28 artiklan 1, 2, 3 ja 5 kohta
16 artiklan 3 kohta	28 artiklan 4 kohta
17 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta	–
17 artiklan 1 kohdan toinen alakohta	30 artiklan 3 kohta
17 artiklan 2 kohta	22 artiklan 7 kohta
17 artiklan 3 kohta	–
17 artiklan 4 kohta	–
17 artiklan 5 kohta	22 artiklan 10 kohta
18 artiklan 1 alakohdan johdantokappale	29 artiklan 1 alakohdan johdantokappale
18 artiklan 1 kohdan a alakohdan i ja ii alakohta	29 artiklan 1 kohdan a ja b alakohta
–	29 artiklan 1 kohdan c ja d alakohta
18 artiklan 1 kohdan b alakohta	29 artiklan 2 kohta
18 artiklan 1 kohdan c alakohta	29 artiklan 3 kohta
–	29 artiklan 4 kohta
18 artiklan 1 kohdan d alakohdan i ja ii alakohta	29 artiklan 5 kohdan a ja b alakohta

Direktiivi 2012/27/EU	Tämä direktiivi
–	29 artiklan 5 kohdan c alakohta
18 artiklan 2 kohdan a ja b alakohta	29 artiklan 6 kohdan a ja b alakohta
18 artiklan 2 kohdan c ja d alakohta	–
–	29 artiklan 6 kohdan c alakohta
–	29 artiklan 7 kohta
18 artiklan 3 kohta	29 artiklan 8 kohta
19 artiklan 1 kohdan a alakohta	22 artiklan 5 kohdan ensimmäinen alakohta
19 artiklan 1 kohdan b alakohta	7 artiklan 7 kohdan ensimmäinen alakohta
19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta	22 artiklan 9 kohdan toinen alakohta
19 artiklan 2 kohta	–
20 artiklan 1 ja 2 kohta	30 artiklan 1 ja 2 kohta
–	30 artiklan 3, 4 ja 5 kohta
20 artiklan 3, 3 a, 3 b ja 3 c kohta	30 artiklan 6, 7, 8 ja 9 kohta
20 artiklan 3 d kohta	30 artiklan 10 kohdan ensimmäinen alakohta
–	30 artiklan 10 kohdan toinen alakohta
20 artiklan 4, 5, 6 ja 7 kohta	30 artiklan 11, 13, 14 ja 15 kohta
–	30 artiklan 12 kohta
–	30 artiklan 16 kohta
–	30 artiklan 17 ja 18 kohta
21 artikla	31 artiklan 1 kohta
Liitteen IV alaviite 3	31 artiklan 2, 3 ja 4 kohta
–	31 artiklan 5 kohta
Liitteen IV alaviite 3	31 artiklan 6 ja 7 kohta
22 artiklan 1 ja 2 kohta	33 artiklan 1 ja 2 kohta
–	33 artiklan 3 kohta
23 artikla	34 artikla
2 artiklan 4 a, 5 ja 6 kohta	35 artiklan 1, 2 ja 3 kohta
24 artiklan 7, 8, 9, 10 ja 12 kohta	–
24 artiklan 13 ja 14 kohta	35 artiklan 4 ja 5 kohta
24 artiklan 15 alakohdan johdantokappale	35 artiklan 7 alakohdan johdantokappale
24 artiklan 15 kohdan a alakohta	–
24 artiklan 15 kohdan b alakohta	35 artiklan 7 kohdan a alakohta
–	35 artiklan 7 kohdan b, c, d, e, g ja h alakohta
–	35 artiklan 7 kohdan toinen alakohta
24 artiklan 8 kohta	35 artiklan 7 kohdan kolmas alakohta
25 artikla	–
26 artikla	–

Direktiivi 2012/27/EU	Tämä direktiivi
28 artikla	36 artikla
–	37 artikla
27 artiklan ensimmäinen kohta	38 artiklan ensimmäinen kohta
27 artiklan toinen kohta	–
27 artiklan kolmas kohta	38 artiklan toinen kohta
28 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta	36 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta
28 artiklan 1 kohdan toinen alakohta	–
28 artiklan 1 kohdan kolmas ja neljäs alakohta	36 artiklan 1 kohdan toinen alakohta
28 artiklan 2 kohta	36 artiklan 2 kohta
29 artikla	39 artikla
–	39 artiklan toinen kohta
–	39 artiklan kolmas kohta
30 artikla	40 artikla
–	Liite I
Liite I	Liite II
Liite II	Liite III
Liite III	Liite IV
Liite IV	–
Liite V	Liite V
Liite VI	Liite VI
–	Liite VII
Liite VII	Liite VIII
Liite VII a	Liite IX
Liite VIII	Liite X
Liite IX	Liite XI
Liite X	Liite XII
Liite XI	Liite XIII
Liite XII	Liite XIV
Liite XIII	Liite XV
Liite XV	–
–	Liite XVI
–	Liite XVII

II

(Muut kuin lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset)

ASETUKSET

KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOASETUS (EU) 2023/1792,

annettu 13 päivänä syyskuuta 2023,

erään suojatun alkuperänimityksen tai suojatun maantieteellisen merkinnän eritelmään tehtävän unionin muutoksen hyväksymisestä (”Ribera del Guadiana” (SAN))

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 täydentämisestä viinialan alkuperänimitysten, maantieteellisten merkintöjen ja perinteisten merkintöjen suojaa koskevien hakemusten, vastaväitemenettelyn, käyttörajoitusten, tuote-eritelmien muutosten, suojan peruutuksen sekä merkintöjen ja esillepanon osalta 17 päivänä lokakuuta 2018 annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/33 ([1]) ja erityisesti sen 15 artiklan 2 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Komissio on arvioinut suojatun alkuperänimityksen ”Ribera del Guadiana” tuote-eritelmään tehtävän unionin muutoksen hyväksymistä koskevan hakemuksen, jonka Espanja on toimittanut Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 ([2]) 105 artiklan sekä delegoidun asetuksen (EU) 2019/33 15 artiklan mukaisesti.

(2) Komissio on julkaissut tuote-eritelmään tehtävän unionin muutoksen hyväksymistä koskevan hakemuksen asetuksen (EU) N:o 1308/2013 97 artiklan 3 kohdan mukaisesti *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ([3]).

(3) Komissiolle ei ole toimitettu vastaväitteitä asetuksen (EU) N:o 1308/2013 98 artiklan mukaisesti.

(4) Tuote-eritelmään tehtävä unionin muutos olisi tästä syystä hyväksyttävä asetuksen (EU) N:o 1308/2013 99 artiklan sekä delegoidun asetuksen (EU) 2019/33 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Hyväksytään nimitystä ”Ribera del Guadiana” (SAN) koskevan eritelmän muutos, joka on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

([1]) EUVL L 9, 11.1.2019, s. 2.
([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1308/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 671).
([3]) EUVL C 215, 19.6.2023, s. 25.

2 artikla

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 13 päivänä syyskuuta 2023.

Komission puolesta,
puheenjohtajan nimissä
Janusz WOJCIECHOWSKI
Komission jäsen

PÄÄTÖKSET

JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJIEN PÄÄTÖS (EU) 2023/1793, annettu 15 päivänä syyskuuta 2023, unionin yleisen tuomioistuimen kahden tuomarin nimittämisestä

EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 19 artiklan,

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 254 ja 255 artiklan,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Unionin yleisen tuomioistuimen 23 tuomarin toimikausi päättyi 31 päivänä elokuuta 2019.

(2) Tässä yhteydessä Saulius Lukas KALĖDAa on ehdotettu unionin yleisen tuomioistuimen tuomarin tehtävään 31 päivänä elokuuta 2025 päättyväksi toimikaudeksi.

(3) Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä tehdyssä pöytäkirjassa N:o 3 olevan 5 ja 7 artiklan nojalla ja Sten FRIMODT NIELSENin eroamisen johdosta olisi unionin yleiseen tuomioistuimeen nimitettävä tuomari Sten FRIMODT NIELSENin jäljellä olevaksi toimikaudeksi eli 31 päivään elokuuta 2028.

(4) Louise SPANGSBERG GRØNFELDTiä on ehdotettu vapautuvalle paikalle.

(5) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 255 artiklalla perustettu komitea on antanut puoltavan lausunnon ehdolla olevien henkilöiden soveltuvuudesta unionin yleisen tuomioistuimen tuomarin tehtäviin,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Nimitetään Saulius Lukas KALĖDA unionin yleisen tuomioistuimen tuomariksi tämän päätöksen voimaantulopäivänä alkavaksi ja 31 päivänä elokuuta 2025 päättyväksi kaudeksi.

2 artikla

Nimitetään Louise SPANGSBERG GRØNFELDT unionin yleisen tuomioistuimen tuomariksi tämän päätöksen voimaantulopäivänä alkavaksi ja 31 päivänä elokuuta 2028 päättyväksi kaudeksi.

3 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä 15 päivänä syyskuuta 2023.

Puheenjohtaja
M. ALONSO ALONSO

NEUVOSTON PÄÄTÖS (EU) 2023/1794,

annettu 18 päivänä syyskuuta 2023,

julkisia hankintoja käsittelevässä komiteassa Euroopan unionin puolesta otettavasta kannasta komitean puheenjohtajan valintaa koskevan menettelysäännön hyväksymiseen

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 207 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan yhdessä sen 218 artiklan 9 kohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Julkisia hankintoja koskeva sopimus on Maailman kauppajärjestön puitteissa tehty useammankeskinen sopimus, jonka tavoitteena on sen osapuolten julkisten hankintojen markkinoiden avaaminen vastavuoroisesti. Kyseisen sopimuksen tarkistettu versio, jäljempänä 'tarkistettu GPA-sopimus', tuli voimaan 6 päivänä huhtikuuta 2014.

(2) Tarkistetun GPA-sopimuksen XXI artiklan 1 kohdalla perustetaan julkisia hankintoja käsittelevä komitea, jäljempänä 'komitea', jonka tarkoituksena on antaa osapuolille mahdollisuus neuvotella kaikista tarkistetun GPA-sopimuksen toimintaan tai sen tavoitteiden edistämiseen liittyvistä kysymyksistä.

(3) Tarkistetun GPA-sopimuksen XXI artiklan 1 kohdassa määrätään, että komitea valitsee oman puheenjohtajansa.

(4) Komitea antoi luonnoksen puheenjohtajan valintaa koskevaksi menettelysäännöksi 12 päivänä toukokuuta 2023.

(5) On aiheellista vahvistaa unionin puolesta komiteassa otettava kanta, joka koskee sen menettelysäännön vahvistamista, sillä kyseisestä säännöstä tulee unionia sitova.

(6) Sen vuoksi olisi hyväksyttävä komitean 12 päivänä toukokuuta 2023 antama puheenjohtajan valintaa koskevan menettelysäännöksen luonnos komitean toiminnan sääntelemiseksi,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Julkisia hankintoja koskevalla sopimuksella perustetussa julkisia hankintoja käsittelevässä komiteassa Euroopan unionin puolesta otettava kanta on puoltaa sen puheenjohtajan valintaa koskevan menettelysäännön hyväksymistä.

Kyseisen menettelysäännön teksti on liitetty tähän päätökseen.

2 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty Brysselissä 18 päivänä syyskuuta 2023.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
L. PLANAS PUCHADES

Menettelysäännöt WTO:n julkisia hankintoja käsittelevän komitean, jäljempänä 'komitea', puheenjohtajan valitsemiseksi

1) Osapuolet valitsevat vuosittain julkisia hankintoja käsittelevässä komiteassa olevien edustajiensa keskuudesta puheenjohtajan.

2) Osapuolet voivat päättää jatkaa puheenjohtajan toimikautta puheenjohtajan seuraavan vuoden työsuunnitelman perusteella.

3) Ehdokas valitaan puheenjohtajaksi hänen pätevyytensä, kokemuksensa, käytettävissä olonsa ja vastuunkantoa koskevien kykyjensä perusteella. Puheenjohtaja toimii yksityishenkilönä.

4) Toimikautensa päättävä puheenjohtaja järjestää neuvotteluita valinnan helpottamiseksi. Jos puheenjohtajaa ei ole, osapuolet voivat yksimielisesti nimittää väliaikaisen puheenjohtajan tai kutsua edellisen puheenjohtajan asettaneen osapuolen järjestämään tällaisia neuvotteluita.

5) Ennen neuvotteluita tai niiden aikana puheenjohtajaehdokkaalle tai -ehdokkaille on annettava mahdollisuus esittää osapuolille suunnitelmaehdotuksia puheenjohtajuuskaudelle.

6) Nimittäminen tapahtuu vuoden ensimmäisessä sääntömääräisessä komitean kokouksessa. Jos puheenjohtajan toimi vapautuu keskellä vuotta, osapuolet pyrkivät löytämään uuden puheenjohtajan mahdollisimman pian.

7) Nimitys tulee voimaan edellisessä alakohdassa tarkoitetun kokouksen päättyessä. Jos puheenjohtajaa ei tuolloin ole, nimitys tulee voimaan välittömästi.

8) Puheenjohtajan toimikausi päättyy seuraavan kalenterivuoden ensimmäisen sääntömääräisen kokouksen lopussa, paitsi jos puheenjohtaja ei enää kykene toimimaan tai eroaa tehtävästään aikaisemmin.

9) Jos osapuolet eivät pääse yksimielisyyteen puheenjohtajan valinnasta eikä komitea pysty sen vuoksi täyttämään velvollisuuttaan kokoontua vähintään kerran vuodessa, komitea voi yksimielisesti nimittää ehdokkaiden keskuudesta väliaikaisen puheenjohtajan tai vaihtoehtoisesti kutsua edellisen puheenjohtajan asettaneen osapuolen auttamaan väliaikaisesti komitean kokousten järjestämisessä, kunnes puheenjohtaja voidaan nimittää.

10) Osapuolet voivat päättää täydentää tätä menettelysääntöä. Menettelysääntöä voidaan tarkistaa viiden vuoden kuluessa sen hyväksymisestä.

KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS (EU) 2023/1795,

annettu 10 päivänä heinäkuuta 2023,

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 nojalla EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen tarjoaman tietosuojan tason riittävyydestä

(tiedoksiannettu numerolla C(2023) 4745)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27 päivänä huhtikuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) ([1]) ja erityisesti sen 45 artiklan 3 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

1. JOHDANTO

(1) Asetuksessa (EU) 2016/679 ([2]) vahvistetaan säännöt, joita sovelletaan henkilötietojen siirtoon unioniin sijoittautuneilta rekisterinpitäjiltä tai henkilötietojen käsittelijöiltä kolmansiin maihin ja kansainvälisille järjestöille, siltä osin kuin tällaiset siirrot kuuluvat sen soveltamisalaan. Henkilötietojen kansainvälistä siirtoa koskevat säännöt vahvistetaan asetuksen V luvussa. Kansainvälisen yhteistyön ja kaupan kehittämiseksi on tarpeen siirtää henkilötietoja Euroopan unionin ulkopuolisiin maihin tai niistä unioniin. Samalla on kuitenkin varmistettava, että kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille tehtävien siirtojen yhteydessä ei heikennetä henkilötietojen suojan tasoa unionissa ([3]).

(2) Asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklan 3 kohdan mukaan komissio voi päättää täytäntöönpanosäädöksellä, että jokin kolmas maa tai kolmannen maan alue tai yksi tai useampi tietty sektori varmistaa riittävän tietosuojan. Tämän edellytyksen täyttyessä henkilötietoja voidaan siirtää kyseiselle kolmannelle maalle ilman erillistä lupaa, kuten asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklan 1 kohdassa ja johdanto-osan 103 kappaleessa säädetään.

(3) Kuten asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklan 2 kohdassa säädetään, tietosuojan riittävyyttä koskevan päätöksen tekemisen on perustuttava kattavaan analyysiin kolmannen maan oikeusjärjestyksestä. Analyysissa on tarkasteltava sekä tietojen tuojia koskevia sääntöjä että niitä rajoituksia ja suojatoimia, jotka koskevat viranomaisten pääsyä henkilötietoihin. Komission on arvioinnissaan määritettävä, vastaako kyseisen kolmannen maan takaama tietosuojan taso ”olennaisilta osin” unionissa taattua suojan tasoa (asetuksen (EU) 2016/679 johdanto-osan 104 kappale). Tätä on arvioitava suhteessa unionin lainsäädäntöön ja erityisesti asetukseen (EU) 2016/679 sekä Euroopan unionin tuomioistuimen, jäljempänä ’unionin tuomioistuin’, oikeuskäytäntöön ([4]).

([1]) EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1.
([2]) Viittausten helpottamiseksi liitteessä VIII on luettelo tässä päätöksessä käytetyistä lyhenteistä.
([3]) Ks. asetuksen (EU) 2016/679 johdanto-osan 101 kappale.
([4]) Ks. tuoreimpana tapauksena asia C-311/18, Facebook Ireland ja Schrems (Schrems II), ECLI:EU:C:2020:559.

(4) Unionin tuomioistuin selvensi 6 päivänä lokakuuta 2015 asiassa C-362/14 Maximillian Schrems v. Data Protection Commissioner ([5]), jäljempänä 'Schrems', antamassaan tuomiossa, että tämä ei edellytä täysin samaa tietosuojan tasoa. Erityisesti keinot, joita kyseisellä kolmannella maalla on käytettävissään henkilötietojen suojaamiseksi, voivat erota unionissa käytetyistä menetelmistä, kunhan ne käytännössä varmistavat tehokkaasti tietosuojan riittävän tason ([6]). Tietosuojan tason riittävyyttä koskeva vaatimus ei sen vuoksi edellytä unionin sääntöjen kopiointia kohta kohdalta. Sen sijaan tarkastellaan, onko ulkomaisen järjestelmän antama suoja kokonaisuutena vaaditun tason mukainen. Tällöin selvitetään, mikä on yksityisyyteen liittyvien oikeuksien sisältö ja pannaanko ne täytäntöön ja valvotaanko niiden toteutumista tehokkaasti ([7]). Kyseisen tuomion mukaan komission olisi lisäksi tätä vaatimusta soveltaessaan arvioitava erityisesti, sisältääkö kyseisen kolmannen maan oikeudellinen kehys sääntöjä, joiden tarkoituksena on rajoittaa niiden henkilöiden perusoikeuksiin puuttumista, joiden tietoja siirretään unionista, kun puuttuminen olisi kyseisen maan valtiollisille elimille sallittua niiden pyrkiessä kansallisen turvallisuuden kaltaisiin legitiimeihin tavoitteisiin, ja onko tällaista puuttumista vastaan olemassa tehokas oikeussuoja ([8]). Myös Euroopan tietosuojaneuvosto on antanut ohjeistusta tietosuojan riittävyyden tutkimisesta ([9]).

(5) Unionin tuomioistuin selvensi tällaista yksityisyyden suojaa ja tietosuojaa koskeviin perusoikeuksiin puuttumista koskevaa vaatimusta 16 päivänä heinäkuuta 2020 asiassa C-311/18, Data Protection Commissioner v. Facebook Ireland Limited ja Maximillian Schrems, jäljempänä 'Schrems II', antamassaan tuomiossa, jolla mitätöitiin aikaisempaa transatlanttista tietovirtakehystä eli EU:n ja Yhdysvaltojen välistä Privacy Shield -järjestelyä, jäljempänä 'Privacy Shield -järjestely', koskeva komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2016/1250 ([10]). Unionin tuomioistuin katsoi, että Yhdysvaltojen viranomaisten pääsyä henkilötietoihin, jotka on siirretty unionista Yhdysvaltoihin kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tarkoituksia varten, ja näiden tietojen käyttöä koskevasta Yhdysvaltojen kansallisesta lainsäädännöstä johtuvia henkilötietojen suojan rajoituksia ei ole toteutettu tavalla, joka täyttäisi pääosiltaan unionin lainsäädäntöä vastaavat vaatimukset, siltä osin kuin on kyse tällaisen puuttumisen tarpeellisuudesta ja oikeasuhteisuudesta tietosuojaa koskevaan oikeuteen nähden ([11]). Unionin tuomioistuin katsoi myös, että oikeussuojakeinoja ei ole saatavilla sellaisessa elimessä, joka antaa henkilöille, joiden tiedot on siirretty Yhdysvaltoihin, takeet, jotka pääosiltaan vastaavat oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin koskevassa perusoikeuskirjan 47 artiklassa edellytettyjä takeita ([12]).

(6) Schrems II -asiassa annetun tuomion jälkeen komissio aloitti Yhdysvaltojen hallituksen kanssa neuvottelut mahdollisesta uudesta tietosuojan tason riittävyyttä koskevasta päätöksestä, joka olisi asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklan 2 kohdan vaatimusten mukainen, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on niitä tulkinnut. Näiden neuvottelujen tuloksena Yhdysvallat antoi 7 päivänä lokakuuta 2022 Yhdysvaltojen signaalitiedustelutoiminnan suojatoimien tehostamista koskevan toimeenpanoasetuksen (executive order) EO 14086, jäljempänä 'toimeenpanoasetus 14086', jota on täydennetty tietosuojaa käsittelevästä muutoksenhakutuomioistuimesta annetulla Yhdysvaltojen oikeusministerin asetuksella, jäljempänä 'oikeusministerin asetus' ([13]). Lisäksi on päivitetty tämän päätöksen nojalla unionista siirrettäviä tietoja käsitteleviin kaupallisiin toimijoihin sovellettavaa kehystä eli EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä, jäljempänä 'tietosuojakehys'.

(7) Komissio on analysoinut huolellisesti Yhdysvaltojen lainsäädäntöä ja käytäntöä, mukaan lukien toimeenpanoasetus 14086 ja oikeusministerin asetus. Johdanto-osan 9–200 kappaleessa esitettyjen havaintojen perusteella komissio päättelee, että Yhdysvallat takaa tietosuojan riittävän tason henkilötiedoille, jotka siirretään tietosuojakehyksen puitteissa unioniin sijoittautuneelta rekisterinpitäjältä tai henkilötietojen käsittelijältä ([14]) Yhdysvalloissa sijaitseville varmennetuille organisaatioille.

([5]) Asia C-362/14, Maximillian Schrems v. Data Protection Commissioner (Schrems), ECLI:EU:C:2015:650, 73 kohta.

([6]) Schrems, 74 kohta.

([7]) Ks. komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle: Henkilötietojen vaihtaminen ja suojaaminen globalisoituneessa maailmassa, COM(2017) 7, 10.1.2017, 3.1 kohta, s. 6 ja 7.

([8]) Schrems, 88 ja 89 kohta.

([9]) Euroopan tietosuojaneuvosto: Tietosuojan riittävyyden viitearvot, WP 254 rev. 01, saatavilla osoitteessa https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614108

([10]) Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2016/1250, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2016, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY nojalla EU:n ja Yhdysvaltojen välisen Privacy Shield -järjestelyn tarjoaman tietosuojan tason riittävyydestä (EUVL L 207, 1.8.2016, s. 1).

([11]) Schrems II, 185 kohta.

([12]) Schrems II, 197 kohta.

([13]) 28 CFR osa 302.

([14]) Tämä päätös on ETA:n kannalta merkityksellinen. Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) mukaan Euroopan unionin sisämarkkinat ulottuvat kolmeen ETA-valtioon (Islanti, Liechtenstein ja Norja). ETA:n sekakomitean 6 päivänä heinäkuuta 2018 antama päätös, jolla asetus (EU) 2016/679 otettiin osaksi ETA-sopimuksen liitettä XI, tuli voimaan 20 päivänä heinäkuuta 2018. Asetus kuuluu siis sopimuksen soveltamisalaan. Kyseistä päätöstä sovellettaessa viittauksia EU:hun ja EU:n jäsenvaltioihin olisi näin ollen pidettävä myös viittauksina ETA-valtioihin.

(8) Tämän päätöksen seurauksena henkilötietojen siirrot unioniin sijoittautuneilta rekisterinpitäjiltä ja henkilötietojen käsittelijöiltä ([15]) Yhdysvaltoihin sijoittautuneille varmennetuille organisaatioille voidaan toteuttaa ilman eri hyväksyntää. Päätös ei rajoita asetuksen (EU) 2016/679 suoraa soveltamista tällaisiin organisaatioihin silloin, kun kyseisen asetuksen 3 artiklassa säädetyt alueellista soveltamista koskevat edellytykset täyttyvät.

2. EU:N JA YHDYSVALTOJEN TIETOSUOJAKEHYS

2.1 Henkilökohtainen ja aineellinen soveltamisala

2.1.1 *Varmennetut organisaatiot*

(9) EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehys perustuu varmennusjärjestelmään, jolla yhdysvaltalaiset organisaatiot sitoutuvat tiettyihin yksityisyyden suojaa koskeviin tietosuojakehyksen periaatteisiin, mukaan lukien täydentävät periaatteet, jäljempänä yhdessä 'järjestelyn periaatteet', jotka on antanut Yhdysvaltojen kauppaministeriö ja jotka sisältyvät tämän päätöksen liitteeseen I ([16]). Jotta organisaatio voisi antaa tietosuojakehyksen mukaisen varmennuksen, sen on oltava liittovaltion kauppakomission tai liikenneministeriön tutkinta- ja täytäntöönpanovallan alainen ([17]). Järjestelyn periaatteita sovelletaan välittömästi varmennuksen jälkeen. Kuten johdanto-osan 48–52 kappaleessa tarkennetaan, tietosuojakehykseen kuuluvien organisaatioiden on vuosittain varmennettava uudelleen sitoutumisensa järjestelyn periaatteisiin ([18]).

2.1.2 *Henkilötietojen määritelmä ja rekisterinpitäjän ja edustajan käsitteet*

(10) Tietosuojakehyksen tarjoama suoja kattaa kaikki henkilötiedot, jotka siirretään unionista Yhdysvalloissa sijaitseville organisaatioille, jotka ovat varmentaneet Yhdysvaltojen kauppaministeriölle sitoutuvansa järjestelyn periaatteisiin, lukuun ottamatta tietoja, jotka kerätään julkaisemista, radio- ja tv-lähetystoimintaa tai muuta journalistisen aineiston julkista viestintää varten, ja tietoja, jotka löytyvät aikaisemmin julkaistusta tiedotusvälineiden arkistoista levitetystä aineistosta ([19]). Viimeksi mainittuja tietoja ei näin ollen voida siirtää tietosuojakehyksen puitteissa.

(11) Järjestelyn periaatteissa henkilötiedoilla tarkoitetaan asetuksen (EU) 2016/679 tapaan jossakin muodossa rekisteröityjä tunnistetun tai tunnistettavan henkilön tietoja, joihin sovelletaan yleistä tietosuoja-asetusta ja jotka yhdysvaltalainen organisaatio on vastaanottanut EU:sta ([20]). Ne kattavat myös pseudonymisoidut (tai "avainkoodatut") tutkimustiedot (myös silloin, kun avainta ei jaeta vastaanottavan yhdysvaltalaisen organisaation kanssa) ([21]). Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan kaikenlaisia sellaisia toimintoja tai toimintojen kokonaisuuksia, joita kohdistetaan henkilötietoihin joko automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tai manuaalisesti, kuten tietojen kerääminen, tallentaminen, järjestäminen, säilyttäminen, muokkaaminen tai muuttaminen, tiedon haku, kysely, käyttö, luovuttaminen tai levittäminen sekä poistaminen tai tuhoaminen ([22]).

(12) Tietosuojakehystä sovelletaan Yhdysvalloissa organisaatioihin, jotka voidaan katsoa rekisterinpitäjiksi (henkilö tai organisaatio, joka yksin tai yhdessä muiden kanssa määrittää henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot) ([23]) tai henkilötietojen käsittelijöiksi (rekisterinpitäjän puolesta toimiva edustaja) ([24]). Yhdysvaltoihin sijoittautuneiden henkilötietojen käsittelijöiden on oltava sopimuksen nojalla velvollisia toimimaan ainoastaan EU:n rekisterinpitäjän

([15]) Tämä päätös ei vaikuta asetuksen (EU) 2016/679 vaatimuksiin, joita sovelletaan unioniin sijoittautuneisiin tietoja siirtäviin elimiin (rekisterinpitäjiin ja henkilötietojen käsittelijöihin). Näitä vaatimuksia ovat esimerkiksi käyttötarkoitussidonnaisuus, tietojen minimointi, läpinäkyvyys ja tietoturvallisuus (ks. myös asetuksen (EU) 2016/679 44 artikla).

([16]) Ks. tältä osin asiassa Schrems annetun tuomion 81 kohta, jossa unionin tuomioistuin vahvistaa, että tietosuojan riittävä taso voidaan varmistaa oman varmennuksen järjestelmällä.

([17]) Liite I, I jakson 2 kohta. Liittovaltion kauppakomissiolla (FTC) on laaja toimivalta suhteessa kaupalliseen toimintaan joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta; poikkeuksiin kuuluvat esimerkiksi pankit, lentoyhtiöt, vakuutustoiminta ja televiestintäpalvelujen tarjoajien yleiset operaattoripalvelut (tosin Yhdysvaltojen yhdeksännen piirin muutoksenhakutuomioistuimen 26. helmikuuta 2018 tekemä päätös asiassa FTC v. AT&T vahvistaa, että liittovaltion kauppakomissiolla on toimivaltaa suhteessa tällaisten yhteisöjen muihin kuin yleisiin operaattoripalveluihin). Ks. myös liitteen IV alaviite 2. Yhdysvaltain liikennevirastolla (DoT) on toimivalta valvoa, että lentoyhtiöt ja lipunvälittäjät noudattavat vaatimuksia (lentoliikenteen osalta), ks. liitteessä V oleva A jakso.

([18]) Liite I, III jakson 6 kohta.

([19]) Liite I, III jakson 2 kohta.

([20]) Liite I, I jakson 8 kohdan a alakohta.

([21]) Liite I, III jakson 14 kohdan g alakohta.

([22]) Liite I, I jakson 8 kohdan b alakohta.

([23]) Liite I, I jakson 8 kohdan c alakohta.

([24]) Ks. esim. liitteessä I oleva II.2.b kohta ja kohdat II.3.b ja 7.d, joissa tehdään selväksi, että edustajat toimivat rekisterinpitäjän puolesta tämän ohjeiden mukaisesti ja erityisten sopimusvelvoitteiden sitomina.

ohjeiden perusteella ja avustamaan sitä vastattaessa henkilöille, jotka käyttävät järjestelyn periaatteiden mukaisia oikeuksiaan ([25]). Lisäksi henkilötietojen käsittelijän on alihankintana teetettävän tietojen käsittelyn osalta tehtävä alihankkijan kanssa sopimus, jossa taataan samantasoinen suoja kuin järjestelyn periaatteissa, ja varmistettava sen asianmukainen täytäntöönpano ([26]).

2.2 **EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteet**

2.2.1 ***Käyttötarkoitussidonnaisuus ja valintaperiaate***

(13) Henkilötietojen käsittelyn olisi oltava lainmukaista ja asianmukaista. Henkilötietoja olisi kerättävä tiettyä tarkoitusta varten ja käytettävä myöhemmin vain siltä osin kuin käyttö ei ole ristiriidassa kyseisen tarkoituksen kanssa.

(14) Tietosuojakehyksessä tämä on varmistettu erilaisilla periaatteilla. Ensinnäkin tietojen eheyden ja käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen (Data Integrity and Purpose Limitation Principle), samoin kuin asetuksen (EU) 2016/679 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan, organisaatio ei saa käsitellä henkilötietoja tavalla, joka ei vastaa tietojen keruun alkuperäistä tarkoitusta tai tarkoitusta, johon kyseinen rekisteröity oli myöhemmin antanut suostumuksensa ([27]).

(15) Jotta organisaatio voisi käyttää henkilötietoja uuteen (muutettuun) tarkoitukseen, joka poikkeaa olennaisesti alkuperäisestä tarkoituksesta mutta on edelleen sen kanssa yhteensopiva, tai luovuttaa henkilötiedot kolmannelle osapuolelle, organisaatiolla on oltava selkeä, helposti havaittava ja käytettävä mekanismi, jonka avulla rekisteröidyt voivat halutessaan kieltää tietojen siirtämisen valintaperiaatteen (Choice Principle) ([28]) mukaisesti. Valintaperiaate ei kuitenkaan korvaa periaatteiden vastaisen tietojen käsittelyn nimenomaista kieltoa ([29]).

([25]) Liite I, III jakson 10 kohdan a alakohta. Ks. myös Yhdysvaltojen kauppaministeriön Privacy Shield -järjestelyn puitteissa yhteistyössä Euroopan tietosuojaneuvoston kanssa laatima ohjeistus, jossa selvennetään yhdysvaltalaisten käsittelijöiden velvoitteita niiden vastaanottaessa henkilötietoja unionista. Koska säännöt eivät ole muuttuneet, tämä ohjeistus ja kysymys/vastaus-neuvonta ovat edelleen relevantteja EU:n ja Yhdysvaltojen välisen tietosuojakehyksen yhteydessä (https://www.privacyshield.gov/article?id=Processing-FAQs).

([26]) Liite I, II jakson 3 kohdan b alakohta.

([27]) Liite I, II jakson 5 kohdan a alakohta. Asianmukaisia tarkoituksia voivat olla muun muassa tarkastus, petostentorjunta tai muut tarkoitukset, jotka vastaavat sitä, mitä järkevä ja huolellinen henkilö voi odottaa tiedonkeruutilanteessa (ks. liite I, alaviite 6).

([28]) Liite I, II jakson 2 kohdan a alakohta. Tätä ei sovelleta, kun organisaatio antaa henkilötietoja sen puolesta ja sen ohjeiden mukaisesti toimivalle henkilötietojen käsittelijälle (liite I, II jakson 2 kohdan b alakohta). Tässä tapauksessa organisaatiolla on oltava sopimus ja sen on varmistettava, että noudatetaan henkilötietojen edelleen siirtämiseen liittyvää vastuuvelvollisuusperiaatetta (Accountability for Onward Transfer Principle), kuten johdanto-osan 43 kappaleessa tarkemmin kuvataan. Lisäksi *valintaperiaatetta* (sekä *ilmoitusperiaatetta* (Notice Principle)) voidaan rajoittaa silloin, kun henkilötietoja käsitellään due diligence -tarkastuksen yhteydessä (osana mahdollista sulautumista tai yritysostoa) tai muun tarkastuksen yhteydessä, siinä määrin ja niin kauan kuin se on tarpeen lakisääteisten tai yleisen edun mukaisten vaatimusten täyttämiseksi, tai siinä määrin ja niin kauan kuin näiden periaatteiden soveltaminen vaarantaisi organisaation oikeutetut edut due diligence -tarkastuksen tai muun tarkastuksen yhteydessä (liite I, III jakson 4 kohta). Täydentävässä periaatteessa (Supplemental Principle) nro 15 (liite I, III jakson 15 kohdan a ja b alakohta) säädetään myös poikkeuksesta *valintaperiaatteeseen* (kuten myös *ilmoitusvelvollisuutta* ja *henkilötietojen edelleen siirtämiseen liittyvää vastuuvelvollisuutta* koskevaan periaatteeseen) silloin, kun henkilötiedot ovat peräisin julkisesti saatavilla olevista lähteistä(jollei EU:n tiedonviejä ilmoita, että tietoihin sovelletaan rajoituksia, jotka edellyttävät kyseisten periaatteiden soveltamista) tai kun ne on kerätty yleisesti yleisön käytettävissä olevista asiakirjoista (kunhan niihin ei liity ei-julkisia tietoja ja käytön ehtoja noudatetaan). Vastaavasti täydentävä periaate 14 (liite I, III jakson 14 kohdan f alakohta) sisältää vapautuksen valintaperiaatteesta (sekä ilmoitusperiaatteesta ja siirtoon liittyvää vastuuvelvollisuutta koskevasta periaatteesta), kun henkilötietoja käsitellään lääkkeitä ja lääkintälaitteita valmistavassa yrityksessä tuotteiden turvallisuuden ja tehokkuuden seurantaa varten, siltä osin kuin järjestelyn periaatteiden noudattaminen haittaa sääntelyvaatimusten noudattamista.

([29]) Tämä koskee kaikkia tietosuojakehyksen puitteissa tehtyjä tiedonsiirtoja, myös silloin, kun ne koskevat työsuhteen yhteydessä kerättyjä tietoja. Vaikka varmennettu yhdysvaltalainen organisaatio voi siksi periaatteessa käyttää henkilöstötietoja muihin kuin työsuhteeseen liittyviin tarkoituksiin (esimerkiksi tietynlainen markkinointiviestintä), sen on noudatettava käyttötarkoituksen vastaisen käsittelyn kieltoa, ja lisäksi se voi tehdä näin ainoastaan ilmoitus- ja valintaperiaatteiden mukaisesti. Organisaatio voi poikkeuksellisesti käyttää henkilötietoja muuhun yhteensopivaan tarkoitukseen noudattamatta ilmoitus- ja valintaperiaatetta, mutta vain siinä määrin ja niin kauan kuin on tarpeen, jotta organisaation kyky toteuttaa ylennyksiä, nimityksiä tai muita vastaavia työsuhteeseen liittyviä päätöksiä ei vaarannu (ks. liite I, III jakson 9 kohdan b alakohdan iv alakohta). Yhdysvaltalaiselle organisaatiolle asetettu kielto ryhtyä rankaisutoimiin työntekijää vastaan valintaoikeuden käyttämisestä, mukaan lukien kaikki työllistymismahdollisuuksia koskevat rajoitukset, takaa, että alisteisuus- ja riippuvuussuhteesta huolimatta työntekijään ei kohdistu paineita, vaan hän voi käyttää valintaoikeuttaan vapaasti. Ks. liite I, III jakson 9 kohdan b alakohdan i alakohta.

2.2.2 *Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely*

(16) ”Erityisiä tietoryhmiä” käsiteltäessä olisi sovellettava erityisiä suojatoimia.

(17) Valintaperiaatteen mukaisesti on sovellettava erityisiä suojatoimia silloin, kun käsitellään ”arkaluonteisia tietoja” eli henkilötietoja, jotka koskevat henkilön terveydentilaa, rotua tai etnistä alkuperää, poliittista kantaa, uskonnollista tai eettistä vakaumusta, kuulumista ammattiliittoon, sukupuolielämää tai mitä tahansa muita kolmannelta osapuolelta saatuja tietoja, joita kyseinen osapuoli pitää ja käsittelee arkaluontoisina ([30]). Tämä tarkoittaa, että varmennetut organisaatiot käsittelevät kaikkia unionin tietosuojalainsäädännössä arkaluonteisiksi katsottuja tietoja (mukaan lukien seksuaalista suuntautumista ja perimää koskevat tiedot ja biometriset tiedot) arkaluonteisina myös EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa.

(18) Organisaatioiden on pääsääntöisesti saatava henkilöiltä nimenomainen suostumus voidakseen käyttää arkaluonteisia tietoja muihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on alun perin kerätty tai joita varten henkilö on antanut suostumuksensa, tai voidakseen luovuttaa ne kolmansille osapuolille ([31]).

(19) Tällaista suostumusta ei tarvita unionin tietosuojalainsäädännössä säädettyihin poikkeuksiin verrattavissa olevissa rajoitetuissa olosuhteissa, esimerkiksi silloin, kun arkaluonteisten tietojen käsittely on henkilön elintärkeiden etujen mukaista tai se on tarpeen oikeudellisen vaatimuksen laatimista taikka lääketieteellisen hoidon antamista tai diagnoosin tekemistä varten ([32]).

2.2.3 *Tietojen täsmällisyys, minimointi ja turvallisuus*

(20) Tietojen on oltava täsmällisiä, ja ne on tarvittaessa pidettävä ajan tasalla. Tietojen on myös oltava asianmukaisia, olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään, ja periaatteessa niitä pitäisi säilyttää ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten.

(21) Tietojen eheyden ja käyttötarkoituksen rajoittamisen periaatteen ([33]) mukaan henkilötiedot on rajoitettava siihen, mikä on käsittelyn tarkoituksen kannalta merkityksellistä. Organisaation on myös toteutettava tarvittavat kohtuulliset toimet sen varmistamiseksi, että henkilötiedot ovat käyttötarkoitukseensa nähden luotettavia sekä lisäksi tarkkoja, täydellisiä ja ajantasaisia.

(22) Lisäksi henkilökohtaiset tiedot voidaan valintaperiaatteen mukaan säilyttää muodossa, jossa henkilö tunnistetaan tai voidaan tunnistaa (eli henkilötietojen muodossa) ([34]) ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen sitä tarkoitusta varten, johon tiedot alun perin kerättiin tai johon henkilö on myöhemmin antanut luvan. Tämä velvoite ei estä organisaatioita käsittelemästä henkilötietoja pidempää aikaa mutta ainoastaan niin kauan ja siinä määrin kuin tällainen käsittely kohtuudella palvelee jotakin seuraavista tarkoituksista, jotka ovat verrattavissa unionin tietosuojalainsäädännössä säädettyihin poikkeuksiin: arkistointi yleisen edun nimissä, journalismi, kirjallisuus ja taide, tieteellinen ja historiantutkimus ja tilastollinen analyysi ([35]). Jos henkilötietoja säilytetään jotakin tällaista tarkoitusta varten, niiden käsittely edellyttää järjestelyn periaatteiden mukaisia suojatoimia ([36]).

(23) Henkilötietoja olisi myös käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan niiden turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvattomalta tai laittomalta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta. Tätä varten rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden olisi toteutettava asianmukaisia teknisiä tai organisatorisia toimenpiteitä henkilötietojen suojaamiseksi mahdollisilta uhkilta. Näitä toimenpiteitä arvioitaessa olisi otettava huomioon uusin tekniikka, toimenpiteisiin liittyvät kustannukset sekä käsittelyn luonne, laajuus, konteksti ja tarkoitus sekä yksilöiden oikeuksiin kohdistuvat riskit.

([30]) Liite I, II jakson 2 kohdan c alakohta.
([31]) Liite I, II jakson 2 kohdan c alakohta.
([32]) Liite I, III jakson 1 kohta.
([33]) Liite I, II jakson 5 kohta.
([34]) Ks. liitteessä I oleva alaviite 7, jonka mukaan henkilön katsotaan olevan tunnistettavissa, jos organisaatio tai kolmas osapuoli voi kohtuudella tunnistaa kyseisen henkilön, ottaen huomioon kohtuullisen todennäköisesti käytettävät tunnistusmenetelmät (samalla on otettava huomioon muun muassa tunnistamisen kustannukset ja siihen käytettävä aika sekä käsittelyhetkellä käytettävissä oleva tekniikka).
([35]) Liite I, II jakson 5 kohdan b alakohta.
([36]) *Ks. edellinen alaviite.*

(24) Tietosuojakehyksessä tämä varmistetaan turvallisuusperiaatteella (Security Principle), jossa edellytetään asetuksen (EU) 2016/679 32 artiklan tavoin, että on toteutettava kohtuullisia ja asianmukaisia turvallisuustoimenpiteitä ottaen huomioon käsittelyyn liittyvät riskit ja tietojen luonne ([37]).

2.2.4 *Läpinäkyvyys*

(25) Rekisteröidyille olisi ilmoitettava heidän henkilötietojensa käsittelyn pääkohdat.

(26) Tämä varmistetaan ilmoitusperiaatteella ([38]), jolla organisaatiot velvoitetaan asetuksen (EU) 2016/679 läpinäkyvyysvaatimusten tapaan ilmoittamaan rekisteröidyille muun muassa i) organisaation osallistumisesta tietosuojakehykseen, ii) kerättyjen tietojen tyyppi, iii) käsittelyn tarkoitus, iv) minkä tyyppisille kolmansille osapuolille henkilötietoja voidaan luovuttaa ja keitä nämä kolmannet osapuolet ovat sekä mitä tarkoitusta varten tiedot luovutetaan, v) rekisteröidyn oikeudet, vi) organisaation yhteystiedot ja vii) käytettävissä olevat oikeussuojamekanismit.

(27) Ilmoituksessa käytetyn kielen on oltava selkeää, ja ilmoituksen on oltava henkilön helposti havaittavissa. Ilmoitus on annettava, kun henkilöä pyydetään ensimmäistä kertaa antamaan henkilötietoja organisaatiolle, tai niin pian kuin ilmoituksen antaminen on käytännössä mahdollista. Ilmoitus on annettava joka tapauksessa ennen henkilötietojen käyttämistä olennaisesti poikkeavaan (mutta yhteensopivaan) tarkoitukseen kuin siihen, jota varten ne on alun perin kerätty, tai ennen niiden luovuttamista ensimmäisen kerran kolmannelle osapuolelle ([39]).

(28) Lisäksi organisaatioiden on julkistettava tietosuojaperiaatteensa, joissa otetaan huomioon järjestelyn periaatteet (tai henkilöstötietojen tapauksessa asetettava ne asianomaisten helposti saataville), ja annettava linkit kauppaministeriön verkkosivustolle (jolla on lisätietoja varmennuksesta, rekisteröityjen oikeuksista ja käytettävissä olevista muutoksenhakumenettelyistä), tietosuojakehykseen osallistuvien organisaatioiden luetteloon, jäljempänä 'tietosuojakehyksen osallistujaluettelo', ja asianmukaisen vaihtoehtoisen riitojenratkaisuelimen verkkosivustolle ([40]).

2.2.5 *Yksilön oikeudet*

(29) Rekisteröidyillä olisi oltava tietyt oikeudet, joihin voidaan vedota rekisterinpitäjää tai henkilötietojen käsittelijää vastaan, kuten oikeus saada pääsy tietoihin, oikeus vastustaa niiden käsittelyä ja oikeus saada tiedot oikaistuiksi ja poistetuiksi.

(30) Tietosuojakehykseen sisältyvä tiedonsaantiperiaate (Access Principle) ([41]) takaa yksilöille nämä oikeudet. Rekisteröidyllä on erityisesti oikeus saada organisaatiolta ilman perusteluja tieto siitä, käsitteleekö organisaatio häneen liittyviä henkilötietoja, oikeus saada tiedot itselleen ja oikeus saada tietoa käsittelyn tarkoituksesta, käsiteltävien henkilötietojen ryhmistä sekä vastaanottajista (ryhmistä), joille tietoja luovutetaan ([42]). Organisaatioiden on vastattava tietopyyntöihin kohtuullisessa ajassa ([43]). Organisaatio voi asettaa kohtuulliset

([37]) Liite I, II jakson 4 kohdan a alakohta. Lisäksi tietosuojakehyksessä edellytetään henkilöstötietojen osalta, että työnantajien olisi otettava huomioon työntekijöiden esittämät yksityisyyttä koskevat toiveet rajoittamalla pääsyä henkilöstötietoihin, muuttamalla määrätyt tiedot tunnistamattomiksi tai käyttämällä koodeja tai salanimiä (liite I, III jakson 9 kohdan b alakohdan iii alakohta).

([38]) Liite I, II jakson 1 kohta.

([39]) Liite I, II jakson 1 kohdan b alakohta. Täydentävässä periaatteessa 14 (liite I, III jakson 14 kohdan b ja c alakohta) vahvistetaan säännökset, joita sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn terveystutkimusten ja kliinisten tutkimusten yhteydessä. Tämä periaate mahdollistaa erityisesti sen, että organisaatiot voivat käsitellä kliinisen tutkimuksen tietoja myös sen jälkeen, kun henkilö on vetäytynyt tutkimuksesta, jos asia on ilmoitettu selvästi henkilölle hänen suostuessaan osallistumaan tutkimukseen. Vastaavasti jos tietosuojakehykseen osallistuva organisaatio saa henkilötietoja terveystutkimusta varten, se saa käyttää niitä uudessa tutkimuksessa ainoastaan ilmoitus- ja valintaperiaatteiden mukaisesti. Tällöin henkilölle olisi periaatteessa kerrottava tietojen mahdollisesta tulevasta käytöstä (esimerkiksi asiaan liittyvissä tutkimuksissa). Jos tietojen kaikkia tulevia käyttötarkoituksia ei vielä alussa voida ilmoittaa, koska niitä ei tunneta (tarve uusille tutkimuksille voi syntyä uusien havaintojen tai lääketieteen tai tutkimuksen kehittymisen myötä), on kerrottava, että tietoja saatetaan käyttää mahdollisissa tulevissa lääketieteellisissä ja farmaseuttisissa tutkimuksissa. Jos tällainen myöhempi käyttö ei ole niiden yleisten tutkimustarkoitusten mukaista, joita varten tiedot kerättiin (eli jos uudet käyttötarkoitukset ovat olennaisesti erilaisia mutta edelleen yhteensopivia alkuperäisen tarkoituksen kanssa, ks. johdanto-osan 14–15 kappale), on hankittava uusi nimenomainen suostumus. Ks. myös alaviitteessä 28 kuvatut *ilmoitusperiaatetta* koskevat erityiset rajoitukset ja poikkeukset.

([40]) Liite I, III jakson 6 kohdan d alakohta.

([41]) Ks. myös tietoihin pääsyä koskeva täydentävä periaate (liite I, III jakson 8 kohta).

([42]) Liite I, III jakson 8 kohdan a alakohdan i ja ii alakohta.

([43]) Liite I, III jakson 8 kohdan i alakohta.

rajoitukset sille, miten usein yhden henkilön tietopyyntöihin vastataan tietyllä ajanjaksolla, ja se voi periä kohtuullisen maksun esimerkiksi silloin, kun tietopyyntöjä tehdään kohtuuttoman usein ([44]).

(31) Oikeutta saada pääsy tietoihin voidaan rajoittaa vain poikkeuksellisissa olosuhteissa, jotka ovat samankaltaisia kuin unionin tietosuojalainsäädännössä säädetyt olosuhteet. Näin on erityisesti silloin, kun tiedonsaantioikeus loukkaisi muiden henkilöiden laillisia oikeuksia, kun oikeuden myöntämisestä aiheutuva rasitus tai siitä syntyvät kustannukset olisivat suhteettoman suuria verrattuina henkilön tietosuojaan kohdistuviin riskeihin kyseisissä olosuhteissa (pelkkien kustannusten ja rasituksen perusteella ei kuitenkaan päätetä, onko tietojen luovuttaminen kohtuullista), kun tietojen luovuttaminen todennäköisesti vaarantaisi vastakkaisen tärkeän yleisen edun, kuten kansallisen turvallisuuden, yleisen turvallisuuden tai maanpuolustuksen, kun tietoihin sisältyy luottamuksellisia kaupallisia tietoja tai kun tietoja käsitellään ainoastaan tutkimus- tai tilastotarkoituksia varten ([45]). Tiedonsaantioikeuden epäämisen tai rajoittamisen on oltava välttämätöntä ja se on perusteltava asianmukaisesti, ja organisaation on osoitettava näiden vaatimusten täyttäminen ([46]). Tätä arviointia tehdessään organisaation on otettava erityisesti huomioon kyseisen yksilön etu ([47]). Jos tiedot on mahdollista erottaa muista, rajoituksen piiriin kuuluvista tiedoista, organisaation on erotettava suojatut tiedot jäljelle jäävistä tiedoista, jotka luovutetaan niiden pyytäjälle ([48]).

(32) Rekisteröidyllä on lisäksi oikeus vaatia virheellisten tietojen oikaisemista tai muuttamista sekä sellaisten tietojen poistamista, joita on käsitelty järjestelyn periaatteiden vastaisesti ([49]). Kuten johdanto-osan 15 kappaleessa selitetään, henkilöillä on lisäksi oikeus vastustaa tietojen käsittelyä tai kieltää se, kun käyttötarkoitus (vaikka se olisikin hyväksyttävä) poikkeaa olennaisesti tarkoituksesta, jota varten tiedot on kerätty, sekä oikeus vastustaa tietojen luovuttamista kolmansille osapuolille tai kieltää se. Jos henkilötietoja käytetään suoramarkkinointiin, henkilöllä on yleinen oikeus kieltää niiden käsittely milloin tahansa ([50]).

(33) Järjestelyn periaatteissa ei erityisesti käsitellä rekisteröityyn vaikuttavia päätöksiä, jotka perustuisivat yksinomaan henkilötietojen automaattiseen käsittelyyn. Unionissa kerättyjen henkilötietojen osalta mahdollisen automatisoituun käsittelyyn perustuvan päätöksen tekee kuitenkin yleensä unionissa toimiva rekisterinpitäjä (jolla on suora suhde kyseiseen rekisteröityyn), ja näin ollen kyseiseen päätökseen sovelletaan suoraan asetusta (EU) 2016/679 ([51]). Tähän kuuluvat siirtotilanteet, joissa tietojen käsittelyn suorittaa ulkomainen (esimerkiksi yhdysvaltalainen) toiminnanharjoittaja, joka toimii unionin rekisterinpitäjän puolesta (käsittelijänä) (tai unionin käsittelijän alihankkijana vastaanotettuaan tiedot ne keränneeltä unionin rekisterinpitäjältä); päätöksen tekee tämän perusteella unionin rekisterinpitäjä.

(34) Tämä vahvistettiin komission vuonna 2018 teettämässä tutkimuksessa Privacy Shield -järjestelyn toiminnan toisen vuotuisen uudelleentarkastelun yhteydessä ([52]). Tutkimuksessa todettiin, että tuolloin ei ollut näyttöä siitä, että Privacy Shield -järjestelyyn kuuluvat organisaatiot normaalisti soveltaisivat automatisoitua päätöksentekoa Privacy Shield -järjestelyssä siirrettyjen henkilötietojen perusteella.

([44]) Liite I, III jakson 8 kohdan f alakohdan i ja ii alakohta ja 8 kohdan g alakohta.
([45]) Liite I, III jakson 4 kohta, 8 kohdan b, c ja e alakohta, 14 kohdan e ja f alakohta sekä 15 kohdan d alakohta.
([46]) Liite I, III jakson 8 kohdan e alakohdan ii alakohta. Organisaation on ilmoitettava henkilölle epäämisen tai rajoituksen syyt sekä yhteyspiste mahdollisia lisätiedusteluja varten (III jakson 8 kohdan a alakohdan iii alakohta).
([47]) Liite I, III jakson 8 kohdan a alakohdan ii ja iii alakohta.
([48]) Liite I, III jakson 8 kohdan a alakohdan i alakohta.
([49]) Liite I, II jakson 6 kohta ja III jakson 8 kohdan a alakohdan i alakohta.
([50]) Liite I, III jakson 8 kohdan 12 alakohta.
([51]) Vastaavasti siinä poikkeuksellisessa tapauksessa, että yhdysvaltalaisella organisaatiolla on suora suhde unionin rekisteröityyn, tämä on tyypillisesti seurausta siitä, että yhdysvaltalainen toiminnanharjoittaja on kohdentanut toimiaan unionissa olevaan henkilöön tarjoamalla tälle tavaroita tai palveluja tai seuraamalla tämän käyttäytymistä. Tässä tapauksessa yhdysvaltalainen organisaatio itse kuuluu asetuksen (EU) 2016/679 (3 artiklan 2 kohta) soveltamisalaan, minkä vuoksi sen on suoraan noudatettava unionin tietosuojalainsäädäntöä.
([52]) SWD(2018) 497 final, 4.1.5 kohta. Tutkimuksessa keskityttiin i) siihen, missä määrin Privacy Shield -järjestelyyn Yhdysvalloissa osallistuvat organisaatiot tekevät yksilöihin vaikuttavia päätöksiä, jotka perustuvat Privacy Shield -järjestelyn nojalla EU:ssa toimivilta yrityksiltä siirrettyjen henkilötietojen automaattiseen käsittelyyn, ja ii) henkilöitä koskeviin suojatoimiin, joita Yhdysvaltain liittovaltion lainsäädännössä on tällaisia tilanteita varten, ja näiden suojatoimien soveltamisedellytyksiin.

(35) Aloilla, joilla yritykset todennäköisimmin käyttävät henkilötietojen automatisoitua käsittelyä, kun ne tekevät henkilöön vaikuttavia päätöksiä (esimerkiksi luotonanto, asuntolainatarjoukset, työllisyys, asuminen ja vakuutukset), Yhdysvaltojen lainsäädäntö tarjoaa erityisiä suojatoimia kielteisiä päätöksiä vastaan ([53]). Kyseisten säädösten mukaan henkilöillä on yleensä oikeus saada tietoonsa päätöksen (esimerkiksi luoton hylkääminen) perustana olleet syyt, riitauttaa puutteelliset tai virheelliset tiedot (sekä lainvastaisten perusteiden käyttö) ja hakea muutosta. Kulutusluottojen osalta luottokelpoisuusraportointia koskeva laki (Fair Credit Reporting Act) ja yhtäläisiä luotonsaantimahdollisuuksia koskeva laki (Equal Credit Opportunity Act) sisältävät suojatoimia, jotka antavat kuluttajille oikeuden selitykseen ja oikeuden riitauttaa päätös. Nämä lait ovat merkityksellisiä useiden kysymysten, kuten luotonannon, työllisyyden, asumisen ja vakuutusten kannalta. Lisäksi tietyissä syrjinnän vastaisissa laeissa, kuten kansalaisoikeuslain (Civil Rights Act) VII osastossa ja oikeudenmukaista asumista koskevassa laissa (Fair Housing Act), henkilöille tarjotaan suoja automatisoidussa päätöksenteossa käytettäviä malleja vastaan, sillä ne voivat johtaa syrjintään tiettyjen ominaisuuksien perusteella. Henkilöille myönnetään oikeus riitauttaa tällaiset päätökset, automatisoidut päätökset mukaan lukien. Sairausvakuutuslain (Health Insurance Portability and Accountability Act) yksityisyyden suojaa koskevalla säännöllä (Privacy Rule) luodaan terveystietoja koskevia oikeuksia, jotka vastaavat asetuksen (EU) 2016/679 henkilökohtaisten terveystietojen saatavuutta koskevia oikeuksia. Lisäksi terveydenhuoltopalvelujen tarjoajien on Yhdysvaltojen viranomaisten ohjeiden mukaan saatava tietoja, joiden avulla ne voivat kertoa henkilöille lääketieteen alalla käytettävistä automatisoiduista päätöksentekojärjestelmistä ([54]).

(36) Näin ollen nämä säännöt tarjoavat samanlaisia suojatoimia kuin unionin tietosuojalainsäädännössä säädetyt suojatoimet siinä epätodennäköisessä tilanteessa, että tietosuojakehykseen osallistuva organisaatio tekisi itse automatisoituja päätöksiä.

2.2.6 *Tietojen edelleen siirtämistä koskevat rajoitukset*

(37) Unionista Yhdysvalloissa oleville organisaatioille siirrettyjen henkilötietojen suojan tasoa ei saa heikentää siirtämällä näitä tietoja edelleen Yhdysvalloissa tai muussa kolmannessa maassa sijaitseville vastaanottajille.

(38) Tietojen edelleen siirtämiseen liittyvää vastuuvelvollisuutta koskevan periaatteen ([55]) mukaan on sovellettava erityisiä sääntöjä niin sanottuun ”tietojen edelleen siirtämiseen” eli henkilötietojen siirtämiseen tietosuojakehykseen osallistuvalta organisaatiolta rekisterinpitäjänä tai henkilötietojen käsittelijänä toimivalle kolmannelle osapuolelle, riippumatta siitä, sijaitseeko viimeksi mainittu Yhdysvalloissa vai Yhdysvaltojen (ja unionin) ulkopuolisessa kolmannessa maassa. Tietoja voidaan siirtää edelleen vain i) rajoitettuihin ja täsmennettyihin tarkoituksiin, ii) tietosuojakehykseen osallistuvan organisaation ja kolmannen osapuolen välisen sopimuksen perusteella ([56]) (tai vastaavan konsernin sisäisen järjestelyn perusteella ([57])) ja iii) ainoastaan, jos sopimuksessa edellytetään, että kolmannen osapuolen on tarjottava suojan taso, joka vastaa järjestelyn periaatteiden takaamaa suojan tasoa.

(39) Velvollisuus tarjota samantasoinen tietosuoja kuin järjestelyn periaatteissa, luettuna yhdessä tietojen eheyden ja käyttötarkoituksen rajoittamisen periaatteen (Data Integrity and Purpose Limitation Principle) kanssa, tarkoittaa erityisesti sitä, että kolmas osapuoli voi käsitellä sille toimitettuja henkilötietoja ainoastaan sellaisia tarkoituksia varten, jotka eivät ole ristiriidassa niiden tarkoitusten kanssa, joita varten tiedot on alun perin kerätty tai joihin henkilö on myöhemmin antanut luvan (valintaperiaatteen mukaisesti).

([53]) Ks. esimerkiksi Equal Credit Opportunity Act (15 U.S.C. 1691 § ja sitä seuraavat pykälät), Fair Credit Reporting Act (15 U.S.C. 1681 § ja sitä seuraavat pykälät) tai Fair Housing Act (42 U.S.C. 3601 § ja sitä seuraavat pykälät). Lisäksi Yhdysvallat on sitoutunut Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n puitteissa laadittuihin tekoälyn periaatteisiin, joihin sisältyvät muun muassa läpinäkyvyyden, selitettävyyden, turvallisuuden ja vastuuvelvollisuuden periaatteet.

([54]) Ks. esimerkiksi ohjeistus 2042 - What personal health information do individuals have a right under HIPAA to access from their health care providers and health plans? | HHS.gov.

([55]) Ks. liite I, II jakson 3 kohta, ja täydentävä periaate ”tietojen edelleen siirtämistä koskevat pakolliset sopimukset” (liite I, III jakson 10 kohta).

([56]) Tästä yleisestä periaatteesta poiketen organisaatio voi siirtää edelleen pienen työntekijäjoukon henkilötietoja ilman, että sen tarvitsee tehdä tietojen saajan kanssa sopimus, kun tietoja tarvitaan satunnaisiin työhön liittyviin operatiivisiin toimiin, kuten lennon tai hotellihuoneen varaamiseen tai vakuutuksen hankkimiseen. Tässäkin tapauksessa organisaation on kuitenkin edelleen noudatettava ilmoitus- ja valintaperiaatteita (ks. liite I, III jakson 9 kohdan e alakohta).

([57]) Ks. täydentävä periaate tietojen edelleen siirtämistä koskevista pakollisista sopimuksista (liite I, III jakson 10 kohdan b alakohta). Vaikka tämä periaate mahdollistaa myös muihin kuin sopimuksellisiin välineisiin perustuvat siirrot (esimerkiksi konsernin sisäiset periaatteiden noudattamista ja valvontaa koskevat ohjelmat), tekstissä tehdään selväksi, että näillä välineillä on aina ”varmistettava henkilötietojen suojan jatkuvuus periaatteiden mukaisesti”. Kun otetaan lisäksi huomioon, että vastuu järjestelyn periaatteiden noudattamisesta säilyy varmennuksen antaneella yhdysvaltalaisella organisaatiolla, sillä on voimakas kannustin käyttää välineitä, jotka todella ovat tehokkaita käytännössä.

(40) Tietojen edelleen siirtämiseen liittyvää vastuuvelvollisuutta koskevaa periaatetta olisi luettava yhdessä myös ilmoitusperiaatteen kanssa ja, kun kyseessä on tietojen siirtäminen rekisterinpitäjänä toimivalle kolmannelle osapuolelle ([58]), valintaperiaatteen kanssa, jonka mukaan rekisteröidyille on ilmoitettava (muun muassa) mahdollisen kolmannen vastaanottajan tyyppi/nimi, edelleensiirron tarkoitus ja tarjottu valintaoikeus. Rekisteröidyille on myös ilmoitettava mahdollisuudesta kieltää tiedonsiirto ja arkaluonteisten tietojen tapauksessa myös tieto siitä, että niiden on annettava tietojen siirrolle "nimenomainen myönteinen suostumus".

(41) Velvollisuutta tarjota periaatteissa vaadittua vastaava suoja sovelletaan kaikkiin kolmansiin osapuoliin, jotka osallistuvat siirrettyjen tietojen käsittelyyn sijainnistaan (Yhdysvalloissa tai muussa kolmannessa maassa) riippumatta, samoin kuin silloin, kun alkuperäinen kolmantena osapuolena toimiva vastaanottaja itse siirtää kyseisiä tietoja toiselle kolmantena osapuolena olevalle vastaanottajalle esimerkiksi alihankintana teetettävää käsittelyä varten.

(42) Kolmantena osapuolena olevan vastaanottajan kanssa tehdyssä sopimuksessa on kaikissa tapauksissa määrättävä siitä, että kyseinen osapuoli ilmoittaa tietosuojakehykseen osallistuvalle organisaatiolle, jos se toteaa, ettei se voi enää täyttää velvollisuuttaan. Kun tällaiseen toteamukseen on päädytty, kolmannen osapuolen on lopetettava tietojen käsittely tai ryhdyttävä muihin kohtuullisiin ja asianmukaisiin toimiin tilanteen korjaamiseksi ([59]).

(43) Lisäsuojatoimia sovelletaan, kun tietoja siirretään edelleen edustajana toimivalle kolmannelle osapuolelle (eli henkilötietojen käsittelijälle). Tällaisessa tapauksessa kyseisen yhdysvaltalaisen organisaation on varmistettava, että edustaja toimii ainoastaan sen ohjeiden mukaisesti, ja toteutettava kohtuullisia ja asianmukaisia toimia i) sen varmistamiseksi, että edustaja todella käsittelee siirretyt henkilötiedot tavalla, joka vastaa järjestelyn periaatteissa vahvistettuja organisaation velvoitteita, ja ii) luvattoman käsittelyn lopettamiseksi ja tilanteen korjaamiseksi, kun se on saanut tätä koskevan ilmoituksen ([60]). Yhdysvaltojen kauppaministeriö voi vaatia organisaatiota toimittamaan yhteenvedon tai olennaiset osat sisältävän jäljennöksen sopimuksen yksityisyyden suojaa koskevista määräyksistä ([61]). Jos (alihankinnan) käsittelyketjussa esiintyy periaatteiden noudattamiseen liittyviä ongelmia, rekisterinpitäjänä toimivan organisaation on todistettava, että se ei ole vastuussa vahingon aiheuttaneesta tapahtumasta, tai muuten se joutuu vastuuseen muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen mukaisesti ([62]).

2.2.7 ***Vastuuvelvollisuus***

(44) Vastuuvelvollisuutta koskevan periaatteen mukaan tietoja käsittelevien yksiköiden on otettava käyttöön asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, jotta ne voivat tehokkaasti noudattaa tietosuojavelvoitteitaan ja osoittaa erityisesti toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle niiden noudattamisen.

(45) Kun organisaatio on vapaaehtoisesti päättänyt antaa varmennuksen ([63]) tietosuojakehyksen puitteissa, järjestelyn periaatteiden noudattamisesta tulee pakollista, ja sen noudattamista voidaan vaatia oikeudessa. Muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen ([64]) mukaan tietosuojakehykseen osallistuvien organisaatioiden on tarjottava tehokkaat mekanismit periaatteiden noudattamisen varmistamiseksi. Organisaatioiden on myös toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi ([65]), että niiden tietosuojaperiaatteet vastaavat järjestelyn periaatteita ja että niitä tosiasiallisesti noudatetaan. Tämä voidaan tehdä joko itsearviointijärjestelmän avulla, jonka tulee sisältää sisäiset menettelyt, joilla varmistetaan, että työntekijät saavat koulutusta organisaation tietosuojaperiaatteiden täytäntöönpanosta ja että periaatteiden noudattamista tarkastellaan säännöllisesti ja puolueettomasti, tai ulkoisen uudelleentarkastelun avulla, mihin voi sisältyä tarkastuksia, pistokokeita ja teknisten välineiden käyttöä.

([58]) Henkilöillä ei ole oikeutta kieltää tietojen siirtoa, jos tiedot siirretään sellaiselle kolmannelle osapuolelle, joka toimii edustajana ja suorittaa tehtävänsä kyseisen yhdysvaltalaisen organisaation puolesta ja sen ohjeiden mukaisesti. Tämä edellyttää kuitenkin sopimusta edustajan kanssa, ja kyseisen yhdysvaltalaisen organisaation on taattava järjestelyn periaatteiden mukaiset suojatoimet käyttämällä ohjeistuksen antamiseen liittyviä valtuuksiaan.

([59]) Tilanne vaihtelee sen mukaan, onko kolmas osapuoli rekisterinpitäjä vai henkilötietojen käsittelijä (edustaja). Ensimmäisessä skenaariossa kolmannen osapuolen kanssa tehtävässä sopimuksessa on määrättävä, että viimeksi mainittu lopettaa tietojen käsittelyn tai ryhtyy muihin kohtuullisiin ja asianmukaisiin toimiin tilanteen korjaamiseksi. Toisessa skenaariossa tietosuojakehykseen kuuluvan organisaation on toteutettava nämä toimet, sillä se vastaa ohjeidensa mukaisesti toimivan edustajan suorittamasta tietojen käsittelystä. Ks. liite I, II jakson 3 kohta.

([60]) Liite I, II jakson 3 kohdan b alakohta.

([61]) *Ks. edellinen alaviite.*

([62]) Liite I, II jakson 7 kohdan d alakohta.

([63]) Ks. myös omaa varmennusta koskeva täydentävä periaate (liite I, III jakson 6 kohta).

([64]) Ks. riitojenratkaisua ja täytäntöönpanoa koskeva täydentävä periaate (liite I, III jakson 11 kohta).

([65]) Ks. myös tarkastusta koskeva täydentävä periaate (liite I, III jakson 7 kohta).

(46) Organisaatioiden on lisäksi dokumentoitava tietosuojakehyksen mukaisten käytäntöjen täytäntöönpano ja toimitettava pyynnöstä asiaa koskeva dokumentaatio periaatteiden noudattamista koskevan tutkinnan tai valitusmenettelyn yhteydessä riippumattomalle riitojenratkaisuelimelle tai toimivaltaiselle lainvalvontaviranomaiselle ([66]).

2.3 **Hallinnointi, valvonta ja täytäntöönpano**

(47) Tietosuojakehystä hallinnoi ja seuraa kauppaministeriö. Tietosuojakehyksessä määrätään valvonta- ja täytäntöönpanomekanismeista, jotta voidaan tarkastaa ja varmistaa, että tietosuojakehykseen osallistuvat organisaatiot noudattavat järjestelyn periaatteita ja että mahdolliseen periaatteiden noudattamatta jättämiseen puututaan. Nämä mekanismit on esitetty järjestelyn periaatteissa (liite I) sekä kauppaministeriön (liite III), liittovaltion kauppakomission (liite IV) ja liikenneministeriön (liite V) antamissa sitoumuksissa.

2.3.1 ***(Uudelleen)varmennus***

(48) Tietosuojakehykseen osallistuvien organisaatioiden varmennus (tai vuosittainen uudelleenvarmennus) edellyttää, että organisaatiot sitoutuvat julkisesti noudattamaan järjestelyn periaatteita, asettavat tietosuojaperiaatteensa saataville ja panevat ne kaikilta osin täytäntöön ([67]). Organisaatioiden on osana (uudelleen)varmennushakemustaan toimitettava kauppaministeriölle tiedot muun muassa seuraavista: organisaation nimi, organisaation suorittaman henkilötietojen käsittelyn tarkoitus, varmennuksen kattamat henkilötiedot sekä valittu tarkastamismenetelmä, sovellettava riippumaton muutoksenhakumekanismi ja lakisääteinen elin, jolla on toimivalta valvoa järjestelyn periaatteiden noudattamista ([68]).

(49) Organisaatio voi vastaanottaa henkilötietoja tietosuojakehyksen puitteissa siitä päivästä alkaen, jona kauppaministeriö on lisännyt sen tietosuojakehyksen osallistujaluetteloon. Oikeusvarmuuden takaamiseksi ja totuudenvastaisten väitteiden välttämiseksi ensimmäistä kertaa varmennuksen antavat organisaatiot eivät saa ilmoittaa julkisesti noudattavansa järjestelmän periaatteita ennen kuin kauppaministeriö on todennut, että organisaation varmennus on saatettu päätökseen, ja lisännyt organisaation osallistujaluetteloon ([69]). Jotta organisaatio voi jatkaa osallistumistaan tietosuojakehykseen voidakseen vastaanottaa henkilötietoja unionista, sen on varmennettava osallistumisensa järjestelyyn uudelleen vuosittain. Kun organisaatio vetäytyy tietosuojakehyksestä mistä tahansa syystä, sen on poistettava kaikki maininnat, joista voisi päätellä, että se osallistuu edelleen tietosuojakehykseen ([70]).

(50) Liitteessä III esitettyjen sitoumusten mukaisesti kauppaministeriö tarkastaa, täyttävätkö organisaatiot kaikki varmennusta koskevat vaatimukset ja ovatko ne ottaneet käyttöön (julkiset) tietosuojaperiaatteet, jotka sisältävät ilmoitusperiaatteen edellyttämät tiedot ([71]). Kauppaministeriö tekee Privacy Shield -järjestelyn mukaisesta (uudelleen)varmennusprosessista saatujen kokemusten perusteella useita tarkastuksia muun muassa sen toteamiseksi, sisältävätkö organisaatioiden tietosuojaperiaatteet linkin oikeaan valituslomakkeeseen asianomaisen riitojenratkaisumekanismin verkkosivustolla. Kun varmennukseen sisältyy useita saman organisaation yksikköjä ja tytäryhtiöitä, se tarkastaa, täyttävätkö kunkin yksikön tietosuojaperiaatteet varmennusvaatimukset ja ovatko ne helposti rekisteröityjen saatavilla ([72]). Lisäksi kauppaministeriö tekee tarvittaessa liittovaltion kauppakomission ja liikenneministeriön kanssa ristiintarkastuksia sen varmistamiseksi, että organisaatioita valvovat niiden (uudelleen) varmennuksessa nimetyt valvontaelimet. Kauppaministeriö tekee myös yhteistyötä vaihtoehtoisten riitojenratkaisuelinten kanssa sen varmistamiseksi, että organisaatiot on rekisteröity niiden (uudelleen)varmennuksessa yksilöityyn riippumattomaan muutoksenhakumekanismiin ([73]).

([66]) Liite I, III jakson 7 kohta.

([67]) Liite I, I jakson 2 kohta.

([68]) Liite I, III jakson 6 kohdan b alakohta, ja liite III, ks. jakso ”Kauppaministeriö tarkastaa, että oman varmennuksen vaatimukset täyttyvät”.

([69]) Liite I, alaviite 12.

([70]) Liite I, III jakson 6 kohdan h alakohta.

([71]) Liite I, III jakson 6 kohdan a alakohta ja alaviite 12, sekä liite III, ks. jakso ”Kauppaministeriö tarkastaa, että oman varmennuksen vaatimukset täyttyvät”.

([72]) Liite III, jakso ”Kauppaministeriö tarkastaa, että oman varmennuksen vaatimukset täyttyvät”.

([73]) Vastaavasti kauppaministeriö tekee yhteistyötä kolmannen osapuolen kanssa, joka toimii tietosuojaviranomaisten paneelia varten suoritetuilla maksuilla kerättyjen varojen säilyttäjänä (ks. johdanto-osan 73 kappale). Näin kauppaministeriö tarkastaa, ovatko tietosuojaviranomaisen riippumattomaksi muutoksenhakumekanismiksi valinneet organisaatiot suorittaneet maksun kyseisen vuoden osalta. Ks. liite III, jakso ”Kauppaministeriö tarkastaa, että oman varmennuksen vaatimukset täyttyvät”.

(51) Kauppaministeriö ilmoittaa organisaatioille, että niiden on (uudelleen)varmennuksen päätökseen saattamiseksi korjattava kaikki arvioinnin aikana havaitut ongelmat. Jos organisaatio ei vastaa kauppaministeriön asettamassa määräajassa (esimerkiksi uudelleenvarmennus olisi saatettava päätökseen 45 päivän kuluessa) ([74]) tai se ei muutoin saata varmennustaan päätökseen, sen katsotaan luopuneen varmennuksesta. Mikäli tietosuojakehykseen osallistumisesta tai sen määräysten noudattamisesta on annettu vääriä tietoja, kauppakomissio tai liikenneministeriö voi ryhtyä asiassa lainvalvontatoimiin ([75]).

(52) Tietosuojakehyksen asianmukaisen soveltamisen varmistamiseksi asianomaisten osapuolten, kuten rekisteröityjen, tiedonviejien ja kansallisten tietosuojaviranomaisten, on voitava tunnistaa järjestelyn periaatteita noudattavat organisaatiot. Jotta tämä läpinäkyvyys voitaisiin varmistaa tietosuojakehykseen osallistuvien organisaatioiden osalta, kauppaministeriö on sitoutunut pitämään yllä ja saattamaan yleisön saataville luettelon organisaatioista, jotka ovat varmentaneet noudattavansa järjestelyn periaatteita ja jotka kuuluvat ainakin yhden tämän päätöksen liitteissä IV ja V tarkoitetun lainvalvontaviranomaisen toimivallan piiriin ([76]). Kauppaministeriö päivittää luettelon organisaatioiden vuosittain antamien uudelleenvarmennusten perusteella ja aina, kun organisaatio peruuttaa osallistumisensa tietosuojakehykseen tai se poistetaan tietosuojakehyksen piiristä. Jotta läpinäkyvyys voitaisiin taata myös tietosuojakehyksestä poistuneiden organisaatioiden osalta, kauppaministeriö pitää yllä ja saattaa yleisön saataville luettelon organisaatioista, jotka on poistettu luettelosta, ja ilmoittaa kussakin tapauksessa poistamisen syyn ([77]). Lisäksi se ilmoittaa linkin tietosuojakehystä koskevalle liittovaltion kauppakomission verkkosivustolle, jossa on luettelo tietosuojakehyksen puitteissa toteutetuista kauppakomission lainvalvontatoimista ([78]).

2.3.2 *Vaatimusten noudattamisen seuranta*

(53) Kauppaministeriö seuraa jatkuvasti erilaisten mekanismien avulla, miten organisaatiot noudattavat tietosuojakehyksen järjestelyn periaatteita ([79]). Se tekee erityisesti tarkastuksia paikan päällä satunnaisesti valituissa organisaatioissa sekä tapauskohtaisesti paikan päällä tietyissä organisaatioissa, jos niissä on havaittu mahdollisia vaatimusten noudattamiseen liittyviä ongelmia (esimerkiksi sellaisia, joista kolmas osapuoli on ilmoittanut kauppaministeriölle). Tarkastuksilla pyritään toteamaan, i) ovatko rekisteröityjen valituksia ja pyyntöjä käsittelevät yhteyspisteet käytettävissä ja vastaavatko ne yhteydenottoihin, ii) ovatko organisaatioiden tietosuojaperiaatteet helposti saatavilla sekä niiden verkkosivustoilla että kauppaministeriön verkkosivustolla olevan linkin kautta, iii) ovatko organisaatioiden tietosuojaperiaatteet edelleen varmennuksen vaatimusten mukaiset ja iv) onko organisaatioiden valitsema riippumaton riitojenratkaisumekanismi saatavilla valitusten käsittelyä varten ([80]).

(54) Jos on luotettavaa näyttöä siitä, että organisaatio ei noudata tietosuojakehyksen vaatimuksia (esimerkiksi jos kauppaministeriöön toimitetaan valituksia tai organisaatio ei anna tyydyttävää vastausta kauppaministeriön tietopyyntöön), kauppaministeriö vaatii organisaatiota täyttämään ja toimittamaan yksityiskohtaisen kyselyn ([81]). Jos organisaatio ei vastaa kyselyyn tyydyttävästi tai ajoissa, tapaus siirretään toimivaltaiselle viranomaiselle (liittovaltion kauppakomissio tai liikenneministeriö) mahdollisia lainvalvontatoimia varten ([82]). Kauppaministeriö on tehnyt osana Privacy Shield -järjestelyn mukaista vaatimusten noudattamisen seurantaa säännöllisesti johdanto-osan 53

([74]) Liite III, alaviite 2.
([75]) Ks. liite III, jakso ”Kauppaministeriö tarkastaa, että oman varmennuksen vaatimukset täyttyvät”.
([76]) Tietoa tietosuojakehyksen osallistujaluettelon hallinnoinnista on liitteessä III (ks. johdanto kohdassa ”Kauppaministeriön toteuttama tietosuojakehyksen hallinto ja valvonta”) ja liitteessä I (I jakson 3 kohta, I jakson 4 kohta, III jakson 6 kohdan d alakohta ja III jakson 11 kohdan g alakohta).
([77]) Ks. liite III, johdanto kohdassa ”Kauppaministeriön toteuttama tietosuojakehyksen hallinto ja valvonta”.
([78]) Ks. liite III, jakso ”Kauppaministeriö räätälöi tietosuojakehyksen verkkosivuston eri kohdeyleisöille”.
([79]) Ks. liite III, jakso ”Kauppaministeriö tarkastelee määräajoin viran puolesta periaatteiden noudattamista ja arvioi tietosuojakehystä”.
([80]) Kauppaministeriö voi osana seurantatoimiaan muun muassa tarkistaa tietosuojaperiaatteiden toimimattomat linkit tai seurata aktiivisesti uutisia, jotka antavat luotettavaa näyttöä vaatimusten noudattamatta jättämisestä.
([81]) Ks. liite III, jakso ”Kauppaministeriö tarkastelee määräajoin viran puolesta periaatteiden noudattamista ja arvioi tietosuojakehystä”.
([82]) Ks. liite III, jakso ”Kauppaministeriö tarkastelee määräajoin viran puolesta periaatteiden noudattamista ja arvioi tietosuojakehystä”.

kappaleessa mainittuja tarkastuksia paikan päällä ja seurannut jatkuvasti julkisia raportteja, joiden avulla se on pystynyt tunnistamaan, käsittelemään ja ratkaisemaan vaatimusten noudattamiseen liittyviä ongelmia ([83]). Organisaatiot, jotka jatkuvasti jättävät noudattamatta järjestelyn periaatteita, poistetaan tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta, ja niiden on palautettava tai poistettava henkilötiedot, jotka ne ovat vastaanottaneet tietosuojakehyksen puitteissa ([84]).

(55) Muissa luettelosta poistamista koskevissa tapauksissa, esimerkiksi silloin, kun organisaatio vetäytyy järjestelystä vapaaehtoisesti tai ei anna uutta varmennusta, organisaation on joko poistettava tai palautettava henkilötiedot tai se voi säilyttää ne, jos se vahvistaa kauppaministeriölle vuosittain sitoumuksensa jatkaa periaatteiden soveltamista tai tarjoaa henkilötiedoille riittävän suojan muiden hyväksyttyjen keinojen avulla (esimerkiksi käyttämällä sopimusta, joka vastaa täysin komission hyväksymien vakiomuotoisten sopimuslausekkeiden vaatimuksia) ([85]). Tällöin organisaation on nimettävä organisaatiossaan yhteyspiste kaikkia tietosuojakehykseen liittyviä kysymyksiä varten.

2.3.3 *Tietosuojakehykseen osallistumista koskevien totuudenvastaisten väitteiden havaitseminen ja niihin puuttuminen*

(56) Kauppaministeriö seuraa, väittävätkö organisaatiot totuudenvastaisesti osallistuvansa tietosuojakehykseen tai käyttävätkö ne väärin tietosuojakehyksen varmennusmerkkiä, sekä viran puolesta että (esimerkiksi tietosuojaviranomaisten tekemien) valitusten perusteella ([86]). Kauppaministeriö tarkastaa jatkuvasti erityisesti, että organisaatiot, jotka i) vetäytyvät tietosuojakehyksestä, ii) eivät anna vuotuista uudelleenvarmennusta (eli ovat aloittaneet uudelleenvarmennuksen mutta eivät ole saattaneet sitä ajoissa päätökseen tai eivät ole edes aloittaneet vuotuista uudelleenvarmennusta), iii) on poistettu osallistujaluettelosta periaatteiden ”jatkuvan noudattamatta jättämisen” vuoksi tai iv) eivät ole saattaneet päätökseen ensimmäistä varmennusta (eli ovat aloittaneet ensimmäisen varmennuksen mutta eivät ole saattaneet sitä ajoissa päätökseen), poistavat kaikista asiaa koskevista julkaisuista tietosuojaperiaatteistaan sellaiset viittaukset tietosuojakehykseen, joista saa sen käsityksen, että organisaatio olisi tietosuojakehyksessä aktiivisesti mukana ([87]). Kauppaministeriö myös hakee internetissä organisaatioiden tietosuojaperiaatteista viittauksia tietosuojakehykseen, muun muassa havaitakseen sellaisten organisaatioiden totuudenvastaiset väitteet, jotka eivät ole koskaan osallistuneet tietosuojakehykseen ([88]).

(57) Jos kauppaministeriö toteaa, että viittauksia tietosuojakehykseen ei ole poistettu tai niitä käytetään väärin, se ilmoittaa organisaatiolle asian mahdollisesta siirtämisestä liittovaltion kauppakomission tai liikenneministeriön käsiteltäväksi ([89]). Jos organisaatio ei anna tyydyttävää vastausta, kauppaministeriö saattaa asian toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi mahdollisia lainvalvontatoimia varten ([90]). Liittovaltion kauppakomissio, liikenneministeriö tai muut asiaankuuluvat Yhdysvaltojen lainvalvontaviranomaiset voivat ryhtyä toimiin sellaisten virheellisten tietojen johdosta, jotka organisaatio on antanut yleisölle järjestelyn periaatteiden noudattamista koskevien harhaanjohtavien lausumien tai käytäntöjen muodossa. Kauppaministeriölle toimitetut väärät tiedot voivat johtaa toimiin totuudenvastaisia lausuntoja koskevan lain (False Statements Act, 18 U.S.C. 1001 §) nojalla.

([83]) Privacy Shield -järjestelyn toisen vuotuisen tarkastelun yhteydessä kauppaministeriö ilmoitti tehneensä paikan päällä tarkastuksen sadassa organisaatiossa ja lähettäneensä 21 tapauksessa noudattamista koskevan kyselyn (minkä jälkeen havaitut ongelmat korjattiin), ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirja SWD(2018) 497 final, s. 9. Kauppaministeriö myös kertoi Privacy Shield -järjestelyn kolmannen vuotuisen tarkastelun aikana, että se oli havainnut julkisten raporttien seurannan yhteydessä kolme tapausta ja ryhtynyt suorittamaan 30 yrityksessä paikan päällä kuukausittaisia tarkastuksia, jotka johtivat kyselymuotoiseen seurantaan 28 prosentissa tapauksista (minkä jälkeen havaitut ongelmat korjattiin heti, tai kolmessa tapauksessa varoituskirjeen jälkeen), ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirja SWD(2019) 495 final, s. 8.

([84]) Liite I, III jakson 11 kohdan g alakohta. Periaatteiden jatkuva noudattamatta jättäminen tarkoittaa erityisesti sitä, että organisaatio kieltäytyy noudattamasta yksityisyyden suojan itsesääntelystä vastaavan elimen, riippumattoman riitojenratkaisuelimen tai lainvalvontaviranomaisen lopullista päätöstä.

([85]) Liite I, III jakson 6 kohdan f alakohta.

([86]) Ks. liite III, jakso ”Tietosuojakehykseen osallistumista koskevien totuudenvastaisten väitteiden havaitseminen ja niihin puuttuminen”.

([87]) *Ks. edellinen alaviite.*

([88]) *Ks. edellinen alaviite.*

([89]) *Ks. edellinen alaviite.*

([90]) Kauppaministeriö ilmoitti Privacy Shield -järjestelyn kolmannen vuotuisen tarkastelun yhteydessä, että se oli havainnut 669 totuudenvastaista väitettä osallistumisesta tietosuojakehykseen (lokakuun 2018 ja lokakuun 2019 välisenä aikana). Suurin osa niistä korjattiin kauppaministeriön varoituskirjeen jälkeen, mutta 143 tapausta siirrettiin liittovaltion kauppakomission käsiteltäväksi (ks. jäljempänä oleva johdanto-osan 62 kappale). Ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirja SWD(2019) 495 final, s. 10.

2.3.4 ***Täytäntöönpano***

(58) Sen varmistamiseksi, että tietosuojan riittävä taso taataan käytännössä, tarvitaan riippumaton valvontaviranomainen, jonka tehtävänä on seurata tietosuojasääntöjen noudattamista ja varmistaa niiden täytäntöönpano.

(59) Tietosuojakehykseen osallistuvien organisaatioiden on kuuluttava Yhdysvaltojen toimivaltaisten viranomaisten eli liittovaltion kauppakomission ja liikenneministeriön toimivaltaan. Näillä viranomaisilla on tarvittavat tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuudet, joiden ansiosta ne voivat tehokkaasti varmistaa järjestelyn periaatteiden noudattamisen ([91]).

(60) Liittovaltion kauppakomissio on riippumaton viranomainen, joka koostuu viidestä jäsenestä. Presidentti nimittää kauppakomission senaattia kuullen ja sen suostumuksella ([92]). Komission jäsenet nimitetään seitsemäksi vuodeksi, ja presidentti voi erottaa heidät vain työn tehottomuuden, velvollisuuksien laiminlyömisen tai virka-aseman väärinkäytön vuoksi. Liittovaltion kauppakomissiossa voi olla enintään kolme jäsentä samasta poliittisesta puolueesta, eivätkä komission jäsenet voi nimityksensä aikana harjoittaa muuta liiketoimintaa, ammattia tai työtä.

(61) Liittovaltion kauppakomissio voi tutkia periaatteiden noudattamista sekä totuudenvastaisia väitteitä järjestelyn periaatteiden noudattamisesta tai osallistumisesta tietosuojakehykseen sellaisissa organisaatioissa, jotka eivät ole enää tietosuojakehyksen osallistujaluettelossa tai jotka eivät ole koskaan antaneet varmennusta ([93]). Liittovaltion kauppakomissio voi toteuttaa täytäntöönpanotoimia hakemalla väliaikaisia tai pysyviä kieltokanteita tai muita korjaavia toimenpiteitä koskevia hallinnollisia tai liittovaltion tuomioistuimen määräyksiä (mukaan lukien sovintoratkaisujen kautta annetut ”suostumusmääräykset”) ([94]), ja se seuraa järjestelmällisesti tällaisten määräysten noudattamista ([95]). Jos organisaatio ei noudata tällaisia määräyksiä, liittovaltion kauppakomissio voi hakea siviilioikeudellisia seuraamuksia ja muita korjaavia toimenpiteitä, mukaan lukien seuraamukset lainvastaisen toiminnan aiheuttamasta vahingosta. Tietosuojakehykseen osallistuvalle organisaatiolle annettuun suostumusmääräykseen liittyy omatoimista raportointia koskevia säännöksiä ([96]), ja organisaatioiden on julkaistava kaikki liittovaltion kauppakomissiolle toimitettuun, periaatteiden noudattamista koskevaan kertomukseen tai arviointikertomukseen sisältyvät tietosuojakehykseen liittyvät osuudet. Lisäksi liittovaltion kauppakomissio pitää verkossa yllä luetteloa organisaatioista, joille on annettu kauppakomission tai tuomioistuimen määräys tietosuojakehykseen liittyvissä tapauksissa ([97]).

(62) Privacy Shield -järjestelyn puitteissa liittovaltion kauppakomissio toteutti lainvalvontatoimia noin 22 tapauksessa sekä järjestelyn erityisvaatimusten noudattamatta jättämisen takia (kun organisaatio esimerkiksi ei ollut toimittanut kauppaministeriölle vahvistusta siitä, että se oli jatkanut Privacy Shield -järjestelyn suojatoimien soveltamista järjestelystä poistumisensa jälkeen, tai organisaatio ei ollut tarkastanut tai antanut ulkopuolisen tahon tarkastaa periaatteiden noudattamista) ([98]) että järjestelyyn osallistumista koskevien totuudenvastaisten väitteiden takia (kun organisaatio esimerkiksi ei ollut saattanut kaikkia varmennuksen edellyttämiä vaiheita päätökseen tai organisaatio oli antanut varmennuksensa raueta mutta esitti virheellisiä lausumia osallistumisensa jatkumisesta) ([99]). Nämä lainvalvontatoimet johtuivat muun muassa hallinnollisten haasteiden ennakoivasta käyttämisestä näytön saamiseksi tietyiltä Privacy Shield -järjestelyn osallistujilta, jotta voitaisiin tarkastaa, onko Privacy Shield -järjestelyn velvoitteita rikottu olennaisesti ([100]).

([91]) Tietosuojakehykseen osallistuvan organisaation on ilmoitettava julkisesti, että se on sitoutunut noudattamaan järjestelyn periaatteita, julkistettava tietosuojaperiaatteensa järjestelyn periaatteiden mukaisesti ja pantava ne kaikilta osin täytäntöön. Jos organisaatio ei noudata periaatteita, siihen voidaan kohdistaa toimia liittovaltion kauppakomissiosta annetun lain (FTC Act) 5 §:n nojalla. Kyseisessä säännöksessä kielletään kaupankäynnissä toteutettavat tai kaupankäyntiin vaikuttavat epäoikeudenmukaiset ja harhaanjohtavat toimet (15 U.S.C. 45 §). Lisäksi organisaatioon sovelletaan 49 U.S.C. 41712 §:ää, jossa kielletään liikenteenharjoittajaa tai lipunvälittäjää harjoittamasta epäoikeudenmukaista tai harhaanjohtavaa menettelyä lentoliikenteessä tai lentokuljetusten myynnissä.

([92]) 15 U.S.C. 41 §.

([93]) Liite IV.

([94]) Liittovaltion kauppakomissiolta saatujen tietojen mukaan sillä ei ole toimivaltaa tehdä yksityisyyden suojaan liittyviä tarkastuksia paikan päällä. Sillä on kuitenkin valta velvoittaa organisaatiot esittämään asiakirjoja ja antamaan todistajanlausuntoja (ks. liittovaltion kauppakomissiosta annetun lain 20 §), ja se voi viedä asian tuomioistuimeen, jos tällaisia määräyksiä ei noudateta.

([95]) Ks. liite IV, jakso ”Määräysten hakeminen ja niiden noudattamisen valvonta”.

([96]) Kauppakomission tai tuomioistuimen määräyksissä voidaan vaatia yrityksiä toteuttamaan yksityisyydensuojaa koskevia ohjelmia ja antamaan kauppakomissiolle säännöllisesti kertomus järjestelyn periaatteiden noudattamisesta tai riippumattoman kolmannen osapuolen arviointi kyseisistä ohjelmista.

([97]) Liite IV, jakso ”Määräysten hakeminen ja niiden noudattamisen valvonta”.

([98]) Ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirja SWD(2019) 495 final, s. 11.

([99]) Ks. liittovaltion kauppakomission verkkosivustolla oleva tapausluettelo osoitteessa https://www.ftc.gov/business-guidance/privacy-security/privacy-shield. Ks. myös komission yksiköiden valmisteluasiakirjat SWD(2017) 344 final, s. 17, SWD(2018) 497 final, s. 12, ja SWD(2019) 495 final, s. 11.

([100]) Ks. esimerkiksi Prepared Remarks of Chairman Joseph Simons at the Second Privacy Shield Annual Review (ftc.gov).

(63) Yleisesti ottaen liittovaltion kauppakomissio on viime vuosina toteuttanut useissa tapauksissa täytäntöönpanotoimia, jotka koskevat myös EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen sisältyvien yksittäisten tietosuojavaatimusten noudattamista. Näissä on ollut kyse esimerkiksi käyttötarkoituksen rajoittamisen ja tietojen säilyttämisen periaatteista ([101]), tietojen minimoinnista ([102]), tietoturvasta ([103]) ja tietojen täsmällisyydestä ([104]).

(64) Liikenneministeriöllä on yksinomainen toimivalta säännellä lentoyhtiöiden yksityisyydensuojakäytäntöjä, ja se jakaa toimivallan liittovaltion kauppakomission kanssa niiden yksityisyydensuojakäytäntöjen osalta, joita lipunkirjoittajat soveltavat lentoliikennepalvelujen myynnissä. Liikenneministeriön virkamiehet pyrkivät asiassa sovintoon, ja jos sitä ei saavuteta, heillä on valtuudet panna vireille täytäntöönpanomenettely. Menettelyyn kuuluu istunto, jossa esitetään todisteita ja jota johtaa liikenneministeriön hallintolainkäytöstä vastaava tuomari, jolla on valtuudet antaa kieltomääräyksiä ja määrätä siviilioikeudellisia seuraamuksia ([105]). Hallintolainkäytöstä vastaavat tuomarit hyötyvät useista hallintomenettelylain (Administrative Procedure Act, APA) mukaisista suojatoimista, jotka takaavat heidän riippumattomuutensa ja puolueettomuutensa. Heidät voidaan esimerkiksi erottaa vain hyvästä syystä, tapaukset jaetaan heille vuorotteluperiaatteella, he eivät saa suorittaa tehtäviä, jotka ovat ristiriidassa hallintolainkäytöstä vastaavan tuomarin tehtävien ja velvollisuuksien kanssa, he eivät kuulu sen viranomaisen tutkintaryhmän valvonnan piiriin, jonka palveluksessa he ovat (tässä tapauksessa liikenneministeriö), ja heidän on hoidettava päätäntä-/lainvalvontatehtävänsä puolueettomasti ([106]). Liikenneministeriö on sitoutunut seuraamaan täytäntöönpanomääräysten noudattamista ja varmistamaan, että tietosuojakehykseen liittyvissä asioissa annetut määräykset ovat saatavilla sen verkkosivustolla ([107]).

2.4 **Oikeussuojakeinot**

(65) Jotta voidaan varmistaa yksilön oikeuksien asianmukainen suojelu ja täytäntöönpano, rekisteröidyllä olisi oltava tehokkaat hallinnolliset ja oikeudelliset oikeussuojakeinot.

(66) Tietosuojakehykseen sisältyvässä muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteessa (Recourse, Enforcement and Liability Principle) edellytetään, että organisaatiot tarjoavat henkilöille, joihin järjestelyn periaatteiden noudattamatta jättäminen on vaikuttanut, mahdollisuuden muutoksenhakuun. Näin unionin rekisteröidyillä on mahdollisuus tehdä valitus, kun tietosuojakehykseen kuuluvat organisaatiot eivät noudata periaatteita, ja saada valituksiin ratkaisu, tarvittaessa päätöksellä, jossa määrätään tehokkaista korjaustoimenpiteistä ([108]). Varmennuksen osana organisaatioiden on täytettävä muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen vaatimukset ottamalla käyttöön tehokkaat ja helposti saatavilla olevat riippumattomat muutoksenhakumekanismit, jotta kunkin henkilön valitukset ja riitatapaukset voidaan tutkia ja ratkaista nopeasti ilman kyseiselle henkilölle aiheutuvia kuluja ([109]).

([101]) Ks. esim. liittovaltion kauppakomission määräys asiassa Drizly, LLC., jossa muun muassa vaaditaan yritystä 1) tuhoamaan keräämänsä henkilötiedot, jotka eivät ole tarpeen tuotteiden tai palvelujen tarjoamiseksi kuluttajille, ja 2) pidättäytymään keräämästä tai tallentamasta henkilökohtaista tietoa, paitsi jos se on tarpeen säilytysaikataulussa mainittuja erityisiä tarkoituksia varten.

([102]) Ks. esim. liittovaltion kauppakomission määräys asiassa CafePress (24. maaliskuuta 2022), jossa vaaditaan muun muassa minimoimaan kerättävien tietojen määrä.

([103]) Ks. esim. liittovaltion kauppakomission täytäntöönpanotoimet asioissa Drizzly, LLC ja CafePress, joilla se vaati asianomaisia yrityksiä ottamaan käyttöön erityisen tietoturvaohjelman tai toteuttamaan tiettyjä tietoturvatoimia. Tietosuojaloukkauksista ks. myös liittovaltion kauppakomission 27. tammikuuta 2023 antama määräys asiassa Chegg, Equifaxin kanssa vuonna 2019 saavutettu sovintoratkaisu (https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2019/07/equifax-pay-575-million-part-settlement-ftc-cfpb-states-related-2017-data-breach).

([104]) Ks. esim. asia RealPage, Inc (16. lokakuuta 2018), jossa liittovaltion kauppakomissio toteutti luottokelpoisuusraportointia koskevan lain (FCRA) nojalla täytäntöönpanotoimia vuokralaisten seulontaa harjoittavaa yritystä vastaan. Yritys toimitti yksityishenkilöistä kiinteistöjen omistajille ja kiinteistöyhtiöille taustaraportteja, jotka perustuivat vuokrahistoriatietoihin, julkisiin rekisteritietoihin (mukaan lukien rikos- ja häätöhistoriat) ja luottotietoihin ja joita käytettiin vuokralaisten valinnassa. Kauppakomissio totesi, että yritys ei ollut toteuttanut kohtuullisiksi katsottavia toimenpiteitä varmistaakseen automaattisen päätöksentekosovelluksen pohjalta toimittamiensa tietojen paikkansapitävyyden.

([105]) Ks. liite V, jakso "Täytäntöönpanokäytännöt".

([106]) Ks. 5 U.S.C. 3105 §, 7521 §:n a momentti, 554 §:n d momentti ja 556 §:n b momentin 3 kohta.

([107]) Liite V, jakso "EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen rikkomisen vuoksi annettujen täytäntöönpanomääräysten seuranta ja julkistaminen".

([108]) Liite I, II jakson 7 kohta.

([109]) Liite I, III jakson 11 kohta.

(67) Organisaatiot voivat valita joko unionissa tai Yhdysvalloissa toimivan riippumattoman muutoksenhakumekanismin. Kuten johdanto-osan 73 kappaleessa tarkennetaan, tähän sisältyy mahdollisuus sitoutua vapaaehtoisesti yhteistyöhön EU:n tietosuojaviranomaisten kanssa. Kun organisaatiot käsittelevät henkilöstötietoja, sitoutuminen yhteistyöhön EU:n tietosuojaviranomaisten kanssa on pakollista. Muita vaihtoehtoja ovat riippumaton vaihtoehtoinen riitojenratkaisu ja yksityisellä sektorilla laaditut yksityisyydensuojaohjelmat, joiden sääntöihin järjestelyn periaatteet sisältyvät. Viimeksi mainittujen tulee sisältää myös tehokkaat täytäntöönpanomekanismit muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen mukaisesti.

(68) Näin ollen tietosuojakehys tarjoaa rekisteröidyille useita mahdollisuuksia käyttää oikeuksiaan ja tehdä valituksia, kun EU:n ja Yhdysvaltojen organisaatiot eivät noudata järjestelyn periaatteita, sekä saada valitukseensa ratkaisu, tarvittaessa päätöksellä, jossa määrätään tehokkaasta korjaustoimenpiteestä. Henkilöt voivat tehdä valituksen suoraan organisaatiolle, organisaation nimeämälle riippumattomalle riitojenratkaisuelimelle, kansallisille tietosuojaviranomaisille, kauppaministeriölle tai liittovaltion kauppakomissiolle. Jos valitusta ei ole voitu ratkaista millään näistä muutoksenhaku- tai täytäntöönpanomekanismeista, henkilöillä on myös oikeus turvautua sitovaan välimiesmenettelyyn (tämän päätöksen liitteen I liite I). Lukuun ottamatta välimiespaneelia, joka edellyttää, että tietyt oikeussuojakeinot on jo käytetty, henkilöt voivat vapaasti turvautua mihin tahansa valitsemaansa oikeussuojakeinoon tai niihin kaikkiin, eikä heidän tarvitse valita mitään tiettyä menettelyä jonkin toisen sijaan tai käyttää niitä tietyssä järjestyksessä.

(69) Unionin rekisteröidyt voivat saattaa järjestelyn periaatteiden noudattamatta jättämiseen liittyvät tapaukset käsiteltäväksi ottamalla suoraan yhteyttä tietosuojakehykseen osallistuviin organisaatioihin ([110]). Valitusten käsittelyn helpottamiseksi organisaation on otettava käyttöön tehokas oikeussuojamekanismi. Organisaation tietosuojaperiaatteissa on tätä varten ilmoitettava selvästi yhteyspiste, joka toimii joko organisaatiossa tai sen ulkopuolella ja joka käsittelee valitukset (mukaan lukien unionissa mahdollisesti sijaitsevat asiaankuuluvat elimet, jotka voivat vastata tiedusteluihin tai valituksiin), sekä nimetty riippumaton riitojenratkaisuelin (ks. johdanto-osan 70 kappale). Saatuaan valituksen joko suoraan kyseiseltä henkilöltä tai kauppaministeriöltä, kun tietosuojaviranomainen on siirtänyt asian käsittelyn sille, organisaation on toimitettava vastaus unionin rekisteröidylle 45 päivän kuluessa ([111]). Samoin organisaatioiden on vastattava viipymättä järjestelyn periaatteiden noudattamista koskeviin tiedusteluihin ja muihin tietopyyntöihin, jotka on tehnyt kauppaministeriö tai tietosuojaviranomainen ([112]) (jos organisaatio on sitoutunut tekemään yhteistyötä tietosuojaviranomaisen kanssa).

(70) Henkilöt voivat esittää valituksen myös suoraan (joko Yhdysvalloissa tai unionissa olevalle) riippumattomalle riitojenratkaisuelimelle, jonka organisaatio on nimittänyt tutkimaan ja ratkaisemaan yksittäiset valitukset (elleivät ne ole ilmeisen perusteettomia tai aiheettomia) ja tarjoamaan asianmukaisen ja ilmaisen muutoksenhakumenettelyn ([113]). Tällaisen elimen määräämien seuraamusten ja oikeussuojakeinojen on oltava riittävän tiukkoja sen varmistamiseksi, että organisaatiot noudattavat järjestelyn periaatteita ja peruuttavat tai korjaavat periaatteiden noudattamatta jättämisestä aiheutuvat vaikutukset ja olosuhteista riippuen lopettavat henkilötietojen jatkokäsittelyn ja/tai poistavat ne. Lisäksi periaatteiden noudattamatta jättämistä koskevat havainnot on julkistettava ([114]). Organisaation nimeämien riippumattomien riitojenratkaisuelimien on sisällytettävä julkisille verkkosivuilleen asiaankuuluvat tiedot, jotka koskevat tietosuojakehystä ja niiden sen puitteissa tarjoamia palveluja ([115]). Niiden on julkaistava vuosittain kertomus, jossa esitetään näitä palveluja koskevat kootut tilastot ([116]).

([110]) Liite I, III jakson 11 kohdan d alakohdan i alakohta.
([111]) Liite I, III jakson 11 kohdan d alakohdan i alakohta.
([112]) Tämän käsittelevän viranomaisen nimittää tietosuojaviranomaisten paneeli tietosuojaviranomaisten roolia koskevan täydentävän periaatteen mukaisesti (liite I, III jakson 5 kohta).
([113]) Liite I, III jakson 11 kohdan d alakohta.
([114]) Liite I, II jakson 7 kohta ja III jakson 11 kohdan e alakohta.
([115]) Liite I, III jakson 11 kohdan d alakohdan ii alakohta.
([116]) Vuosikertomuksen on sisällettävä 1) kertomusvuoden aikana vastaanotettujen tietosuojakehykseen liittyvien valitusten yhteismäärä, 2) vastaanotettujen valitusten tyypit, 3) riitojenratkaisuun liittyvät laatutoimenpiteet, kuten valitusten käsittelyajan pituus, ja 4) valitusten tulokset, erityisesti määrättyjen oikeussuojakeinojen tai seuraamusten määrät ja tyypit.

(71) Periaatteiden noudattamista koskevien tarkastelumenettelyjen osana kauppaministeriö varmistaa, että tietosuojakehykseen osallistuvat organisaatiot ovat todella rekisteröityneet niihin riippumattomiin muutoksenhakumekanismeihin, joihin ne väittävät rekisteröityneensä ([117]). Organisaatioiden ja vastuussa olevien riippumattomien muutoksenhakumekanismien on vastattava nopeasti tietosuojakehystä koskeviin kauppaministeriön tiedusteluihin ja tietopyyntöihin. Kauppaministeriö tekee yhteistyötä riippumattomien muutoksenhakumekanismien kanssa varmistaakseen, että niiden verkkosivustoilla on tietoja järjestelyn periaatteista ja niiden tietosuojakehyksen puitteissa tarjoamista palveluista ja että ne julkaisevat vuosikertomuksia ([118]).

(72) Jos organisaatio ei noudata riitojenratkaisu- tai itsesääntelyelimen päätöstä, tämän on ilmoitettava sovellettavien periaatteiden noudattamatta jättämisestä kauppaministeriölle ja liittovaltion kauppakomissiolle (tai muulle Yhdysvaltojen viranomaiselle, jolla on toimivalta tutkia organisaatiossa tapahtuvaa noudattamatta jättämistä) tai toimivaltaiselle tuomioistuimelle ([119]). Jos organisaatio kieltäytyy noudattamasta jonkin yksityisyyden suojan itsesääntelystä vastaavan tahon, riippumattoman riitojenratkaisuelimen tai valtiollisen elimen lopullista päätöstä tai jos tällainen elin katsoo, että organisaatio jättää toistuvasti järjestelyn periaatteet noudattamatta, se voidaan katsoa periaatteiden jatkuvaksi noudattamatta jättämiseksi. Tämän seurauksena organisaatio poistetaan tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta, kun kauppaministeriö on ilmoittanut tästä kyseiselle organisaatiolle 30 päivää etukäteen ja antanut periaatteita rikkoneelle organisaatiolle mahdollisuuden esittää vastineensa ([120]). Jos organisaatio luettelosta poistamisen jälkeen väittää edelleen osallistuvansa tietosuojakehykseen, kauppaministeriö siirtää asian liittovaltion kauppakomission tai muun toimivaltaisen lainvalvontaviraston käsiteltäväksi ([121]).

(73) Kolmanneksi yksityishenkilöt voivat tehdä valituksensa myös jollekin unionin kansalliselle tietosuojaviranomaiselle, joka voi käyttää asetuksen (EU) 2016/679 mukaisia tutkinta- ja ratkaisuvaltuuksiaan. Organisaatiot ovat velvollisia tekemään yhteistyötä, kun tietosuojaviranomaiset tutkivat valituksia ja tekevät niitä koskevia päätöksiä, joko silloin, kun valitus koskee työsuhteen yhteydessä kerättyjen henkilöstötietojen käsittelyä, tai kun asianomainen organisaatio on vapaaehtoisesti suostunut tietosuojaviranomaisten valvontaan ([122]). Organisaatioiden on erityisesti vastattava tiedusteluihin, noudatettava tietosuojaviranomaisen antamia lausuntoja, mukaan lukien korjaavat tai korvaavat toimenpiteet, ja toimitettava tietosuojaviranomaiselle kirjallinen vahvistus siitä, että kyseiset toimenpiteet on toteutettu ([123]). Jos tietosuojaviranomaisen antamia kehotuksia ei noudateta, tietosuojaviranomainen siirtää tapauksen kauppaministeriölle (joka voi poistaa organisaation tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta) tai mahdollisten täytäntöönpanotoimien osalta liittovaltion kauppakomissiolle tai liikenneministeriölle (kieltäytyminen yhteistyöstä tietosuojaviranomaisen kanssa tai järjestelyn periaatteiden noudattamisesta voi Yhdysvaltain lainsäädännön mukaan johtaa seuraamuksiin) ([124]).

(74) Jotta yhteistyössä tapahtuva valitusten käsittely olisi tehokkaampaa, sekä kauppaministeriö että liittovaltion kauppakomissio ovat perustaneet erityisen yhteyspisteen, joka vastaa yhteydenpidosta suoraan tietosuojaviranomaisten kanssa ([125]). Nämä yhteyspisteet auttavat tietosuojaviranomaisen tiedusteluissa, jotka koskevat järjestelyn periaatteiden noudattamista organisaatioissa.

(75) Tietosuojaviranomainen ([126]) antaa lausunnon, kun kiistan molemmilla osapuolilla on ollut asianmukainen tilaisuus esittää haluamansa huomiot ja todistusaineisto. Paneeli voi antaa lausunnon niin nopeasti kuin asianmukainen menettely sallii, yleensä 60 päivän kuluessa valituksen vastaanottamisesta ([127]). Jos organisaatio ei noudata lausuntoa 25 päivän kuluessa sen antamisesta eikä anna mitään tyydyttävää selitystä viivästykselle, paneeli voi ilmoittaa aikomuksestaan joko saattaa asia kauppakomissiolle (tai muulle Yhdysvaltojen toimivaltaiselle täytäntöönpanoviranomaiselle) tai katsoa, että yhteistyötä koskevaa sitoumusta on rikottu vakavasti. Ensimmäisessä tapauksessa tämä voi johtaa liittovaltion kauppakomissiosta annetun lain 5 §:n (tai vastaavan säädöksen) mukaisiin täytäntöönpa-

([117]) Liite I, jakso "Kauppaministeriö tarkastaa, että oman varmennuksen vaatimukset täyttyvät".
([118]) Ks. liite III, jakso "Kauppaministeriö edistää yhteistyötä järjestelyn periaatteisiin liittyviä palveluja tarjoavien vaihtoehtoisten riitojenratkaisuelinten kanssa". Ks. myös liite I, III jakson 11 kohdan d alakohdan ii ja iii alakohta.
([119]) Ks. liite I, III jakson 11 kohdan e alakohta.
([120]) Ks. liite I, III jakson 11 kohdan g alakohta, erityisesti ii ja iii alakohta.
([121]) Ks. liitteen III jakso "Tietosuojakehykseen osallistumista koskevien totuudenvastaisten väitteiden havaitseminen ja niihin puuttuminen".
([122]) Liite I, II jakson 7 kohdan b alakohta.
([123]) Liite I, III jakson 5 kohta.
([124]) Liite I, III jakson 5 kohdan c alakohdan ii alakohta.
([125]) Liite III (ks. jakso "Kauppaministeriö helpottaa yhteistyötä tietosuojaviranomaisten kanssa") ja liite IV (ks. jaksot "Etusijan antaminen valitusten käsittelemiselle ja tutkimukset" ja "Lainvalvontayhteistyö EU:n tietosuojaviranomaisten kanssa").
([126]) Tietosuojaviranomaisten olisi laadittava tietosuojaviranomaisten epävirallisen paneelin työjärjestys työnsä ja keskinäisen yhteistyön organisointia koskevan toimivaltansa perusteella.
([127]) Liite I, III jakson 5 kohdan c alakohdan i alakohta.

notoimiin ([128]). Jälkimmäisessä tapauksessa paneeli ilmoittaa asiasta kauppaministeriölle, joka katsoo, että jos organisaatio kieltäytyy noudattamasta tietosuojaviranomaisten paneelin lausuntoa, kyseessä on periaatteiden jatkuva noudattamatta jättäminen. Tällöin organisaatio poistetaan tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta.

(76) Jos tietosuojaviranomainen, jolle valitus on osoitettu, ei ole toteuttanut toimenpiteitä tai ne ovat riittämättömiä valituksen käsittelemiseksi, valituksen tekijällä on mahdollisuus hakea muutosta toimenpiteiden tai niiden puuttumisen johdosta kyseisen EU:n jäsenvaltion kansallisissa tuomioistuimissa.

(77) Henkilöt voivat tehdä valituksen tietosuojaviranomaiselle myös silloin, kun tietosuojaviranomaisten paneelia ei ole nimetty organisaation riitojenratkaisuelimeksi. Näissä tapauksissa tietosuojaviranomainen voi saattaa tällaiset valitukset joko Yhdysvaltojen kauppaministeriön tai liittovaltion kauppakomission käsiteltäväksi. Yhteistyön helpottamiseksi ja lisäämiseksi tapauksissa, joissa on kyse henkilöiden tekemistä valituksista tai joissa tietosuojakehykseen osallistuva organisaatio ei ole noudattanut periaatteita, kauppaministeriö perustaa erityisen yhteyspisteen pitämään yhteyttä tietosuojaviranomaisiin ja avustamaan niitä tutkimuksissa, jotka koskevat järjestelyn periaatteiden noudattamista organisaatiossa ([129]). Lisäksi liittovaltion kauppakomissio on sitoutunut perustamaan erityisen yhteyspisteen ([130]).

(78) Kauppaministeriö on sitoutunut vastaanottamaan, tarkastamaan ja parhaansa mukaan käsittelemään valitukset organisaatioista, jotka eivät ole noudattaneet järjestelyn periaatteita ([131]). Tätä varten kauppaministeriö laatii tietosuojaviranomaisille erityismenettelyt, joiden puitteissa valitukset siirretään erityisen yhteyspisteen käsiteltäväksi ja joiden puitteissa niitä seurataan ja niiden johdosta toteutetaan lisätoimia organisaatioiden kanssa ratkaisun löytymisen helpottamiseksi ([132]). Yksittäisten valitusten käsittelyn jouduttamiseksi kyseinen yhteyspiste toimii sovellettavien periaatteiden noudattamista koskevissa kysymyksissä suoraan asiaankuuluvan tietosuojaviranomaisen kanssa ja erityisesti ilmoittaa tälle valitusten käsittelyn etenemisestä viimeistään 90 päivän kuluttua siitä, kun asia on siirretty sen käsiteltäväksi ([133]). Tämän ansiosta rekisteröidyillä on mahdollisuus tehdä valitus suoraan kansalliselle tietosuojaviranomaiselle, kun tietosuojakehykseen osallistuvat organisaatiot eivät noudata sovellettavia periaatteita, ja saada valitus siirrettyä kauppaministeriölle, joka on tietosuojakehystä hallinnoiva viranomainen.

(79) Jos kauppaministeriö toteaa viran puolesta tehtyjen tarkastusten, valitusten tai muiden tietojen perusteella, että organisaatio on jatkuvasti jättänyt noudattamatta järjestelyn periaatteita, se poistaa tällaisen organisaation tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta ([134]). Jos organisaatio kieltäytyy noudattamasta minkä tahansa yksityisyyden suojan itsesääntelystä vastaavan tahon, riippumattoman riitojenratkaisuelimen tai valtiollisen elimen, mukaan lukien tietosuojaviranomainen, lopullista päätöstä, tämä katsotaan periaatteiden jatkuvaksi noudattamatta jättämiseksi ([135]).

(80) Tietosuojakehykseen osallistuvien organisaatioiden on kuuluttava Yhdysvaltojen toimivaltaisten viranomaisten – erityisesti liittovaltion kauppakomission ([136]) – toimivaltaan. Näillä viranomaisilla on tarvittavat tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuudet, joiden ansiosta ne voivat tehokkaasti varmistaa järjestelyn periaatteiden noudattamisen. Liittovaltion kauppakomissio asettaa etusijalle sellaiset järjestelyn periaatteiden noudattamatta jättämistä koskevat tapaukset, jotka on saatu riippumattomilta riitojenratkaisu- tai itsesääntelyelimiltä, kauppaministeriöltä ja tietosuojaviranomaisilta (jotka toimivat joko omasta aloitteestaan tai valitusten perusteella), sen määrittämiseksi, onko liittovaltion kauppakomissiosta annetun lain 5 §:ää rikottu ([137]). Liittovaltion kauppakomissio on sitoutunut luomaan vakiomuotoisen siirtomenettelyn, nimeämään yhteyspisteen käsittelemään tietosuojaviranomaisten sille siirtämiä tapauksia ja vaihtamaan tietoja tällä tavoin siirretyistä tapauksista. Lisäksi se voi ottaa suoraan vastaan henkilöiden tekemiä valituksia ja toteuttaa tietosuojakehykseen liittyviä tutkimuksia omasta aloitteestaan, erityisesti osana yksityisyyden suojaa koskevia laajempia tutkimuksiaan.

([128]) Liite I, III jakson 5 kohdan c alakohdan ii alakohta.
([129]) Ks. liite III, jakso "Kauppaministeriö helpottaa yhteistyötä tietosuojaviranomaisten kanssa".
([130]) Ks. liite IV, jaksot "Etusijan antaminen valitusten käsittelemiselle ja tutkimukset" ja "Lainvalvontayhteistyö EU:n tietosuojaviranomaisten kanssa".
([131]) Liite III, jakso "Kauppaministeriö helpottaa yhteistyötä tietosuojaviranomaisten kanssa".
([132]) Liite I, II jakson 7 kohdan e alakohta, ja liite III, jakso "Kauppaministeriö helpottaa yhteistyötä tietosuojaviranomaisten kanssa".
([133]) *Ks. edellinen alaviite.*
([134]) Liite I, III jakson 11 kohdan g alakohta.
([135]) Liite I, III jakson 11 kohdan g alakohta.
([136]) Tietosuojakehykseen osallistuvan organisaation on ilmoitettava julkisesti, että se on sitoutunut noudattamaan järjestelyn periaatteita, julkistettava tietosuojaperiaatteensa järjestelyn periaatteiden mukaisesti ja pantava ne kaikilta osin täytäntöön. Jos organisaatio ei noudata periaatteita, siihen voidaan kohdistaa lainvalvontatoimia FTC-lain 5 §:n nojalla. Säännöksessä kielletään kaupankäynnissä toteutettavat tai kaupankäyntiin vaikuttavat sopimattomat ja vilpilliset toimet.
([137]) Ks. myös kauppaministeriön vastaavat sitoumukset, liite V.

(81) Jos valitusta ei ole ratkaistu tyydyttävästi minkään muun oikeussuojamekanismin avulla, unionin rekisteröity voi turvautua viimesijaisena muutoksenhakumekanismina toimivan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen paneelin, jäljempänä 'tietosuojakehyksen paneeli', sitovaan välimiesmenettelyyn ([138]). Organisaatioiden on ilmoitettava henkilöille, että nämä voivat pyytää sitovaa välimiesmenettelyä, ja niillä on velvollisuus esittää vastineensa, kun henkilö on turvautunut tähän mahdollisuuteen toimittamalla ilmoituksen asianomaiselle organisaatiolle ([139]).

(82) Tietosuojakehyksen paneeli koostuu vähintään kymmenestä välimiehestä, jotka kauppaministeriö ja komissio nimittävät heidän riippumattomuutensa ja nuhteettomuutensa ja heidän yksityisyydensuojaa koskevaan Yhdysvaltojen lainsäädäntöön ja unionin tietosuojalainsäädäntöön liittyvän kokemuksensa perusteella. Osapuolet valitsevat kunkin yksittäisen riita-asian käsittelyä varten välimiehistä yhden tai kolmen välimiehen ([140]) paneelin.

(83) Kauppaministeriö on valinnut välimiesmenettelyjen hallinnoijaksi International Centre for Dispute Resolution -keskuksen, jäljempänä 'ICDR', joka on American Arbitration Association -yhdistyksen, jäljempänä 'AAA', kansainvälinen osasto. Tietosuojakehyksen paneelin menettelyissä sovelletaan sovittuja välimiesmenettelysääntöjä ja nimettyjä välimiehiä koskevia käytännesääntöjä. ICDR:n ja AAA:n verkkosivusto tarjoaa henkilöille tiivistetyssä muodossa tietoa välimiesmenettelystä ja välimiesmenettelyn vireillepanomenettelystä.

(84) Kauppaministeriön ja komission välillä sovitut välimiesmenettelyä koskevat säännöt täydentävät tietosuojakehystä, joka sisältää useita ominaisuuksia, joiden ansiosta mekanismi on paremmin unionin rekisteröityjen käytettävissä: i) kansallinen tietosuojaviranomainen voi avustaa rekisteröityä tämän valmistellessa vaatimustaan paneelin käsiteltäväksi, ii) vaikka välimiesmenettely tapahtuu Yhdysvalloissa, unionin rekisteröidyt voivat osallistua menettelyyn video- tai puhelinneuvottelussa, joka on henkilöille maksuton, iii) vaikka välimiesmenettelyssä käytettävä kieli on tavallisesti englanti, istunto voidaan periaatteessa tulkata ja aineisto kääntää perustellusta pyynnöstä ilman, että tästä aiheutuu rekisteröidylle kustannuksia, ja iv) vaikka kunkin osapuolen on maksettava omat asianajopalkkionsa, kauppaministeriö hoitaa tietosuojakehykseen osallistuvien organisaatioiden vuotuisista rahoitusosuuksista koostuvaa rahastoa, josta katetaan välimiesmenettelyn tukikelpoiset kustannukset sellaiseen enimmäismäärään asti, jonka Yhdysvaltojen viranomaiset määrittävät komissiota kuultuaan ([141]).

(85) Tietosuojakehyksen paneelilla on valtuudet määrätä yksilökohtaisesta, ei-rahallisesta kompensaatiosta ([142]), joka on tarpeen järjestelyn periaatteiden noudattamatta jättämisen korjaamiseksi. Vaikka paneeli ottaa päätöstä tehdessään huomioon muut tietosuojakehyksen mekanismien perusteella toteutetut korjaavat toimenpiteet, henkilöt voivat silti turvautua välimiesmenettelyyn, jos ne pitävät näitä muita toimenpiteitä riittämättöminä. Näin unionin rekisteröidyt voivat vedota välimiesmenettelyyn kaikissa tapauksissa, joissa tietosuojakehykseen osallistuvien organisaatioiden, riippumattomien muutoksenhakumekanismien tai Yhdysvaltojen toimivaltaisten viranomaisten (kuten liittovaltion kauppakomission) toiminnan tai toimimatta jättämisen vuoksi valituksia ei ole ratkaistu tyydyttävästi. Välimiesmenettelyyn ei voida vedota, jos tietosuojaviranomaisella on toimivalta ratkaista vaatimus tietosuojakehykseen osallistuvan organisaation osalta, toisin sanoen tapauksissa, joissa organisaatio joko on velvollinen tekemään yhteistyötä tietosuojaviranomaisten kanssa ja noudattamaan ohjeita työsuhteen yhteydessä kerättyjen henkilöstötietojen käsittelyn osalta tai on vapaaehtoisesti sitoutunut tekemään niin. Henkilöt voivat vaatia välimiesoikeuden päätöksen täytäntöönpanoa Yhdysvaltojen tuomioistuimissa liittovaltion välimiesmenettelystä annetun lain (Federal Arbitration Act) nojalla ja varmistaa siten, että heidän käytössään on oikeussuojakeinoja, jos organisaatio ei noudata päätöstä.

([138]) Ks. liitteen I liite I "Välimiesmenettelyä koskeva malli".
([139]) Ks. liite I, II jakson 1 kohdan a alakohdan xi alakohta ja II jakson 7 kohdan c alakohta.
([140]) Osapuolet sopivat paneelin välimiesten määrästä.
([141]) Liitteen I liite I, G kohdan 6 alakohta.
([142]) Henkilöt eivät voi vaatia välimiesmenettelyssä vahingonkorvausta, mutta välimiesmenettelyyn vetoaminen ei sulje pois mahdollisuutta hakea vahingonkorvausta Yhdysvaltojen yleisissä tuomioistuimissa.

(86) Jos organisaatio ei kunnioita sitoumustaan noudattaa järjestelyn periaatteita ja julkaistuja tietosuojaperiaatteita, Yhdysvaltojen lainsäädännön nojalla voi olla käytettävissä muita oikeussuojakeinoja, esimerkiksi mahdollisuus vaatia vahingonkorvauksia. Henkilöt voivat esimerkiksi tietyissä olosuhteissa käyttää oikeussuojakeinoja (mukaan lukien vahingonkorvausvaatimukset) Yhdysvaltojen kuluttajalainsäädännön nojalla, kun kyse on harhaanjohtavista lausumista taikka sopimattomista tai vilpillisistä toimista tai käytännöistä ([143]), sekä vahingonkorvauslainsäädännön nojalla (erityisesti yksityiselämän loukkaus ([144]), identiteettivarkaus ([145]) ja yksityiselämää koskevien tietojen julkaiseminen ([146])).

(87) Edellä kuvatut eri muutoksenhakukeinot varmistavat yhdessä, että jokainen valitus, joka koskee EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen vastaista varmennettujen organisaatioiden toimintaa, voidaan tosiasiallisesti käsitellä ja ratkaista.

3. VIRANOMAISTEN PÄÄSY EUROOPAN UNIONISTA YHDYSVALTOIHIN SIIRRETTYIHIN HENKILÖTIETOIHIN JA NÄIDEN TIETOJEN KÄYTTÖ

(88) Komissio on arvioinut myös niitä rajoituksia ja suojatoimia, mukaan lukien Yhdysvaltojen lainsäädännön mukaiset valvonta- ja oikeussuojamekanismit, jotka koskevat sitä, kuinka viranomaiset voivat kerätä ja käyttää yhdysvaltalaisille rekisterinpitäjille ja käsittelijöille siirrettyjä henkilötietoja yleisen edun mukaisia tarkoituksia ja erityisesti lainvalvontatarkoituksia ja kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tarkoituksia varten, jäljempänä 'viranomaisten pääsy tietoihin' ([147]). Komissio ottaa huomioon useita kriteerejä arvioidessaan, vastaavatko edellytykset, joiden nojalla viranomaiset käyttävät Yhdysvaltoihin tämän päätöksen nojalla siirrettyjä tietoja, "olennaisilta osin" asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklan 1 kohdassa esitettyjä vaatimuksia, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on niitä tulkinnut perusoikeuskirjan valossa.

(89) Kaikista henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden rajoituksista on säädettävä lailla, ja näiden rajoitusten laajuus on määritettävä jo siinä oikeusperustassa, joka mahdollistaa puuttumisen näihin oikeuksiin ([148]). Lisäksi sen oikeasuhteisuutta koskevan vaatimuksen täyttämiseksi, jonka mukaan henkilötietojen suojaa koskevia poikkeuksia ja rajoituksia on sovellettava vain siltä osin kuin se on ehdottoman välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa, jotta voidaan saavuttaa yleisen edun mukaiset tavoitteet, jotka vastaavat unionin tunnustamia tavoitteita, tässä oikeusperustassa on vahvistettava selkeät ja täsmälliset säännöt, joilla säännellään kyseisten toimenpiteiden soveltamisalaa ja soveltamista ja vahvistetaan vähimmäistakeet, niin että henkilöillä, joiden tietoja on siirretty, on riittävät takeet, joiden nojalla heidän henkilötietojaan suojataan tehokkaasti väärinkäytön riskiltä ([149]). Lisäksi näiden

([143]) Ks. kuluttajansuojalainsäädäntö: Kalifornia (Cal. Civ. Code 1750–1785 § (West) Consumers Legal Remedies Act), Kolumbian piirikunta (D.C. Code 28-3901 §), Florida (Fla. Stat. 501.201–501.213 §, Deceptive and Unfair Trade Practices Act), Illinois (815 Ill. Comp. Stat. 505/1–505/12, Consumer Fraud and Deceptive Business Practices Act) ja Pennsylvania (73 Pa. Stat. Ann. 201-1–201-9.3 § (West) Unfair Trade Practices and Consumer Protection Law).

([144]) Toisin sanoen jos kyseessä on tahallinen puuttuminen henkilön yksityisasioihin tavalla, joka olisi järkevälle ja huolelliselle henkilölle erittäin loukkaava (Restatement (2nd) of Torts, 652 §:n b momentti).

([145]) Vahingonkorvauslainsäädäntöä sovelletaan yleisesti silloin, kun henkilön identiteetti on varastettu tai hänen nimeään tai kuvaansa käytetään yrityksen tai tuotteen mainostamiseen tai johonkin vastaavaan kaupalliseen tarkoitukseen (ks. Restatement (2nd) of Torts, 652C §).

([146]) Toisin sanoen kun henkilön yksityiselämää koskevat tiedot julkaistaan tavalla, joka olisi järkevälle ja huolelliselle henkilölle erittäin loukkaava, eivätkä tiedot ole yleisen oikeutetun edun mukaisia (Restatement (2nd) of Torts, 652D §).

([147]) Tällä on merkitystä myös liitteessä I olevan I jakson 5 kohdan näkökulmasta. Tämän jakson ja vastaavasti yleisen tietosuoja-asetuksen nojalla tietosuojavaatimusten noudattamista ja yksityisyyden suojaa koskeviin periaatteisiin kuuluva oikeuksia voidaan rajoittaa. Tällaiset rajoitukset eivät kuitenkaan ole absoluuttisia, vaan niihin voidaan vedota vain useiden edellytysten täyttyessä, esimerkiksi siltä osin kuin se on tarpeen tuomioistuimen määräyksen noudattamiseksi tai yleisen edun, lainvalvonnan tai kansallisen turvallisuuden vaatimusten täyttämiseksi. Tässä yhteydessä ja selkeyden vuoksi tässä jaksossa viitataan myös toimeenpanoasetuksessa EO 14086 vahvistettuihin edellytyksiin, joita arvioidaan muun muassa johdanto-osan 127–141 kappaleessa.

([148]) Ks. Schrems II, 174 ja 175 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen. Ks. jäsenvaltioiden viranomaisten pääsyn osalta myös asia C-623/17, Privacy International, ECLI:EU:C:2020:790, 65 kohta, ja yhdistetyt asiat C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, La Quadrature du Net ym., ECLI:EU:C:2020:791, 175 kohta.

([149]) Ks. Schrems II, 176 ja 181 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen. Ks. jäsenvaltioiden viranomaisten pääsyn osalta myös Privacy International, 68 kohta, ja La Quadrature du Net and Others, 132 kohta.

sääntöjen ja takeiden on oltava oikeudellisesti sitovia, ja yksittäisten henkilöiden on voitava vedota niihin tuomioistuimissa ([150]). Rekisteröidyillä on erityisesti oltava mahdollisuus nostaa kanne riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, jotta he voivat saada pääsyn henkilötietoihinsa tai saada ne oikaistuiksi tai poistetuiksi ([151]).

3.1 **Yhdysvaltojen viranomaisten pääsy tietoihin ja niiden käyttö lainvalvontatarkoituksia varten**

(90) Yhdysvaltojen lainsäädännössä rajoitetaan eri tavoin pääsyä henkilötietoihin, jotka on siirretty tietosuojakehyksen puitteissa lainvalvontatarkoituksessa. Rajoitukset koskevat henkilötietoihin pääsyn ja niiden käytön lisäksi asiaa koskevia valvonta- ja oikeussuojamekanismeja. Nämä säännökset vastaavat vaatimuksia, joihin viitataan tämän päätöksen johdanto-osan 89 kappaleessa. Seuraavassa arvioidaan yksityiskohtaisesti edellytyksiä, joiden täyttyessä pääsy henkilötietoihin voi toteutua, ja näiden toimivaltuuksien käyttöön sovellettavia suojatoimia. Yhdysvaltojen hallitus on (oikeusministeriön kautta) antanut vakuutuksen sovellettavista rajoituksista ja suojatoimista (tämän päätöksen liite VI).

3.1.1 ***Oikeusperustat, rajoitukset ja suojatoimet***

3.1.1.1 *Rajoitukset ja suojatoimet, jotka koskevat henkilötietojen keräämistä lainvalvontatarkoituksia varten*

(91) Yhdysvaltojen liittovaltion syyttäjät ja liittovaltion tutkijat pääsevät tarkastelemaan varmennettujen yhdysvaltalaisten organisaatioiden käsittelemiä henkilötietoja, joita on tarkoitus siirtää unionista tietosuojakehyksen puitteissa lainvalvontatarkoituksia varten erilaisissa menettelyissä, kuten johdanto-osan 92–99 kappaleessa tarkemmin selitetään. Näitä menettelyjä sovelletaan samalla tavalla rekisteröidyn kansalaisuudesta tai asuinpaikasta riippumatta, kun tiedot saadaan miltä tahansa yhdysvaltalaiselta organisaatiolta ([152]).

(92) Ensinnäkin tuomari voi liittovaltion lainvalvontaviranomaisen tai liittovaltion syyttäjän pyynnöstä antaa etsintäluvan tai määrätä takavarikon (joka voi koskea myös sähköisesti tallennettuja tietoja) ([153]). Tällainen määräys voidaan antaa vain, jos on ”perusteltu syy” ([154]) siihen, että takavarikoitavia esineitä (rikokseen viittaavia todisteita, laittomasti hallussa pidettäviä esineitä tai omaisuutta, joka on suunniteltu tai aiottu käytettäväksi rikoksen tekemisessä) on todennäköisesti löydettävissä etsintäluvassa yksilöidystä paikasta. Määräyksessä on yksilöitävä takavarikoitava omaisuus tai tavara ja nimettävä tuomari, jolle päätös on palautettava. Henkilö, johon etsintä kohdistuu tai jonka

([150]) Ks. Schrems II, 181 ja 182 kohta.

([151]) Ks. Schrems I, 95 kohta, ja Schrems II, 194 kohta. Euroopan unionin tuomioistuin on tältä osin erityisesti korostanut, että perusoikeuskirjan 47 artiklan (oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa) noudattaminen liittyy unionissa vaadittavaan tietosuojan tasoon ja että komission on todettava sen noudattaminen ennen kuin se tekee tietosuojan riittävyyttä koskevan päätöksen asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklan 1 kohdan nojalla (Schrems II, 186 kohta).

([152]) Ks. liite VI. Ks. esimerkiksi lakien Wiretap Act, Stored Communications Act ja Pen Register Act (käsitellään tarkemmin johdanto-osan 95–98 kappaleessa) osalta asia Suzlon Energy Ltd v. Microsoft Corp., 671 F.3d 726, 729 (9. Cir. 2011).

([153]) Rikosprosessia koskevat liittovaltion säännöt (Federal Rules of Criminal Procedure), sääntö 41. Yhdysvaltojen korkein oikeus vahvisti vuonna 2018 antamassaan tuomiossa (Timothy Ivory Carpenter v. Yhdysvallat, nro 16-402, 585 U.S. (2018)), että etsintälupa tai etsintälupaa koskeva poikkeus tarvitaan myös siihen, että lainvalvontaviranomaiset voivat saada pääsyn puhelinmastoihin perustuviin matkapuhelinten historiallisiin sijaintitietoihin, jotka antavat kattavan yleiskuvan käyttäjän liikkeistä, ja että käyttäjällä voi olla kohtuullinen luottamus yksityisyyteen tällaisten tietojen osalta. Näin ollen tällaisia tietoja ei yleensä voida saada matkapuhelinyhtiöltä tuomioistuimen määräyksen perusteella, vaikka olisi olemassa perusteltu syy olettaa, että tiedot ovat merkityksellisiä ja olennaisia käynnissä olevan rikostutkinnan kannalta. Tietojen saaminen edellyttää, että perustellun syyn olemassaolo osoitetaan määräyksen käyttämisen yhteydessä.

([154]) Korkeimman oikeuden mukaan ”perusteltu syy” on käytännöllinen, ei-tekninen standardi, joka edellyttää sellaista tosiasioihin perustuvaa käytännöllistä ajattelua, johon järkevä ja harkitsevainen ihminen perustaa toimintansa (Illinois v. Gates, 462 U.S. 213, 232 (1983)). Etsintäluvan osalta perustellun syyn katsotaan olevan osoitettu, jos on olemassa kohtuullinen todennäköisyys sille, että etsinnässä löydetään todisteita rikoksesta (viite sama kuin edellä).

omaisuutta etsintä koskee, voi vaatia, että laittomalla etsinnällä saadut todisteet hylätään, jos nämä todisteet esitetään häntä vastaan rikosoikeudenkäynnissä ([155]). Kun tietojen haltijaa (esimerkiksi yritystä) vaaditaan tällaisen oikeuden määräyksen nojalla antamaan tiedot, se voi riitauttaa vaatimuksen kohtuuttomana rasitteena ([156]).

(93) Toiseksi suuri valamiehistö (tuomarin tai avustavan tuomarin valitsema tuomioistuimen tutkintaelin) voi antaa – yleensä liittovaltion syyttäjän pyynnöstä – tiettyjen vakavien rikosten tutkinnan yhteydessä haasteen ([157]), jossa henkilöä vaaditaan esittämään tai luovuttamaan liiketoimintatietoja, sähköisesti tallennettuja tietoja tai muita aineellisia esineitä. Lisäksi eri laeissa säädetään hallinnollisten haasteiden käyttämisestä tutkimuksissa, jotka koskevat terveydenhuoltoalan petoksia, lasten kaltoinkohtelua, salaisen palvelun turvatoimia tai valvottuja aineita, sekä valvontaviranomaisen tutkimuksissa. Tällaisissa tutkimuksissa voidaan vaatia luovuttamaan liiketoimintatietoja, sähköisesti tallennettuja tietoja tai muita aineellisia esineitä ([158]). Molemmissa tapauksissa tietojen on oltava tutkimuksen kannalta merkityksellisiä eikä haaste saa olla kohtuuton eli liian laaja tai rasittava (haasteen vastaanottaja voi riitauttaa sen näillä perusteilla) ([159]).

(94) Hyvin samankaltaisia ehtoja sovelletaan hallinnollisiin haasteisiin, joita annetaan Yhdysvalloissa toimivien yritysten hallussa olevien tietojen saamiseksi siviilihallinnon tai sääntelyn tarkoituksiin (”yleinen etu”). Siviilihallintoon ja sääntelyyn liittyvien viranomaisten toimivalta esittää tällaisia hallinnollisia haasteita on vahvistettava lainsäädännössä. Hallinnollisen haasteen käyttöön sovelletaan ”kohtuustestiä”, joka edellyttää, että tutkinta suoritetaan laillisessa tarkoituksessa, haasteen yhteydessä pyydetyt tiedot ovat merkityksellisiä tämän tarkoituksen kannalta, kyseisellä omaisella ei vielä ole haasteessa pyytämiään tietoja ja kaikki haasteen esittämiseen tarvittavat hallinnolliset vaiheet on käyty läpi ([160]). Korkeimman oikeuden oikeuskäytännössä on myös selvennetty tarvetta löytää tasapaino pyydettyihin tietoihin kohdistuvan yleisen edun ja yksityisyyden suojaa koskevien henkilökohtaisten ja organisatoristen intressien välillä ([161]). Vaikka hallinnollisen haasteen käyttö ei edellytä tuomioistuimen ennakkohyväksyntää, siihen sovelletaan tuomioistuinvalvontaa, jos vastaanottaja riitauttaa haasteen edellä mainituilla perusteilla tai jos haasteen antanut viranomainen pyrkii panemaan haasteen täytäntöön tuomioistuinteitse ([162]). Näiden yleisten rajoitusten lisäksi yksittäisistä lainsäännöksistä voi seurata tarkempia (tiukempia) vaatimuksia ([163]).

([155]) Ks. Mapp v. Ohio, 367 U.S. 643 (1961).

([156]) Ks. In re Application of United States, 610 F.2d 1148, 1157 (3d Cir.1979) (sen mukaan asianmukainen menettely edellyttää kuulemisen pitämistä rasitteesta ennen kuin puhelinyhtiö velvoitetaan tukemaan etsintää) ja In re Application of United States, 616 F.2d 1122 (9th Cir. 1980).

([157]) Yhdysvaltojen perustuslain viides lisäys edellyttää ns. suuren valamiehistön haastetta (grand jury indictment), kun kyseessä on kuolemanrangaistukseen johtava tai muu törkeä rikos. Suuressa valamiehistössä on 16–23 jäsentä, ja sen tehtävänä on selvittää, onko olemassa perusteltu syy uskoa, että rikos on tapahtunut. Tätä tehtävää varten suurella valamiehistöllä on tutkintavaltuudet, joiden nojalla se voi antaa haasteita.

([158]) Ks. liite VI.

([159]) Rikosprosessia koskevat liittovaltion säännöt (Federal Rules of Criminal Procedure), sääntö 17.

([160]) United States v. Powell, 379 U.S. 48 (1964).

([161]) Oklahoma Press Publishing Co. v. Walling, 327 U.S. 186 (1946).

([162]) Korkein oikeus on täsmentänyt, että riitautetun hallinnollisen haasteen yhteydessä tuomioistuimen on tarkasteltava, 1) onko tutkinnalla lain mukainen tarkoitus, 2) onko kyseessä oleva haasteasia kongressin toimivallassa ja 3) ”ovatko pyydetyt asiakirjat merkityksellisiä tutkinnan kannalta”. Korkein oikeus on myös todennut, että hallinnollisen haasteen on oltava ”kohtuullinen”, eli siinä on määriteltävä ”ne ja vain ne vaadittavat asiakirjat, jotka ovat riittäviä kyseisen tutkinnan tarpeisiin”, sekä ”kuvattava seikkaperäisesti suoritettavan etsinnän sijaintipaikka ja kiinniotettavat henkilöt tai takavarikoitavat asiat”.

([163]) Esimerkiksi taloudellisen yksityisyyden suojasta annetussa laissa (Right to Financial Privacy Act) annetaan valtion viranomaiselle valtuudet saada rahoituslaitoksen hallussa olevia taloudellisia tietoja hallinnollisen haasteen nojalla vain, jos 1) on syytä olettaa, että pyydetyt tiedot ovat merkityksellisiä lainvalvontaan liittyvän lainmukaisen tutkinnan kannalta ja 2) asiakkaalle on toimitettu haasteesta kopio sekä ilmoitus, jossa esitetään riittävän tarkasti tutkinnan luonne (12 U.S.C. § 3405). Toinen esimerkki on luottokelpoisuusraportointia koskeva laki (Fair Credit Reporting Act), jonka mukaan luottokelpoisuusyritykset eivät saa luovuttaa kuluttajatietoja hallinnollisten haasteiden perusteella (vaan ainoastaan suuren valamiehistön haasteen tai tuomioistuimen määräyksen perusteella, 15 U.S.C. 1681 § ja sitä seuraavat pykälät). Viestintätietojen saatavuuden osalta sovelletaan tallennettua viestintää koskevan lain (Stored Communications Act) erityisvaatimuksia, esimerkiksi suhteessa mahdollisuuteen käyttää tähän hallinnollisia haasteita (ks. johdanto-osan 96–97 kappale).

(95) Kolmanneksi lainvalvontaviranomaiset voivat saada käyttöönsä viestintätietoja usean oikeusperustan nojalla. Tuomioistuin voi määrätä, että puhelinnumeroa tai sähköpostiosoitetta koskevia reaaliaikaisia, ei-sisällöllisiä numeronvalinta-, reititys-, osoitteenmuodostus- ja merkinantotietoja saa kerätä (käyttämällä lähtevän ja saapuvan teleliikenteen tietojen tallennusjärjestelmää), jos se katsoo viranomaisen osoittaneen, että todennäköisesti saatavat tiedot ovat merkityksellisiä vireillä olevan rikostutkinnan kannalta ([164]). Määräyksessä on ilmoitettava muun muassa epäillyn henkilöllisyys, jos se on tiedossa, tiedot viestinnästä, johon määräystä sovelletaan, ja rikkominen, johon kerättävät tiedot liittyvät. Lähtevän ja saapuvan teleliikenteen tietojen tallennusjärjestelmän käyttö voidaan sallia enintään 60 päivän ajaksi, ja määräaikaa voidaan jatkaa ainoastaan uudella tuomioistuimen määräyksellä.

(96) Lisäksi on mahdollista saada lainvalvontatarkoituksia varten pääsy internetpalveluntarjoajien, puhelinyhtiöiden ja viestintäpalveluja tarjoavien kolmansien osapuolten hallussa oleviin tilaajatietoihin, liikennetietoihin ja tallennettuun sisältöön tallennettua viestintää koskevan lain (Stored Communications Act) perusteella ([165]). Jotta lainvalvontaviranomaiset voivat saada pääsyn sähköisen viestinnän tallennettuun sisältöön, niiden on saatava tuomarilta määräys, jonka perusteena on perusteltu syy olettaa, että kyseisellä tilillä on todisteita rikoksesta ([166]). Lainvalvontaviranomaiset voivat hankkia haasteen saadakseen tilausasiakkaiden rekisteröintitietoja, IP-osoitteita ja niihin liittyviä aikaleimoja tai laskutustietoja. Useimpien muiden tallennettujen, ei-sisällöllisten tietojen tapauksessa, kuten sellaisten sähköpostiotsikoiden osalta, joista viestin aihe ei ilmene, lainvalvontaviranomaisen on saatava oikeuden määräys, jonka tuomari antaa, jos hän katsoo, että on olemassa perusteltu syy olettaa, että pyydetyt tiedot ovat merkityksellisiä ja olennaisia vireillä olevan rikostutkinnan kannalta.

(97) Kun palveluntarjoajat vastaanottavat tallennettua viestintää koskevan lain mukaisia pyyntöjä, ne voivat vapaaehtoisesti ilmoittaa asiasta asiakkaalle tai tilaajalle, jonka tietoja pyydetään, paitsi jos asianomainen lainvalvontaviranomainen saa turvaamismääräyksen, jossa kielletään tällainen ilmoittaminen ([167]). Tällainen turvaamismääräys on tuomioistuimen määräys, jossa edellytetään, että sähköisten viestintäpalvelujen tai etäkäyttöpalvelujen tarjoaja, jolle etsintälupa, haaste tai tuomioistuimen määräys on osoitettu, ei ilmoita kenellekään muulle henkilölle etsintäluvan, haasteen tai tuomioistuimen määräyksen olemassaolosta tuomioistuimen aiheelliseksi katsomana aikana. Turvaamismääräys annetaan, jos tuomioistuin toteaa olevan syytä uskoa, että ilmoittaminen vaarantaisi vakavasti tutkinnan tai viivästyttäisi perusteettomasti oikeudenkäyntiä esimerkiksi siksi, että se voisi vaarantaa henkilön hengen tai fyysisen turvallisuuden taikka johtaa syytteeseenpanon välttelyyn tai mahdollisten todistajien pelotteluun. Varaoikeusministerin muistion (joka sitoo kaikkia oikeusministeriön asianajajia ja edustajia) mukaan syyttäjien on määritettävä yksityiskohtaisesti, miksi turvaamismääräys tarvitaan, ja perusteltava tuomioistuimelle turvaamismääräyksen antamisen lakisääteisten perusteiden täyttyminen kyseisessä tapauksessa ([168]). Muistio edellyttää myös, että turvaamismääräyksiä koskevilla hakemuksilla ei yleisesti ottaen saa pyrkiä viivyttämään ilmoittamista yli vuodella. Jos poikkeustapauksessa tarvitaan kestoltaan pidempiä määräyksiä, niitä voidaan hakea vain Yhdysvaltojen oikeusministerin tai asiasta vastaavan apulaisoikeusministerin nimeämän valtuutetun kirjallisella suostumuksella. Lisäksi syyttäjän on tutkinnan päättyessä välittömästi arvioitava, onko olemassa perusteita voimassa olevien turvaamismääräysten jatkamiselle, ja jos näin ei ole, lopetettava turvaamismääräyksen voimassaolo ja varmistettava, että palveluntarjoajalle ilmoitetaan asiasta ([169]).

([164]) 18 U.S.C. 3123 §.

([165]) 18 U.S.C. 2701–2713 §.

([166]) 18 U.S.C. 2701 §(a)-(b)(1)(A). Jos asianomaiselle tilaajalle tai asiakkaalle ilmoitetaan asiasta (joko etukäteen tai tietyissä olosuhteissa viivästyneellä ilmoituksella), yli 180 päivän ajalta tallennetut sisältötiedot voidaan hankkia myös hallinnollisen haasteen tai suuren valamiehistön haasteen perusteella (18 U.S.C. 2701 §:n b momentin 1 kohdan B alakohta) tai tuomioistuimen määräyksellä (jos on perusteltua syy olettaa, että tiedot ovat merkityksellisiä ja olennaisia käynnissä olevan rikostutkinnan kannalta (18 U.S.C. 2701 §:n d momentti)). Liittovaltion muutoksenhakutuomioistuimen päätöksen mukaisesti valtion tutkijat kuitenkin yleensä saavat tuomareilta etsintäluvan yksityisen viestinnän tai tallennettujen tietojen keräämiseen kaupallisen viestintäpalvelun tarjoajalta. United States v. Warshak, 631 F.3d 266 (6th Cir. 2010).

([167]) 18 U.S.C. 2705 §:n b momentti.

([168]) Ks. varaoikeusministeri Rod Rosensteinin 19.10.2017 antama muistio turvaamismääräyksiä (tai salassapitomääräyksiä) koskevien hakemusten rajoittamisesta osoitteessa https://www.justice.gov/criminal-ccips/page/file/1005791/download

([169]) Varaoikeusministeri Lisa Moncaon 27.5.2022 antama muistio turvaamismääräysten hakemista 18 U.S.C. 2705 §:n b momentin mukaisesti koskevasta täydentävästä menettelystä.

(98) Lainvalvontaviranomaiset voivat myös salakuunnella reaaliaikaisesti langallista, suullista tai sähköistä viestintää tuomioistuimen määräyksen perusteella, jos tuomari on esimerkiksi katsonut olevan todennäköistä, että langallisen tai sähköisen salakuuntelun avulla voidaan saada todisteita liittovaltion rikoksesta tai syytettä välttelevän etsintäkuulutetun olinpaikasta ([170]).

(99) Muista turvaamistoimista säädetään useissa oikeusministeriön toimintaperiaatteissa ja suuntaviivoissa, kuten Yhdysvaltojen liittovaltion poliisin (FBI) Yhdysvaltojen sisäisiä operaatioita koskevissa oikeusministerin suuntaviivoissa (AGG-DOM), joissa vaaditaan muun muassa, että FBI käyttää mahdollisimman vähän häiritseviä tutkintamenetelmiä ja ottaa huomioon vaikutukset yksityisyyteen ja kansalaisvapauksiin ([171]).

(100) Yhdysvaltojen hallituksen antamien lausumien mukaan edellä kuvatun kanssa samantasoista tai korkeampaa suojaa sovelletaan osavaltiotasolla toteutettaviin lainvalvontaviranomaisten tutkimuksiin (kun on kyse tutkimuksista, jotka suoritetaan osavaltion lakien mukaisesti) ([172]). Lisäksi perustuslain säännöksissä sekä osavaltiotason laeissa ja oikeuskäytännössä vahvistetaan edellä mainittu suoja kohtuuttomilta etsinnöiltä ja takavarikoinneilta edellyttämällä etsintämääräyksen antamista ([173]). Liittovaltiotasolla annettua suojaa vastaavasti etsintämääräys voidaan antaa vain osoitetun todennäköisen syyn perusteella, ja siinä on kuvailtava etsinnän sijaintikohde ja kiinniotettava henkilö tai takavarikoitava asia ([174]).

([170]) 18 U.S.C. 2510–2522 §.

([171]) Attorney General's Guidelines for Domestic Federal Bureau of Investigation (FBI) Operations (syyskuu 2008), ks. http://www.justice.gov/archive/opa/docs/guidelines.pdf. Muita sääntöjä ja toimintaperiaatteita, joilla rajoitetaan liittovaltion syyttäjien tutkimustoimia, on selostettu Yhdysvaltojen oikeusministeriön käsikirjassa, ks. http://www.justice.gov/usam/united-states-attorneys-manual. Näistä ohjeista poikkeamiseen on saatava etukäteen lupa FBI:n johtajalta, varajohtajalta tai johtajan nimeämältä apulaisjohtajalta, paitsi jos luvan hankkimiseen ei ole aikaa henkilöiden tai omaisuuden turvallisuuteen tai kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvan uhan välittömyyden tai vakavuuden vuoksi (tällaisessa tapauksessa johtajalle tai muulle luvan myöntävälle henkilölle on ilmoitettava niin pian kuin mahdollista). Jos suuntaviivoja ei noudateta, FBI:n on ilmoitettava asiasta oikeusministeriölle, joka puolestaan ilmoittaa asiasta oikeusministerille ja varaoikeusministerille.

([172]) Liite VI, alaviite 2. Ks. myös esim. asia Arnold v. City of Cleveland, 67 Ohio St.3d 35, 616 N.E.2d 163, 169 (1993) ("Yhdysvaltojen perustuslaki, siltä osin kuin sitä sovelletaan osavaltioihin, muodostaa yksilön oikeuksien ja kansalaisvapauksien alalla vähimmäistason, jota osavaltioiden tuomioistuinten päätöksillä ei voida alittaa"); asia Cooper v. California, 386 U.S. 58, 62, 87 S.Ct. 788, 17 L.Ed.2d 730 (1967) ("Kantamme ei luonnollisestikaan vaikuta osavaltion toimivaltaan asettaa etsinnöille, kiinniotoille ja takavarikoille liittovaltion perustuslain vaatimuksia tiukempia edellytyksiä, jos se niin päättää.") Petersen v. City of Mesa, 63 P.3d 309, 312 (Ariz. Ct. App. 2003) ("Vaikka Arizonan perustuslaissa voidaan asettaa etsinnöille, kiinniotoille ja takavarikoille liittovaltion perustuslain tiukempia normeja, Arizonan tuomioistuimen eivät voi heikentää neljännen lisäyksen (Fourth Amendment) suomaa suojaa.

([173]) Enemmistö osavaltioista on toistanut neljännen lisäyksen tarjoaman suojan perustuslaeissaan. See Alabama Const. art. I, § 5); Alaska Const. art. I, § 14; 1; Arkansas Const. art. II, § 15; California Const. art. I, § 13; Colorado Const. art. II, § 7; Conneticut Const. art. I, § 7; Delaware Const. art. I, § 6; Florida. Const. art. I, § 12; Georgia Const. art. I, § I, para. XIII; Hawai Const. art. I, § 7; Idaho Const. art. I, § 17; Illinois Const. art. I, § 6; Indiana Const. art. I, § 11; Iowa Const. art. I, § 8; Kansas Const. Bill of Rights, § 15; Kentucky Const. § 10; Louisiana Const. art. I, § 5; Maine Const. art. I, § 5; Massachusets Const. Decl. of Rights art. 14; Michigan Const. art. I, § 11; Minnesota Const. art. I, § 10; Mississippi Const. art. III, § 23; Missouri Const. art. I, § 15; Montana Const. art. II, § 11; Nebraska Const. art. I, § 7; Nevada Const. art. I, § 18; New Hampshire Const. pt. 1, art. 19; N.J. Const. art. II, § 7; New Mexico Const. art. II, § 10; New York Const. art. I, § 12; North Dakota Const. art. I, § 8; Ohio Const. art. I, § 14; Oklahoma Const. art. II, § 30; Oregon Const. art. I, § 9; Pennsylvania Const. art. I, § 8; Rhode Island Const. art. I, § 6; South Carolina Const. art. I, § 10; South Dakota Const. art. VI, § 11; Tennessee Const. art. I, § 7; Texas Const. art. I, § 9; Utah Const. art. I, § 14; Vermont Const. ch. I, art. 11; West Virginia Const. art. III, § 6; Wisconsin Const. art. I, § 11; Wyoming Const. art. I, § 4. Muut (esim. Maryland, Pohjois-Carolina ja Virginia) ovat vahvistaneet perustuslaeissaan etsintämääräyksiä koskevia muotoiluja, joiden tuomioistuimet ovat tulkinneet tarjoavan samanlaisen tai korkeamman tasoisen suojan kuin neljäs lisäys (ks. Maryland. Decl. of Rts. art. 26; North Carolina Const. art. I, § 20; Virginia Const. art. I, § 10, ja asiaan liittyvä oikeuskäytäntö, esim. Hamel v. State, 943 A.2d 686, 701 (Md. Ct. Spec. App. 2008; State v. Johnson, 861 S.E.2d 474, 483 (N.C. 2021) ja Lowe v. Commonwealth, 337 S.E.2d 273, 274 (Va. 1985)). Arizonalla ja Washingtonilla on perustuslaissaan kohtia, joilla suojellaan yksityisyyttä yleisemmällä tasolla(Arizona Const. art. 2, § 8; Washington Const. art. I, § 7), ja joiden tuomioistuimet ovat tulkinneet tarjoavan korkeamman tasoisen suojan kuin neljäs lisäys(ks. esim. State v. Bolt, 689 P.2d 519, 523 (Ariz. 1984), State v. Ault, 759 P.2d 1320, 1324 (Ariz. 1988), State v. Myrick, 102 Wn.2d 506, 511, 688 P.2d 151, 155 (1984) , State v. Young, 123 Wn.2d 173, 178, 867 P.2d 593, 598 (1994)).

([174]) Ks. esim. California Penal Code § 1524,3(b); Rule 3.6-3.13 Alabama Rules of Criminal Procedure; Section 10.79.035; Revised Code of Washington; Section 19.2-59 of Chapter 5, Title 19.2 Criminal Procedure, Code of Virginia.

3.1.1.2 *Kerättyjen tietojen myöhempi käyttö*

(101) Eri säädöksissä, ohjeissa ja normeissa määrätään liittovaltion lainvalvontaviranomaisten keräämien tietojen myöhempää käyttöä koskevista erityisistä suojatoimista. Lukuun ottamatta FBI:n toimintaan sovellettavia erityisjärjestelyjä (AGG-DOM ja ohje FBI:n kotimaisista tutkimuksista ja operaatioista (FBI Domestic Investigations and Operations Guide)) tässä jaksossa kuvattuja vaatimuksia sovelletaan yleisesti minkä tahansa liittovaltion viranomaisen suorittamaan tietojen myöhempään käyttöön, mukaan lukien tietojen käyttö siviilihallinnon ja sääntelyn tarkoituksiin. Tähän sisältyvät vaatimukset, jotka perustuvat hallinto- ja talousarvioviraston muistioihin/määräyksiin, tietoturvallisuuden nykyaikaistamista koskevan lakiin (Federal Information Security Management Modernization Act), sähköistä hallintoa koskevaan lakiin (E-Government Act) ja liittovaltion rekisterilakiin (Federal Records Act).

(102) Säädösten Clinger-Cohen Act (P.L. 104–106, Division E) ja vuoden 1987 Computer Security Act (P.L. 100–235) valtuuttamana hallinto- ja talousarviovirasto, jäljempänä OMB, antoi yleiskirjeen nro A-130 yleisistä sitovista ohjeista, joita sovelletaan kaikkiin liittovaltion virastoihin (myös lainvalvontaviranomaisiin) niiden käsitellessä henkilöllisyyden määrittämistä koskevia tietoja (personally identifiable information) ([175]). Yleiskirjeessä edellytetään erityisesti, että kaikki liittovaltion virastot rajaavat henkilöllisyyden määrittämistä koskevien tietojen luomisen, keräämisen, käytön, käsittelyn, säilyttämisen, ylläpidon, levittämisen ja luovuttamisen sellaiseen laajuuteen, joka on valtuutetun viraston tehtävien asianmukaisen suorittamisen kannalta lain mukaan sallittua, merkityksellistä ja kohtuudella tarpeen ([176]). Lisäksi liittovaltion virastojen on varmistettava siinä määrin kuin se on kohtuudella mahdollista, että henkilöllisyyden määrittämistä koskevat tiedot ovat tarkkoja, olennaisia, ajantasaisia ja täydellisiä ja että ne on rajoitettu viraston tehtävien asianmukaisen suorittamisen kannalta välttämättömään vähimmäismäärään. Yleisellä tasolla liittovaltion virastojen on otettava käyttöön kattava tietosuojaohjelma, jolla varmistetaan sovellettavien tietosuojavaatimusten noudattaminen, kehitetään ja arvioidaan tietosuojaperiaatteita ja hallitaan yksityisyysriskejä, ylläpidetään menettelyjä yksityisyyden suojan noudattamiseen liittyvien ongelmien havaitsemiseksi, dokumentoimiseksi ja raportoimiseksi, parannetaan työntekijöiden ja toimeksisaajien tietämystä yksityisyyden suojasta ja kehitetään sitä koskevaa koulutusta sekä otetaan käyttöön käytäntöjä ja menettelyjä sen varmistamiseksi, että henkilöstö on vastuussa tietosuojavaatimusten ja -periaatteiden noudattamisesta ([177]).

(103) Lisäksi sähköistä hallintoa koskevassa E-Government Act -laissa ([178]) edellytetään, että kaikki liittovaltion virastot (mukaan lukien lainvalvontaviranomaiset) ottavat käyttöön tietoturvatoimia, jotka ovat oikeasuhteisia luvattomasta pääsystä, käytöstä, luovuttamisesta, häiriöistä, muutoksista tai tuhoutumisesta aiheutuvan haitan riskiin ja laajuuteen nähden. Virastoilla on myös oltava tietohallintojohtaja, joka varmistaa, että tietoturvavaatimuksia noudatetaan ja että vuosittain laaditaan tietoturvaohjelmaa ja -käytäntöjä koskeva riippumaton arviointi (esimerkiksi valvontaviranomaisen toimesta, ks. johdanto-osan 109 kappale) ([179]). Vastaavasti liittovaltion asiakirjoja koskeva Federal Records Act -laki ([180]) ja sitä täydentävät määräykset ([181]) edellyttävät, että liittovaltion virastojen hallussa oleviin tietoihin sovelletaan suojatoimia, joilla varmistetaan tietojen fyysinen eheys ja suojataan niitä luvattomalta käytöltä.

(104) OMB ja Yhdysvaltojen kansallinen standardi- ja teknologiainstituutti (National Institute for Standards and Technology), jäljempänä 'NIST', ovat kehittäneet liittovaltion lainsäädännön mukaisen toimivallan, mukaan lukien vuoden 2014 tietoturvallisuuden nykyaikaistamista koskevan lain (Federal Information Security Modernisation Act), nojalla liittovaltion virastoja (myös lainvalvontaviranomaisia) sitovat normit, joissa täsmennetään käyttöön otettavat vähimmäistietoturvavaatimukset, muun muassa pääsyn valvonta, tietoisuuden ja koulutuksen varmistaminen, valmiussuunnittelu, häiriötilanteisiin reagointi, tarkastus- ja vastuuvelvollisuusvälineet, järjestelmien ja tietojen eheystarkistukset sekä yksityisyyden suojan ja turvallisuusriskien arvioinnit ([182]). Lisäksi kaikkien

([175]) Toisin sanoen tiedot, joiden avulla yksilön henkilöllisyys voidaan selvittää tai jäljittää joko yksin tai yhdistettynä muihin tietoihin, jotka liittyvät tiettyyn henkilöön, ks. OMB Circular No. A-130, s. 33 ('henkilöllisyyden määrittämistä koskevien tietojen' määritelmä).

([176]) OMB Circular No. A-130, Managing Information as a Strategic Resource, lisäys II, Responsibilities for Managing Personally Identifiable Information, 81 Fed. Reg. 49 689 (28.7.2016), s. 17.

([177]) Lisäys II, 5 §:n a–h momentti.

([178]) 44 U.S.C. 36 luku.

([179]) 44 U.S.C. 3544–3545 §.

([180]) FAC, 44 U.S.C. 3105 §.

([181]) 36 C.F.R.1228,150 § ja seuraavat pykälät, 1228,228 § ja lisäys A.

([182]) Ks. esimerkiksi OMB Circular No. A-130; NIST SP 800-53, Rev. 5, Security and Privacy Controls for Information Systems and Organizations (10.12.2020), ja NIST Federal Information Processing Standards 200: Minimum Security Requirements for Federal Information and Information Systems.

liittovaltion virastojen (myös lainvalvontaviranomaisten) on OMB:n ohjeiden mukaisesti ylläpidettävä ja sovellettava suunnitelmaa tietoturvaloukkausten käsittelemiseksi sekä niihin vastaamiseksi ja haittariskien arvioimiseksi ([183]).

(105) Tietojen säilyttämisen osalta liittovaltion virastojen (myös lainvalvontaviranomaisten) on Federal Records Act -lain ([184]) mukaan vahvistettava rekisteritiedoille säilyttämisaika (jonka päätyttyä tiedot on hävitettävä), jolle on saatava kansallisista arkistoista vastaavan hallinnon (National Archives and Record Administration) hyväksyntä ([185]). Säilytysaika määritetään eri tekijöiden perusteella, kuten tutkintatyypin mukaan tai riippuen siitä, onko todistusaineisto edelleen tutkinnan kannalta merkityksellistä. Oikeusministerin AGG-DOM-suuntaviivoissa määrätään, että FBI:llä on oltava tällainen säilytyssuunnitelma ja että sillä on oltava käytössään järjestelmä, josta se voi nopeasti hakea tutkinnan tilanteen ja perustan.

(106) Myös OMB:n yleiskirje nro A-130 sisältää vaatimuksia, jotka koskevat henkilöllisyyden määrittämistä koskevien tietojen levittämistä. Henkilöön liitettävissä olevien tietojen levittäminen ja luovuttaminen on periaatteessa rajoitettava siihen, mikä on lain mukaan sallittua, olennaista ja kohtuudella tarpeen viraston tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta ([186]). Kun henkilöllisyyden määrittämistä koskevia tietoja jaetaan muiden valtion tahojen kanssa, liittovaltion virastojen on tarvittaessa asetettava ehdoksi (myös toteuttamalla erityisiä turvallisuus- ja yksityisyystarkastuksia), että tietojen käsittelyä hallinnoidaan kirjallisilla sopimuksilla (mukaan lukien tietojenkäyttösopimukset, tietojenvaihtosopimukset ja yhteisymmärryspöytäkirjat) ([187]). Tietojen levittämisen perusteista voidaan todeta, että esimerkiksi AGG-DOM-ohjeistuksessa ja FBI:n ohjeessa kotimaisista tutkimuksista ja operaatioista (FBI Domestic Investigations and Operations Guide ([188])) todetaan, että FBI:llä voi olla lakisääteinen velvoite tietojen levittämiseen (esim. kansainvälisen sopimuksen nojalla) tai se voi levittää tietoa tietyissä olosuhteissa, esimerkiksi muille yhdysvaltalaisille virastoille, jos luovuttaminen on yhteensopivaa sen tarkoituksen kanssa, jota varten tiedot on kerätty, ja se liittyy niiden velvollisuuksiin; kongressin komiteoille; ulkomaisille tahoille, jos tiedot liittyvät niiden velvollisuuksiin ja jos niiden levittäminen on Yhdysvaltojen etujen mukaista; tietojen levittäminen on erityisesti tarpeen henkilöiden tai omaisuuden turvallisuuden suojelemiseksi tai rikoksen tai kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvan uhkan estämiseksi tai sellaiselta suojautumiseksi, ja tietojen luovuttaminen on yhteensopivaa sen tarkoituksen kanssa, jota varten tiedot on kerätty ([189]).

3.1.2 *Valvonta*

(107) Liittovaltion lainvalvontavirastoja valvovat useat elimet ([190]). Kuten johdanto-osan 92–99 kappaleessa selitetään, tähän sisältyy useimmissa tapauksissa oikeuslaitoksen ennakkovalvonta, koska sen on annettava lupa yksittäisiin tiedonkeruutoimiin ennen kuin niihin voidaan ryhtyä. Lisäksi muut elimet valvovat rikosoikeudellisten lainvalvontaviranomaisten toiminnan eri vaiheita, kuten henkilötietojen keräämistä ja käsittelyä. Yhdessä nämä oikeudelliset ja muut elimet varmistavat, että lainvalvontaviranomaiset ovat riippumattoman valvonnan alaisia.

([183]) Memorandum 17-12, "Preparing for and Responding to a Breach of Personally Identifiable Information", ks. https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/omb/memoranda/2017/m-17-12_0.pdf, ja OMB Circular No. A-130. Esimerkiksi oikeusministeriön menettely tietoturvaloukkauksiin vastaamiseksi, ks. https://www.justice.gov/file/4336/download

([184]) FRA, 44 U.S.C. 3101 § ja sitä seuraavat pykälät.

([185]) Kansallisella arkistoviranomaisella (National Archives and Record Administration) on valtuudet arvioida virastojen asiakirjojen hallintakäytäntöjä, ja se voi määrittää, onko määrättyjen tietojen säilyttäminen perusteltua (44 U.S.C.2904 § (c), 2906).

([186]) OMB Circular No. A-130, Section 5.f.1.(d)

([187]) OMB Circular No. A-130, Appendix I §3(d).

([188]) Ks. myös FBI Domestic Investigations and Operations Guide (DIOG) Section 14.

([189]) AGG-DOM, Section VI, B and C; FBI Domestic Investigations and Operations Guide (DIOG) Section 14.

([190]) Tässä jaksossa mainittuja mekanismeja sovelletaan myös liittovaltion viranomaisten suorittamaan tietojen keruuseen ja käyttöön siviilihallinnon ja sääntelyn tarkoituksiin. Liittovaltion siviilihallinto- ja sääntelyvirastot ovat omien valvontaviranomaistensa ja kongressin valvonnassa. Tähän valvontaan osallistuu myös kongressin tarkastus- ja tutkintavirasto eli Government Accountability Office. Jos virastolla ei ole yksityisyyden suojaa ja kansalaisvapauksia käsittelevää nimettyä virkamiestä – tällainen tehtävänkuva löytyy tyypillisesti oikeusministeriön ja sisäisen turvallisuuden ministeriön kaltaisista virastoista, koska niillä on lainvalvontaan ja kansalliseen turvallisuuteen liittyviä vastuita – nämä tehtävät kuuluvat viraston tietosuojavastaavalle (Senior Agency Official for Privacy, SAOP). Kaikilla liittovaltion virastoilla on lakisääteinen velvollisuus nimetä SAOP, joka vastaa siitä, että virasto noudattaa yksityisyyden suojaa koskevia lakeja, sekä valvoo asiaan liittyvää toimintaa. Ks. esim. OMB M-16-24, Role and Designation of Senior Agency Officials for Privacy (2016).

(108) Yksityisyyteen ja kansalaisvapauksiin liittyvistä asioista vastaavia virkamiehiä (Privacy and Civil Liberties Officers) on useissa lainvalvontatehtäviä suorittavissa ministeriöissä ([191]). Vaikka näiden viranomaisten toimivalta voi jonkin verran vaihdella perustana olevan lainsäädännön mukaan, se yleensä kattaa menettelyjen valvonnan sen varmistamiseksi, että kyseessä oleva ministeriö tai virasto ottaa asianmukaisesti huomioon yksityisyyden suojaan ja kansalaisvapauksiin liittyvät näkökohdat ja että se on ottanut käyttöön asianmukaiset menettelyt, jotta voidaan käsitellä sellaisten henkilöiden valitukset, jotka katsovat, että heidän yksityisyyttään tai kansalaisvapauksiaan on loukattu. Kunkin ministeriön tai viraston päälliköiden on varmistettava, että yksityisyyden suojasta ja kansalaisvapauksista vastaavilla virkamiehillä on tehtäviensä hoitamiseen tarvittavat materiaalit ja resurssit, että heillä on käytettävissään kaikki tehtäviensä hoitamiseen tarvittava aineisto ja henkilöstö ja että heille tiedotetaan ehdotetuista toimintapoliittisista muutoksista ja heitä kuullaan niistä ([192]). Yksityisyyden suojasta ja kansalaisvapauksista vastaavat virkamiehet raportoivat säännöllisesti kongressille muun muassa seuraavista: ministeriön tai viraston vastaanottamien valitusten lukumäärä ja tyyppi ja yhteenveto niihin annetuista päätöksistä, suoritetut arvioinnit ja tarkastelut sekä virkamiehen toteuttamien toimien vaikutus ([193]).

(109) Toiseksi oikeusministeriön, ja myös FBI:n, toimintaa valvoo riippumaton valvontaviranomainen (Inspector General) ([194]). Valvontaviranomaiset ovat lakisääteisesti riippumattomia ([195]), ja niiden tehtävänä on suorittaa riippumattomia tutkimuksia, arviointeja ja tarkastuksia ministeriön ohjelmista ja toimista. Niillä on pääsy kaikkiin tietoihin, raportteihin, tarkastusaineistoihin, arviointeihin, asiakirjoihin, työpapereihin, suosituksiin ja muuhun asianmukaiseen aineistoon, tarvittaessa haasteteitse, ja ne voivat ottaa todistajanlausuntoja ([196]). Valvontaviranomaisten antamat suositukset korjaavia toimia varten eivät ole sitovia, mutta niiden tarkastuskertomukset, myös seurantakertomukset, (tai niiden puuttuminen) ([197]) yleensä julkistetaan ja lähetetään kongressille, joka voi tältä pohjalta harjoittaa valvontatehtäväänsä (ks. johdanto-osan 111 kappale) ([198]).

([191]) Ks. 42 U.S.C. 2000ee-1 §. Niitä ovat esimerkiksi oikeusministeriö, sisäisen turvallisuuden ministeriö ja FBI. Sisäisen turvallisuuden ministeriössä (Department of Homeland Security) on lisäksi tietosuojavastaava (Chief Privacy Officer), joka vastaa yksityisyyden suojan säilyttämisestä ja parantamisesta sekä läpinäkyvyyden edistämisestä ministeriössä (6 U.S.C. 142, Section 222. Kaikkia sisäisen turvallisuuden ministeriön järjestelmiä, tekniikkaa, lomakkeita ja ohjelmia, jotka keräävät henkilötietoja tai joilla on tietosuojavaikutuksia, valvoo tietosuojavastaava, jolla on – tarvittaessa haasteen perusteella – pääsy kaikkiin ministeriön tietoihin, raportteihin, tarkastuksiin, arviointeihin, asiakirjoihin, työpapereihin, suosituksiin ja muihin ministeriön käytössä oleviin aineistoihin. Tietosuojavastaava raportoi vuosittain kongressille sellaisesta ministeriön toiminnasta, jolla on vaikutuksia tietosuojaan, mukaan lukien yksityisyyden loukkauksia koskevat valitukset.

([192]) 42 U.S.C. 2000ee-1 §:n d momentti.

([193]) Ks. 42 U.S.C. 2000ee-1 §:n f momentin 1 ja 2 kohta. Esimerkiksi oikeusministeriön yksityisyyden ja kansalaisvapauksien suojasta vastaavan johtavan virkamiehen ja yksityisyyden ja kansalaisvapauksien suojasta vastaavan toimiston raportin mukaan lokakuun 2020 ja maaliskuun 2021 välisenä aikana tehtiin 389 tietosuojatarkastusta, joiden kohteina olivat muun muassa tietojärjestelmät ja muut ohjelmat (https://www.justice.gov/d9/pages/attachments/2021/05/10/2021-4-21opclsection803reportfy20sa1_final.pdf).

([194]) Vuonna 2002 annetulla sisäistä turvallisuutta koskevalla lailla (Homeland Security Act) sisäisen turvallisuuden ministeriöön perustettiin valvontaviranomaisen toimisto.

([195]) Valvontaviranomaisilla on vakinainen virka, ja heidät voi erottaa ainoastaan presidentti, jonka on ilmoitettava kongressille kirjallisesti erottamisen syistä.

([196]) Ks. Inspector General Act, 1978, 6 §.

([197]) Esimerkiksi oikeusministeriön valvontaviranomaisen toimiston laatima yleiskatsaus sen antamista suosituksista ja siitä, missä määrin ne on pantu täytäntöön ministeriön ja virastojen seurantatoimilla, ks. https://oig.justice.gov/sites/default/files/reports/22-043.pdf

([198]) Ks. Inspector General Act, 1978, 4 §:n 5 momentin 5 kohta. Esimerkiksi oikeusministeriön valvontaviranomaisen toimisto julkaisi hiljattain puolivuotiskertomuksensa kongressille (1.10.2021–31.3.2022, https://oig.justice.gov/node/23596). Se sisältää yleiskatsauksen oikeusministeriön ohjelmien ja toimien tarkastuksista, arvioinneista, erityisarvioinneista ja tutkimuksista. Näihin toimiin kuului entiseen toimeksisaajaan kohdistuva tutkinta, joka koski käynnissä olevan tutkimuksen puitteissa suoritetun sähköisen tarkkailun (henkilön salakuuntelun) lainvastaista paljastamista, mikä johti toimeksisaajan tuomitsemiseen. Valvontaviranomaisen toimisto suoritti myös tutkinnan oikeusministeriön virastojen tietoturvaohjelmista ja -käytännöistä. Siinä muun muassa testattiin tietoturvapolitiikan, -menettelyjen ja -käytäntöjen toimivuutta edustavassa joukossa virastojen järjestelmiä.

(110) Kolmanneksi, siltä osin kuin rikoslainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavat ministeriöt toteuttavat terrorismin-vastaisia toimia, niitä valvoo yksityisyyden ja kansalaisvapauksien valvontalautakunta (Privacy and Civil Liberties Oversight Board, PCLOB). Se on toimeenpanevaan osastoon kuuluva riippumaton toiminto, joka koostuu kaksipuolueisesta, viisijäsenisestä lautakunnasta, jonka presidentti nimittää kuuden vuoden toimikaudeksi senaatin hyväksynnällä ([199]). PCLOB:n perustamissääntöjen mukaan sen vastuualaan kuuluu terrorismin vastainen politiikka ja sen täytäntöönpano yksityisyyden suojan ja kansalaisvapauksien suojelemiseksi. Tarkastelujaan varten se voi saada käyttöönsä kaikki asiaankuuluvat elinten tiedot, raportit, tarkastusaineistot, arvioinnit, asiakirjat, työpaperit ja suositukset, mukaan lukien turvallisuusluokitellut tiedot, suorittaa haastatteluja ja kuulla todistajia ([200]). Se saa raportteja useiden liittovaltion ministeriöiden ja virastojen ([201]) kansalaisvapauksiin tai yksityisyyden suojaan liittyviä tehtäviä hoitavilta virkamiehiltä, ja se voi antaa suosituksia valtion viranomaisille ja lainvalvontaviranomaisille. Lisäksi se raportoi säännöllisesti kongressin valiokunnille ja presidentille ([202]). Lautakunnan raportit, myös kongressille toimitettavat raportit, julkistetaan mahdollisimman laajalti ([203]).

(111) Lisäksi lainvalvontatoimia valvovat Yhdysvaltojen kongressin erityisvaliokunnat (edustajainhuoneen ja senaatin oikeusasioiden valiokunnat). Oikeusasioiden valiokunnat (Judiciary Committees) suorittavat säännöllistä valvontaa erityisesti toteuttamalla kuulemisia, tutkimuksia ja tarkasteluja ja laatimalla raportteja ([204]).

3.1.3 *Oikeussuojakeinot*

(112) Kuten edellä todettiin, lainvalvontaviranomaisten on useimmissa tapauksissa saatava henkilötietojen keräämiseen etukäteen tuomioistuimen lupa. Vaikka lupaa ei vaadita hallinnollisten haasteiden tapauksessa, hallinnolliset haasteet on rajattu erityistapauksiin ja niihin voi hakea muutosta riippumattomassa tuomioistuimessa ainakin silloin, kun hallitus esittää täytäntöönpanoa tuomioistuimessa. Hallinnollisten haasteiden vastaanottajat voivat riitauttaa haasteet tuomioistuimessa sillä perusteella, että ne ovat kohtuuttomia, eli laajuudeltaan tai rasittavuudeltaan liiallisia ([205]).

(113) Yksityishenkilöt voivat ensinnäkin esittää henkilötietojensa käsittelyä koskevia pyyntöjä tai valituksia lainvalvontaviranomaisille. Tähän sisältyy mahdollisuus pyytää pääsyä henkilötietoihin ja niiden oikaisemista ([206]). Terrorismin torjuntaan liittyvissä tapauksissa yksityishenkilöt voivat tehdä valituksen myös lainvalvontaviranomaisten puitteissa toimiville yksityisyyden suojasta ja kansalaisvapauksista vastaaville virkamiehille (tai muille vastaaville virkamiehille) ([207]).

(114) Yhdysvaltojen lainsäädännössä säädetään lisäksi useista mahdollisuuksista käyttää oikeussuojakeinoja viranomaista tai sen virkamiestä vastaan, kun nämä viranomaiset käsittelevät henkilötietoja ([208]). Näihin oikeussuojakeinoihin kuuluvat erityisesti hallintomenettelylaki (Administrative Procedure Act, APA), tiedonvapautta koskeva laki (Freedom of Information Act, FOIA) ja sähköisen viestinnän tietosuojalaki (Electronic Communications Privacy Act, ECPA), ja niitä voivat käyttää kaikki henkilöt kansalaisuudesta riippumatta, jollei sovellettavista edellytyksistä muuta johdu.

([199]) Lautakunnan jäsenet valitaan yksinomaan heidän ammatillisen pätevyytensä, saavutustensa, julkisen asemansa, kansalaisvapauksien ja yksityisyyden suojan alan asiantuntemuksensa ja kokemuksensa perusteella ottamatta huomioon heidän poliittista suuntautumistaan. Lautakunnassa voi olla enintään kolme samaan poliittiseen puolueeseen kuuluvaa jäsentä. Lautakuntaan nimitetty henkilö ei voi lautakunnassa toimiessaan olla vaaleilla valittu virkamies, virkamies tai liittovaltion hallituksen työntekijä muutoin kuin lautakunnan jäsenenä. Ks. 42 U.S.C. 2000ee §:n h momentti.

([200]) 42 U.S.C. 2000ee §:n g momentti.

([201]) Ks. 42 U.S.C. 2000ee-1 §:n f momentin 1 kohdan A alakohdan iii alakohta. Näitä ovat ainakin oikeusministeriö, puolustusministeriö, sisäisen turvallisuuden ministeriö sekä mahdolliset muut PCLOB:n raporttien kannalta relevanteiksi katsomat ministeriöt, virastot tai toimeenpanovallan toimijat.

([202]) 42 U.S.C. 2000ee §:n e momentti.

([203]) 42 U.S.C. 2000ee §:n f momentti.

([204]) Valiokunnat järjestävät aihekohtaisia kuulemistilaisuuksia (ks. esimerkiksi edustajainhuoneen oikeusasioiden valiokunnan hiljattainen kuuleminen digitaalisista dragnet-verkoista, https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4983). Lisäksi FBI ja oikeusministeriö järjestävät säännöllisiä valvontakuulemisia, ks. https://www.judiciary.senate.gov/meetings/08/04/2022/oversight-of-the-federal-bureau-of-investigation, https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4966 ja https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4899

([205]) Ks. liite VI.

([206]) OMB:n yleiskirje nro A-130, liite II, 3 kohdan a ja f alakohta, jossa edellytetään, että liittovaltion virastot varmistavat asianmukaisen pääsyn tietoihin ja mahdollisuuden oikaista tiedot yksityishenkilöiden pyynnöstä, ja vahvistavat menettelyt yksityisyyden suojaan liittyvien valitusten ja pyyntöjen vastaanottamista ja käsittelyä varten.

([207]) Ks. 42 U.S.C. 2000ee-1 § esimerkiksi oikeusministeriön ja sisäisen turvallisuuden ministeriön osalta. Ks. myös OMB Memorandum M-16-24, Role and Designation of Senior Agency Officials for Privacy.

([208]) Tässä jaksossa mainittuja oikeussuojamekanismeja sovelletaan myös liittovaltion viranomaisten suorittamaan tietojen keruuseen ja käyttöön siviilihallinnon ja sääntelyn tarkoituksiin.

(115) Hallintomenettelylaissa olevien muutoksenhakua tuomioistuimessa koskevien säännösten ([209]) mukaan ”henkilöllä, jonka oikeuksia on loukattu viraston toiminnan seurauksena tai johon viraston toiminta vaikuttaa haitallisesti tai jonka etua on loukattu”, on oikeus hakea muutosta tuomioistuimessa ([210]). Tähän sisältyy mahdollisuus pyytää tuomioistuinta ”toteamaan lainvastaiseksi ja kumoamaan viraston sellaiset toimet, havainnot ja päätelmät, joiden katsotaan olevan […] mielivaltaisia, epämääräisiä, harkintavallan väärinkäyttöä tai muuten lainvastaisia” ([211]).

(116) Erityisesti sähköisen viestinnän tietosuojalain (ECPA) II osastossa ([212]) säädetään lakisääteisten yksityisyyden suojaa koskevien oikeuksien järjestelmästä, ja sitä sovelletaan lainvalvontatarkoituksessa tapahtuvaan pääsyyn viestintäpalveluja tarjoavien kolmansien osapuolten hallussa olevaan langallisen, suullisen tai sähköisen viestinnän sisältöön ([213]). Siinä kriminalisoidaan laiton (eli ilman tuomioistuimen lupaa tapahtuva tai muuten ei-sallittu) pääsy tällaiseen viestintään ja säädetään kyseessä olevan henkilön mahdollisuudesta nostaa Yhdysvaltojen liittovaltion tuomioistuimessa siviilikanne sellaista hallituksen virkamiestä vastaan, joka on tahallisesti syyllistynyt tällaisiin laittomiin tekoihin, tai Yhdysvaltoja vastaan, todelliseen vahinkoon perustuvan ja rangaistusluonteisen vahingonkorvauksen sekä kielto- tai vahvistustuomion saamiseksi.

(117) Lisäksi useissa muissa säädöksissä (Wiretap Act ([214]), Computer Fraud and Abuse Act ([215]), Federal Torts Claim Act ([216]), Right to Financial Privacy Act ([217]) ja Fair Credit Reporting Act ([218])) annetaan henkilöille oikeus nostaa kanne Yhdysvaltojen viranomaista tai virkamiestä vastaan henkilötietojensa käsittelyn vuoksi.

([209]) 5 U.S.C. 702 §.

([210]) Yleensä vain ”lopullinen” viraston toimi – pikemmin kuin ”väliaikainen, menettelyllinen tai välillinen” viraston toimi – kuuluu tuomioistuinvalvonnan piiriin. Ks. 5 U.S.C. 704 §.

([211]) 5 U.S.C. 706 §:n 2 momentin A kohta.

([212]) 18 U.S.C. 2701–2712 §.

([213]) ECPA suojaa tietoja, jotka ovat kahdenlaisten verkkopalveluyritysten hallussa: i) sähköiset viestintäpalvelut, esimerkiksi puhelin tai sähköposti, sekä ii) etäkäyttöpalvelut, kuten tallenne- ja käsittelypalvelut.

([214]) 18 U.S.C. 2510 § ja sitä seuraavat pykälät. Salakuuntelua koskevan lain (Wiretap Act, 18 U.S.C. 2520 §) mukaan henkilö, jonka langallista, suullista tai sähköistä viestintää salakuunnellaan, paljastetaan tai käytetään tahallisesti, voi nostaa siviilikanteen kyseisen lain rikkomisesta, tietyissä olosuhteissa myös yksittäistä virkamiestä tai Yhdysvaltoja vastaan. Muun kuin sisällöllisen tiedon (esimerkiksi IP-osoite, sähköpostin lähettäjän/vastaanottajan osoite) keräämisestä ks. myös lähtevän ja saapuvan teleliikenteen tietojen tallennusjärjestelmiä koskeva 18 osaston luku (Pen Registers and Trap and Trace Devices) (18 U.S.C. 3121–3127 §, ja siviilikanteesta 2707 §).

([215]) 18 U.S.C. 1030 §. Tietokonepetoksista ja -väärinkäytöksistä annetun lain (Computer Fraud and Abuse Act) mukaan henkilö voi nostaa kanteen toista henkilöä vastaan tahallisesta luvattomasta tietoihin pääsystä (tai luvallisen pääsyn rajojen ylittämisestä) tietojen saamiseksi jostakin finanssilaitoksesta, Yhdysvaltojen hallituksen tietokonejärjestelmästä tai muusta tietystä tietokoneesta, ja tietyissä olosuhteissa myös yksittäistä valtion virkamiestä vastaan.

([216]) 28 U.S.C. 2671 § ja sitä seuraavat pykälät. Liittovaltion vahingonkorvauslain (Federal Tort Claims Act) mukaan henkilö voi nostaa tietyissä olosuhteissa kanteen Yhdysvaltoja vastaan sellaisen ”tuottamuksellisen tai laittoman teon tai laiminlyönnin vuoksi, johon hallituksen työntekijä on syyllistynyt tehtävässään tai työssään”.

([217]) 12 U.S.C. 3401 § ja sitä seuraavat pykälät. Taloudellisen yksityisyyden suojasta annetun lain (Right to Financial Privacy Act) mukaan henkilö voi tietyissä olosuhteissa nostaa kanteen Yhdysvaltoja vastaan, jos suojattuja taloudellisia tietoja on hankittu tai luovutettu säännösten vastaisesti. Viranomaisten pääsy suojattuihin taloudellisiin tietoihin on yleensä kielletty, ellei tietojen luovuttamista vaadita laillisen haasteen tai etsintäluvan tai (tietyin rajoituksin) virallisen kirjallisen pyynnön nojalla ja henkilö, jonka tietoja pyydetään, saa ilmoituksen tällaisesta pyynnöstä.

([218]) 15 U.S.C. 1681-1681x §. Luottokelpoisuusraportointia koskevan lain (Fair Credit Reporting Act) nojalla henkilö voi nostaa kanteen sellaista henkilöä vastaan, joka ei noudata vaatimuksia (erityisesti vaatimusta laillisesta luvasta), jotka koskevat kuluttajien luottokelpoisuutta koskevien tietojen keruuta, levittämistä ja käyttöä, tai tietyin edellytyksin hallituksen virastoa vastaan.

(118) Lisäksi tiedonvapautta koskevan lain (Freedom of Information Act, FOIA, 5 U.S.C. 552 §) ([219]) mukaan jokaisella henkilöllä on oikeus saada pääsy liittovaltion virastojen rekistereihin, myös silloin, kun ne sisältävät yksityishenkilön henkilötietoja. Kun kaikki hallinnolliset muutoksenhakukeinot on käytetty, yksityishenkilö voi vedota tällaiseen tietoihinpääsyoikeuteen tuomioistuimessa, ellei kyseisiä tietoja ole suojattu julkisuudelta poikkeuksella tai erityisellä lainvalvontaviranomaisten päätöksellä ([220]). Tässä tapauksessa tuomioistuin arvioi, sovelletaanko poikkeusta ja onko kyseinen toimivaltainen viranomainen vedonnut siihen laillisesti.

3.2 **Yhdysvaltojen viranomaisten pääsy tietoihin ja niiden käyttö kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tarkoituksia varten**

(119) Yhdysvaltojen lainsäädäntöön sisältyy erilaisia rajoituksia ja suojatoimia, jotka koskevat henkilötietoihin pääsyä ja niiden käyttöä kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tarkoituksia varten. Siinä säädetään myös valvonta- ja oikeussuojamekanismeista, jotka vastaavat tämän päätöksen johdanto-osan 89 kappaleessa mainittuja vaatimuksia. Seuraavassa arvioidaan yksityiskohtaisesti edellytyksiä, joiden täyttyessä pääsy henkilötietoihin voi toteutua, ja näiden toimivaltuuksien käyttöön liittyvien suojatoimien soveltamista.

3.2.1 ***Oikeusperustat, rajoitukset ja suojatoimet***

3.2.1.1 *Sovellettava oikeudellinen kehys*

(120) Yhdysvaltojen viranomaiset voivat kerätä unionista tietosuojakehykseen osallistuville organisaatioille siirrettäviä tietoja kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tarkoituksia varten erilaisten oikeudellisen välineiden nojalla ja noudattaen asiaa koskevia edellytyksiä ja suojatoimia.

(121) Sen jälkeen kun Yhdysvalloissa sijaitsevat organisaatiot ovat vastaanottaneet henkilötietoja, Yhdysvaltojen tiedusteluelimet voivat hakea pääsyä tällaisiin tietoihin kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tarkoituksia varten ainoastaan lakisääteisen luvan nojalla, erityisesti ulkomaantiedustelun valvontaa koskevan lain (Foreign Intelligence Surveillance Act), jäljempänä 'FISA-laki', nojalla tai sellaisten säännösten nojalla, joissa sallitaan pääsy kansallista turvallisuutta koskevien kirjeiden (National Security Letters, NSL) perusteella ([221]). FISA-laki sisältää useita oikeusperustoja, joita voidaan käyttää kerättäessä (ja käsiteltäessä) tietosuojakehyksen (FISA 105 § ([222]), FISA 302 § ([223]), FISA 402 § ([224]), FISA 501 § ([225]) ja FISA 702 § ([226])) puitteissa siirrettyjä, EU:n rekisteröityjä koskevia henkilötietoja, kuten johdanto-osan 142–152 kappaleessa tarkennetaan.

([219]) 5 U.S.C. 552 §.

([220]) Nämä poikkeukset ovat kuitenkin rajoitettuja. Esimerkiksi 5 U.S.C. 552 §:n b momentin 7 kohdan mukaan FOIA-oikeudet on suljettu pois, kun on kyse "tiedostoista tai tiedoista, jotka on koottu lainvalvontaa varten, mutta vain siinä määrin, että tällaisten lainvalvontaan liittyvien tiedostojen tai tietojen luovuttaminen A) johtaisi siihen, että sen voitaisiin kohtuudella olettaa haittaavan täytäntöönpanomenettelyjä, B) riistäisi henkilöltä oikeuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin tai puolueettomaan käsittelyyn tuomioistuimessa, C) johtaisi siihen, että sen voitaisiin kohtuudella odottaa muodostavan luvattoman puuttumisen henkilön yksityisyyden suojaan, D) johtaisi siihen, että sen voitaisiin kohtuudella olettaa paljastavan luottamuksellisen lähteen henkilöllisyyden, mukaan lukien valtiollinen, paikallinen tai ulkomainen virasto tai viranomainen tai mikä tahansa yksityinen instituutio, joka on antanut tiedot luottamuksellisesti, ja jos on kyse tiedostoista tai tiedoista, jotka on koonnut lainvalvontaviranomainen rikostutkinnan yhteydessä tai virasto, joka suorittaa laillista kansalliseen turvallisuuteen liittyvää tiedustelua koskevaa tutkintaa, luottamuksellisen lähteen toimittamat tiedot, E) johtaisi lainvalvontaan liittyvässä tutkinnassa tai syytteen nostamisessa käytettyjen tekniikoiden ja menettelyjen paljastumiseen tai lainvalvontaan liittyvässä tutkinnassa tai syytteen nostamisessa käytettyjen ohjeiden paljastumiseen, jos kyseisen paljastumisen voitaisiin kohtuudella odottaa johtavan lain kiertämisen riskiin, tai F) johtaisi siihen, että sen voitaisiin kohtuudella odottaa vaarantavan henkilön hengen tai fyysisen turvallisuuden". Myös "aina silloin, kun tehdään pyyntö, johon liittyy pääsy tiedostoihin [joiden luovuttamisen voitaisiin kohtuudella odottaa haittaavan lainvalvontamenettelyjä] ja A) tutkimuksessa tai menettelyssä on kyse mahdollisesta rikosoikeuden rikkomisesta ja B) on syytä uskoa, että i) tutkimuksen tai menettelyn kohde ei ole tietoinen sen vireilläolosta ja että ii) tiedostojen olemassaolon paljastamisen voidaan kohtuudella odottaa voivan vaikuttaa lainvalvontamenettelyyn, virasto voi ainoastaan niin kauan kuin kyseinen tilanne jatkuu, katsoa, että tiedostoihin ei sovelleta tämän kohdan vaatimuksia". (5 U.S.C. 552 §:n 1 momentin c kohdan 1 alakohta).

([221]) 12 U.S.C. 3414 §; 15 U.S.C. 1681u-1681v §; ja 18 U.S.C. 2709 §. Ks. johdanto-osan 153 kappale.

([222]) 50 U.S.C. 1804 §, joka koskee perinteistä yksilöllistä sähköistä valvontaa.

([223]) 50 U.S.C. 1822 §, joka koskee fyysistä etsintää ulkomaantiedustelutarkoituksessa.

([224]) 50 U.S.C. 1842 § luettuna yhdessä 1841 §:n 2 momentin kanssa ja 18 osaston 3127 §, joka koskee lähtevän ja saapuvan teleliikenteen tietojen tallennusjärjestelmien asentamista.

([225]) 50 U.S.C. 1861 §, jonka mukaan FBI voi "hakea määräystä, jonka nojalla yleinen liikenteenharjoittaja, julkinen majoituspalvelu, fyysinen varastotila tai ajoneuvojen vuokrauspalvelu saa luovuttaa hallussaan olevia tietoja ulkomaisten tiedustelutietojen keräämistä tai kansainvälistä terrorismia koskevaa tutkimusta varten".

([226]) 50 U.S.C. 1881a §, jonka nojalla Yhdysvaltojen tiedusteluyhteisön toimijat voivat pyytää yhdysvaltalaisilta yrityksiltä pääsyä tietoihin, myös internetviestinnän sisältöön, niin, että kohteena ovat tietyt muut kuin yhdysvaltalaiset henkilöt Yhdysvaltojen ulkopuolella ja että sähköisiä viestintäpalveluja tarjoavat yritykset voidaan lain nojalla pakottaa avustamaan asiassa.

(122) Yhdysvaltojen tiedusteluelimillä on myös mahdollisuus kerätä henkilötietoja Yhdysvaltojen ulkopuolella, mukaan lukien unionin ja Yhdysvaltojen välillä kulkevat henkilötiedot. Kerääminen Yhdysvaltojen ulkopuolella perustuu presidentin toimeenpanoasetukseen 12333 ([227]) ([228]).

(123) Tietojen kerääminen signaalitiedustelun avulla on tämänhetkisen tietosuojan riittävyyden toteamisen kannalta merkityksellisin tiedustelutiedon keräämisen muoto, koska se koskee sähköisen viestinnän ja tietojen keräämistä tietojärjestelmistä. Yhdysvaltojen tiedusteluelimet voivat kerätä tietoja signaalitiedustelun avulla sekä Yhdysvalloissa (FISA-lain perusteella) että siinä yhteydessä, kun tietoja ollaan siirtämässä Yhdysvaltoihin (toimeenpanoasetuksen 12333 perusteella).

(124) Yhdysvaltojen presidentti antoi 7 päivänä lokakuuta 2022 toimeenpanoasetuksen 14086 "Enhancing Safeguards for United States Signals Intelligence", jossa asetetaan rajoitukset ja suojatoimet kaikelle Yhdysvaltojen signaalitiedustelutoiminnalle. Toimeenpanoasetuksella korvataan suurelta osin presidentin määräys PPD 28 ([229]) ja vahvistetaan niitä edellytyksiä, rajoituksia ja suojatoimia, joita sovelletaan kaikkeen signaalitiedustelutoimintaan (eli FISA-lain ja toimeenpanoasetuksen 12333 perusteella) riippumatta siitä, missä se toteutetaan ([230]). Lisäksi sillä perustetaan uusi oikeussuojamekanismi, jonka avulla yksityishenkilöt ([231]) voivat vedota näihin suojatoimiin ja vaatia niiden täytäntöönpanoa (ks. tarkemmin johdanto-osan 176–194 kappale). Näin toimeenpanoasetuksella on pantu täytäntöön Yhdysvaltojen lainsäädännössä EU:n ja Yhdysvaltojen välillä käytyjen neuvottelujen tulokset sen jälkeen, kun unionin tuomioistuin oli mitätöinyt tietosuojan tason riittävyyttä koskevan komission päätöksen (ks. johdanto-osan 6 kappale). Näin ollen kyseinen toimeenpanoasetus on erityisen tärkeä osa tässä päätöksessä arvioitua oikeudellista kehystä.

(125) Toimeenpanoasetuksella 14086 käyttöön otetut rajoitukset ja suojatoimet täydentävät FISA-lain 702 §:ssä ja toimeenpanoasetuksessa 12333 säädettyjä rajoituksia ja suojatoimia. Tiedustelupalvelujen on sovellettava jäljempänä kuvattuja vaatimuksia (3.2.1.2 ja 3.2.1.3 jakso) FISA-lain 702 §:n ja toimeenpanoasetuksen 12333 mukaiseen signaalitiedustelutoimintaan esimerkiksi valitessaan/määritellessään FISA-lain 702 §:n nojalla hankittavien ulkomaantiedustelutietojen luokkia, kerätessään ulkomaantiedustelu. tai vastatiedustelutietoa toimeenpanoasetuksen 12333 nojalla ja tehdessään yksittäisiä kohdentamispäätöksiä FISA-lain 702 §:n ja toimeenpanoasetuksen 12333 nojalla.

(126) Tässä presidentin antamassa toimeenpanoasetuksessa asetetut vaatimukset sitovat koko tiedusteluyhteisöä. Nämä vaatimukset on pantava täytäntöön virastojen toimintaperiaatteilla ja menettelyillä, joilla ne muunnetaan konkreettisiksi ohjeiksi päivittäistä toimintaa varten. Tältä osin toimeenpanoasetuksessa 14086 annetaan Yhdysvaltojen tiedusteluelimille enintään yksi vuosi aikaa päivittää nykyiset toimintaperiaatteensa ja menettelynsä (eli 7 päivään lokakuuta 2023 mennessä), jotta ne vastaisivat toimeenpanoasetuksen vaatimuksia. Tällaisia ajantasaistettuja toimintaperiaatteita ja menettelytapoja on kehitettävä ja asetettava yleisesti saataville yhteistyössä oikeusministerin, kansallisen tiedustelupalvelun johtajan toimiston kansalaisvapauksien suojelusta vastaavan virkamiehen (Civil Liberties Protection Officer of the Director of National Intelligence), jäljempänä 'ODNI CLPO', ja yksityisyyden suojan ja kansalaisvapauksien valvonnasta vastaavan lautakunnan (PCLOB), kanssa. PCLOB on riippumaton valvontaelin, jolla on lupa tarkistaa toimeenpanovallan toimintapolitiikkoja ja niiden toteuttamista yksityisyyden ja kansalaisvapauksien suojelemiseksi (ks. johdanto-osan 110 kappale, joka koskee PCLOB:n tehtäviä ja asemaa) ([232]). Kun päivitetyt toimintaperiaatteet ja menettelytavat on otettu käyttöön, PCLOB arvioi ne

([227]) EO 12333: United States Intelligence Activities, Federal Register Vol. 40, No. 235 (8.12.1981, sellaisena kuin se on muutettuna 30.7.2008). Toimeenpanoasetuksessa 12333 määritellään Yhdysvaltojen tiedustelutoiminnan tavoitteet, tarkoitus, tehtävät ja vastuut (mukaan lukien tiedusteluyhteisön eri toimijoiden roolit) ja vahvistetaan tiedustelutoiminnassa noudatettavat yleisperiaatteet.

([228]) Yhdysvaltojen perustuslain II artiklan mukaan vastuu kansallisen turvallisuuden varmistamisesta ja erityisesti ulkomaantiedustelutiedon keräämisestä kuuluu asevoimien ylipäällikkönä toimivan presidentin toimivaltaan.

([229]) Toimeenpanoasetus 14086 korvaa aikaisemman presidentin määräyksen 28 (PPD 28) lukuun ottamatta sen 3 §:ää ja täydentävää liitettä (jossa edellytetään, että tiedusteluelimet tarkistavat vuosittain signaalitiedustelun painopisteet ja vaatimukset ottaen huomioon signaalitiedustelutoiminnan hyödyt Yhdysvaltojen kansallisen edun kannalta sekä toiminnan aiheuttamat riskit) sekä 6 §:ää (joka sisältää yleisiä määräyksiä), ks. National Security Memorandum on Partial Revocation of Presidential Policy Directive 28: https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/10/07/national-security-memorandum-on-partial-revocation-of-presidential-policy-directive-28/

([230]) Ks. toimeenpanoasetuksen 14086 5 §:n f momentti, jossa selitetään, että toimeenpanoasetuksella on sama soveltamisala kuin PPD 28:lla. PPD 28:aa sovellettiin sen alaviitteen 3 mukaan signaalitiedustelutoimintaan, jossa kerättiin viestintää tai viestintää koskevia tietoja, lukuun ottamatta signaalitiedustelutoimintaa, jonka tarkoituksena on testata ja kehittää signaalitiedusteluvalmiuksia.

([231]) Ks. tältä osin esimerkiksi toimeenpanoasetuksen 14086 5 §:n h momentti, jossa selvennetään, että toimeenpanoasetuksen suojatoimet luovat lain mukaisen oikeutuksen ja että yksityishenkilöt voivat käyttää niitä oikeussuojamekanismin avulla.

([232]) Ks. EO 14086 2 §:n c momentin iv kohdan C alakohta.

varmistaakseen, että ne ovat yhdenmukaisia toimeenpanoasetuksen kanssa. Kunkin tiedusteluviraston on 180 päivän kuluessa siitä, kun PCLOB on saattanut tällaisen arvioinnin päätökseen, harkittava huolellisesti kaikkia PCLOB:n suosituksia ja pantava ne täytäntöön tai muutoin käsiteltävä niitä. Yhdysvaltojen hallitus julkaisi tällaiset päivitetyt toimintaperiaatteet ja menettelyt 3. heinäkuuta 2023 ([233]).

3.2.1.2 *Rajoitukset ja suojatoimet, jotka koskevat henkilötietojen keräämistä kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tarkoituksia varten*

(127) Toimeenpanoasetuksessa 14086 on useita yleisiä vaatimuksia, jotka koskevat kaikkea signaalitiedustelutoimintaa (muun muassa henkilötietojen kerääminen, käyttö ja levittäminen).

(128) Tällaisen toiminnan on perustuttava lakiin tai presidentin valtuutukseen, ja se on toteutettava Yhdysvaltain lainsäädännön, myös perustuslain, mukaisesti ([234]).

(129) Käytössä on oltava asianmukaiset suojatoimet sen varmistamiseksi, että yksityisyyden suoja ja kansalaisvapaudet otetaan tällaisen toiminnan suunnittelussa huomioon olennaisina näkökohtina ([235]).

(130) Varsinkin signaalitiedustelutoimintaa voidaan harjoittaa vasta sitten, kun on todettu, että toiminta on tarpeen validoitua tiedustelun painopistettä varten (ks. 'validoitu tiedustelun painopiste', johdanto-osan 135 kappale) ([236]).

(131) Lisäksi tällaisia toimia voidaan toteuttaa vain siinä laajuudessa ja tavalla, joka on oikeassa suhteessa siihen validoituun tiedustelun painopisteeseen, jota varten ne on hyväksytty ([237]). Toisin sanoen on saavutettava asianmukainen tasapaino kyseisen tiedustelun painopisteen merkittävyyden ja asianomaisten henkilöiden yksityisyyteen ja kansalaisvapauksiin kohdistuvien vaikutusten välillä heidän kansalaisuudestaan tai asuinpaikastaan riippumatta ([238]).

(132) Signaalitiedustelutoimintaa valvotaan, jotta voidaan varmistaa näiden yleisten vaatimusten noudattaminen, jotka perustuvat lainmukaisuuden, tarpeellisuuden ja oikeasuhteisuuden periaatteisiin (tarkempaa tietoa 3.2.2 kohdassa) ([239]).

(133) Näitä yleisiä vaatimuksia perustellaan signaalitiedustelutietojen keräämisen osalta sillä, että käytössä on lukuisia ehtoja ja rajoituksia, joilla varmistetaan, että yksilöiden oikeuksiin puuttuminen rajoittuu siihen, mikä on tarpeen ja oikeasuhteista legitiimin tavoitteen saavuttamiseksi.

(134) Toimeenpanoasetuksella rajoitetaan kahdella tavalla syitä, joiden perusteella tietoja voidaan kerätä osana signaalitiedustelutoimintaa. Toimeenpanoasetuksessa määritetään legitiimit tavoitteet, joihin signaalitiedustelutietojen keräämisellä voidaan pyrkiä. Niitä ovat esimerkiksi pyrkimys ymmärtää tai arvioida Yhdysvaltojen kansallista turvallisuutta uhkaavien tai mahdollisesti uhkaavien ulkomaisten organisaatioiden, esimerkiksi kansainvälisten terroristijärjestöjen, valmiuksia, pyrkimyksiä tai toimintaa, suojautua ulkomaisilta sotilaallisilta valmiuksilta ja toiminnalta ja ymmärtää tai arvioida maailmanlaajuiseen turvallisuuteen vaikuttavia kansainvälisiä uhkia, kuten ilmastonmuutosta ja muita ekologisia muutoksia, kansanterveysriskejä ja humanitaarisia uhkia ([240]). Toisaalta toimeenpanoasetuksessa luetellaan tiettyjä tavoitteita, joita ei koskaan saa edistää signaalitiedustelutoiminnalla. Niitä

([233]) https://www.intel.gov/ic-on-the-record-database/results/oversight/1278-odni-releases-ic-procedures-implementing-new-safeguards-in-executive-order-14086.

([234]) EO 14086 2 §:n a momentin i kohta.

([235]) EO 14086 2 §:n a momentin ii kohta.

([236]) EO 14086 2 §:n a momentin ii kohdan A alakohta. Tämä ei aina edellytä, että signaalitiedustelu olisi ainoa keino tutkia validoituun tiedustelun painopisteeseen liittyviä näkökohtia. Signaalitiedustelutietojen keräämistä voidaan käyttää vaihtoehtoisten validointitapojen varmistamiseen (esimerkiksi muista tiedustelulähteistä saatujen tietojen vahvistamiseen) tai samojen tietojen luotettavan saatavuuden ylläpitämiseen (EO 14086 2 §:n c momentin i kohdan A alakohta).

([237]) EO 14086 2 §:n a momentin ii kohdan B alakohta.

([238]) EO 14086 2 §:n a momentin ii kohdan B alakohta.

([239]) EO 14086 2 §:n a momentin iii kohta luettuna yhdessä 2 §:n d momentin kanssa.

([240]) EO 14086 2 §:n b momentin i kohta. Koska toimeenpanoasetuksessa on rajattu oikeutettujen tavoitteiden luettelo, joka ei kata mahdollisia tulevia uhkia, toimeenpanoasetus antaa presidentille mahdollisuuden päivittää luetteloa, jos ilmenee uusia kansalliseen turvallisuuteen liittyviä välttämättömiä tarpeita, kuten kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvia uusia uhkia. Tällaiset päivitykset on yleensä julkistettava, ellei presidentti päätä, että julkistaminen vaarantaisi Yhdysvaltojen kansallisen turvallisuuden (EO 14086, 2 §:n b momentin i kohdan B alakohta).

ovat esimerkiksi pyrkimykset vaikeuttaa yksilöiden tai tiedotusvälineiden harjoittamaa arvostelua, eriävien mielipiteiden ilmaisemista, ilmaisunvapautta tai poliittisten mielipiteiden ilmaisemista, saattaa ihmisiä huonompaan asemaan näiden etnisen alkuperän, rodun, sukupuolen, sukupuoli-identiteetin, seksuaalisen suuntautumisen tai uskonnon perusteella taikka antaa kilpailuetu yhdysvaltalaisille yrityksille ([241]).

(135) Tiedusteluelimet eivät voi vedota toimeenpanoasetuksessa 14086 määritettyihin legitiimeihin tavoitteisiin sellaisinaan perustellakseen signaalitiedustelutietojen keräämistä, vaan niiden pohjalta on osoitettava operatiivisia tarkoituksia varten konkreettisempia painopisteitä, joita varten signaalitiedustelutietoja voidaan kerätä. Toisin sanoen varsinainen kerääminen on mahdollista ainoastaan jonkin yksityiskohtaisemman painopisteen puitteissa. Tällaiset painopisteet vahvistetaan erityisessä prosessissa, jonka tarkoituksena on varmistaa sovellettavien lakisääteisten vaatimusten noudattaminen, mukaan lukien yksityisyyden suojaan ja kansalaisvapauksiin liittyvät vaatimukset. Tiedustelun painopisteet laatii kansallisen tiedusteluviraston johtaja (ns. kansallisia tiedustelun painopisteitä koskevassa kehyksessä), minkä jälkeen ne toimitetaan presidentin hyväksyttäväksi ([242]). Ennen kuin johtaja ehdottaa presidentille tiedustelun painopisteitä, hänen on toimeenpanoasetuksen 14086 mukaisesti hankittava kunkin painopisteen osalta ODNI CLPO:n arvio seuraavista: 1) edistääkö painopiste yhtä tai useampaa toimeenpanoasetuksessa lueteltua legitiimiä tavoitetta, 2) onko painopiste sellainen, että sitä ei ole suunniteltu eikä sen odoteta johtavan signaalitiedustelutietojen keräämiseen toimeenpanoasetuksessa kiellettyä tavoitetta varten ja 3) onko painopiste vahvistettu sen jälkeen, kun on otettu asianmukaisesti huomioon kaikkien henkilöiden yksityisyyden suoja ja kansalaisvapaudet heidän kansalaisuudestaan tai asuinpaikastaan riippumatta ([243]). Jos johtaja on eri mieltä CLPO:n arviosta, presidentille on esitettävä molemmat näkemykset ([244]).

(136) Näin ollen tällä prosessilla varmistetaan erityisesti, että yksityisyyden suojaa koskevat näkökohdat otetaan huomioon jo tiedustelun painopisteitä laadittaessa.

(137) Kun tiedustelun painopiste on vahvistettu, on lisäksi otettava huomioon useita vaatimuksia päätettäessä, voidaanko tällaisen painopisteen puitteissa kerätä tietoja signaalitiedustelulla ja missä määrin. Näillä vaatimuksilla pannaan täytäntöön toimeenpanoasetuksen 2 §:n a momentissa vahvistetut yleiset tarpeellisuus- ja oikeasuhteisuusvaatimukset.

(138) Signaalitiedustelutoimintaa voidaan harjoittaa ainoastaan, ”kun kaikkien asiaankuuluvien tekijöiden perustellun arvioinnin jälkeen on todettu, että tietojen kerääminen on tarpeen tiettyä tiedustelun painopistettä varten” ([245]). Kun Yhdysvaltojen tiedusteluelimet määrittävät, onko määrättyjä tietoja tarpeen kerätä validoitua tiedustelun painopistettä varten signaalitiedustelun avulla, niiden on otettava huomioon muiden, vähemmän yksityisyyteen puuttuvien lähteiden ja menetelmien, myös diplomaattisten ja julkisten lähteiden, saatavuus, käytettävyys ja asianmukaisuus ([246]). Tällaiset vaihtoehtoiset, vähemmän yksityisyyteen puuttuvat lähteet ja menetelmät on asetettava etusijalle, jos niitä on saatavilla ([247]).

(139) Kun tällaisia kriteerejä sovellettaessa katsotaan, että on tarpeen kerätä tietoja signaalitiedustelulla, keruun on oltava niin räätälöityä kuin mahdollista eikä sillä saa olla kohtuuttomia vaikutuksia yksityisyyden suojaan ja kansalaisvapauksiin ([248]). Jotta voidaan varmistaa, että yksityisyyden suojalle ja kansalaisvapaudelle ei aiheudu kohtuuttomia vaikutuksia – eli voidaan löytää tasapaino kansallisen turvallisuuden tarpeiden ja yksityisyyden ja kansalaisvapauksien suojelun välille –, on otettava asianmukaisesti huomioon kaikki asiaankuuluvat tekijät, esimerkiksi asetetun tavoitteen luonne, keräystoiminnan vaikutus yksityisyyteen ja sen kesto, keräyksen odotettavissa oleva vaikutus asetettuun tavoitteeseen, kohtuudella ennakoitavissa olevat seuraukset yksilöille sekä kerättävien tietojen luonne ja arkaluonteisuus ([249]).

([241]) EO 14086 2 §:n b momentin ii kohta.
([242]) National Security Act, 102A §, ja EO 14086, 2 §:n b momentin iii kohta.
([243]) Poikkeustapauksissa (erityisesti silloin, kun tällaista prosessia ei voida toteuttaa, koska on vastattava uuteen tai kehittymässä olevaan tiedustelutarpeeseen) tällaiset painopisteet voi määrittää suoraan presidentti tai jonkin tiedusteluyhteisön toimijan johtaja, joiden on periaatteessa sovellettava samoja perusteita kuin ne esitetään toimeenpanoasetuksen 14086 2 §:n b momentin iii kohdan A alakohdan 1–3 alakohdassa, ks. myös saman toimeenpanoasetuksen 4 §:n momentti.
([244]) EO 14086 2 §:n b momentin iii kohdan C alakohta.
([245]) EO 14086 2 §:n b momentti ja c momentin i kohdan A alakohta.
([246]) EO 14086 2 §:n c momentin i kohdan A alakohta.
([247]) EO 14086 2 §:n c momentin i kohdan A alakohta.
([248]) EO 14086 2 §:n c momentin i kohdan B alakohta.
([249]) EO 14086 2 §:n c momentin i kohdan B alakohta.

(140) Koska tämä päätös tietosuojan riittävyydestä koskee Yhdysvalloissa sijaitseville organisaatioille siirrettäviä tietoja, sen kannalta on eniten merkitystä sillä, miten tietoja kerätään signaalitiedustelun avulla Yhdysvalloissa. Tällaisen tietojenkeruun on aina oltava kohdennettua, kuten johdanto-osan 142–153 kappaleessa tarkemmin selitetään.

(141) 'Valikoimatonta keruuta' ([250]) voidaan suorittaa ainoastaan Yhdysvaltojen ulkopuolella toimeenpanoasetuksen 12333 perusteella. Myös tässä tapauksessa on toimeenpanoasetuksen 14086 mukaan asetettava etusijalle kohdennettu keruu ([251]). Toisin sanoen valikoimaton keruu on sallittua vain, jos validoitua tiedustelun painopistettä tukevia tietoja ei voida kohtuudella saada kohdennetulla keruulla ([252]). Jos tietojen valikoimaton keruu on tarpeen Yhdysvaltojen ulkopuolella, siihen sovelletaan toimeenpanoasetuksen 14086 mukaisia erityisiä suojatoimia ([253]). Ensinnäkin on käytettävä erilaisia menetelmiä ja teknisiä toimenpiteitä kerättävien tietojen rajaamiseksi vain siihen, mikä on tarpeen validoitua tiedustelun painopistettä varten, ja minimoitava merkityksettömien tietojen kerääminen ([254]). Lisäksi toimeenpanoasetuksessa rajataan valikoimattomasti kerättyjen tietojen käyttö (myös kyselyt) kuuteen tavoitteeseen, joihin kuuluvat terrorismin torjunta, panttivankitilanteet ja henkilöiden pitäminen vankina ulkomaisen hallituksen, järjestön tai henkilön toimesta tai puolesta, suojautuminen ulkomaiselta vakoilulta, sabotaasilta tai salamurhilta sekä suojautuminen joukkotuhoaseiden kehittämisestä, hallussapidosta tai levittämisestä taikka niihin liittyvistä teknologioista aiheutuvilta uhkilta ([255]). Kaikenlainen kyselyjen tekeminen tiedoista, jotka on koottu valikoimattomasti signaalitiedustelun avulla , on sallittu vain, jos se on tarpeen validoitua tiedustelun painopistettä varten ja näiden kuuden tavoitteen saavuttamiseksi ja jos siinä noudatetaan sellaisia toimintaperiaatteita ja menettelytapoja, joissa otetaan asianmukaisesti huomioon kyselyjen vaikutus kaikkien henkilöiden yksityisyyteen ja kansalaisvapauksiin riippumatta heidän kansalaisuudestaan tai siitä, missä he asuvat ([256]).

(142) Toimeenpanoasetuksen 14086 vaatimusten lisäksi Yhdysvalloissa sijaitsevalle organisaatiolle siirrettyjen tietojen keräämiseen signaalitiedustelulla sovelletaan FISA-lain 702 §:n mukaisia erityisiä rajoituksia ja suojatoimia ([257]). FISA-lain 702 § mahdollistaa ulkomaisten tiedustelutietojen keräämisen kohdistamalla tiedustelutoimintaa muihin kuin yhdysvaltalaisiin henkilöihin, joiden voidaan kohtuudella olettaa oleskelevan Yhdysvaltojen ulkopuolella, siten, että yhdysvaltalaisia sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajia velvoitetaan avustamaan tässä ([258]). Ulkomaisten tiedustelutietojen keräämiseksi FISA-lain 702 §:n nojalla oikeusministeri ja kansallisen tiedustelupalvelun johtaja

([250]) Toisin sanoen sellaisten suurten signaalitiedustelussa saatujen tietomäärien kerääminen, jotka teknisistä tai toiminnallisista syistä hankitaan ilman erottelutekijöitä (esimerkiksi ilman erityisiä tunnisteita tai valintakriteerejä), ks. EO 14086, 4 §:n b momentti. Toimeenpanoasetuksen 14086 mukaan, ja kuten johdanto-osan 141 kappaleessa tarkemmin selitetään, toimeenpanoasetuksen 12333 mukainen valikoimaton keruu suoritetaan ainoastaan, kun se on tarpeen tiettyjen validoitujen tiedustelun painopisteiden puitteissa, ja siihen sovelletaan useita rajoituksia ja suojatoimia, joiden tarkoituksena on estää tietojen summittainen käyttö. Valikoimatonta keruuta on siksi tarkasteltava suhteessa yleisluonteiseen ja summittaiseen keruuseen ("joukkovalvonta"), johon ei sovelleta mitään rajoituksia tai suojatoimia.

([251]) EO 14086 2 §:n c momentin ii kohdan A alakohta.

([252]) EO 14086 2 §:n c momentin ii kohdan A alakohta.

([253]) Toimeenpanoasetuksen 14086 valikoimatonta keruuta koskevia erityissääntöjä sovelletaan myös kohdennettuun signaalitiedustelussa tapahtuvaan tiedonkeruuseen, jossa tilapäisesti käytetään rajaamattomasti (esim. ilman erityisiä valintatermejä tai tunnisteita) hankittuja tietoja eli valikoimatonta keruuta (joka on mahdollista vain Yhdysvaltojen alueen ulkopuolella). Näin ei ole silloin, kun tällaisia tietoja käytetään ainoastaan kohdennetun signaalitiedustelutoiminnan teknisen alkuvaiheen tukena, säilytetään vain lyhyen ajan tämän vaiheen loppuun saattamiseksi ja poistetaan välittömästi sen jälkeen (toimeenpanoasetuksen 14086 2 §:n c momentin ii kohdan D alakohta). Tässä tapauksessa alkuvaiheen valikoimattoman keruun ainoa tarkoitus on mahdollistaa kohdennettu tietojen keruu tiettyä tunnisteiden tai valintatermien avulla. Tällaisessa tilanteessa hallituksen tietokantoihin lisätään vain tietyn erottelutekijän avulla löytyvät tiedot, ja loput tiedot tuhotaan. Tällaista kohdennettua keruuta säännellään siksi edelleen signaalitiedusteluaineiston keruuseen sovellettavilla yleisillä säännöillä, ja myös toimeenpanoasetuksen 14086 2 §:n a–b momentilla ja 2 §:n c momentin i kohdalla.

([254]) EO 14086 2 §:n c momentin ii kohdan A alakohta.

([255]) EO 14086 2 §:n c momentin ii kohdan B alakohta. Presidentti voi päivittää tätä luetteloa, jos ilmenee uusia kansallista turvallisuutta koskevia vaatimuksia, kuten kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvia uusia uhkia. Tällaiset päivitykset on yleensä julkistettava, ellei presidentti päätä, että julkistaminen vaarantaisi Yhdysvaltojen kansallisen turvallisuuden (EO 14086, 2 §:n c momentin ii kohdan C alakohta). Valikoimattomasti kerättyjen tietojen kyselyt, ks. EO 14086 2 §:n c momentin iii kohdan D alakohta.

([256]) EO 14086 2 §:n a momentin ii kohdan A alakohta luettuna yhdessä 2 §:n c momentin iii kohdan D alakohdan kanssa. Ks. myös liite VII.

([257]) 50 U.S.C. 1881 §.

([258]) 50 U.S.C. 1881a §:n a momentti. Kuten PCLOB on huomauttanut, 702 §:ssä tarkoitetun valvonnan "kohteena ovat tietyt [ei-yhdysvaltalaiset] henkilöt, jotka on määritetty yksilöllisesti" (Privacy and Civil Liberties Oversight Board, Report on the Surveillance Program Operated Pursuant to Section 702 of the Foreign Intelligence Surveillance Act, 2.7.2014, Section 702 Report, s. 111). Ks. myös NSA CLPO, NSA's Implementation of Foreign Intelligence Surveillance Act Section 702, 16.4.2014. 'Sähköisten viestintäpalvelujen tarjoaja' määritellään 50 U.S.C. 1881 §:n a momentin 4 kohdassa.

toimittavat ulkomaantiedustelun valvonnasta vastaavalle tuomioistuimelle (Foreign Intelligence Surveillance Court), jäljempänä 'FISC-tuomioistuin', vuotuiset sertifioinnit, joissa yksilöidään hankittavien ulkomaisten tiedustelutietojen luokat ([259]). Sertifiointeihin on liitettävä kohdentamis-, minimointi- ja kyselymenettelyt, jotka myös tuomioistuin on hyväksynyt ja jotka sitovat oikeudellisesti yhdysvaltalaisia tiedustelupalveluja.

(143) FISC on liittovaltion lainsäädännön nojalla perustettu riippumaton tuomioistuin ([260]), jonka päätöksiin voidaan hakea muutosta ulkomaantiedustelun valvonnan muutoksenhakutuomioistuimelta (Foreign Intelligence Surveillance Court of Review), jäljempänä 'FISCR-tuomioistuin' ([261]), ja viime kädessä Yhdysvaltojen korkeimmalta oikeudelta ([262]). FISC-tuomioistuimen (ja FISCR-tuomioistuimen) tukena on viidestä lakimiehestä ja viidestä teknisestä asiantuntijasta koostuva pysyvä paneeli. Sen jäsenillä on kokemusta kansalliseen turvallisuuteen ja kansalaisvapauksiin liittyvistä kysymyksistä ([263]). Tuomioistuin nimittää ryhmästä yhden toimimaan *amicus curiae* -ominaisuudessa tehtävänään avustaa määräystä tai muutoksenhakua koskevissa hakemuksissa, joissa tuomioistuimen mukaan on kyse uudesta tai merkittävästä lainsäädännön tulkinnasta, paitsi jos tuomioistuin katsoo, että kyseinen nimitys ei ole asianmukainen ([264]). Tällä varmistetaan erityisesti, että yksityisyyden suojaan liittyvät näkökohdat otetaan asianmukaisesti huomioon tuomioistuimen tekemässä arvioinnissa. Tuomioistuin voi myös nimittää yksittäisen henkilön tai organisaation toimimaan amicus curiaena, esimerkiksi toimimaan teknisenä asiantuntijana, kun se katsoo sen tarpeelliseksi, tai antaa yksittäiselle henkilölle tai organisaatiolle tämän hakemuksesta luvan saada esittää amicus curiae -kirjelmä ([265]).

(144) FISC-tuomioistuin käy läpi sertifioinnit ja niihin liittyvät menettelyt (erityisesti kohdentamis- ja minimointimenettelyt) FISA-lain vaatimusten noudattamiseksi. Jos se katsoo, että vaatimukset eivät täyty, se voi evätä sertifioinnin kokonaan tai osittain ja vaatia menettelyjen muuttamista ([266]). FISC-tuomioistuin on vahvistanut tältä osin toistuvasti, että sen 702 §:n mukaisten kohdentamis- ja minimointimenettelyjen tarkastelu ei rajoitu kirjallisiin menettelyihin vaan sisältää myös sen, miten hallitus panee menettelyt täytäntöön ([267]).

(145) Kansallinen turvallisuusvirasto NSA (FISA-lain 702 §:n nojalla kohdentamisesta vastaava tiedusteluelin) tekee yksittäiset kohdentamismääritykset FISC-tuomioistuimen hyväksymien kohdentamismenettelyjen mukaisesti. Menettelyissä edellytetään, että kansallinen turvallisuusvirasto arvioi kaikkien olosuhteiden perusteella, että tiettyyn henkilöön tehtävällä kohdentamisella saadaan todennäköisesti sertifioinnissa yksilöityä tietyn luokan ulkomaantiedustelutietoa ([268]). Tämä arviointi on täsmennettävä, ja sen on perustuttava tosiseikkoihin, analyyttiseen arviointiin,

([259]) 50 U.S.C. 1881a §:n g momentti.

([260]) FISC-tuomioistuin koostuu Yhdysvaltojen korkeimman oikeuden presidentin nimittämistä tuomareista. Tuomarit valitaan Yhdysvaltojen presidentin nimittämistä piirituomareista, joiden nimityksen senaatti on vahvistanut. Tuomarit nimitetään eliniäkseen, ja nimitys voidaan peruuttaa ainoastaan hyvän syyn vuoksi. Toimikaudet FISC-tuomioistuimessa on porrastettu, ja toimikauden pituus on seitsemän vuotta. FISA-lain mukaan tuomarit on valittava vähintään seitsemästä Yhdysvaltojen tuomiopiiristä. Ks. 50 U.S. C. 1803 §:n a momentti. Tuomareiden tukena on kokeneita juristiavustajia, jotka muodostavat tuomioistuimen oikeudellisen henkilöstön ja valmistelevat tietojen keruupyyntöjen oikeudellisen analyysin. Ks. ulkomaantiedustelun valvonnasta vastaavan tuomioistuimen puheenjohtajan Reggie B. Waltonin kirje senaatin oikeusasioiden valiokunnan puheenjohtajalle Patrick J. Leahylle, jäljempänä 'Waltonin kirje', 29.7.2013, s. 2, saatavilla osoitteessa https://fas.org/irp/news/2013/07/fisc-leahy.pdf

([261]) FISCR-tuomioistuin koostuu Yhdysvaltojen korkeimman oikeuden presidentin nimittämistä tuomareista, jotka valitaan Yhdysvaltojen liittovaltion piirituomioistuimista tai muutoksenhakutuomioistuimista. Tuomarien toimikaudet on porrastettu, ja yhden toimikauden pituus on seitsemän vuotta. Ks. 50 U.S.C. 1803 §:n b momentti.

([262]) Ks. 50 U.S.C. §§ 1803 (b), 1861 a (f), 1881 a (h) ja 1881 a (i)(4).

([263]) 50 U.S.C. 1803 §:n i momentin 1 kohta ja 3 kohdan A alakohta.

([264]) 50 U.S.C. 1803 §:n i momentin 2 kohdan A alakohta.

([265]) 50 U.S.C. 1803 §:n i momentin 2 kohdan B alakohta.

([266]) Ks. esim. FISC:n lausunto 18. lokakuuta 2018 (saatavilla osoitteessa https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_FISC_Opin_18Oct18.pdf), minkä ulkomaantiedustelun muutoksenhakutuomioistuin vahvisti 12. heinäkuuta 2019 antamallaan lausunnolla (saatavilla osoitteessa: https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_FISCR_Opinion_12Jul19.pdf).

([267]) Ks. esimerkiksi FISC, Memorandum Opinion and Order, s. 35 (18.11.2020) (hyväksytty julkaistavaksi 26.4.2021) (liite D).

([268]) 50 U.S.C. 1881a §:n a momentti, kansallisen turvallisuusviraston käyttämät menettelyt ei-yhdysvaltalaisten henkilöiden, joiden voidaan kohtuudella uskoa olevan Yhdysvaltojen ulkopuolella, kohdentamiseksi ulkomaantiedustelutiedon hankintaa varten ulkomaantiedustelun valvontaa koskevan vuoden 1978 lain (Foreign Intelligence Surveillance Act of 1978), sellaisena kuin se on muutettuna maaliskuussa 2018, 702 §:n mukaisesti (kansallisen turvallisuusviraston kohdentamismenettelyt) (saatavilla osoitteessa https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_NSA_Targeting_27Mar18.pdf), s. 1–4, selitetty tarkemmin PCLOB:n raportissa, s. 41 ja 42.

analyytikon erityiskoulutukseen ja kokemukseen sekä hankittavan ulkomaantiedustelutiedon luonteeseen ([269]). Kohdentaminen toteutetaan yksilöimällä niin kutsutut valintakriteerit, joilla määritetään tietyt viestintävälineet, kuten kohteen sähköpostiosoite tai puhelinnumero, mutta ei koskaan avainkäsitteitä tai henkilöiden nimiä ([270]).

(146) Ensin kansallisen turvallisuusviraston analyytikot yksilöivät ne ulkomailla olevat ei-yhdysvaltalaiset henkilöt, joiden valvonta analyytikkojen arvion mukaan johtaa sertifiointipäätöksessä määriteltyyn ulkomaantiedustelutietoon ([271]). Kuten kansallisen turvallisuusviraston kohdentamismenettelyissä todetaan, kansallinen turvallisuusvirasto voi kohdistaa valvontaa kohteeseen vain, jos se on jo saanut kohteesta jotakin tietoa ([272]). Tämä voi perustua eri lähteistä, esimerkiksi henkilötiedustelusta, saatuihin tietoihin. Analyytikon on saatava näistä muista lähteistä tietoa myös mahdollisen kohteen käyttämästä erityisestä valintakriteeristä (eli viestintävälineestä). Sen jälkeen, kun henkilöt on yksilöity ja heidän kohdentamisensa on hyväksytty kansallisen turvallisuusviraston kattavassa arviointijärjestelmässä ([273]), laaditaan valintakriteerit ja sovelletaan niitä ("tasked selectors"). Näiden kriteerien avulla määritetään kohteiden käyttämät viestintävälineet (esimerkiksi sähköpostiosoitteet) ([274]).

(147) Kansallisen turvallisuusviraston on dokumentoitava tosiasialliset syyt, joiden vuoksi henkilö on valittu tiedustelun kohteeksi ([275]), ja vahvistettava säännöllisin väliajoin alkuperäisen kohdentamisen jälkeen, että kohdentamisperuste täyttyy edelleen ([276]). Kun kohdentamisperuste ei enää täyty, tietojen keruu on lopetettava ([277]). Kansallisen turvallisuusviraston suorittaman kohteen valinnan ja kirjatun kohdentamisarvioinnin tulosten ja perustelujen tarkastelusta kohdentamismenettelyjen noudattamisen osalta vastaavat kahden kuukauden välein oikeusministeriön tiedusteluvalvontavirastoissa toimivat virkamiehet, joiden velvollisuutena on ilmoittaa mahdollisista rikkomisista FISC-tuomioistuimelle ja kongressille ([278]). Kansallisen turvallisuusviraston kirjalliset asiakirjat helpottavat FISC-tuomioistuimen suorittamaa valvontaa sen suhteen, onko tietyt henkilöt kohdennettu asianmukaisesti FISA-lain 702 §:n nojalla, johdanto-osan 173 ja 174 kappaleessa kuvattujen valvontavaltuuksien mukaisesti ([279]). Kansallisen tiedusteluviraston (DNI) johtajan on myös raportoitava FISA-lain 702 §:n mukaisten kohteiden kokonaismäärä vuosittain julkaistavissa tilastollisissa avoimuusraporteissa. Yritykset, jotka saavat FISA-lain 702 §:n mukaisia määräyksiä, voivat julkaista saamiaan pyyntöjä koskevat tiedot yhteen koottuina (avoimuusraporteissa) ([280]).

([269]) Kansallisen turvallisuusviraston kohdentamismenettelyt, s. 4.

([270]) Ks. PCLOB, 702 §:ää koskeva raportti (Section 702 Report), s. 32, 33 ja 45 sekä muut viitteet. Ks. myös oikeusministerin ja kansallisen tiedusteluviraston johtajan puolivuosittain laatima arvio FISA-lain 702 §:n noudattamisesta (Semiannual Assessment of Compliance with Procedures and Guidelines Issued Pursuant to Section 702 of the Foreign Intelligence Surveillance Act, Submitted by the Attorney General and the Director of National Intelligence), raportointikausi 1.12.2016–31.5.2017, s. 41 (lokakuu 2018) (saatavilla osoitteessa https://www.dni.gov/files/icotr/18th_Joint_Assessment.pdf).

([271]) PCLOB, 702 §:ää koskeva raportti (Section 702 Report), s. 42 ja 43.

([272]) Kansallisen turvallisuusviraston kohdentamismenettelyt, s. 2.

([273]) PCLOB, 702 §:ää koskeva raportti (Section 702 Report), s. 46. Kansallisen turvallisuusviraston on esimerkiksi varmistettava, että kohteen ja valintakriteerin välillä on yhteys, ja dokumentoitava ulkomaantiedustelutiedot, jotka on tarkoitus hankkia. Kahden kansallisen turvallisuusviraston vanhemman analyytikon on tarkastettava ja hyväksyttävä kyseiset tiedot, ja koko prosessia seurataan, jotta ODNI ja oikeusministeriö voivat myöhemmin suorittaa periaatteiden noudattamista koskevan tarkastelun. Ks. NSA CLPO, NSA's Implementation of Foreign Intelligence Act Section 702, 16.4.2014.

([274]) 50 U.S.C. 1881a §:n h momentti.

([275]) Kansallisen turvallisuusviraston kohdentamismenettelyt, s. 8. Ks. myös PCLOB, 702 §:ää koskeva raportti (Section 702 Report), s. 46. Kirjallisten perustelujen toimittamatta jättäminen on dokumentaatioon liittyvä rikkominen, josta on ilmoitettava FISC-tuomioistuimelle ja kongressille. Ks. oikeusministerin ja kansallisen tiedusteluviraston johtajan puolivuosittain laatima arvio FISA-lain 702 §:n noudattamisesta (Semiannual Assessment of Compliance with Procedures and Guidelines Issued Pursuant to Section 702 of the Foreign Intelligence Surveillance Act, Submitted by the Attorney General and the Director of National Intelligence), raportointijakso 1.12.2016–31.5.2017, s. 41 (lokakuu 2018), oikeusministeriön/ODNIn vaatimustenmukaisuusraportti FISC-tuomioistuimelle, joulukuu 2016 – toukokuu 2017 (DOJ/ODNI Compliance Report to FISC for Dec. 2016 – May 2017), s. A-6 (saatavilla osoitteessa https://www.dni.gov/files/icotr/18th_Joint_Assessment.pdf).

([276]) Ks. Yhdysvaltojen hallituksen ilmoitus FISC-tuomioistuimelle (U.S. Government Submission to Foreign Intelligence Surveillance Court, 2015 Summary of Notable Section 702 Requirements), s. 2 ja 3 (15.7.2015) ja liitteessä VII annetut tiedot.

([277]) Ks. Yhdysvaltojen hallituksen ilmoitus FISC-tuomioistuimelle (U.S. Government Submission to Foreign Intelligence Surveillance Court, 2015 Summary of Notable Section 702 Requirements), s. 2 ja 3 (15.7.2015); ilmoituksessa todetaan, että jos hallitus myöhemmin arvioi, että kohteen valintakriteerin käytön jatkamisen ei odoteta johtavan ulkomaantiedustelutiedon saamiseen, tehtävä on lopetettava pikaisesti, ja tämän viivästyminen voi johtaa raportoitavaan säännösten rikkomiseen. Ks. myös liitteessä VII esitetyt tiedot.

([278]) PCLOB, 702 §:ää koskeva raportti (Section 702 Report), s. 70–72; Yhdysvaltojen FISC-tuomioistuimen työjärjestyksen säännön 13 kohdan b alakohta (saatavilla osoitteessa https://www.fisc.uscourts.gov/sites/default/files/FISC%20Rules%20of%20Procedure.pdf).

([279]) Ks. myös oikeusministeriön/ODNIn vaatimustenmukaisuusraportti FISC-tuomioistuimelle, joulukuu 2016 – toukokuu 2017 (DOJ/ODNI Compliance Report to FISC for Dec. 2016 – May 2017), s. A-6.

([280]) 50 U.S.C. 1874 §.

(148) Muihin oikeusperustoihin, jotka koskevat organisaatioille siirrettyjen henkilötietojen keräämistä Yhdysvalloissa, sovelletaan erilaisia rajoituksia ja suojatoimia. Yleisesti ottaen tietojen valikoimaton keruu on nimenomaisesti kielletty FISA-lain 402 §:n (lähtevän ja saapuvan teleliikenteen tietojen tallennusjärjestelmät (pen registers, trap and trace authority)) nojalla ja NSL:ää käyttäen, ja sen sijaan vaaditaan erityisten "valintakriteerien" käyttöä ([281]).

(149) Perinteisen yksilöllisen sähköisen valvonnan toteuttamiseksi (FISA-lain 105 §:n mukaisesti) tiedusteluelinten on toimitettava FISC-tuomioistuimelle hakemus, jossa esitetään tosiseikat ja olosuhteet, joihin vedotaan sen perustelemiseksi, että on todennäköisiä syitä uskoa, että vieras valta tai sen asiamies ([282]) käyttää tai aikoo käyttää tiettyä välinettä. FISC-tuomioistuin arvioi muun muassa sen, onko esitettyjen tosiseikkojen perusteella todennäköistä, että näin todella on ([283]).

(150) FISC-tuomioistuimen antamaa määräystä on haettava, jotta voidaan tehdä tilojen tai omaisuuden etsintä, jonka tarkoituksena on tietojen, aineiston tai omaisuuden (esimerkiksi tietokonelaitteen) tutkinta, takavarikointi tms. FISA-lain 301 §:n perusteella ([284]). Tällaisella hakemuksella on muun muassa osoitettava, että on olemassa todennäköinen syy siihen, että etsinnän kohteena on vieras valta tai sen asiamies, että etsittävässä tilassa on tai etsittävään omaisuuteen sisältyy ulkomaantiedustelutietoa ja että etsittävä tila on vieraan vallan (asiamiehen) omistuksessa, käytössä tai hallussa tai siirrettävänä sille tai siltä ([285]).

(151) Samoin lähtevän ja saapuvan teleliikenteen tietojen tallennusjärjestelmien (pen registers, trap and trace devices) asentaminen (FISA-lain 402 §:n mukaisesti) edellyttää hakemuksen tekemistä FISC-tuomioistuimen (tai yhdysvaltalaisen alemman oikeusasteen tuomarin) määräyksen saamiseksi ja erityisen valintakriteerin käyttöä, eli kriteerin, joka nimenomaisesti yksilöi henkilön, tilin tms. ja jota käytetään niin suuressa määrin kuin on kohtuullista haluttujen tietojen laajuuden rajoittamiseksi ([286]). Tämä oikeusperusta ei koske viestinnän sisältöä, vaan tavoitteena on saada tietoa palvelua käyttävästä asiakkaasta tai tilaajasta (kuten nimi, osoite, tilaajanumero, vastaanotetun palvelun pituus ja tyyppi, maksun alkuperä ja mekanismi).

(152) FISA-lain 501 §:ssä ([287]) sallitaan liiketoimintatietojen kerääminen yleisestä kuljetusliikkeestä (eli henkilöstä tai oikeushenkilöstä, joka kuljettaa ihmisiä tai omaisuutta maitse, rautateitse, vesiteitse tai ilmateitse korvausta vastaan), julkisista majoituspalveluista (esimerkiksi hotellista, motellista tai matkustajakodista), ajoneuvojen vuokrauspalvelusta tai fyysisestä varastotilasta (eli tilasta tavaroiden ja aineiden varastointiin tai siihen liittyvistä palveluista) ([288]). Kyseisen pykälän mukaan myös tämä edellyttää hakemusta FISC-tuomioistuimelle tai alemman oikeusasteen tuomarille. Hakemuksessa on eriteltävä halutut tiedot sekä erityiset ja ymmärrettävät tosiseikat, joiden perusteella on syytä uskoa, että tietoihin liittyvä henkilö on vieras valta tai vieraan vallan asiamies ([289]).

(153) Lisäksi eri säädöksissä sallitaan kansallista turvallisuutta koskevat kirjeet (NSL), ja tutkinnasta vastaavat virastot voivat hankkia niiden avulla tietyiltä tahoilta (esimerkiksi rahoituslaitoksilta, luottotietoselvitystoimistoilta, sähköisen viestinnän tarjoajilta) määrättyjä tietoja (viestinnän sisältöä lukuun ottamatta), jotka sisältyvät luottoraportteihin, kirjanpitoon sekä sähköisissä tilausasiakas- ja liiketapahtumarekistereissä oleviin tietoihin ([290]). Sähköiseen viestintään pääsyn sallimisesta annettua NSL:ää koskevaa säädöstä voi hyödyntää ainoastaan FBI, ja edellytyksenä on sellaisen kriteerin käyttö, jolla nimenomaisesti yksilöidään henkilö, oikeushenkilö, puhelinnumero tai tili ja jolla todistetaan, että tiedoilla on merkitystä hyväksytylle kansallista turvallisuutta koskevalle tutkimukselle kansainväliseltä terrorismilta tai salaiselta tiedustelutoiminnalta suojautumiseksi ([291]). NSL:n vastaanottaja voi vastustaa kirjeessä esitettyjä vaatimuksia viemällä asian tuomioistuimen käsiteltäväksi ([292]).

([281]) 50 U.S. Code 1842 §:n c momentin 3 kohta ja NSL:n osalta 12 U.S.C. 3414 §:n a momentin 2 kohta, 15 U.S.C. 1681u §; 15 U.S.C. 1681v §; ja 18 U.S.C. 2709 §:n a momentti.
([282]) 'Vieraan vallan asiamiehellä' voidaan tarkoittaa myös ei-yhdysvaltalaisia henkilöitä, jotka harjoittavat kansainvälistä terrorismia tai joukkotuhoaseiden kansainvälistä levittämistä (mukaan luettuna valmistelevat toimet) (50 U.S.C. 1801 §:n b momentin 1 kohta).
([283]) 50 U.S.C. 1804 §. Ks. myös 1841 §:n 4 momentti valintakriteerien valinnan osalta.
([284]) 50 U.S.C. 1821 §:n 5 momentti.
([285]) 50 U.S.C. 1823 §:n a momentti.
([286]) 50 U.S.C. 1842 § ja 1841 §:n 2 momentti sekä 18 osaston 3127 §.
([287]) 50 U.S.C. 1862 §.
([288]) 50 U.S.C. 1861 ja 1862 §.
([289]) 50 U.S.C. 1862 §:n b momentti.
([290]) 12 U.S.C. 3414 §; 15 U.S.C. 1681u-1681v §; ja 18 U.S.C. 2709 §.
([291]) 18 U.S.C. 2709 §:n b momentti.
([292]) Esimerkiksi 18 U.S.C. 2709 §:n d momentti.

3.2.1.3 *Kerättyjen tietojen myöhempi käyttö*

(154) Yhdysvaltojen tiedusteluelinten signaalitiedustelun avulla keräämien henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan useita suojatoimia.

(155) Ensinnäkin kunkin tiedusteluelimen on varmistettava asianmukainen tietoturva ja estettävä asiattomien pääsy signaalitiedustelun avulla kerättyihin henkilötietoihin. Eri välineissä, kuten laeissa, ohjeissa ja standardeissa, täsmennetään tätä varten käyttöön otettavat tietoturvan vähimmäisvaatimukset (esimerkiksi monivaiheinen tunnistus ja salaus) ([293]). Pääsy kerättyihin tietoihin on annettava vain valtuutetulle ja koulutetulle henkilöstölle, joka tarvitsee tietoja tehtäviensä suorittamiseksi ([294]). Yleisesti ottaen tiedusteluelinten on tarjottava työntekijöilleen asianmukaista koulutusta myös menettelyistä, joilla ilmoitetaan lainsäädännön (mukaan lukien EO 14086) rikkomisesta ja puututaan siihen ([295]).

(156) Toiseksi tiedusteluelinten on noudatettava tarkkuutta ja puolueettomuutta koskevia tiedusteluyhteisön normeja, jotka koskevat erityisesti tietojen laadun ja luotettavuuden varmistamista, vaihtoehtoisten tietolähteiden huomioon ottamista ja puolueettomuutta analyyseja tehtäessä ([296]).

(157) Kolmanneksi toimeenpanoasetuksessa 14086 selvennetään tietojen säilyttämisen osalta, että ei-yhdysvaltalaisten henkilöiden henkilötietoihin sovelletaan samoja säilytysaikoja kuin yhdysvaltalaisten henkilöiden tietoihin ([297]). Tiedustelupalvelujen on määriteltävä tarkasti säilytysajat ja/tai tekijät, jotka on otettava huomioon määritettäessä sovellettavien säilytysaikojen pituutta (esim. ovatko tiedot todisteena rikoksesta; ovatko tiedot ulkomaantiedustelutietoja; tarvitaanko tietoja yksityishenkilöiden tai organisaatioiden turvallisuuden suojelemiseksi, mukaan lukien kansainvälisen terrorismin uhrit tai kohteet. Tekijöistä säädetään eri säädöksissä ([298]).

(158) Neljänneksi signaalitiedustelun avulla kerättyjen henkilötietojen levittämiseen sovelletaan erityisiä sääntöjä. Yleisenä vaatimuksena on, että ei-yhdysvaltalaisten henkilöiden henkilötietoja voidaan levittää vain, jos ne sisältävät samantyyppistä tietoa kuin mitä voidaan levittää yhdysvaltalaisista henkilöistä, esimerkiksi tietoja, joita tarvitaan henkilön tai organisaation turvallisuuden suojelemiseksi (kuten kansainvälisten terroristijärjestöjen kohteet, uhrit tai panttivangit) ([299]). Henkilötietoja ei myöskään saa levittää pelkästään henkilön kansalaisuuden tai asuinmaan perusteella tai toimeenpanoasetuksen 14086 vaatimusten kiertämiseksi ([300]). Tietoja voidaan levittää Yhdysvaltojen hallinnon sisällä vain, jos valtuutetulla ja koulutetulla henkilöllä on perusteltu syy uskoa, että vastaanottajalla on

([293]) EO 14086, 2 §:n c momentin iii kohdan B alakohdan 1 alakohta. Ks. myös kansallisesta turvallisuudesta annetun lain (National Security Act) VIII osasto (turvallisuusluokiteltuihin tietoihin pääsyä koskevat vaatimukset), EO 12333 1.5 § (tiedusteluyhteisön elinten johtajille asetettu vaatimus tietojen jakamista ja turvallisuutta sekä yksityisyyttä koskevien ohjeiden ja muiden oikeudellisten vaatimusten noudattamisesta), televiestintä- ja tietojärjestelmien turvallisuutta koskevasta kansallisesta käytännöstä annettu kansallista turvallisuutta koskeva ohje 42 (National Policy for the Security of National Security Telecommunications and Information Systems) (kansallisia turvallisuusjärjestelmiä käsittelevän komitean ohjeistaminen antamaan kansallisten turvallisuusjärjestelmien turvallisuutta koskevia ohjeita toimeenpanoyksiköille ja -virastoille) ja kyberturvallisuuden parantamiseen liittyvä kansallista turvallisuutta koskeva muistio 8 (Improving the Cybersecurity of National Security, Department of Defense, and Intelligence Community Systems) (aikataulut ja ohjeet siitä, miten kyberturvallisuusvaatimukset pannaan täytäntöön kansallisissa turvallisuusjärjestelmissä, mukaan lukien monivaiheinen tunnistus, salaus, pilvipalvelut ja päätepisteiden havaitsemispalvelut).

([294]) EO 14086 2 §:n c momentin iii kohdan B alakohdan 2 alakohta. Lisäksi henkilötietoihin, joiden säilyttämisestä ei ole tehty lopullista päätöstä, saa tutustua ainoastaan tällaisen päätöksen tekemiseksi tai tueksi tai hyväksyttyjä hallinnollisia, testaukseen, kehittämiseen, turvallisuuteen tai valvontaan liittyviä tehtäviä varten (EO 14086 2 §:n c momentin iii kohdan B alakohdan 3 alakohta).

([295]) EO 14086 2 §:n d momentin ii kohta.

([296]) EO 14086 2 §:n c momentin iii kohdan C alakohta.

([297]) EO 14086 2 §:n c momentin iii kohdan A alakohdan 2 alakohdan a–c alakohta. Yleisesti ottaen kunkin elimen on otettava käyttöön käytäntöjä ja menettelyjä, joiden tarkoituksena on minimoida signaalitiedustelun avulla kerättyjen henkilötietojen levittämistä ja säilyttämistä (EO 14086 2 §:n c momentin iii kohdan A alakohta).

([298]) Ks. esim. tiedustelutoiminnan talousarviota koskevan vuoden 2015 lain (Intelligence Authorization Act for Fiscal Year 2015) 309 §. yksittäisten tiedustelupalvelujen FISA-lain 702 §:n nojalla hyväksymät ja FISC:n hyväksymät minimointimenettelyt; oikeusministerin ja FRA:n hyväksymät menettelyt (jotka edellyttävät, että Yhdysvaltojen liittovaltion virastot, myös kansallisen turvallisuuden virastot, vahvistavat rekistereilleen säilytysajat, jotka kansallisen arkisto- ja rekisterihallinnon on hyväksyttävä).

([299]) EO 14086 2 §:n c momentin iii kohdan A alakohdan 1 alakohdan a alakohta ja 5 alakohdan d alakohta luettuna yhdessä EO 12333 2.3 §:n kanssa.

([300]) EO 14086 2 §:n c momentin iii kohdan A alakohdan 1 alakohdan b ja e alakohta.

tarve saada tiedot ([301]) ja että vastaanottaja suojaa tiedot asianmukaisesti ([302]). Kun halutaan määrittää, voidaanko henkilötietoja levittää Yhdysvaltojen hallinnon ulkopuolisille vastaanottajille (mukaan lukien vieraan vallan hallitus tai kansainvälinen järjestö), on otettava huomioon levittämisen tarkoitus, levitettävien tietojen luonne ja laajuus sekä mahdolliset haitalliset vaikutukset asianomaisiin henkilöihin ([303]).

(159) Kunkin tiedusteluelimen on toimeenpanoasetuksen 14086 nojalla säilytettävä asianmukaiset asiakirjat signaalitiedustelun avulla saatujen tietojen keruusta myös sovellettavien lakisääteisten vaatimusten noudattamisen valvonnan ja tehokkaiden oikeussuojakeinojen helpottamiseksi. Asiakirjavaatimukset koskevat esimerkiksi tosiseikkoja, joiden perusteella arvioidaan, että tietty tiedonkeruutoimi on tarpeen validoitua tiedustelun painopistettä varten ([304]).

(160) Edellä mainittujen toimenpanoasetuksen 14086 suojatoimien lisäksi signaalitiedustelun avulla kerättyjen tietojen käytön suhteen kaikkiin Yhdysvaltojen tiedusteluviranomaisiin sovelletaan yleisempiä vaatimuksia, jotka koskevat käyttötarkoituksen rajoittamista, tietojen minimointia, tarkkuutta, tietoturvaa, säilyttämistä ja levittämistä. Yleisemmät vaatimukset perustuvat erityisesti OMB:n kiertokirjeeseen nro A-130, sähköistä hallintoa koskevaan lakiin, liittovaltion rekisterilakiin (ks. johdanto-osan 101–106 kappale) ja kansallisten turvallisuusjärjestelmien komitean (CNSS) ohjeisiin ([305]).

3.2.2 *Valvonta*

(161) Yhdysvaltojen tiedusteluelinten toimintaa valvovat eri elimet.

(162) Ensinnäkin toimeenpanoasetuksessa 14086 edellytetään, että kullakin tiedusteluelimellä on oikeusalasta, valvonnasta ja vaatimustenmukaisuudesta vastaavia korkean tason virkamiehiä sovellettavan Yhdysvaltojen lainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi ([306]). Näiden on valvottava säännöllisesti signaalitiedustelutoimintaa ja varmistettava, että vaatimustenvastaisuudet korjataan. Tiedusteluelinten on annettava kyseisille virkamiehille pääsy kaikkiin merkityksellisiin tietoihin valvontatehtävien suorittamiseksi, eivätkä elimet saa ryhtyä toimiin estääkseen valvontatoimia tai vaikuttaakseen niihin epäasianmukaisesti ([307]). Lisäksi kaikista merkittävistä vaatimustenvastaisuuksista ([308]), jotka valvonnasta vastaava virkamies tai muu työntekijä on havainnut, on ilmoitettava viipymättä tiedusteluelimen johtajalle ja kansallisen tiedusteluviraston johtajalle, jonka on varmistettava, että kaikki tarvittavat toimet toteutetaan merkittävän vaatimustenvastaisuuden korjaamiseksi ja toistumisen estämiseksi ([309]).

(163) Valvontatehtävää hoitavat virkamiehet, jotka on nimetty sääntöjenmukaisuuden valvomisen tehtävään, sekä yksityisyyden suojasta ja kansalaisvapauksista vastaavat virkamiehet ja valvontaviranomaiset ([310]).

([301]) Esim. AGG-DOM:n mukaan FBI voi levittää tietoa vain, jos vastaanottajalla on tarve saada tieto täyttääkseen tehtävänsä tai suojellakseen kansalaisia.

([302]) EO 14086 2 §:n c momentin iii kohdan A alakohdan 1 alakohdan c alakohta. Tiedustelupalvelut voivat esimerkiksi levittää tietoja rikostutkinnan kannalta merkityksellisissä olosuhteissa tai rikokseen liittyvissä olosuhteissa, esimerkiksi antamalla varoituksia tappamisen, vakavan ruumiinvamman tai sieppauksen uhasta; levittämällä tietoa kyberuhkista, tietoturvapoikkeamista tai järjestelmiin tunkeutumisen vastatoimista; sekä varoittamalla kohteita tai mahdollisia rikosten uhreja.

([303]) EO 14086 2 §:n c momentin iii kohdan A alakohdan 1 alakohdan d alakohta.

([304]) EO 14086 2 §:n c momentin iii kohdan E alakohta.

([305]) Ks. CNSS Policy No. 22, Cybersecurity Risk Management Policy ja CNSS:n ohje 1253, jossa annetaan yksityiskohtaisia ohjeita kansallisia turvallisuusjärjestelmiä varten käyttöön otettavista tietoturvatoimista.

([306]) EO 14086 2 §:n d momentin i kohdan A ja B alakohta.

([307]) EO 14086 2 §:n d momentin i kohdan B ja C alakohta.

([308]) Tällä tarkoitetaan sovellettavan Yhdysvaltojen lainsäädännön järjestelmällistä tai tahallista noudattamatta jättämistä, joka voisi vaarantaa tiedusteluyhteisön jonkin toimijan maineen tai koskemattomuuden tai muulla tavoin kyseenalaistaa tiedusteluyhteisön toiminnan asianmukaisuuden, myös kun otetaan huomioon mahdollinen merkittävä vaikutus asianomaisten henkilöiden yksityisyyteen ja kansalaisvapauksiin liittyviin etuihin, ks. EO 14086 5 §:n l momentti.

([309]) EO 14086 2 §:n d momentin iii kohta.

([310]) EO 14086 2 §:n d momentin i kohdan B alakohta.

(164) Lainvalvontaviranomaisten tavoin kaikissa tiedusteluelimissä on yksityisyyden suojasta ja kansalaisvapauksista vastaavia virkamiehiä ([311]). Näiden virkamiesten toimivalta kattaa yleensä menettelyjen valvonnan sen varmistamiseksi, että kyseessä oleva ministeriö tai elin ottaa asianmukaisesti huomioon yksityisyyden suojaan ja kansalaisvapauksiin liittyvät huolenaiheet ja on ottanut käyttöön asianmukaiset menettelyt, jotta voidaan käsitellä sellaisten henkilöiden valitukset, jotka katsovat, että heidän yksityisyyttään tai kansalaisvapauksiaan on loukattu (ja joissakin tapauksissa niillä voi olla, esimerkiksi kansallisen turvallisuusviraston johtajan toimiston ODNIn tapaan, toimivalta tutkia valituksia ([312])). Tiedusteluelinten johtajien on varmistettava, että yksityisyyden suojasta ja kansalaisvapauksista vastaavilla virkamiehillä on tehtäviensä hoitamiseen tarvittavat resurssit, että heillä on käytettävissään kaikki tehtäviensä hoitamiseen tarvittava aineisto ja henkilöstö ja että heille tiedotetaan ehdotetuista toimintapoliittisista muutoksista ja heitä kuullaan niistä ([313]). Yksityisyyden suojasta ja kansalaisvapauksista vastaavat virkamiehet raportoivat säännöllisesti kongressille ja PCLOB:lle muun muassa seuraavista: ministeriön tai elimen vastaanottamien valitusten lukumäärä ja luonne sekä yhteenveto valituksiin annetuista päätöksistä, suoritetut arvioinnit ja tarkastelut sekä virkamiehen toteuttamien toimien vaikutus ([314]).

(165) Toiseksi kullakin tiedusteluelimellä on riippumaton valvontaviranomainen, jonka vastuulla on muun muassa valvoa ulkomaantiedustelutoimintaa. Tähän sisältyy ODNIn yhteydessä oleva tiedusteluyhteisön valvontaviranomaisen toimisto, jolla on kattava toimivalta koko tiedusteluyhteisön suhteen ja valtuudet tutkia valituksia tai tietoja, jotka koskevat väitteitä lainvastaisesta menettelystä tai toimivallan väärinkäytöstä ODNIn ja/tai tiedusteluyhteisön ohjelmien ja toimien yhteydessä ([315]). Lainvalvontaviranomaisten tapaan (ks. johdanto-osan 109 kappale) tällaiset valvontaviranomaiset ovat lakisääteisesti riippumattomia ([316]) ja vastuussa tarkastuksista ja tutkimuksista, jotka koskevat kansalliseen tiedusteluun liittyviä, kyseessä olevan viraston ohjelmia ja toimia, mukaan lukien valtaoikeuksien väärinkäyttö tai lain rikkominen ([317]). Niillä on pääsy kaikkiin tietoihin, raportteihin, tarkastusai-

([311]) Ks. 42 U.S.C. 2000ee-1 §. Näitä ovat esimerkiksi Yhdysvaltojen ulkoasiainministeriö, oikeusministeriö, sisäisen turvallisuuden ministeriö, puolustusministeriö, NSA, keskustiedustelupalvelu CIA, FBI ja ODNI.

([312]) Ks. EO 14086 3 §:n c momentti.

([313]) 42 U.S.C. 2000ee-1 §:n d momentti.

([314]) Ks. 42 U.S.C. 2000ee-1 §:n f momentin 1 ja 2 kohta. Esimerkiksi kansallisen turvallisuusviraston kansalaisvapauksien sekä yksityisyyden suojaa ja avoimuutta käsittelevän viraston raportista (tammikuu–kesäkuu 2021) käy ilmi, että virasto teki 591 arviointia kansalaisvapauksiin ja yksityisyyden suojaan liittyvistä vaikutuksista eri yhteyksissä, esimerkiksi tiedonkeruutoimien, tiedonjakojärjestelyjen ja -päätösten, tietojen säilyttämistä koskevien päätösten ynnä muiden yhteydessä, ottaen huomioon eri tekijät, kuten toimintaan liittyvien tietojen määrän ja tyypin, asianomaiset henkilöt, tietojen käyttötarkoituksen ja ennakoidun käytön sekä käytössä olevat suojatoimet yksityisyyteen kohdistuvien mahdollisten riskien lieventämiseksi (https://media.defense.gov/2022/Apr/11/2002974486/-1/-1/1/REPORT%207_CLPT%20JANUARY%20-%20JUNE%202021%20_FINAL.PDF). Vastaavasti CIA:n yksityisyyden suojasta ja kansalaisvapauksista vastaavan toimiston laatimissa raporteissa (tammikuu–kesäkuu 2019) annetaan tietoa toimiston valvontatoimista, esimerkiksi toimeenpanoasetuksen 12333 mukaisten oikeusministerin suuntaviivojen noudattamisesta tietojen säilyttämisen ja levittämisen osalta, sekä ohjeita PPD 28 -määräyksen täytäntöönpanosta, tietoturvaloukkausten tunnistamista ja niihin puuttumista koskevista vaatimuksista ja henkilötietojen käytön ja käsittelyn arvioinneista (https://www.cia.gov/static/9d762fbef6669c7e6d7f17e227fad82c/2019-Q1-Q2-CIA-OPCL-Semi-Annual-Report.pdf).

([315]) Tämän valvontaviranomaisen nimittää presidentti, ja nimityksen vahvistaa senaatti. Valvontaviranomaisen voi erottaa ainoastaan presidentti.

([316]) Valvontaviranomaisilla on vakinainen virka, ja heidät voi erottaa ainoastaan presidentti, jonka on ilmoitettava kongressille kirjallisesti erottamisen syistä. Tämä ei välttämättä tarkoita sitä, että heidän ei tarvitse noudattaa mitään ohjeita. Joissakin tapauksissa ministeriön tai viraston päällikkö voi kieltää valvontaviranomaista aloittamasta, suorittamasta tai saattamasta päätökseen tarkastusta tai tutkintaa, jos se on tarpeen tärkeiden kansallisten (turvallisuus)etujen suojelemiseksi. Kongressille on kuitenkin ilmoitettava tämän toimivallan käytöstä, ja tämän perusteella kyseessä oleva päällikkö voidaan asettaa vastuuseen. Ks. esimerkiksi valvontaviranomaisesta vuonna 1978 annetun lain (Inspector General Act of 1978) 8 § (puolustusministeriön osalta), 8E § (oikeusministeriön osalta) ja 8G §:n d momentin 2 kohdan A ja B alakohta (kansallisen turvallisuusviraston osalta), 50. U.S.C. § 403q (b) (CIA:n osalta); Intelligence Authorization Act For Fiscal Year 2010 -asiakirjan 405 §:n f momentti (tiedusteluyhteisön osalta).

([317]) Inspector General Act of 1978, sellaisena kuin se on muutettuna, Pub. L. 117-108, 8.4.2022. Kuten esimerkiksi kongressille osoitetuissa puolivuosikertomuksissa (ajanjaksolta 1.4.2021–31.3.2022) selostettiin, kansallisen turvallisuusviraston valvontaviranomainen teki arviointeja toimeenpanoasetuksen 12333 nojalla kerättyjen yhdysvaltalaisten henkilöiden tietojen käsittelystä, signaalitiedustelutietojen poistamismenettelystä, kansallisen turvallisuusviraston käyttämästä automatisoidusta kohdentamisvälineestä sekä FISA-lain 702 §:n mukaisen tiedonkeruun dokumentaatio- ja kyselysääntöjen noudattamisesta ja antoi tässä yhteydessä useita suosituksia (ks. https://oig.nsa.gov/Portals/71/Reports/SAR/NSA%20OIG%20SAR%20-%20APR%202021%20-%20SEP%202021%20-%20Unclassified.pdf?ver=IwtrthntGdfEb-EKTOm3gg%3d%3d, s. 5–8 ja https://oig.nsa.gov/Portals/71/Images/NSAOIGMAR2022.pdf?ver=jbq2rCrJ00HJ9qDXGHqHLw%3d%3d&timestamp=1657810395907, s. 10–13). Ks. myös tiedusteluyhteisön valvontaviranomaisen viimeaikaiset tarkastukset ja tutkimukset, jotka koskevat tietoturvaa ja kansalliseen turvallisuuteen liittyvien turvallisuusluokiteltujen tietojen luvatonta luovuttamista (https://www.dni.gov/files/ICIG/Documents/Publications/Semiannual%20Report/2021/ICIG_Semiannual_Report_April_2021_to_September_2021.pdf, s. 8 ja 11, sekä https://www.dni.gov/files/ICIG/Documents/News/ICIGNews/2022/Oct21_SAR/Oct%202021-Mar%202022%20ICIG%20SAR_Unclass_FINAL.pdf, s. 19 ja 20).

neistoihin, arviointeihin, asiakirjoihin, työpapereihin, suosituksiin ja muuhun asianmukaiseen aineistoon, tarvittaessa haasteteitse, ja ne voivat ottaa todistajanlausuntoja ([318]). Valvontaviranomaiset saattavat epäiltyjä rikoksia koskevat asiat tuomioistuinten käsiteltäviksi ja antavat elinten johtajille suosituksia korjaavista toimista ([319]). Vaikka niiden suositukset eivät ole sitovia, niiden raportit, myös seurantaraportit, (tai niiden puuttuminen) ([320]) julkistetaan usein ja lähetetään kongressille, joka voi tältä pohjalta harjoittaa valvontatehtäväänsä (ks. johdanto-osan 168–169 kappale) ([321]).

(166) Kolmanneksi presidentin tiedustelutoimintaa käsittelevän neuvoa-antavan lautakunnan (President's Intelligence Advisory Board, PIAB) osaksi perustettu tiedustelutoiminnan valvonnasta vastaava lautakunta (Intelligence Oversight Board, IOB) valvoo, että Yhdysvaltojen tiedusteluviranomaiset noudattavat perustuslakia ja kaikkia sovellettavia sääntöjä ([322]). PIAB on presidentin toimeenpanovirastoon kuuluva neuvoa-antava elin, jossa on 16 jäsentä, jotka presidentti nimittää Yhdysvaltojen hallituksen ulkopuolelta. IOB koostuu enintään viidestä jäsenestä, jotka presidentti nimittää PIAB:n jäsenten keskuudesta. Toimeenpanoasetuksen 12333 ([323]) mukaan kaikkien tiedusteluelinten johtajien on ilmoitettava tiedustelutoiminnasta, josta on syytä uskoa, että se voi olla laitonta tai vastoin toimeenpanoasetusta tai presidentin määräystä IOB:lle. Jotta voidaan varmistaa, että IOB:llä on pääsy tehtäviensä suorittamiseen tarvittaviin tietoihin, toimeenpanoasetuksessa 13462 ohjeistetaan kansallisen tiedusteluviraston johtajaa ja tiedusteluelinten johtajia antamaan tietoja ja apua, joita IOB katsoo tarvitsevansa tehtäviensä hoitamiseksi, lain sallimissa rajoissa ([324]). IOB:n on puolestaan ilmoitettava presidentille tiedustelutoiminnasta, jonka se katsoo rikkovan Yhdysvaltojen lainsäädäntöä (mukaan lukien täytäntöönpanoasetukset) ja johon oikeusministeri, kansallisen tiedusteluviraston johtaja tai tiedusteluelimen johtaja ei ole puuttunut asianmukaisesti ([325]). Lisäksi IOB:n on ilmoitettava oikeusministerille mahdollisista rikoslain rikkomisista.

(167) Neljänneksi tiedustelupalvelut ovat PCLOB:n valvonnan alaisia. PCLOB:n perustamissääntöjen mukaan sen vastuualaan kuuluu terrorismin vastainen politiikka ja sen täytäntöönpano yksityisyyden suojan ja kansalaisvapauksien suojelemiseksi. Tarkastellessaan tiedusteluelinten toimintaa se voi saada käyttöönsä kaikki asiaankuuluvat elinten tiedot, raportit, tarkastusaineistot, arvioinnit, asiakirjat, työpaperit ja suositukset, mukaan lukien turvallisuusluokitellut tiedot, suorittaa haastatteluja ja kuulla todistajia ([326]). Se saa raportteja useiden liittovaltion ministeriöiden ja virastojen ([327]) kansalaisvapauksiin tai yksityisyyden suojaan liittyviä tehtäviä hoitavilta virkamiehiltä, ja se voi antaa suosituksia valtion viranomaisille ja tiedustelupalveluille. Lisäksi se raportoi säännöllisesti kongressin valiokunnille ja presidentille ([328]). Lautakunnan raportit, myös kongressille toimitettavat raportit, julkistetaan mahdollisimman laajalti ([329]). PCLOB on laatinut useita valvonta- ja seurantaraportteja, muun muassa analyysin FISA-lain 702 §:n perusteella toteutetuista ohjelmista ja yksityisyyden suojasta tässä yhteydessä sekä presidentin määräyksen PPD 28 ja toimeenpanoasetuksen 12333 täytäntöönpanosta ([330]). PCLOB:n tehtävänä on myös

([318]) Ks. Inspector General Act, 1978, 6 §.
([319]) Ks. saman lain 4 §:n 6-5 momentti.
([320]) Ks. valvontaviranomaisten raporttien ja suositusten seurannasta esimerkiksi oikeusministeriön valvontaviranomaisen raporttiin annettu vastaus, jossa todettiin, että FBI ei ollut riittävän avoin FISC-tuomioistuimelle vuosina 2014–2019 tehdyissä hakemuksissa. Tämä johti uudistuksiin, joilla parannettiin sääntöjen noudattamista, valvontaa ja vastuuvelvollisuutta FBI:ssä (esimerkiksi FBI:n johtaja määräsi yli 40 korjaavaa toimea, joista 12 koski erityisesti FISA-menettelyä dokumentoinnin, valvonnan, rekisterien ylläpidon, koulutuksen ja tarkastusten osalta) (ks. https://www.justice.gov/opa/pr/department-justice-and-federal-bureau-investigation-announce-critical-reforms-enhance ja https://oig.justice.gov/reports/2019/o20012.pdf). Ks. esimerkiksi oikeusministeriön valvontaviranomaisen tarkastus, joka koskee FBI:n pääneuvonantajan toimiston (Office of the General Counsel) tehtäviä ja vastuualueita kansalliseen turvallisuuteen liittyviin FBI:n toimiin sovellettavien lakien, käytäntöjen ja menettelyjen noudattamisen valvonnassa, sekä liite 2, johon sisältyy FBI:n kirje kaikkien suositusten hyväksymisestä. Tältä osin liitteessä 3 esitetään yleiskatsaus jatkotoimista ja tiedoista, joita valvontaviranomainen tarvitsee FBI:ltä voidakseen saattaa suosituksensa päätökseen (https://oig.justice.gov/sites/default/files/reports/22-116.pdf).
([321]) Ks. Inspector General Act, 1978, 4 §:n 5 momentin 5 kohta.
([322]) Ks. EO 13462.
([323]) EO 12333 1.6 §:n c momentti.
([324]) EO 13462 8 §:n a momentti.
([325]) EO 13462 6 §:n b momentti.
([326]) 42 U.S.C. 2000ee §:n g momentti.
([327]) Ks. 42 U.S.C. 2000ee-1 §:n f momentin 1 kohdan A alakohdan iii alakohta. Näitä ovat ainakin oikeusministeriö, puolustusministeriö, sisäisen turvallisuuden ministeriö, kansallisen tiedusteluviraston johtaja ja keskustiedustelupalvelu (CIA), sekä mahdolliset muut PCLOB:n raporttien kannalta relevanteiksi katsomat ministeriöt, virastot tai toimeenpanovallan toimijat.
([328]) 42 U.S.C. 2000ee §:n e momentti.
([329]) 42 U.S.C. 2000ee §:n f momentti.
([330]) Saatavilla osoitteessa https://www.pclob.gov/Oversight

suorittaa erityisiä valvontatehtäviä toimeenpanoasetuksen 14086 täytäntöönpanon osalta erityisesti tarkastelemalla, ovatko elimen menettelyt yhdenmukaisia asetuksen kanssa (ks. johdanto-osan 126 kappale), ja arvioimalla oikeussuojakeinojen toimintaa (ks. johdanto-osan 194 kappale).

(168) Viidenneksi toimeenpanovallan valvontamekanismien lisäksi myös tietyillä Yhdysvaltojen kongressin valiokunnilla (edustajainhuoneen ja senaatin tiedustelu- ja oikeusasioiden valiokunnilla) on valvontavelvoitteita, jotka liittyvät kaikkeen Yhdysvaltojen harjoittamaan ulkomaantiedusteluun. Näiden valiokuntien jäsenillä on pääsy sekä turvallisuusluokiteltuihin tietoihin että tiedustelumenetelmiin ja -ohjelmiin ([331]). Valiokunnat harjoittavat valvontatehtäviään eri tavoin, erityisesti kuulemisten, tutkimusten, tarkastelujen ja raporttien avulla ([332]).

(169) Kongressin valiokunnat saavat säännöllisesti raportteja tiedustelutoiminnasta, myös oikeusministeriltä, kansallisen tiedusteluviraston johtajalta, tiedusteluelimiltä ja muilta valvontaelimiltä (esimerkiksi valvontaviranomaiset), ks. johdanto-osan 164 ja 165 kappale. Erityisesti kansallista turvallisuutta koskevan lain (National Security Act) mukaan ”presidentti varmistaa, että kongressin tiedusteluvaliokunnille tiedotetaan kaikilta osin ja viipymättä Yhdysvaltojen tiedustelutoiminnasta, mukaan lukien tässä alaluvussa edellytetty merkittävä ennakoitu tiedustelutoiminta” ([333]). Lisäksi ”presidentti varmistaa, että kaikesta laittomasta tiedustelutoiminnasta ilmoitetaan viipymättä kongressin tiedusteluvaliokunnille samoin kuin mahdollisista korjaavista toimista, jotka on toteutettu tai jotka aiotaan toteuttaa laittoman toiminnan johdosta” ([334]).

(170) Lisäksi erityisestä lainsäädännöstä seuraa muita raportointivaatimuksia. FISA-laissa edellytetään erityisesti, että oikeusministeri tiedottaa ”kaikilta osin” tiettyjen kyseisen lain pykälien mukaisesti senaatille ja edustajainhuoneen tiedustelu- ja oikeusasioiden valiokunnalle hallituksen toimista ([335]). Siinä edellytetään myös, että hallitus antaa kongressin valiokunnille jäljennökset kaikista FISC-tuomioistuimen tai FISCR-muutoksenhakutuomioistuimen päätöksistä, määräyksistä tai lausunnoista, joihin sisältyy FISA-lain säännösten ”merkittävää tulkintaa”. Mitä tulee FISA-lain 702 §:n mukaiseen valvontaan, parlamentaarista valvontaa harjoitetaan toimittamalla vaaditut raportit tiedustelu- ja oikeusasioiden valiokunnille sekä toteuttamalla säännöllisiä katsauksia ja kuulemisia. Näihin kuuluvat oikeusministerin puolivuotiskertomus, jossa esitellään FISA-lain 702 §:n soveltamista ja jossa ovat liitteinä muun muassa oikeusministeriön ja ODNIn selvitykset sääntöjen noudattamisesta ja kuvaus mahdollisista tapauksista, joissa sääntöjä ei ole noudatettu ([336]), sekä oikeusministerin ja DNI:n erillinen puolivuosittainen arvio, jossa selvitetään kohdentamiseen ja minimointiin liittyvien menettelyjen noudattamista ([337]).

([331]) 50 U.S.C. 3091 §.

([332]) Valiokunnat järjestävät esimerkiksi temaattisia kuulemisia (ks. esimerkiksi edustajainhuoneen oikeusasioiden valiokunnan äskettäin järjestämä kuuleminen digitaalisista dragnet-verkoista (”digital dragnets”), https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4983, ja edustajainhuoneen tiedusteluasioiden valiokunnan kuuleminen tekoälyn käytöstä tiedusteluyhteisössä, https://docs.house.gov/Committee/Calendar/ByEvent.aspx?EventID=114263, sekä säännölliset valvontaa koskevat kuulemiset esimerkiksi FBI:stä ja oikeusministeriön kansallisesta turvallisuudesta vastaavasta jaostosta, https://www.judiciary.senate.gov/meetings/08/04/2022/oversight-of-the-federal-bureau-of-investigation, https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4966 ja https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4899. Esimerkkinä tutkimuksesta ks. senaatin tiedusteluasioiden valiokunnan tutkimus Venäjän puuttumisesta Yhdysvaltojen vuoden 2016 vaaleihin, https://www.intelligence.senate.gov/publications/report-select-committee-intelligence-united-states-senate-russian-active-measures. Raportoinnin osalta ks. esimerkiksi katsaus valiokunnan (valvontaan liittyvästä) toiminnasta senaatin tiedusteluasioiden valiokunnan raportissa (ajanjakso 4.1.2019–3.1.2021) senaatille, https://www.intelligence.senate.gov/publications/report-select-committee-intelligence-united-states-senate-covering-period-january-4

([333]) Ks. 50 U.S.C. 3091 §:n a momentin 1 kohta. Tässä säännöksessä vahvistetaan yleiset vaatimukset, jotka koskevat kongressin toteuttamaa kansallisen turvallisuuden alan valvontaa.

([334]) Ks. 50 U.S.C. 3091 §:n b momentti.

([335]) Ks. 50 U.S.C. 1808 §, 1846 §, 1862 §, 1871 § ja 1881f §.

([336]) Ks. 50 U.S.C. 1881f §.

([337]) Ks. 50 U.S.C. 1881a §:n l momentin 1 kohta.

(171) Lisäksi FISA-laissa edellytetään, että Yhdysvaltojen hallitus ilmoittaa vuosittain kongressille (ja yleisölle) muun muassa haettujen ja myönnettyjen FISA-määräysten (FISA Orders) lukumäärän sekä arviot valvonnan kohteena olevien yhdysvaltalaisten ja ei-yhdysvaltalaisten henkilöiden määrästä ([338]). Laissa edellytetään myös, että kansallista turvallisuutta koskevien kirjeiden (NSL) määrästä annetaan julkinen raportti sekä yhdysvaltalaisten että ei-yhdysvaltalaisten henkilöiden osalta (samalla FISA-määräysten ja -sertifiointipäätösten sekä NSL-pyyntöjen vastaanottajat voivat antaa avoimuusraportin tietyin edellytyksin) ([339]).

(172) Yleisesti ottaen Yhdysvaltojen tiedusteluyhteisö pyrkii lisäämään monin tavoin (ulkomaan)tiedustelunsa avoimuutta. Esimerkiksi vuonna 2015 ODNI hyväksyi tiedustelun avoimuutta koskevat periaatteet ja avoimuutta koskevan täytäntöönpanosuunnitelman ja määräsi kunkin tiedusteluelimen nimeämään tiedustelun avoimuudesta vastaavan virkamiehen edistämään avoimuutta ja johtamaan avoimuusaloitteita ([340]). Näiden toimien osana tiedusteluyhteisö on julkistanut ja julkistaa edelleen muun muassa ODNIn hallinnoimalla erityisellä IC on the Record -verkkosivustolla sellaisia osia toimintaperiaatteista, menettelytavoista, valvontaraporteista, FISA-lain 702 §:n ja toimeenpanoasetuksen 12333 mukaisia toimia koskevista raporteista, FISC-tuomioistuimen päätöksistä ja muusta aineistosta, joiden turvallisuusluokitus on poistettu ([341]).

(173) Lisäksi FISA-lain 702 §:n mukainen henkilötietojen kerääminen kuuluu johdanto-osan 162–168 kappaleessa mainittujen valvontaelinten harjoittaman valvonnan ohella myös FISC-tuomioistuimen valvonnan alaisuuteen ([342]). FISC-tuomioistuimen työjärjestyksen säännön 13 mukaan Yhdysvaltojen tiedusteluelinten sääntöjen noudattamista valvovien virkamiesten on ilmoitettava kaikista FISA-lain 702 §:n kohdentamis-, minimointi- ja kyselymenettelyjen rikkomisista oikeusministeriölle ja ODNIlle, jotka puolestaan ilmoittavat niistä FISC-tuomioistuimelle. Lisäksi oikeusministeriö ja ODNI toimittavat FISC-tuomioistuimelle puolivuosittaiset yhteistä valvontaa koskevat arviointiraportit, joissa yksilöidään kohdentamismenettelyjen noudattamisen suuntaukset, annetaan tilastotietoja, kuvataan säännösten rikkomisten luokat, esitetään yksityiskohtaisesti, miksi tietyt kohdentamissäännösten rikkomiset ovat tapahtuneet, ja esitellään toimenpiteet, joita tiedusteluelimet ovat toteuttaneet välttääkseen rikkomisen toistumisen ([343]).

(174) Tarvittaessa (esimerkiksi jos havaitaan, että kohdentamismenettelyjä on rikottu) tuomioistuin voi määrätä asianomaisen tiedusteluelimen ryhtymään korjaaviin toimiin ([344]). Nämä korjaavat toimet voivat vaihdella yksittäisistä toimenpiteistä rakenteellisiin toimenpiteisiin, esimerkiksi tiedonhankinnan lopettamisesta ja laittomasti hankittujen tietojen poistamisesta keruumenettelyn muuttamiseen, myös henkilöstön ohjeistuksen ja koulutuksen osalta ([345]). Lisäksi FISC-tuomioistuin käsittelee vaatimustenvastaisuustapauksia 702 §:n mukaisia sertifiointeja

([338]) 50 U.S.C. 1873 §:n b momentti. Lisäksi 402 §:n mukaan ”kansallisen tiedusteluviraston johtaja toteuttaa oikeusministeriä kuultuaan ulkomaantiedustelun valvonnasta vastaavan tuomioistuimen tai ulkomaantiedustelun valvonnan muutoksenhakutuomioistuimen antaman sellaisen päätöksen, määräyksen tai lausunnon turvallisuusluokituksen poistamista koskevan tarkastelun (601 §:n e momentin mukaisesti), johon sisältyy jonkin lain säännöksen merkittävä tulkinta, mukaan lukien uusi tai merkittävä tulkinta käsitteestä ”erityinen valintakriteeri”, ja kyseisen tarkastelun mukaisesti saattaa julkisesti saataville mahdollisimman suuressa määrin kyseisen päätöksen, määräyksen tai lausunnon”.

([339]) 50 U.S.C. 1873 §:n b momentin 7 kohta ja 1874 §.

([340]) https://www.dni.gov/index.php/ic-legal-reference-book/the-principles-of-intelligence-transparency-for-the-ic

([341]) Ks. IC on the Record, saatavilla osoitteessa https://icontherecord.tumblr.com/

([342]) FISC-tuomioistuin on todennut aiemmin, että ”tuomioistuimelle on ilmeistä, että täytäntöönpanosta vastaavat virastot sekä [ODNI] ja [oikeusministeriön kansallisesta turvallisuudesta vastaava jaosto] osoittavat huomattavia resursseja 702 §:n mukaisten vaatimusten noudattamista ja valvontaa koskeviin velvollisuuksiinsa. Vaatimustenvastaisuudet havaitaan pääsääntöisesti viipymättä ja asianmukaisia korjaavia toimia toteutetaan; toimiin kuuluu sellaisten tietojen poistaminen, jotka on saatu epäasianmukaisesti tai joihin sovelletaan muuten sovellettavien menettelyjen mukaisia hävittämisvaatimuksia.” FISA Court, Memorandum Opinion and Order (2014) [lainaus muokattu] (saatavilla osoitteessa https://www.dni.gov/files/documents/0928/FISC%20Memorandum%20Opinion%20and%20Order%2026%20August%202014.pdf).

([343]) Ks. esimerkiksi oikeusministeriön/ODNIn 702 §:ää koskeva vaatimustenmukaisuusraportti FISC-tuomioistuimelle ajanjaksolta kesäkuu 2018 – marraskuu 2018 (DOJ/ODNI FISA 702 Compliance Report to FISC for June 2018 – Nov 2018), s. 21–65.

([344]) 50 U.S.C. 1803 §:n h momentti. Ks. myös PCLOB, 702 §:ää koskeva raportti (Section 702 Report), s. 76. Ks. myös FISC Memorandum Opinion and Order, 3.10.2011, esimerkkinä puutteita koskevasta määräyksestä, jossa hallitus määrättiin korjaamaan havaitut puutteet 30 päivän kuluessa. Saatavilla osoitteessa https://www.dni.gov/files/documents/0716/October-2011-Bates-Opinion-and%20Order-20140716.pdf. Ks. Waltonin kirje, 4 §, s. 10 ja 11. Ks. myös FISC-tuomioistuimen lausunto, 18.10.2018 (FISC Opinion), saatavilla osoitteessa https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_FISC_Opin_18Oct18.pdf, sellaisena kuin ulkomaantiedustelun valvonnan muutoksenhakutuomioistuin on sen vahvistanut 12.7.2019 antamassaan lausunnossa, saatavilla osoitteessa https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_FISCR_Opinion_12 Jul 19.pdf, jossa FISC-tuomioistuin muun muassa määräsi hallituksen noudattamaan tiettyjä FISC-tuomioistuinta koskevia ilmoitus-, dokumentointi- ja raportointivaatimuksia.

([345]) Ks. esimerkiksi FISC, Memorandum Opinion and Order, s. 76 (6.12.2019) (julkaistavaksi 4.9.2020), jossa FISC-tuomioistuin määräsi hallituksen toimittamaan 28.2.2020 mennessä kirjallisen raportin toimista, joita se oli toteuttanut parantaakseen menettelyjä FISA-lain 702 §:n tietoihin perustuvien, säännösrikkomusten takia poisvedettävien raporttien tunnistamiseksi ja poistamiseksi, sekä muista seikoista. Ks. myös liite VII.

koskevassa vuotuisessa tarkastelussaan määrittääkseen, ovatko toimitetut sertifioinnit FISA-lain vaatimusten mukaisia. Vastaavasti, jos FISC-tuomioistuin katsoo, että hallituksen antamat sertifioinnit eivät olleet riittäviä, esimerkiksi erityisten säännösten rikkomisen vuoksi, se voi antaa ns. puutteita koskevan määräyksen (deficiency order), jossa hallitusta vaaditaan korjaamaan rikkominen 30 päivän kuluessa tai lopettamaan 702 §:n mukainen sertifiointi tai olemaan panematta sitä täytäntöön. Lopuksi FISC-tuomioistuin arvioi rikkomistapauksissa havaitsemiaan suuntauksia ja saattaa edellyttää niihin puuttumiseksi menettelyjen muuttamista tai lisävalvontaa ja -raportointia ([346]).

3.2.3 *Oikeussuojakeinot*

(175) Kuten tässä kohdassa tarkemmin kerrotaan, unionin rekisteröidyillä on Yhdysvalloissa useita keinoja nostaa kanne riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, jolla on valtuudet antaa sitovia päätöksiä. Yhdessä nämä keinot antavat yksilölle mahdollisuuden tutustua omiin henkilötietoihinsa, saattaa tarkasteltavaksi sen, onko hallituksen pääsy hänen tietoihinsa lainmukaista, ja, jos rikkominen todetaan, saada se korjattua, myös oikaisemalla tai poistamalla yksilön henkilötiedot.

(176) Ensinnäkin toimeenpanoasetuksen 14086 nojalla on perustettu erityinen oikeussuojamekanismi, jota täydennetään tietosuojaa käsittelevän muutoksenhakutuomioistuimen perustamisesta annetulla AG-asetuksella, jotta voidaan käsitellä ja ratkaista henkilöiden tekemät valitukset, jotka koskevat Yhdysvaltojen signaalitiedustelutoimintaa. Jokaisella EU:ssa olevalla henkilöllä on oikeus tehdä oikeussuojamekanismin kautta valitus signaalitiedustelutoimintaa koskevan Yhdysvaltojen lainsäädännön (esimerkiksi EO 14086, FISA-lain 702 §, EO 12333) väitetystä rikkomisesta, joka vaikuttaa kielteisesti henkilön yksityisyyteen ja kansalaisvapauksiin liittyviin etuihin ([347]). Tämä oikeussuojamekanismi on sellaisista valtioista tai alueellisista taloudellisen yhdentymisen järjestöistä peräisin olevien henkilöiden käytettävissä, jotka Yhdysvaltojen oikeusministeri on nimennyt ”vaatimukset täyttäviksi valtioiksi” ([348]). Yhdysvaltojen oikeusministeri nimesi 30. kesäkuuta 2023 Euroopan unionin ja kolme Euroopan vapaakauppaliiton maata, jotka yhdessä muodostavat Euroopan talousalueen, EO 14086:n 3 §:n f momentin nojalla ”vaatimukset täyttäväksi valtioksi” ([349]). Tämä nimeäminen ei vaikuta Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohdan soveltamiseen.

(177) Euroopan unionin rekisteröidyn, joka haluaa tehdä tällaisen valituksen, on toimitettava se EU:n jäsenvaltion valvontaviranomaiselle, jolla on toimivalta valvoa viranomaisten suorittamaa henkilötietojen käsittelyä (tietosuojaviranomaiselle) ([350]). Näin varmistetaan, että oikeussuojamekanismi on helposti käytettävissä, kun henkilöille annetaan mahdollisuus ottaa yhteyttä ”kodin lähellä” olevaan viranomaiseen ja asioida sen kanssa omalla kielellään. Kun johdanto-osan 178 kappaleessa tarkoitetut valituksen tekemisen edellytykset on tarkastettu, toimivaltainen tietosuojaviranomainen kanavoi valituksen Euroopan tietosuojaneuvoston sihteeristön kautta oikeussuojamekanismiin.

(178) Valituksen tekemiselle oikeussuojamekanismin kautta on asetettu vain vähän edellytyksiä, sillä henkilöiden ei tarvitse osoittaa, että heidän tietoihinsa on tosiasiallisesti kohdistettu Yhdysvaltojen signaalitiedustelutoimintaa ([351]). Jotta oikeussuojamekanismissa voidaan aloittaa tarkastelu, on kuitenkin annettava tietyt perustiedot, jotka koskevat esimerkiksi henkilötietoja, joiden voidaan kohtuudella olettaa tulleen siirretyiksi Yhdysvaltoihin, sekä keinoja, joilla tietojen siirron uskotaan tapahtuneen, niitä Yhdysvaltojen hallituksen yksiköitä, joiden uskotaan osallistuvan väitettyyn rikkomiseen (jos ne ovat on tiedossa), perusteita, joiden nojalla väitetään, että Yhdysvaltojen lainsäädäntöä on rikottu (vaikka tämäkään ei edellytä sen osoittamista, että Yhdysvaltojen tiedusteluviranomaiset olisivat tosiasiallisesti keränneet henkilötietoja), ja haetun oikaisutoimen luonnetta.

([346]) Ks. liite VII.

([347]) Ks. EO 14086 4 §:n k momentin iv kohta, jossa säädetään, että valituksen tekijä voi tehdä valituksen oikeussuojamekanismiin vain omasta puolestaan (ei siis hallituksen, valtiosta riippumattoman tai hallitustenvälisen järjestön edustajana). Käsite ”vaikuttaa haitallisesti” ei edellytä, että valituksen tekijä täyttää tietyn kynnysvaatimuksen voidakseen käyttää oikeussuojamekanismia (ks. johdanto-osan 178 kappale). Sen sijaan siinä selvennetään, että ODNI CLPO:lla ja DPRC:llä on valtuudet korjata signaalitiedustelutoimintaa koskevan Yhdysvaltojen lainsäädännön rikkomiset, jotka vaikuttavat haitallisesti valituksen tekijän yksityisyyteen ja kansalaisvapauksiin. Sitä vastoin sovellettavan Yhdysvaltojen lainsäädännön sellaisten vaatimusten rikkominen, joiden tarkoituksena ei ole yksilöiden suojelu (esim. talousarviovaatimukset), jäisi ODNI CLPO:n ja DPRC:n toimivallan ulkopuolelle.

([348]) EO 14086 3 §:n f momentti.

([349]) https://www.justice.gov/opcl/executive-order-14086.

([350]) EO 14086 4 §:n d momentin v kohta.

([351]) Ks. EO 14086 4 §:n k momentin i–iv kohta.

(179) Tähän oikeussuojamekanismiin toimitettujen valitusten alustavan tutkinnan suorittaa ODNI CLPO, jonka nykyistä lakisääteistä asemaa ja toimivaltaa on laajennettu koskemaan toimeenpanoasetuksen 14086 nojalla toteutettuja erityisiä toimia ([352]). Tiedusteluyhteisössä CLPO on muun muassa vastuussa sen varmistamisesta, että kansalaisvapauksien ja yksityisyyden suojelu sisällytetään asianmukaisesti ODNIn ja tiedusteluelinten toimintalinjoihin ja menettelyihin, sen valvomisesta, että ODNI noudattaa sovellettavia kansalaisvapauksia ja yksityisyyttä koskevia vaatimuksia, ja yksityisyyden suojaa koskevien vaikutustenarviointien tekemisestä ([353]). Ainoastaan kansallisen tiedusteluviraston johtaja voi erottaa ODNI CLPO:n syystä eli virheen, väärinkäytöksen, tietoturvaloukkauksen, velvollisuuksien laiminlyönnin tai toimintakyvyttömyyden vuoksi ([354]).

(180) ODNI CLPO:lla on tarkastelua tehdessään käytettävissään tiedot arvioinnin laatimista varten, ja hän voi tukeutua eri tiedusteluelimissä toimivien yksityisyyteen ja kansalaisvapauksiin liittyvistä asioista vastaavien virkamiesten apuun, jota näillä on velvollisuus antaa ([355]). Tiedusteluelimet eivät saa estää ODNI CLPO:ta tekemästä tarkasteluja tai vaikuttaa niihin epäasianmukaisesti. Tämä koskee myös kansallisen tiedusteluviraston johtajaa, joka ei saa puuttua tarkasteluun ([356]). Tarkastellessaan valitusta ODNI CLPO:n on sovellettava lainsäädäntöä ”puolueettomasti” ottaen huomioon sekä kansalliset turvallisuusedut signaalitiedustelutoiminnassa että yksityisyyden suojan ([357]).

(181) ODNI CLPO määrittää tarkastelun osana, onko sovellettavaa Yhdysvaltojen lainsäädäntöä rikottu, ja jos näin on, päättää asianmukaisista korjaustoimista ([358]). Tällä tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla korjataan havaittu rikkominen kokonaisuudessaan, kuten tietojen laittoman hankinnan lopettaminen, laittomasti kerättyjen tietojen poistaminen, laillisesti kerättyjä tietoja koskevien mutta epäasianmukaisesti tehtyjen kyselyjen tulosten poistaminen, laillisesti kerättyjen tietojen käyttöoikeuden rajaaminen asianmukaisesti koulutettuun henkilöstöön tai ilman laillista lupaa hankittuja tai laittomasti levitettyjä tietoja sisältävien tiedusteluraporttien peruuttaminen ([359]). ODNI CLPO:n päätökset yksittäisistä valituksista (sekä korjaustoimista) sitovat asianomaisia tiedusteluelimiä ([360]).

(182) ODNI CLPO:n on säilytettävä tekemäänsä tarkastelua koskevat asiakirjat ja esitettävä turvallisuusluokiteltu päätös, jossa selitetään ODNI CLPO:n tekemien tosiseikkoja koskevien havaintojen perusteet ja määritetään, onko tarkastelun kohteena ollut rikkominen tapahtunut ja mikä on asianmukainen korjaustoimi ([361]). Jos ODNI CLPO:n tarkastelussa paljastuu jonkin FISC-tuomioistuimen valvonnan alaisen viranomaisen tekemä rikkominen, CLPO:n on lisäksi toimitettava turvallisuusluokiteltu raportti kansallisesta turvallisuudesta vastaavalle apulaisoikeusministerille, joka puolestaan on velvollinen ilmoittamaan säännösten noudattamatta jättämisestä FISC-tuomioistuimelle, joka voi toteuttaa lisätoimenpiteitä (johdanto-osan 173 ja 174 kappaleessa kuvatun menettelyn mukaisesti) ([362]).

(183) Kun tarkastelu on saatu päätökseen, ODNI CLPO ilmoittaa valituksen tekijälle kansallisen viranomaisen välityksellä, että ”tarkastelussa ei havaittu soveltamisalaan kuuluvia rikkomisia” tai että ”ODNI CLPO on antanut päätöksen, jossa vaaditaan asianmukaista korjausta” ([363]). Näin voidaan suojata kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi toteutettujen toimien luottamuksellisuutta samalla, kun henkilöille annetaan päätös, jossa vahvistetaan, että heidän valituksensa on tutkittu ja käsitelty asianmukaisesti. Henkilö voi lisäksi riitauttaa tämän päätöksen. Tätä varten hänelle ilmoitetaan mahdollisuudesta hakea muutosta DPRC-tuomioistuimessa CLPO:n päätösten uudelleentarkastelua varten (ks. johdanto-osan 184 kappale ja sitä seuraavat kappaleet). Lisäksi hänelle ilmoitetaan, että jos asiasta nostetaan kanne tuomioistuimessa, valitaan erityinen asianajaja, joka ajaa valituksen esittäjän etua ([364]).

([352]) EO 14086 3 §: c momentin iv kohta. Ks. myös National Security Act 1947, 50 U.S.C. 403-3d §:n 103 momentin D kohta CLPO:n asemasta ODNIssa.
([353]) 50 U.S.C 3029 §:n b momentti.
([354]) EO 14086 3 §: c momentin iv kohta.
([355]) EO 14086 3 §:n c momentin iii kohta.
([356]) EO 14086 3 §: c momentin iv kohta.
([357]) EO 14086 3 §:n c momentin i kohdan B alakohdan i ja iii alakohta.
([358]) EO 14086 3 §:n c momentin i kohta.
([359]) EO 14086 4 §:n a momentti.
([360]) EO 14086 3 §:n c ja d momentti.
([361]) EO 14086 3 §:n c momentin i kohdan F ja G alakohta.
([362]) Ks. myös EO 14086 3§:n c momentin i kohdan D alakohta.
([363]) EO 14086 3 §:n c momentin i kohdan E alakohdan 1 alakohta.
([364]) EO 14086 3 §:n c momentin i kohdan E alakohdan 2 ja 3 alakohta.

(184) Jokainen valituksen tekijä ja jokainen tiedusteluyhteisön toimija voi hakea ODNI CLPO:n päätöksen uudelleentarkastelua tietosuojaa käsittelevässä muutoksenhakutuomioistuimessa (DPRC). Tällaiset uudelleentarkastelua koskevat hakemukset on toimitettava 60 päivän kuluessa siitä, kun ODNI CLPO:lta on saatu ilmoitus siitä, että ODNI CLPO:n tarkastelu on valmis. Hakemuksessa on esitettävä kaikki tiedot, jotka henkilö haluaa toimittaa DPRC-tuomioistuimelle (esimerkiksi oikeudellisia seikkoja koskevat perustelut tai tiedot lainsäädännön soveltamisesta asian tosiseikkoihin) ([365]). Unionin rekisteröidyt voivat edelleen jättää hakemuksensa toimivaltaiselle tietosuojaviranomaiselle (ks. johdanto-osan 177 kappale).

(185) DPRC on riippumaton tuomioistuin, jonka oikeusministeri on perustanut toimeenpanoasetuksella 14086 ([366]). Siihen kuuluu vähintään kuusi tuomaria, jotka oikeusministeri nimittää kuultuaan PCLOB:tä, kauppaministeriä ja kansallisen tiedusteluviraston johtajaa, neljän vuoden toimikaudeksi, joka voidaan uusia ([367]). Oikeusministeri ottaa tuomareiden nimittämisessä huomioon perusteet, joita toimeenpanovalta käyttää arvioidessaan liittovaltion oikeuslaitokseen ehdolla olevia henkilöitä, aiempaa tuomioistuinkokemusta korostaen ([368]). Tuomarien on lisäksi oltava oikeusalan ammattilaisia (eli asianajajayhdistyksen päteviä aktiivisia jäseniä, joilla on asianmukainen lupa juristin ammatin harjoittamiseen), ja heillä on oltava asianmukaista kokemusta yksityisyyttä ja kansallista turvallisuutta koskevasta lainsäädännöstä. Oikeusministerin on pyrittävä varmistamaan, että aina vähintään puolella tuomareista on aiempaa tuomioistuinkokemusta ja että kaikista tuomareista on tehty turvallisuusselvitys, jotta he voivat saada pääsyn kansallista turvallisuutta koskeviin turvallisuusluokiteltuihin tietoihin ([369]).

(186) DPRC-tuomioistuimeen voidaan nimittää ainoastaan henkilöitä, jotka täyttävät johdanto-osan 185 kappaleessa mainitut pätevyysvaatimukset ja jotka eivät ole toimeenpanovallan työntekijöitä nimittämishetkellä tai olleet sitä kahtena edeltävänä vuotena. Vastaavasti tuomareilla ei saa DPCR-tuomioistuimen toimikautensa aikana olla muita virkatehtäviä eivätkä he saa toimia Yhdysvaltojen hallinnossa (muutoin kuin DPRC-tuomioistuimen tuomareina) ([370]).

(187) Tuomioistuinmenettelyn riippumattomuus saavutetaan useilla takeilla. Varsinkaan toimeenpanovalta (oikeusministeri ja tiedusteluelimet) ei saa puuttua DPRC-tuomioistuimen tarkasteluun tai vaikuttaa siihen epäasianmukaisesti ([371]). DPRC-tuomioistuimen on itse ratkaistava asiat puolueettomasti ([372]), ja se toimii oman (äänten enemmistöllä hyväksytyn) työjärjestyksensä mukaisesti. Lisäksi ainoastaan oikeusministeri voi erottaa DPRC-tuomioistuimen tuomareita ja ainoastaan syystä (eli virheen, väärinkäytöksen, tietoturvaloukkauksen, velvollisuuksien laiminlyönnin tai toimintakyvyttömyyden vuoksi) otettuaan asianmukaisesti huomioon liittovaltion tuomareihin sovellettavat vaatimukset, jotka on vahvistettu oikeudellista menettelyä ja esteellisyyttä koskevissa säännöissä ([373]).

([365]) AG-asetuksen 201.6 §:n a ja b momentti.

([366]) 3 §:n d momentin i kohta ja AG-asetus. Yhdysvaltojen korkein oikeus (Supreme Court of the United States) on hyväksynyt, että oikeusministeri voi perustaa riippumattomia elimiä, joilla on päätösvaltaa käsitellä myös yksittäisiä asioita, ks. erityisesti United States ex rel. Accardi v. Shaughnessy, 347 U.S. 260 (1954) ja United States v. Nixon, 418 U.S. 683, 695 (1974). EO 14086:n eri vaatimusten, kuten DPRC:n tuomareiden nimittämistä ja erottamista koskevien kriteerien ja menettelyn, noudattamista valvoo erityisesti oikeusministeriön ylitarkastaja (ks. myös johdanto-osan 109 kappale, joka koskee valvontaviranomaisten lakisääteistä valtaa).

([367]) EO 14086 3 §:n d momentin i kohdan A alakohta ja AG-asetuksen 201.3 §:n a momentti.

([368]) AG-asetuksen 201.3 §:n b momentti.

([369]) EO 14086 3§:n d momentin i kohdan B alakohta.

([370]) EO 14086 3 §:n d momentin i kohdan A alakohta ja AG-asetuksen 201.3 §:n a ja c momentti. DPRC-tuomioistuimeen nimitetyt henkilöt voivat osallistua tuomioistuimen ulkopuoliseen toimintaan, mukaan lukien liiketoiminta, rahoitustoiminta, voittoa tavoittelematon varainhankinta, luottamustoimet ja juristin ammatin harjoittaminen, jos tällainen toiminta ei haittaa heidän tehtäviensä puolueetonta hoitamista eikä DPRC-tuomioistuimen tehokkuutta tai riippumattomuutta (AG-asetuksen 201.7 §:n c momentti).

([371]) EO 14086 3 §:n d momentin iii ja iv kohta ja AG-asetuksen 201.7 §:n d momentti.

([372]) EO 14086 3 §:n d momentin i kohdan D alakohta ja AG-asetuksen 201.9 §.

([373]) EO 14086 3 §:n d momentin iv kohta ja AG-asetuksen 201.7 §:n d momentti. Ks. myös Bumap v. Yhdysvallat, 252 U.S. 512, 515 (1920), jossa vahvistettiin Yhdysvaltojen oikeusjärjestyksessä pitkään voimassa ollut periaate, jonka mukaan erottamisvalta on seurausta nimittämisvallasta (kuten myös oikeusministeriön oikeudellisen neuvonantajan toimisto (Office of Legal Counsel of the DoJ) totesi lausunnossa The Constitutional Separation of Powers Between the President and Congress, 20 Op. O.L.C. 124, 166 (1996))

(188) DPRC-tuomioistuimelle tehdyt hakemukset käsitellään kolmen tuomarin kokoonpanossa, johon kuuluu puheenjohtajana toimiva tuomari, jonka on toimittava Yhdysvaltojen tuomareita koskevien käytännesääntöjen mukaisesti ([374]). Kutakin kokoonpanoa avustaa erityisasiamies (Special Advocate) ([375]), jolla on pääsy kaikkiin tapausta koskeviin tietoihin, myös turvallisuusluokiteltuihin tietoihin ([376]). Erityisasiamiehen tehtävänä on varmistaa, että valituksen esittäjän edut ovat edustettuina ja että DPRC-tuomioistuimen tuomarikokoonpano on hyvin perillä kaikista merkityksellisistä oikeudellisista ja tosiseikoista ([377]). Erityisasiamies voi lisäksi pyytää kirjallisilla kysymyksillä valituksen esittäjältä tietoja muodostaakseen kantansa yksityishenkilön DPRC-tuomioistuimelle esittämästä uudelleentarkastelua koskevasta hakemuksesta ([378]).

(189) DPRC tarkastelee ODNI CLPO:n tekemiä päätöksiä (päätökset siitä, onko sovellettavaa Yhdysvaltojen lainsäädäntöä rikottu, ja päätökset asianmukaisesta korjauksesta) vähintään ODNI CLPO:n tutkimuksen asiakirjojen sekä valituksen esittäjän, erityisasiamiehen tai tiedusteluelimen toimittamien tietojen ja huomautusten perusteella ([379]). DPRC-tuomioistuimen tuomarikokoonpanolla on pääsy kaikkiin tarkastelun suorittamiseksi tarvittaviin tietoihin, jotka se voi saada ODNI CLPO:lta (kokoonpano voi esimerkiksi pyytää CLPO:ta täydentämään tietoja lisätiedoilla tai tosiasiallisilla havainnoilla, jos se on tarpeen tarkastelun suorittamiseksi) ([380]).

(190) Tarkastelunsa päätteeksi DPRC-tuomioistuin voi 1) päättää, ettei ole näyttöä siitä, että valituksen tekijän henkilötietoihin olisi kohdistettu signaalitiedustelutoimintaa, 2) päättää, että ODNI CLPO:n päätökset olivat oikeudellisesti asianmukaisia ja että niiden tueksi on esitetty riittävä näyttö, tai 3) jos DPRC-tuomioistuin on eri mieltä ODNI CLPO:n päätöksistä (jotka koskevat sitä, onko sovellettavaa Yhdysvaltojen lainsäädäntöä rikottu, tai sitä, mikä on asianmukainen korjaus), antaa omat päätöksensä ([381]).

([374]) EO 14086 3 §:n d momentin i kohdan B alakohta ja AG-asetuksen 201.7 §:n a–c momentti. Oikeusministeriön yksityisyyden ja kansalaisvapauksien suojasta vastaava toimisto (OPCL), joka tarjoaa hallinnollista tukea DPRC-tuomioistuimelle ja erityisasiamiehille (ks. AG-asetuksen 201.5 §), valitsee kolmihenkisen kokoonpanon rotaatioperiaatteella sen varmistamiseksi, että kussakin kokoonpanossa on vähintään yksi tuomari, jolla on aiempaa tuomioistuinkokemusta (jos yhdelläkään kokoonpanon tuomareista ei ole tällaista kokemusta, puheenjohtajana toimii OPCL:n ensimmäiseksi valitsema tuomari).

([375]) AG-asetuksen 201.4 §. Oikeusministeri nimittää vähintään kaksi erityisasiamiestä kahden vuoden toimikaudeksi, joka voidaan uusia, kuultuaan kauppaministeriä, kansallisen tiedusteluviraston johtajaa ja PCLOB:tä. Erityisasiamiehillä on oltava asianmukaista kokemusta yksityisyyttä ja kansallista turvallisuutta koskevasta lainsäädännöstä. Heidän on oltava kokeneita asianajajia ja asianajajayhdistyksen päteviä aktiivisia jäseniä, joilla on asianmukainen lupa juristin ammatin harjoittamiseen. Lisäksi he eivät saa olla ensimmäisen nimityksensä yhteydessä työskennelleet toimeenpanovallan palveluksessa kahden edellisen vuoden aikana. Puheenjohtajana toimiva tuomari valitsee kunkin hakemuksen tarkastelua varten erityisasiamiehen avustamaan tuomarikokoonpanoa, ks. AG-asetuksen 201.8 §:n a momentti.

([376]) AG-asetuksen 201.8 §:n c momentti ja 201.11 §.

([377]) EO 14086 3 §:n d momentin i kohdan C alakohta ja AG-asetuksen 201.8 §:n e momentti. Erityisasiamies ei edusta valituksen esittäjää eikä hänellä ole tähän asianajaja-asiakassuhdetta.

([378]) Ks. AG-asetuksen 201.8 §:n d ja e momentti. OPCL tarkastelee näitä kysymyksiä ensin asianomaista tiedusteluyhteisön toimijaa kuullen, jotta turvallisuusluokitellut tai luottamukselliset tai suojatut tiedot voidaan määrittää ja poistaa ne valituksen esittäjälle toimitettavista tiedoista. Erityisasiamiehen tällaisten kysymysten perusteella saamat lisätiedot lisätään erityisasiamiehen DPRC-tuomioistuimelle toimittamiin tietoihin.

([379]) EO 14086 3 §:n d momentin i kohdan D alakohta.

([380]) EO 14086 3 §:n d momentin iii kohta ja AG-asetuksen 201.9 §:n b momentti.

([381]) EO 14086 3 §:n d momentin i kohdan E alakohta ja AG-asetuksen 201.9 §:n c–e momentti. EO 14086:n 4 §:n a momentin mukaisen 'asianmukaisen korjauksen' määritelmän mukaan DPRC-tuomioistuimen on otettava huomioon "tavat, joilla todetun kaltaiseen rikkomiseen on tavallisesti puututtu", kun se päättää rikkomisen johdosta toteutettavasta korjaavasta toimenpiteestä, eli DPRC tarkastelee muiden tekijöiden ohella, miten vastaavat rikkomiset on aiemmin korjattu, varmistaakseen, että korjaava toimenpide on tuloksellinen ja asianmukainen.

(191) DPCR-tuomioistuin tekee kaikissa tapauksissa kirjallisen päätöksen äänten enemmistöllä. Jos tarkastelussa paljastuu sovellettavien sääntöjen rikkominen, päätöksessä täsmennetään kaikki asianmukaiset korjaukset, joihin kuuluvat laittomasti kerättyjen tietojen poistaminen, epäasianmukaisesti tehtyjen kyselyjen tulosten poistaminen, laillisesti kerättyjen tietojen saatavuuden rajaaminen asianmukaisesti koulutettuun henkilöstöön sekä ilman laillista lupaa hankittuja tai laittomasti levitettyjä tietoja sisältävien tiedusteluraporttien peruuttaminen ([382]). DPRC-tuomioistuimen päätös on sille tehdyn valituksen osalta sitova ja lopullinen ([383]). Jos tarkastelussa paljastuu jonkin FISC-tuomioistuimen valvonnan alaisen viranomaisen tekemä rikkominen, DPRC-tuomioistuimen on myös toimitettavaturvallisuusluokiteltu raportti kansallisesta turvallisuudesta vastaavalle apulaisoikeusministerille, joka on puolestaan velvollinen ilmoittamaan säännösten noudattamatta jättämisestä FISC-tuomioistuimelle, joka voi toteuttaa lisätoimenpiteitä (johdanto-osan 173 ja 174 kappaleessa kuvatun menettelyn mukaisesti) ([384]).

(192) Jokainen DPRC-tuomioistuimen päätös toimitetaan ODNI CLPO:lle ([385]). Tapauksissa, joissa DPRC:n tarkastelu on käynnistetty valituksen tekijän hakemuksesta, valituksen tekijälle ilmoitetaan kansallisen viranomaisen välityksellä, että DPRC on saattanut tarkastelunsa päätökseen ja että ”tarkastelussa ei joko havaittu soveltamisalaan kuuluvia rikkomisia tai DPRC on määrännyt ratkaisun, joka edellyttää asianmukaista korjaavia toimenpiteitä” ([386]). Oikeusministeriön yksityisyyden ja kansalaisvapauksien suojasta vastaava toimisto (OPCL) pitää kirjaa kaikista DPRC:n tarkastelemista tiedoista ja tehdyistä päätöksistä. Kirjatut päätökset asetetaan saataville ei-sitovina ennakkotapauksina tuleville DPRC-tuomioistuimille ([387]).

(193) Kauppaministeriön on myös pidettävä kirjaa jokaisesta valituksen tekijästä ([388]). Avoimuuden lisäämiseksi kauppaministeriön on vähintään joka viides vuosi otettava yhteyttä asianomaisiin tiedusteluviranomaisiin tarkistaakseen, onko DPRC:n tarkasteluun liittyvien tietojen turvaluokitus poistettu ([389]). Jos näin on, henkilölle ilmoitetaan, että kyseiset tiedot ovat saatavilla sovellettavan lainsäädännön nojalla (eli henkilö voi pyytää pääsyä tietoihin FOIA-lain nojalla, ks. johdanto-osan 199 kappale).

(194) Lisäksi tämän oikeussuojamekanismin moitteetonta toimintaa arvioidaan säännöllisesti ja riippumattomasti. Tarkemmin sanottuna toimeenpanoasetuksen 14086 mukaan PCLOB, joka on riippumaton elin, tarkastelee oikeussuojamekanismin toimintaa vuosittain (ks. johdanto-osan 110 kappale) ([390]). Osana tätä tarkastelua PCLOB muun muassa arvioi, ovatko ODNI CLPO ja DPRC-tuomioistuin käsitelleet valitukset oikea-aikaisesti, ovatko ne saaneet käyttöönsä kaikki tarvittavat tiedot, onko EO 14086 -asetuksen aineelliset suojatoimet otettu asianmukaisesti huomioon tarkastelumenettelyssä ja onko tiedusteluyhteisö noudattanut täysin ODNI CLPO:n ja DPRC:n päätöksiä. PCLOB laatii tarkastelunsa tuloksista raportin presidentille, oikeusministerille, kansallisen tiedusteluviraston johtajalle, tiedusteluelinten johtajille, ODNI CLPO:lle ja kongressin tiedusteluvaliokunnille. Raportti julkaistaan myös turvallisuusluokittelemattomana versiona. Raportti otetaan lisäksi huomioon tämän päätöksen toimivuutta koskevassa komission suorittamassa määräaikaistarkastelussa. Oikeusministerin, kansallisen tiedusteluviraston johtajan, ODNI CLPO:n ja tiedusteluelinten johtajien on toteutettava tai muutoin otettava huomioon kaikki tällaisiin raportteihin sisältyvät suositukset. Lisäksi PCLOB antaa vuosittain julkisen vahvistuksen siitä, että valitukset käsitellään oikeussuojamekanismissa EO 14086:n vaatimusten mukaisesti.

([382]) EO 14086 4 §:n a momentti.
([383]) EO 14086 3 §:n d momentin ii kohta ja AG-asetuksen 201.9 §:n g momentti. Koska DPRC:n päätös on lopullinen ja sitova, mikään muu toimeenpano- tai hallintoelin (Yhdysvaltojen presidentti mukaan luettuna) ei voi kumota DPRC:n päätöstä. Tämä on vahvistettu myös korkeimman oikeuden oikeuskäytännössä, jossa on selvennetty, että delegoimalla riippumattomalle elimelle toimeenpanoon sisältyvän yksinomaisen toimivaltansa antaa sitovia päätöksiä oikeusministeri poistaa itseltään mahdollisuuden puuttua millään tavoin kyseisen elimen päätöksiin (ks. United States ex rel. Accardi v. Shaughnessy, 347 U.S. 260 (1954)).
([384]) EO 14086 3 §:n d momentin i kohdan F alakohta ja AG-asetuksen 201.9 §:n i momentti.
([385]) AG-asetuksen 201.9 §:n h momentti.
([386]) EO 14086 3 §:n d momentin i kohdan H alakohta ja AG-asetuksen 201.9 §:n h momentti. Ilmoituksen luonteesta ks. AG-asetuksen 201.9 §:n h momentin 3 kohta.
([387]) AG-asetuksen 201.9 §:n j momentti.
([388]) EO 14086 3 §:n d momentin v kohdan A alakohta.
([389]) EO 14086 3 §:n d momentin v kohta.
([390]) EO 14086 3 §:n e momentti. Ks. myös https://documents.pclob.gov/prod/Documents/EventsAndPress/4db0a50d-cc62-4197-af2e-2687b14ed9b9/Trans-Atlantic%20Data%20Privacy%20Framework%20EO%20press%20release%20(FINAL).pdf

(195) EO 14086:n nojalla perustetun erityisen oikeussuojamekanismin lisäksi kaikki yksityishenkilöt (kansalaisuudesta tai asuinpaikasta riippumatta) voivat käyttää oikeussuojakeinoja Yhdysvaltojen yleisissä tuomioistuimissa ([391]).

(196) Erityisesti FISA-laissa ja siihen liittyvässä lainsäädännössä säädetään henkilöiden mahdollisuudesta nostaa Yhdysvaltoja vastaan siviilikanne rahamääräisen vahingonkorvauksen saamiseksi, kun heitä koskevia tietoja on käytetty tai luovutettu laittomasti ja tahallisesti ([392]), nostaa Yhdysvaltojen hallituksen virkamiehiä vastaan kanne näiden toimiessa henkilökohtaisessa ominaisuudessa rahamääräisen vahingonkorvauksen saamiseksi ([393]); sekä riitauttaa valvonnan laillisuus (ja vaatia tietojen hävittämistä) siinä tapauksessa, että Yhdysvaltojen hallitus aikoo käyttää tai luovuttaa mitä tahansa sähköisessä valvonnassa hankittuja tai siitä johdettuja tietoja kyseistä henkilöä vastaan oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä Yhdysvalloissa ([394]). Yleisemmällä tasolla on niin, että jos hallitus aikoo käyttää tiedustelutoimien aikana saatuja tietoja epäiltyä vastaan rikosasiassa, perustuslaissa ja muussa oikeudessa ([395]) asetetaan velvollisuus luovuttaa tietyt tiedot, jotta vastaaja voi riitauttaa hallituksen toteuttaman todisteiden keruun ja käytön laillisuuden.

(197) Lisäksi on olemassa useita oikeussuojakeinoja, joilla voidaan ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin hallituksen virkamiehiä vastaan, kun nämä ovat lainvastaisesti päässeet henkilötietoihin tai käyttäneet niitä laittomasti, myös väitettyihin kansalliseen turvallisuuteen liittyviin tarkoituksiin (eli Computer Fraud and Abuse Act ([396]); Electronic Communications Privacy Act ([397]); ja Right to Financial Privacy Act ([398])). Kaikki nämä lait koskevat tiettyjä tietoja, kohteita ja/tai pääsylajeja (esim. tietokoneen etäyhteys internetin kautta) ja tietyin edellytyksin (esim. tarkoituksellinen/tahallinen toiminta, virkatehtävien ulkopuolinen toiminta, aiheutunut vahinko).

(198) Hallintomenettelylaki (Administrative Procedure Act, APA ([399])) tarjoaa yleisemmän oikeussuojakeinon, jonka mukaan ”henkilöllä, jonka oikeuksia on loukattu viraston toiminnan seurauksena tai johon viraston toiminta vaikuttaa haitallisesti tai jonka etua on loukattu” on oikeus hakea muutosta tuomioistuimesta ([400]). Tähän sisältyy mahdollisuus pyytää tuomioistuinta ”toteamaan lainvastaiseksi ja kumoamaan viraston sellaiset toimet, havainnot ja päätelmät, joiden katsotaan olevan […] mielivaltaisia, epämääräisiä, harkintavallan väärinkäyttöä tai muuten lainvastaisia” ([401]). Esimerkiksi liittovaltion muutoksenhakutuomioistuin antoi vuonna 2015 APA-lakia koskevassa asiassa päätöksen ([402]), jonka mukaan Yhdysvaltojen hallituksen suorittama puhelujen metatietojen joukkokeruu ei ollut FISA-lain 501 §:n nojalla luvallista.

([391]) Näiden keinojen saatavuus edellyttää ”kanneoikeuden” osoittamista. Tämä normi, jota sovelletaan kaikkiin henkilöihin kansalaisuudesta riippumatta, on peräisin Yhdysvaltojen perustuslain III artiklan riitaisuusvaatimuksesta (’case or controversy’ requirement). Korkeimman oikeuden mukaan tämä edellyttää, että 1) henkilölle on aiheutunut todellista vahinkoa (eli hänen oikeudellisesti suojattuja etujaan on loukattu tavalla, joka on yhtäältä konkreettinen ja erottuva ja toisaalta tosiasiallinen tai välittömästi uhkaava), 2) vahingon ja tuomioistuimessa riitautetun toiminnan välillä on syy-yhteys ja 3) on todennäköistä pikemminkin kuin mahdollista, että tuomioistuimen myönteinen päätös korvaisi haitan (ks. Lujan v. Defenders of Wildlife, 504 U.S. 555 (1992)).

([392]) 18 U.S.C. 2712 §.

([393]) 50 U.S.C. 1810 §.

([394]) 50 U.S.C. 1806 §.

([395]) Ks. Brady v. Maryland, 373 U.S. 83 (1963), ja Jencks Act, 18 U.S.C. 3500 §.

([396]) 18 U.S.C. 1030 §.

([397]) 18 U.S.C. 2701–2712 §.

([398]) 12 U.S.C. 3417 §.

([399]) 5 U.S.C. 702 §.

([400]) Yleensä vain ”lopullinen” viraston toimi – pikemmin kuin ”väliaikainen, menettelyllinen tai välillinen” viraston toimi – kuuluu tuomioistuinvalvonnan piiriin. Ks. 5 U.S.C. 704 §.

([401]) 5 U.S.C. 706 §:n 2 momentin A kohta.

([402]) ACLU v. Clapper, 785 F.3d 787 (2d Cir. 2015); näissä asioissa riitautettu puhelinliikennedatan valikoimattoman keräämisen ohjelma lakkautettiin USA FREEDOM Act -lailla vuonna 2015.

(199) Johdanto-osan 176–198 kappaleessa mainittujen oikeussuojakeinojen lisäksi jokaisella henkilöllä on oikeus pyytää käyttöönsä liittovaltion virastoissa olevia asiakirjoja FOIA-lain nojalla, myös silloin, kun niihin sisältyy kyseisen henkilön henkilötietoja ([403]). Tällaisen tietoihin pääsyn saaminen voi helpottaa menettelyn käynnistämistä yleisissä tuomioistuimissa, myös kanneoikeuden osoittamisen tueksi. Virastot voivat pidättäytyä antamasta tietoja, jotka kuuluvat tiettyjen luetteloitujen poikkeusten piiriin, mihin kuuluu muun muassa pääsy turvallisuusluokiteltuihin kansallista turvallisuutta koskeviin tietoihin ja lainvalvontaan kuuluvaa tutkintaa koskeviin tietoihin ([404]), mutta tieto pyytäneillä, jotka eivät ole tyytyväisiä vastaukseen, on mahdollisuus riitauttaa vastaus hallinnollisessa menettelyssä ja myöhemmin tuomioistuinkäsittelyssä (liittovaltion tuomioistuimissa ([405])).

(200) Edellä esitetystä seuraa, että kun Yhdysvaltojen lainvalvontaviranomaiset ja kansallisesta turvallisuudesta vastaavat viranomaiset saavat pääsyn tämän päätöksen soveltamisalaan kuuluviin henkilötietoihin, tätä pääsyä säännellään oikeudellisella kehyksellä, jossa asetetaan edellytykset tietoihin pääsylle ja varmistetaan, että pääsy tietoihin ja tietojen myöhempi käyttö rajoittuvat siihen, mikä on tarpeen ja oikeasuhteista yleiseen etuun liittyvän tavoitteen saavuttamiseksi. Henkilöt voivat vedota näihin suojatoimiin tehokkaiden oikeussuojakeinojen nojalla.

4. **PÄÄTELMÄT**

(201) Komissio katsoo, että Yhdysvallat varmistaa – Yhdysvaltojen kauppaministeriön vahvistamien periaatteiden avulla – henkilötietojen suojan tason, joka vastaa olennaisilta osin asetuksella (EU) 2016/679 taattua tasoa, kun henkilötietoja siirretään unionista Yhdysvalloissa sijaitseville varmennetuille organisaatioille EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen mukaisesti.

(202) Lisäksi komissio katsoo, että kyseisten periaatteiden tosiasiallinen noudattaminen taataan läpinäkyvyysvelvoitteilla ja tietosuojakehyksen hallinnolla, josta huolehtii kauppaministeriö. Lisäksi Yhdysvaltain lainsäädäntöön sisältyvät valvontamekanismit ja oikeussuojakeinot kokonaisuutena mahdollistavat sen, että tietosuojasääntöjen rikkomiset voidaan tunnistaa ja niistä voidaan rankaista käytännössä, ja että ne myös tarjoavat rekisteröidylle oikeussuojakeinoja, joiden avulla rekisteröity voi saada pääsyn itseään koskeviin henkilötietoihin ja tarvittaessa oikaista tai poistaa ne.

(203) Yhdysvaltojen oikeusjärjestystä koskevien käytettävissä olevien tietojen perusteella, mukaan lukien liitteissä VI ja VII esitetyt tiedot, komissio katsoo, että Yhdysvaltojen viranomaisten yleisen edun nimissä toteuttama puuttuminen erityisesti rikoslain valvontaan ja kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä tarkoituksissa niiden yksilöiden perusoikeuksiin, joiden henkilötietoja siirretään unionista Yhdysvaltoihin EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen mukaisesti, tulee rajatuksi siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä kyseessä olevan lainmukaisen tavoitteen saavuttamiseksi, ja että tällaista puuttumista vastaan on olemassa tehokas oikeussuoja. Edellä esitetyn perusteella on näin ollen päätettävä, että Yhdysvallat takaa asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklassa, kun sitä tulkitaan ottaen huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirja, tarkoitetun riittävän suojan henkilötiedoille, jotka siirretään Euroopan unionista EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen mukaisesti varmennetuille organisaatioille.

(204) Koska toimeenpanoasetuksella 14086 käyttöön otetut rajoitukset, suojatoimet ja oikeussuojamekanismit ovat olennaisia osia Yhdysvaltojen oikeudellisessa kehyksessä, johon komission arviointi perustuu, tämän päätöksen hyväksyminen perustuu varsinkin siihen, että kaikki Yhdysvaltojen tiedusteluelimet hyväksyvät ajantasaistetut käytännöt ja menettelyt toimeenpanoasetuksen 14086 täytäntöönpanemiseksi, mikä on tapahtunut 3. heinäkuuta 2023 (ks. johdanto-osan 176 kappale), ja että unioni nimetään vaatimukset täyttäväksi organisaatioksi oikeussuojamekanismia varten, mikä on tapahtunut 30. kesäkuuta 2023 (ks. johdanto-osan 176 kappale).

([403]) 5 U.S.C. 552 §. Samanlaisia säännöksiä on olemassa osavaltiotasolla.

([404]) Jos näin on, asianomainen henkilö saa yleensä vain vakiovastauksen, jossa virasto kieltäytyy joko vahvistamasta tai kiistämästä asiakirjojen olemassaoloa. Ks. ACLU v. CIA, 710 F.3d 422 (D.C. Cir. 2014). Turvallisuusluokituksen perusteet ja kesto vahvistetaan toimeenpanoasetuksessa 13526, jossa säädetään yleissäännöksi, että turvallisuusluokituksen poistumisen tietty ajankohta tai siihen johtava tapahtuma on määriteltävä sen mukaan, miten kauan tiedot ovat kansallisen turvallisuuden kannalta arkaluonteisia, ja turvallisuusluokitus on poistettava automaattisesti kyseisenä ajankohtana (ks. EO 13526 kohta 1.5).

([405]) Tuomioistuin käsittelee asian kokonaan uudestaan päättäessään, oliko tietojen antamatta jättäminen asianmukaista, ja voi velvoittaa hallituksen antamaan tiedot (5 U.S.C. 552 §:n a momentin 4 kohdan B alakohta).

5. TÄMÄN PÄÄTÖKSEN VAIKUTUKSET JA TIETOSUOJAVIRANOMAISTEN TOIMET

(205) Jäsenvaltioiden ja niiden elinten on toteutettava tarvittavat toimenpiteet unionin toimielinten antamien säädösten noudattamiseksi, sillä niiden oletetaan olevan lainmukaisia ja aiheuttavan siten oikeusvaikutuksia siihen asti, että ne perutaan, kumotaan kumoamiskanteen johdosta tai julistetaan pätemättömiksi ennakkoratkaisupyynnön tai lainvastaisuusväitteen perusteella.

(206) Näin ollen asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklan 3 kohdan mukainen tietosuojan riittävyyttä koskeva komission päätös sitoo kaikkia elimiä jäsenvaltioissa, joille se on osoitettu, mukaan lukien niiden riippumattomat valvontaviranomaiset. Erityisesti siirtoja unionissa olevalta rekisterinpitäjältä tai henkilötietojen käsittelijältä Yhdysvalloissa sijaitseville varmennetuille organisaatioille voidaan toteuttaa ilman muuta lupaa.

(207) Olisi kuitenkin muistettava, kuten asetuksen (EU) 2016/679 58 artiklan 5 kohdassa ja unionin tuomioistuimen asiassa Schrems antamassa tuomiossa todetaan ([406]), että jos kansallinen tietosuojaviranomainen esimerkiksi valituksen käsittelyn yhteydessä asettaa kyseenalaiseksi sen, onko tietosuojan riittävyyttä koskeva komission päätös yksityisyydensuojaa ja tietosuojaa koskevan perusoikeuden mukainen, kansallisessa lainsäädännössä on säädettävä oikeussuojakeinoista, joiden avulla viranomainen voi esittää väitteensä kansallisessa tuomioistuimessa, jonka on tarvittaessa pyydettävä unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua ([407]).

6. TÄMÄN PÄÄTÖKSEN SEURANTA JA TARKASTELU

(208) Tuomioistuimen oikeuskäytännön ([408]) mukaisesti ja kuten asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklan 4 kohdassa todetaan, komission olisi tietosuojan tason riittävyyttä koskevan päätöksen hyväksymisen jälkeen jatkuvasti seurattava asiaa koskevaa kehitystä kolmannessa maassa. Näin komissio voi arvioida sitä, takaako kyseinen kolmas maa edelleen olennaisilta osin vastaavan suojan tason. Tällainen tarkastelu on joka tapauksessa tehtävä, kun komissio saa tietoja, jotka aiheuttavat perusteltuja epäilyksiä tältä osin.

(209) Komission olisi sen vuoksi seurattava jatkuvasti Yhdysvaltojen tilannetta tässä päätöksessä arvioidun henkilötietojen käsittelyä koskevan oikeudellisen kehyksen ja käytännön osalta. Prosessin helpottamiseksi Yhdysvaltojen viranomaisten olisi viipymättä ilmoitettava komissiolle Yhdysvaltojen oikeusjärjestyksen olennaisesta kehityksestä, joka vaikuttaa tämän päätöksen kohteena olevaan oikeudelliseen kehykseen, sekä tässä päätöksessä arvioitujen, henkilötietojen käsittelyyn liittyvien käytäntöjen kehityksestä Yhdysvalloissa toimivien varmennettujen organisaatioiden suorittaman henkilötietojen käsittelyn ja viranomaisten pääsyä henkilötietoihin koskevien rajoitusten ja suojatoimien osalta.

(210) Jotta komissio voisi harjoittaa tehokkaasti valvontatehtäväänsä, jäsenvaltioiden olisi lisäksi ilmoitettava komissiolle kaikista kansallisten tietosuojaviranomaisten toteuttamista asiaankuuluvista toimista, varsinkin siinä tapauksessa, että ne liittyvät unionin rekisteröityjen esittämiin kysymyksiin tai valituksiin, jotka koskevat henkilötietojen siirtoa unionista varmennetuille organisaatioille Yhdysvaltoihin. Komissiolle olisi myös ilmoitettava mahdollisista havainnoista, joiden mukaan rikosten ehkäisemisestä, tutkimisesta, paljastamisesta tai syytetoimista tai kansallisesta turvallisuudesta vastaavien Yhdysvaltojen viranomaisten, mukaan lukien valvontaelimet, toimet eivät takaa vaadittavaa suojatasoa.

([406]) Schrems, 65 kohta.

([407]) Schrems, 65 kohta. ”Tässä yhteydessä kansallisen lainsäätäjän asiana on säätää oikeussuojakeinoista, joiden avulla asianomainen kansallinen valvontaviranomainen voi esittää perusteltuina pitämänsä perusteet kansallisissa tuomioistuimissa, jotta nämä voisivat, mikäli ne kyseisen viranomaisen tavoin epäilevät komission päätöksen pätevyyttä, pyytää ennakkoratkaisua päätöksen pätevyyden tutkimiseksi.”

([408]) Schrems, 76 kohta.

(211) Asetuksen (EU) 2016/679 ([409]) 45 artiklan 3 kohdan mukaisesti komission olisi tämän päätöksen hyväksymisen jälkeen tarkasteltava säännöllisesti, ovatko Yhdysvaltojen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa takaaman tietosuojan tason riittävyyttä koskevat päätelmät edelleen tosiasiallisesti ja oikeudellisesti perusteltuja. Koska erityisesti toimeenpanoasetus 14086 ja AG-asetus edellyttävät uusien mekanismien luomista ja uusien suojatoimien täytäntöönpanoa, tätä päätöstä olisi tarkasteltava ensimmäisen kerran vuoden kuluessa sen voimaantulosta sen tarkistamiseksi, onko kaikki asiaankuuluvat osatekijät pantu kaikilta osin täytäntöön ja toimivatko ne tehokkaasti käytännössä. Tämän ensimmäisen tarkastelun jälkeen ja sen tuloksista riippuen komissio päättää tiiviissä yhteistyössä asetuksen (EU) 2016/679 93 artiklan 1 kohdalla perustetun komitean ja Euroopan tietosuojaneuvoston kanssa tulevien tarkastelujen ajankohdista ([410]).

(212) Tarkastelujen suorittamiseksi komission olisi tavattava kauppaministeriö, liittovaltion kauppakomissio ja liikenneministeriö sekä tarvittaessa muita EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen täytäntöönpanoon osallistuvia ministeriöitä ja virastoja sekä asioissa, jotka koskevat hallituksen pääsyä tietoihin, oikeusministeriön, ODNIn (mukaan lukien CLPO), tiedusteluyhteisön muiden toimijoiden, DPRC-tuomioistuimen ja erityisasiamiesten edustajia. Euroopan tietosuojaneuvoston jäsenten edustajien olisi voitava osallistua kokoukseen.

(213) Tarkastelujen olisi katettava kaikki tämän päätöksen toimintaan liittyvät näkökohdat, jotka koskevat henkilötietojen käsittelyä Yhdysvalloissa ja erityisesti kyseisten periaatteiden noudattamista ja toteutumista, kiinnittäen erityistä huomiota tietojen edelleen siirtämisen yhteydessä annettavaan suojaan, asiaa koskevan oikeuskäytännön kehitykseen, yksilön oikeuksien käytön tehokkuuteen, järjestelyn periaatteiden noudattamisen seurantaan ja täytäntöönpanoon sekä hallituksen pääsyä tietoihin koskeviin rajoituksiin ja suojatoimiin, erityisesti EO 14086:n mukaisten suojatoimien täytäntöönpanoon ja soveltamiseen, myös tiedusteluelinten kehittämien toimintaperiaatteiden ja menettelyjen kautta, EO 14086:n sekä FISA-lain 702 §:n ja EO 12333:n väliseen vuorovaikutukseen ja valvontamekanismien ja oikeussuojakeinojen toimivuuteen (mukaan lukien EO 14086:n nojalla perustetun uuden oikeussuojamekanismin toiminta). Tällaisten tarkastelujen yhteydessä kiinnitetään huomiota myös tietosuojaviranomaisten ja Yhdysvaltojen toimivaltaisten viranomaisten väliseen yhteistyöhön, mukaan lukien ohjeiden ja muiden tulkintavälineiden kehittäminen periaatteiden soveltamista ja muita kehyksen toimintaan liittyviä näkökohtia varten.

(214) Komission olisi laadittava tarkastelun perusteella julkinen kertomus, joka toimitetaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

7. TÄMÄN PÄÄTÖKSEN SOVELTAMISEN KESKEYTTÄMINEN TAI PÄÄTÖKSEN KUMOAMINEN TAI MUUTTAMINEN

(215) Jos käytettävissä olevat tiedot, erityisesti tämän päätöksen seurannasta saatavat tiedot tai Yhdysvaltojen tai jäsenvaltioiden viranomaisten toimittamat tiedot, osoittavat, että tämän päätöksen nojalla siirretyille tiedoille taattu tietosuojan taso ei mahdollisesti ole enää riittävä, komission olisi ilmoitettava viipymättä asiasta Yhdysvaltojen toimivaltaisille viranomaisille ja vaadittava asianmukaisten toimenpiteiden toteuttamista tietyn kohtuullisen ajan kuluessa.

(216) Jos Yhdysvaltojen toimivaltaiset viranomaiset eivät kyseisen määräajan päättyessä ole toteuttaneet näitä toimenpiteitä tai muutoin osoittaneet tyydyttävästi, että tämän päätöksen perustana on edelleen riittävä suojan taso, komissio aloittaa asetuksen (EU) 2016/679 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn tämän päätöksen soveltamisen keskeyttämiseksi tai päätöksen kumoamiseksi osittain tai kokonaan.

(217) Vaihtoehtoisesti komissio aloittaa kyseisen menettelyn tämän päätöksen muuttamiseksi erityisesti soveltamalla tiedonsiirtoihin lisäehtoja tai rajoittamalla tietosuojan riittävyyttä koskevan päätelmän soveltamisalan vain sellaisiin tiedonsiirtoihin, joiden osalta riittävän tietosuojan jatkuvuus on varmistettu.

([409]) Asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklan 3 kohdan mukaisesti "täytäntöönpanosäädöksessä on säädettävä […] määräaikaistarkastelusta, jossa on otettava huomioon kaikki asiaan liittyvä kehitys kyseisessä kolmannessa maassa tai kansainvälisessä järjestössä."

([410]) Asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklan 3 kohdassa säädetään, että määräaikaistarkastelu on suoritettava vähintään joka neljäs vuosi. Ks. myös Euroopan tietosuojaneuvosto: Tietosuojan riittävyyden viitearvot, WP 254 rev. 01.

(218) Komission olisi aloitettava keskeyttämis- tai kumoamismenettely erityisesti, jos

a) on viitteitä siitä, että tämän päätöksen nojalla henkilötietoja EU:sta vastaanottaneet organisaatiot eivät noudata järjestelyn periaatteita ja että toimivaltaiset valvonta- ja täytäntöönpanoelimet eivät puutu tällaiseen vaatimustenvastaisuuteen tehokkaasti;

b) on viitteitä siitä, että Yhdysvaltojen viranomaiset eivät noudata sovellettavia ehtoja ja rajoituksia, jotka koskevat Yhdysvaltojen viranomaisten pääsyä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa siirrettyihin henkilötietoihin lainvalvontaan ja kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tarkoituksia varten; tai

c) Euroopan unionin rekisteröityjen valitukset jätetään todellisuudessa käsittelemättä, myös ODNI CLPO:n ja/tai DPRC-tuomioistuimen toimesta.

(219) Komission olisi myös harkittava menettelyn aloittamista tämän päätöksen muuttamiseksi, sen soveltamisen keskeyttämiseksi tai sen kumoamiseksi, jos Yhdysvaltojen toimivaltaiset viranomaiset eivät toimita tietoja tai selvityksiä, joita tarvitaan arvioitaessa Euroopan unionista Yhdysvaltoihin siirrettyjen henkilötietojen suojan tasoa tai tämän päätöksen noudattamista. Tässä suhteessa komission olisi otettava huomioon se, missä määrin asiaa koskevia tietoja voidaan saada muista lähteistä.

(220) Asianmukaisesti perustelluissa kiireellisissä tapauksissa, esimerkiksi jos toimeenpanoasetusta 14086 tai AG-asetusta muutetaan tavalla, joka heikentää tässä päätöksessä kuvattua suojelun tasoa, tai jos Yhdysvaltojen oikeusministerin suorittama unionin nimeäminen oikeussuojamekanismia varten vaatimukset täyttäväksi organisaatioksi peruutetaan, komissio käyttää mahdollisuutta hyväksyä asetuksen (EU) 2016/679 93 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen välittömästi sovellettavia täytäntöönpanosäädöksiä tämän päätöksen soveltamisen keskeyttämiseksi tai päätöksen kumoamiseksi tai sen muuttamiseksi.

8. **LOPPUPÄÄTELMÄT**

(221) Euroopan tietosuojaneuvosto on julkaissut lausuntonsa ([411]), joka on otettu huomioon tätä päätöstä valmisteltaessa.

(222) Euroopan parlamentti on antanut päätöslauselman EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen tarjoaman suojan riittävyydestä ([412]).

(223) Tässä päätöksessä säädetyt toimenpiteet ovat direktiivin (EU) 2016/679 93 artiklan 1 kohdan nojalla perustetun komitean lausunnon mukaiset,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Yhdysvallat varmistaa asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklan tarkoituksiin sellaisten henkilötietojen riittävän suojan tason, joita siirretään unionista sellaisille Yhdysvalloissa sijaitseville organisaatioille, jotka sisältyvät Yhdysvaltojen kauppaministeriön ylläpitämään ja julkisesti saataville asettamaan tietosuojakehysluetteloon (Data Privacy Framework List) liitteessä I olevan I jakson 3 kohdan mukaisesti.

2 artikla

Aina kun jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset käyttävät asetuksen (EU) 2016/679 58 artiklan mukaisia toimivaltuuksiaan suojellakseen yksilöiden henkilötietoja tämän päätöksen 1 artiklassa tarkoitettujen tiedonsiirtojen osalta, asianomaisen jäsenvaltion on ilmoitettava siitä komissiolle viipymättä.

([411]) Lausunto 5/2023 Euroopan komission luonnoksesta täytäntöönpanopäätökseksi EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen mukaisen henkilötietojen suojan riittävästä tasosta, 28.2.2023.

([412]) Euroopan parlamentin päätöslauselma 11. toukokuuta 2023 EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen tarjoaman suojan riittävyydestä.

3 artikla

1. Komissio seuraa jatkuvasti tämän päätöksen kohteena olevan oikeudellisen kehyksen soveltamista, mukaan lukien ne edellytykset, joiden mukaisesti tietoja siirretään edelleen, yksilön oikeuksia käytetään ja Yhdysvaltojen viranomaisilla on pääsy tämän päätöksen nojalla siirrettyihin tietoihin, sen arvioimiseksi, takaako Yhdysvallat edelleen suojan riittävän tason 1 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

2. Jäsenvaltiot ja komissio ilmoittavat toisilleen tapauksista, joissa näyttää siltä, että Yhdysvaltojen elimet, joilla on lakisääteiset valtuudet toteuttaa täytäntöönpanotoimia liitteessä I vahvistettujen järjestelyn periaatteiden noudattamiseksi, eivät ota käyttöön tehokkaita havainto- ja valvontamekanismeja, joiden avulla voidaan havaita liitteessä I vahvistettujen järjestelyn periaatteiden rikkomistapaukset ja rangaista niistä käytännössä.

3. Jäsenvaltiot ja komissio ilmoittavat toisilleen mahdollisista havainnoista, joiden mukaan kansallisesta turvallisuudesta, lainvalvonnasta tai muusta yleisestä edusta vastaavat Yhdysvaltojen viranomaiset puuttuisivat henkilötietojen suojaa koskevaan oikeuteen enemmän kuin on välttämätöntä ja oikeasuhteista ja/tai tällaista oikeuteen puuttumista vastaan ei ole tehokasta oikeussuojaa.

4. Vuoden kuluttua siitä päivästä, jona tämä päätös annetaan tiedoksi jäsenvaltioille, ja sen jälkeen tiiviissä yhteistyössä asetuksen (EU) 2016/679 93 artiklan 1 kohdalla perustetun komitean ja Euroopan tietosuojaneuvoston kanssa päätetyin välein komissio arvioi 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun päätelmän kaikkien saatavilla olevien tietojen perusteella, mukaan lukien tiedot, jotka on saatu osana Yhdysvaltojen toimivaltaisten viranomaisten kanssa tehtyä tarkastelua.

5. Jos komissio saa viitteitä siitä, että tietosuojan taso ei ole enää riittävä, komissio ilmoittaa asiasta Yhdysvaltojen toimivaltaisille viranomaisille. Se päättää tarvittaessa tämän päätöksen soveltamisen keskeyttämisestä tai päätöksen muuttamisesta tai kumoamisesta tai sen soveltamisalan rajoittamisesta asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklan 5 kohdan mukaisesti. Komissio voi myös hyväksyä tällaisen päätöksen, jos Yhdysvaltain hallituksen yhteistyöhaluttomuus estää komissiota arvioimasta, takaako Yhdysvallat edelleen suojan riittävän tason.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 10 päivänä heinäkuuta 2023.

Komission puolesta
Didier REYNDERS
Komission jäsen

LIITE I

YHDYSVALTOJEN KAUPPAMINISTERIÖN HYVÄKSYMÄT EU:N JA YHDYSVALTOJEN TIETOSUOJAKEHYKSEN PERIAATTEET

I. YLEISKATSAUS

1. Yhdysvallat ja Euroopan unioni, jäljempänä 'EU', ovat molemmat sitoutuneet edistämään yksityisyyden suojaa ja oikeusvaltioperiaatetta ja tunnustavat transatlanttisten tietovirtojen merkityksen kansalaisilleen, talouksilleen ja yhteiskunnilleen. Yhdysvallat suhtautuu kuitenkin yksityisyyden suojaan eri tavalla kuin EU. Yhdysvalloissa käytetään alakohtaista lähestymistapaa, jossa yhdistyvät lainsäädäntö, sääntely ja itsesääntely. Yhdysvaltojen kauppaministeriö, jäljempänä 'ministeriö', hyväksyy tietosuojakehyksen periaatteet, jotka sisältävät myös täydentävät periaatteet, jäljempänä yhdessä 'järjestelyn periaatteet', ja periaatteiden liitteen I, jäljempänä 'liite I'. Kauppaministeriö hyväksyy periaatteet sen toimivallan nojalla, joka sille on annettu laissa kansainvälisen kaupan kasvattamista, edistämistä ja kehittämistä varten (15 U.S.C. 1512 §). Järjestelyn periaatteet on laadittu yhdessä Euroopan komission, jäljempänä 'komissio', elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien kanssa Yhdysvaltojen ja EU:n välisen kaupankäynnin helpottamiseksi. Järjestelyn periaatteet, jotka ovat keskeinen osa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä, jäljempänä 'tietosuojakehys', tarjoavat Yhdysvalloissa toimiville organisaatioille luotettavan mekanismin henkilötietojen siirtämiseksi EU:sta Yhdysvaltoihin siten, että samalla varmistetaan, että EU:n rekisteröidyt edelleenkin hyötyvät tehokkaista turvatakeista ja suojatoimista, joihin heillä EU:n lainsäädännön mukaan on oikeus silloin, kun heidän EU:n ulkopuolisiin maihin siirrettyjä henkilötietojaan käsitellään. Järjestelyn periaatteet on tarkoitettu yksinomaan sellaisten Yhdysvalloissa toimivien organisaatioiden käyttöön, jotka vastaanottavat henkilötietoja EU:sta voidakseen hyödyntää EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä ja siten tietosuojan riittävyyttä koskevaa komission päätöstä ([1]). Järjestelyn periaatteet eivät vaikuta henkilötietojen käsittelyyn EU:n jäsenvaltioissa sovellettavan asetuksen (EU) 2016/679, jäljempänä 'yleinen tietosuoja-asetus', ([2]) soveltamiseen. Järjestelyn periaatteilla ei myöskään rajoiteta yksityisyyttä koskevia velvoitteita, joita muutoin sovelletaan Yhdysvaltojen lainsäädännön mukaisesti.

2. Jotta organisaatio voi tukeutua EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen tehdessään henkilötietojen siirtoja EU:sta, sen on annettava oma varmennus kauppaministeriölle (tai ministeriön nimeämälle taholle). Vaikka organisaatiot näin ollen liittyvät tietosuojakehykseen täysin vapaaehtoisesti, järjestelyn periaatteiden noudattaminen on pakollista: organisaatioiden, jotka antavat oman varmennuksen kauppaministeriölle ja julkisesti ilmoittavat sitoutuvansa noudattamaan järjestelyn periaatteita, on noudatettava periaatteita kaikilta osin. Jotta organisaatio voi liittyä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen, sen on täytettävä seuraavat vaatimukset: a) sen on oltava liittovaltion kauppakomission, liikenneministeriön tai muun periaatteiden noudattamista valvovan lakisääteisen elimen tutkinta- ja täytäntöönpanovallan alainen *(muita yhdysvaltalaisia lakisääteisiä elimiä, jotka EU tunnustaa, voidaan lisätä myöhemmin liitteessä)*; b) sen on julkisesti sitouduttava noudattamaan järjestelyn periaatteita, c) sen on julkistettava tietosuojaperiaatteensa järjestelyn periaatteiden mukaisesti ja d) sen on pantava ne kaikilta osin täytäntöön. ([3]) Jos organisaatio rikkoo järjestelyn periaatteita, liittovaltion kauppakomissio voi kohdistaa siihen lainvalvontatoimia kauppakomissiosta annetun lain (Federal Trade Commission Act) 5 §:n nojalla (ks. 15 U.S.C. 45 §, jossa kielletään sopimattomat ja vilpilliset toimet) tai liikenneministeriö voi kohdistaa siihen lainvalvontatoimia liittovaltion kauppakomissiosta annetun lain nojalla (ks. 49 U.S.C. 41712 §, jossa kielletään liikenteenharjoittajaa tai lipunvälittäjää harjoittamasta sopimatonta tai vilpillistä menettelyä lentoliikenteessä tai lentokuljetusten myynnissä). Lainvalvontatoimiin voidaan ryhtyä myös muiden sellaisten lakien tai säädösten nojalla, joissa kielletään tuollaiset toimet.

([1]) Jos komission päätöstä, joka koskee EU:n ja Yhdysvaltojen välisen tietosuojakehyksen tarjoaman tsuojan riittävyyttä, sovelletaan myös Islantiin, Liechtensteiniin ja Norjaan, tietosuojakehys kattaa paitsi Euroopan unionin jäsenvaltiot myös nämä kolme maata. Sen vuoksi viittaukset EU:hun ja sen jäsenvaltioihin tarkoittavat myös Islantia, Liechtensteinia ja Norjaa.

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus).

([3]) EU:n ja Yhdysvaltojen välisen Privacy Shield -järjestelyn periaatteet on muutettu 'EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiksi'. (Ks. omaa varmennusta koskeva täydentävä periaate.)

3. Kauppaministeriö pitää yllä ja yleisön saatavilla virallista luetteloa, jäljempänä 'tietosuojakehyksen osallistujaluettelo', yhdysvaltalaisista organisaatioista, jotka ovat toimittaneet oman varmennuksensa kauppaministeriölle ja vahvistaneet sitoutuvansa noudattamaan järjestelyn periaatteita. Organisaatio voi hyödyntää EU:n ja Yhdysvaltojen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen etuja siitä päivästä lähtien, jona kauppaministeriö merkitsee organisaation tietosuojakehyksen osallistujaluetteloon. Kauppaministeriö poistaa organisaation tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta, jos organisaatio vetäytyy EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksestä vapaaehtoisesti tai jos se jättää toimittamatta kauppaministeriölle vuotuisen uudelleenvarmennuksensa. Organisaation on jatkettava järjestelyn periaatteiden soveltamista henkilötietoihin, jotka se on saanut EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa, ja sen on annettava kauppaministeriölle tästä sitoumus vuosittain niin kauan kuin se säilyttää kyseisiä tietoja tai annettava tiedoille "riittävä" suoja muiden hyväksyttyjen keinojen avulla (esimerkiksi käyttämällä sopimusta, joka vastaa täysin komission hyväksymissä vakiosopimuslausekkeissa olevia ehtoja). Muussa tapauksessa sen on palautettava tai hävitettävä tiedot. Kauppaministeriö poistaa tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta myös organisaatiot, jotka ovat jatkuvasti jättäneet noudattamatta järjestelyn periaatteita. Niiden on palautettava tai hävitettävä henkilötiedot, jotka ne saivat EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa. Kun organisaatio poistetaan tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta, sillä ei enää ole oikeutta hyödyntää komission tietosuojan riittävyyttä koskevaa päätöstä vastaanottaakseen henkilötietoja EU:sta.

4. Kauppaministeriö pitää yllä ja yleisön saatavilla virallista luetteloa myös sellaisista yhdysvaltalaisista organisaatioista, jotka ovat aiemmin antaneet oman varmennuksensa kauppaministeriölle mutta jotka on myöhemmin poistettu tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta. Kauppaministeriö esittää näiden organisaatioiden osalta selkeän varoitustekstin siitä, että nämä organisaatiot eivät osallistu EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen. Tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta poistaminen merkitsee, että kyseiset organisaatiot eivät voi väittää noudattavansa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita ja että niiden on vältettävä kaikkia lausuntoja tai harhaanjohtavia käytäntöjä, joista voisi saada sen käsityksen, että ne osallistuvat EU:n ja Yhdysvaltojen Tällaisilla organisaatioilla ei ole enää oikeutta hyödyntää tietosuojan riittävyyttä koskevaa Euroopan komission päätöstä, jonka nojalla nämä järjestöt voisivat vastaanottaa henkilötietoja EU:sta. Liittovaltion kauppakomissio, liikenneministeriö tai jokin muu lainvalvontaviranomainen voi kohdistaa lainvalvontatoimenpiteitä organisaatioon, joka edelleen väittää osallistuvansa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen tai antaa muita kehykseen liittyviä vääriä tietoja sen jälkeen, kun se on poistettu tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta.

5. Järjestelyn periaatteiden noudattamista voidaan rajoittaa seuraavasti: a) siinä määrin kuin on tarpeellista tuomioistuimen määräyksen noudattamiseksi tai julkisen edun, lainvalvonnan tai kansallisen turvallisuuden vaatimusten vuoksi, myös silloin, kun lain tai hallituksen antaman asetuksen seurauksena syntyy ristiriitaisia velvoitteita, b) lailla, tuomioistuimen määräyksellä tai hallituksen antamalla asetuksella, jossa annetaan nimenomainen lupa tiettyyn toimintaan, jos organisaatio voi tällaista lupaa käyttäessään osoittaa, että se poikkeaa järjestelyn periaatteista vain siinä määrin kuin on tarpeellista, jotta lupaan liittyvä ensisijainen ja perusteltu intressi voi toteutua, tai c) jos yleisessä tietosuoja-asetuksessa sallitaan poikkeus, asetuksessa asetetuin edellytyksin, ja tällaisia poikkeuksia sovelletaan vertailukelpoisissa olosuhteissa. Tässä yhteydessä Yhdysvaltojen laissa säädettyihin suojatoimiin yksityisyyden ja kansalaisvapauksien suojaamiseksi sisältyvät myös toimeenpanoasetuksessa 14086 ([4]) vaaditut suojatoimet siinä esitetyin edellytyksin (mukaan lukien sen tarpeellisuutta ja oikeasuhteisuutta koskevat vaatimukset). Organisaatioiden tulisi toimia tämän tavoitteen kanssa yhdenmukaisesti ja pyrkiä panemaan nämä periaatteet täytäntöön kaikilta osin ja läpinäkyvästi. Niiden tulisi muun muassa pyrkiä antamaan tietosuojaperiaatteissaan selvitys siitä, että periaatteista poiketaan edellä b kohdassa mainitulla perusteella. Jos organisaatiolla on järjestelyn periaatteiden ja/tai Yhdysvaltojen lainsäädännön nojalla vaihtoehtoja, joiden välillä se voi valita, organisaatioiden odotetaan samasta syystä – eli yksityisyyden suojan parantamiseksi – valitsevan mahdollisuuksien mukaan korkeatasoisemman suojan.

6. Organisaatioiden on sovellettava järjestelyn periaatteita kaikkiin EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa siirrettyihin henkilötietoihin sen jälkeen, kun organisaatiot ovat liittyneet tietosuojakehykseen. Jos organisaatio on päättänyt hyödyntää tietosuojakehyksen etuja sellaisten henkilöstötietojen osalta, jotka siirretään EU:sta käytettäväksi työsuhteiden hoitamisessa, sen on ilmoitettava tästä antaessaan oman varmennuksensa kauppaministeriölle ja noudatettava vaatimuksia, jotka on vahvistettu omaa varmennusta koskevassa täydentävässä periaatteessa.

([4]) Toimeenpanomääräys 7. lokakuuta 2022, Enhancing Safeguards for United States Signals Intelligence Activities (Yhdysvaltojen signaalitiedustelua koskevien suojatoimien tehostaminen).

7. Yhdysvaltojen lainsäädäntöä sovelletaan kysymyksiin, jotka liittyvät EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden ja järjestelyyn kuuluvien organisaatioiden tietosuojaperiaatteiden tulkintaan ja noudattamiseen. Poikkeuksena ovat organisaatiot, jotka ovat sitoutuneet yhteistyöhön EU:n tietosuojaviranomaisten kanssa. Ellei toisin mainita, sovelletaan kaikkia periaatteisiin kuuluvia asianmukaisia sääntöjä.

8. Määritelmät:

   a. ’Henkilötiedoilla’ tarkoitetaan missä tahansa muodossa rekisteröityjä tunnistetun tai tunnistettavan henkilön tietoja, joihin sovelletaan yleistä tietosuoja-asetusta ja jotka yhdysvaltalainen organisaatio on vastaanottanut EU:sta.

   b. ’Henkilötietojen käsittelyllä’ tarkoitetaan kaikenlaisia sellaisia toimintoja tai toimintojen kokonaisuuksia, joita kohdistetaan henkilötietoihin joko automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tai manuaalisesti, kuten tietojen kerääminen, tallentaminen, järjestäminen, säilyttäminen, muokkaaminen tai muuttaminen, tiedon haku, kysely, käyttö, luovuttaminen tai levittäminen sekä poistaminen tai tuhoaminen.

   c. ’Rekisterinpitäjällä’ tarkoitetaan henkilöä tai organisaatiota, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen ja keinot.

9. Järjestelyn periaatteiden ja periaatteiden liitteen I voimaantulopäivä on päivä, jona tietosuojan riittävyyttä koskeva Euroopan komission päätös tulee voimaan.

II. JÄRJESTELYN PERIAATTEET

1. ILMOITUSPERIAATE

a. Organisaation on ilmoitettava henkilöille

   i. osallistumisestaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen ja annettava heille linkki tietosuojakehyksen osallistujaluetteloon tai kyseisen luettelon verkko-osoite,

   ii. siitä, minkä tyyppisiä henkilötietoja on kerätty, sekä tarvittaessa organisaatioon kuuluvat Yhdysvalloissa toimivat yksiköt tai tytäryhtiöt, jotka niin ikään noudattavat järjestelyn periaatteita,

   iii. sitoumuksestaan soveltaa järjestelyn periaatteita kaikkiin henkilötietoihin, jotka organisaatio vastaanottaa EU:sta EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa,

   iv. tarkoitukset, joihin se kerää ja käyttää henkilötietoja,

   v. organisaation yhteystiedot ja kuinka sille voi esittää tiedusteluja tai valituksia, samoin kuin tieto kaikista asiaankuuluvista EU:ssa sijaitsevista elimistä, jotka voivat vastata tällaisiin tiedusteluihin tai valituksiin,

   vi. minkä tyyppisille kolmansille osapuolille se luovuttaa henkilötietoja ja keitä nämä kolmannet osapuolet ovat, sekä tarkoitukset, joita varten se luovuttaa tietoja niille,

   vii. heidän oikeudestaan tutustua henkilötietoihinsa,

   viii. valinnanmahdollisuuksista ja välineistä, jotka organisaatio tarjoaa henkilöille, jotta nämä voivat rajoittaa henkilötietojensa käyttöä ja julkistamista,

   ix. riippumattomasta riitojenratkaisuelimestä, joka on nimetty valitusten käsittelyä varten ja johon henkilöt voivat asianmukaisesti turvautua maksutta, ja siitä, onko kyseessä 1) tietosuojaviranomaisten perustama paneeli, 2) EU:hun sijoittautunut vaihtoehtoinen riitojenratkaisuelin vai 3) Yhdysvaltoihin sijoittautunut vaihtoehtoinen riitojenratkaisuelin,

   x. siitä, että organisaatio on liittovaltion kauppakomission, liikenneministeriön tai jonkin muun Yhdysvalloissa toimivaltaisen lakisääteisen elimen tutkinta- ja täytäntöönpanovallan alainen,

   xi. mahdollisuudesta saada asia tietyin edellytyksin sitovan välimiesmenettelyn käsiteltäväksi, ([5])

   xii. vaatimuksesta, jonka mukaan henkilötietoja on luovutettava julkisen viranomaisen esittämän lainmukaisen pyynnön nojalla muun muassa kansalliseen turvallisuuteen tai lainvalvontaan liittyvien vaatimusten täyttämiseksi, ja

   xiii. organisaation vastuusta tapauksissa, joissa tietoja on siirretty edelleen kolmansille osapuolille.

([5]) *Ks. esimerkiksi* muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen c kohta.

b. Edellä mainittu ilmoitus on annettava siten, että käytetty kieli on selkeää ja että ilmoitus on henkilön helposti havaittavissa, silloin kun henkilöä pyydetään ensimmäistä kertaa antamaan henkilötietoja organisaatiolle, tai niin pian kuin ilmoituksen antaminen on käytännössä mahdollista. Ilmoitus on annettava joka tapauksessa ennen kuin organisaatio käyttää henkilötietoja muuhun tarkoitukseen kuin siihen, jota varten henkilötiedot siirtävä organisaatio on henkilötiedot alun perin kerännyt tai jota varten se on niitä käsitellyt, tai ennen kuin organisaatio luovuttaa henkilötiedot ensimmäisen kerran kolmannelle osapuolelle.

2. **VALINTAPERIAATE**

a. Organisaation on tarjottava henkilöille mahdollisuus valita, voiko heidän henkilötietojaan i) luovuttaa kolmannelle osapuolelle tai ii) käyttää olennaisesti erilaiseen tarkoitukseen kuin siihen, johon ne oli alun perin kerätty tai johon henkilöt ovat myöhemmin antaneet suostumuksensa. Henkilöille on tarjottava valinnanvapauden käyttämistä varten mekanismeja, jotka ovat selkeitä ja henkilöiden helposti havaittavissa ja käytettävissä.

b. Edellisestä kohdasta poiketen valintamahdollisuutta ei tarvitse tarjota, kun tiedot annetaan kolmannelle osapuolelle, joka toimii kyseisen organisaation edustajana suorittaen tiettyjä tehtäviä organisaation puolesta ja sen ohjeiden mukaisesti. Organisaation on kuitenkin aina tehtävä sopimus edustajan kanssa.

c. Arkaluonteisten tietojen osalta (esimerkiksi henkilötiedot, jotka koskevat henkilön terveydentilaa, rotua tai etnistä alkuperää, poliittista kantaa, uskonnollista tai eettistä vakaumusta, kuulumista ammattiliittoon tai sukupuolielämää) henkilöiden on annettava organisaatiolle nimenomainen suostumuksensa, jos kyseisiä tietoja aiotaan i) luovuttaa kolmannelle osapuolelle tai ii) käyttää muuhun tarkoitukseen kuin siihen, johon ne oli alun perin kerätty tai johon henkilöt ovat myöhemmin antaneet suostumuksensa valintamahdollisuutta käyttäessään. Organisaation on lisäksi pidettävä arkaluonteisina kaikkia kolmannelta osapuolelta saatuja henkilötietoja, jos kyseinen kolmas osapuoli ilmoittaa tiedot arkaluonteisiksi ja käsittelee niitä sellaisina.

3. **HENKILÖTIETOJEN EDELLEEN SIIRTÄMISEEN LIITTYVÄ VASTUUVELVOLLISUUSPERIAATE**

a. Jotta organisaatio voi siirtää henkilötietoja rekisterinpitäjänä toimivalle kolmannelle osapuolelle, sen on noudatettava ilmoitus- ja valintaperiaatteita. Sopimuksessa on määrättävä, että kyseisiä tietoja voidaan käsitellä vain tiettyä rajoitettua tarkoitusta varten siten, että tarkoitus vastaa henkilön asiassa antamaa suostumusta. Sopimuksessa tietojen vastaanottajan on sitouduttava järjestämään tietosuoja, jonka taso vastaa järjestelyn periaatteita, ja ilmoittamaan organisaatiolle, jos se toteaa, ettei se enää kykene noudattamaan tätä velvoitetta. Sopimuksessa on määrättävä, että jos rekisterinpitäjänä toimiva kolmas osapuoli päätyy tällaiseen toteamukseen, se lakkaa käsittelemästä tietoja tai ryhtyy muihin kohtuullisiin ja asianmukaisiin toimiin tilanteen korjaamiseksi.

b. Jotta organisaatio voi siirtää henkilötietoja edustajana toimivalle kolmannelle osapuolelle, sen on toimittava seuraavasti: i) sen on siirrettävä henkilötietoja vain tiettyä, rajoitettua tarkoitusta varten, ii) sen on varmistettava, että edustajalla on velvollisuus järjestää vähintään samantasoinen tietosuoja kuin järjestelyn periaatteet edellyttävät, iii) sen on varmistettava kohtuullisin ja asianmukaisin toimin, että edustaja käsittelee siirrettyjä henkilötietoja tavalla, joka vastaa järjestelyn periaatteiden mukaisia organisaation velvoitteita, iv) sen on vaadittava edustajaa ilmoittamaan organisaatiolle, jos edustaja toteaa, ettei se enää kykene tarjoamaan tietosuojaa, joka vastaa järjestelyn periaatteita, v) havaitessaan luvatonta tiedonkäsittelyä, mukaan lukien iv kohdassa mainittu tilanne, sen on ryhdyttävä kohtuullisiin ja asianmukaisiin toimiin kyseisen tiedonkäsittelyn lopettamiseksi ja tilanteen korjaamiseksi ja vi) sen on pyynnöstä annettava kauppaministeriölle yhteenveto tai olennaiset osat sisältävä jäljennös yksityisyyden suojaa koskevista määräyksistä, jotka sisältyvät edustajan kanssa tehtyyn sopimukseen.

4. **TURVALLISUUSPERIAATE**

a. Organisaatioiden, jotka keräävät, säilyttävät, käyttävät tai levittävät henkilötietoja, on toteutettava kohtuullisia ja asianmukaisia toimenpiteitä, joilla henkilötietoja suojataan katoamiselta, väärinkäytöltä, luvattomalta pääsyltä, luovuttamiselta, muuttamiselta tai tuhoamiselta. Organisaation on tällöin otettava asianmukaisesti huomioon tietojenkäsittelyn riskit ja henkilötietojen luonne.

5. **TIETOJEN EHEYDEN JA KÄYTTÖTARKOITUKSEN RAJOITTAMISEN PERIAATE**

a. Järjestelyn periaatteiden mukaisesti henkilötietojen laajuus on rajoitettava tietoihin, jotka ovat merkityksellisiä tietojenkäsittelyn tarkoituksen kannalta. ([6]) Tapa, jolla organisaatio käsittelee henkilötietoja, ei saa olla yhteensopimaton sen käyttötarkoituksen kanssa, johon tiedot on kerätty tai johon henkilö on myöhemmin antanut suostumuksensa. Organisaation on toteutettava tarvittavat kohtuulliset toimet sen varmistamiseksi, että henkilötiedot ovat käyttötarkoitukseensa nähden luotettavia ja että ne ovat tarkkoja, täydellisiä ja ajantasaisia. Organisaation on noudatettava järjestelyn periaatteita niin kauan kuin se säilyttää henkilötietoja.

b. Tietoja saa säilyttää muodossa, josta henkilöllisyys käy ilmi tai josta henkilöllisyys on selvitettävissä ([7]), ainoastaan niin kauan kuin se on tarpeen tietojenkäsittelyn 5 a kohdan mukaisen tarkoituksen kannalta. Tämä velvoite ei estä organisaatioita käsittelemästä henkilötietoja pitempiäkin aikoja, jos käsittelyn kesto ja laajuus palvelevat kohtuullisella tavalla seuraavia tarkoituksia: yleisen edun mukainen tietojen arkistointi, journalismi, kirjallisuus ja taide, tieteellinen tutkimus tai historiantutkimus ja tilastollinen analyysi. Näissä tapauksissa tietojenkäsittelyyn sovelletaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen muita periaatteita ja sääntöjä. Organisaatioiden olisi toteutettava kohtuulliset ja asianmukaiset toimenpiteet tämän säännöksen noudattamiseksi.

6. **TIETOIHIN PÄÄSYÄ KOSKEVA PERIAATE**

a. Henkilöiden on saatava itseään koskevat tiedot organisaatiolta ja heidän on voitava korjata, muuttaa tai poistaa tiedot, jotka eivät ole paikkansapitäviä tai joita on käsitelty järjestelyn periaatteiden vastaisesti. Tätä ei kuitenkaan sovelleta, jos tiedonsaannista aiheutuva rasitus tai siihen liittyvät kustannukset olisivat suhteettoman suuria verrattuina henkilön tietosuojaan kohdistuviin riskeihin kyseisessä tapauksessa tai jos tietojen luovuttaminen loukkaisi muun kuin kyseisen henkilön oikeuksia.

7. **MUUTOKSENHAKU-, TÄYTÄNTÖÖNPANO- JA VASTUUPERIAATE**

a. Tehokkaaseen tietosuojaan on sisällyttävä vankat mekanismit, joilla varmistetaan järjestelyn periaatteiden noudattaminen, se, että henkilö voi hakea muutosta silloin, kun häntä koskevien tietojen osalta on rikottu järjestelyn periaatteita, ja se, että organisaatiolle koituu seuraamuksia järjestelyn periaatteiden noudattamatta jättämisestä. Mekanismeihin on kuuluttava vähintään seuraavaa:

i. helposti käytettävissä olevat riippumattomat muutoksenhakumekanismit, joissa jokaisen henkilön valitukset ja häntä koskevat riidat tutkitaan ja ratkaistaan ripeästi järjestelyn periaatteita noudattaen ilman, että henkilölle aiheutuu kuluja, ja joissa määrätään maksettavaksi vahingonkorvauksia, jos tästä on säädetty sovellettavassa laissa tai yksityissektorin luomissa normeissa,

ii. seurantamenettelyt, joilla – erityisesti silloin, kun järjestelyn periaatteita oli rikottu – varmistetaan, että organisaatioiden antamat vakuutukset niiden noudattamasta yksityisyyden suojasta pitävät paikkansa ja että yksityisyyden suoja on toteutettu esitetyllä tavalla, ja

iii. organisaatioille asetettava velvollisuus korjata puutteet, jotka johtuvat siitä, että ne eivät ole noudattaneet järjestelyn periaatteita vaikka ovat ilmoittaneet tekevänsä niin, ja tällaisille organisaatioille koituvat seuraamukset. Seuraamusten on oltava riittävän tiukkoja sen varmistamiseksi, että organisaatiot noudattavat järjestelyn periaatteita.

b. Organisaatioiden ja niiden valitsemien riippumattomien muutoksenhakumekanismien on vastattava nopeasti EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä koskeviin ministeriön tiedusteluihin ja pyyntöihin. Kaikkien organisaatioiden on vastattava viipymättä valituksiin, jotka EU:n jäsenvaltioiden viranomaiset ovat toimittaneet kauppaministeriön kautta ja jotka koskevat järjestelyn periaatteiden noudattamista. Organisaatioiden, jotka ovat päättäneet tehdä yhteistyötä tietosuojaviranomaisten kanssa, mukaan lukien organisaatiot, jotka käsittelevät henkilöstötietoja, on vastattava suoraan näille viranomaisille asioissa, jotka koskevat valituksien käsittelyä ja niihin annettavia ratkaisuja.

([6]) Olosuhteista riippuen tiedonkäsittelyn tarkoitukset saattavat olla hyväksyttäviä, jos ne palvelevat esimerkiksi seuraavia pyrkimyksiä: asiakassuhteiden hoitamista, säännösten noudattamiseen liittyviä ja oikeudellisia näkökohtia, tarkastusta, turvallisuutta ja petosten torjuntaa, organisaation laillisten oikeuksien säilyttämistä tai puolustamista tai muita sellaisia tarkoituksia, jotka vastaavat sitä mitä järkevä ja huolellinen henkilö voi odottaa tiedonkeruulta ko. tilanteessa.

([7]) Jos organisaatio tai kolmas osapuoli, jolla on pääsy tietoihin, kykenisi kohtuudella tunnistamaan henkilön, kun otetaan huomioon tunnistamisessa kohtuullisen todennäköisesti käytettävät välineet (ja kun otetaan muun muassa huomioon tunnistamiseen tarvittava aika ja kustannukset ja tietojenkäsittelyhetkellä käytettävissä oleva teknologia), henkilöllisyys on tässä yhteydessä ”selvitettävissä”.

c. Organisaatioiden on osallistuttava välimiesmenettelyyn ja noudatettava liitteessä I asetettuja ehtoja, jos henkilö on pyytänyt sitovaa välimiesmenettelyä lähettämällä asiaa koskevan ilmoituksen kyseessä olevalle organisaatiolle ja jos hän on tällöin noudattanut liitteessä I selostettuja menettelytapoja ja täyttänyt siinä asetetut edellytykset.

d. Kun henkilötietoja siirretään edelleen, tietosuojakehykseen osallistuva organisaatio on vastuussa sellaisten henkilötietojen käsittelystä, jotka se on vastaanottanut EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa ja myöhemmin siirtänyt sen edustajana toimivalle kolmannelle osapuolelle. Järjestelyyn osallistuva organisaatio on järjestelyn periaatteiden mukaan korvausvelvollinen, jos sen edustaja käsittelee henkilötietoja tavalla, joka ei ole järjestelyn periaatteiden mukainen, ellei organisaatio osoita, että se ei ole vastuussa tapahtumasta, joka johti syntyneeseen vahinkoon.

e. Jos järjestelyyn osallistuvalle organisaatiolle annetaan sääntöjen rikkomiseen perustuva tuomioistuimen tai järjestelyn periaatteissa tai periaatteiden tulevassa liitteessä luetellun Yhdysvalloissa toimivan lakisääteisen elimen (esimerkiksi liittovaltion kauppakomission tai liikenneministeriön) määräys, organisaation on luottamuksellisuusvaatimusten rajoissa julkistettava kaikki EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä koskevat osat sellaisista sääntöjen noudattamista koskevista kertomuksista tai arviointikertomuksista, jotka on toimitettu kyseiselle tuomioistuimelle tai Yhdysvalloissa toimivalle lakisääteiselle elimelle. Tietosuojaviranomaiset voivat sen kautta tuoda esiin järjestelyyn osallistuviin organisaatioihin liittyviä ongelmia, jotka koskevat järjestelyn periaatteiden noudattamista. Liittovaltion kauppakomissio ja liikenneministeriö tarkastelevat etusijaisina sellaiset järjestelyn periaatteiden noudattamatta jättämistä koskevat asiat, jotka kauppaministeriö ja EU:n jäsenvaltioiden viranomaiset ovat siirtäneet sen käsiteltäväksi. Liittovaltion kauppakomissio ja liikenneministeriö antavat asianmukaisessa aikataulussa tietoja näistä asioista sen jäsenvaltion viranomaiselle, joka on siirtänyt kyseisen asian liittovaltion kauppakomission käsiteltäväksi, noudattaen voimassa olevia luottamuksellisuutta koskevia rajoituksia.

III. TÄYDENTÄVÄT PERIAATTEET

1. Arkaluonteiset tiedot

a. Organisaation ei tarvitse saada nimenomaista suostumusta arkaluonteisten tietojen käsittelyyn, jos tietojenkäsittely

i. on rekisteröidyn tai muun henkilön elintärkeiden etujen mukaista,

ii. on tarpeen oikeudellisen vaatimuksen laatimiseksi tai siihen vastaamiseksi,

iii. on tarpeen lääketieteellisen hoidon antamiseksi tai diagnoosin tekemiseksi,

iv. suoritetaan poliittisen, filosofisen, uskonnollisen tai ammattiyhdistystoimintaan liittyvän säätiön, yhdistyksen tai minkä tahansa muun voittoa tavoittelemattoman elimen laillisen toiminnan yhteydessä ja sillä edellytyksellä, että käsittely koskee ainoastaan näiden elinten jäseniä tai henkilöitä, joilla on niihin säännölliset elinten tarkoituksiin liittyvät yhteydet, ja että tietoja ei luovuteta kolmansille osapuolille ilman rekisteröityjen suostumusta,

v. on tarpeen organisaation velvoitteiden täyttämiseksi työoikeuden alalla tai

vi. koskee tietoja, jotka henkilö on nimenomaisesti saattanut julkisiksi.

2. Journalistiset poikkeukset

a. Kun otetaan huomioon perustuslain suoja, jonka Yhdysvallat antaa lehdistönvapaudelle,, noudatetaan seuraavaa sääntöä: jos Yhdysvaltojen perustuslain ensimmäisessä lisäyksessä ilmaistut vapaan lehdistön oikeudet ovat ristiriidassa yksityisyyden suojaan liittyvien etujen kanssa, perustuslain ensimmäisen lisäyksen on ohjattava näiden etujen tasapainottamista yhdysvaltalaisten henkilöiden ja organisaatioiden toimien osalta.

b. Järjestelyn periaatteiden vaatimukset eivät koske henkilötietoja, jotka on kerätty julkaisemista, radio- ja tv-lähetystoimintaa tai muuta journalistisen aineiston julkista viestintää varten siitä riippumatta, käytetäänkö tietoja vai ei, eivätkä tietoja, jotka löytyvät aikaisemmin julkaistusta tiedotusvälineiden arkistoista levitetystä aineistosta.

3. Toissijainen vastuu

a. Internetpalveluntarjoajat, televiestinnän harjoittajat tai muut organisaatiot eivät ole järjestelyn periaatteiden mukaan vastuussa, jos ne toisen organisaation puolesta pelkästään siirtävät, reitittävät, välittävät tai varastoivat tietoja. EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksessä ei luoda toissijaista vastuuta. Jos organisaatio toimii pelkästään kolmansien osapuolien siirtämän tiedon kanavana eikä itse määrittele henkilötietojen käsittelyn tarkoitusta ja tapaa, se ei ole vastuussa tältä osin.

4. **Due diligence -tarkastusten ja muiden tarkastusten tekeminen**

a. Tilintarkastajien ja investointipankkien toimintaan saattaa sisältyä henkilötietojen käsittelyä ilman, että asianomainen henkilö on antanut siihen suostumuksensa tai tietää siitä. Tämä on sallittua jäljempänä kuvatuissa olosuhteissa ilmoitus-, valinta- ja tiedonsaantiperiaatteiden mukaisesti.

b. Julkisissa osakeyhtiöissä ja harvainyhtiöissä, myös järjestelyyn osallistuvissa organisaatioissa, tehdään säännöllisesti tarkastuksia. Tällaisten tarkastusten tavoite, erityisesti silloin, kun niissä tutkitaan mahdollisia väärinkäytöksiä, saattaa vaarantua, jos tarkastuksista annetaan tieto ennenaikaisesti. Vastaavasti järjestelyyn osallistuvassa organisaatiossa, joka on mukana mahdollisessa sulautumisessa tai yritysostossa, voidaan tehdä due diligence -tarkastuksia. Näissä tarkastuksissa kerätään ja käsitellään usein henkilötietoja, esimerkiksi johtavassa asemassa olevasta ja muusta keskeisiä tehtäviä hoitavasta henkilöstöstä. Liiketoimen ennenaikainen julkistaminen voisi haitata liiketoimen toteutumista ja olla jopa sovellettavan arvopaperilainsäädännön vastaista. Investointipankit ja asianajajat, jotka osallistuvat due diligence -tarkastukseen, ja tilintarkastajat tarkastuksia tehdessään voivat käsitellä tietoja asianomaisen tietämättä ainoastaan siinä määrin ja niin kauan kuin on tarpeen lakisääteisten tai yleisen edun mukaisten vaatimusten täyttämiseksi, sekä lisäksi olosuhteissa, joissa järjestelyn periaatteiden soveltaminen vaikuttaisi haitallisesti organisaation oikeutettuihin etuihin. Oikeutettuja etuja ovat muun muassa sen valvominen, että organisaatiot noudattavat lainmukaisia velvoitteitaan ja että niiden tilinpäätökset on laadittu sääntöjen mukaisesti, samoin kuin luottamuksellisuus, kun on kyse mahdollisista yritysostoista, sulautumisista, yhteisyrityksistä tai muista vastaavista investointipankkien tai tilintarkastajien toteuttamista toimista.

5. **Tietosuojaviranomaisten tehtävä**

a. Organisaatiot toteuttavat sitoumuksensa, jonka mukaan ne tekevät yhteistyötä tietosuojaviranomaisten kanssa, jäljempänä kuvatulla tavalla. EU:sta henkilötietoja vastaanottavien yhdysvaltalaisten organisaatioiden on EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa sitouduttava käyttämään tehokkaita menettelyjä varmistaakseen järjestelyn periaatteiden noudattamisen. Muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen mukaisesti järjestelyyn osallistuvilla organisaatioilla on oltava a) i) muutoksenhakuväylä henkilöille, joita tiedot koskevat, a) ii) seurantamenettelyt sen tarkastamiseksi, että organisaatioiden antamat vakuutukset niiden noudattamasta yksityisyyden suojasta pitävät paikkansa, ja a) iii) velvollisuus korjata puutteet, jotka johtuvat periaatteiden noudattamatta jättämisestä, samoin kuin velvollisuus ylläpitää seuraamusjärjestelmää. Organisaatio voi täyttää muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen a kohdan i ja iii alakohdan vaatimukset noudattamalla tässä esitettyjä vaatimuksia yhteistyöstä tietosuojaviranomaisten kanssa.

b. Organisaatio sitoutuu yhteistyöhön tietosuojaviranomaisten kanssa ilmoittamalla kauppaministeriölle antamassaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen omassa varmennuksessa (*ks.* omaa varmennusta koskeva täydentävä periaate), että se

i. on päättänyt täyttää muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen a kohdan i ja iii alakohdan vaatimukset sitoutumalla yhteistyöhön tietosuojaviranomaisten kanssa

ii. tekee tietosuojaviranomaisten kanssa yhteistyötä tutkittaessa ja ratkaistaessa järjestelyn periaatteiden mukaisesti tehtyjä valituksia ja

iii. noudattaa kaikkia tietosuojaviranomaisten antamia ohjeita, joissa todetaan, että organisaation on järjestelyn periaatteiden noudattamiseksi toteutettava erityistoimia. Näihin kuuluvat korjaavat toimet ja korvaukset niiden henkilöiden hyväksi, joihin periaatteiden noudattamatta jättäminen on vaikuttanut.

c. Tietosuojaviranomaisten paneelien toiminta

i. Tiedotuksesta ja neuvonnasta muodostuva tietosuojaviranomaisten yhteistyö järjestetään seuraavasti:

1. Neuvonnasta vastaa EU:n tasolla perustettava epävirallinen tietosuojaviranomaisten paneeli, joka muun muassa auttaa yhtenäisen ja johdonmukaisen lähestymistavan varmistamisessa.

2. Paneeli antaa yhdysvaltalaisille organisaatioille ohjeita yksityishenkilöiden tekemistä, ratkaistavina olevista valituksista, jotka koskevat EU:sta EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa siirrettyjen tietojen käsittelyä. Ohjeiden tarkoituksena on varmistaa, että järjestelyn periaatteita sovelletaan asianmukaisesti. Ohjeissa selostetaan myös asianosaisten hyväksi tehtävät korjaavat toimet, joita tietosuojaviranomaiset pitävät asianmukaisina.

3. Paneeli antaa tällaisia ohjeita tapauksista, joita organisaatiot ovat siirtäneet sen käsiteltäväksi, ja/tai valituksista, jotka koskevat tietosuojaviranomaisten kanssa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa yhteistyöhön sitoutuneita organisaatioita ja jotka paneeli on saanut suoraan yksityishenkilöiltä. Samalla se kannustaa ja tarvittaessa auttaa valituksen tekijöitä turvautumaan ensin organisaation sisäisiin muutoksenhakumenettelyihin.

4. Ohjeet annetaan vasta, kun kiistan molemmilla osapuolilla on ollut asianmukainen tilaisuus esittää haluamansa huomiot ja toimittaa haluamansa todistusaineisto. Paneeli pyrkii antamaan ohjeet niin nopeasti kuin asianmukainen menettely sallii. Yleissääntönä on, että paneeli antaa ohjeet 60 päivän kuluessa valituksen tai sille siirretyn tapauksen vastaanottamisesta, mahdollisuuksien mukaan lyhyemmässä ajassa.

5. Paneeli julkistaa vastaanottamiensa valitusten käsittelyn tulokset, jos sen katsoo sen tarpeelliseksi.

6. Ohjeiden antaminen paneelin kautta ei aseta paneelia tai yksittäisiä tietosuojaviranomaisia minkäänlaiseen vastuuseen.

ii. Kuten edellä todettiin, tämän riitojenratkaisumenettelyn valitsevien organisaatioiden on sitouduttava noudattamaan tietosuojaviranomaisten ohjeita. Jos organisaatio ei noudata ohjeita 25 päivän kuluessa niiden antamisesta eikä ole antanut tyydyttävää selitystä viivästykselle, paneeli ilmoittaa, että se siirtää asian liittovaltion kauppakomissiolle, liikenneministeriölle tai muulle Yhdysvaltojen liitto- tai osavaltion elimelle, jolla on lakisääteiset valtuudet ryhtyä lainvalvontatoimenpiteisiin vilpillistä tai harhauttavaa menettelyä koskevissa asioissa, tai että se pitää yhteistyösopimusta vakavan sopimusrikkomuksen vuoksi mitättömänä. Jälkimmäisessä tapauksessa paneeli ilmoittaa mitättömyydestä kauppaministeriölle, jotta tietosuojakehyksen osallistujaluetteloa voidaan muuttaa tarvittavalla tavalla. Jos sitoumusta tietosuojaviranomaisten kanssa tehtävästä yhteistyöstä tai järjestelyn periaatteita ei noudateta, liittovaltion kauppakomissiosta annetun lain 5 §:n (15 U.S.C. 45 §), 49 U.S.C. 41712 §:n tai muun vastaavan säännöksen nojalla voidaan nostaa vilpillistä menettelyä koskeva kanne.

d. Jos organisaatio haluaa, että sen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen liittyvät edut kattavat myös henkilöstötiedot, jotka on siirretty EU:sta käytettäväksi työsuhteiden hoitamisen yhteydessä, organisaation on sitouduttava tekemään yhteistyötä tietosuojaviranomaisten kanssa näiden tietojen osalta (*ks.* henkilöstötietoja koskeva täydentävä periaate).

e. Tämän vaihtoehdon valitsevilta organisaatioilta veloitetaan vuosimaksu, jolla on tarkoitus kattaa paneelin toimintakulut. Niiltä voidaan tämän lisäksi veloittaa tarpeelliset käännöskulut, joita aiheutuu, kun paneeli käsittelee sille siirrettyjä asioita ja organisaatiota vastaan tehtyjä valituksia. Maksun määrän määrittää kauppaministeriö komissiota kuultuaan. Maksun voi periä kolmas osapuoli, jonka kauppaministeriö valitsee tätä tarkoitusta varten kerättyjen varojen säilyttäjäksi. Kauppaministeriö tekee tiivistä yhteistyötä komission ja tietosuojaviranomaisten kanssa asianmukaisten menettelyjen saamiseksi käyttöön maksun kautta kerättyjen varojen jakamista varten sekä muissa paneeliin liittyvissä menettelyllisissä ja hallinnollisissa kysymyksissä. Kauppaministeriö ja komissio voivat yhteisestä sopimuksesta muuttaa sitä, kuinka usein maksu peritään.

6. **Oma varmennus**

a. Organisaatio voi hyödyntää EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen etuja siitä päivästä lähtien, jona kauppaministeriö merkitsee organisaation tietosuojakehyksen osallistujaluetteloon. Kauppaministeriö merkitsee organisaation tietosuojakehyksen osallistujaluetteloon vasta todettuaan, että organisaation ensimmäinen oma varmennus on saatettu päätökseen. Vastaavasti se poistaa organisaation kyseisestä luettelosta, jos organisaatio vetäytyy järjestelystä vapaaehtoisesti, jättää toimittamatta vuotuisen uudelleenvarmennuksensa tai jättää jatkuvasti noudattamatta järjestelyn periaatteita (*ks.* riitojenratkaisua ja täytäntöönpanoa koskeva täydentävä periaate).

b. Antaakseen ensimmäisen oman varmennuksensa tai uudelleenvarmennuksensa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksessä organisaation on toimitettava kauppaministeriölle asiakirja, jonka on allekirjoittanut sen organisaation toimihenkilö, joka antaa (tilanteen mukaan) oman varmennuksen tai uudelleenvarmennuksen järjestelyn periaatteiden noudattamisesta. ([8]) Asiakirja sisältää vähintään seuraavat tiedot:

([8]) Organisaatiossa toimivan henkilön, jolla on oikeus edustaa organisaatiota ja sen kaikkia kehyksen soveltamisalaan kuuluvia yksikköjä järjestelyn periaatteiden noudattamisen osalta, on annettava varmennus kauppaministeriön tietosuojakehystä käsittelevän verkkosivuston kautta.

i. oman varmennuksen tai uudelleenvarmennuksen antavan yhdysvaltalaisen organisaation nimi sekä niiden siihen kuuluvien Yhdysvalloissa toimivien yksiköiden tai tytäryhtiöiden nimet, jotka myös noudattavat järjestelyn periaatteita ja jotka organisaatio haluaa järjestelyn kattavan

ii. kuvaus organisaation toiminnoista, jotka liittyvät henkilötietoihin, joita sen on määrä vastaanottaa EU:sta EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa

iii. kuvaus tällaisia henkilötietoja koskevista organisaation tietosuojaperiaatteista. Kuvauksessa annetaan muun muassa seuraavat tiedot:

1. jos organisaatiolla on julkiset verkkosivut, verkko-osoite, jossa sen tietosuojaperiaatteet ovat saatavilla, tai jos julkisia verkkosivuja ei ole, tieto siitä, missä yleisö voi tutustua kyseisiin periaatteisiin, ja

2. milloin tietosuojaperiaatteet on pantu täytäntöön

iv. mikä on organisaation yhteyspiste asioissa, jotka koskevat valitusten käsittelyä, tietoihin tutustumista koskevia pyyntöjä sekä kaikkia muita järjestelyn periaatteisiin liittyviä kysymyksiä ([9]). Ilmoitettavia tietoja ovat muun muassa seuraavat:

1. organisaation asianomaisten henkilöiden tai yhteyspisteiden nimet, tehtävänimikkeet (soveltuvin osin), sähköpostiosoitteet ja puhelinnumerot ja

2. organisaation asianomainen yhdysvaltalainen postiosoite

v. millä erityisellä lakisääteisellä elimellä (joka mainitaan järjestelyn periaatteissa tai niiden tulevassa liitteessä) on toimivalta käsitellä organisaatiosta tehdyt valitukset, jotka koskevat mahdollisia sopimattomia tai vilpillisiä käytäntöjä ja yksityisyyttä koskevien lakien ja asetusten rikkomista

vi. kaikkien sellaisten yksityisyydensuojaohjelmien nimet, joihin organisaatio osallistuu

vii. tarkastamismenetelmä (eli oma varmennus tai ulkopuolisen tahon suorittamat arvioinnit, mukaan lukien tällaiset arvioinnit suorittava kolmas osapuoli) ([10]) ja

viii. asiaankuuluvat saatavilla olevat riippumattomat muutoksenhakumekanismit periaatteisiin liittyvien ratkaisemattomien valitusten tutkimiseksi ([11]).

c. Jos organisaatio haluaa, että sen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen liittyvät edut kattavat myös henkilöstötiedot, jotka on siirretty EU:sta käytettäväksi työsuhteiden yhteydessä, tämä on mahdollista, jos lakisääteisellä elimellä, joka mainitaan järjestelyn periaatteissa tai niiden tulevassa liitteessä, on toimivalta käsitellä organisaatiota vastaan esitetyt vaateet, jotka koskevat henkilöstötietojen käsittelyä. Lisäksi organisaation on mainittava tämä ensimmäisessä omassa varmennuksessaan ja mahdollisissa uudelleenvarmennuksissa sekä ilmoitettava, että se sitoutuu tekemään yhteistyötä EU:n toimivaltaisten viranomaisten kanssa henkilöstötietoja ja tietosuojaviranomaisten tehtäviä koskevien täydentävien periaatteiden mukaisesti (tapauksen mukaan) ja että se noudattaa näiden viranomaisten antamia ohjeita. Organisaation on myös toimitettava kauppaministeriölle jäljennös sen henkilöstöä koskevista tietosuojaperiaatteista sekä ilmoitettava, missä henkilöstö, jota asia koskee, voi tutustua organisaation tietosuojaperiaatteisiin.

([9]) Ensisijainen 'organisaation yhteyspiste' tai 'organisaation toimihenkilö' ei voi olla organisaation ulkopuolella (esimerkiksi ulkopuolinen asiamies tai ulkopuolinen konsultti).

([10]) *Ks.* tarkastusta koskeva täydentävä periaate.

([11]) *Ks.* riitojenratkaisua ja täytäntöönpanoa koskeva täydentävä periaate.

d. Kauppaministeriö pitää yllä tietosuojakehyksen osallistujaluetteloa organisaatioista, jotka ovat toimittaneet täydellisen ensimmäisen oman varmennuksen, ja saattaa sen julkisesti saataville. Kauppaministeriö päivittää luettelon vuosittain annettavilla omilla uudelleenvarmennuksilla sekä ilmoituksilla, jotka on saatu riitojenratkaisua ja täytäntöönpanoa koskevan täydentävän periaatteen mukaisesti. Uudelleenvarmennus on annettava uudelleen vähintään kerran vuodessa. Jos organisaatio ei uusi omaa varmennustaan, se poistetaan tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta eikä sille enää myönnetä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen etuja. Kaikilla organisaatioilla, jotka kauppaministeriö on merkinnyt tietosuojakehyksen osallistujaluetteloon, on oltava ilmoitusperiaatteen mukaiset tietosuojaperiaatteet, joissa mainitaan, että organisaatiot noudattavat järjestelyn periaatteita. ([12]) Jos organisaation tietosuojaperiaatteet ovat saatavilla verkossa, niissä on oltava linkki kauppaministeriön tietosuojakehystä käsittelevälle verkkosivustolle sekä linkki sellaisen riippumattoman muutoksenhakumekanismin verkkosivustolle tai valituslomakkeeseen, joka voi tutkia järjestelyn periaatteisiin liittyvät ratkaisemattomat valitukset ilman, että henkilölle aiheutuu siitä kustannuksia.

e. Järjestelyn periaatteita sovelletaan välittömästi oman varmennuksen jälkeen. Järjestelyyn osallistuvien organisaatioiden, jotka ovat aiemmin antaneet oman varmennuksen EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyn periaatteiden noudattamisesta, on päivitettävä tietosuojaperiaatteensa siten, että niissä viitataan nyt ”EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteisiin”. Tällaisten organisaatioiden on sisällytettävä tämä viittaus periaatteisiinsa mahdollisimman pian, joka tapauksessa viimeistään kolmen kuukauden kuluttua EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden voimaantulopäivästä.

f. Organisaation on sovellettava järjestelyn periaatteita kaikkiin henkilötietoihin, jotka organisaatio vastaanottaa EU:sta EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen perusteella. Sitoutumista järjestelyn periaatteiden noudattamiseen ei rajoiteta ajallisesti niiden henkilötietojen osalta, jotka organisaatio on vastaanottanut ollessaan oikeutettu EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen etuihin. Sitoutuminen merkitsee sitä, että organisaatio soveltaa järjestelyn periaatteita tällaisiin tietoihin niin kauan kuin se tallentaa, käyttää tai luovuttaa tietoja, vaikka se myöhemmin mistä tahansa syystä jättäytyisi EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen ulkopuolelle. Jos organisaatio haluaa vetäytyä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksestä, sen on ilmoitettava tästä kauppaministeriölle etukäteen. Ilmoituksesta on käytävä ilmi myös, mitä organisaatio tekee henkilötiedoille, jotka se on saanut EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen perusteella (eli säilyttääkö, palauttaako vai hävittääkö se tiedot, ja jos se säilyttää tiedot, mitä hyväksyttyä keinoa se käyttää tietojen suojaamiseksi). Jos organisaatio vetäytyy EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksestä mutta haluaa säilyttää tällaiset tiedot, sen on joko vahvistettava kauppaministeriölle vuosittain sitoumuksensa, jonka mukaan se jatkaa periaatteiden soveltamista tietoihin, tai annettava tiedoille ”riittävä” suoja muiden hyväksyttyjen keinojen avulla (esimerkiksi käyttämällä sopimusta, joka vastaa täysin komission hyväksymissä vakiosopimuslausekkeissa olevia ehtoja). Muussa tapauksessa sen on palautettava tai hävitettävä tiedot. ([13]) Organisaation, joka vetäytyy EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksestä, on poistettava kaikista tietosuojaperiaatteistaan kaikki EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä koskevat viittaukset, joista voisi päätellä, että organisaatio osallistuisi edelleen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen ja että se olisi oikeutettu järjestelyn etuihin.

([12]) Ensimmäistä kertaa oman varmennuksen antava organisaatio ei voi lopullisissa tietosuojaperiaatteissaan ilmaista osallistuvansa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen ennen kuin kauppaministeriö ilmoittaa organisaatiolle, että se voi näin tehdä. Organisaation on toimitettava kauppaministeriölle luonnos järjestelyn periaatteiden mukaisista tietosuojaperiaatteista, kun se antaa ensimmäisen oman varmennuksen. Kun kauppaministeriö on todennut, että organisaation ensimmäinen oma varmennus on muuten saatettu päätökseen, kauppaministeriö ilmoittaa organisaatiolle, että sen olisi viimeisteltävä (esimerkiksi tarvittaessa julkaistava) EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen mukaiset tietosuojaperiaatteensa. Organisaation on ilmoitettava kauppaministeriölle viipymättä, kun tietosuojaperiaatteet on viimeistelty, jolloin kauppaministeriö merkitsee organisaation tietosuojakehyksen osallistujaluetteloon.

([13]) Jos organisaatio päättää vetäytymishetkellä säilyttää EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen perusteella saamansa henkilötiedot ja vahvistaa kauppaministeriölle vuosittain sitoumuksensa, jonka mukaan se jatkaa periaatteiden soveltamista tietoihin, organisaation on varmennettava kauppaministeriölle kerran vuodessa vetäytymisensä jälkeen (eli paitsi jos ja siihen asti, että organisaatio antaa tiedoille ”riittävän” suojan muiden hyväksyttyjen keinojen avulla tai palauttaa ja hävittää kaikki tällaiset tiedot ja ilmoittaa kauppaministeriölle tästä toimesta), mitä se on tehnyt näille henkilötiedoille, mitä se tekee kaikille niille henkilötiedoille, joita se edelleen säilyttää, ja kuka toimii jatkossa yhteyspisteenä järjestelyn periaatteisiin liittyvissä kysymyksissä.

g. Organisaation, joka lakkaa olemasta erillinen oikeussubjekti yhtiömuotoon liittyvän muutoksen, kuten sulautumisen, yritysoston, konkurssin tai purkamisen seurauksena, on ilmoitettava tästä kauppaministeriölle etukäteen. Ilmoitukseen on sisällyttävä tieto myös siitä, aikooko yhtiömuodon muutoksen yhteydessä muodostuva yksikkö i) osallistua edelleen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen aiemmin annetun oman varmennuksen kautta, ii) antaa oman varmennuksen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuvana uutena yksikkönä (esimerkiksi kun uudella yksiköllä tai jäljelle jääneellä yksiköllä ei vielä ole omaa varmennusta, jonka perusteella se voisi osallistua tietosuojakehykseen), vai iii) ottaa käyttöön muita suojatoimia, kuten kirjallisen sopimuksen, jolla varmistetaan järjestelyn periaatteiden jatkuva soveltaminen kaikkiin henkilötietoihin, jotka organisaatio on saanut tietosuojakehyksen perusteella ja jotka säilytetään. Jos i, ii tai iii alakohtaa ei sovelleta, kaikki EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen perusteella saadut henkilötiedot on palautettava tai hävitettävä viipymättä.

h. Kun organisaatio vetäytyy EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksestä mistä tahansa syystä, sen on poistettava kaikki maininnat, joista voisi päätellä, että se osallistuu edelleen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen tai että se on oikeutettu tietosuojakehyksen etuihin. Jos EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen varmennusmerkki on käytössä, myös se on poistettava. Jos organisaatio antaa yleisölle vääriä tietoja järjestelyn periaatteiden noudattamisesta, liittovaltion kauppakomissio, liikenneministeriö tai muu asiaankuuluva valtiollinen elin voi nostaa organisaatiota vastaan kanteen. Kauppaministeriölle annetut väärät tiedot ovat kanneperuste vääriä lausuntoja koskevan Yhdysvaltojen lain nojalla (False Statements Act, 18 U.S. C. § 1001).

7. **Tarkastus**

a. Organisaatioiden on otettava käyttöön seurantamenettely, jonka avulla tarkastetaan, että organisaation antamat vakuutukset EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen mukaisista yksityisyydensuojakäytännöistä pitävät paikkansa ja että yksityisyyden suoja on toteutettu organisaation esittämällä tavalla ja järjestelyn periaatteiden mukaisesti.

b. Täyttääkseen muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen mukaiset tarkastamisvaatimukset organisaation on tarkastettava annettujen vakuutusten paikkansapitävyys arvioinnilla, jonka suorittaa organisaatio itse tai jokin ulkopuolinen taho.

c. Jos organisaatio on valinnut itsearvioinnin, tarkastuksen on osoitettava, että sen EU:sta saamia henkilötietoja koskevat tietosuojaperiaatteet ovat täsmällisiä, kattavia, helposti saatavilla, periaatteiden mukaisia ja kaikilta osin täytäntöönpantuja (eli niitä noudatetaan). Tarkastuksessa on myös käytävä ilmi, että henkilöille annetaan tieto kaikista organisaation sisäisistä valitusten käsittelymekanismeista ja riippumattomista muutoksenhakumekanismeista, joille henkilöt voivat tehdä valituksia, organisaatio on ottanut käyttöön menettelyt, joiden avulla työntekijöitä koulutetaan tietosuojaperiaatteiden noudattamisessa ja joiden mukaisesti työntekijöille määrätään seuraamuksia tietosuojaperiaatteiden noudattamatta jättämisestä, ja organisaatiolla on käytössään sisäisiä menettelyjä, joiden mukaisesti tarkastellaan säännöllisin väliajoin objektiivisesti, onko edellä selostettua noudatettu. Organisaation toimihenkilön tai muun valtuutetun edustajan on vähintään kerran vuodessa allekirjoitettava lausunto, jossa todennetaan, että itsearviointi on suoritettu. Lausunto on pyynnöstä asetettava henkilöiden saataville, tai sen on oltava käytettävissä periaatteiden noudattamista koskevan tutkinnan tai valitusmenettelyn yhteydessä.

d. Jos organisaatio on valinnut arvioinnin, jossa ulkopuolinen taho tarkastelee periaatteiden noudattamista, tarkastuksen on osoitettava, että organisaation EU:sta saamia henkilötietoja koskevat tietosuojaperiaatteet ovat täsmällisiä, kattavia, helposti saatavilla, periaatteiden mukaisia ja kaikilta osin täytäntöönpantuja (eli niitä noudatetaan). Tarkastuksessa on myös käytävä ilmi, että henkilöille annetaan tieto mekanismeista, joiden kautta he voivat tehdä valituksia. Arvioinnissa voidaan hyödyntää tarpeen mukaan muun muassa tarkastusta, satunnaisotantaan perustuvia tarkistuksia, ”houkutuslintuja” tai teknisiä apuvälineitä. Arvioinnin tekijän, organisaation toimihenkilön tai muun valtuutetun edustajan on vähintään kerran vuodessa allekirjoitettava lausunto, jossa todennetaan, että ulkopuolisen tekemä periaatteiden noudattamista koskeva arviointi on saatettu menestyksellisesti päätökseen. Lausunnon on pyynnöstä oltava henkilöiden saatavilla, tai sen on oltava käytettävissä periaatteiden noudattamista koskevan tutkinnan tai valitusmenettelyn yhteydessä.

e. Organisaatioiden on dokumentoitava EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen mukaisten yksityisyydensuojakäytäntöjen täytäntöönpano ja toimitettava pyynnöstä asiaa koskeva dokumentaatio – periaatteiden noudattamista koskevan tutkinnan tai valitusmenettelyn yhteydessä – valituksia käsittelevälle riippumattomalle elimelle tai sopimattomia ja vilpillisiä käytäntöjä tutkivalle elimelle. Organisaatioiden on myös vastattava nopeasti kauppaministeriön tekemiin tiedusteluihin ja tietopyyntöihin, joilla pyritään selvittämään, noudattaako organisaatio järjestelyn periaatteita.

8. **Tiedonsaanti**

a. Tiedonsaantiperiaate käytännössä

i. Järjestelyn periaatteiden mukaan tiedonsaanti on keskeistä yksityisyyden suojassa. Henkilö voi sen perusteella erityisesti tarkistaa häntä itseään koskevan tiedon paikkansapitävyyden. Tiedonsaantiperiaatteella tarkoitetaan, että henkilöillä on oikeus

1. saada organisaatiolta vahvistus siitä, käsitteleekö se heitä koskevia henkilötietoja, ([14])

2. saada kyseiset tiedot nähtäväkseen, jotta he voivat tarkastaa niiden paikkansapitävyyden ja niiden käsittelyn laillisuuden, ja

3. saada tiedot korjatuiksi, muutetuiksi tai hävitetyiksi, jos ne ovat virheellisiä tai niitä on käsitelty järjestelyn periaatteiden vastaisesti.

ii. Henkilön ei tarvitse perustella pyyntöään saada itseään koskevat tiedot. Vastatessaan henkilön tiedonsaantipyyntöön organisaation on ensiksi kiinnitettävä huomiota siihen, miksi tietoja pyydetään. Jos tiedonsaantipyyntö on esimerkiksi epämääräinen tai kattaa laajan alan, organisaatio voi keskustella kyseisen henkilön kanssa, jotta pyynnön syy ymmärrettäisiin paremmin ja halutut tiedot löytyisivät helpommin. Organisaatio saattaa tiedustella, minkä organisaation osan tai osien kanssa henkilö on ollut tekemisissä, minkä luonteista tietoa pyyntö koskee tai mikä on tiedon käyttötarkoitus.

iii. Tiedonsaantiperiaatteen perimmäisen luonteen mukaisesti organisaatioiden olisi aina vilpittömästi pyrittävä antamaan tiedot. Jos esimerkiksi määrätyt tiedot on suojattava ja ne voidaan helposti erottaa muista pyynnön kohteena olevista henkilötiedoista, organisaation on erotettava suojattu tieto ja annettava muu tieto henkilön saataville. Jos organisaatio päättää, että pääsyä tietoihin on jossakin tapauksessa rajoitettava, päätös on perusteltava tietoja pyytävälle henkilölle ja hänelle on ilmoitettava, mistä tai keneltä hän voi saada asiasta lisätietoja.

b. Tiedonsaantioikeudesta johtuva rasitus ja sen aiheuttamat kulut

i. Henkilötietoja koskevaa tiedonsaantioikeutta voidaan rajoittaa poikkeuksellisissa olosuhteissa, jos muun kuin tietoja pyytäneen henkilön laillisia oikeuksia loukattaisiin tai jos tiedonsaannista aiheutuva rasitus tai siihen liittyvät kustannukset olisivat suhteettoman suuria verrattuina henkilön tietosuojaan kohdistuviin riskeihin kyseisessä tapauksessa. Kustannukset ja tietojen antamisesta aiheutuvat rasitukset ovat tärkeitä tekijöitä, ja ne olisi otettava huomioon, mutta niiden perusteella ei päätetä, onko tiedon antaminen kohtuullista.

ii. Jos henkilötietoa esimerkiksi käytetään yksityishenkilöä koskevan tärkeän päätöksen tekemiseen (esimerkiksi jos on kyse jonkin merkittävän etuuden, kuten vakuutuksen, lainan tai työpaikan, myöntämisestä tai epäämisestä), organisaation on annettava tiedot, vaikka tietojen hankkiminen olisi suhteellisen vaikeaa tai kallista. Tämä on myös muiden näissä täydentävissä periaatteissa olevien sääntöjen mukaista. Vaikka pyydetyt henkilötiedot eivät olisi arkaluonteisia ja vaikka niiden perusteella ei tehtäisi päätöksiä, joilla on merkittävä vaikutus henkilöön, mutta tiedot ovat helposti saatavilla ja niiden toimittaminen on halpaa, organisaation on myönnettävä pääsy kyseisiin tietoihin.

c. Luottamukselliset kaupalliset tiedot

i. Luottamuksellinen kaupallinen tieto on organisaation suojelemaa tietoa, jonka julkaiseminen edistäisi kilpailijan toimintaa markkinoilla. Organisaatiot voivat kieltää tiedonsaannin tai rajoittaa sitä, jos antamalla täysi pääsy tietoihin paljastettaisiin sen omaa luottamuksellista kaupallista tietoa, esimerkiksi kyseisen organisaation markkinapäätelmiä tai luokituksia, taikka toisen organisaation luottamuksellista kaupallista tietoa, jos tällaista tietoa koskee sopimukseen perustuva luottamuksellisuusvelvoite.

([14]) Organisaation olisi vastattava henkilön kysymyksiin, jotka koskevat tiedonkäsittelyn tarkoitusta, käsiteltyjen henkilötietojen luokkia sekä henkilötietojen vastaanottajia tai vastaanottajien luokkia.

ii. Jos luottamuksellinen kaupallinen tieto on erotettavissa muista tiedonsaantipyynnön kohteena olevista henkilötiedoista, organisaation on erotettava luottamuksellinen tieto ja asetettava ei-luottamuksellinen tieto henkilön saataville.

d. Tietokantojen hallinnointi

i. Organisaatio voi järjestää tiedonsaannin luovuttamalla henkilölle halutut henkilötiedot, eikä tiedonsaanti edellytä mahdollisuutta käyttää organisaation tietokantoja.

ii. Pääsy koskee vain organisaation säilyttämiä henkilötietoja. Tiedonsaantiperiaate ei sinänsä velvoita säilyttämään tai ylläpitämään henkilötietoja, järjestämään niitä uudelleen tai muuttamaan tietokantojen rakennetta.

e. Milloin tietojensaantia voidaan rajoittaa?

i. Koska organisaatioiden olisi aina vilpittömästi pyrittävä antamaan henkilölle pääsy tämän henkilötietoihin, olosuhteita, joissa organisaatiot voivat rajoittaa tätä pääsyä, on vähän, ja tietoihin pääsyä voidaan rajoittaa vain erityisistä syistä. Kuten myös yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetään, organisaatio voi kieltäytyä luovuttamasta tietoja, jos niiden luovuttaminen todennäköisesti vaarantaisi vastakkaisen tärkeän yleisen edun. Tällaisia yleisiä etuja ovat esimerkiksi kansallinen turvallisuus, maanpuolustus tai yleinen turvallisuus. Lisäksi pääsy voidaan kieltää, kun tietoja käsitellään pelkästään tutkimus- tai tilastotarkoituksiin. Muita syitä tiedonsaannin estämiseen tai rajoittamiseen ovat seuraavat:

1. tietojen luovuttaminen haittaa lakien täytäntöönpanoa ja lainvalvontaa, mukaan luettuina rikosten ehkäisy, tutkinta ja havaitseminen, tai rikosperusteisen vahingonkorvausvaateen toteuttamista tai oikeutta puolueettomaan oikeudenkäyntiin,

2. tietojen luovuttamisella loukataan muiden henkilöiden laillisia oikeuksia tai tärkeitä etuja,

3. tietojen luovuttaminen rikkoo asianajosalaisuutta tai muuta vastaavaa ammatillista etuoikeutta tai velvoitetta,

4. tietojen luovuttaminen vaikeuttaa työntekijää koskevan turvallisuusselvityksen tekemistä, työntekijän tekemän valituksen käsittelyä tai työntekijän seuraajan valintaa koskevaa suunnittelua ja yritysten uudelleenorganisointia, tai

5. tietojen luovuttaminen vaarantaa luottamuksellisuuden, joka on tarpeen hoidettaessa moitteettomaan hallintoon liittyviä valvonta-, tarkastus- ja sääntelytehtäviä tai käytäessä nyt tai tulevaisuudessa organisaatiota koskevia neuvotteluja.

ii. Organisaation, joka vetoaa luovuttamisvelvollisuutta koskevaan poikkeukseen, on osoitettava, että poikkeus on tarpeellinen.

f. Oikeus saada vahvistus henkilötietojen hallussapidosta. Maksu, joka voidaan periä tietojen luovuttamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

i. Henkilöllä on oikeus saada vahvistus siitä, onko organisaatiolla häntä koskevia henkilötietoja. Henkilöllä on myös oikeus saada henkilötietonsa nähtäväkseen. Organisaatio voi periä maksun, joka ei saa olla liiallinen.

ii. Maksun periminen saattaa olla perusteltua esimerkiksi silloin, kun tietopyynnöt ovat ilmeisen kohtuuttomia erityisesti toistuvuutensa takia.

iii. Tiedonsaantia ei voida estää kustannussyihin vetoamalla, jos rekisteröity tarjoutuu maksamaan kustannukset.

g. Toistuvat tai tarpeettomat tietopyynnöt

i. Organisaatio voi asettaa kohtuulliset rajat sille, kuinka usein tietyn ajan kuluessa henkilölle voidaan luovuttaa hänen henkilötietonsa. Rajoja asettaessaan organisaation olisi otettava huomioon esimerkiksi se, kuinka usein henkilötietoja päivitetään, mihin tarkoitukseen tietoja käytetään ja mikä tietojen luonne on.

h. Petolliset tietopyynnöt

i. Organisaation ei tarvitse luovuttaa tietoja, ellei se saa tarpeeksi tietoa voidakseen varmistua tiedonsaantipyynnön esittäjän henkilöllisyydestä.

i. Vastaamisaika

i. Organisaatioiden olisi vastattava tietopyyntöihin kohtuullisessa ajassa, kohtuullisella tavalla ja sellaisessa muodossa, jonka henkilö voi helposti ymmärtää. Jos organisaatio toimittaa rekisteröidyille tietoja säännöllisin väliajoin, se voi vastata yksittäiseen tietopyyntöön säännöllisen toimituksen yhteydessä, jos tästä ei aiheudu kohtuutonta viivästystä.

9. **Henkilöstötiedot**

a. EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen kattavuus

i. Kun EU:ssa toimiva organisaatio siirtää (entistä tai nykyistä) henkilöstöään koskevia, työsuhteen yhteydessä kerättyjä henkilötietoja emoyhtiölle, organisaatioon sidoksissa olevalle yhtiölle tai riippumattomalle palvelujen tarjoajalle, joka sijaitsee Yhdysvalloissa ja osallistuu EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen, tiedon siirtoon sovelletaan kyseinen tietojen siirto nauttii EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen eduista. Näissä tapauksissa tietojen keräämiseen ja niiden käsittelyyn ennen siirtoa sovelletaan kyseisen EU:n jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä, ja kaikkia kyseisen lainsäädännön mukaisia ehtoja ja rajoituksia, jotka koskevat tietojen siirtoa, on noudatettava.

ii. Järjestelyn periaatteita sovelletaan vain silloin, kun siirretään tai annetaan käyttöön yksittäinen henkilötieto, jonka perusteella henkilö tunnistetaan tai on tunnistettavissa. Yhdistettyihin työntekijätietoihin perustuvat tilastot, joissa ei ole henkilötietoja, tai tiedot, joista nimet on poistettu, eivät ole ongelmallisia yksityisyyden suojan kannalta.

b. Ilmoitus- ja valintaperiaatteiden soveltaminen

i. Yhdysvaltalainen organisaatio, joka on vastaanottanut EU:sta henkilöstötietoja EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa, voi luovuttaa tiedot kolmannelle osapuolelle tai käyttää niitä muuhun kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen ainoastaan ilmoitus- ja valintaperiaatteiden mukaisesti. Jos organisaatio aikoo esimerkiksi käyttää työsuhteessa kerättyjä henkilötietoja muuhun kuin työsuhteeseen liittyvään tarkoitukseen, kuten markkinointiin, kyseisen yhdysvaltalaisen organisaation on tarjottava työntekijöille asianmukainen valintamahdollisuus ennen tietojen käyttämistä, elleivät työntekijät ole jo aiemmin antaneet lupaa tietojen käyttöön tällaisiin tarkoituksiin. Tällainen käyttö ei saa olla ristiriidassa niiden tarkoitusten kanssa, joita varten henkilötiedot on kerätty tai joihin henkilö on myöhemmin antanut luvan. Jos työntekijät kieltävät tietojen käyttämisen, heidän tekemänsä valinta ei myöskään saa rajoittaa heidän uramahdollisuuksiaan eikä heitä saa rangaista sen vuoksi.

ii. On huomattava, että joistakin EU:n jäsenvaltioista tehtäviin tiedonsiirtoihin sovelletaan tiettyjä yleisiä ehtoja, jotka voivat rajoittaa tällaisten tietojen muuta käyttöä myös sen jälkeen, kun tiedot on siirretty EU:n ulkopuolelle, ja näitä ehtoja on noudatettava.

iii. Lisäksi työnantajien on kohtuullisin pyrkimyksin pidettävä huolta siitä, että henkilötietojen käyttöä koskevia henkilöstön valintoja noudatetaan. Tällöin voi olla kyse esimerkiksi siitä, että rajoitetaan pääsyä tällaisiin henkilötietoihin, esitetään määrätyt tiedot anonyymeinä tai käytetään nimien sijasta koodeja tai salanimiä, jos oikeiden nimien käyttö ei liikkeenjohdollisista syistä ole välttämätöntä.

iv. Organisaatio voi olla antamatta ilmoitusta tai myöntämättä valintamahdollisuutta siinä määrin ja sellaisena ajanjaksona kuin on tarpeellista, jotta organisaation mahdollisuudet nimittää tai ylentää työntekijöitä tai tehdä muita henkilöstöön liittyviä päätöksiä eivät vaarantuisi.

c. Tiedonsaantiperiaatteen soveltaminen

i. Täydentävässä tiedonsaantiperiaatteessa selostetaan syitä, joiden perusteella voidaan kieltäytyä luovuttamasta pyydettyjä henkilöstötietoja tai rajoittaa niiden saantia. EU:n työnantajien on luonnollisesti noudatettava paikallisia säädöksiä ja varmistettava, että EU:hun sijoittautuneet työntekijät saavat tietoja kotimaansa lainsäädännön mukaisesti huolimatta siitä, missä tietoja käsitellään ja säilytetään. EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehys edellyttää, että tällaista tietoa Yhdysvalloissa käsittelevä organisaatio tekee asiassa yhteistyötä ja luovuttaa tiedot joko suoraan tai eurooppalaisen työnantajan välityksellä.

d. Täytäntöönpano

i. Jos henkilötietoa käytetään ainoastaan työsuhteen yhteydessä, työntekijään nähden tiedoista on ensisijaisesti vastuussa EU:ssa toimiva organisaatio. Tästä seuraa, että jos eurooppalaiset työntekijät valittavat tietosuojaoikeuksiensa rikkomisesta eivätkä ole tyytyväisiä sisäisen selvityksen tai valitus- ja muutoksenhakumenettelyn tulokseen (tai jonkin sellaisen valitusmenettelyn tulokseen, joka on toteutettu ammattiliiton kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti), heidän on käännyttävä työskentelymaansa kansallisen tietosuojaviranomaisen tai työvoimaviranomaisen puoleen. Tätä sovelletaan myös tapauksiin, joissa väitetyn työntekijöiden henkilötietojen virheellisen käsittelyn on toteuttanut yhdysvaltalainen organisaatio, joka on saanut tiedot työnantajalta ja on niin ollen osallinen väitettyyn järjestelyn periaatteiden rikkomiseen. Tämä on tehokkain tapa soveltaa usein päällekkäisiä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat paikallisista työlaeista, työsopimuksista ja tietosuojasäädöksistä.

ii. EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuvan yhdysvaltalaisen organisaation, joka käyttää EU:sta toimitettua henkilöstötietoa ja haluaa kyseisten tiedonsiirtojen kuuluvan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen piiriin, olisi tämän vuoksi sitouduttava tekemään yhteistyötä toimivaltaisten EU:n viranomaisten kanssa näiden tekemissä tutkimuksissa ja noudattamaan kyseisten viranomaisten näissä tapauksissa antamia ohjeita.

e. Tietojen edelleen siirtämiseen liittyvää vastuuvelvollisuutta koskeva periaate

i. Vähäistä työntekijämäärää koskeva, EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa toteutettava henkilötietojen siirto rekisterinpitäjälle voidaan toteuttaa tiedonsaantiperiaatetta soveltamatta ja ilman, että rekisterinpitäjänä toimivan kolmannen osapuolen kanssa tehdään sopimusta, vaikka tätä muutoin vaadittaisiin tietojen edelleen siirtämiseen liittyvää vastuuvelvollisuutta koskevan periaatteen mukaan, kun on kyse EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuvan organisaation satunnaisesta henkilöstöön liittyvästä operatiivisesta toimesta, jossa tietoja käytetään esimerkiksi lentolipun tai hotellihuoneen varaamiseen tai vakuutussuojan järjestämiseen, ja kun järjestelyyn osallistuva organisaatio on noudattanut ilmoitus- ja valintaperiaatteita.

10. **Tietojen edelleen siirtämistä koskevat pakolliset sopimukset**

a. Tietojenkäsittelyä koskevat sopimukset

i. Kun henkilötietoja siirretään EU:sta Yhdysvaltoihin ainoastaan tietojen käsittelyä varten, tästä on laadittava sopimus riippumatta siitä, osallistuuko tietojen käsittelijä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen.

ii. Eurooppalaisen rekisterinpitäjän on tehtävä sopimus aina, kun tietoja siirretään pelkästään käsittelytarkoituksessa riippumatta siitä, käsitelläänkö tiedot EU:ssa vai sen ulkopuolella, ja siitä, osallistuuko tietojen käsittelijä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen. Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa, että henkilötietojen käsittelijä

1. toimii ainoastaan rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti,

2. toteuttaa asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet henkilötietojen suojaamiseksi vahingossa tapahtuvalta tai laittomalta tuhoamiselta, vahingossa tapahtuvalta katoamiselta, muuttamiselta, luvattomalta luovuttamiselta tai pääsyn antamiselta tietoihin, ymmärtää, onko edelleen siirtäminen sallittua, ja

3. ottaen huomioon käsittelytoimen luonteen auttaa rekisterinpitäjää antamaan vastauksia henkilöille, jotka toteuttavat järjestelyn periaatteiden mukaisia oikeuksiaan.

iii. Koska järjestelyyn osallistuvat organisaatiot tarjoavat riittävän tietosuojan, siihen kuuluvien organisaatioiden kanssa tehtävät, pelkkää tietojenkäsittelyä koskevat sopimukset eivät edellytä ennakkolupaa.

b. Siirrot samaan ryhmään kuuluvien yritysten tai yksiköiden välillä

i. Kun henkilötietoja siirretään kahden sellaisen rekisterinpitäjän välillä, jotka kuuluvat samaan yritysryhmään, tietojen edelleen siirtämiseen liittyvää vastuuvelvollisuutta koskevan periaatteen mukaan sopimusta ei aina vaadita. Samaan ryhmään kuuluvien yritysten ja yksiköiden rekisterinpitäjät voivat tehdä siirrot muiden instrumenttien nojalla. Tällaisia ovat muun muassa EU:n yrityksiä koskevat sitovat säännöt ja muut ryhmän sisäiset instrumentit (esimerkiksi vaatimustenmukaisuus- ja valvontaohjelmat). Näillä rekisterinpitäjät varmistavat, että henkilötietojen suoja säilyy järjestelyn periaatteiden mukaisena. Kun tällaisia siirtoja tehdään, järjestelyyn osallistuva organisaatio on edelleen vastuussa järjestelyn periaatteiden noudattamisesta.

c. Siirrot rekisterinpitäjien välillä

i. Kun siirtoja tehdään rekisterinpitäjien välillä, vastaanottavan rekisterinpitäjän ei tarvitse olla järjestelyyn osallistuva organisaatio eikä sillä tarvitse olla riippumatonta muutoksenhakumekanismia. Järjestelyyn osallistuvan organisaation on tehtävä sopimus tietoja vastaanottavan, rekisterinpitäjänä toimivan kolmannen osapuolen kanssa. Sopimuksessa on määrättävä, että tietosuojan taso vastaa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen tasoa, mutta siinä ei tarvitse määrätä, että kolmas osapuoli osallistuu järjestelyyn tai että sillä on riippumaton muutoksenhakumekanismi. Kolmannen osapuolen on kuitenkin asetettava käyttöön vastaava mekanismi.

11. **Riitojenratkaisu ja täytäntöönpano**

a. Muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteessa määrätään vaatimuksista, jotka koskevat EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen täytäntöönpanoa. Sitä, miten muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen a kohdan ii alakohdan vaatimukset täytetään, selostetaan tarkastusta koskevassa täydentävässä periaatteessa. Tässä täydentävässä periaatteessa käsitellään muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen a kohdan i ja iii alakohtaa, jotka molemmat edellyttävät riippumattomia muutoksenhakumekanismeja. Nämä mekanismit voivat olla muodoiltaan erilaisia, mutta niiden on oltava muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen vaatimusten mukaisia. Organisaatiot täyttävät vaatimukset, jos ne i) noudattavat yksityissektorilla laadittuja yksityisyydensuojaohjelmia, joissa järjestelyn periaatteet on otettu osaksi sääntöjä ja joihin on sisällytetty samantyyppiset tehokkaat täytäntöönpanomekanismit kuin muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteessa on kuvattu, ii) noudattavat sellaisten valvontaviranomaisten päätöksiä, jotka ovat lakien ja asetusten mukaan toimivaltaisia käsittelemään yksittäisiä valituksia ja riita-asioita, tai iii) sitoutuvat tekemään yhteistyötä EU:n tietosuojaviranomaisten tai niiden valtuuttamien edustajien kanssa.

b. Tarkoitus on, että tämä luettelo on esimerkinomainen eikä rajoittava. Yksityisellä sektorilla voidaan kehittää muita täytäntöönpanomekanismeja, kunhan ne täyttävät muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen ja täydentävien periaatteiden vaatimukset. On huomattava, että muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen vaatimukset täydentävät vaatimusta, jonka mukaan itsesääntelytoimien on oltava täytäntöönpanokelpoisia liittovaltion kauppakomissiosta annetun lain 5 §:n (15 U.S.C. 45 §), jossa kielletään sopimattomat ja vilpilliset toimet, 49 U.S.C. 41712 §:n, jossa kielletään liikenteenharjoittajaa tai lipunvälittäjää harjoittamasta sopimatonta tai vilpillistä menettelyä lentoliikenteessä tai lentokuljetusten myynnissä, tai muun tällaiset toimet kieltävän lain tai asetuksen nojalla.

c. Jotta varmistettaisiin, että organisaatiot noudattavat EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa antamiaan sitoumuksia, ja jotta tuettaisiin ohjelman hallinnointia, organisaatioiden ja riippumattomia muutoksenhakumekanismeja hallinnoivien elinten on kauppaministeriön pyynnöstä annettava tietoja, jotka liittyvät EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen. Lisäksi organisaatioiden on vastattava viivytyksettä valituksiin, jotka tietosuojaviranomaiset ovat toimittaneet kauppaministeriön välityksellä ja joilla pyritään selvittämään, ovatko organisaatiot noudattaneet järjestelyn periaatteita. Vastauksessa olisi käsiteltävä valituksen aiheellisuutta ja – jos valitus todetaan aiheelliseksi – sitä, miten organisaatio aikoo korjata ongelman. Kauppaministeriö huolehtii saamiensa tietojen luottamuksellisuudesta Yhdysvaltojen lainsäädännön mukaisesti.

d. Muutoksenhakumenettelyt

i. Henkilöitä olisi kannustettava esittämään mahdolliset valituksensa ensiksi asianomaisille organisaatioille ennen asioiden viemistä riippumattomien muutoksenhakumekanismien käsiteltäväksi. Organisaatioiden on vastattava 45 päivän kuluessa valituksen vastaanottamisesta. Se, onko muutoksenhakumekanismi riippumaton, on tosiasiakysymys, joka voidaan osoittaa erityisesti puolueettomuudella, kokoonpanon ja rahoituksen läpinäkyvyydellä sekä aiemmilla hyvillä tuloksilla. Kuten muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteessa edellytetään, muutoksenhaun on oltava henkilöiden helposti käytettävissä ja maksutonta. Riippumattomien riitojenratkaisuelinten olisi tutkittava kaikki valitukset paitsi ne, jotka ovat ilmeisen perusteettomia. Tämä ei estä sitä, että riippumaton riitojenratkaisuelin, joka on vastuussa muutoksenhakumekanismista, asettaa ehtoja valitusten tutkimiselle, mutta näiden ehtojen on oltava läpinäkyviä ja perusteltuja. Siten on esimerkiksi mahdollista jättää tutkimatta valitus, joka ei kuulu ohjelman soveltamisalaan tai jonka tutkiminen kuuluu jollekin toiselle foorumille. Ehdoilla ei kuitenkaan pitäisi heikentää organisaation sitoumusta tutkia asianmukaiset valitukset. Lisäksi muutoksenhakumekanismeja hallinnoivien elinten olisi annettava henkilöille täydelliset ja helposti saatavilla olevat tiedot siitä, miten riitojenratkaisumenettely etenee sen jälkeen, kun valitus on tehty. Näiden tietojen tulisi sisältää ilmoitus mekanismin yksityisyydensuojakäytännöistä järjestelyn periaatteiden mukaisesti. Jotta valitusten käsittelyyn sovellettavaa menettelyä voitaisiin helpottaa, muutoksenhakumekanismeja hallinnoivien elinten olisi tehtävä yhteistyötä välineiden, kuten vakiomuotoisten valituslomakkeiden, laatimiseksi.

ii. Riippumattomia muutoksenhakumekanismeja hallinnoivien elinten on sisällytettävä julkisille verkkosivuilleen tietoja EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteista sekä palveluista, joita ne sen puitteissa tuottavat. Näiden tietojen tulee sisältää 1) tiedot järjestelyn vaatimuksista, joiden mukaan on järjestettävä riippumaton muutoksenhakumekanismi, tai linkki tällaisiin vaatimuksiin, 2) linkki kauppaministeriön tietosuojakehystä käsittelevälle verkkosivulle, 3) tieto siitä, että elimen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen yhteydessä tuottamat riitojenratkaisupalvelut ovat henkilöille maksuttomia, 4) kuvaus siitä, kuinka järjestelyn periaatteisiin liittyvä valitus voidaan jättää käsiteltäväksi, 5) aikataulu, jonka mukaisesti järjestelyn periaatteisiin liittyvä valitus käsitellään, ja 6) kuvaus siitä, millaiset korjaavat toimet ovat mahdollisia.

iii. Riippumattomia muutoksenhakumekanismeja hallinnoivien elinten on julkaistava vuosittain kertomus, jossa esitetään niiden riitojenratkaisupalveluja koskevat tilastot yhdistettyjen lukujen avulla. Vuosikertomuksen tulee sisältää 1) kertomusvuoden aikana saatujen järjestelyn periaatteisiin liittyvien valitusten yhteismäärä, 2) saatujen valitusten lajit, 3) riitojenratkaisuun liittyvät laatutoimenpiteet, kuten valitusten käsittelyajan pituus, ja 4) valitusten tulokset, erityisesti määrättyjen oikeussuojakeinojen tai seuraamusten määrät ja lajit.

iv. Kuten liitteessä I esitetään, henkilöiden käytettävissä on välimiesmenettely sellaisten vaateiden osalta, jotka ovat jääneet vaille ratkaisua. Välimiesmenettelyn avulla voidaan saada vastaus kysymykseen, onko järjestelyyn osallistuva organisaatio rikkonut järjestelyyn perustuvia velvoitteitaan kyseisen henkilön osalta ja onko kyseinen rikkominen edelleen täysin tai osittain korjaamatta. Välimiesmenettelyä voidaan käyttää ainoastaan tähän tarkoitukseen. Välimiesmenettelyä ei voida käyttää esimerkiksi asioissa, jotka liittyvät järjestelyn periaatteista ([15]) myönnettäviin poikkeuksiin tai EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen tarjoaman suojan riittävyyttä koskeviin väitteisiin. Välimiesmenettelyssä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen paneelilla, joka koostuu yhdestä tai kolmesta välimiehestä sen mukaan kuin osapuolet sopivat, on toimivalta määrätä yksilökohtaisesta, ei-rahallisesta kompensaatiosta, joka on tarpeen järjestelyn periaatteiden noudattamatta jättämisen korjaamiseksi ja joka koskee ainoastaan kyseistä henkilöä. Tällaisia kompensaatioita ovat henkilön mahdollisuus tutustua tietoihinsa sekä hänen tietojensa korjaaminen, poistaminen tai palauttaminen. Henkilöt ja järjestelyyn osallistuvat organisaatiot voivat hakea Yhdysvaltojen lainsäädännön nojalla annettuun välimiespaneelin päätökseen muutosta tuomioistuimessa ja vaatia sen täytäntöönpanoa tuomioistuimessa välimiesmenettelystä annetun liittovaltion lain (Federal Arbitration Act) nojalla.

e. Korjaavat toimenpiteet ja seuraamukset

i. Riippumattoman riitojenratkaisuelimen määräämillä korjaavilla toimenpiteillä olisi saatava aikaan seuraavaa: organisaatio peruuttaa tai korjaa järjestelyn periaatteiden noudattamatta jättämisen vaikutukset siinä määrin kuin mahdollista, organisaation tietojenkäsittely on vastaisuudessa periaatteiden mukaista ja valituksen esittänyttä henkilöä koskevien tietojen käsittely lakkaa soveltuvin osin. Seuraamusten on oltava riittävän ankaria sen varmistamiseksi, että organisaatio noudattaa järjestelyn periaatteita. Kun mahdollisia seuraamuksia on useampia ja niiden ankaruus vaihtelee, riitojenratkaisuelin voi määrätä sopivan seuraamuksen, jonka ankaruus vastaa rikkomisen vakavuutta. Seuraamukseksi olisi tietyissä olosuhteissa

([15]) Periaatteet, yleiskatsaus, 5 kohta.

määrättävä sekä se, että järjestelyn periaatteiden noudattamatta jättäminen julkaistaan, että se, että tiedot hävitetään. ([16]) Muita seuraamuksia voivat olla merkin käyttöoikeuden keskeyttäminen tai peruuttaminen, järjestelyn periaatteiden noudattamatta jättämisestä henkilölle aiheutuneen vahingon korvaaminen ja kieltomääräys. Yksityisellä sektorilla toimivien, riitojenratkaisusta tai itsesääntelystä vastaavien riippumattomien elinten on ilmoitettava tapauksen mukaan tuomioistuimelle tai asiassa toimivaltaiselle valtiolliselle elimelle sekä kauppaministeriölle sellaiset tapaukset, joissa osallistuva organisaatio ei noudata niiden päätöksiä.

f. Liittovaltion kauppakomission toiminta

i. Liittovaltion kauppakomissio on sitoutunut asettamaan tarkastelussaan etusijalle tapaukset, jotka se on vastaanottanut i) yksityisyyden suojan itsesääntelystä vastaavilta elimiltä ja muilta riippumattomilta riitojenratkaisuelimiltä, ii) EU:n jäsenvaltioilta ja iii) kauppaministeriöltä. Tällöin tarkoituksena on selvittää, onko rikottu liittovaltion kauppakomissiosta annetun lain 5 §:ää, jossa kielletään sopimattomat ja vilpilliset toimet tai käytännöt kaupankäynnissä. Jos liittovaltion kauppakomissiolla on johtopäätöstensä mukaan aihetta uskoa, että 5 §:ää on rikottu, se voi ratkaista asian hakemalla hallinnollista kieltomääräystä (*cease and desist order*), jolla estetään kyseiset toimet, tai nostamalla kanteen liittovaltion piirioikeudessa (*federal district court*). Jos piirioikeus hyväksyy kanteen, sillä on vastaava vaikutus kuin kieltomääräyksellä. Lain rikkomisessa on kyse totuudenvastaisista väitteistä, joiden mukaan organisaatiot noudattavat järjestelyn periaatteita tai osallistuvat EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen, vaikka ne eivät enää ole tietosuojakehyksen osallistujaluettelossa tai eivät ole koskaan toimittaneet omaa varmennustaan kauppaministeriölle. Liittovaltion kauppakomissio voi hakea siviilioikeudellista seuraamusta hallinnollisen kieltomääräyksen rikkomisesta sekä nostaa siviili- tai rikoskanteen liittovaltion tuomioistuimen päätöksen noudattamatta jättämisen vuoksi. Liittovaltion kauppakomissio ilmoittaa kauppaministeriölle kaikista tällaisista toimistaan. Kauppaministeriö kehottaa muita valtiollisia elimiä ilmoittamaan sille, mitkä ovat lopulliset johtopäätökset oikeudenkäynneissä tai muissa menettelyissä, jotka koskevat järjestelyn periaatteiden noudattamista.

g. Järjestelyn periaatteiden jatkuva noudattamatta jättäminen

i. Jos organisaatio jättää jatkuvasti noudattamatta järjestelyn periaatteita, se menettää oikeutensa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen etuihin. Kauppaministeriö poistaa tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta organisaatiot, jotka ovat jatkuvasti jättäneet noudattamatta järjestelyn periaatteita, ja niiden on palautettava tai hävitettävä henkilötiedot, jotka ne ovat vastaanottaneet EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa.

ii. Periaatteiden noudattamatta jättäminen on jatkuva, jos organisaatio, joka on toimittanut kauppaministeriölle oman varmennuksen, kieltäytyy noudattamasta yksityisyyden suojan itsesääntelystä vastaavan elimen, riippumattoman riitojenratkaisuelimen tai valtiollisen elimen lopullista päätöstä tai jos tällainen elin, kauppaministeriö mukaan lukien, on todennut organisaation toistuvasti rikkoneen järjestelmän periaatteita siinä määrin, että sen oma ilmoitus periaatteiden noudattamisesta ei enää ole uskottava. Tapauksissa, joissa rikkomisen toteaa muu elin kuin kauppaministeriö, organisaation on viivytyksettä ilmoitettava asiasta kauppaministeriölle. Ilmoitusvelvoitteen laiminlyöminen on kanneperuste vääriä lausuntoja koskevan Yhdysvaltojen lain nojalla (False Statements Act, 18 U.S.C. § 1001). Se, että organisaatio poistetaan yksityissektorilla toimivasta yksityisyyden suojan itsesääntelyä koskevasta ohjelmasta tai riippumattomasta riitojenratkaisumekanismista, ei merkitse sitä, että organisaatio vapautuu velvollisuudesta noudattaa järjestelyn periaatteita, mutta se merkitsee sitä, että organisaation katsotaan jatkuvasti jättävän noudattamatta järjestelyn periaatteita.

iii. Kauppaministeriö poistaa organisaation tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta sellaisen ilmoituksen seurauksena, jonka mukaan organisaatio jättää jatkuvasti noudattamatta järjestelyn periaatteita, tulipa ilmoitus organisaatiolta itseltään, yksityisyyden suojan itsesääntelyä harjoittavalta elimeltä tai muulta riippumattomalta riitojenratkaisuelimeltä tai valtiolliselta elimeltä. Organisaatiolle annetaan kuitenkin 30 päivän määräaika, jonka aikana sillä on tilaisuus antaa vastaus. ([17]) Kauppaministeriön ylläpitämästä tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta käyvät näin ollen selvästi ilmi organisaatiot, jotka ovat oikeutettuja EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen etuihin, ja organisaatiot, jotka eivät enää ole oikeutettuja kyseisiin etuihin.

iv. Jos organisaatio hakee osallistumisoikeutta itsesääntelyelimessä voidakseen uudestaan osallistua EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen, sen on toimitettava kyseiselle elimelle täydelliset tiedot aiemmasta osallistumisestaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen.

([16]) Riippumattomat riitojenratkaisuelimet voivat harkita, missä tapauksissa seuraamuksia käytetään. Asianomaisten tietojen arkaluonteisuus on yksi niistä tekijöistä, jotka on otettava huomioon päätettäessä, vaaditaanko tietojen hävittämistä. Huomioon on otettava myös se, onko organisaatio kerätessään, käyttäessään tai luovuttaessaan tietoja rikkonut järjestelyn periaatteita räikeästi.

([17]) Kauppaministeriö ilmoittaa ilmoituksessa määräajan, joka on joka tapauksessa alle 30 päivää ja jonka kuluessa organisaation on vastattava ilmoitukseen.

12. **Valintaperiaate – tietojen poistamisen ajoitus**

a. Valintaperiaatteen tarkoituksena on yleisesti ottaen varmistaa, että henkilötietoja käytetään ja luovutetaan tavalla, joka vastaa rekisteröidyn odotuksia ja valintoja. Sen mukaan rekisteröidyn on voitava milloin tahansa kieltää häntä itseään koskevien tietojen käyttäminen suoramarkkinointiin. Tällöin on kuitenkin noudatettava organisaation asettamia kohtuullisia aikarajoja, jotka antavat organisaatiolle riittävästi aikaa kiellon täytäntöönpanoon. Organisaatio voi myös vaatia saada riittävästi tietoja voidakseen varmistua tietojenkäsittelyn kieltämistä vaativan henkilöllisyydestä. Yhdysvalloissa tämän vaihtoehdon voi valita käyttämällä keskitettyä kielto-ohjelmaa. Joka tapauksessa henkilölle on tarjottava helposti käytettävissä oleva ja kohtuuhintainen menettely, jonka avulla hän voi käyttää tätä oikeuttaan.

b. Organisaatio saa vastaavasti käyttää tietoa tiettyihin suoramarkkinointitarkoituksiin sellaisissa tapauksissa, joissa on käytännössä mahdotonta antaa henkilölle etukäteen mahdollisuutta kieltää tietojen käyttö, jos organisaatio tarjoaa hänelle samassa yhteydessä (ja pyynnöstä milloin tahansa) mahdollisuuden kieltää (ilman henkilölle koituvia kuluja) suoramarkkinoinnin kyseisestä hetkestä eteenpäin ja jos organisaatio noudattaa henkilön toivomusta.

13. **Matkustustiedot**

a. Lentomatkustajien varaus- ja muita matkustustietoja, kuten kanta-asiakas- ja hotellivaraustietoja, sekä erityistarpeita, esimerkiksi uskonnon mukaisia aterioita tai fyysistä apua, koskevia tietoja voi siirtää EU:n ulkopuolella sijaitseville organisaatioille monissa eri olosuhteissa. Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietoja voidaan tietosuojan tason riittävyyttä koskevan päätöksen puuttuessa siirtää kolmanteen maahan, jos yleisen tietosuoja-asetuksen 46 artiklan mukainen riittävä tietosuojan taso taataan, tai erityistilanteissa, jos jokin yleisen tietosuoja-asetuksen 49 artiklassa säädetyistä edellytyksistä täyttyy (esimerkiksi jos rekisteröity on antanut nimenomaisen suostumuksensa siirtoon). EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuvat yhdysvaltalaiset organisaatiot antavat riittävän henkilötietojen suojan ja saavat siten ottaa vastaan EU:sta siirrettyjä tietoja yleisen tietosuoja-asetuksen 45 artiklan nojalla ilman, että niiden täytyy ottaa käyttöön yleisen tietosuoja-asetuksen 46 artiklan mukaista siirtovälinettä tai täyttää asetuksen 49 artiklassa säädettyjä edellytyksiä. Koska EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksessä on arkaluonteista tietoa koskevia erityissääntöjä, tällaisia tietoja (joita on kerättävä esimerkiksi asiakkaan tarvitessa fyysistä apua) saa sisältyä järjestelyyn osallistuville organisaatioille siirrettäviin tietoihin. Tietoja siirtävän organisaation on kaikissa tapauksissa kuitenkin noudatettava sen EU:n jäsenvaltion lakia, jossa se toimii. Kyseisen valtion lainsäädännössä saattaa olla muun muassa arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevia erityissääntöjä.

14. **Farmaseuttiset tuotteet ja lääkevalmisteet**

a. <u>EU:n jäsenvaltioiden lainsäädännön ja järjestelyn periaatteiden soveltaminen</u>

i. EU:n jäsenvaltioiden lainsäädäntöä sovelletaan henkilötietojen keruuseen ja kaikkeen tietojenkäsittelyyn, joka toteutetaan ennen tietojen siirtämistä Yhdysvaltoihin. Järjestelyn periaatteita sovelletaan, kun tiedot on siirretty Yhdysvaltoihin. Farmaseuttiseen tutkimukseen ja muihin tarkoituksiin käytettävien tietojen henkilöviittaukset olisi tarvittaessa anonymisoitava.

b. <u>Tulevaisuudessa tehtävä tieteellinen tutkimus</u>

i. Farmaseuttisissa ja lääkeaineita koskevissa tutkimuksissa saadut henkilötiedot ovat usein arvokkaita tulevaisuudessa tehtävälle tieteelliselle tutkimukselle. Jos tiettyä tutkimusta varten kerättyjä henkilötietoja siirretään yhdysvaltalaiselle organisaatiolle, joka osallistuu EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen, organisaatio voi käyttää tietoja toisessa, uudessa tutkimuksessa, jos ilmoitus- ja valintaperiaatetta on noudatettu ensimmäisen tutkimuksen yhteydessä. Annettavassa ilmoituksessa on kerrottava kaikista tiedon tulevista käyttötarkoituksista, esimerkiksi toistuvasta seurannasta, kyseistä tutkimusta sivuavista tutkimuksista ja markkinoinnista.

ii. Ymmärrettävästi tiedon kaikkia tulevia käyttötarkoituksia ei pystytä täsmentämään, koska uusi tutkimus voi saada alkunsa uudesta näkökulmasta alkuperäiseen tietoon, lääketieteellisistä löydöistä ja edistysaskeleista tai kehityksestä kansanterveyden tai sääntelyn alalla. Tarvittaessa ilmoitukseen olisi siksi sisällytettävä maininta siitä, että henkilötietoja saatetaan käyttää farmaseuttisissa ja lääkeaineita koskevissa tutkimuksissa, joista ei tällä hetkellä vielä tiedetä. Jos tällainen käyttötarkoitus ei ole yhteensopiva sen tutkimuksen yleistarkoituksen kanssa, jonka vuoksi henkilötiedot on alun perin kerätty tai johon kyseinen henkilö on myöhemmin antanut suostumuksensa, häneltä on saatava uusi suostumus.

c. Vetäytyminen kliinisestä kokeesta

i. Koehenkilö voi milloin tahansa vetäytyä kliinisestä kokeesta, tai häntä voidaan pyytää tekemään näin. Kaikkia tätä ennen kerättyjä henkilötietoja saadaan silti käsitellä muiden kliinisessä kokeessa kerättyjen tietojen ohella, jos tästä on selkeästi ilmoitettu kyseiselle henkilölle siinä vaiheessa, kun hän on suostunut osallistumaan kokeeseen.

d. Tietojen siirtäminen sääntelyä ja valvontaa varten

i. Lääkkeitä ja lääkintälaitteita valmistavat yritykset saavat toimittaa EU:ssa tehdyissä kliinisissä kokeissa saatuja henkilötietoja yhdysvaltalaisille valvontaviranomaisille sääntely- ja valvontatarkoituksiin. Samanlaisia siirtoja saa tehdä muille tahoille kuin sääntelyviranomaisille, kuten yrityksen muille toimipaikoille ja muille tutkijoille, ilmoitus- ja valintaperiaatteen mukaisesti.

e. Sokkotutkimukset

i. Objektiivisuuden takaamiseksi osallistujat ja usein tutkijatkaan eivät monissa kliinisissä kokeissa saa tietää, mitä hoitoa kullekin henkilölle annetaan. Hoitotiedon antaminen vaarantaisi tutkimuksen ja sen tulosten validiteetin. Tällaisten kliinisten kokeiden eli sokkotutkimusten aikana osallistujille ei tarvitse antaa tietoja heidän hoidostaan, jos rajoituksesta on ilmoitettu siinä vaiheessa, kun kyseinen henkilö on päättänyt osallistua tutkimukseen, ja jos tietojen antaminen vaarantaisi tutkimuksen luotettavuuden.

ii. Osallistuminen tutkimukseen näillä edellytyksillä on riittävä osoitus siitä, että kyseinen henkilö luopuu oikeudestaan tiedonsaantiin. Kun tutkimus on saatettu päätökseen ja tulokset on analysoitu, siihen osallistuneilla on oltava oikeus halutessaan saada itseään koskevat tiedot. Tietoja olisi pyydettävä ensisijaisesti lääkäriltä tai muulta terveydenhoitohenkilökuntaan kuuluvalta, joka on hoitanut kyseistä henkilöä tutkimuksen aikana, taikka tutkimuksen teettäneeltä organisaatiolta.

f. Tuotteen turvallisuuden ja tehon seuranta

i. Lääkkeitä ja lääkintälaitteita valmistavan yrityksen ei tarvitse soveltaa ilmoitusvelvollisuuteen, valintamahdollisuuteen, tietojen edelleen siirtoa koskevaan vastuuvelvollisuuteen eikä tiedonsaantiin liittyviä järjestelyn periaatteita toteuttaessaan seurantaa, joka koskee tuotteiden turvallisuutta ja tehokkuutta, jos periaatteiden noudattaminen estää noudattamasta viranomaisvaatimuksia. Tämä koskee myös haittatapahtumia koskevia ilmoituksia ja tiettyjä lääkkeitä tai lääkinnällisiä laitteita käyttävien potilaiden/henkilöiden jäljittämistä. Tämä koskee raportteja, joita esimerkiksi terveydenhoitopalvelujen tarjoajat antavat lääkkeitä ja lääkintälaitteita valmistaville yrityksille, samoin kuin raportteja, joita lääkkeitä ja lääkintälaitteita valmistavat yritykset antavat viranomaisille, kuten elintarvike- ja lääkevirastolle (Food and Drug Administration).

g. Avainkoodatut tiedot

i. Tutkimuksen johtaja salaa poikkeuksetta henkilötiedot tutkimuksen alussa antamalla niille ainutkertaiset avainkoodit, jottei rekisteröityjen henkilöllisyys paljastuisi. Tutkimuksia teettävät lääkealan yritykset eivät saa tietää koodien avaimia. Avaimet ovat tiedossa vain tutkijalla, jotta hän voi erityistapauksessa (esimerkiksi tarvittaessa lääketieteellistä jatkohoitoa) tunnistaa, kenestä on kyse. Periaatteet koskisivat EU:sta Yhdysvaltoihin siirrettyjä tietoja, jotka on koodattu tällä tavoin ja jotka ovat EU:n lainsäädännössä tarkoitettuja EU:n henkilötietoja.

15. **Julkisten rekistereiden tiedot ja yleisesti saatavilla olevat tiedot**

a. Organisaation on sovellettava yleisesti saatavilla oleviin henkilötietoihin tietojen turvallisuutta ja eheyttä ja käyttötarkoituksen rajoittamista koskevaa periaatetta sekä muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatetta. Kyseisiä periaatteita sovelletaan myös henkilötietoihin, jotka on kerätty julkisista rekistereistä. Nämä rekisterit ovat eri hallinnon tasoja edustavien viranomaisten ylläpitämiä rekistereitä, jotka ovat suurelle yleisölle avoimia.

b. Ilmoitusvelvollisuutta, valintamahdollisuutta ja tietojen edelleen siirtoon liittyvää vastuuvelvollisuutta koskevia periaatteita ei ole tarpeen soveltaa julkisista rekistereistä saatuun tietoon, jos tätä tietoa ei ole yhdistetty ei-julkiseen rekisteritietoon ja jos toimivaltaisen viranomaisen vahvistamia rekisterin käytön ehtoja noudatetaan. Ilmoitusvelvollisuutta, valintamahdollisuutta ja tietojen edelleen siirtoon liittyvää vastuuvelvollisuutta koskevia periaatteita ei ole yleensä tarpeen soveltaa myöskään yleisesti saatavilla olevaan tietoon, ellei eurooppalainen siirtäjä ilmoita, että kyseistä tietoa koskevien rajoitusten vuoksi organisaation on sovellettava kyseisiä periaatteita aikomaansa käyttötarkoitukseen. Organisaatio ei ole vastuussa siitä, miten julkaistusta aineistosta saatua tietoa käytetään.

c. Jos todetaan, että organisaatio on tarkoituksellisesti julkaissut henkilötietoja järjestelyn periaatteiden vastaisesti, jotta se tai muut voisivat hyötyä tässä selostetuista poikkeuksista, organisaatio menettää tietosuojakehyksen edut.

d. Tiedonsaantiperiaatetta ei tarvitse soveltaa julkiseen rekisteritietoon, jos siihen ei ole yhdistetty muuta henkilötietoa (yhdistämiseksi ei katsota pienten tietomäärien käyttöä julkisen rekisteritiedon luettelointiin tai järjestämiseen), mutta kaikkia toimivaltaisen viranomaisen vahvistamia rekisterin käytön ehtoja on tällöin kuitenkin noudatettava. Sen sijaan kun julkisten rekisterien sisältämää tietoa yhdistetään näihin rekistereihin kuulumattomiin tietoihin (muuhun kuin edellä mainittuun tietoon), organisaation on sallittava tiedonsaanti edellyttäen, ettei kyseiseen tietoon sovelleta muita sallittuja poikkeuksia.

e. Tietoa, joka jo on yleisesti saatavilla, koskee sama sääntö kuin julkisista rekistereistä saatuja tietoja. Tiedonsaantiperiaatetta ei tarvitse soveltaa, jos yleisesti saatavilla olevaa tietoa ei ole yhdistetty tietoon, joka ei ole yleisesti saatavilla. Yleisesti saatavilla olevia tietoja myyvät organisaatiot voivat periä tiedonhausta normaalisti perimänsä maksun. Henkilöt voivat vaihtoehtoisesti pyytää tiedot suoraan organisaatiolta, joka alun perin keräsi ne yhteen.

16. **Viranomaisten pääsy tietoihin**

a. Lisätäkseen läpinäkyvyyttä sellaisten laillisten pyyntöjen osalta, jotka koskevat viranomaisten pääsyä henkilötietoihin, järjestelyyn osallistuvat organisaatiot voivat vapaaehtoisesti julkaista säännöllisiä avoimuusraportteja, joissa kerrotaan, kuinka monta henkilötietopyyntöä viranomaiset ovat niille lainvalvonnan ja kansallisen turvallisuuden vuoksi esittäneet. Raporttien julkaisemisen on kuitenkin oltava sovellettavien lakien mukaista.

b. Tietoja, jotka järjestelyyn osallistuvat organisaatiot ovat julkaisseet näissä raporteissa, voidaan hyödyntää yhdessä niiden tietojen kanssa, jotka tiedusteluyhteisö on julkaissut, sekä yhdessä muiden tietojen kanssa tehtäessä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen toiminnan määräaikaista yhteistä tarkastelua periaatteiden mukaisesti.

c. Se, että ilmoitusperiaatteen a kohdan xii alakohdan mukaista ilmoitusta ei ole tehty, ei poista eikä heikennä organisaation mahdollisuutta vastata mihin tahansa lailliseen pyyntöön.

LIITE I: VÄLIMIESMENETTELYÄ KOSKEVA MALLI

Liitteessä I esitetään ehdot, joiden mukaisesti EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuvat organisaatiot ovat velvollisia osallistumaan välimiesmenettelyyn muutoksenhaku-, täytäntöönpano- ja vastuuperiaatteen mukaisesti. Sitovaa välitysmahdollisuutta, jota jäljempänä selostetaan, sovelletaan vaateisiin, jotka koskevat EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen soveltamisalaan kuuluvia tietoja ja jotka ovat jääneet vaille ratkaisua. Tämän vaihtoehdon tarkoituksena on tarjota nopea, riippumaton ja oikeudenmukainen mekanismi ratkaisun saamiseksi kaikkiin sellaisiin väitettyihin järjestelyn periaatteiden rikkomistapauksiin, joita ei ole kyetty ratkaisemaan muilla mahdollisilla tietosuojakehyksen mekanismeilla.

A. **Soveltamisala**

Välimiesmenettely on henkilön käytettävissä sellaisten vaateiden osalta, jotka ovat jääneet vaille ratkaisua. Välimiesmenettelyn avulla voidaan saada vastaus kysymykseen, onko järjestelyyn osallistuva organisaatio rikkonut järjestelyn velvoitteita kyseisen henkilön osalta ja onko kyseinen rikkominen edelleen täysin tai osittain korjaamatta. Välimiesmenettelyä voidaan käyttää ainoastaan tähän tarkoitukseen. Välimiesmenettelyä ei voida käyttää esimerkiksi asioissa, jotka liittyvät järjestelyn periaatteista ([1]) myönnettäviin poikkeuksiin tai EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen tarjoaman suojan riittävyyttä koskeviin väitteisiin.

B. **Korjaavat toimenpiteet, jotka voidaan määrätä**

Välimiesmenettelyssä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen paneelilla, joka koostuu yhdestä tai kolmesta välimiehestä sen mukaan kuin osapuolet sopivat, on toimivalta määrätä yksilökohtaisesta, ei-rahallisesta kompensaatiosta, joka on tarpeen järjestelyn periaatteiden noudattamatta jättämisen korjaamiseksi ja joka koskee ainoastaan kyseistä henkilöä. Tällaisia kompensaatioita ovat henkilön mahdollisuus tutustua tietoihinsa sekä hänen tietojensa korjaaminen, poistaminen tai palauttaminen. EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen paneelilla ei ole toimivaltuuksia määrätä muita korjaavia toimenpiteitä. Kun tietosuojakehyksen paneeli harkitsee, mitä korjaavia toimenpiteitä se määrää, sen on otettava huomioon muut korjaavat toimenpiteet, joita on jo määrätty muissa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen mekanismeissa. Vahingonkorvauksia, kustannusten korvauksia, palkkioita tai muita korjaavia toimenpiteitä ei voida määrätä. Kumpikin osapuoli vastaa omista asianajopalkkioistaan.

C. **Toimet, jotka on tehtävä ennen välimiesmenettelyä**

Henkilön, joka on päättänyt turvautua välimiesmenettelyyn, on ennen menettelyn vireillepanoa 1) otettava väitetty järjestelyn periaatteiden rikkominen esille suoraan organisaation kanssa ja annettava organisaatiolle tilaisuus ratkaista asia aikataulussa, joka selostetaan riitojenratkaisua ja täytäntöönpanoa koskevan täydentävän periaatteen d kohdan i alakohdassa, 2) hyödynnettävä järjestelyn periaatteiden mukaista riippumatonta muutoksenhakumekanismia, josta ei aiheudu kuluja henkilölle, sekä 3) otettava asia henkilön tietosuojaviranomaisen välityksellä esille kauppaministeriön kanssa ja annettava kauppaministeriölle tilaisuus ratkaista asia parhaansa mukaan aikataulussa, joka selostetaan kauppaministeriön kansainvälisen kaupan osaston kirjeessä. Tästä ei aiheudu kuluja henkilölle.

Välimiesmenettelyä ei voida käyttää, jos asia, joka koskee samaa henkilön väittämää järjestelyn periaatteiden rikkomista, 1) on aiemmin ollut sitovan välimiesmenettelyn kohteena, 2) on ratkaistu tuomioistuimen lopullisella päätöksellä sellaisen asian käsittelyn yhteydessä, jonka asianosainen henkilö on ollut, tai 3) on aiemmin ratkaistu osapuolten välisellä sopimuksella. Tätä vaihtoehtoa ei myöskään voida käyttää, jos 1) tietosuojaviranomaisella on tietosuojaviranomaisten tehtävää koskevan täydentävän periaatteen tai henkilöstötietoja koskevan täydentävän periaatteen mukainen toimivalta tai 2) se on toimivaltainen ratkaisemaan väitettyä rikkomista koskevan asian suoraan organisaation kanssa. Se, että tietosuojaviranomaisella on toimivalta ratkaista asia EU:ssa toimivan rekisterinpitäjän osalta, ei yksinään estä turvautumista välimiesmenettelyyn samassa asiassa sellaista muuta oikeussubjektia vastaan, jota kohtaan tietosuojaviranomaisella ei ole toimivaltaa.

D. **Päätösten sitova luonne**

Henkilön päätös turvautua sitovaan välimiesmenettelyyn on täysin vapaaehtoinen. Välimiespaneelin päätökset sitovat kaikkia menettelyn asianosaisia. Kun välitysmenettelyyn on turvauduttu, henkilö luopuu mahdollisuudesta hakea saman väitetyn rikkomisen nojalla hyvitystä toisella foorumilla. Jos ei-rahallinen kompensaatio ei kuitenkaan täysin riitä korjaamaan väitettyä rikkomista, henkilön turvautuminen välimiesmenettelyyn ei estä häntä esittämästä normaaliin tapaan vahingonkorvausvaadetta tuomioistuimessa.

([1]) Periaatteet, yleiskatsaus, 5 kohta.

E. **Asian siirtäminen tuomioistuimeen ja täytäntöönpano**

Henkilöt ja järjestelyyn osallistuvat organisaatiot voivat hakea muutosta Yhdysvaltojen lainsäädännön mukaisesti annettuun välimiespaneelin päätökseen tuomioistuimessa ja vaatia sen täytäntöönpanoa tuomioistuimessa välimiesmenettelystä annetun liittovaltion lain (Federal Arbitration Act) ([2]) nojalla. Asia on pantava vireille siinä liittovaltion piirituomioistuimessa, jonka alueelliseen toimivaltaan järjestelyyn osallistuvan organisaation ensisijainen liiketoimipaikka kuuluu.

Välimiesmenettelyllä on tarkoitus ratkaista yksittäisiä riita-asioita, eikä välimiesoikeuden päätöksiä ole tarkoitettu vakuuttaviksi ja sitoviksi ennakkopäätöksiksi muita osapuolia koskevissa asioissa, esimerkiksi tulevissa välimiesmenettelyissä tai EU:n ja Yhdysvaltojen tuomioistuimissa käsiteltävissä asioissa tai liittovaltion kauppakomission menettelyissä.

F. **Välimiespaneeli**

Asianosaisten on valittava välimiehet EU:n ja Yhdysvaltojentietosuojakehyksen paneeliin luettelosta, jota käsitellään jäljempänä.

Kauppaministeriö ja komissio laativat sovellettavan lainsäädännön mukaisesti luettelon vähintään kymmenestä välimiehestä, jotka valitaan riippumattomuuden, nuhteettomuuden ja asiantuntemuksen perusteella. Tässä menettelyssä välimiehiin sovelletaan seuraavaa:

1) Välimiehet ovat luettelossa kolmen vuoden ajan, jollei poikkeuksellisista olosuhteista muuta johdu tai jollei heitä poisteta perustellusta syystä, ja kauppaministeriö voi jatkaa toimikautta vielä kolmella vuodella ilmoittamalla asiasta etukäteen komissiolle.

2) Välimiehet eivät saa ottaa ohjeita menettelyn asianosaisilta, järjestelyyn osallistuvalta organisaatiolta, Yhdysvalloilta, EU:lta, EU:n jäsenvaltiolta, muulta viranomaiselta, valtiolliselta elimeltä tai lainvalvontaviranomaiselta, eivätkä he saa olla etuyhteydessä mainittuihin tahoihin.

3) Välimiehillä on oltava lupa juristin ammatin harjoittamiseen Yhdysvalloissa, ja heidän on oltava yksityisyyden suojaa koskevan Yhdysvaltojen lainsäädännön asiantuntijoita, joilla on asiantuntemusta myös EU:n tietosuojalainsäädännöstä.

([2]) Välimiesmenettelystä annetun liittovaltion lain 2 luvussa säädetään, että välityssopimus tai välitystuomio, joka liittyy sopimukseen perustuvaan tai muuhun kuin sopimukseen perustuvaan, kaupalliseksi katsottavaan oikeussuhteeseen, kuten liiketapahtumaan, sopimukseen tai yhteisymmärrykseen siten kuin ne kuvataan välimiesmenettelystä annetun liittovaltion lain 2 §:ssä, kuuluu New Yorkin yleissopimuksen soveltamisalaan (ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta New Yorkissa 10 päivänä kesäkuuta 1958 tehty yleissopimus, 21 U.S.T. 2519, T.I.A.S. No. 6997) (välimiesmenettelystä annettu liittovaltion laki, 9 U.S.C. 202 §. Välimiesmenettelystä annetussa liittovaltion laissa säädetään edelleen, että jos oikeussuhde on pelkästään Yhdysvaltojen kansalaisten välinen, oikeussuhteesta johtuvan välityssopimuksen tai välitystuomion ei katsota kuuluvan New Yorkin yleissopimuksen soveltamisalaan, ellei oikeussuhde koske ulkomailla sijaitsevaa omaisuutta, ellei se edellytä toimintaa tai täytäntöönpanoa ulkomailla tai ellei sillä ole jokin muu mielekäs yhteys yhteen tai useampaan vieraaseen valtioon. Samoin 2 luvussa todetaan, että välimiesmenettelyn asianosainen voi pyytää mitä tahansa tämän luvun mukaan toimivaltaista tuomioistuinta antamaan määräyksen, jossa vahvistetaan välitystuomio välimiesmenettelyn toista asianosaista vastaan. Tuomioistuin vahvistaa välitystuomion, jollei se totea, että välitystuomioon liittyy jokin New Yorkin yleissopimuksen mukainen tunnustamisen tai täytäntöönpanon hylkäys- tai lykkäysperuste. Ks. 207 §. Lisäksi 2 luvussa säädetään, että Yhdysvalloissa liittovaltion piirituomioistuimilla [...] on toimivalta tutkia ensimmäisenä oikeusasteena [...] New Yorkin yleissopimuksen nojalla vireille pannut kanteet ja oikeudenkäynnit riippumatta riidan raha-arvosta. Ks. 203 §.
Lisäksi 2 luvussa säädetään, että lain 1 lukua sovelletaan tämän luvun nojalla vireille pantuihin kanteisiin ja oikeudenkäynteihin, ellei 1 luku ole ristiriidassa tämän luvun tai Yhdysvaltojen ratifioiman New Yorkin yleissopimuksen kanssa. Ks. 208 §. Lain 1 luvussa puolestaan säädetään, että kaupankäyntiin liittyvän liiketapahtuman todisteeksi tehdyssä [...] sopimuksessa oleva kirjallinen määräys, jonka mukaan sopimuksen solmimisen jälkeen kyseisestä sopimuksesta tai liiketoimesta johtuvat riidat tai riidat, jotka syntyvät sen seurauksena, että on kieltäydytty sopimuksen tai liiketoimen täyttämisestä kokonaan tai osittain, ratkaistaan välimiesmenettelyssä, samoin kuin kirjallinen sopimus, jonka mukaan sopimuksesta, liiketoimesta tai mainitun kaltaisesta kieltäytymisestä johtuva olemassa oleva riita ratkaistaan välimiesmenettelyssä, ovat päteviä, peruuttamattomia ja täytäntöönpanokelpoisia, paitsi jos sopimuksen kumoaminen on perusteltua lain tai kohtuuden perusteella. Ks. 2 §. Lisäksi 1 luvussa säädetään, että jokainen välimiesmenettelyn osapuoli voi hakea näin määritellyssä tuomioistuimessa määräystä välitystuomion vahvistamisesta ja että tämän johdosta tuomioistuimen on annettava tällainen määräys, paitsi jos välitystuomio kumotaan tai sitä muutetaan tai korjataan siten kuin välimiesmenettelystä annetun liittovaltion lain 10 ja 11 §:ssä säädetään. Ks. 9 §.

G. **Välimiesmenettelyyn sovellettavat säännöt**

Kauppaministeriö ja komissio ovat sopineet sovellettavan lainsäädännön mukaisesti välimiesmenettelyä koskevien sääntöjen hyväksymisestä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen paneelin menettelytapasäännöiksi. ([3]) Jos menettelytapasääntöjä on muutettava, kauppaministeriö ja komissio sopivat kyseisten sääntöjen muuttamisesta tai toisen olemassa olevan, vakiintuneen yhdysvaltalaisen välimiesmenettelysäännöstön valitsemisesta tarpeen mukaan. Säännöissä on otettava huomioon seuraavat näkökohdat:

1. Henkilö voi panna vireille sitovan välimiesmenettelyn toimittamalla asiasta ilmoituksen organisaatiolle. Vireillepanon edellytyksenä on, että välimiesmenettelyä edeltävät toimet on tehty. Ilmoitukseen on sisällytettävä yhteenveto toimista, joita on toteutettu C kohdan mukaisesti asian ratkaisemiseksi, kuvaus väitetystä rikkomisesta sekä henkilön valinnan mukaisesti todisteena esitettäviä asiakirjoja ja muuta todistusaineistoa ja/tai vaatimukseen sovellettavaa lakia koskevia näkemyksiä.

2. Laaditaan menettelyt sen varmistamiseksi, että yhteen rikkomiseen, josta henkilö esittää väitteitä, ei sovelleta päällekkäisiä korjaavia toimenpiteitä tai menettelyjä.

3. Menettely liittovaltion kauppakomissiossa voi olla meneillään samaan aikaan kuin välimiesmenettely.

4. Yhdysvaltojen, EU:n, EU:n jäsenvaltion, muun viranomaisen, valtiollisen elimen tai lainvalvontaviranomaisen edustajat eivät saa osallistua välimiesmenettelyyn, jos tietosuojaviranomainen voi EU:n kansalaisen pyynnöstä avustaa ilmoituksen valmistelussa. Tämä avustaminen voi liittyä vain ilmoitukseen, sillä tietosuojaviranomaisella ei ole pääsyä aineistoon, joka koskee menettelyä edeltävää todisteiden hankintaa (discovery) tai välimiesmenettelyä muutoin.

5. Välimiesmenettely tapahtuu Yhdysvalloissa, ja henkilö voi halutessaan osallistua menettelyyn videoneuvottelulaitteiden tai puhelimen välityksellä ilman, että tästä aiheutuu hänelle kustannuksia. Henkilökohtaista osallistumista ei vaadita.

6. Välimiesmenettelyn kieli on englanti, elleivät asianosaiset toisin sovi. Perustellusta pyynnöstä ja ottaen huomioon, onko henkilöllä edustajanaan asianajaja, välimiesmenettelyn istunto voidaan tulkata ja menettelyn aineisto kääntää ilman, että tästä aiheutuu henkilölle kustannuksia, paitsi jos EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen paneelin mielestä tästä aiheutuu perusteettomia tai suhteettomia kustannuksia kyseisen yksittäisen menettelyn olosuhteissa.

7. Välimiehille toimitetut aineistot käsitellään luottamuksellisesti, ja niitä käytetään ainoastaan välimiesmenettelyn yhteydessä.

8. Menettelyä edeltävä todisteiden hankinta, joka liittyy tiettyyn henkilöön (individual-specific discovery), voidaan sallia, jos se on tarpeen. Asianosaiset käsittelevät näin saatuja aineistoja luottamuksellisesti ja käyttävät niitä ainoastaan kyseisessä välimiesmenettelyssä.

9. Välimiesmenettely olisi saatava päätökseen 90 päivän kuluessa siitä, kun henkilön ilmoitus on toimitettu organisaatiolle, jollei toisin ole sovittu asianosaisten kesken.

([3]) Kauppaministeriö on valinnut International Centre for Dispute Resolution -keskuksen, jäljempänä 'ICDR', joka on American Arbitration Association -yhdistyksen, jäljempänä 'AAA', kansainvälinen osasto, jäljempänä yhdessä 'ICDR-AAA', hallinnoimaan välimiesmenettelyjä järjestelyn periaatteiden liitteen I mukaisesti sekä hoitamaan periaatteiden liitteessä I yksilöityä välimiesrahastoa. Kauppaministeriö ja komissio sopivat 15. syyskuuta 2017 välimiesmenettelysäännöstön valitsemisesta järjestelyn periaatteiden liitteessä I kuvattujen sitovien välimiesmenettelyjen menettelytapasäännöiksi. Ne sopivat myös välimiesten käytännesäännöistä, jotka ovat kauppaoikeuden alalla toimivien välimiesten yleisesti hyväksyttyjen eettisten normien ja järjestelyn periaatteiden liitteen I mukaisia. Kauppaministeriö ja komissio sopivat, että välimiesmenettelyä koskevia sääntöjä ja käytännesääntöjä mukautetaan vastaamaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen tehtäviä päivityksiä, ja kauppaministeriö tekee päivitykset yhdessä ICDR-AAA:n kanssa.

H. **Kustannukset**

Välimiesten olisi kohtuullisin toimenpitein pyrittävä minimoimaan välimiesmenettelyyn liittyvät kustannukset ja palkkiot.

Kauppaministeriö aikoo sovellettavan lainsäädännön mukaisesti edistää sellaisen rahaston ylläpitämistä, johon järjestelyyn osallistuvien organisaatioiden on suoritettava maksu. Maksu perustuu osittain organisaation kokoon. Rahastosta katetaan välitysmenettelyjen kustannukset, muun muassa välimiesten palkkiot vahvistettavaan enimmäismäärään saakka. Rahastoa hallinnoi kolmas osapuoli, joka raportoi säännöllisesti kauppaministeriölle rahaston toiminnasta. Kauppaministeriö tekee yhteistyötä kolmannen osapuolen kanssa rahaston toiminnan arvioimiseksi määräajoin. Tällöin arvioidaan esimerkiksi, onko tarvetta mukauttaa rahastoon tehtäviä maksuja ja välimiesten palkkioiden ylärajoja, ja tarkastellaan muun muassa välimiesmenettelyjen lukumäärää, kustannuksia ja kestoa. Tässä yhteydessä katsotaan, että järjestelyyn osallistuville organisaatioille ei pidä asettaa liiallista taloudellista rasitusta. Kauppaministeriö ilmoittaa komissiolle tällaisten kolmannen osapuolen kanssa tehtyjen arviointien tuloksista ja toimittaa komissiolle ennakkoilmoituksen mahdollisista maksujen määrään tehtävistä muutoksista. Asianajajien palkkiot eivät kuulu tämän säännöksen soveltamisalaan, eikä niitä kateta tämän säännöksen nojalla perustetusta rahastosta.

LIITE II

UNITED STATES DEPARTMENT OF COMMERCE
Secretary of Commerce
Washington, D.C. 20230

6. heinäkuuta 2023

Didier Reynders
Oikeusasioista vastaava komissaari
Euroopan komissio
Rue de la Loi / Wetstraat 200
1049 Bryssel
Belgia

Arvoisa komissaari Reynders,

Yhdysvaltojen puolesta minulla on kunnia toimittaa ohessa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä koskeva asiakirja-aineisto. Yhdessä Yhdysvaltojen signaalitiedustelutoiminnan suojatoimien tehostamista koskevan toimeenpanoasetuksen 14086 (Enhancing Safeguards for United States Signals Intelligence Activities) ja 28 CFR osa 201:n, jolla muutetaan oikeusministeriön asetuksia tietosuojaa käsittelevän muutoksenhakutuomioistuimen (Data Protection Review Court) perustamiseksi, kanssa aineisto kertoo tärkeistä ja yksityiskohtaisista neuvotteluista yksityisyyden ja kansalaisoikeuksien suojan vahvistamiseksi. Neuvottelut ovat johtaneet uusiin takeisiin, joilla varmistetaan, että Yhdysvaltojen signaalitiedustelutoiminta on tarpeellista ja oikeasuhteista määriteltyjen kansallisten turvallisuustavoitteiden saavuttamiseksi, sekä Euroopan unionin (EU) kansalaisille tarkoitettuun uuteen mekanismiin, jonka avulla he voivat hakea muutosta, jos he katsovat, että signaalitiedustelutoimet kohdistuvat heihin laittomasti. Yhdessä nämä seikat varmistavat EU:n henkilötietojen yksityisyyden. EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehys luo perustan osallistavalle ja kilpailukykyiselle digitaalitaloudelle. Molempien osapuolten tulisi olla ylpeitä kehykseen tehdyistä parannuksista, joilla tehostetaan yksityisyyden suojaa kaikkialla maailmassa. Tämä aineisto sekä toimeenpanoasetus, määräykset ja muut tiedot, jotka ovat saatavilla julkisista lähteistä, tarjoavat komissiolle erittäin vankan perustan, jonka pohjalta se voi tehdä uuden tietosuojan riittävyyttä koskevan päätöksensä. ([1])

Liitteenä ovat seuraavat aineistot:

— EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteet, mukaan lukien täydentävät periaatteet, jäljempänä yhdessä ’järjestelyn periaatteet’, ja periaatteiden liite I (eli liite, jossa esitetään ehdot, joiden mukaisesti tietosuojakehykseen osallistuvat organisaatiot ovat velvollisia osallistumaan välimiesmenettelyyn tiettyjen sellaisten järjestelyn periaatteiden soveltamisalaan kuuluvia henkilötietoja koskevien vaateiden osalta, jotka ovat jääneet vaille ratkaisua);

— tietosuojakehysohjelmaa hallinnoivan kauppaministeriön kansainvälisen kaupan osaston (International Trade Administration) kirje, jossa kuvataan ministeriömme sitoumuksia sen varmistamiseen, että EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehys toimii tehokkaasti;

— liittovaltion kauppakomission (Federal Trade Commission) kirje, jossa selostetaan, kuinka kauppakomissio valvoo järjestelyn periaatteiden noudattamista;

— liikenneministeriön kirje, jossa selostetaan, kuinka liikenneministeriö valvoo järjestelyn periaatteiden noudattamista;

— kansallisen tiedusteluviraston johtajan (Office of the Director of National Intelligence) laatima kirje suojatoimista ja rajoituksista, joita sovelletaan Yhdysvaltojen kansallisiin turvallisuusviranomaisiin; sekä

— sekä oikeusministeriön kirje suojatoimista ja rajoituksista, jotka koskevat Yhdysvaltojen viranomaisten pääsyä tietoihin lainvalvonnan ja yleisen edun nimissä.

([1]) Jos komission päätöstä, joka koskee EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen tietosuojan riittävyyttä, sovelletaan myös Islantiin, Liechtensteiniin ja Norjaan, EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyspaketti kattaa sekä Euroopan unionin että nämä kolme maata.

EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehysaineisto julkaistaan kokonaisuudessaan kauppaministeriön tietosuojakehystä käsittelevällä verkkosivustolla, ja järjestelyn periaatteet ja periaatteiden liite I tulevat voimaan päivänä, jona Euroopan komission päätös tietosuojan riittävyydestä tulee voimaan.

Voitte olla vakuuttuneita siitä, että Yhdysvallat ottaa nämä sitoumukset vakavasti. Odotamme innokkaasti yhteistyötä kanssanne pannessamme EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä täytäntöön ja käynnistäessämme yhdessä tämän prosessin seuraavan vaiheen.

Kunnioittavasti

Gina M. RAIMONDO

LIITE III

UNITED STATES DEPARTMENT OF COMMERCE
International Trade Administration
Washington, D C 20230

12. joulukuuta 2022

Didier Reynders
Oikeus-, kuluttaja- ja tasa-arvoasioista vastaava komissaari
Euroopan komissio
Rue de la Loi / Wetstraat 200
1049 Bryssel
Belgia

Arvoisa komissaari Reynders,

kansainvälisen kaupan osaston puolesta olen iloinen voidessani tehdä selkoa sitoumuksista, joita kauppaministeriö on tehnyt taatakseen henkilötietojen suojan hallintonsa toimesta ja tietosuojakehysohjelman valvonnan. Se, että EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehys on nyt valmis, on merkittävä virstanpylväs yksityisyyden suojalle ja yrityksille Atlantin molemmin puolin. Järjestelyn ansiosta EU:n kansalaiset voivat luottaa siihen, että heidän tietojaan suojataan ja että tietoihinsa liittyvien ongelmien ilmetessä heillä on käytössään oikeussuojakeinoja. Sen ansiosta tuhannet yritykset voivat jatkossakin investoida ja käydä kauppaa Atlantin yli molempien osapuolten talouksien ja kansalaisten eduksi. EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehys kertoo vuosia kestäneestä kovasta työstä ja yhteistyöstä Teidän ja Euroopan komissiossa, jäljempänä 'komissio', toimivien kollegoidenne kanssa. Odotamme innolla mahdollisuutta jatkaa työskentelyä komission kanssa sen varmistamiseksi, että tämä yhteinen järjestely toimii vaikuttavasti.

EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehys tarjoaa merkittäviä hyötyjä sekä yksityishenkilöille että yrityksille. Ensinnäkin se on merkittävä yksityisyyden suojan kokonaisuus, joka turvaa EU:n kansalaisten Yhdysvaltoihin siirrettäviä tietoja. Järjestely edellyttää siihen osallistuvilta yhdysvaltalaisilta organisaatioilta seuraavaa: niiden on laadittava järjestelyn kanssa sopusoinnussa olevat tietosuojaperiaatteet, niiden on annettava julkinen sitoumus EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden, täydentävät periaatteet mukaan lukien, jäljempänä yhdessä 'järjestelyn periaatteet', sekä periaatteiden liitteen I (eli liitteen, jossa esitetään ehdot, joiden mukaisesti EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuvat organisaatiot ovat velvollisia osallistumaan välimiesmenettelyyn tiettyjen sellaisten järjestelyn periaatteiden soveltamisalaan kuuluvia henkilötietoja koskevien vaateiden osalta, jotka ovat jääneet vaille ratkaisua) noudattamisesta, niin että sitoumuksesta tulee Yhdysvaltojen lain mukaan täytäntöönpanokelpoinen ([1]), niiden on annettava vuosittain ministeriölle varmennus, jonka mukaan ne edelleen noudattavat järjestelyn periaatteita, niiden on järjestettävä EU:n kansalaisille maksuton ja riippumaton riitojenratkaisumekanismi ja niiden on oltava järjestelyn periaatteissa luetellun Yhdysvaltojen lakisääteisen elimen (esimerkiksi liittovaltion kauppakomission (Federal Trade Commission, FTC) ja liikenneministeriön (Department of Transportation, DOT)) tai jonkin järjestelyn periaatteiden tulevassa liitteessä luetellun Yhdysvaltojen lakisääteisen elimen tutkintaan ja lainvalvontaan liittyvän toimivallan alaisia. Vaikka organisaation päätös

([1]) Organisaatioiden, jotka ovat antaneet oman varmennuksen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden noudattamisesta ja haluavat hyödyntää tietosuojakehykseen osallistumisen etuja, on noudatettava "EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita". Tämä sitoumus noudattaa "EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita" on otettava huomioon tällaisten kehykseen osallistuvien organisaatioiden tietosuojaperiaatteissa mahdollisimman pian, joka tapauksessa viimeistään kolmen kuukauden kuluttua "EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden" voimaantulosta. (*Ks.* omaa varmennusta koskevan täydentävän periaatteen e kohta.)

antaa oma varmennus on vapaaehtoinen, sääntönä on, että kun organisaatio on julkisesti sitoutunut noudattamaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä, sitoumus on Yhdysvaltojen lainsäädännön mukaan täytäntöönpanokelpoinen ja täytäntöönpanon toimittaa joko liittovaltion kauppakomissio, liikenneministeriö tai muu Yhdysvaltojen lakisääteinen elin sen mukaan, mikä viranomainen on toimivaltainen järjestelyyn osallistuvan organisaation suhteen. Toiseksi EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen ansiosta yritykset Yhdysvalloissa, mukaan lukien Yhdysvalloissa toimivat eurooppalaisten yritysten tytäryhtiöt, voivat saada henkilötietoja Euroopan unionista. Näin helpotetaan tietovirtoja, jotka tukevat transatlanttista kauppaa. Yhdysvaltojen ja Euroopan unionin tietovirrat ovat maailman suurimmat ja muodostavat perustan Yhdysvaltojen ja EU:n 7,1 biljoonan Yhdysvaltain dollarin arvoiselle taloudelliselle suhteelle, joka luo edellytykset miljoonille työpaikoille Atlantin molemmin puolin. Yrityksiä, joille transatlanttiset tietovirrat ovat tärkeitä, on kaikilla teollisuuden aloilla, ja niiden joukossa on suuria Fortune 500 -yrityksiä sekä monia pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Transatlanttisten tietovirtojen avulla yhdysvaltalaiset organisaatiot voivat käsitellä tietoja, joita ne tarvitsevat voidakseen tarjota tavaroita, palveluja ja työtilaisuuksia EU:n kansalaisille.

Kauppaministeriö on sitoutunut tekemään tiivistä ja tuottavaa yhteistyötä EU-kollegojen kanssa, jotta tietosuojakehysohjelmaa voidaan hallinnoida ja valvoa tehokkaasti. Tästä sitoumuksesta ovat osoituksena toimet, joilla kauppaministeriö kehittää ja parantaa jatkuvasti erilaisia resursseja organisaatioiden avuksi omaan varmennukseen liittyvässä prosessissa, verkkosivuston luominen kohdennetun tiedon tarjoamiseksi sidosryhmille, yhteistyö komission ja Euroopan tietosuojaviranomaisten kanssa sellaisten ohjeiden laatimiseksi, joilla selvennetään EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen tärkeitä osatekijöitä, tiedottaminen organisaatioiden tietosuojavelvoitteiden ymmärtämisen edistämiseksi sekä organisaatioiden valvonta ja seuranta ohjelman vaatimusten noudattamisessa.

Jatkuva yhteistyömme arvostettujen EU:n viranomaisten kanssa antaa kauppaministeriölle mahdollisuuden varmistaa, että EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehys toimii käytännössä. Yhdysvaltojen hallitus on tehnyt pitkään komission kanssa yhteistyötä, jolla on pyritty saamaan aikaan yhteisiä tietosuojaperiaatteita. Yhteistyöllä on kurottu umpeen eroja oikeudellisissa toimintaperiaatteissa ja edistetty samalla kauppaa ja talouskasvua Euroopan unionissa ja Yhdysvalloissa. Uskomme, että EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehys, joka on esimerkki tästä yhteistyöstä, antaa komissiolle mahdollisuuden tehdä uuden tietosuojan riittävyyttä koskevan päätöksen, jonka nojalla organisaatiot voivat käyttää EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä siirtääkseen henkilötietoja Euroopan unionista Yhdysvaltoihin EU:n lainsäädännön mukaisesti.

Kauppaministeriön toteuttama tietosuojakehysohjelman hallinto ja valvonta

Kauppaministeriö on vahvasti sitoutunut tietosuojakehysohjelman tehokkaaseen hallinnointiin ja valvontaan ja ryhtyy asianmukaisiin toimiin ja osoittaa asianmukaiset resurssit tämän tuloksen varmistamiseksi. Kauppaministeriö pitää yllä ja yleisön saatavilla virallista luetteloa, jäljempänä 'tietosuojakehyksen osallistujaluettelo', yhdysvaltalaisista organisaatioista, jotka ovat toimittaneet oman varmennuksensa kauppaministeriölle ja vahvistaneet sitoumuksensa järjestelyn periaatteiden noudattamisesta. Kauppaministeriö päivittää luetteloa järjestelyyn osallistuvien organisaatioiden vuosittain tekemien uudelleenvarmennusten perusteella ja poistamalla siitä organisaatiot, jotka vetäytyvät siitä vapaaehtoisesti, jotka jättävät tekemättä kauppaministeriön menettelytapojen mukaisen vuotuisen uudelleenvarmennuksen tai joiden havaitaan jatkuvasti rikkovan järjestelyn periaatteita. Kauppaministeriö myös pitää yllä ja yleisön saatavilla virallista luetteloa sellaisista yhdysvaltalaisista organisaatioista, jotka on poistettu tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta, ja mainitsee aina perusteen, jonka vuoksi organisaatio on poistettu luettelosta. Mainittu virallinen luettelo pysyy yleisön saatavilla kauppaministeriön tietosuojakehystä käsittelevällä verkkosivustolla. Tietosuojakehystä käsittelevällä verkkosivustolla on näkyvästi esillä oleva selostus, jossa ilmoitetaan, että jokaisen tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta poistetun organisaation on lakattava esittämästä väitteitä, joiden mukaan se osallistuu EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen ja noudattaa sitä ja että se voi vastaanottaa henkilötietoja EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen nojalla. Tällaisen organisaation on kuitenkin jatkettava järjestelyn periaatteiden soveltamista henkilötietoihin, jotka se on saanut sinä aikana, kun se on osallistunut EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen, niin kauan kuin se säilyttää kyseisiä tietoja. Kauppaministeriö sitoutuu täyttääkseen yleisen ja jatkuvan sitoumuksensa tietosuojakehysohjelman tehokkaaseen hallinnointiin ja valvontaan toteuttamaan erityisesti seuraavat toimet:

Kauppaministeriö tarkastaa, että oman varmennuksen vaatimukset täyttyvät:

— Ennen kuin kauppaministeriö vahvistaa organisaation ensimmäisen oman varmennuksen tai vuotuisen uudelleenvarmennuksen, jäljempänä yhdessä 'oma varmennus', ja lisää organisaation tietosuojakehyksen osallistujaluetteloon tai pitää sen siinä, se varmistaa, että organisaatio on vähintään noudattanut vaatimuksia, jotka on vahvistettu omaa varmennusta koskevassa täydentävässä periaatteessa sen osalta, mitä tietoja organisaation on toimitettava antaessaan kauppaministeriölle oman varmennuksen, ja toimittanut asianmukaisena ajankohtana tietosuojaperiaatteet, joissa tiedotetaan henkilöille kaikista 13:sta ilmoitusvelvollisuutta koskevassa periaatteessa vahvistetusta osatekijästä. Kauppaministeriö tarkastaa, että organisaatio on

— yksilöinyt organisaation, joka antaa oman varmennuksen, sekä kaikki oman varmennuksen antavan organisaation Yhdysvalloissa toimivat yksiköt tai tytäryhtiöt, jotka myös noudattavat järjestelyn periaatteita ja jotka organisaatio haluaa oman varmennuksensa kattavan,

— toimittanut vaaditut yhteystietonsa (esimerkiksi niiden oman varmennuksen antavaan organisaatioon kuuluvien tiettyjen henkilöiden ja/tai yhteyspisteiden yhteystiedot, jotka vastaavat valitusten, tiedonsaantipyyntöjen ja kaikkien muiden EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen liittyvien kysymysten käsittelystä,

— kuvaillut tarkoitukset, joihin organisaation on tarkoitus kerätä ja käyttää Euroopan unionista saatuja henkilötietoja,

— ilmoittanut, mitä henkilötietoja Euroopan unionista aiotaan siirtää EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen nojalla ja mitkä henkilötiedot organisaation oma varmennus näin ollen kattaa,

— jos organisaatiolla on julkiset verkkosivut, toimittanut verkko-osoitteen, jossa sen tietosuojaperiaatteet ovat saatavilla, tai jos julkisia verkkosivuja ei ole, toimittanut kauppaministeriölle kopion tietosuojaperiaatteistaan ja tiedon siitä, missä henkilöt, joita asia koskee (toisin sanoen kohteena oleva henkilöstö, jos on kyse henkilöstöä koskevista tietosuojaperiaatteista, tai yleisö, jos kyseessä ovat muut kuin henkilöstöä koskevat tietosuojaperiaatteet) voivat tutustua kyseisiin periaatteisiin,

— sisällyttänyt tietosuojaperiaatteisiinsa asianmukaisena ajankohtana (eli ensin vain varmennuksen antamisen yhteydessä toimitetussa tietosuojaperiaatteiden luonnoksessa, jos kyse on ensimmäisestä omasta varmennuksesta, muussa tapauksessa lopullisessa ja tarvittaessa julkaistuissa tietosuojaperiaatteissa) ilmoituksen siitä, että se noudattaa järjestelyn periaatteita, ja linkin kauppaministeriön tietosuojakehystä koskevalle verkkosivustolle tai sivuston verkko-osoitteen (esimerkiksi kotisivu tai tietosuojakehyksen osallistujaluettelon verkkosivu),

— sisällyttänyt tietosuojaperiaatteisiinsa asianmukaisena ajankohtana kaikki 12 muuta ilmoitusvelvollisuutta koskevassa periaatteessa vahvistettua osatekijää (esimerkiksi mahdollisuuden saada asia tietyin edellytyksin sitovan välimiesmenettelyn käsiteltäväksi, vaatimus, jonka mukaan henkilötietoja on luovutettava lainmukaisen, julkisen viranomaisen esittämän pyynnön nojalla muun muassa kansalliseen turvallisuuteen tai lainvalvontaan liittyvien vaatimusten täyttämiseksi ja organisaation vastuu tapauksissa, joissa tietoja on siirretty edelleen kolmansille osapuolille),

— yksilöinyt, millä erityisellä lakisääteisellä elimellä (joka mainitaan järjestelyn periaatteissa tai niiden tulevassa liitteessä) on toimivalta käsitellä organisaatiosta tehdyt valitukset, jotka koskevat mahdollisia sopimattomia tai vilpillisiä käytäntöjä ja yksityisyyttä koskevien lakien ja asetusten rikkomista

— ilmoittanut kaikki yksityisyydensuojaohjelmat, joihin organisaatio osallistuu,

— ilmoittanut, onko menetelmä (eli seurantamenettely, joka sen on otettava käyttöön) sen varmistamiseksi, että organisaatio noudattaa periaatteita, 'oma varmennus' (eli sisäinen tarkastus) vai 'ulkopuolisen tahon tekemä arviointi' (eli kolmannen osapuolen suorittama tarkastus), ja jos organisaatio ilmoitti menetelmän olevan ulkopuolisen tahon tekemä arviointi, myös yksilöinyt kolmannen osapuolen, joka on tehnyt kyseisen arvioinnin,

— yksilöinyt asianmukaisen riippumattoman muutoksenhakumekanismin, joka on käytettävissä periaatteiden nojalla tehtyjen valitusten käsittelyä varten ja johon henkilöt, joita asia koskee, voivat asianmukaisesti turvautua maksutta.

  — Jos organisaatio on valinnut yksityisen sektorin vaihtoehtoisen riidanratkaisuelimen tarjoaman riippumattoman muutoksenhakumekanismin, se on sisällyttänyt tietosuojaperiaatteisiinsa linkin sellaisen riippumattoman muutoksenhakumekanismin verkkosivustoon tai valituslomakkeeseen, joka voi tutkia ratkaisematta olevat, järjestelyn periaatteiden nojalla tehdyt valitukset.

  — Jos organisaation edellytetään tekevän (Euroopan unionista työsuhteen yhteydessä siirrettyjen henkilöstötietojen osalta) tai se on päättänyt tehdä yhteistyötä asianmukaisten tietosuojaviranomaisten kanssa järjestelyn periaatteiden nojalla tehtyjen valitusten tutkinnassa ja ratkaisemisessa, se on ilmoittanut sitoutuneensa tällaiseen yhteistyöhön tietosuojaviranomaisten kanssa ja niiden asiaan liittyvien neuvojen noudattamiseen toteuttaakseen erityisiä toimia järjestelyn periaatteiden noudattamiseksi.

— Kauppaministeriö tarkastaa myös, että organisaation oma varmennus on yhdenmukainen sen tietosuojaperiaatteiden kanssa. Jos oman varmennuksen antava organisaatio haluaa sen kattavan jonkin Yhdysvalloissa toimivista yksiköistään tai tytäryhtiöistään, joilla on erilliset tietosuojaperiaatteet, kauppaministeriö tarkastaa myös tällaisten järjestelyn kattamien yksikköjen tai tytäryhtiöiden tietosuojaperiaatteet varmistaakseen, että ne sisältävät kaikki ilmoitusperiaatteessa vaaditut tiedot.

— Kauppaministeriö tekee yhteistyötä lakisääteisten elinten (esimerkiksi liittovaltion kauppakomission ja liikenneministeriön) kanssa varmistaakseen, että organisaatiot ovat niiden omassa varmennuksessa yksilöidyn lakisääteisen elimen toimivallan alaisia, jos kauppaministeriöllä on syytä epäillä, etteivät organisaatiot ole kyseisen toimivallan alaisia.

— Kauppaministeriö tekee yhteistyötä vaihtoehtoisten riitojenratkaisuelinten kanssa sen varmistamiseksi, että organisaatiot on aktiivisesti rekisteröity niiden omassa varmennuksessa yksilöityyn riippumattomaan muutoksenhakumekanismiin. Se myös tekee yhteistyötä kyseisten elinten kanssa sen varmistamiseksi, että organisaatiot on aktiivisesti rekisteröity niiden omassa varmennuksessa yksilöityä, jonkin ulkopuolisen tahon suorittamaa arviointia varten, jos kyseiset elimet tarjoavat kummankintyyppisiä palveluja.

— Kauppaministeriö tekee yhteistyötä sen kauppaministeriön valitseman kolmannen osapuolen kanssa, joka toimii tietosuojaviranomaisen paneelimaksun (eli vuosimaksun, jonka tarkoitus on kattaa tietosuojaviranomaisen paneelin toimintakustannukset) yhteydessä kerättyjen varojen säilyttäjänä. Näin kauppaministeriö tarkastaa, ovatko tietosuojaviranomaisen riippumattomaksi muutoksenhakumekanismiksi määrittäneet organisaatiot maksaneet kyseisen vuoden maksun.

— Kauppaministeriö tekee yhteistyötä sen kolmannen osapuolen kanssa, jonka kauppaministeriö on valinnut hallinnoimaan välimiesmenettelyjä järjestelyn periaatteiden liitteen I mukaisesti ja hallinnoimaan periaatteiden liitteessä I yksilöityä välimiesrahastoa. Näin kauppaministeriö tarkastaa, että organisaatiot ovat maksaneet osuutensa välimiesrahastoon.

— Jos kauppaministeriö havaitsee organisaatioiden omia varmennuksia tarkastellessaan ongelmia, se ilmoittaa organisaatioille, että niiden on puututtava kaikkiin tällaisiin ongelmiin kauppaministeriön asettamassa asianmukaisessa määräajassa ([2]). Kauppaministeriö ilmoittaa organisaatioille myös seuraavat seikat: Jos ne eivät toimi kauppaministeriön asettamien määräaikojen sisällä tai eivät muuten anna kauppaministeriön menettelytapojen mukaista omaa varmennusta, niiden katsotaan luopuneen omasta varmennuksesta. Mikäli EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistumisesta tai sen määräysten noudattamisesta on annettu vääriä tietoja, kauppakomissio, liikenneministeriö tai muu asiaankuuluva valtiollinen elin voi ryhtyä asiassa lainvalvontatoimiin. Kauppaministeriö käyttää tiedottamisessaan organisaatioille niitä yhteydenottokeinoja, jotka organisaatiot ovat kauppaministeriölle ilmoittaneet.

Kauppaministeriö edistää yhteistyötä järjestelyn periaatteisiin liittyviä palveluja tarjoavien vaihtoehtoisten riitojenratkaisuelinten kanssa

— Kauppaministeriö tekee yhteistyötä riippumattomia muutoksenhakumekanismeja, joiden avulla voidaan tutkia ratkaisematta olevat, järjestelyn periaatteiden nojalla tehdyt valitukset, tarjoavien yksityisen sektorin vaihtoehtoisten riidanratkaisuelinten kanssa. Näin kauppaministeriö tarkastaa, että ne täyttävät vähintään riitojenratkaisua ja täytäntöönpanoa koskevassa täydentävässä periaatteessa asetetut vaatimukset. Kauppaministeriö tarkastaa, että organisaatio

  — sisällyttää julkisille verkkosivuilleen tietoja EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteista ja sen puitteissa tarjoamistaan palveluista. Tietoihin on sisällyttävä 1) tiedot järjestelyn vaatimuksista, joiden mukaan on järjestettävä riippumaton muutoksenhakumekanismi, tai linkki tällaisiin vaatimuksiin, 2) linkki kauppaministeriön tietosuojakehystä käsittelevälle verkkosivulle, 3) tieto siitä, että elimen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen yhteydessä tuottamat riitojenratkaisupalvelut ovat henkilöille maksuttomia, 4) kuvaus siitä, kuinka järjestelyn periaatteisiin liittyvä valitus voidaan jättää käsiteltäväksi, 5) aikataulu, jonka mukaisesti järjestelyn periaatteisiin liittyvä valitus käsitellään, ja 6) kuvaus siitä, millaiset korjaavat toimet ovat mahdollisia. Kauppaministeriö ilmoittaa elimille hyvissä ajoin olennaisista muutoksista, jotka koskevat kauppaministeriön suorittamaa tietosuojakehysohjelman valvontaa ja hallinnointia, jos tällaiset muutokset ovat välittömiä, niitä on jo tehty ja ne ovat merkityksellisiä sen roolin kannalta, joka elimillä on EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa,

([2]) Esimerkiksi uudelleenvarmennuksen osalta odotetaan, että organisaatiot käsittelevät kaikki tällaiset ongelmat 45 päivän kuluessa, mikäli kauppaministeriö ei ole asettanut toista asianmukaista määräaikaa.

— julkaisee vuosittain kertomuksen, jossa esitetään niiden riitojenratkaisupalveluja koskevat tilastot. Luvut esitetään yhteenlaskettuina kokonaissummina. Tilastojen on sisällettävä 1) kertomusvuoden aikana saatujen järjestelyn periaatteisiin liittyvien valitusten yhteismäärä, 2) saatujen valitusten lajit, 3) riitojenratkaisuun liittyvät laatutoimenpiteet, kuten valitusten käsittelyajan pituus, ja 4) valitusten tulokset, erityisesti määrättyjen oikeussuojakeinojen tai seuraamusten määrät ja lajit. Kauppaministeriö antaa elimille erityisiä täydentäviä ohjeita siitä, mitä tietoja niiden olisi annettava kyseisistä vaatimuksista laadituissa vuosikertomuksissa (esimerkiksi luettelo kriteereistä, jotka valituksen on täytettävä, jotta sitä voidaan pitää vuosikertomuksessa huomioitavana järjestelyn periaatteisiin liittyvänä valituksena), sekä yksilöi muuntyyppiset tiedot, jotka elinten olisi annettava (esimerkiksi jos elin tarjoaa myös järjestelyn periaatteisiin liittyvän tarkastuspalvelun, kuvaus siitä, miten elin välttää kaikki tosiasialliset tai potentiaaliset eturistiriidat tilanteissa, joissa se tarjoaa organisaatiolle sekä tarkastuspalveluja että riidanratkaisupalveluja). Kauppaministeriön antamissa lisäohjeissa täsmennetään myös päivämäärä, johon mennessä elinten vuosikertomukset olisi julkaistava asianomaisen raportointikauden osalta.

Niiden organisaatioiden seuranta, jotka haluavat tulla poistetuiksi tai jotka on poistettu tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta

— Jos organisaatio haluaa vetäytyä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksestä, kauppaministeriö edellyttää, että organisaatio poistaa kaikista tietosuojaperiaatteistaan kaikki EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä koskevat viittaukset, joista voisi päätellä, että organisaatio osallistuu edelleen tietosuojakehykseen ja että se voi vastaanottaa henkilötietoja tietosuojakehyksen nojalla (*ks.* kuvaus kauppaministeriön sitoumuksesta etsiä organisaatioita, jotka totuudenvastaisesti väittävät osallistuvansa järjestelyyn). Kauppaministeriö edellyttää myös, että organisaatio täyttää ja toimittaa kauppaministeriölle asianmukaisen kyselyn varmistaakseen

  — halunsa vetäytyä,

  — mitä organisaatio tekee henkilötiedoille, jotka se sai EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen nojalla osallistuessaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen: a) säilyttää tällaiset tiedot, jatkaa järjestelyn periaatteiden soveltamista tietoihin ja vahvistaa kauppaministeriölle vuosittain sitoumuksensa, jonka mukaan se jatkaa periaatteiden soveltamista tietoihin, b) säilyttää tällaiset tiedot ja antaa tiedoille ”riittävän” suojan muiden hyväksyttyjen keinojen avulla tai c) palauttaa tai hävittää kaikki tällaiset tiedot määrättyyn päivämäärään mennessä, sekä

  — kuka organisaation sisällä toimii yhteyspisteenä järjestelyn periaatteisiin liittyvissä kysymyksissä.

— Jos organisaatio valitsi edellä kuvaillun vaihtoehdon a, kauppaministeriö edellyttää myös, että organisaatio täyttää ja toimittaa kauppaministeriölle vuosittain järjestelystä vetäytymisensä jälkeen (eli viimeistään vuosi vetäytymisen jälkeen sekä tämän jälkeen aina kerran vuodessa, paitsi jos ja kunnes organisaatio joko antaa tällaisille tiedoille ”riittävän” suojan muiden hyväksyttyjen keinojen avulla tai palauttaa tai hävittää kaikki tällaiset tiedot ja ilmoittaa kauppaministeriölle tästä toimesta) asianmukaisen kyselyn todentaakseen, mitä se on tehnyt näille henkilötiedoille, mitä se tekee kaikille niille henkilötiedoille, joita se edelleen säilyttää, ja kuka organisaation sisällä toimii yhteyspisteenä järjestelyn periaatteisiin liittyvissä kysymyksissä.

— Jos organisaatio on antanut oman varmennuksensa raueta (eli se ei ole tehnyt vuosittaista järjestelyn periaatteiden noudattamista koskevaa uudelleenvarmennusta eikä sitä ole poistettu tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta jostakin muusta syystä, kuten vetäytymisen vuoksi), kauppaministeriö ohjaa sen täyttämään ja toimittamaan kauppaministeriölle asianmukaisen kyselyn, jonka avulla tarkastetaan, haluaako se vetäytyä järjestelystä tai tehdä uudelleenvarmennuksen:

  — Jos organisaatio haluaa vetäytyä järjestelystä, sen on todennettava, mitä se tekee henkilötiedoille, jotka se sai EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen nojalla osallistuessaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen (*ks.* edellinen kuvaus siitä, mitä organisaation on todennettava, jos se haluaa vetäytyä järjestelystä).

  — Jos organisaatio aikoo antaa uudelleenvarmennuksen, sen on todennettava edelleen, että sinä aikana, kun sen varmennus oli rauenneena, se sovelsi järjestelyn periaatteita EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa saatuihin henkilötietoihin, ja selvitettävä, mitä toimia se aikoo toteuttaa puuttuakseen ongelmiin, jotka ovat viivyttäneet uudelleenvarmennuksen tekemistä.

— Jos organisaatio poistetaan tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta jostakin seuraavista syistä: a) vetäytyminen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksestä, b) järjestelyn periaatteiden noudattamista koskevan vuosittaisen uudelleenvarmennuksen tekemättä jättäminen (eli organisaatio joko aloitti vuotuisen uudelleenvarmennusprosessin mutta ei saattanut sitä päätökseen oikea-aikaisesti tai ei edes aloittanut prosessia) tai c) jatkuva järjestelyn periaatteiden noudattamatta jättäminen, kauppaministeriö lähettää ilmoituksen organisaation omassa varmennuksessa yksilöidyille yhteyshenkilöille. Ilmoituksessa kauppaministeriö yksilöi poistamisen syyn ja selvittää, että organisaation on lakattava esittämästä nimenomaisia tai epäsuoria väitteitä, joiden mukaan se osallistuu EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen tai noudattaa sitä ja että se voi vastaanottaa henkilötietoja EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen nojalla. Ilmoituksessa, johon voi sisältyä myös muuta sisältöä, joka on mukautettu poistamisen syyhyn, ilmoitetaan, että jos organisaatiot antavat virheellistä tietoa osallistumisestaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen tai sen noudattamisesta esimerkiksi väittämällä osallistuvansa tietosuojakehykseen sen jälkeen, kun ne on poistettu tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta, kauppakomissio, liikenneministeriö tai muu asiaankuuluva valtiollinen elin voi ryhtyä asiassa lainvalvontatoimiin.

Tietosuojakehykseen osallistumista koskevien totuudenvastaisten väitteiden havaitseminen ja niihin puuttuminen

— Kun organisaatio a) vetäytyy EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksestä, b) jättää toimittamatta vuotuisen uudelleenvarmennuksen, jossa se olisi todennut noudattavansa järjestelyn periaatteita (eli organisaatio joko aloitti vuotuisen uudelleenvarmennusprosessin mutta ei saattanut sitä päätökseen ajoissa tai ei edes aloittanut prosessia), c) poistetaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen osallistujaluettelosta varsinkin ”sen jatkuvasti rikottua järjestelyn periaatteita” tai d) ei tee ensimmäistä omaa varmennusta, jossa se toteaa noudattavansa järjestelyn periaatteita (eli se aloitti ensimmäisen oman varmennuksen mutta ei saattanut sitä päätökseen ajoissa), kauppaministeriö tarkastaa jatkuvasti viran puolesta, että organisaatio on poistanut kaikista julkistamistaan tietosuojaperiaatteista kaikki EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä koskevat viittaukset, joista voisi päätellä, että organisaatio osallistuu tietosuojakehykseen ja että se voi vastaanottaa henkilötietoja EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen nojalla. Mikäli kauppaministeriö havaitsee tällaisia viittauksia, se ilmoittaa organisaatiolle, että jos organisaatio edelleen esittää vääriä tietoja osallistumisestaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen, kauppaministeriö siirtää tarvittaessa asian toimivaltaisen viraston käsiteltäväksi mahdollisia lainvalvontatoimia varten. Kauppaministeriö käyttää tiedottamisessaan organisaatiolle niitä yhteydenottokeinoja, jotka organisaatio on kauppaministeriölle ilmoittanut, tai tarvittaessa muita sopivia keinoja. Jos organisaatio ei poista viittausta tai kauppaministeriön menettelytapoja noudattaen anna omaa varmennusta siitä, että se noudattaa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita, kauppaministeriö siirtää asian viran puolesta liittovaltion kauppakomissiolle, liikenneministeriölle tai muulle toimivaltaiselle lainvalvontavirastolle tai ryhtyy muihin asianmukaisiin toimiin varmistaakseen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen varmennusmerkin asianmukaisen käytön.

— Kauppaministeriö tarkkailee muutenkin, esittävätkö organisaatiot totuudenvastaisia väitteitä osallistumisestaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen ja käyttävätkö ne tietosuojakehyksen varmennusmerkkiä epäasianmukaisesti. Tähän voivat syyllistyä esimerkiksi organisaatiot, jotka toisin kuin edellisessä kohdassa kuvaillut organisaatiot eivät koskaan ole edes aloittaneet omaa varmennusta. Tarkkailua suoritetaan esimerkiksi tekemällä internet-hakuja, joissa etsitään organisaatioiden tietosuojaperiaatteista viittauksia EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen. Jos kauppaministeriö tällaisia toimia toteuttaessaan havaitsee vääriä tietoja osallistumisesta EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen ja tietosuojakehyksen varmennusmerkin epäasianmukaista käyttöä, kauppaministeriö ilmoittaa organisaatiolle, että jos organisaatio edelleen esittää vääriä tietoja osallistumisestaan tietosuojakehykseen, kauppaministeriö siirtää tarvittaessa asian toimivaltaisen viraston käsiteltäväksi mahdollisia lainvalvontatoimia varten. Kauppaministeriö käyttää tiedottamisessaan organisaatiolle niitä yhteydenottokeinoja, jotka organisaatio on mahdollisesti kauppaministeriölle ilmoittanut, tai tarvittaessa muita sopivia keinoja. Jos organisaatio ei poista viittausta tai kauppaministeriön menettelytapoja noudattaen anna omaa varmennusta siitä, että se noudattaa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita, kauppaministeriö siirtää asian viran puolesta liittovaltion kauppakomissiolle, liikenneministeriölle tai muulle toimivaltaiselle lainvalvontavirastolle tai ryhtyy muihin asianmukaisiin toimiin varmistaakseen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen varmennusmerkin asianmukaisen käytön.

— Kauppaministeriö käsittelee ripeästi saamansa yksilöidyt, aiheelliset valitukset, jotka koskevat totuudenvastaisia väitteitä osallistumisesta EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen (esimerkiksi valitukset, jotka on saatu tietosuojavirano-maisilta, yksityisen sektorin vaihtoehtoisten riitojenratkaisuelinten tarjoamista riippumattomista muutoksenhakumenettelyistä, rekisteröidyiltä, EU:n ja Yhdysvaltojen yrityksiltä ja muuntyyppisiltä kolmansilta osapuolilta).

— Kauppaministeriö voi ryhtyä muihin asianmukaisiin korjaaviin toimenpiteisiin. Kauppaministeriölle annetut väärät tiedot ovat kanneperuste vääriä lausuntoja koskevan Yhdysvaltojen lain nojalla (False Statements Act, 18 U.S.C. § 1001).

Kauppaministeriö tarkastelee määräajoin viran puolesta periaatteiden noudattamista ja arvioi tietosuojakehysohjelmaa

— Kauppaministeriö seuraa jatkuvasti, noudattavatko EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuvat organisaatiot järjestelyn periaatteita, ja pyrkii näin havaitsemaan kysymyksiä, jotka saattavat edellyttää jatkotoimia. Kauppaministeriö tekee jatkuvasti viran puolesta erityisesti rutiininomaisia tarkastuksia paikan päällä satunnaisesti valituissa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuvissa organisaatioissa sekä tapauskohtaisesti tarkastuksia paikan päällä tietyissä tietosuojakehykseen osallistuvissa organisaatioissa, jos niissä on havaittu mahdollisia vaatimusten noudattamiseen liittyviä puutteita (esimerkiksi sellaisia, joihin kolmas osapuoli on kiinnittänyt kauppaministeriön huomion). Tarkastuksilla pyritään toteamaan, a) ovatko valitusten, tiedonsaantipyyntöjen ja muiden EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen liittyvien ongelmien käsittelyyn liittyvät yhteyspisteet käytettävissä, b) ovatko organisaatioiden julkiset tietosuojaperiaatteet tarvittaessa helposti yleisön saatavilla sekä organisaatioiden julkisilla verkkosivustoilla että tietosuojakehyksen osallistujaluettelossa olevan linkin kautta, c) ovatko organisaation tietosuojaperiaatteet edelleen järjestelyn periaatteissa kuvailtujen omaa varmennusta koskevien vaatimusten mukaiset ja d) onko organisaation yksilöimä riippumaton muutoksenhakumekanismi käytettävissä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen nojalla tehtyjen valitusten käsittelyä varten. Kauppaministeriö seuraa myös aktiivisesti uutisia, jotka antavat luotettavaa näyttöä siitä, etteivät EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuvat organisaatiot ole noudattaneet vaatimuksia.

— Osana vaatimustenmukaisuuden arviointia kauppaministeriö edellyttää, että EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuva organisaatio täyttää ja toimittaa kauppaministeriölle yksityiskohtaisen kyselyn, jos a) kauppaministeriö on vastaanottanut organisaatiota koskevia yksilöityjä valituksia, jotka liittyvät järjestelyn periaatteiden noudattamiseen, eivätkä valitukset ole aiheettomia, b) organisaatio ei anna tyydyttävää vastausta EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä koskevaan kauppaministeriön tietopyyntöön tai c) on uskottavaa näyttöä siitä, että organisaatio ei noudata EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen mukaisia sitoumuksiaan. Jos kauppaministeriö on lähettänyt organisaatiolle tällaisen yksityiskohtaisen kyselyn eikä organisaatio vastaa kyselyyn tyydyttävästi, kauppaministeriö ilmoittaa organisaatiolle, että se siirtää tarvittaessa asian toimivaltaisen viraston käsiteltäväksi mahdollisia lainvalvontatoimia varten, jos kauppaministeriö ei saa organisaatiolta oikea-aikaista ja tyydyttävää vastausta. Kauppaministeriö käyttää tiedottamisessaan organisaatiolle niitä yhteydenottokeinoja, jotka organisaatio on kauppaministeriölle ilmoittanut, tai tarvittaessa muita sopivia keinoja. Jos organisaatio ei anna oikea-aikaista ja tyydyttävää vastausta, kauppaministeriö siirtää asian viran puolesta liittovaltion kauppakomissiolle, liikenneministeriölle tai muulle asianmukaiselle lainvalvontavirastolle tai ryhtyy muihin asianmukaisiin toimiin varmistaakseen vaatimusten noudattamisen. Kauppaministeriön on tarvittaessa kuultava toimivaltaista tietosuojaviranomaista periaatteiden noudattamisen tarkastelusta.

— Kauppaministeriö arvioi säännöllisesti tietosuojakehyksen hallintoa ja valvontaa sen varmistamiseksi, että seurannalla, mukaan lukien mahdolliset hakutyökalujen avulla toteutetut seurantatoimet (joilla esimerkiksi tarkistetaan vialliset linkit EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuvien organisaatioiden tietosuojaperiaatteisiin), voidaan asianmukaisesti puuttua nykyisiin ongelmiin ja mahdollisesti esiin nouseviin uusiin ongelmiin.

Kauppaministeriö räätälöi tietosuojakehyksen verkkosivuston eri kohdeyleisöille

Kauppaministeriö muotoilee tietosuojakehyksen verkkosivuston niin, että se keskittyy seuraaviin kohdeyleisöihin: EU:n kansalaiset, EU:n yritykset, Yhdysvaltojen yritykset ja tietosuojaviranomaiset. Se, että sivustolle tulee aineistoa, joka on kohdennettu suoraan EU:n kansalaisille ja EU:n yrityksille, palvelee läpinäkyvyyttä monin tavoin. EU:n kansalaisille sivustolla selostetaan selkeästi seuraavat seikat: 1) oikeudet, jotka EU:n kansalaiset saavat EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen ansiosta, 2) muutoksenhakumekanismit, jotka EU:n kansalaisilla on käytössään, jos organisaatio on heidän käsityksensä mukaan rikkonut sitoumustaan noudattaa järjestelyn periaatteita, sekä 3) mistä löytää tietoja, jotka koskevat organisaation EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen liittyvää omaa varmennusta. EU:n yritysten on sivuston avulla helpompi tarkistaa, 1) osallistuuko organisaatio EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen, 2) minkä tyyppisiä tietoja organisaation EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen liittyvä oma varmennus kattaa, 3) millaisia tietosuojaperiaatteita sovelletaan varmennuksen kattamiin tietoihin sekä 4) millä menetelmällä organisaatio varmistaa, että se noudattaa järjestelyn periaatteita. Yhdysvaltojen yrityksille sivustolla selostetaan selkeästi seuraavat seikat: 1) hyödyt, jotka yritykset saavat EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistumisesta, 2) miten EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen liitytään, miten tehdään uudelleenvarmennus ja miten EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksestä vetäydytään, sekä 3) miten Yhdysvallat hallinnoi ja valvoo EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä. Se, että sivustolle tulee aineistoa, joka on kohdennettu suoraan tietosuojaviranomaisille (esimerkiksi tieto kauppaministeriön tietosuojaviranomaisille tarkoitetusta yhteyspisteestä ja linkki järjestelyn periaatteisiin liittyvään sisältöön liittovaltion kauppakomission verkkosivustolla), palvelee sekä yhteistyötä että läpinäkyvyyttä. Kauppaministeriö työskentelee myös tapauskohtaisesti komission ja Euroopan tietosuojaneuvoston kanssa kehittääkseen ajankohtaista lisämateriaalia (esimerkiksi vastauksia usein esitettyihin kysymyksiin) käytettäväksi tietosuojakehyksen verkkosivustolla silloin, kun tällainen tieto helpottaisi tietosuojakehysohjelman tehokasta hallinnointia ja valvontaa.

Kauppaministeriö helpottaa yhteistyötään tietosuojaviranomaisten kanssa

Jotta yhteistyölle tietosuojaviranomaisten kanssa olisi paremmat edellytykset, kauppaministeriö ylläpitää erityistä yhteyspistettä, joka toimii linkkinä tietosuojaviranomaisten suuntaan. Jos tietosuojaviranomainen katsoo, että EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuva organisaatio ei noudata järjestelyn periaatteita eikä esimerkiksi ryhdy toimiin EU:n kansalaisen valituksen johdosta, tietosuojaviranomainen voi ottaa yhteyttä tähän erityiseen yhteyspisteeseen siinä tarkoituksessa, että organisaation toimintaa aletaan tutkia. Kauppaministeriö pyrkii parhaansa mukaan edistämään sitä, että valitukseen saadaan ratkaisu EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuvan organisaation kanssa. Kauppaministeriö antaa tietosuojaviranomaiselle selonteon asian edistymisestä 90 päivän kuluessa valituksen vastaanottamisesta. Yhteyspisteelle ilmoitetaan myös organisaatioista, jotka väittävät totuudenvastaisesti osallistuvansa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen. Yhteyspiste pitää kirjaa kaikista valituksista, jotka kauppaministeriö on vastaanottanut tietosuojaviranomaisilta, ja ministeriö antaa myöhemmin selostettavassa yhteisessä tarkastelussa kertomuksen, jossa kunakin vuonna vastaanotettuja valituksia analysoidaan yhtenä kokonaisuutena. Yhteyspiste myös avustaa tietosuojaviranomaisia, jotka etsivät tietoja tietyn organisaation omasta varmennuksesta tai aiemmasta osallistumisesta EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen, sekä vastaa tietosuojaviranomaisten tiedusteluihin, jotka koskevat tiettyjen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen vaatimusten täytäntöönpanoa. Kauppaministeriö tekee myös yhteistyötä komission ja tietosuojaneuvoston kanssa tietosuojaviranomaisten paneelin menettelyllisten ja hallinnollisten näkökohtien osalta, mukaan lukien asianmukaisten menettelyjen käyttöönotto tietosuojaviranomaisen paneelimaksun kautta kerättyjen varojen jakamiseksi. Käsityksemme mukaan komissio tekee yhteistyötä kauppaministeriön kanssa helpottaakseen kyseisten menettelyjen yhteydessä mahdollisesti ilmenevien ongelmien ratkaisemista. Lisäksi kauppaministeriö toimittaa tietosuojaviranomaisille EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä koskevaa materiaalia, jonka tietosuojaviranomaiset voivat sisällyttää omille verkkosivustoilleen ja näin lisätä järjestelyn läpinäkyvyyttä EU:n kansalaisten ja EU:n yritysten näkökulmasta. EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä ja siihen liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevan tiedon lisääntyessä pitäisi olla helpompaa tunnistaa aiheeseen liittyvät ongelmat sitä mukaa kuin ne syntyvät ja sitten ratkaista ne asianmukaisesti.

Kauppaministeriö täyttää järjestelyn periaatteiden liitteen I mukaiset sitoumuksensa

Kauppaministeriö täyttää järjestelyn periaatteiden liitteen I mukaiset sitoumuksensa. Kauppaministeriö muun muassa ylläpitää luetteloa välimiehistä, jotka on valittu komission kanssa riippumattomuuden, nuhteettomuuden ja asiantuntemuksen perusteella, ja tekee tarvittaessa yhteistyötä sen kolmannen osapuolen kanssa, jonka kauppaministeriö on valinnut hallinnoimaan välimiesmenettelyjä järjestelyn periaatteiden liitteen I mukaisesti ja hallinnoimaan periaatteiden liitteessä I yksilöityä välimiesrahastoa. ([3]) Kauppaministeriö tekee yhteistyötä kolmannen osapuolen kanssa muun muassa todentaakseen, että kolmas osapuoli ylläpitää verkkosivustoa, joka sisältää ohjeita välimiesmenettelystä. Ohjeisiin kuuluvat muun muassa seuraavat tiedot: 1) miten käynnistetään menettely ja toimitetaan asiakirjoja, 2) kauppaministeriön ylläpitämä luettelo välimiehistä ja miten luettelosta valitaan välimiehet, 3) kauppaministeriön ja komission hyväksymät välimiesmenettelyyn sovellettavat säännöt ja välimiesten käytännesäännöt ([4]) sekä 4) välimiesten palkkioiden kerääminen ja maksaminen. Lisäksi kauppaministeriö tekee yhteistyötä kolmannen osapuolen kanssa rahaston toiminnan arvioimiseksi määräajoin. Tällöin arvioidaan esimerkiksi, onko tarvetta mukauttaa välimiesrahastoon tehtäviä maksuja ja välimiesten palkkioiden ylärajoja (eli enimmäismääriä), ja tarkastellaan muun muassa välimiesmenettelyjen lukumäärää, kustannuksia ja kestoa. Tässä yhteydessä katsotaan, että EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuville organisaatioille ei pidä asettaa liiallista taloudellista rasitusta. Kauppaministeriö ilmoittaa komissiolle tällaisten kolmannen osapuolen kanssa tehtyjen arviointien tuloksista ja toimittaa komissiolle ennakkoilmoituksen mahdollisista maksujen määrään tehtävistä muutoksista.

EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen toimintaa koskevat yhteiskatsaukset

Kauppaministeriö ja tarvittaessa muut virastot järjestävät säännöllisiä kokouksia komission, kiinnostuneiden tietosuojaviranomaisten ja tietosuojaneuvoston asianmukaisten edustajien kanssa. Kokouksissa kauppaministeriö selostaa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen toimintaa. Kokouksissa keskustellaan ajankohtaisista kysymyksistä, jotka liittyvät tietosuojakehysohjelman toimintaan, täytäntöönpanoon ja valvontaan. Kokouksiin voi tarvittaessa sisältyä keskustelua asiaan liittyvistä aiheista, kuten muista tiedonsiirtomekanismeista, jotka hyötyvät EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksestä.

([3]) Kauppaministeriö valitsi International Centre for Dispute Resolution -keskuksen (ICDR), joka on American Arbitration Association -yhdistyksen (AAA) kansainvälinen osasto, jäljempänä yhdessä 'ICDR-AAA', hallinnoimaan välimiesmenettelyjä järjestelyn periaatteiden liitteen I mukaisesti ja hallinnoimaan periaatteiden liitteessä I yksilöityä välimiesrahastoa.

([4]) Kauppaministeriö ja komissio sopivat 15 päivänä syyskuuta 2017 välimiesmenettelysäännöstön valitsemisesta järjestelyn periaatteiden liitteessä I kuvattujen sitovien välimiesmenettelyjen menettelytapasäännöiksi. Ne sopivat myös välimiesten käytännesäännöistä, jotka ovat kaupallisten välimiesten yleisesti hyväksyttyjen eettisten normien ja järjestelyn periaatteiden liitteen I mukaisia. Kauppaministeriö ja komissio sopivat, että välimiesmenettelyä koskevia sääntöjä ja käytännesääntöjä mukautetaan vastaamaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen tehtäviä päivityksiä, ja kauppaministeriö tekee päivitykset yhdessä ICDR-AAA:n kanssa.

Lainsäädännön muutokset

Kauppaministeriö pyrkii kohtuullisin toimin antamaan komissiolle tietoja merkittävistä muutoksista Yhdysvaltojen laeissa siltä osin kuin muutokset liittyvät EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen kannalta merkityksellisiin tietosuojakysymyksiin ja sellaisiin rajoituksiin ja suojatoimiin, jotka koskevat Yhdysvaltojen viranomaisten pääsyä henkilötietoihin ja näiden tietojen myöhempää käyttöä.

Yhdysvaltojen viranomaisten pääsy henkilötietoihin

Yhdysvallat on antanut Yhdysvaltojen signaalitiedustelutoiminnan suojatoimien tehostamista koskevan toimeenpanoasetuksen (Executive Order) 14086 (Enhancing Safeguards for United States Signals Intelligence Activities) ja 28 CFR osa 201:n, jolla muutetaan oikeusministeriön asetuksia tietosuojaa käsittelevän muutoksenhakutuomioistuimen (Data Protection Review Court) perustamiseksi. Nämä säädökset antavat henkilötiedoille vahvan suojan, joka koskee viranomaisten pääsyä tietoihin kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tarkoituksia varten. Annettu suoja koskee seuraavia asioita: yksityisyyden ja kansalaisoikeuksien suojan vahvistaminen sen varmistamiseksi, että Yhdysvaltojen signaalitiedustelutoiminta on tarpeellista ja oikeasuhteista määriteltyjen kansallisten turvallisuustavoitteiden saavuttamiseksi, uuden muutoksenhakumekanismin perustaminen riippumattoman ja sitovan viranomaisen puitteissa sekä Yhdysvaltojen signaalitiedustelutoiminnan nykyisen tiukan, monitasoisen valvonnan parantaminen. Näiden suojatoimien nojalla EU:n kansalaiset voivat hakea muutosta uuden monitasoisen muutoksenhakumekanismin kautta. Siihen kuuluu riippumaton tietosuojaa käsittelevä muutoksenhakutuomioistuin, joka koostuu Yhdysvaltojen viranomaisten ulkopuolelta valituista henkilöistä, joilla on täysi toimivalta päättää hakemuksista ja tarvittaessa suorista korjaavista toimenpiteistä. Kauppaministeriö pitää kirjaa EU:n kansalaisista, jotka tekevät vaatimukset täyttävän valituksen toimeenpanoasetuksen 14086 ja 28 CFR osa 201:n mukaisesti. Viiden vuoden kuluttua tämän kirjeen päiväyksestä ja sen jälkeen viiden vuoden välein kauppaministeriö ottaa yhteyttä asiaankuuluviin virastoihin selvittääkseen, onko tietosuojaa käsittelevälle muutoksenhakutuomioistuimelle toimitettujen vaatimukset täyttävien valitusten tarkasteluun tai tarkastelua koskevien hakemusten tarkasteluun liittyviä tietoja luokiteltu ei-salaisiksi. Jos tällaisia tietoja on luokiteltu ei-salaisiksi, kauppaministeriö tekee yhteistyötä asianomaisen tietosuojaviranomaisen kanssa tiedottaakseen asiasta kyseiselle EU:n kansalaiselle. Nämä parannukset vahvistavat, että Yhdysvaltoihin siirrettyjä EU:n henkilötietoja käsitellään tavalla, joka vastaa EU:n oikeudellisia vaatimuksia, jotka koskevat viranomaisten pääsyä tietoihin.

Järjestelyn periaatteiden, toimeenpanoasetuksen 14086, 28 CFR osa 201:n ja mukana toimittujen kirjeiden ja tietojen, muun muassa tietosuojakehysohjelman hallintoa ja valvontaa koskevien kauppaministeriön sitoumusten, perusteella meidän olettamuksemme on, että komissio tekee päätelmän, jonka mukaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehys tuottaa EU:n lainsäädännön edellyttämän riittävän suojan, ja tiedonsiirrot Euroopan unionista EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuville organisaatioille jatkuvat. Oletamme myös, että näiden järjestelyjen ehdot helpottavat edelleen EU:n vakiosopimuslausekkeisiin tai EU:n yrityksiä koskeviin sitoviin sääntöihin perustuvia siirtoja yhdysvaltalaisille organisaatioille.

Kunnioittavasti

Marisa Lago

Marisa LAGO

LIITE IV

UNITED STATES OF AMERICA
Federal Trade Commission
WASHINGTON, D.C. 20580

Office of the Chair

9. kesäkuuta 2023

Didier Reynders
Oikeus-, kuluttaja- ja tasa-arvoasioista vastaava komissaari
Euroopan komissio
Rue de la Loi / Wetstraat 200
1049 Bryssel
Belgia

Arvoisa komissaari Reynders,

Yhdysvaltojen liittovaltion kauppakomissio kiittää mahdollisuudesta kertoa toimista, joilla se valvoo EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden toteutumista. Liittovaltion kauppakomissio on pitkään pyrkinyt suojelemaan kuluttajia ja yksityisyyttä kansainvälisissä yhteyksissä, ja olemme sitoutuneet varmistamaan tämän kehyksen kaupan alaa koskevien näkökohtien noudattamisen. Liittovaltion kauppakomissio on hoitanut tätä tehtävää vuodesta 2000 lähtien Yhdysvaltojen ja EU:n *Safe Harbor* -järjestelyn yhteydessä ja vuodesta 2016 lähtien EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyn yhteydessä. ([1]) Euroopan unionin tuomioistuin mitätöi 16. heinäkuuta 2020 tietosuojan riittävyyttä koskevan Euroopan komission päätöksen, johon EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestely perustui. Mitätöinti perustui ongelmiin, jotka eivät liittyneet kaupallisiin periaatteisiin, joiden noudattamista liittovaltion kauppakomissio valvoi. Yhdysvallat ja Euroopan komissio ovat sittemmin neuvotelleet EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen vastauksena EU:n tuomioistuimen päätökseen.

Kirjoitan vahvistaakseni liittovaltion kauppakomission sitoutumisen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteisiin. Erityisesti vahvistamme sitoumuksemme kolmella keskeisellä alueella: 1) annamme etusijan valitusten käsittelemiselle ja tutkimuksille, 2) haemme määräyksiä ja valvomme niiden noudattamista ja 3) teemme valvontayhteistyötä EU:n tietosuojaviranomaisten kanssa.

I. **Johdanto**

a. **Liittovaltion kauppakomission työ yksityisyyden suojan valvonnassa ja alan toimintaperiaatteiden luomisessa**

Liittovaltion kauppakomissiolla on laajat siviilioikeudellista lainvalvontaa koskevat toimivaltuudet, joilla se voi edistää kuluttajansuojaa ja kaupallisen alan kilpailua. Osana kuluttajansuojaan liittyviä tehtäviään liittovaltion kauppakomissio valvoo useiden lakien noudattamista suojellakseen kuluttajien ja heitä koskevan tiedon yksityisyyttä ja turvallisuutta.

([1]) Puheenjohtaja Edith Ramirezin oikeus-, kuluttaja- ja tasa-arvoasioista vastaavalle Euroopan komission jäsenelle Věra Jouroválle lähettämä kirje, jossa selostetaan, kuinka liittovaltion kauppakomissio valvoo EU:n ja Yhdysvaltojen uuden Privacy Shield -järjestelyn noudattamista (29. helmikuuta 2016), *saatavilla osoitteessa* https://www.ftc.gov/legal-library/browse/cases-proceedings/public-statements/letter-chairwoman-edith-ramirez-vera-jourova-commissioner-justice-consumers-gender-equality-european. Liittovaltion kauppakomissio sitoutui aiemmin myös valvomaan Yhdysvaltojen ja EU:n Safe Harbor -ohjelman noudattamista. Liittovaltion kauppakomission puheenjohtajan Robert Pitofskyn kirje Euroopan komission sisämarkkinoiden pääosaston johtajalle John Moggille (14. heinäkuuta 2000), *saatavilla osoitteessa* https://www.federalregister.gov/documents/2000/07/24/00-18489/issuance-of-safe-harbor-principles-and-transmission-to-european-commission. Tämä kirje korvaa aiemmat sitoumukset.

Liittovaltion kauppakomissio valvoo liittovaltion kauppakomissiosta annetun lain noudattamista. Laissa kielletään kaupankäynnissä toteutettavat tai kaupankäyntiin vaikuttavat "sopimattomat" ja "vilpilliset" toimet tai käytännöt. ([2]) Liittovaltion kauppakomissio valvoo myös kohdennettuja lakeja, joilla suojataan terveyteen, luottoihin ja muihin rahoitusasioihin liittyviä tietoja sekä verkossa olevaa lapsia koskevaa tietoa. Liittovaltion kauppakomissio on antanut asetuksia kaikkien näiden kohdennettujen lakien täytäntöönpanemiseksi. ([3])

Liittovaltion kauppakomissio on viime aikoina myös toteuttanut useita aloitteita yksityisyyteen liittyvän työnsä vahvistamiseksi. Elokuussa 2022 se ilmoitti harkitsevansa sääntöjä, joilla torjutaan haitallista kaupallista valvontaa ja heikkoa tietoturvaa. ([4]) Hankkeen tavoitteena on luoda vankka julkinen rekisteri sen selvittämiseksi, olisiko kauppakomission hyväksyttävä sääntöjä, joilla puututaan kaupallisiin valvonta- ja tietoturvakäytäntöihin, ja millaiset näiden sääntöjen mahdollisesti pitäisi olla. Olemme ottaneet mielellämme vastaan EU:n sidosryhmien kommentteja tästä ja muista aloitteista.

Kauppakomission PrivacyCon-konferensseihin kokoontuu edelleen johtavia tutkijoita keskustelemaan kuluttajien yksityisyyteen ja tietoturvaan liittyvistä uusimmista tutkimuksista ja suuntauksista. Olemme myös lisänneet virastomme kykyä pysyä tekniikan kehityksen tasalla, koska se on useimmiten keskeistä yksityisyystyössämme. Muodostamme kasvavaa tiimiä teknikoista ja poikkitieteellisistä tutkijoista. Kuten tiedätte, olemme myös ilmoittaneet käyvämme Teidän ja Euroopan komissiossa toimivien kollegojenne kanssa yhteistä vuoropuhelua, jossa käsitellään yksityisyyteen liittyviä aiheita, kuten harhauttavaa suunnittelua (nk. dark patterns) ja liiketoimintamalleja, joille on ominaista laajamittainen tiedonkeruu. ([5]) Laadimme hiljattain myös kongressille tarkoitetun raportin, jossa varoitettiin tekoälyn käyttöön liittyvistä haitoista, reagoidaksemme kongressin määrittämiin verkon haittoihin. Raportissa esitettiin virheellisyyteen, puolueellisuuteen, syrjintään ja haitalliseksi kääntyvään kaupalliseen valvontaan (surveillance creep) liittyviä huolenaiheita. ([6])

b. **Yhdysvaltojen laissa annettu suoja, josta EU:n kuluttajat hyötyvät**

EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehys on osa laajempaa Yhdysvalloissa noudatettavaa yksityisyyden suojaa, josta myös EU:n kuluttajat hyötyvät monin tavoin. Liittovaltion kauppakomissiosta annetussa laissa oleva sopimattomien tai vilpillisten toimien ja käytäntöjen kielto ei rajoitu siihen, että sillä suojellaan yhdysvaltalaisia kuluttajia yhdysvaltalaisilta yrityksiltä, sillä kielto kattaa käytännöt, jotka 1) aiheuttavat tai todennäköisesti aiheuttavat kohtuullisesti ennustettavissa olevia vahinkoja Yhdysvalloissa tai joihin 2) liittyy olennaista toimintaa Yhdysvalloissa. Lisäksi samat hyvitysmenetelmät ovat kauppakomission käytössä sekä ulkomaisten että kotimaisten kuluttajien suojaamiseksi. ([7])

Liittovaltion kauppakomissio valvoo myös, että kohdennettuja lakeja, joilla annetaan suojaa myös ei-yhdysvaltalaisille kuluttajille, noudatetaan. Tällaisia lakeja ovat esimerkiksi laki lasten yksityisyyden suojasta internetissä (Children's Online Privacy Protection Act, jäljempänä 'COPPA-laki'). COPPA-laissa asetetaan sivustojen ylläpitäjille vaatimuksia muun muassa siitä, että ne antavat vanhemmille suunnatun ilmoituksen ja hankkivat näiltä todennettavissa olevan suostumuksen sellaisten verkkosivustojen ja -palveluiden osalta, jotka on suunnattu lapsille, sekä sellaisten yleisten, kaikille suunnattujen

([2]) 15 U.S.C. 45 §:n a momentti. Kauppakomissiolla ei ole toimivaltaa rikoslain valvontaan eikä kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Se ei voi myöskään ryhtyä useimpiin muihin valtionhallinnon toimivaltaan kuuluviin toimiin. Lisäksi liittovaltion kauppakomission toimivaltuuksissa, jotka koskevat kaupallisia toimintoja, on rajoituksia, jotka koskevat esimerkiksi pankkeja, lentoyhtiöitä, vakuutustoimintaa ja telepalveluyritysten tavanomaisia tiedonsiirtopalveluja. Kauppakomission toimivaltuudet eivät myöskään koske useimpia voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä, mutta ne koskevat valehyväntekeväisyyttä harjoittavia tai muita yhteisöjä, jotka väittävät olevansa voittoa tavoittelemattomia mutta jotka itse asiassa toimivat voiton saavuttamiseksi. Kauppakomissiolla on toimivaltuudet myös sellaisten voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen osalta, jotka toimivat voittoa tavoittelevien jäsentensä hyväksi, muun muassa antamalla kyseisille jäsenille merkittäviä taloudellisia etuja. Joissakin tapauksissa liittovaltion kauppakomission toimivaltuudet ovat rinnakkaisia jonkin toisen lainvalvontaviranomaisen toimivaltuuksien kanssa. Yhteytemme liittovaltion ja osavaltioiden viranomaisiin ovat vankat, ja teemme tiivistä yhteistyötä koordinoidaksemme tutkimuksia ja siirtääksemme tarvittaessa asioita asianomaisten tahojen käsiteltäväksi.

([3]) *Ks.* FTC, Privacy and Security, https://www.ftc.gov/business-guidance/privacy-security.

([4]) *Ks.* tiedote, Fed. Trade Comm'n, *FTC Explores Rules Cracking Down on Commercial Surveillance and Lax Data Security Practices* (11. elokuuta, 2022), https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2022/08/ftc-explores-rules-cracking-down-commercial-surveillance-lax-data-security-practices.

([5]) *Ks.* oikeusasioista vastaavan Euroopan komission jäsenen Didier Reyndersin ja Yhdysvaltojen liittovaltion kauppakomission puheenjohtajan Lina Khanin yhteinen lehdistötiedote (30. maaliskuuta 2022), https://www.ftc.gov/system/files/ftc_gov/pdf/Joint%20FTC-EC%20Statement%20informal%20dialogue%20consumer%20protection%20issues.pdf.

([6]) *Ks.* tiedote, Fed. Trade Comm'n, *FTC Report Warns About Using Artificial Intelligence to Combat Online Problems* 16. kesäkuuta, 2022), https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2022/06/ftc-report-warns-about-using-artificial-intelligence-combat-online-problems.

([7]) 15 U.S.C. 45 §:n a momentin 4 kohdan B alakohta. Lisäksi "sopimattomat tai vilpilliset toimet tai käytännöt" käsittävät sellaiset ulkomaankauppaan liittyvät toimet tai käytännöt, i) jotka aiheuttavat tai todennäköisesti aiheuttavat Yhdysvalloissa vahinkoja, joiden syntymistä voidaan kohtuudella odottaa, tai ii) joihin liittyy olennaista toimintaa Yhdysvalloissa. 15 U.S.C. 45 §:n a momentin 4 kohdan A alakohta.

verkkosivustojen osalta, jotka tietoisesti keräävät henkilötietoja alle 13-vuotiailta lapsilta. Yhdysvaltalaisten verkkosivustojen ja -palveluiden, joihin sovelletaan COPPA-lakia ja jotka keräävät henkilötietoja ulkomaisista lapsista, on noudatettava COPPA-lakia. Myös ulkomaisten verkkosivustojen ja -palveluiden on noudatettava COPPA-lakia, jos ne on suunnattu yhdysvaltalaisille lapsille tai jos ne tietoisesti keräävät henkilötietoja yhdysvaltalaisilta lapsilta. Niiden Yhdysvaltojen liittovaltion lakien lisäksi, joiden noudattamista liittovaltion kauppakomissio valvoo, myös muissa liittovaltion ja osavaltioiden kuluttajansuojaa, tietoturvaloukkauksia ja yksityisyyden suojaa koskevissa laeissa voi olla EU:n kuluttajia hyödyttäviä säännöksiä.

c. **Liittovaltion kauppakomission lainvalvontatoiminta**

Liittovaltion kauppakomissio on nostanut kanteita sekä Yhdysvaltojen ja EU:n Safe Harbor -ohjelman että EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyn yhteydessä. Se on myös valvonut EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyn noudattamista senkin jälkeen, kun EU:n tuomioistuin mitätöi tietosuojan riittävyyttä koskevan päätöksen, joka toimi EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyn yhteydessä ([8]). Useat kauppakomission viimeaikaiset valitukset ovat sisältäneet syytekohtia, joiden mukaan yritykset ovat rikkoneet EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyn määräyksiä. Tämä koskee muun muassa seuraavia yrityksiä koskevia menettelyjä: Twitter ([9]), CafePress ([10]) ja Flo ([11]). Twitteriä vastaan toteutetuissa lainvalvontatoimissa Twitter määrättiin kauppakomission vaatimuksesta maksamaan 150 miljoonaa dollaria aikaisemman kauppakomission määräyksen rikkomisesta, johon liittyvät käytännöt koskivat yli 140:tä miljoonaa asiakasta. Yritys oli muun muassa rikkonut EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyn periaatetta 5 (Tietojen eheyden ja käyttötarkoituksen rajoittamisen periaate). Lisäksi viraston määräys edellyttää, että Twitter sallii käyttäjien käyttää turvallisia monivaiheisia tunnistautumismenetelmiä, jotka eivät edellytä käyttäjiltä puhelinnumeroiden ilmoittamista.

Asiassa *CafePress* kauppakomissio väitti, että yritys ei suojannut kuluttajien arkaluonteisia tietoja, salasi merkittävän tietoturvaloukkauksen ja rikkoi EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyn periaatteita 2 (Valintaperiaate), 4 (Turvallisuusperiaate) ja 6 (Tietoihin pääsyä koskeva periaate). Kauppakomission määräyksessä vaaditaan, että yritys korvaa puutteelliset tunnistautumistoimenpiteet monivaiheisella tunnistautumisella, rajoittaa merkittävästi keräämiensä ja säilyttämiensä tietojen määrää, salaa sosiaaliturvatunnukset ja pyytää kolmatta osapuolta arvioimaan tietoturvaohjelmansa ja toimittamaan kauppakomissiolle kopion, joka voidaan julkaista.

Asiassa *Flo* kauppakomissio väitti, että hedelmällisyyden seurantasovellus paljasti käyttäjien terveystietoja kolmansille osapuolille, jotka olivat data-analytiikan tarjoajia, sitouduttuaan pitämään tällaiset tiedot yksityisinä. Kauppakomission valituksessa mainitaan erityisesti yrityksen vuorovaikutus EU:n kuluttajien kanssa ja se, että Flo rikkoi EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyn periaatteita 1 (Ilmoitusperiaate), 2 (Valintaperiaate), 3 (Henkilötietojen edelleen siirtämiseen liittyvä vastuuvelvollisuusperiaate) ja 5 (Tietojen eheyden ja käyttötarkoituksen rajoittamisen periaate). Viraston määräyksessä vaaditaan muun muassa, että Flo ilmoittaa asianomaisille käyttäjille heidän henkilötietojensa luovuttamisesta ja ohjeistaa kaikkia kolmansia osapuolia, jotka ovat saaneet käyttäjien terveystietoja, hävittämään kyseiset tiedot. On tärkeää huomata, että liittovaltion kauppakomission määräyksellä suojellaan kaikkia yhdysvaltalaisen yrityksen kanssa asioivia kuluttajia ympäri maailman, ei pelkästään valituksen jättäneitä kuluttajia.

Monissa aiemmissa Yhdysvaltojen ja EU:n Safe Harbor -ohjelmaan ja EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyyn liittyneissä lainvalvonta-asioissa oli mukana organisaatioita, jotka olivat antaneet ensimmäisen oman varmennuksen kauppaministeriön kautta mutta eivät antaneet vuotuista uudelleenvarmennusta ja esittivät silti edelleen osallistuvansa järjestelyyn. Muissa tapauksissa oli kyse totuudenvastaisista väitteistä, jotka koskivat sellaisten organisaatioiden osallistumista, jotka eivät olleet koskaan tehneet ensimmäistä omaa varmennusta kauppaministeriön kautta. Jatkossa oletamme, että keskitymme proaktiivisissa lainvalvontatoimissamme edelleen sentyyppisiin EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden aineellisiin rikkomisiin, joita väitettiin tapahtuneen Twitterin, CafePressin ja Flon kaltaisissa tapauksissa. Samalla kauppaministeriö jatkaa omaan varmennukseen liittyvän prosessin hallinnointia ja valvontaa, ylläpitää luetteloa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuvista organisaatioista ja käsittelee muita ohjelmaan osallistumista koskeviin väitteisiin liittyviä kysymyksiä. ([12]) On tärkeää huomata, että organisaatioihin, jotka väittävät osallistuvansa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen, voidaan kohdistaa merkittäviä tietosuojakehyksen periaatteiden noudattamisen valvontaan liittyviä toimia silloinkin, kun ne eivät tee (uudelleen) omaa varmennusta kauppaministeriön kautta.

([8]) *Ks.* liite A, jossa luetellaan liittovaltion kauppakomission Safe Harbor- ja Privacy Shield -järjestelyihin liittyvät asiat.

([9]) *Ks.* tiedote, Fed. Trade Comm'n, *FTC Charges Twitter with Deceptively Using Account Security Data to Sell Targeted Ads* (25. toukokuuta 2022), https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2022/05/ftc-charges-twitter-deceptively-using-account-security-data-sell-targeted-ads.

([10]) *Ks.* tiedote, Fed. Trade Comm'n, *FTC Takes Action Against CafePress for Data Breach Cover Up* (15. maaliskuuta 2022), https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2022/03/ftc-takes-action-against-cafepress-data-breach-cover.

([11]) *Ks.* tiedote, Fed. Trade Comm'n, *FTC Finalizes Order with Flo Health, a Fertility-Tracking App that Shared Sensitive Health Data with Facebook, Google, and Others* (22. kesäkuuta 2021), https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2021/06/ftc-finalizes-order-flo-health-fertility-tracking-app-shared-sensitive-health-data-facebook-google.

([12]) Kansainvälisestä kaupasta vastaavan alivaltiosihteeri Marisa Lagon kirje oikeus-, kuluttaja- ja tasa-arvoasioista vastaavalle komissaarille Didier Reyndersille (12. joulukuuta 2022).

II. Etusijan antaminen valitusten käsittelemiselle ja tutkimukset

Samalla tavalla kuin Yhdysvaltojen ja EU:n Safe Harbor -ohjelmassa ja EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyssä liittovaltion kauppakomissio sitoutuu antamaan etusijan sellaisille EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden noudattamatta jättämistä koskeville tapauksille, jotka on saatu kauppaministeriöstä ja EU:n jäsenvaltioista. Kauppakomissio asettaa etusijalle myös sellaiset EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden noudattamatta jättämistä koskevat tapaukset, jotka on saatu yksityisyyden suojan itsesääntelystä vastaavilta elimiltä ja muilta riippumattomilta riitojenratkaisuelimiltä.

Jotta valitusten toimittaminen EU:n jäsenvaltioista olisi EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksessä helpompaa, liittovaltion kauppakomissio on laatinut vakioidun valitusten toimitusprosessin ja antanut EU:n jäsenvaltioille opastusta siitä, millaista tietoa kauppakomissio voisi parhaiten hyödyntää valitusten käsittelyssä. Osana tätä työtä liittovaltion kauppakomissio on nimennyt virastostaan yhteyspisteen EU:n jäsenvaltioilta tulevia valituksia varten. Tämä on erittäin hyödyllistä silloin, kun valituksen toimittava viranomainen on tutkinut väitetyn rikkomisen alustavasti ja pystyy tekemään liittovaltion kauppakomission kanssa yhteistyötä tutkimuksen aikana.

Kun liittovaltion kauppakomissio vastaanottaa tällaisen valituksen kauppaministeriöltä, EU:n jäsenvaltiolta, itsesääntelyorganisaatiolta tai muulta riippumattomalta riitojenratkaisuelimeltä, se voi ryhtyä useampaankin toimenpiteeseen asian hoitamiseksi. Kauppakomissio voi esimerkiksi tarkastaa organisaation tietosuojaperiaatteet, hankkia lisätietoja suoraan organisaatiolta tai kolmansilta osapuolilta, tehdä seurantatyötä yhdessä valituksen toimittaneen viranomaisen kanssa, arvioida, noudattaako rikkominen jotain kaavaa tai koskeeko se suurta määrää kuluttajia, päätellä, koskeeko valitus asioita, jotka kuuluvat kauppaministeriön toimivaltaan, arvioida, olisiko markkinaosapuolten virallisesta varoittamisesta hyötyä, ja tarvittaessa panna vireille lainvalvontamenettelyn.

Sen lisäksi, että liittovaltion kauppakomissio asettaa etusijalle EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteisiin liittyvät valitukset, jotka se vastaanottaa kauppaministeriöltä, EU:n jäsenvaltioilta ja yksityisyyden suojan itsesääntelyorganisaatioilta tai muilta riippumattomilta riitojenratkaisuelimiltä ([13]), se tutkii edelleen tarvittaessa tietosuojakehyksen periaatteiden merkittäviä rikkomisia omasta aloitteestaan erilaisia välineitä käyttäen. Osana liittovaltion kauppakomission ohjelmaa, jonka kohteena ovat kaupallisia organisaatioita koskevat yksityisyydensuoja- ja tietoturva-asiat, virasto on selvittänyt rutiininomaisesti, onko tutkimuksen kohteena oleva yksikkö esittänyt EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyä koskevia lausumia. Jos se on esittänyt niitä ja tutkimuksessa on tullut ilmi, että EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyn periaatteita on ilmeisesti rikottu, liittovaltion kauppakomissio on ottanut järjestelyn rikkomista koskevan väittämän osaksi lainvalvontatoimiaan. Kauppakomissio noudattaa jatkossakin tätä ennakoivaa lähestymistapaa, nyt EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden noudattamisen varmistamiseksi.

III. Määräysten hakeminen ja niiden noudattamisen valvonta

Liittovaltion kauppakomissio vahvistaa myös sitoumuksensa, jonka mukaan se hakee täytäntöönpanomääräyksiä ja valvoo niiden noudattamista varmistaakseen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden noudattamisen. Kauppakomissio valvoo EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden noudattamista siten, että tuleviin kauppakomission määräyksiin, jotka koskevat tietosuojakehyksen periaatteita, sisällytetään erilaisia soveltuvia kieltoehtoja. Jos liittovaltion kauppakomission hallinnollisia määräyksiä rikotaan, voidaan siviilioikeudellisina seuraamuksina määrätä enintään 50 120 Yhdysvaltojen dollaria rikkomusta kohti tai, jos rikkomus jatkuu, 50 120 dollaria päivää kohti. ([14]) Jos kielletyt käytännöt vaikuttavat suureen joukkoon kuluttajia, seuraamukset voivat nousta miljooniin dollareihin. Jokaiseen suostumusmääräykseen sisältyy myös raportointi- ja noudattamisehtoja. Määräyksen saaneen yksikön on tiettyjen vuosien ajan säilytettävä asiakirjat, jotka todistavat, että määräystä on noudatettu. Määräykset on annettava tiedoksi myös työntekijöille, joiden tehtävänä on varmistaa, että määräyksiä noudatetaan.

Liittovaltion kauppakomissio valvoo järjestelmällisesti, että olemassa olevia EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyn periaatteita koskevia määräyksiä noudatetaan, kuten se tekee kaikkien määräystensä osalta, ja panee tarvittaessa vireille kanteita varmistaakseen määräysten noudattamisen. ([15]) On tärkeää huomata, että liittovaltion kauppakomission määräyksellä suojellaan kaikkia yrityksen kanssa asioivia kuluttajia ympäri maailman, ei pelkästään valituksen jättäneitä kuluttajia. Lopuksi on todettava, että liittovaltion kauppakomissio pitää verkossa yllä luetteloa yrityksistä, joille on annettu määräys EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden noudattamisen valvonnan yhteydessä. ([16])

([13]) Vaikka liittovaltion kauppakomissio ei ratkaise eikä sovittele yksittäisiä kuluttajien tekemiä valituksia, se vahvistaa antavansa etusijan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita koskeville valituksille, jotka Euroopan tietosuojaviranomaiset sille toimittavat. Lisäksi kauppakomissio hyödyntää valituksia koskevia tietoja, jotka sisältyvät sen kuluttajavalitustietojen tietokantaan (Consumer Sentinel). Monilla muilla lainvalvontavirastoilla on pääsy tietokantaan. Tietokannan avulla kauppakomissio voi havaita trendejä, määrittää lainvalvontaprioriteetteja ja löytää mahdollisia tutkintakohteita. EU:n alueella asuvat henkilöt voivat jättää valituksen liittovaltion kauppakomissiolle käyttämällä samaa valitusjärjestelmää kuin Yhdysvaltojen kuluttajat, osoitteessa https://reportfraud.ftc.gov/. EU:n alueella asuvien henkilöiden kannalta saattaa olla hyödyllisintä jättää yksittäiset EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita koskevat valitukset oman jäsenvaltion tietosuojaviranomaiselle tai riippumattomalle riitojenratkaisuelimelle.

([14]) 15 U.S.C. 45 §:n m momentti; 16 C.F.R. 1.98 §. Määrä mukautetaan säännöllisesti inflaatioon.

([15]) Viime vuonna liittovaltion kauppakomissio päätti äänestyksellä yksinkertaistaa tutkintaprosessia, joka koskee toistuviin rikkomisiinsyyllistyneitä organisaatioita. *Ks.* tiedote, Fed. Trade Comm'n, *FTC Authorizes Investigations into Key Enforcement Priorities* (1. heinäkuuta 2021), https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2021/07/ftc-authorizes-investigations-key-enforcement-priorities.

([16]) *Ks.* FTC, Privacy Shield, https://www.ftc.gov/business-guidance/privacy-security/privacy-shield.

IV. **Lainvalvontayhteistyö EU:n tietosuojaviranomaisten kanssa**

Liittovaltion kauppakomissio katsoo, että EU:n tietosuojaviranomaisilla voi olla merkittävä tehtävä varmistettaessa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden noudattamista, ja haluaa lisätä keskinäistä konsultointia ja lainvalvontayhteistyötä. Koordinoitu lähestymistapa onkin entistä ratkaisevampi vastattaessa haasteisiin, joita digitaalisten markkinoiden nykyinen kehitys ja dataintensiiviset liiketoimintamallit aiheuttavat. Liittovaltion kauppakomissio vaihtaa tietoja valituksia toimittaneiden valvontaviranomaisten kanssa ja muun muassa tiedottaa valitusten käsittelyn vaiheesta noudattaen luottamuksellisuutta koskevia lakeja ja rajoituksia. Sikäli kuin vastaanotettujen valitusten määrä ja tyyppi sallivat, valituksista annetaan myös arvio, jossa muuan muassa kuvataan keskeiset asiaan liittyvät kysymykset ja toimet, jotka liittovaltion kauppakomissio toimivaltansa rajoissa on pannut vireille lakien rikkomisen vuoksi. Liittovaltion kauppakomissio antaa valituksia toimittaneille viranomaisille palautetta myös siitä, minkä tyyppisiä valitukset ovat, sellaisten toimien tehostamiseksi, joilla voitaisiin puuttua lainvastaisiin menettelyihin. Jos valituksen toimittanut valvontaviranomainen pyytää tietoa valituksen käsittelyvaiheesta voidakseen käyttää tietoa omissa lainvalvontatoimissaan, liittovaltion kauppakomissio antaa vastauksen ottaen huomioon käsiteltävänä olevien valitusten määrän ja noudattaen luottamuksellisuuteen liittyviä ja muita lain vaatimuksia.

Liittovaltion kauppakomissio työskentelee tiiviisti myös Euroopan tietosuojaviranomaisten kanssa ja tarjoaa apua lainvalvonnassa. Yhteistyössä olisi soveltuvissa tapauksissa kyse tietojen vaihdosta ja tutkimuksellisesta avusta Yhdysvaltojen verkkoturvallisuuslain (U.S. SAFE WEB Act) nojalla. Kyseinen laki antaa liittovaltion kauppakomissiolle valtuudet avustaa ulkomaisia lainvalvontaviranomaisia silloin, kun nämä valvovat sellaisten lakien noudattamista, joissa kielletyt menettelyt ovat olennaisilta osiltaan samanlaisia kuin liittovaltion kauppakomission valvomissa laeissa kielletyt menettelyt. ([17]) Kauppakomissio voi osana tätä apua verkkoturvallisuuslain vaatimuksia noudattaen jakaa tietoa, jota se on saanut omissa tutkimuksissaan, ryhtyä pakollisiin menettelyihin Euroopan tietosuojaviranomaisen puolesta tämän omassa tutkimuksessa sekä hankkia suullisia lausuntoja todistajilta tai vastaajilta Euroopan tietosuojaviranomaisen lainvalvontamenettelyn yhteydessä. Liittovaltion kauppakomissio käyttää näitä valtuuksia säännöllisesti avustaakseen muita viranomaisia eri puolilla maailmaa yksityisyydensuoja- ja kuluttajansuoja-asioissa.

Sen lisäksi, että liittovaltion kauppakomissio kuulee EU:n tietosuojaviranomaisia, kun se käsittelee näiden toimittamia yksittäisiä valituksia, se osallistuu säännöllisiin kokouksiin Euroopan tietosuojaneuvoston edustajien kanssa keskustellakseen yleisesti lainvalvontayhteistyön parantamisesta. Lisäksi liittovaltion kauppakomissio osallistuu kauppaministeriön, Euroopan komission ja Euroopan tietosuojaneuvoston edustajien ohella EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen vuotuiseen tarkasteluun keskustellakseen järjestelyn täytäntöönpanosta. Liittovaltion kauppakomissio edistää myös sellaisten työkalujen kehittämistä, joilla tehostetaan lainvalvontayhteistyötä Euroopan tietosuojaviranomaisten kanssa samoin kuin muiden yksityisyyden suojan toteutumista valvovien viranomaisten kanssa ympäri maailman. Liittovaltion kauppakomissio vahvistaa mielihyvin sitoumuksensa valvoa kaupalliseen sektoriin liittyviä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen näkökohtia. Katsomme kumppanuutemme EU:n kollegojen kanssa olevan ratkaiseva osa yksityisyyden suojan tarjoamista sekä Yhdysvaltojen että EU:n kansalaisille.

Kunnioittavasti

Lina M. KHAN
Chair, Federal Trade Commission

([17]) Kun liittovaltion kauppakomissio päättää, käyttääkö se verkkoturvallisuuslain mukaisia valtuuksiaan, se ottaa muun muassa huomioon seuraavaa: A) onko apua pyytävä virasto sitoutunut antamaan vastavuoroista apua liittovaltion kauppakomissiolle tai sitoutuuko se antamaan sitä vastaisuudessa, B) vaarantaisiko pyynnön noudattaminen Yhdysvaltojen yleistä etua ja C) koskevatko apua pyytävän viraston tutkimukset tai lainvalvontamenettelyt toimia ja käytäntöjä, jotka aiheuttavat tai todennäköisesti aiheuttavat vahinkoa merkittävälle määrälle ihmisiä. 15 U.S.C. 46 §:n j momentin 3 kohta. Kilpailulakien noudattamisen valvonta ei kuulu näiden valtuuksien soveltamisalaan.

Lisäys A

Privacy Shield- ja Safe Harbor -järjestelyjen noudattamisen valvonta

	Luettelonro/FTC:n asiakirjanro	Asia	Linkki
1	FTC:n asiakirjanro 2023062 Asia nro 3:22-cv-03070 (N.D. Cal.)	Yhdysvallat v. **Twitter, Inc.**	Twitter
2	FTC:n asia nro 192 3209	Asia Residual Pumpkin Entity, LLC, entinen toiminimi **CafePress**, ja PlanetArt, LLC, toiminimi **CafePress**	CafePress
3	FTC:n asia nro 192 3133 Luettelonro C-4747	Asia **Flo Health, Inc.**	Flo Health
4	FTC:n asia nro 192 3050 Luettelonro C-4723	Asia **Ortho-Clinical Diagnostics, Inc.**	Ortho-Clinical
5	FTC:n asia nro 192 3092 Luettelonro C-4709	Asia **T&M Protection, LLC**	T&M Protection
6	FTC:n asia nro 192 3084 Luettelonro C-4704	Asia **TDARX, Inc.**	TDARX
7	FTC:n asia nro 192 3093 Luettelonro C-4706	Asia **Global Data Vault, LLC**	Global Data
8	FTC:n asia nro 192 3078 Luettelonro C-4703	Asia **Incentive Services, Inc.**	Incentive Services
9	FTC:n asia nro 192 3090 Luettelonro C-4705	Asia **Click Labs, Inc.**	Click Labs
10	FTC:n asia nro 182 3192 Luettelonro C-4697	Asia **Medable, Inc.**	Medable
11	FTC:n asia nro 182 3189 Luettelonro 9386	Asia NTT Global Data Centers Americas, Inc., **RagingWire Data Centers, Inc:n** oikeudenomistajana	RagingWire
12	FTC:n asia nro 182 3196 Luettelonro C-4702	Asia **Thru, Inc.**	Thru
13	FTC:n asia nro 182 3188 Luettelonro C-4698	Asia **DCR Workforce, Inc.**	DCR Workforce
14	FTC:n asia nro 182 3194 Luettelonro C-4700	Asia **LotaData, Inc.**	LotaData
15	FTC:n asia nro 182 3195 Luettelonro C-4701	Asia **EmpiriStat, Inc.**	EmpiriStat

16	FTC:n asia nro 182 3193 Luettelonro C-4699	Asia 214 Technologies, Inc., myös toiminimi **Trueface.ai**	Trueface.ai
17	FTC:n asia nro 182 3107 Luettelonro 9383	Asia **Cambridge Analytica, LLC**	Cambridge Analytica
18	FTC:n asia nro 182 3152 Luettelonro C-4685	Asia **SecurTest, Inc.**	SecurTest
19	FTC:n asia nro 182 3144 Luettelonro C-4664	Asia **VenPath, Inc.**	VenPath
20	FTC:n asia nro 182 3154 Luettelonro C-4666	Asia **SmartStart Employment Screening, Inc.**	SmartStart
21	FTC:n asia nro 182 3143 Luettelonro C-4663	Asia **mResource LLC**, toiminimi Loop Works LLC	mResource
22	FTC:n asia nro 182 3150 Luettelonro C-4665	Asia **Idmission LLC**	IDmission
23	FTC:n asia nro 182 3100 Luettelonro C-4659	Asia **ReadyTech Corporation**	ReadyTech
24	FTC:n asia nro 172 3173 Luettelonro C-4630	Asia **Decusoft, LLC**	Decusoft
25	FTC:n asia nro 172 3171 Luettelonro C-4628	Asia **Tru Communication, Inc.**	Tru
26	FTC:n asia nro 172 3172 Luettelonro C-4629	Asia **Md7, LLC**	Md7
30	FTC:n asia nro 152 3198 Luettelonro C-4543	Asia **Jhayrmaine Daniels (toiminimi California Skate-Line)**	Jhayrmaine Daniels
31	FTC:n asia nro 152 3190 Luettelonro C-4545	Asia **Dale Jarrett Racing Adventure, Inc.**	Dale Jarrett
32	FTC:n asia nro 152 3141 Luettelonro C-4540	Asia **Golf Connect, LLC**	Golf Connect
33	FTC:n asia nro 152 3202 Luettelonro C-4546	Asia **Inbox Group, LLC**	Inbox Group
34	Asia nro 152 3187 Luettelonro C-4542	Asia **IOActive, Inc.**	IOActive
35	FTC:n asia nro 152 3140 Luettelonro C-4549	Asia **Jubilant Clinsys, Inc.**	Jubilant
36	FTC:n asia nro 152 3199 Luettelonro C-4547	Asia **Just Bagels Manufacturing, Inc.**	Just Bagels

37	FTC:n asia nro 152 3138 Luettelonro C-4548	Asia **NAICS Association, LLC**	NAICS
38	FTC:n asia nro 152 3201 Luettelonro C-4544	Asia **One Industries Corp.**	One Industries
39	FTC:n asia nro 152 3137 Luettelonro C-4550	Asia **Pinger, Inc.**	Pinger
40	FTC:n asia nro 152 3193 Luettelonro C-4552	Asia **SteriMed Medical Waste Solutions**	SteriMed
41	FTC:n asia nro 152 3184 Luettelonro C-4541	Asia **Contract Logix, LLC**	Contract Logix
42	FTC:n asia nro 152 3185 Luettelonro C-4551	Asia **Forensics Consulting Solutions, LLC**	Forensics Consulting
43	FTC:n asia nro 152 3051 Luettelonro C-4526	Asia **American Int'l Mailing, Inc.**	AIM
44	FTC:n asia nro 152 3015 Luettelonro C-4525	Asia **TES Franchising, LLC**	TES
45	FTC:n asia nro 142 3036 Luettelonro C-4459	Asia **American Apparel, Inc.**	American Apparel
46	FTC:n asia nro 142 3026 Luettelonro C-4469	Asia **Fantage.com, Inc.**	Fantage
47	FTC:n asia nro 142 3017 Luettelonro C-4461	Asia **Apperian, Inc.**	Apperian
48	FTC:n asia nro 142 3018 Luettelonro C-4462	Asia **Atlanta Falcons Football Club, LLC**	Atlanta Falcons
49	FTC:n asia nro 142 3019 Luettelonro C-4463	Asia **Baker Tilly Virchow Krause, LLP**	Baker Tilly
50	FTC:n asia nro 142 3020 Luettelonro C-4464	Asia **BitTorrent, Inc.**	BitTorrent
51	FTC:n asia nro 142 3022 Luettelonro C-4465	Asia **Charles River Laboratories, Int'l**	Charles River
52	FTC:n asia nro 142 3023 Luettelonro C-4466	Asia **DataMotion, Inc.**	DataMotion
53	FTC:n asia nro 142 3024 Luettelonro C-4467	Asia **DDC Laboratories, Inc.**, toiminimi DNA Diagnostics Center	DDC
54	FTC:n asia nro 142 3028 Luettelonro C-4470	Asia **Level 3 Communications, LLC**	Level 3

55	FTC:n asia nro 142 3025 Luettelonro C-4468	Asia **PDB Sports, Ltd.**, toiminimi Denver Broncos Football Club, LLP	Broncos
56	FTC:n asia nro 142 3030 Luettelonro C-4471	Asia **Reynolds Consumer Products, Inc.**	Reynolds
57	FTC:n asia nro 142 3031 Luettelonro C-4472	Asia **Receivable Management Services Corporation**	Receivable Mgmt
58	FTC:n asia nro 142 3032 Luettelonro C-4473	Asia **Tennessee Football, Inc.**	Tennessee Football
59	FTC:n asia nro 102 3058 Luettelonro C-4369	Asia **Myspace LLC**	Myspace
60	FTC:n asia nro 092 3184 Luettelonro C-4365	Asia **Facebook, Inc.**	Facebook
61	FTC:n asia nro 092 3081 Siviilikanne nro 09-CV-5276 (C.D. Cal.)	Liittovaltion kauppakomissio v. Javian Karnani, ja **Balls of Kryptonite, LLC**, toiminimi Bite Size Deals, LLC, ja Best Priced Brands, LLC	Balls of Kryptonite
62	FTC:n asia nro 102 3136 Luettelonro C-4336	Asia **Google, Inc.**	Google
63	FTC:n asia nro 092 3137 Luettelonro C-4282	Asia **World Innovators, Inc.**	World Innovators
64	FTC:n asia nro 092 3141 Luettelonro C-4271	Asia **Progressive Gaitways LLC**	Progressive Gaitways
65	FTC:n asia nro 092 3139 Luettelonro C-4270	Asia **Onyx Graphics, Inc.**	Onyx Graphics
66	FTC:n asia nro 092 3138 Luettelonro C-4269	Asia **ExpatEdge Partners, LLC**	ExpatEdge
67	FTC:n asia nro 092 3140 Luettelonro C-4281	Asia **Directors Desk LLC**	Directors Desk
68	FTC:n asia nro 092 3142 Luettelonro C-4272	Asia **Collectify LLC**	Collectify

LIITE V

THE SECRETARY OF TRANSPORTATION
WASHINGTON, DC 20590

6. heinäkuuta 2023

Komissaari Didier Reynders
Euroopan komissio
Rue de la Loi / Wetstraat 200
1049 Bryssel
Belgia

Arvoisa komissaari Reynders,

Yhdysvaltojen liikenneministeriö kiittää mahdollisuudesta selostaa tehtäviään, jotka liittyvät EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden valvontaan. EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehys on erittäin tärkeä, kun kaupankäynnin yhteydessä annettavia henkilötietoja suojellaan yhä verkostoituneemmassa maailmassa. Järjestelyn avulla yritykset voivat tehdä merkittäviä liiketoimia globaalissa taloudessa samaan aikaan, kun EU:n kuluttajien yksityisyyden suoja säilyy korkeatasoisena.

Liikenneministeriö ilmaisi ensimmäisen kerran julkisesti sitoumuksensa valvoa Yhdysvaltojen ja EU:n Safe Harbor -ohjelman noudattamista kirjeessä, jonka se toimitti Euroopan komissiolle yli 22 vuotta sitten. Sitoumukset toistettiin ja niitä laajennettiin vuonna 2016 lähetetyssä kirjeessä, joka koski EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyä. Liikenneministeriö vakuutti kirjeissä, että se valvoisi tarmokkaasti Yhdysvaltojen ja EU:n Safe Harbor -ohjelman ja myöhemmin EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestelyn yksityisyydensuojaperiaatteiden noudattamista. Liikenneministeriö ulottaa tämän sitoumuksen koskemaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita ja dokumentoi sen tässä kirjeessä.

Liikenneministeriö vahvistaa sitoumuksensa erityisesti seuraavilla keskeisillä alueilla: 1) etusijan antaminen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden väitettyjä rikkomisia koskeville tutkintatoimille, 2) asianmukaisten lainvalvontatoimien kohdistaminen yksiköihin, jotka esittävät totuudenvastaisia tai vilpillisiä väitteitä osallistumisesta EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen, ja 3) EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen rikkomisen vuoksi annettujen täytäntöönpanomääräysten seuranta ja julkistaminen. Annamme tietoa kustakin sitoumuksesta ja tarvittaessa taustoitamme liikenneministeriön tehtäviä kuluttajien yksityisyyden suojaamisessa ja EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden noudattamisen varmistamisessa.

1. **Tausta**

A. Liikenneministeriön toimivalta, joka liittyy yksityisyyden suojaamiseen

Ministeriö on vahvasti sitoutunut varmistamaan kuluttajien lentoyhtiöille ja lipunkirjoittajille antamien tietojen yksityisyyden.

Liikenneministeriön valtuudet tällä osa-alueella vahvistetaan Yhdysvaltojen laissa, ks. 49 U.S.C 41712 §, jossa kielletään liikenteenharjoittajaa tai lipunvälittäjää harjoittamasta sopimatonta tai vilpillistä menettelyä lentoliikenteessä tai lentokuljetusten myynnissä. Lainkohta vastaa liittovaltion kauppakomissiosta annetun lain 5 jaksoa (15 U.S.C. § 45).

Liikenneministeriö antoi hiljattain sääntöjä, joissa määritellään sopimattomat ja vilpilliset käytännöt ja jotka vastaavat sekä liikenneministeriön että liittovaltion kauppakomission aiempia sääntöjä (14 CFR § 399.79). Tarkemmin sanottuna menettely on 'sopimaton', jos se aiheuttaa tai todennäköisesti aiheuttaa merkittäviä haittoja, jotka eivät ole kohtuudella vältettävissä ja joiden vastapainoksi kuluttajille tai kilpailutilanteelle ei koidu yhtä suuria hyötyjä.

Menettely on 'vilpillinen', jos se johtaa kuluttajia virheellisesti kuvittelemaan, että heidän toimintansa on järkevää tietyssä tilanteessa, ja liittyy olennaiseen asiaan. Asia on olennainen, jos se on todennäköisesti vaikuttanut kuluttajan käyttäytymiseen tai päätökseen tuotteen tai palvelun osalta. Näiden yleisten periaatteiden lisäksi liikenneministeriö tulkitsee 41712 §:ää siten, että se kieltää lentoliikenteen harjoittajaa ja lipunkirjoittajaa 1) rikkomasta tietosuojaperiaatteitaan, 2) rikkomasta liikenneministeriön vahvistamia määräyksiä, joissa tietyt yksityisyyden suojaan liittyvät käytännöt todetaan sopimattomiksi tai vilpillisiksi, 3) rikkomasta lakia lasten yksityisyyden suojasta internetissä (Children's Online Privacy Protection Act, jäljempänä 'COPPA-laki') tai liittovaltion kauppakomission määräyksiä, joilla COPPA-lakia pannaan täytäntöön, ja 4) jättämästä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen osallistuvana organisaationa noudattamatta EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita. ([1])

Kuten edellä todetaan, liittovaltion lain mukaan liikenneministeriöllä on yksinomainen toimivalta säännellä lentoyhtiöiden yksityisyydensuojakäytäntöjä, ja se jakaa toimivallan liittovaltion kauppakomission kanssa niiden yksityisyydensuojakäytäntöjen osalta, joita lipunkirjoittajat soveltavat lentoliikennepalvelujen myynnissä.

Kun lentoliikenteen harjoittaja tai lentoliikennepalvelujen myyjä julkisesti sitoutuu noudattamaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita, ministeriöllä on oikeus käyttää 41712 §:n mukaisia toimivaltuuksia varmistaakseen, että periaatteita noudatetaan. Jos siis matkustaja antaa tietoja EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita noudattamaan sitoutuneelle lentoliikenteen harjoittajalle tai lipunkirjoittajalle ja jos lentoliikenteen harjoittaja tai lipunkirjoittaja ei noudata kyseisiä periaatteita, kyseessä on 41712 §:n rikkomus.

B. Täytäntöönpanokäytännöt

Liikenneministeriössä toimiva lentoliikenteen kuluttajansuojavirasto (OACP) ([2]) tutkii 49 U.S.C. 41712 §:n soveltamisalaan kuuluvia tapauksia. Se valvoo 41712 §:ssä säädettyä sopimattomien ja vilpillisten käytäntöjen kieltoa pääasiassa neuvottelujen avulla, valmistelemalla kieltomääräyksiä (cease and desist order) ja laatimalla siviilioikeudellisia seuraamuksia (civil penalty) koskevia päätösluonnoksia. Tiedot mahdollisista rikkomisista tulevat yksikölle paljolti valituksista, joita yksikkö vastaanottaa yksityishenkilöiltä, matkatoimistoilta, lentoyhtiöiltä sekä yhdysvaltalaisilta ja ulkomaisilta viranomaisilta. Kuluttajat voivat käyttää liikenneministeriön verkkosivustoa tehdäkseen yksityisyyden suojaa koskevan valituksen lentoyhtiötä tai lipunkirjoittajaa vastaan. ([3])

Jos asiassa ei saavuteta kohtuullista ja asianmukaista sovintoa, virastolla on toimivaltuudet panna vireille lainvalvontamenettely. Menettelyyn kuuluu istunto, jossa esitetään todisteita ja jota johtaa liikenneministeriön hallintolainkäytöstä vastaava tuomari. Tuomarilla on valtuudet antaa kieltomääräyksiä ja määrätä siviilioikeudellisia seuraamuksia. Seurauksena 41712 §:n rikkomisesta voi olla kieltomääräyksen antaminen ja enintään 37 377 Yhdysvaltojen dollarin suuruisen siviilioikeudellisen seuraamuksen määrääminen kutakin 41712 §:n rikkomusta kohti.

Liikenneministeriöllä ei ole toimivaltuuksia määrätä vahingonkorvauksia tai rahallisia hyvityksiä yksittäisille kantelijoille. Liikenneministeriöllä on kuitenkin toimivaltuudet hyväksyä sovinto, joka syntyy viraston tutkimusten tuloksena ja hyödyttää suoraan kuluttajia (esimerkiksi siten, että heille maksetaan rahaa tai annetaan arvoseteleitä) sen sijaan, että rikkoja maksaisi vastaavan määrän rahamääräisinä seuraamuksina Yhdysvaltojen hallitukselle. Tätä on tapahtunut aiemmin ja voi sopivissa olosuhteissa tapahtua myös EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden yhteydessä. Jos lentoyhtiö toistuvasti rikkoo 41712 §:ää, kyseisen yhtiön halukkuus noudattaa sääntöjä voidaan kyseenalaistaa, mikä saattaa törkeissä tapauksissa johtaa siihen, ettei lentoyhtiön enää katsota olevan toimilupakelpoinen ja että se tämän seurauksena menettää toimilupansa.

Liikenneministeriö on tähän mennessä saanut suhteellisen vähän valituksia, joissa väitetään lipunkirjoittajien tai lentoyhtiöiden loukanneen yksityisyyttä. Jos sellaisia tulee, ne tutkitaan edellä esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

C. Liikenneministeriön tuottama oikeussuoja, josta EU:n kuluttajat hyötyvät

Sopimattomien ja vilpillisten käytäntöjen kieltoa lentoliikennepalvelujen harjoittamisessa tai myynnissä sovelletaan 41712 §:n nojalla yhdysvaltalaisiin ja ulkomaisiin lentoliikenteen harjoittajiin ja lipunkirjoittajiin. Liikenneministeriö ryhtyy usein toimiin yhdysvaltalaista tai ulkomaista lentoyhtiötä vastaan sellaisten käytäntöjen vuoksi, jotka koskevat sekä yhdysvaltalaisia että ulkomaisia kuluttajia ja joita lentoyhtiö on noudattanut tarjotessaan lentoliikennepalveluja Yhdysvaltoihin tai Yhdysvalloista. Liikenneministeriö aikoo jatkossakin ryhtyä kaikkiin käytettävissä oleviin korjaaviin toimenpiteisiin suojatakseen ulkomaisia ja yhdysvaltalaisia kuluttajia sääntelyn alaisten yksiköiden sopimattomilta ja vilpillisiltä käytännöiltä lentoliikennepalveluissa.

([1]) https://www.transportation.gov/individuals/aviation-consumer-protection/privacy.
([2]) Entinen Ilmailualan lainvalvonnasta ja oikeudellisista menettelyistä vastaava yksikkö.
([3]) http://www.transportation.gov/airconsumer/privacy-complaints.

Liikenneministeriö valvoo lentoyhtiöiden osalta myös sitä, että kohdennettuja lakeja, joilla annetaan suojaa myös ei-yhdysvaltalaisille kuluttajille, noudatetaan. Tällainen laki on esimerkiksi COPPA-laki. COPPA-laissa asetetaan sivustojen ylläpitäjille muun muassa vaatimus, että ne antavat vanhemmille suunnatun ilmoituksen ja hankkivat näiltä todennettavissa olevan suostumuksen sellaisten verkkosivustojen ja -palveluiden osalta, jotka on suunnattu lapsille, sekä sellaisten yleisten, kaikille suunnattujen verkkosivustojen osalta, jotka tietoisesti keräävät henkilötietoja alle 13-vuotiailta lapsilta. Yhdysvaltalaisten verkkosivustojen ja -palveluiden, joihin sovelletaan COPPA-lakia ja jotka keräävät henkilötietoja ulkomaisista lapsista, on noudatettava COPPA-lakia. Myös ulkomaisten verkkosivustojen ja -palveluiden on noudatettava COPPA-lakia, jos ne on suunnattu yhdysvaltalaisille lapsille tai jos ne tietoisesti keräävät henkilötietoja yhdysvaltalaisilta lapsilta. Jos yhdysvaltalaiset tai ulkomaiset lentoyhtiöt, jotka harjoittavat toimintaa Yhdysvalloissa, rikkovat COPPA-lakia, liikenneministeriöllä on toimivalta ryhtyä lainvalvontatoimiin.

II. **EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden noudattamisen valvonta**

Jos lentoyhtiö tai lipunkirjoittaja päättää osallistua EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen ja liikenneministeriö vastaanottaa valituksen, jossa väitetään, että lentoyhtiö tai lipunkirjoittaja on rikkonut EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita, ministeriö toteuttaa määrätietoisesti seuraavat toimet varmistaakseen, että EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä noudatetaan.

A. Etusijan antaminen rikkomusväitteiden tutkinnalle

Liikenneministeriössä toimiva lentoliikenteen kuluttajansuojavirasto tutkii jokaisen valituksen, jossa väitetään, että EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita on rikottu (myös EU:n tietosuojaviranomaisilta vastaanotetut valitukset), ja ryhtyy lainvalvontatoimiin, jos ilmenee, että rikkomisesta on näyttöä.

Lisäksi virasto tekee yhteistyötä liittovaltion kauppakomission ja kauppaministeriön kanssa ja antaa etusijan sellaisten väitteiden tutkimiselle, joiden mukaan sääntelyn alaiset yksiköt eivät noudata EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa tehtyjä yksityisyyden suojaan liittyviä sitoumuksia.

Kun virastolle esitetään väite, jonka mukaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita on rikottu, se voi ryhtyä monenlaisiin toimiin asian tutkimiseksi. Se voi esimerkiksi tarkastaa lipunkirjoittajan tai lentoyhtiön tietosuojaperiaatteet, hankkia lisätietoja lipunkirjoittajalta, lentoyhtiöltä tai kolmansilta osapuolilta, ryhtyä seurantatoimiin yhdessä valituksen toimittaneen yksikön kanssa ja arvioida, noudattaako rikkominen jotakin kaavaa tai koskeeko se huomattavaa määrää kuluttajia. Lisäksi se toteaa, onko asiassa elementtejä, jotka kuuluvat kauppaministeriön tai liittovaltion kauppakomission toimivaltaan, arvioi, olisiko kuluttajien tai yritysten kouluttaminen hyödyllistä, ja tarpeen mukaan panee vireille lainvalvontatoimia.

Jos ministeriö saa tiedon lipunkirjoittajien mahdollisista EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden rikkomisista, se koordinoi asiaa liittovaltion kauppakomission kanssa. Ministeriö ilmoittaa liittovaltion kauppakomissiolle ja kauppaministeriölle myös EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita koskevien lainvalvontatoimien tuloksista.

B. Puuttuminen totuudenvastaisiin tai vilpillisiin väitteisiin järjestelyyn osallistumisesta

Liikenneministeriö sitoutuu jatkossakin tutkimaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden noudattamatta jättämistä, muun muassa totuudenvastaisia tai vilpillisiä väitteitä osallistumisesta EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen. Ministeriö antaa etusijan kauppaministeriöstä tuleville valituksille, joissa se on todennut, että organisaatio väittää perusteettomasti osallistuvansa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehykseen tai käyttää luvatta tietosuojakehyksen varmennusmerkkiä.

Lisäksi on todettava, että jos organisaatio sitoutuu noudattamaan EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteita tietosuojaperiaatteissaan, se, että organisaatio ei anna omaa varmennusta kauppaministeriössä tai että se laiminlyö varmennuksen voimassa pitämisen, ei sinänsä itsestään selvästi vapauta organisaatiota lainvalvontatoimilta, joihin liikenneministeriö ryhtyy organisaation antamien sitoumusten vuoksi.

C. EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen rikkomisen vuoksi annettujen täytäntöönpanomääräysten seuranta ja julkistaminen

Liikenneministeriössä toimiva lentoliikenteen kuluttajansuojavirasto sitoutuu myös jatkossa – kun tämä on tarpeen EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen noudattamisen varmistamiseksi. Varsinkin siinä tapauksessa, että virasto antaa määräyksen, jonka mukaan lentoyhtiön tai lipunkirjoittajan on lopetettava EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteiden ja 41712 §:n rikkominen ja pidättäydyttävä siitä myös tulevaisuudessa, virasto valvoo, että kyseinen toimija noudattaa kieltomääräystä. Virasto pitää lisäksi huolen siitä, että EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteisiin liittyvissä asioissa annetut määräykset ovat saatavilla sen verkkosivustolla.

Odotamme innolla, että EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehystä koskeva yhteistyömme liittovaltion kumppanien ja EU:n sidosryhmien kanssa jatkuu.

Toivon, että tässä esitetyistä tiedoista on hyötyä. Annan mielelläni lisätietoja ja vastaan asiaa koskeviin kysymyksiin.

Kunnioittavasti

Pete BUTTIGIEG

LIITE VI

U.S. Department of Justice

Criminal Division

Office of Assistant Attorney General Washington, D.C. 20530

23. kesäkuuta 2023

Ana Gallego Torres
Oikeus- ja kuluttaja-asioiden pääosaston pääjohtaja
Euroopan komissio
Rue Montoyer/Montoyerstraat 59
1049 Bryssel
Belgia

Arvoisa pääjohtaja Gallego Torres,

Tässä kirjeessä esitetään lyhyt yhteenveto tärkeimmistä tutkintavälineistä, joiden avulla yhdysvaltalaisilta yrityksiltä saadaan liiketoimintaan liittyviä ja muita tietoja lainvalvontatarkoituksia ja (siviilioikeudellisen ja sääntelyyn liittyvän) yleisen edun nimissä. Kirjeessä kerrotaan myös tietoihin pääsyä koskevista rajoituksista, jotka oikeusperustassa on määrätty. ([1]) Kaikki tässä kirjeessä selostetut oikeudelliset menettelyt ovat syrjimättömiä siinä mielessä, että niitä käytetään tietojen hankkimiseksi yrityksiltä Yhdysvalloissa, myös sellaisilta yrityksiltä, jotka antavat oman varmennuksensa EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksessä, eikä rekisteröidyn kansalaisuudella tai asuinpaikalla ole merkitystä. Yhdysvaltojen perustuslain neljännellä lisäyksellä on erityistä merkitystä viranomaisten takavarikoidessa tietoja. Lisäyksessä säädetään seuraavaa: ([2])

Yhdysvaltojen perustuslain neljännellä lisäyksellä on erityistä merkitystä viranomaisten takavarikoidessa tietoja. Lisäyksessä säädetään seuraavaa: ”Kansalaisten oikeutta olla turvassa henkilöönsä, taloonsa, asiakirjoihinsa ja muuhun omaisuuteensa kohdistuvilta kohtuuttomilta etsinnöiltä ja takavarikoinneilta älköön loukattako, älköönkä etsintälupaa annettako muutoin kuin todennäköisestä syystä, joka on vahvistettu valalla tai juhlallisella vakuutuksella, ja etsintäluvassa on erityisesti mainittava etsinnän tapahtumapaikka sekä pidätettävät henkilöt ja takavarikoitavat esineet.” Yhdysvaltojen perustuslaki, neljäs lisäys. Yhdysvaltojen korkein oikeus totesi asiassa Berger v. New Yorkin osavaltio seuraavaa: ”kuten tämä tuomioistuin on lausunut lukemattomia kertoja, tämän lisäyksen perustarkoitus on suojella kansalaisten yksityisyyttä ja turvallisuutta viranomaisten mielivaltaista tunkeutumista vastaan”. Ks. 388 U.S. 41, 53 (1967) (asiassa on viittaus tapaukseen Camara v. San Franciscon kaupungin tuomioistuin, 387 U.S. 523, 528 (1967)). Neljännessä lisäyksessä edellytetään, että lainvalvontaviranomaisten on kotimaisissa rikostutkimuksissa yleensä hankittava tuomioistuimelta etsintälupa ennen etsinnän toteuttamista. Ks. Katz v. Yhdysvallat, 389 U.S. 347, 357 (1967). Etsintäluvan antamista koskevia normeja, kuten todennäköistä syytä ja erityisyyttä koskevia vaatimuksia, sovelletaan fyysistä etsintää ja

([1]) Tässä tiivistelmässä ei selosteta kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tutkintavälineitä, joita lainvalvonnassa käytetään terrorismia koskevissa tai muissa kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä tutkimuksissa. Näin ollen tässä ei selosteta esimerkiksi kansallista turvallisuutta koskevia kirjeitä, joilla hankitaan tiettyjä yritysten lainakertomuksissa, kirjanpidoissa ja sähköisissä tilausasiakas- ja liiketapahtumarekistereissä olevia tietoja, 12 U.S.C. § 3414; 15 U.S.C. 1681u §; 15 U.S.C. § 1681v; 18 U.S.C. § 2709, 50 U.S.C. § 3162, FISA-lain nojalla tehtävistä toimista (sähköinen tarkkailu, etsintäluvat, liiketoimintatietojen hankkiminen ja muu tietojen kerääminen), ks. 50 U.S.C. § 1801 ja sitä seuraavat pykälät.

([2]) Tässä kirjeessä käsitellään liittovaltion lainvalvonta- ja sääntelyviranomaisia. Osavaltioiden lainvalvontaviranomaiset tutkivat osavaltioiden lakien rikkomiset, ja niitä koskevat asiat käsitellään osavaltioiden tuomioistuimissa. Osavaltioiden lainvalvontaviranomaiset käyttävät etsintämääräyksiä ja haasteita, jotka annetaan osavaltioiden lakien mukaisesti. Tämä tapahtuu suurimmaksi osaksi samalla tavalla kuin tässä kirjeessä selostetaan, mutta erona on, että oikeudellista menettelyä koskeva suoja, jota annetaan osavaltioiden perustuslakien mukaan, voi mennä pidemmälle kuin Yhdysvaltojen perustuslaissa annettu suoja. Osavaltion laissa säädettyjen suojatoimenpiteiden on oltava vähintään yhtä kattavia kuin Yhdysvaltojen perustuslaissa määrätyt suojatoimet, ja tämä koskee myös perustuslain neljättä lisäystä (mutta ei rajoitu siihen).

takavarikointia koskeviin lupiin sekä tallennettua viestintää koskevan lain nojalla annettuihin sähköisen viestinnän tallennettua sisältöä koskeviin lupiin, kuten jäljempänä on selostettu. Kun etsintälupavaatimusta ei sovelleta, hallituksen on silti noudatettava toimissaan neljännen lisäyksen edellyttämää ”kohtuutta”. Näin ollen perustuslaissa itsessään varmistetaan, että Yhdysvaltojen hallituksen valta takavarikoida kansalaisten tietoja ei ole rajatonta tai mielivaltaista. ([3])

Lainvalvontaviranomaiset:

Liittovaltion syyttäjät, jotka ovat oikeusministeriön virkamiehiä, ja liittovaltion tutkijat, mukaan lukien oikeusministeriön alaisen lainvalvontaviraston FBI:n tutkijat, voivat velvoittaa yhdysvaltalaiset yritykset luovuttamaan asiakirjoja ja muita tietoja rikostutkintaa varten hyödyntämällä useita pakollisia oikeudellisia menettelyjä. Näitä ovat suuren valamiehistön haasteet, hallinnolliset haasteet ja etsintäluvat. Muita viestintätietoja voidaan hankkia sellaisten rikostutkimuksia koskevien liittovaltion oikeudellisten välineiden nojalla, jotka liittyvät lähtevän ja saapuvan teleliikenteen tietojen tallennusjärjestelmiin.

Suuren valamiehistön haaste tai tuomioistuinhaaste: Rikosoikeudellisia haasteita käytetään kohdennettujen lainvalvontatutkimusten tukena. Suuren valamiehistön haaste on virallinen kehotus avustaa valamiehistöä tutkimuksessa, joka koskee tiettyä rikoslain rikkomusepäilystä. Haaste annetaan tavallisesti liittovaltion syyttäjän pyynnöstä. Suuret valamiehistöt kuuluvat tuomioistuimen tutkintahaaraan, ja niiden jäsenet valitsee tuomari tai avustava tuomari. Haasteessa voidaan vaatia, että henkilö todistaa menettelyssä tai luovuttaa liiketoimintatietoja, sähköisesti tallennettua tietoa tai muita aineellisia esineitä. Tietojen tulee olla merkityksellisiä tutkimuksen kannalta. Haaste ei saa olla kohtuuton eli laajuudeltaan ja rasittavuudeltaan liiallinen. Haasteen vastaanottaja voi vastustaa haastetta esittämällä näihin seikkoihin perustuvan väitteen. Ks. liittovaltion rikosprosessisääntöjen kohta 17. Sen jälkeen, kun asia on tullut suuren valamiehistön käsittelyyn, asiakirjojen hankkimiseksi voidaan rajoitetuissa olosuhteissa käyttää tuomioistuinhaastetta.

Hallinnollisiin haasteisiin liittyvät valtuudet: Hallinnollista haastetta voidaan käyttää rikosoikeudellisissa tai siviilioikeudellisissa tutkimuksissa. Useissa liittovaltion laeissa säädetään hallinnollisten haasteiden käyttämisestä rikoslain täytäntöönpanon yhteydessä. Tällöin on kyse tutkimuksista, jotka koskevat terveydenhuoltoalan petoksia, lasten kaltoinkohtelua, salaisen palvelun turvatoimia tai valvottuja aineita, tai kyse on valvontaviranomaisen tutkimuksista, jotka kohdistuvat hallituksen virastoihin. Näissä tutkimuksissa voidaan vaatia luovuttamaan tutkinnan kannalta merkityksellisiä liiketoimintatietoja, sähköisesti tallennettua tietoa tai muita aineellisia esineitä. Jos viranomaiset hakevat tuomioistuimelta hallinnollisen haasteen vahvistamista, haasteen vastaanottaja voi – aivan kuten suuren valiokunnan haasteen vastaanottaja – esittää väitteen, jonka mukaan haaste on kohtuuton eli laajuudeltaan ja rasittavuudeltaan liiallinen.

Tuomioistuimen määräykset, jotka liittyvät lähtevän ja saapuvan teleliikenteen tietojen tallennusjärjestelmiin: Sellaisten rikosoikeussäännösten nojalla, jotka koskevat lähtevän ja saapuvan teleliikenteen tietojen tallennusjärjestelmiin liittyviä lupia, lainvalvontaviranomaiset voivat hankkia tuomioistuimen määräyksen, jolla ne voivat – vahvistettuaan, että tiedot ovat tarpeen meneillään olevassa rikostutkimuksessa – saada tiettyä puhelinnumeroa tai sähköpostiosoitetta koskevaa reaaliaikaista, ei-sisällöllistä numeronvalinta-, reititys-, osoitteenmuodostus- ja merkinantotietoa. Ks. 18 U.S.C. 3121–3127 §. Tällaisen välineen asentaminen tai käyttäminen muuten kuin lain mukaisesti on liittovaltion rikos.

Laki sähköisen viestinnän tietosuojasta (Electronic Communications Privacy Act): Viranomaisten pääsystä internetpalveluntarjoajien, puhelinyhtiöiden ja muiden kolmansien osapuolten tilausasiakastietoihin, tietoliikennetietoihin ja viestinnän tallennettuun sisältöön on omat sääntönsä. Ne ovat sähköisen viestinnän tietosuojasta annetun lain II osastossa, jota kutsutaan myös tallennettua viestintää koskevaksi laiksi, ks. 18 U.S.C. 2701–2712 §. Laissa säädetään yksityisyyden suojan järjestelmästä, jossa rajoitetaan lainvalvontaviranomaisten pääsyä tietoihin siten, että se ei voi ulottua pidemmälle kuin mitä perustuslaillisten säännösten nojalla vaaditaan internetpalveluntarjoajien asiakkailta ja tilausasiakkailta. Lain mukaan yksityisyyden suoja kasvaa sitä mukaa kuin tiedonkeruun häiritsevyys lisääntyy. Lainvalvontaviranomaisten on hankittava haaste, jos he haluavat saada tilausasiakkaiden rekisteröintitietoja, internetprotokolla- eli IP-osoitteita ja niihin liittyviä

([3]) Mitä tulee edellä käsiteltyihin neljännen lisäyksen mukaisiin periaatteisiin, jotka koskevat yksityisyyteen ja turvallisuuteen liittyvien etujen suojaamista, yhdysvaltalaiset tuomioistuimet soveltavat näitä periaatteita säännöllisesti teknologian kehityksen mahdollistamiin lainvalvontaviranomaisten uudentyyppisiin tutkintavälineisiin. Korkein oikeus päätti esimerkiksi vuonna 2018, että kun hallitus hankkii lainvalvontaan liittyvässä tutkinnassa matkapuhelinyhtiöltä pidemmän ajanjakson historiallisia sijaintitietoja, kyseessä on ”etsintä”, johon sovelletaan neljännen lisäyksen sisältämää etsintälupavaatimusta. Carpenter v. Yhdysvallat, 138 S. Ct. 2206 (2018).

aikaleimoja tai laskutustietoja. Useimpien muiden tallennettujen, ei-sisällöllisten tietojen osalta, kuten sellaisten sähköpostiotsikoiden osalta, joista ei ilmene viestin aihe, lainvalvontaviranomaisten on esitettävä tuomarille erityisiä seikkoja, jotka osoittavat, että pyydetyt tiedot ovat merkityksellisiä ja olennaisia vireillä olevan rikostutkinnan kannalta. Jotta lainvalvontaviranomaiset voivat saada pääsyn sähköisen viestinnän tallennettuun sisältöön, niiden on yleensä hankittava tuomarilta määräys sillä perusteella, että on perusteltu syy uskoa kyseisellä tilillä todennäköisesti olevan todisteita rikoksesta. Tallennettua viestintää koskevassa laissa säädetään myös siviili- ja rikosoikeudellisista seuraamuksista. ([4])

Tarkkailua koskevat tuomioistuimen määräykset puhelinkuuntelua koskevan liittovaltion lain nojalla: Lisäksi lainvalvontaviranomaiset voivat rikostutkintaa varten salakuunnella reaaliaikaisesti langallista, suullista tai sähköistä viestintää puhelinkuuntelua koskevan liittovaltion lain nojalla. Ks. 18 U.S.C. 2510–2523 §. Tämän välineen käyttäminen edellyttää aina tuomioistuimen määräystä. Tuomarin on siinä tultava muun muassa johtopäätökseen, jonka mukaan on todennäköisiä syitä uskoa, että langallisen tai sähköisen salakuuntelun avulla saadaan todisteita liittovaltion rikoksesta tai syytettä välttelevän etsintäkuulutetun olinpaikasta. Laissa säädetään siviilioikeudellisista ja rikosoikeudellisista seuraamuksista, jos salakuuntelua koskevia säännöksiä rikotaan.

Etsintälupa – Liittovaltion rikosprosessisääntöjen kohta 41: Yhdysvalloissa lainvalvontaviranomaiset voivat tutkia kiinteistön fyysisesti, jos niillä on siihen tuomarin antama lupa. Lainvalvontaviranomaisten on osoitettava tuomarille todennäköisin syin, että rikos on tapahtunut tai on tapahtumassa ja että rikokseen liittyvää on todennäköisesti löydettävissä etsintäluvassa yksilöidystä paikasta. Tätä välinettä käytetään usein silloin, kun kiinteistön fyysinen tutkiminen on tarpeen sillä perusteella, että jos haaste tai muu tietojen toimittamista koskeva määräys annettaisiin tiedoksi yritykselle, syntyisi vaara todisteiden hävittämisestä. Henkilö, johon kohdistuu etsintä tai jonka omaisuutta etsintä koskee, voi vaatia, että laittomalla etsinnällä saadut todisteet hylätään, jos nämä todisteet esitetään häntä vastaan rikosoikeudenkäynnissä. Ks. Mapp v. Ohio, 367 U.S. 643 (1961). Kun tietojen haltijaa vaaditaan oikeuden määräyksen nojalla antamaan tiedot, tähän velvoitettu osapuoli voi riitauttaa vaatimuksen kohtuuttomana rasitteena. Ks. Yhdysvaltojen lain soveltamisesta 610 F.2d 1148, 1157 (3d Cir. 1979) (tuomion mukaan asianmukainen menettely edellyttää kuulemisen pitämistä rasitteesta ennen kuin puhelinyhtiö velvoitetaan tukemaan etsintää) ja Yhdysvaltojen lain soveltamisesta 616 F.2d 1122 (9th Cir. 1980) (tuomiossa päädytään samaan johtopäätökseen tuomioistuimen valvontavaltuuksista).

Oikeusministeriön suuntaviivat ja toimintaperiaatteet: Sen lisäksi, että perustuslaissa ja tavallisissa laeissa sekä vahvistetuissa säännöissä rajoitetaan edellä selostetulla tavalla viranomaisten pääsyä tietoihin, oikeusministeri on vahvistanut suuntaviivoja, joissa asetetaan lisärajoituksia lainvalvontaviranomaisten pääsylle tietoihin ja joihin sisältyy myös yksityisyyden ja kansalaisvapauksien suojaan liittyviä toimia. Esimerkiksi oikeusministerin vahvistamissa, FBI:n kotimaisia operaatioita koskevissa yleisissä suuntaviivoissa syyskuulta 2008 (saatavilla osoitteessa http://www.justice.gov/archive/opa/docs/guidelines.pdf) asetetaan rajoituksia tutkintamenetelmien käytölle etsittäessä tietoa, joka liittyy liittovaltion rikosten tutkintaan. Näissä suuntaviivoissa edellytetään, että FBI käyttää tutkintamenetelmiä, jotka häiritsevät niin vähän kuin mahdollista ja joissa otetaan huomioon vaikutukset yksityisyyteen ja kansalaisvapauksiin ja mahdolliset vahingot henkilön maineelle. Lisäksi suuntaviivojen mukaan on selvää, että FBI:n on toteutettava tutkimuksensa ja muut toimensa lainmukaisella ja kohtuullisella tavalla, jossa kunnioitetaan vapautta ja yksityisyyttä ja jossa vältetään aiheuttamasta tarpeetonta häiriötä lainkuuliaisille ihmisille. Ks. FBI-suuntaviivojen sivu 5. FBI on pannut nämä suuntaviivat täytäntöön antamalla ohjeen, joka koskee viraston kotimaisia tutkimuksia ja operaatioita (saatavilla osoitteessa https://vault.fbi.gov/FBI%20Domestic%20Investigations%20and%20Operations%20Guide%20%28DIOG%29). Tämä on kattava käsikirja, joka sisältää tutkimusvälineiden käyttöä koskevat yksityiskohtaiset rajoitukset ja ohjeistusta sen varmistamiseksi, että jokaisessa tutkimuksessa suojellaan kansalaisvapauksia ja yksityisyyttä. Muita sääntöjä ja toimintaperiaatteita, joilla rajoitetaan liittovaltion syyttäjien tutkimustoimia, on selostettu oikeudenkäytön käsikirjassa, joka on saatavilla osoitteessa https://www.justice.gov/jm/justicemanual.

Siviilihallinto- ja sääntelyviranomaisten (yleisen edun mukaiset) valtuudet:

([4]) Lisäksi sähköisen viestinnän tietosuojasta annetun lain 2705 §:n b momentissa annetaan hallitukselle lupa hankkia tuomioistuimen määräys, joka perustuu todistettuun tarpeeseen suojautua paljastamiselta ja jossa kielletään viestintäpalvelujen tarjoajaa ilmoittamasta vapaaehtoisesti käyttäjilleen kyseisen lain mukaisen oikeudellisen menettelyn kohteeksi joutumisesta. Varaoikeusministeri Rod Rosenstein laati lokakuussa 2017 oikeusministeriön asianajajille ja edustajille muistion, jossa annetaan ohjeita sen varmistamiseksi, että tällaisia turvaamismääräyksiä koskevat hakemukset räätälöidään tutkinnan erityisten tosiseikkojen ja huolenaiheiden mukaan, sekä vahvistetaan yleinen yhden vuoden enimmäisaika sille, kuinka kauan hakemuksella voidaan pyrkiä viivyttämään ilmoitusta. Toukokuussa 2022 varaoikeusministeri Lisa Monaco antoi aihetta koskevia lisäohjeita, joissa muun muassa vahvistettiin sisäiset oikeusministeriön hyväksymisvaatimukset hakemuksille, jotka koskevat turvaamismääräyksen jatkamista alkuperäisen vuoden pituisen ajanjakson jälkeen, ja edellytettiin turvaamismääräysten soveltamisen päättämistä tutkinnan päättyessä.

Yhdysvalloissa on asetettu merkittäviä rajoituksia myös sille, miten siviilihallintoon ja sääntelyyn liittyvien (ns. yleisen edun mukaisten) syiden nojalla voidaan vaatia tietoja yrityksiltä. Virastot, joilla on siviilihallinto- ja sääntelytehtäviä, voivat toimittaa yrityksille haasteita, joissa ne vaativat luovuttamaan liiketoimintatietoja, sähköisesti tallennettua tietoa tai muita aineellisia esineitä. Näiden virastojen toimivaltaa esittää hallinnollisia tai siviilihallinnollisia haasteita on rajattu. Tämä johtuu paitsi virastojen perustamissäännöksistä myös siitä, että haasteet tarkastetaan riippumattomassa oikeudellisessa menettelyssä ennen niiden mahdollista oikeudellista täytäntöönpanoa. Ks. esimerkiksi liittovaltion rikosprosessisääntöjen kohta 45. Virastot voivat pyytää pääsyä ainoastaan tietoihin, joilla on merkitystä virastojen sääntelytoimivaltaan kuuluvissa asioissa. Lisäksi hallinnollisen haasteen vastaanottaja voi nostaa kanteen tuomioistuimessa ja vastustaa haasteen täytäntöönpanoa esittämällä näyttöä, jonka mukaan virasto ei ole noudattanut perusvaatimusten mukaista kohtuullisuutta, kuten edellä on selostettu.

On olemassa muita oikeusperustoja, joihin vedoten yritykset voivat vastustaa hallinnollisten virastojen tietopyyntöjä ja joissa on kyse siitä, että yritykset toimivat tietyillä erityisillä aloilla ja että niiden hallussa oleva tieto on tietyntyyppistä. Esimerkiksi rahoituslaitokset voivat vastustaa hallinnollisia haasteita, joissa vaaditaan tietynlaisia tietoja, sillä perusteella, että tietojen luovutuksella rikottaisiin pankkisalaisuudesta annettua lakia ja sen täytäntöönpanoasetuksia. 31 U.S.C. 5318 §. 31 C.F.R. X luku. Muut yritykset voivat tukeutua luottokelpoisuusraportointia koskevaan Fair Credit Reporting Act -lakiin (15 U.S.C. § 1681b) tai moniin muihin alakohtaisiin lakeihin. Jos viraston haastetoimivaltaa käytetään väärin, seurauksena voi olla viraston vahingonkorvausvastuu tai ao. virkamiesten henkilökohtainen vahingonkorvausvastuu. Ks. esimerkiksi kansalaisten pankkitietoja koskeva Right to Financial Privacy Act -laki, 12 U.S.C. §§ 3401–3423. Näin ollen Yhdysvaltojen tuomioistuimet valvovat, että sääntelyhaastepyynnöt ovat asiallisia, ja valvovat riippumattomasti liittovaltion virastojen toimia.

Lopuksi on todettava, että kaikkien lakisääteisten valtuuksien, jotka hallintoviranomaisilla on tietojen fyysiseen takavarikoimiseen yritykseltä Yhdysvalloissa, on oltava neljänteen lisäykseen perustuvien vaatimusten mukaisia. Ks. See v. Seattlen kaupunki, 387 U.S. 541 (1967).

Loppupäätelmä:

Kaikkien lainvalvonta- ja sääntelytoimintojen on noudatettava sovellettavaa lainsäädäntöä Yhdysvalloissa, mukaan lukien perustuslakia, lakeja, sääntöjä ja asetuksia. Toiminnoissa on myös noudatettava sovellettavia toimintaperiaatteita, kuten liittovaltion lainvalvontatoimia koskevia oikeusministerin suuntaviivoja. Edellä kuvatussa lainsäädännössä rajoitetaan Yhdysvaltojen lainvalvonta- ja sääntelyviranomaisten mahdollisuuksia hankkia tietoja yrityksiltä Yhdysvalloissa – koskivatpa ne Yhdysvaltojen tai muiden maiden kansalaisia – ja lisäksi annetaan mahdollisuus siihen, että kaikki viranomaisten tietopyynnöt, jotka perustuvat laissa myönnettyihin valtuuksiin, voidaan saattaa oikeudellisen valvonnan kohteeksi tuomioistuimessa.

Bruce C. Swartz
Deputy Assistant Attorney General and
Counselor for International Affairs

LIITE VII

KANSALLISEN TIEDUSTELUVIRASTON PÄÄLAKIMIEHEN TOIMISTO

WASHINGTON, DC 20511

9. joulukuuta 2022

Leslie B. Kiernan,
päälakimies
U.S. Department of
Commerce 1401 Constitution
Ave., NW Washington, DC 20230

Arvoisa Leslie B. Kiernan,

Presidentti Biden allekirjoitti 7. lokakuuta 2022 toimeenpanoasetuksen 14086, *Enhancing Safeguards for United States Signals Intelligence Activities*, joka tukee Yhdysvaltojen signaalitiedustelutoimintaan sovellettavia yksityisyyden suojaa ja kansalaisvapauksia koskevia tiukkoja suojatoimia. Tällaisia suojatoimia ovat seuraavat: signaalitiedustelutoiminnan edellytetään täyttävän luetellut oikeutetut tavoitteet, tällainen toiminta kielletään nimenomaisesti, jos tarkoituksena on tiettyjen kiellettyjen tavoitteiden saavuttaminen, otetaan käyttöön uudenlaisia menettelyjä sen varmistamiseksi, että signaalitiedustelutoiminta edistää näitä oikeutettuja tavoitteita eikä kiellettyjä tavoitteita, vaaditaan, että signaalitiedustelutoimintaa toteutetaan ainoastaan sen jälkeen, kun on kaikkien olennaisten tekijöiden kohtuullisen arvioinnin perusteella todettu, että toiminta on tarpeen jotakin tiedustelutoiminnan validoitua painopistettä varten, ja ainoastaan siinä laajuudessa ja tavalla, joka on oikeassa suhteessa siihen tiedustelutoiminnan validoituun painopisteeseen, jota varten se on hyväksytty, sekä ohjataan tiedusteluyhteisön yksikköjä päivittämään periaatteitaan ja menettelyjään siten, että ne vastaavat toimeenpanoasetuksen edellyttämiä signaalitiedustelutoiminnan suojatoimia. Merkittävintä on, että toimeenpanoasetuksella otetaan myös käyttöön riippumaton, sitova mekanismi, jonka avulla toimeenpanoasetuksen mukaisesti nimetyistä, vaatimukset täyttävistä valtioista tulevat henkilöt voivat hakea muutosta, jos he uskovat joutuneensa Yhdysvaltojen lainvastaisen signaalitiedustelutoiminnan kohteeksi, mukaan lukien toiminta, joka rikkoo toimeenpanoasetuksessa vahvistettuja suojatoimia.

Presidentti Bidenin antama toimeenpanoasetus 14086 muodosti päätöspisteen Euroopan komission ja Yhdysvaltojen edustajien välisille, yli vuoden kestäneille yksityiskohtaisille neuvotteluille, ja ohjaa toimia, joita Yhdysvallat aikoo toteuttaa pannakseen täytäntöön EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen puitteissa antamansa sitoumukset. Tietosuojakehyksen laatimista edistäneen yhteistyöhengen mukaisesti olen ymmärtänyt, että olette saanut Euroopan komissiolta kaksi kysymyskokonaisuutta siitä, miten tiedusteluyhteisö aikoo panna toimeenpanoasetuksen täytäntöön. Käsittelen mielelläni näitä kysymyksiä tässä kirjeessä.

Ulkomaantiedustelun valvontaa koskevan vuoden 1978 lain (Foreign Intelligence Surveillance Act of 1978, FISA-laki) 702 §

Ensimmäinen kysymyskokonaisuus koskee FISA-lain 702 §:ää, joka mahdollistaa ulkomaisten tiedustelutietojen keräämisen kohdistamalla tiedustelutoimintaa muihin kuin yhdysvaltalaisiin henkilöihin, joiden voidaan kohtuudella olettaa oleskelevan Yhdysvaltojen ulkopuolella, siten, että sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajia velvoitetaan avustamaan tässä. Kysymykset koskevat erityisesti kyseisen säännöksen ja toimeenpanoasetuksen 14086 välistä vuorovaikutusta sekä muita suojatoimia, joita sovelletaan FISA-lain 702 §:n nojalla harjoitettavaan toimintaan.

Ensinnäkin voimme vahvistaa, että tiedusteluyhteisö soveltaa toimeenpanoasetuksessa 14086 vahvistettuja suojatoimia FISA-lain 702 §:n mukaisiin toimiin.

Lisäksi hallituksen FISA-lain 702 §:n käyttöön sovelletaan lukuisia muita suojatoimia. Kaikkiin FISA-lain 702 §:n mukaisiin sertifiointipäätöksiin on esimerkiksi saatava sekä oikeusministerin että kansallisen tiedusteluviraston (DNI) johtajan allekirjoitus, ja hallituksen on toimitettava kaikki tällaiset sertifiointipäätökset ulkomaantiedustelun valvonnasta vastaavan tuomioistuimen (FISC) hyväksyttäväksi. Tuomioistuin koostuu riippumattomista tuomareista, joiden toimikausi, jota ei voi uusia, kestää seitsemän vuotta mutta joilla on elinikäinen oikeus pysyä tuomarin virassaan. Sertifiointipäätöksissä yksilöidään kerättävien ulkomaantiedustelutietojen luokat. Tietojen, jotka kerätään kohdistamalla tiedustelutoimintaa muihin kuin yhdysvaltalaisiin henkilöihin, joiden voidaan kohtuudella olettaa oleskelevan Yhdysvaltojen ulkopuolella, on vastattava ulkomaantiedustelutietojen lakisääteistä määritelmää. Sertifiointipäätöksissä on ollut tietoa kansainvälisestä terrorismista ja muista aiheista, kuten joukkotuhoaseita koskevan tiedon hankkimisesta. Jokainen vuosittainen sertifiointipäätös on toimitettava FISC-tuomioistuimen hyväksyttäväksi sertifiointipäätösten hakemuspaketissa, joka sisältää oikeusministerin ja kansallisen tiedusteluviraston sertifiointipäätökset, tiettyjen tiedusteluvirastojen johtajien valaehtoiset todistukset ja hallitusta sitovat kohdentamismenettelyt, minimointimenettelyt ja kyselymenettelyt. Kohdentamismenettelyissä edellytetään muun muassa, että tiedusteluyhteisö arvioi kohtuudella kaikkien olosuhteiden perusteella, että kohdentamisella kerätään todennäköisesti FISA-lain 702 §:n mukaisessa sertifiointipäätöksessä yksilöityä ulkomaantiedustelutietoa.

Lisäksi kerätessään tietoja FISA-lain 702 §:n nojalla tiedusteluyhteisön on annettava kirjallinen selvitys siitä, millä perusteella arvioidaan, että kohdentamishetkellä kohteella odotetaan olevan hallussaan tai sen odotetaan vastaanottavan tai todennäköisesti välittävän FISA-lain 702 §:n mukaisessa sertifiointipäätöksessä yksilöityä ulkomaantiedustelutietoa, vahvistettava, että FISA-lain 702 §:ssä säädetyissä kohdentamismenettelyissä vahvistettu kohdentamisvaatimus täyttyy edelleen, ja lopetettava kerääminen, jos vaatimus ei enää täyty. *Ks.* Yhdysvaltojen hallituksen ilmoitus FISC-tuomioistuimelle (U.S. Government Submission to Foreign Intelligence Surveillance Court, *2015 Summary of Notable Section 702 Requirements*), s. 2 ja 3 (15. heinäkuuta 2015).

Koska tiedusteluyhteisön on kirjattava arvionsa, jonka mukaan FISA-lain 702 §:n mukaiset tavoitteet täyttävät sovellettavat kohdentamisvaatimukset, ja vahvistettava säännöllisesti arvion validiteetti, FISC-tuomioistuimen on helpompaa valvoa tiedusteluyhteisön kohdentamistoimia. Oikeusministeriön tiedusteluvalvonnasta vastaavat asianajajat tarkastelevat jokaista kirjattua kohdentamisarviointia ja perustelua kahden kuukauden välein. Nämä asianajajat suorittavat tätä valvontaa ulkomaantiedusteluoperaatioista riippumatta. Tätä tehtävää hoitava oikeusministeriön osasto vastaa vakiintuneen FISC-säännön mukaisesti siitä, että FISC-tuomioistuimelle ilmoitetaan sovellettavien menettelyjen mahdollisista rikkomisista. Tämän raportoinnin sekä FISC-tuomioistuimen ja tämän oikeusministeriön osaston välisten säännöllisten tapaamisten, joissa käsitellään FISA-lain 702 §:n mukaisen kohdentamisen valvontaa, avulla FISC-tuomioistuin voi valvoa, että kohdentamisessa ja muissa menettelyissä noudatetaan FISA-lain 702 §:ää, ja muutoin varmistaa, että hallituksen toiminta on lainmukaista. FISC-tuomioistuin voi tehdä tämän monella tavalla, muun muassa tekemällä sitovia korjaavia päätöksiä, joilla perutaan hallituksen toimivalta kerätä tietoja tietystä kohteesta tai muuttaa tai lykätä FISA-lain 702 §:n mukaista tiedonkeruuta. FISC-tuomioistuin voi myös vaatia hallitusta raportoimaan tai tiedottamaan tarkemmin siitä, miten se noudattaa kohdentamis- ja muita menettelyjä, tai vaatia muutoksia näihin menettelyihin.

Signaalitiedustelutiedon valikoimaton keruu

Toinen kysymyskokonaisuus koskee signaalitiedustelutiedon valikoimatonta keruuta, joka on toimeenpanoasetuksessa 14086 määritelty seuraavasti: sellaisen signaalitiedustelutiedon suuren määrän luvallinen keruu, joka teknisistä tai operationaalisista syistä tehdään käyttämättä erottelutekijöitä (esimerkiksi erityisiä tunnisteita tai valintakriteerejä).

Näistä kysymyksistä toteamme ensiksi, että valikoimatonta keruuta ei sallita FISA-laissa eikä kansallista turvallisuutta koskevissa kirjeissä. FISA-lain osalta voidaan todeta seuraavaa:

— FISA-lain I osastossa säädetään sähköisen tarkkailun ja III osastossa koti- tai paikanetsinnän luvallisuudesta. Kummassakin osastossa edellytetään tuomioistuimen määräystä (tietyin poikkeuksin, kuten hätätilanteissa) ja vaaditaan aina, että on oltava perusteltu syy olettaa kohteen olevan vieras valta tai vieraan vallan asiamies. *Ks.* 50 U.S.C. 1805–1824 §.

— Yhdysvaltojen FREEDOM Act -lailla muutettiin vuonna 2015 FISA-lain IV osastoa, jossa sallitaan lähtevän ja saapuvan teleliikenteen tietojen tallennusjärjestelmien (pen registers, trap and trace devices) käyttö tuomioistuimen määräyksen nojalla (paitsi hätätilanteissa), siten, että hallituksen on nyt perusteltava pyynnöt ”erityisen valintakriteerin” avulla. *Ks.* 50 U.S.C. 1842 §:n c momentin 3 kohta.

— FISA-lain V osastossa, jonka mukaan Yhdysvaltojen liittovaltion poliisi (FBI) voi hankkia tietyntyyppisiä liiketoimintatietoja, edellytetään tuomioistuimen määräystä, joka perustuu hakemukseen, jossa todetaan, että on olemassa erityisiä ja ymmärrettäviä tosiseikkoja, joiden perusteella on syytä uskoa, että tietoihin liittyvä henkilö on vieras valta tai vieraan vallan asiamies. *Ks.* 50 U.S.C. 1862 §:n b momentin 2 kohdan B alakohta ([1]).

— Lopuksi voidaan todeta, että FISA-lain 702 §:n mukaan ulkomaantiedustelutietojen hankinnan kohteena voi olla henkilöjä, joiden voidaan kohtuudella uskoa olevan Yhdysvaltojen ulkopuolella. *Ks.* 50 U.S.C. 188la §:n a momentti. Kuten yksityisyyden suojan ja kansalaisvapauksien valvonnasta vastaava lautakunta on todennut, hallituksen FISA-lain 702 §:n nojalla toteuttama tietojenkeruu koostuu yksinomaan yksittäisiin henkilöihin kohdistuvista toimista ja sellaisen viestinnän hankkimisesta, joka liittyy näihin henkilöihin, joilta hallituksella on syytä olettaa saavansa tietynlaista ulkomaantiedustelutietoa, niin että ohjelmassa ei toimita keräämällä viestintää valikoimatta. Yksityisyyden suojan ja kansalaisvapauksien valvonnasta vastaavan lautakunnan kertomus FISA-lain 702 §:n nojalla toteutetusta tarkkailuohjelmasta (*Privacy and Civil Liberties Board, Report on the Surveillance Program Operated Pursuant to Section 702 of the Foreign Intelligence Surveillance Act*, 103 (2.7.2014). ([2])

Vuoden 2015 FREEDOM Act -laissa säädetään kansallista turvallisuutta koskevien kirjeiden osalta erityisestä valintakriteeristä, jota vaaditaan tällaisten kirjeiden käyttämiseksi. *Ks.* 12 U.S.C. 3414 §:n a momentin 2 kohta; 15 U.S.C. 1681u §; 15 U.S.C. 1681v §:n a momentti; 18 U.S.C. 2709 §:n b momentti.

Lisäksi toimeenpanoasetuksessa 14086 säädetään, että kohdennettu keruu on asetettava etusijalle ja että kun tiedusteluyhteisö toteuttaa valikoimatonta keruuta, signaalitiedustelutiedon valikoimaton keruu on sallittua vain, jos on määritetty..., että jotakin tiedustelutoiminnan validoitua painopistettä varten tarvittavia tietoja ei voida kohtuudella saada kohdennetulla keruulla. *Ks.* EO 14086 2 §:n c momentin ii kohdan A alakohta.

Lisäksi kun tiedusteluyhteisö toteaa, että valikoimaton keruu täyttää nämä vaatimukset, toimeenpanoasetuksessa 14086 säädetään lisäsuojatoimista. Toimeenpanoasetuksessa edellytetään erityisesti, että valikoimatonta keruuta toteuttaessaan tiedusteluyhteisö soveltaa kohtuullisia menetelmiä ja teknisiä toimenpiteitä kerättävien tietojen rajaamiseksi vain siihen, mikä on tarpeen tiedustelutoiminnan validoidun painopisteen puitteissa siten, että samalla minimoidaan asiaankuuluumattomien tietojen kerääminen. *Ks. sama* säädös. Asetuksessa säädetään myös, että signaalitiedustelutoimintaa, johon kuuluu valikoimattoman keruun avulla saatujen signaalitiedustelutietojen kysely, toteutetaan ainoastaan sen jälkeen, kun on kaikkien olennaisten tekijöiden kohtuullisen arvioinnin perusteella todettu, että toiminta on tarpeen tiedustelutoiminnan validoidun painopisteen puitteissa. *Ks. saman säädöksen* 2 §:n a momentin ii kohdan A alakohta. Asetuksessa tämä periaate on pantu täytäntöön myös toteamalla, että tiedusteluyhteisö voi tehdä kyselyjä valikoimatta hankituista ei-minimoiduista signaalitiedustelutiedoista ainoastaan kuuden sallitun tavoitteen puitteissa ja että tällaiset kyselyt on tehtävä sellaisten periaatteiden ja menettelyjen mukaisesti, joissa otetaan asianmukaisesti huomioon [kyselyjen] vaikutus kaikkien henkilöiden yksityisyyteen ja kansalaisvapauksiin riippumatta heidän kansalaisuudestaan tai asuinpaikastaan. *Ks. saman säädöksen* 2 §:n c momentin iii kohdan D alakohta. Lisäksi asetuksessa säädetään kerättyjen tietojen käsittelystä, suojauksesta ja pääsynvalvonnasta. *Ks. saman säädöksen* 2 §:n c momentin iii kohdan A ja B alakohta.

* * * * *

Toivomme, että näistä selvityksistä on apua. Ottakaa yhteyttä virastoomme, jos Teillä on vielä kysyttävää siitä, miten Yhdysvaltojen tiedusteluyhteisö aikoo panna täytäntöön toimeenpanoasetusta 14086.

([1]) Vuosina 2001–2020 FISA-lain V osastossa sallittiin FBI:n hakevan FISC-tuomioistuimelta lupaa hankkia ”aineellisia esineitä”, jotka ovat merkityksellisiä tiettyjen hyväksyttyjen tutkimusten kannalta. *Ks.* USA PATRIOT Act -laki, Pub. L. No. 107-56, 115 Stat. 272, 215 § (2001). Tällä sanamuodolla, joka on rauennut eikä näin ollen ole enää voimassa olevaa lainsäädäntöä, annettiin toimivalta, jonka nojalla hallitus aiemmin keräsi puhelinliikenteen metadataa valikoimattomasti. USA FREEDOM Act -lailla oli kuitenkin jo ennen säännöksen raukeamista muutettu lakia siten, että siinä vaadittiin hallitusta perustelemaan FISC-tuomioistuimelle tehtävä hakemus ”erityisellä valintakriteerillä”. *Ks.* USA FREEDOM Act -laki, Pub. L. No. 114-23, 129 Stat. 268, I 03 § (2015).

([2]) 703 ja 704 §:ssä, joissa annetaan tiedusteluyhteisölle valtuudet kohdentaa tiedustelua Yhdysvaltojen ulkopuolella oleviin yhdysvaltalaisiin henkilöihin, edellytetään tuomioistuimen määräystä (paitsi hätätilanteissa) ja aina todennäköistä syytä uskoa, että kohde on vieras valta, vieraan vallan asiamies tai vieraan vallan virkamies tai työntekijä. *Ks.* 50 U.S.C. 1881b §, 1881c §.

Sincerely,

Christopher C. FONZONE,
päälakimies

LIITE VIII

Lyhenneluettelo

Tässä päätöksessä esiintyvät seuraavat lyhenteet:

AAA	American Arbitration Association (Yhdysvaltain sovitteluelinten yhdistys)
AG-asetus	Attorney General Regulation on the Data Protection Review Court (oikeusministerin asetus tietosuoja-asioiden muutoksenhakutuomioistuimesta)
AGG-DOM	Attorney General Guidelines for Domestic FBI Operations (oikeusministerin ohjeet FBI:n Yhdysvaltojen sisäisistä operaatioista)
APA	Administrative Procedure Act (hallintomenettelylaki)
CIA	Central Intelligence Agency (keskustiedustelupalvelu)
CNSS	Committee on National Security Systems (kansallisten turvallisuusjärjestelmien komitea)
Unionin tuomioistuin	Euroopan unionin tuomioistuin
Päätös	Komission täytäntöönpanopäätös Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 nojalla EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen tarjoaman tietosuojan tason riittävyydestä
DHS	Department of Homeland Security (sisäisen turvallisuuden ministeriö)
DNI	Director of National Intelligence (kansallisen tiedusteluviraston johtaja)
DoC	U.S. Department of Commerce (Yhdysvaltojen kauppaministeriö)
DoJ	U.S. Department of Justice (Yhdysvaltojen oikeusministeriö)
DoT	U.S. Department of Transportation (Yhdysvaltojen liikenneministeriö)
DPA	Data Protection Authority (tietosuojaviranomainen)
DPF List	Data Privacy Framework List (tietosuojakehykseen osallistuvien organisaatioiden luettelo)
DPRC	Data Protection Review Court (tietosuoja-asioiden muutoksenhakutuomioistuin)
ECOA	Equal Credit Opportunity Act (yhtäläisiä luotonsaantimahdollisuuksia koskeva laki)
ECPA	Electronic Communications Privacy Act (laki sähköisen viestinnän tietosuojasta)
EEA	European Economic Area (Euroopan talousalue, ETA)
EO 12333	Executive Order 12333 'United States Intelligence Activities' (toimeenpanoasetus Yhdysvaltojen tiedustelutoiminnasta)
EO 14086, EO	Executive Order 14086 'Enhancing Safeguards for US Signals Intelligence Activities' (toimeenpanoasetus Yhdysvaltojen signaalitiedustelutoiminnan suojatoimien tehostamisesta)
EU-U.S. DPF, DPF	EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehys
EU-U.S. DPF Panel	EU-U.S. Data Privacy Framework Panel (EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen paneeli)
FBI	Federal Bureau of Investigation (Yhdysvaltojen liittovaltion poliisi)
FCRA	Fair Credit Reporting Act (luottokelpoisuusraportointia koskeva laki)
FISA	Foreign Intelligence Surveillance Act (ulkomaantiedustelun valvontaa koskeva laki)

FISC	Foreign Intelligence Surveillance Court (ulkomaantiedustelun valvonnasta vastaava tuomioistuin)
FISCR	Foreign Intelligence Surveillance Court of Review (ulkomaantiedustelun valvonnan muutoksenhakutuomioistuin)
FOIA	Freedom of Information Act (tiedonvapautta koskeva laki)
FRA	Federal Records Act (liittovaltion rekisterilaki)
FTC	U.S. Federal Trade Commission (liittovaltion kauppakomissio)
HIPAA	Health Insurance Portability and Accountability Act (sairausvakuutuslaki)
ICDR	International Centre for Dispute Resolution (kansainvälinen riidanratkaisukeskus)
IOB	Intelligence Oversight Board (tiedustelutoiminnan valvontalautakunta)
NIST	National Institute for Standards and Technology (kansallinen standardi- ja teknologiainstituutti)
NSA	National Security Agency (kansallinen turvallisuusvirasto)
NSL	National Security Letter (kansallista turvallisuutta koskeva kirje)
ODNI	Office of the Director of National Intelligence (kansallisen tiedustelujohtajan toimisto)
ODNI CLPO, CLPO	Civil Liberties Protection Officer of the Director of National Intelligence (kansallisen tiedustelujohtajan alaisuudessa toimiva kansalaisvapauksien suojelusta vastaava virkahenkilö)
OMB	Office of Management and Budget (hallinto- ja talousarviovirasto)
OPCL	Office of Privacy and Civil Liberties of the Department of Justice (yksityisyyden ja kansalaisvapauksien suojasta vastaava oikeusministeriön toimisto)
PCLOB	Privacy and Civil Liberties Oversight Board (yksityisyyden suojan ja kansalaisvapauksien valvonnasta vastaava lautakunta)
PIAB	President's Intelligence Advisory Board (tiedustelutoimintaa käsittelevä presidentin neuvoa-antava lautakunta)
PPD 28	Presidential Policy Directive 28 (presidentin määräys)
Asetus (EU) 2016/679	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta
SAOP	Senior Agency Official for Privacy (viraston tietosuojavastaava)
Periaatteet	EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksen periaatteet
U.S.	United States (Yhdysvallat)
Unioni	Euroopan unioni

ISSN 1977-0812 (sähköinen julkaisu)
ISSN 1725-261X (painettu julkaisu)

Euroopan unionin
julkaisutoimisto
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

FI